

INSTITUT
KURDE
DE PARIS

Bulletin de liaison et d'information

N° 37-38-39

AVRIL-MAI-JUIN 1988

Ce bulletin paraît en français, allemand, anglais, kurde, italien, espagnol et turc.

Prix au numéro : (France) 25 FF, (Étranger) 30 FF
Abonnement annuel (12 numéros) : (France) 240 FF, (Étranger) 265 FF

Périodique mensuel

Directeur de la publication : Mohamad HASSAN

numéro de la Commission Paritaire : 659 15 A.S.

ISSN 0761 1285

INSTITUT KURDE - 106, rue La Fayette - 75010 PARIS - FRANCE
tél : (1) 48 24 64 64

SOMMAIRE :

- TURQUIE : LA REVENDICATION DU LIBRE USAGE DE LA LANGUE KURDE S'AMPLIFIE
  - UN APPEL INTERNATIONAL EN FAVEUR DE LA CULTURE KURDE EN TURQUIE
  - IRAK : CONSTITUTION D'UN FRONT DU KURDISTAN
  - PLUSIEURS ORGANISATIONS KURDES DE TURQUIE SE REGROUPENT AU SEIN D'UN FRONT
  - LA TURQUIE PROTESTE CONTRE LA VISITE A WASHINGTON D'UN LEADER KURDE D'IRAK
  - COLLOQUE LINGUISTIQUE KURDE A BRUXELLES
  - AINSI QUE :
  - PUBLICATIONS RECENTES
  - PUBLICATIONS EN VENTE
  - LA REVUE DE PRESSE, EN BREF
-

TURQUIE : LA REVENDICATION DU LIBRE USAGE DE LA LANGUE KURDE S'AMPLIFIE

Le sort de la langue kurde en Turquie a continué d'être au centre des débats tout au long du deuxième trimestre de 1989. Après les débats houleux à l'Assemblée Nationale turque, les grèves de la faim à la prison de Diyarbakir et les remous suscités par la publication du Rapport du Département d'Etat américain sur les droits de l'homme à travers le monde évoquent la situation de la "minorité nationale kurde en Turquie" (cf. Bulletin N°35), cette question a connu de nouveaux développements. Repartie des prisons, la revendication du libre usage de la langue kurde est devenue celle de très larges secteurs de la société kurde. Elle a contraint tous les partis politiques turcs légaux à amorcer une réflexion sur le sujet, cela dans une période où l'évolution du conflit irako-iranien suscite dans les milieux dirigeants turcs la crainte de la création d'un Etat kurde au Kurdistan irakien.

Le fait le plus marquant a sans doute été l'annonce, par le député SHP d'Istanbul, Mehmet Ali Eren, du dépôt prochain sur le bureau de l'Assemblée d'une proposition de loi abolissant les interdictions légales et constitutionnelles frappant l'usage de la langue kurde en Turquie. Ce député d'origine kurde qui s'était déjà signalé par son audace lors d'une intervention sur le sort des Kurdes en Turquie, sans précédent dans les annales parlementaires turques veut maintenant aller plus loin. Dans une interview accordée au quotidien stambouliote *Milliyet* du 10.4.1988, il expose les motifs de sa proposition de loi en préparation : «La langue maternelle d'une importante partie des citoyens de la République de Turquie est le kurde. Jusqu'à ce jour ces citoyens n'ont pas pu utiliser librement leur langue. Ma proposition de loi vise à franchir cet obstacle. De cette façon, ces citoyens vont se sentir plus à l'aise. Jusqu'à ce jour, ils ne pouvaient parler leur langue qu'en catimini, dans la peur. Ils ont été méprisés, voire sanctionnés pour avoir parlé leur langue. Pour la possession d'une simple cassette (de musique) en kurde, ils ont été condamnés à des années de prison. Lorsqu'ils ont été trouvés en possession d'une publication kurde, même envoyée de l'étranger, ils ont fait l'objet des poursuites judiciaires. Si ma proposition de loi est adoptée, tous

l'étranger, ils ont fait l'objet des poursuites judiciaires. Si ma proposition de loi est adoptée, tous ces citoyens vont accéder au droit de parler et de publier dans leur langue maternelle».

Interrogé sur les chances d'adoption de sa proposition de loi, M. Eren déclare : «Deux faits m'encouragent. En premier lieu, lors de la grève de la faim à la prison de Diyarbakir, nous avons été reçus par le Premier ministre, M. Ozal. Celui-ci nous a dit que "la langue kurde est une réalité que l'on ne peut nier et que les prisonniers devraient parler kurde avec leurs visiteurs". De même le président de notre parti, M. İnönü a, maintes fois, affirmé qu'il est opposé à l'interdiction de la langue maternelle des gens. Etant donné que les leaders des deux principaux partis du pays sont dans cet état d'esprit, je ne vois pas pourquoi ma proposition ne pourrait pas être adoptée (...). Je crois que plusieurs membres de l'ANAP (formation gouvernementale) vont cosigner ma proposition. Quant au groupe parlementaire du SHP, même s'il ne soutient pas à l'unanimité ma proposition, une large majorité devrait se dégager en sa faveur».

Répondant aux accusations de séparatisme, le député d'Istanbul se dit serein et ajoute : « Je suis animé par le souci de l'unité de notre peuple et de la Turquie, par l'intérêt général de la nation. Les milieux bien connus vont me traiter de séparatiste, mais je ne me laisserai pas intimider par les sornettes. A notre époque, il n'est plus possible de dire aux gens "Tu ne peux pas parler ta langue maternelle". Les vrais séparatistes sont les auteurs de telles interdictions».

Avant même son dépôt, la proposition de loi de M. Ali Eren a suscité de nombreuses réactions dans les milieux politiques turcs. Interrogé par le journaliste, M. Erdal İnönü, président du SHP (principale formation de l'opposition) "attend l'examen par le groupe parlementaire du parti d'une éventuelle proposition de loi parlementaire avant de se prononcer". Le président du groupe de l'ANAP (formation gouvernementale), M. Haydar Ozalp se déclare inquiet : «En Turquie, il y a effectivement certains groupes ethniques. Certains de ces groupes prennent actuellement certaines initiatives, avancent certaines revendications. L'adoption d'une telle proposition de loi, dans la période actuelle, serait, à mon avis, dangereuse. Cela va susciter des inquiétudes sur la cohésion du pays. C'est mon seul souci. Sinon, il serait possible de réfléchir autrement, en fonction des considérations humanitaires». Un député kurde de ce parti gouvernemental, M. Nurettin Yilmaz, exprime un point de vue différent sur ce sujet : «Je crois que cette proposition de loi sera accueillie favorablement par le groupe parlementaire de l'ANAP aussi. A la lumière de l'attitude courageuse et démocratique de notre président Ozal devant le groupe parlementaire et devant l'opinion lors de la grève de la faim dans la prison de Diyarbakir, je travaillerai de toutes mes forces pour faire adopter cette proposition».

De son côté, M. Ergenekon, vice-président du Parti de la Juste Voie (DYP) de l'ancien premier ministre Demirel, se dit favorable à ce que "les gens parlent librement la langue de leur choix" mais "opposé aux publications en langue kurde".

Parallèlement à cette discussion, l'hebdomadaire turc *2000'e Dogru*, (Vers 2000) s'est livré à une enquête linguistique dans les rangs des parlementaires. Sur 95 députés ayant accepté de répondre à l'enquête 28 reconnaissent que leur langue maternelle est le kurde. 15 de ces kurdophones appartiennent au Parti social-démocrate populiste (SHP) d'Erdal İnönü, 9 au Parti de la Mère Patrie (ANAP) de Turgut Ozal et 4 au Parti de la Juste Voie de M. Demirel. Arguant de ses responsabilités de vice-président du groupe parlementaire du SHP, M. Hikmet Çetin, d'origine kurde, s'est abstenu de répondre. Le comble de l'hypocrisie a cependant été atteint par le député Kâmrân Inan : «Excusez-moi, je ne suis plus en âge de répondre aux enquêtes. Par principe, je ne réponds pas à ce genre d'enquête». Ce personnage issu d'une famille de cheikhs kurdes de Bitlis a servi les gouvernements turcs successifs et il est fréquemment exhibé par les autorités turques, notamment à l'étranger, comme "preuve de la participation des Kurdes à la direction du pays". Certaines autres réponses ne manquent pas de franchise, comme celle d'A. Ceylan, député DYP de la province kurde d'Urfa : «A mon âge, il serait inconvenant de mentir : je n'ai commencé à apprendre le turc qu'à l'âge de 7 ans». De même, Nurettin Dilek, député ANAP

de Diyarbakir, reconnaît que sa mère ne sait toujours pas le turc et Ibrahim Aksoy, député SHP de Malatya rappelle que «pour apprendre le turc à l'école il a été copieusement battu, subi des bastonnades, ce qui est en fait le lot commun des écoliers et des conscrits kurdes dans un pays où la culture dominante n'hésite pas à affirmer que "le bâton vient tout droit du paradis"».

De son côté, l'un des vétérans du combat pour les droits du peuples kurdes Mehdi Zana, ancien maire de Diyarbakir, condamné à près de 27 ans de prison pour délit d'opinion vient de lancer un nouveau défi aux autorités turques. Le 31 mars, dans un pays où l'usage de la langue kurde reste toujours officiellement banni, il a déclaré devant le Tribunal militaire de Diyarbakir que désormais il ne déposerait plus qu'en kurde. Stupéfaits et exaspérés, ses juges lui ont fait savoir que "sa demande était non recevable" car "contraire à la Constitution". Pour sortir de l'imbroglio, le Tribunal a renvoyé le procès à une date ultérieure et va probablement juger Mehdi Zana *in absentia*.

UN APPEL INTERNATIONAL EN FAVEUR DE LA CULTURE KURDE EN TURQUIE

Après 65 ans d'interdiction et d'étouffement la culture kurde se trouve en péril de mort en Turquie. Cette situation héritée des années 1920-1930 où l'idéologie nationaliste turque influencée par le pan-germanisme et le fascisme mussolinien a été encore aggravée par une série de mesures édictées à la suite du coup d'Etat militaire de septembre 1980. Au moment où la Turquie affirme s'être engagée sur la voie du "retour à la démocratie" et pose sa candidature à l'adhésion à la CEE, l'Institut Kurde a lancé un Appel international pour demander l'abolition des dispositions légales et constitutionnelles interdisant la langue et la culture kurdes. Cet Appel a été proposé à la signature de personnalités politiques, culturelles, artistiques et scientifiques à un moment où en Turquie même la revendication de la liberté de la culture kurde est défendue par de très larges secteurs de la société kurde et par les démocrates turcs. Lancé fin mars, il a recueilli en 3 mois environ un millier de signatures de parlementaires, hommes d'Etat, artistes, écrivains et universitaires de 34 pays. Parmi eux, 22 prix Nobel. Une première liste de signataires a été publiée dans *The International Herald Tribune* du 29 juin et *le Monde* du 30 juin. Cette campagne qui eu un large impact international et un grand retentissement en Turquie se poursuivra jusqu'à ce que les droits culturels des Kurdes soient reconnus (pour le texte de l'Appel et la liste des signataires voir p.4 de la revue de presse de juin).

IRAK : CONSTITUTION D'UN FRONT DU KURDISTAN

Après deux années de pourparlers, le Parti démocratique du Kurdistan d'Irak (PDKI) et l'Union Patriotique du Kurdistan, les deux principales forces politico-militaires du Kurdistan irakien, sont, le 2 mai, convenus de constituer un Front du Kurdistan irakien. Outre ces deux formations, le Front regroupe également le Parti Socialiste du Kurdistan, le Parti socialiste kurde, le Parti démocratique du peuple kurde ainsi que le Parti communiste irakien.

Ce Front qui comprend l'ensemble des organisations du Kurdistan irakien aura un comité militaire et une représentation à l'étranger communs. Intervenant quelques semaines après la tragédie de Halabja et après l'aggravation dramatique du sort de la population civile au Kurdistan, la constitution de ce Front a été favorablement accueillie dans la communauté kurde.

PLUSIEURS ORGANISATIONS KURDES DE TURQUIE SE REGROUPENT AU SEIN D'UN FRONT

Le 23 juin, 8 organisations kurdes de Turquie ont annoncé à Bruxelles leur union au sein d'un Front appelé TEVGER (le Mouvement, en kurde). Ce Front regroupe les formations suivantes : Ala Rizgari (le Drapeau de la libération), KUK (Partisans de la libération nationale), KUK-SE (Tendance socialiste), PARMEZ (Parti de la force patriotique du Kurdistan), PDK-RN (Parti Démocratique du Kurdistan-organisation nationale), PPKK (Parti ouvrier d'avant-garde du Kurdistan), PSKT (Parti socialiste du Kurdistan de Turquie), Ş.K. (Les révolutionnaires du Kurdistan), YSK (l'Union socialiste du Kurdistan).

Le TEVGER se donne comme objectif la création d'une République démocratique du Kurdistan. Pour réaliser cet objectif, il envisage utiliser tous les moyens, y compris, "s'il le faut la lutte armée".

LA TURQUIE PROTESTE CONTRE LA VISITE A WASHINGTON D'UN LEADER KURDE IRAKIEN

La visite aux Etats-Unis du leader kurde irakien, M. Jalal Talabani, a suscité des réactions véhémentes à Bagdad, mais aussi à Ankara. Tandis que le gouvernement irakien, mécontent de la réception de M. Talabani au Département d'Etat, annulait en représailles la visite à Bagdad du secrétaire d'Etat Georges Schultz, les autorités turques convoquaient l'ambassadeur américain à Ankara pour lui exprimer "leur étonnement et leur inquiétude". La presse turque s'est donnée à cœur joie pour dénoncer la "duplicité", "l'insolence" et "l'hypocrisie" des Etats-Unis. L'ancien premier ministre du centre-gauche Bülent Ecevit a déclaré au quotidien *Hürriyet* du 11 juin sa déception envers les Américains. «Dès 1974, Henry Kissinger, Gerald Ford et plus tard le président Carter nous avaient promis de ne pas toucher à la question kurde. En 1976, lors de ma visite à Washington pendant près d'une heure, j'ai discuté avec le président Ford de cette question et lui ai fait connaître nos inquiétudes. Je lui ai également précisé que tout encouragement aux Kurdes serait considéré comme un acte hostile par la Turquie. En 1978, lors d'une réunion au sommet de l'OTAN, à Washington, j'ai dit la même chose au président Carter. Les deux présidents m'ont assuré que les Etats-Unis ne s'intéressaient plus à cette question. Mais j'ai l'impression que ces derniers temps cet intérêt s'est ranimé».

En réponse aux critiques émanant d'Ankara et de Bagdad, le porte-parole du Département d'Etat a réitéré la position du gouvernement américain sur la question kurde : «Les Etats-Unis soutiennent les aspirations légitimes et pacifiques des Kurdes à jouir de leurs droits dans le cadre des Etats existants».

COLLOQUE LINGUISTIQUE A BRUXELLES

L'Institut Kurde organise deux fois par an, en avril et en novembre, des colloques sur les problèmes de normalisation et de terminologie de la langue kurde. Ces colloques réunissent pour une semaine les linguistes, écrivains et journalistes kurdes de la diaspora désireux de participer à cet effort de réflexion commune. Les travaux de chaque réunion sont présentés dans un journal spécial, **Kurmancî**, édité par l'Institut et diffusé tant dans la diaspora qu'au Kurdistan.

La session de printemps 1988 s'est tenue du 27 au 23 avril à Bruxelles. Les principaux thèmes abordés au cours de cette réunion : terminologie de l'anatomie de la tête, terminologie politique, administrative et journalistique, éléments de terminologie de transports maritimes et les noms des épices. Le journal spécial **Kurmancî** qui publie les termes kurdes avec leur traduction en français, anglais et turc est actuellement disponible à l'Institut.

AINSI QUE :

- REPARTITION DU REVENU PER CAPITA EN TURQUIE : LES PROVINCES KURDES ARRIVENT EN DERNIER.

Selon une étude de la chambre d'industrie d'Istanbul portant sur la répartition du revenu annuel brut par habitant dans les 67 départements de Turquie au cours des années 1979-1986, 6 métropoles turques, Istanbul, Izmir, Ankara, Kocaeli, Bursa et Adana, absorbent les 50,16% des richesses du pays. Les plus mal loties sont évidemment les provinces kurdes. Sur 18 provinces peuplées de Kurdes 14 occupent les dernières places de la liste, avec un revenu moyen inférieur au cinquième du revenu d'un habitant d'Istanbul ou d'Izmir. Deux départements kurdes se détachent un peu du lot : Elazig, centre du principal gisement de chrome du pays, arrive en 19ème position et Malatya, important centre agricole et commercial occupe le 29ème rang. Diyarbakir, capitale politico-culturelle du Kurdistan de Turquie n'arrive qu'en 52ème position, avec un revenu annuel brut par habitant de 326 997 livres turques, soit au cours actuel de cette monnaie environ 1100 francs français par an. Le dernier de la liste est la province kurde de Hakkari, à la jonction des frontières turco-irako-iranienne, avec un revenu annuel par habitant inférieur à 500 francs par an!

- UN DEPUTE DEMANDE QUE LES FILMS DE GUNEY SOIENT AUTORISES.

8 ans après le coup d'Etat militaire et 4 ans après la mort en exil du cinéaste kurde Yilmaz Güney ses films restent toujours interdits en Turquie. Intervenant au cours de la discussion du budget du ministère de l'intérieur le député SHP de la province kurde de Mardin, Adnan Ekmen a demandé de la tribune de l'Assemblée, la levée de ces interdictions frappant "l'oeuvre du plus grand cinéaste produit par notre pays. A quoi rime d'organiser à grands frais des journées du cinéma si l'on interdit pendant ce festival 5 films et si l'on continue d'interdire les films d'un grand cinéaste et d'un grand homme comme Yilmaz Güney», a-t-il déclaré. Plusieurs députés de droite ont vivement réagi aux propos d'Ekmen et l'un d'entre eux, Bülent Çaparoglu, a reproché au président de séance de laisser dire de pareilles choses devant la représentation nationale. «Comment un homme déchu de la nationalité turque peut-il être présenté comme un grand homme?» a-t-il demandé. Aucun porte-parole du gouvernement n'a voulu s'engager dans ce débat ni dans la discussion sur la torture pratiquée par la police et le budget du ministère a été finalement adopté le 14 avril par les voix du parti gouvernemental ANAP qui détient la majorité des sièges à l'Assemblée.

PUBLICATIONS RECENTES :

- Smaïl-î-MAMLÊ, *Twêşeberey Hunerî Mamlê* (Oeuvres choisies de l'art de Mamlê), introduction et compilation par Smaïl-î-MAMLÊ, Bagdad, 1987; 359p.
- Zahdi AL-DAHOODI, *Die Kurden : Geschichte, Kultur und Überlebenskampf*, Frankfurt am Main, éd. Umschau-Verl., 1987, 197p.; cartes; photos.
- Ahmadê XANÎ, *Mem û Zîn*, édité et commenté par Parviz Gihany, Razaîya (Urmiya), Intisharat-ê Salahaddîn Ayyoubî, 1988, 383p.
- *Sept ans d'Aide Médicale au Kurdistan d'Iran (1981-1987)*; mémoire sur les activités de l'Aide Médicale Internationale (A.M.I.) et de Médecins du Monde (M.D.M.) au Kurdistan iranien, c.1988.

LA REVUE DE PRESSE EN BREF

AVRIL 1988

TURQUIE : ENTRE INTEGRATION ET SEPARATISME

Les Kurdes commencent à faire admettre une certaine spécificité, 20 militants du parti des Travailleurs du Kurdistan ont été tués le vendredi 1er avril, lors d'une manœuvre d'encerclement effectuée par l'armée turque dans la province de Mardin. (LE MONDE 4.4.88, GARONNE 2.4.88, LIBERATION 2.4.88, HERALD TRIBUNE 2.4.88, AFP 1.04.88)

LA GUERRE IRAK-IRAN

Survivre entre deux moushaks, à Téhéran les grands hôtels internationaux se remplissent, quand l'inquiétude monte, et se vident quand l'apaisement revient. Une nouvelle attaque chimique selon Téhéran. Téhéran vit dans la psychose des armes chimiques. Le monde iranien, au lieu du rempart rêvé par l'Occident, une poudrière. (SUD-OUEST 3.4.88, LE MONDE 4.4.88, LA CROIX 4.4.88)

ESCALADE AU KURDISTAN

L'Irak a affirmé avoir pris le contrôle de 21 bases de la guérilla kurde. Selon des sources kurdes Bagdad a employé des armes chimiques dans le cadre de son offensive. (DEPECHE DU MIDI, 3.4.88-) L'Iran a accusé l'Irak d'avoir utilisé une nouvelle fois des armes chimiques contre des villages kurdes de Susiyan, Doukan, Balakaha, Jafaran et Oliyan (SUD-OUEST 3.4.88, LE MONDE 4.4.88).

DES OPPOSANTS KURDES ACCUSENT L'IRAK D'AVOIR EXECUTE 400 CIVILS BLESSES PAR DES GAZ CHIMIQUES (AFP 4.4.88). L'état major irakien a souligné que cette attaque fait suite à une première opération lancée par l'armée irakienne le 18 mars contre des bases de rebelles kurdes irakiens. (AFP BAGDAD 4.4.88) Attaque de l'Irak contre la population kurde du Nord-Est de l'Irak selon Téhéran. Les troupes irakiennes selon le communiqué ont massacré la population civile de Sayed Sadeq et de Chamchal (AFP 4.4.88)

FIN DE LA TREVE DE LA GUERRE DES VILLES. L'Irak a affirmé que ses forces armées avaient liquidé définitivement les rebelles kurdes, lors d'une opération lancée contre leurs bases dans la région de Karadag située dans la province de Suleimaniyeh dans le Nord-Est de l'Irak. La Turquie s'inquiète de l'avancée iranienne dans le Nord de l'Irak. Pas de cessez-le-feu sans désignation de l'agresseur réaffirme Téhéran à la veille des négociations à l'ONU (LE MONDE 5.4.88)

NOUVELLE OFFENSIVE IRANIENNE DANS LE KURDISTAN- L'Iran a lancé une nouvelle attaque dans le Kurdistan Irakien où l'Irak a subi un sérieux revers à la mi-mars. La nouvelle offensive a été déclenchée depuis la pointe orientale de la province de Suleimaniyeh, dans la localité de Panjwin au nord de la ville kurde d'Halabja (LIBERATION 13.4.88-REPUBLICAIN LORRAIN 12.4.88-)

INCIDENTS AU CONCERT D'IBRAHIM TATLISES A PARIS- Le chanteur turc aux prises avec le Parti des travailleurs du Kurdistan. Pour calmer les esprits, Ibrahim Tatlises, qui est lui-même de souche kurde (on l'ignorait en France), a accepté de chanter dans sa langue maternelle, ce qui est interdit en public en Turquie. (LE MONDE 12.4.88)

TEHERAN CITE FANTOME, l'horreur d'Halabja, les grandes puissances vont-elles faire quelque chose ? s'interroge un médecin kurde. Que répondre ? (HEBDO SUISSE 14.4.88)

ITALIE IRAK - LE PUZZLE DES BOMBES- 27 petites usines (italiennes) croyaient fabriquer uniquement des appareils électro-ménagers, et des pieds de tables, le client irakien en faisait tout autre chose. (HEBDO SUISSE 14.4.88)

LA LENTE MORT DES CHALDEENS CATHOLIQUES, les minorités chrétiennes du Kurdistan mal menées par l'intégrisme islamique et la guerre irano-irakienne, disparaissent ou se dispersent (FIGARO 15.4.88)

CENT VILLAGES RASES AU BULDOZER AU KURDISTAN IRAKIEN- Les troupes irakiennes auraient massacré un grand nombre de réfugiés. (NORD MATIN 16.4.88-LE SOIR 15.4.88)

MISES EN GARDE EN CASCADE, Bagdad accuse Téhéran de bombarder le Kurdistan, l'Iran accuse l'Irak d'employer à nouveau les gaz et dénonce à son tour Washington. Irak: l'économie tient le coup. Malgré 7 ans de guerre Bagdad a pu redresser la barre. Reagan aux Iraniens : "calmez-vous". Le président réclame l'arrêt des attaques militaires et terroristes contre les pays non belligérants. (LE FIGARO 25.4.88)

LES MARCHANDS DE MORT, ces marchands d'armes qui entretiennent la guerre Iran-Irak, au total 44 pays livrent des armes aux deux régimes. (LA CROIX 27.4.88)

UNE GUERRE OUBLIEE MALGRE L'EMPLOI DES ARMES CHIMIQUES, Le Docteur Granjon (de Médecins du Monde) a pu mesurer l'ampleur du génocide des Kurdes irakiens; un témoin sans auditeur qui revient du Kurdistan.(LE PROVENCAL 27.4.88)

LES ETUDIANTS KURDES ONT MANIFESTE A MOSCOU CONTRE LES BOMBARDEMENTS CHIMIQUES (HERALD TRIBUNE 27.4.88)

KURDES EN PERIL, LA CULTURE OU LA MORT- Un interminable martyr qui devient une honte pour l'humanité toute entière. (NOUVEL OBSERVATEUR 29.4.88)

L'INSISTANCE DE L'ANCIEN MAIRE DE DIYARBEKIR A PLAIDER EN KURDE- Condamné à 24 ans Mehdi Zana a refusé de plaider en turc devant ses juges. L'ancien maire de Diyarbakir a déclaré que désormais il ne plaidera qu'en kurde devant le tribunal militaire. (HURRIYET 1.4.88-TERCUMAN 1.4.88)

L'HORREUR DANS L'HORREUR, les assassins du PKK ont d'abord étranglé ensuite brûlés leurs victimes. Le groupe d'interventions spéciales, et les troupes commando de la gendarmerie ratissent la montagne. (TERCUMAN 1.4.88) **LES MARCHANDS D'ARMES ARRETES EN FLAGRANT DELIT,** ils allaient vendre leurs armes aux terroristes de l'Est (TERCUMAN 4.4.88). **PKK MENACE LES INSTALLATIONS TOURISTIQUES EN TURQUIE.** Nous avertissons les touristes de ne pas aller cet été en Turquie déclare le porte-parole du PKK en Europe lors d'une conférence de presse à Bruxelles. (MILLIYET 2.4.88, TERCUMAN 2.4.88)

VINGT MEMBRES DU PKK ASSASSINES, grand accrochage à Nusaybin dans la région de Mardin, près de la frontière de la Syrie. 20 membres du PKK, un colonel de l'armée et 2 soldats sont morts, un officier, un sous-officier et 14 soldats blessés, un hélicoptère abattu.

NOUVEL ENCADREMENT AU SEIN DU PKK, le leader du PKK demande l'augmentation de ses effectifs et affirme que la guerre s'intensifie dans la région, ce qui nécessite un encadrement rapide (MILLIYET 3.4.88) **DES CADAVRES PIEGES,** les membres du PKK assassinés ont été identifiés. Des bombes placées sous les cadavres ont pu être neutralisées par des spécialistes de l'armée. Le super-préfet s'est rendu à Mardin(HURRIYET 4.4.88)

LES TERRORISTES ASSASSINES ETAIENT le groupe éclaireur des 1800 militants du PKK en Syrie, et avaient déjà assassiné 60 personnes. 4000 commandos envoyés dans la région

sont installés dans les points sensibles (TERCUMAN 4.4.88) L'UNE DES TERRORISTES EST UNE FEMME (MILLIYET 4.4.88)

LA PROTESTATION INDIRECTE DE RADIO D'IRAN- Ozal soutient le nouveau crime de l'Irak. La Turquie s'inquiète du rapprochement entre l'UPK et le PKK. (TERCUMAN 4.4.88)

LA FIEVRE DE KIRKOUK, malgré les démentis, nous déployons nos armées aux frontières de l'Irak (MILLIYET 4.4.88) L'opinion publique s'interroge, si nos armées entrent à Kirkuk et Mossoul quels seront nos pertes et nos bénéfices ? (MILLIYET 3.4.88)

DEPLOIEMENT AUX FRONTIERES - En raison de la continuation de la guerre irano-irakienne dans la région de Kirkouk, qui est d'un intérêt vital pour notre pays, nous avons commencé à déployer notre armée aux frontières d'Irak. Des troupes commandos de la région de Kayseri-Bolu et Sivas ont été déployées discrètement tout au long des frontières (HURRIYET 2.4.88)

LES RAPPORTS KURDO-IRANIENS SONT SUIVIS DE PRES PAR ANKARA-(MILLIYET 3.4.88) TEHERAN: "OZAL SOUTIENT LE NOUVEAU CRIME DE L'IRAK" (TERCUMAN 4.4.88)

L'IRAN A FRAPPE KIRKOUK DANS LA REGION PETROLIERE; les dommages matériels sont importants, il y aura beaucoup de pertes de vies humaines selon Bagdad. Bagdad a déclaré traître tout Kurde qui soutient le régime d'Iran. Ramazan (vice-président irakien) "nous employons les mêmes méthodes contre eux que celles que nous utilisons contre l'Iran, leur destin est lié à celui de l'Iran" (TERCUMAN 3.4.88)

LA QUESTION DE MOSSOUL ET KIRKOUK - Ozal a démenti les rumeurs selon lesquelles la Turquie interviendrait dans la région, et ce avant son départ pour Bagdad, et a ajouté que l'intervention de la Turquie dans cette région serait une aventure. (TERCUMAN 3.4.88)

LE LEADER D'UPK TALABANI A AVERTI LA TURQUIE : La Turquie ne doit surtout pas intervenir, sinon nous transformerons cette région en un nouveau Vietnam. (HURRIYET 2.4.88)

SI KIRKOUK TOMBE DANS LES MAINS DES KURDES, QUE SE PASSERA-T-IL? Un Etat kurde au Nord de l'Irak sera soutenu par les Américains et les Soviétiques (TERCUMAN 3.4.88)

IL SUFFIT DE CINQ JOURS POUR QU'ON ENTRE A KIROKUK ! Les modalités militaires d'une intervention de la Turquie en Irak dans la région de Kirkouk sont en discussion, entre les chefs de l'armée. (MILLIYET 4.4.88)

LES DEUX SCENARII AMERICAINS : CREATION D'UN ETAT KURDE INDEPENDANT OU CREATION D'UN ETAT KURDE SOUS MANDAT TURC (MILLIYET 4.4.88)

SADDAM: "NOUS AVONS UTILISE LES ARMES CHIMIQUES"; recevant le Premier ministre Ozal, le président irakien Saddam Hussein a déclaré qu'il contrôlait la situation et qu'ils avaient puni les partisans de Talabani qui avaient trahi l'Irak. (MILLIYET 3.4.88)

LE GROUPE D'INTERVENTION SPECIALE (forces para-militaires turques) recherche les bandits partout. Les 50 bandits ayant perdu tout contact se promènent comme des bombes perdues dans la nature. (TERCUMAN 7.4.88) VOICI LE CAMP DES ASSASSINS, dans le camp du PKK au Liban, sous la protection de la Syrie, on entraîne même les enfants à tuer. (TERCUMAN 8.4.88) PKK a organisé des barrages routiers pendant 8 heures, 30 militants armés ont brûlé 2 véhicules appartenant à l'Etat. PKK change son champs d'action, le leader du PKK a appelé les autres mouvements kurdes à rejoindre le Front créé par lui. LE COUP DES SEPARATISTES PORTE A L'ENSEIGNEMENT. Des enseignants travaillant dans la région de la terreur se portent malades et rentrent dans leur région, ainsi 50 écoles primaires se trouvent fermées dans la région de Mardin (HURRIYET 8.4.88)-TAXE DU PKK SUR LES PRAIRIES- LA MAIN DU PKK DANS L'EXPORTATION A

L'ETRANGER-PKK FAIT LA GUERRE CONTRE L'IRAK, il a retiré ses 1600 militants de la Turquie au Nord de l'Irak. Ils veulent ainsi s'entraîner à la guerre et se rapprocher de TALABANI. (HURRIYET, TERCUMAN 9 et 10.4.88)

LA PEUR DU SANG, l'affrontement entre deux clans a divisé la ville de Dogubeyazit en deux, la moindre étincelle plongera la ville dans une guerre de sang. (TERCUMAN 10.4.88) **PKK SE DISPERSÉ**, l'espoir de la bande séparatiste repose sur la crise en Turquie; **FUITE DU PKK**, 22 villageois avec leur famille ont quitté leur village à cause du PKK. (TERCUMAN 13 ET 14.4.88)

L'USAGE DE LA LANGUE KURDE DOIT ETRE LIBRE- Le député du SHP Mehmet Ali EREN (Parti Socialiste du Peuple) et ses amis ont fait une proposition de loi visant à abolir la loi n° 2932 interdisant l'usage de la langue kurde. L'article 2 de cette loi dispose que l'usage de toute autre langue que la première langue officielle d'un pays est interdit sur le territoire turc. L'article 3 "la langue maternelle des citoyens turcs est le turc". (MILLIYET 10.4.88) La réaction des partis politiques ANAP-DYP à la proposition de loi faite par Mehmet Ali Eren et ses amis (MILLIYET 10.4.88)

VA A L'EST ET GAGNE 180.000 LIVRES DE PLUS : selon la nouvelle réglementation, tout membre de la police et de la sécurité qui acceptera de travailler dans la région où la loi d'exception est en vigueur (Diyarbakir, Mardin, Siirt, Adiyaman, Hakkari, Tunceli, Mus,) aura une prime de 180.000 livres turques, et toutes les mesures disciplinaires déjà prises à leur encontre seront amnistiées. (HURRIYET 10.4.88)

LA DISCUSSION AU SUJET DE YILMAZ GUNEY A L'ASSEMBLEE NATIONALE- Lors de la discussion du budget du ministre de l'intérieur à la Grande Assemblée Nationale, le cas de Yilmaz Guney a suscité de vives discussions. Le député de SHP Adnan Ekmen a déclaré : on interdit les films du grand cinéaste Yilmaz Guney (MILLIYET 15.4.88)

L'ATTENTE DE L'OCCIDENT DE LA SOUS-COMMISSION DES DROITS DE L'HOMME- L'Occident se bat pour avoir sa part dans le futur Etat kurde. Le spécialiste britannique WHAITAKER a proposé à la sous-commission des droits de l'homme de l'ONU chargée des minorités un rapport impliquant la reconnaissance des droits de la minorité kurde en Turquie et l'oppression qu'elle subit. Ce rapport a échoué grâce aux tractations difficiles des diplomates turcs. (MILLIYET 19.4.88)

LES FORCES D'INTERVENTION SPECIALES SONT LOGEES DANS LES ECOLES - Selon le super-préfet de la région régie par les lois d'exception, Kozakcioglu, ces groupes d'intervention spéciales travaillent dans les conditions difficiles. Les opérations sont menées dans la journée, et le fait qu'ils logent la nuit dans les écoles n'empêchent pas l'usage de celle-ci pour l'enseignement des enfants. Notre but en plaçant ces groupes d'intervention dans les villages est d'empêcher les raids des terroristes. **PKK A ATTAQUE UN VILLAGE**, ils ont brûlé 3 écoles et un centre de soins, le village de Sirkak se trouve sans médecin. **ACCROCHAGE A SIRNAK**, 7 membres des forces armées assassinés. (MILLIYET, TERCUMAN 19, 20, 21.04.88)

NE LAISSONS PAS LES CITOYENS ENTRE DEUX FEUX-Spécialiste de la question du PKK, le colonel de commando en retraite Erkekoglu avertit. (MILLIYET 25.4.88)

LES AMERICAINS ONT PEUR DU PKK, exprimé dans la conférence sur la terreur du Proche Orient (HURRIYET 25.4.88) **PKK A EXECUTE DEUX ENSEIGNANTS A MARDIN, ET A TUNCELY** (HURRIYET 27.4.88)

PAGAILLE AU SUD-EST- Dans le domaine de la sécurité, des étapes ont été franchies, mais les mesures économiques et sociales restent insuffisantes. Les dépenses de sécurité s'approchent de 100 milliards de livres. Le nombre des militaires et des policiers s'accroît dans la région et leur efficacité se fait sentir. Mais dans les mesures

économiques et sociales il y a une vraie pagaille. (le journal fourni une carte des régions sensibles et particulièrement sensibles dans le Sud-Est c'est à dire au Kurdistan) (MILLIYET 19.4.88)

MAI 1988

LES KURDES ENTRE DEUX FEUX- Le 16 mars à 14 h 30 des mirages F1 irakiens bombardent la localité d'Halabja dans le Kurdistan d'Irak qui avait été prise par les Iraniens. Les avions lâchent des sales nuages jaunâtres composés d'hypérite, de cyanite et autres gaz attaquant toute forme de vie. 7000 personnes touchées dont 70% vont mourir. C'est un génocide! lance le représentant de l'Union Patriotique du Kurdistan ; "si nous luttons, poursuit-il, c'est pour ne pas subir le même sort que les Arméniens". 781 villages rasés en deux ans. (CROISSANCE DES JEUNES NATIONS MAI 1988)

HUIT MORTS EN TURQUIE- 7 indépendantistes kurdes et 1 militaire turc ont été tués près de Derik, au Sud-est de la Turquie. **LE REVEIL DES KURDES-** accrochage important entre militaires et indépendantistes kurdes du PKK- (LIBERATION 17.5.88- LACROIX 18.5.88- LIBERATION 18.5.88)

340 PRISONNIERS KURDES EN GREVE DE LA FAIM ont cessé leur mouvement qui durait depuis une semaine. Les autorités ont accepté certaines de leurs revendications: le droit de porter des vêtements civils, d'avoir accès à la presse et de parler kurde, langue officiellement interdite en Turquie. (L'HUMANITE 18.5.88, LIBERATION 18.5.88)

MASSACRES AU KURDISTAN IRAKIEN- La France ne doit pas rester passive devant la guerre chimique menée contre les Kurdes. (LA CROIX 18.5.88)

LES KURDES S'UNISSENT CONTRE SADDAM HUSSEIN - Le n° 2 de UPK (Union Patriotique du Kurdistan Irakien) a confirmé la création d'un Front du Kurdistan Irakien comprenant le PDKI (Parti Démocratique du Kurdistan Irakien), Le Parti Socialiste du Kurdistan, le Parti Socialiste kurde, et le Parti Démocrate du peuple kurde, le Parti Communiste Irakien fait également parti de ce front. (Politis 26.5.88)

ONZE VILLAGEOIS TUES PAR DES REBELLES KURDES, selon les sources officielles, dans la province de Siirt, au Sud-Est de la Turquie. (AFP 8 MAI)- 26 villageois tués lors d'attaques de rebelles kurdes du PKK dans la région de Siirt, selon les autorités. (AFP 10 MAI)- Raids irakiens à l'arme chimique dans le Kurdistan d'Irak, une centaine de civils tués. L'Irak avait déjà employé ces armes les 17 et 18 mars, faisant 5000 morts et autant de blessés (AFP 15 MAI)- 8 morts dans un accrochage avec les rebelles kurdes dans la région de Mardin en Turquie (AFP 16 MAI)- 10 rebelles indépendantistes Kurdes du PKK ont été tués et 2 militaires blessés près de Semdinli (dans la province de Hakkari, au Sud-Est de la Turquie) (AFP 26 MAI)- La banlieue de Merivan, province du Kurdistan, au Nord-Ouest d'Irak a été pilonnée par l'artillerie irakienne (AFP 30 MAI)

L'ENQUETE LINGUISTIQUE A LA GRANDE ASSEMBLEE DU PEUPLE- Selon cette enquête la langue maternelle de 28 députés est le kurde (MILLIYET 2.5.88)

IL SE PASSE QUELQUE CHOSE DANS LE SUD-EST- Après l'attaque du Palais du Gouvernement à Kiziltepe le 5.5.1988, il y eu dans la garnison de Diyarbakir des affrontements entre les différents groupes d'intervention militaires; le ministre de l'intérieur, ainsi que le chef de l'armée, et le chef de la sûreté générale se sont rendus

dans la région. (HURRIYET 7.5.1988) SEPT TERRORISTES ASSASSINES A MARDIN, ils n'ont pas répondu à la sommation (TERCUMAN)

L'ETAT EST DECIDE- L'armée et la police travaillent en harmonie, les forces de l'ordre n'utilisent plus la stratégie de défense, mais appliquent celle d'attaque. 12000 protecteurs volontaires des villages ont été recensés dans 11 provinces. Ils reçoivent un salaire mensuel de 125.000 livres, des centaines de paysans attendent à leur tour d'être protecteurs de village. Dans la région, seulement à Tunceli, personne n'a voulu être protecteur de village (TERCUMAN 11.05.88) LA PROTECTION DES FRONTIERES SERA CONFIEE A L'ARMEE DE TERRE, une école de la gendarmerie sera ouverte pour former des spécialistes. (TERCUMAN 7.5.88)

PKK EST ENRAGE : 25 morts. Ayant déjà tué 11 personnes dans 2 villages à Simak, PKK a de nouveau tué 14 personnes à Nusaybin (TERCUMAN 11.05.88) Depuis 1984 185 policiers et gendarmes, 453 civils ont été assassinés. La perte du PKK est de 190, le PKK cherche à s'affirmer. Le leader du PKK a qualifié les deux derniers massacres d'attaque de printemps. Démonstration de terreur. Erdal Inonu (chef de l'opposition) a déclaré le gouvernement incapable de maintenir l'ordre dans le Sud-Est du pays. La recherche des terroristes assassins de 25 personnes continue. 6000 VICTIMES EN 10 ANNEES D'ANARCHIE (TERCUMAN 11,13, ET 14.05.88) APO (Leader du PKK) a été appelé à faire son service militaire (HURRIYET 16.05.88)

LE CHAUVINISME TURC DOIT ETRE BRISE... L'union dans l'aile gauche du SHP, selon le député EREN, la question du Sud-Est est une question sociologique. Il ajoute qu'il y a en Turquie un fort chauvinisme, la preuve en est qu'à chaque fois que nous avons été amené à parler d'un problème du Sud-Est cela a aboutit à un déluge de chauvinisme. (TERCUMAN 14.05.88)

LES RECHERCHES AMERICAINES AU SUJET DES KURDES- Après la Syrie, l'Iran et l'Irak, les Américains ratissent maintenant le Sud et le Sud-Est de la Turquie. Le vice-consul des USA accompagné de quinze conseillers politiques, et du sous-préfet de la région placée sous la loi d'exception se trouve depuis quinze jours dans cette région. Le conseiller politique de Reagan, Michael Austria qui se trouve parmi cette délégation doit rendre au Président Reagan des rapports sur la question kurde au Proche-Orient. (HURRIYET 15.05.88)

DEUX TENTATIVES CONTRE NOUS (L'ETAT TURC) AU PARLEMENT EUROPEEN- La première concerne la demande qui doit être faite aux Etats qui ont une population kurde de respecter les droits de cette population. La seconde concerne le retrait des militaires turcs stationnés à Chypre, le sort des disparus, la libre circulation et la réinstallation des Chypriotes. (HURRIYET 15.5.88)

UNE ENQUETE DE ISO (LA CHAMBRE D'INDUSTRIE D'ISTANBUL)- La ville la plus riche de la Turquie est Istanbul, et la plus pauvre est Hakkari -LA BARBARIE DU PKK PENDANT LA FETE, 4 personnes ont été assassinées à Mardin- LA CIBLE DU PKK EST LA REPRESENTATION ALLEMANDE, selon le bureau criminel fédéral allemand (TERCUMAN 18, 19.05.88)

LA GREVE DE LA FAIM, entamée à la prison de Diyarbakir est terminée (MILLIYET 18.5.88)

DIX TERRORISTES ASSASSINES et 3 soldats morts à Hakari, l'accrochage a duré 24 heures (MILLIYET, HURRIYET 27, 28.05.88) QUATRE TERRORISTES ASSASSINES, dont une fille tous membres du PKK (HURRIYET 29.5.88)

LE FAIT DE MAINTENIR CONTINUELLEMENT LA QUESTION KURDE AU PREMIER PLAN INQUIETE NOTRE BASE- déclare Inonu (le leader de SHP), certains députés de l'Est font signe de victoire, évoquent la constitution d'une Fédération composée de deux Etats kurde et turc, ce que nous ne devrions pas permettre , ajoute Seymen (un autre responsable de SHP) (TERCUMAN 21.5.88)

JUN 1988

IRAN, NOMBREUSES ARRESTATIONS DANS LE MILIEU DE L'OPPOSITION LEGALE, M. Bazargan dénonce le despotisme du régime et demande l'arrêt de la guerre avec l'Irak (LE MONDE 3.06.88) **TEHERAN DE NOUVEAU SUR LA DEFENSIVE**, les armes chimiques ont fait de nombreuses victimes (DAUPHINE LIBERE 20.06.88)

LE SPECTRE DU PASSE, malgré l'attentat contre son premier ministre la Turquie n'est plus malade du terrorisme. (LE FIGARO 21.06.88)

APPEL INTERNATIONAL POUR LA DEFENSE DE LA CULTURE KURDE EN TURQUIE

Un appel lancé par l'Institut kurde de Paris et signé par des Prix Nobels, et des personnalités du monde entier a été publié dans le journal LE MONDE et THE INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE (LE MONDE 30.06.88)

14 KURDES ENCOURENT LA PEINE CAPITALE- Le procureur du Tribunal militaire de Diyarbakir, (Sud-Est de la Turquie) a requis le lundi 20 juin la peine de mort contre 14 militants kurdes du PKK accusés d'avoir participé à des actes terroristes dans le but de fonder un Etat kurde en Turquie. (LE MONDE 22.06.88)

APRES LE SEJOUR D'UN DIRIGEANT KURDE A WASHINGTON, L'IRAK ANNULE UNE RENCONTRE AVEC M. SHULTZ - Pour protester contre le récent séjour à Washington de Monsieur Jalal Talabani, Chef de l'Union Patriotique du Kurdistan (LE MONDE 22.06.88)- Ce dirigeant kurde a rencontré des responsables américains et des avocats pour leur demander d'empêcher l'élimination de son peuple par le président irakien Saddam Hussein (AFP 11.06.88)

LES COMBATTANTS DU PDKI IRANIEN (PARTI DEMOCRATIQUE DU KURDISTAN IRANIEN) - ont attaqué ces derniers jours plusieurs bases des forces iraniennes dans les régions de Piranchahr et Sardasht (Kurdistan Iranien), et mis hors combat 121 militaires iraniens (AFP 13.06.88)- Une quarantaine de Kurdes ont occupé pacifiquement pendant 3 heures les locaux parisiens de la compagnie aérienne allemande Lufthansa pour réclamer la libération de Kurdes de nationalité turque arrêtés en RFA. Ces derniers seraient du PKK (PARIS 22.06.88 AFP)

1,5 TRILLION DE LIVRES TURQUES D'INVESTISSEMENTS DANS LA REGION DE LA TERREUR- Le ministre de l'intérieur turc a déclaré que le nombre de protecteurs de villages serait augmenté de 11000 à 13000 personnes (TERCUMAN 2.06.1988)

PROTECTION DE L'ARCHE DE NOE- Avec le commencement de la saison du tourisme, et pour protéger les archéologues et les visiteurs de l'arche de Noé contre les séparatistes Kurdes du PKK, toutes les mesures ont été prises, et une gendarmerie a été créée à 3000 m d'altitude. (MILLIYET 12.6.88). Les enseignants allemands venus à Diyarbakir n'ont

pas trouvé sérieuse la menace du PKK. Deux terroristes assassinés à Tunceli, ils seraient membres du PKK. PKK a étranglé deux bergers à Siirt. Groupe d'intervention spéciale contre PKK, dans les fermes appartenant à l'Etat à Ceylanpinar considérées comme les plus grandes fermes du monde. Un terroriste assassiné et 5 disparus à Mardin; LA PEUR DU PKK, le PKK demande à chaque clan 50 combattants en contre-partie de la location des prairies. LE SCANDALE DU PKK EN BELGIQUE, les membres du parti nationaliste flammand Volksunie, et en particulier le vice premier ministre Hugo Schiltz et Willy Kuijperz, député européen, sont accusés d'aider le PKK et les terroristes basques d'Espagne (TERCUMAN, MILLIYET, HURRIYET 1, 2, 6, 8, 9.06.88)

L'AVERTISSEMENT AUX USA CONTRE LA RECEPTION DE JALAL TALABANI-Bagdad et Ankara ont protesté auprès des Etats-Unis concernant la réception par ces derniers de Jalal Talabani. Porte-parole du ministre des affaires étrangères turc Inal Batu a fait savoir aux Américains "l'inquiétude et l'étonnement" des autorités turques. (HURRIYET 11.06.88) "Les USA sont hyppocrates quand à leur attitude au sujet de la question kurde, les Présidents Ford et Carter m'avaient promis de ne pas toucher à cette question déclare ECEVIT(ancien premier ministre turc)" (HURRIYET 11.06.88)

LES ETATS UNIS CONTENTENT LES KURDES- Le leader kurde Talabani déclare, "nous frappons à toutes les portes de la Chine, aux Etats Unis, même celle de la Turquie, mais celle-ci se trouve fermée. Je suis satisfait de mon voyage aux Etats-Unis". (HURRIYET 13.06.88)

GUERRE CONTRE LA TURQUIE- Le leader kurde Talabani déclare s'être mis d'accord avec le PKK il y a deux mois. "Nous avons à plusieurs reprises envoyé des messages à Turgut Ozal de ne pas soutenir le régime de Saddam, ces messages sont restés sans réponse, affirme Talabani". (MILLIYET 13.06.88)

LA SYRIE PROTEGE APO (leader du PKK), la Syrie a répondu à la demande du gouvernement d'extrader les terroristes par "oui on verra"; L'IRAN A DONNE BEAUCOUP D'ARGENT AU PKK POUR L'ASSASSINAT D'OLOF PALME, selon l'éditeur et chercheur Suisse Ebbe Carlsson; LE PKK EST UNE ORGANISATION SANGUINAIRE, ils ont tué 552 citoyens, dont 61 femmes et 63 enfants (HURRIYET 14 et 17.6.88)

LE RAPPORT KURDE DE LA CIA- Selon ce rapport la situation des Kurdes en Turquie est la suivante : plus de liberté peut leur être accordée, mais leur chance de déterminer leur sort est mince; selon ce même rapport, la volonté de l'URSS d'entretenir des bonnes relations avec la Turquie l'empêche d'intervenir directement dans le mouvement kurde. (HURRIYET 17.06.88)

REPORTAGE DE MEHMET ALI BIRAND avec le leader du PKK, dans la vallée de Bekaa au Liban. (MILLIYET 17.06.88)

L'USA REMUE LE COUTEAU DANS LA PLAIE- Le porte-parole du département d'Etat Charles Redman a tenu le même langage que Talabani. La politique kurde de cette super-puissance concerne les Kurdes dans tous les pays concernés. (TERCUMAN 18.06.88)

ON NE DOIT PAS FAIRE DE DISTINCTION ENTRE KURDE ET TURC . Donnant une conférence à l'Université de Standford aux USA, Ecevit (ancien premier ministre turc) déclare que les Kurdes ont raison de se plaindre. (HURRIYET 18.06.88)

LA LIBERTE DE PRESSE EST BAFOUEE- Le journal MILLIYET qui avait publié un reportage de M. Ali Birand, (journaliste turc connu) avec Abdullah Ocalan (leader du PKK) a été saisi sur la demande du procureur du tribunal de sûreté d'Etat d'Istanbul (MILLIYET 19.06.88)

REFLEXIONS SUR LE PROGRAMME DU PARTI COMMUNISTE UNIFIE DE TURQUIE-

Le programme de ce parti reconnaît l'existence du peuple kurde, qualifiant le mouvement national de libération kurde d'être de caractère paysan, mais souligne la nécessité d'unir les forces du renouveau démocratique. (YENI YOL 15.06.88)

HUIT MOUVEMENTS SEPARATISTES SE SONT REGROUPES EN UN FRONT NOMME TEVGER- Ce front comprend Ala Rizgari, K.U.K, Parmez, PDKRN, PPKK, PSKT, SK, YSK. Le but de ce front serait de créer un Etat kurde indépendant (TERCUMAN 24.06.88)

LE DEPUTE DU SHP AHMET TURK (Opposition) a été acquitté, lors de son procès où il était accusé d'avoir hébergé et aidé des militants du PKK. **PKK EST UN GROUPE D'ASSASSINS**, déclare un délateur ancien membre du PKK. (TERCUMAN 24, 29.06.88)

PUBLICATIONS EN VENTE

L'Institut Kurde diffuse des livres, disques, cartes géographiques, cassettes et cartes postales. Vous en trouverez la liste ci-dessous. Pour vous les procurer, envoyez le bon de commande avec votre règlement par chèque, CCP ou mandat. Aucun envoi ne peut être fait contre remboursement.

LIVRES

* EN FRANÇAIS	LES KURDES ET LE KURDISTAN, ouvrage collectif	40 F
	DOSSIER KURDISTAN (Têkoşer)	40 F
	BILAN KURDISTAN; périodique (Têkoşer)	20 F
	MEMOIRE DU KURDISTAN, J. Blau	60 F
	CONTES KURDES	35 F
	LES KURDES, B. Nikitine	150 F
	LE MOUVEMENT NATIONAL KURDE, C.Kutchera	200 F
	LA GRAMMAIRE KURDE, Lescot/Bedirkhan	250 F
	LES KURDES, Terre des Hommes	15 F
	TURQUIE: Dénis de Justice, Amnesty International	25 F
* EN ALLEMAND	KURDISCHE VOLKDICHTUNG, Thomas Bois	20 F
	DIE FÜR DIE FREIHEIT STERBEN, F.Hennerbichler	150 F
	GEISELBEFREIUNG IN KURDISTAN, F.Hennerbichler	150 F
	JYAN (revue culturel bilingue, allemand-kurde)	20 F
* EN ANGLAIS	DESTROYING ETHNIC IDENTITY Kurds of Turkey, Helsinki Watch	60 F
* EN FLAMAND	LIED DER AARDE, Medenî Ferho	20 F
	CIGERXWÎN, POEZIE UIT KOERDISTAN	20 F
	JYANA KURDAN, en flamand et kurde	30 F
* EN GREC	LES KURDES	35 F
* EN ARABE	BITULAT AL-KURD, Casim Celîl	40 F
	NAHZAT AL-EKRAD AL-SQAFIYAH, Celîlê Celîl	40 F
	FI SABIL KURDISTAN (Muzakarat), Zinar Silopî	40 F
	KURDISTAN TURKIYA BEYN AL-HARBAYN, A.Hasratiyan	40 F
* EN TURC	ŞIVAN'IN SEVDASI, Mahmut Baksî	30 F
	ZAZACA-TÛRKÇE SÖZLÛK, Malmîsanij	85 F
	BIR KURTLE KÖNUSMA, Adonis Buduris	30 F
	BUYUK ANAYURT SAVASINDA KURTLER, H.M. Cetoev	35 F
	KURT MILLIYETÇİLİĞİ VE DR. ABDULLAH CEVDET, Malmîsanij	35 F
CARTES POSTALES	NOIR et BLANC (4 sujets)	2 F
	COULEUR (4 sujets)	3 F
VIDEO-CASS.	LE ROI LAID (Film documentaire sur la vie du cinéaste, Y.Güney)	250 F
CASSETTE DE MUSIQUE	SIWAN PERWER, ji bo zarokên Kurdistan n°1 et 2	35 F
	NIZAMETTIN ARIC (Feqiyê Teyra) n°2 à 7	35 F
	BARAN n°2	35 F
	TEMO, Chants du Kurdistan	40 F
	MAZHAR, Awazî Kurdî	35 F
AFFICHES	HOMMAGE A YILMAZ GÜNEY	10 F
	INAUGURATION DE L'INSTITUT	20 F
PUBLICATIONS INSTITUT	HEVI, revue littéraire en kurde, N° 1 à 6	50 F
	STUDIA KURDICA, revue d'études,	
	- n° 1 (arabe et persan)	40 F
	- n° 2 (arabe)	30 F
	- n° 3 (turc)	30 F
	BULLETIN DE LIAISON ET D'INFORMATION, le numéro :	25 F
	CARTE GEOGRAPHIQUE DU KURDISTAN (125x80 cm.)	100 F
	CARTE GEOGRAPHIQUE DU MONDE (en kurde, 125x80 cm.)	100 F

PUBLICATIONS EN KURDE

EN KURMANCÎ	Fêrbûna zimanê kurdî - Grammaire kurde, A. Cantekin	30 F	
	Em hîn dibin - Grammaire kurde, A. Cantekin	25 F	
	Tu - Roman, M. Uzun	40 F	
	Mirina kalekî rînd - Roman, M. Uzun	40 F	
	Hêsir û Baran, Bavê Nazê	30 F	
	Dengê Roja Dîl - poésie, Derwêş Ferho	30 F	
	Girtî -Roman, Firat Cewerî	55 F	
	Komara Dêmkokratîk a Kurdistan "Mahabad", K. Hûsamî	30 F	
	Em û pirsra me, Ş. B. Soreklî	30 F	
	Zend-Avista - Poésie, Cigerxwîn	35 F	
	Ronak - Poésie, Cigerxwîn	35 F	
	Hêvî - Poésie, Cigerxwîn	35 F	
	Şêx Sen'an - Poésie, Feqê Teyran	60 F	
	Wenda bûn, Ş. B. Soreklî	40 F	
	Jiyana rûşenbîrî û siyasî ya Kurdan..., Dr Celîlê Celîl	40 F	
	Dengê Xêzikan - Caricatures	30 F	
	Dîwana Rûhî, Sêx Abdurahmanê Aktepi	40 F	
	Roja Nû, revue culturelle, Edts. Roja Nû	15 F	
	Têkoser, revue culturelle kurde de Belgique	15 F	
	Carçira, revue culturelle	20 F	
	Mîrkut - Revue humoristique, M. Lewendî, n°1, 2 et 3	15 F	
	Isot, Revue humoristique, n°2 à 5	15 F	
	Zengil, Revue humoristique	15 F	
	Ronahî de 1942 à 1945, les frères Bedirkhan, réédition	100 F	
	Roja Nû de 1943 à 1946, Kamuran Bedirkhan, réédition	100 F	
	EN DUMILI	Na xumxum a..., Koyo Berz	35 F
		Herakleîtos, Malmîsanij	20 F
EN SORANI	Halwest, Zencîra Hawar, n°1 et 5	30 F	
	Cîrokî kurt Kazêwe, Rizgar Abdullah	25 F	
	Du taqlayî bê sut, S. Galib Abdullah	30 F	
	Peyv, revue périodique du Centre Culturel kurde de Londres, n°8	40 F	
	Komara Kurdiyekey Mahabad, A. Roosewelt	30 F	
	Gerran le Behcet Hîkmet, poésie, Kenan Medhat	40 F	
	Yekgirtin, revue périodique du Centre Culturel kurde de Danemark	40 F	
	Zerdik, poésie, Ahmedê Mela	40 F	
Mamostay Kurd, revue des enseignants kurdes de Suède n°1 à 3	30 F		
LIVRES D'ENFANTS	Keça Şerrût Lotta, Astrid Lindgern	40 F	
	Spî û res	40 F	
	Bavo were derve!	40 F	
	Emîl mîha nîvçe	40 F	
	Nebezê li çiyayê mazi	40 F	
	Şev baş Alfons	40 F	
	Kundirê hêlez	40 F	
	Tuân	40 F	
	Masiyê reşê piçûk, Samed Behrengî	30 F	
	Pênc saherên me, Ahmet Cantekin	15 F	
	Hirç û Daristan, " "	15 F	
	Qesmer, " "	15 F	
	Panda, " "	15 F	
	Hêlîn	10 F	

BULLETIN DE SOUSCRIPTION

O Je souhaite contribuer à l'action culturelle de l'Institut Kurde.

Je vous envoie un chèque de ..... FF.

O Je souhaite recevoir régulièrement le Bulletin de liaison et d'information de l'Institut. Je vous envoie un chèque de 240 FF, représentant l'abonnement annuel de 12 numéros (en France) ou 265 FF, pour un abonnement à l'étranger.

NOM :

ADRESSE :

BON DE COMMANDE STUDIA KURDICA

Je souhaite recevoir :

..... exemplaires de **Studia Kurdica n° 1**, en persan et arabe, au prix de 40 FF.

..... exemplaires de **Studia Kurdica n° 2**, en arabe, au prix de 30 FF

..... exemplaires de **Studia Kurdica n° 3**, en turc, au prix de 30 FF

..... exemplaires de **Studia Kurdica n° 4**, en arabe, au prix de 30 FF

Je vous adresse le règlement correspondant de ..... FF, par chèque bancaire, chèque postal, mandat-lettre ou mandat international, à l'ordre de l'INSTITUT KURDE DE PARIS, 106, rue la Fayette, 75010 PARIS.

NOM

ADRESSE

BON DE COMMANDE HEVI (revue culturelle en langue kurde)

Je souhaite recevoir, au prix unitaire de 50 FF

..... exemplaires de HEVI n° 2

..... exemplaires de HEVI n° 3

..... exemplaires de HEVI n° 4

..... exemplaires de HEVI n° 5

..... exemplaires de HEVI n° 6

et je vous adresse mon règlement de ..... FF, par chèque bancaire, chèque postal, mandat-lettre ou mandat international, à l'ordre de l'Institut kurde de Paris, 106, rue la Fayette, 75010 PARIS.

NOM :

ADRESSE :

Revue de Presse

Berhevoka Çapê

Dentro de la Prensa

Rivista Stampa

Basin

Derlemesi

Press Revue

AVRIL 1988

TURQUIE : entre intégration et séparatisme

Les Kurdes commencent à faire admettre une certaine spécificité

Vingt militants du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) et trois militaires turcs ont été tués, le vendredi 1er avril, lors d'une manœuvre d'encerclement effectuée par l'armée turque dans une région montagneuse de la province de Mardin. Cet accrochage, le plus meurtrier depuis la reprise du terrorisme kurde en 1984, survient alors que le gouvernement turc essaie timidement d'assouplir sa politique envers la population kurde.

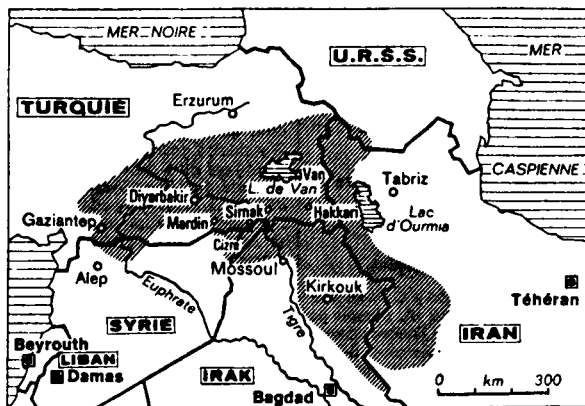
DIYARBAKIR
de notre envoyé spécial

Mal protégée du vent glacial par un voile de coton blanc, une femme attend depuis le matin avec une certaine d'autres parents, parfois venus d'aussi loin qu'Istanbul, à 1 600 kilomètres, son tour de visite hebdomadaire. Condamné à mort pour activités séparatistes kurdes, son fils est détenu depuis le coup d'Etat de 1980. A l'entrée de la prison militaire de Diyarbakir, symbole jusqu'en 1984 d'une pratique de la torture parfois attestée, aujourd'hui encadrée, dans les commissariats, l'ambiance est maintenant à l'espoir : les visiteurs confirment l'amélioration des conditions de détention et de visite qui ont fait l'objet d'une grève de la faim de onze jours menée en début d'année par quatre cent deux prisonniers, et qui a coûté la vie à l'un d'eux : « Nous leur avons apporté des instruments de musique, une machine à écrire. Ils n'ont pas une tenue carcérale et nous avons pu leur parler librement en kurde ; les gardiens se tenaient en retrait. »

« Turgut Ozal s'est comporté en gentleman » : les parents ont apprécié la réaction rapide du gouvernement, en contraste avec la grève de 1984 où plusieurs détenus avaient trouvé la mort. Cette attitude a valu au premier ministre les critiques de certains membres de son propre parti : en leur répétant qu'« on ne pouvait accuser les gens de parler kurde si l'Etat a été incapable de leur enseigner le turc », M. Ozal a largement innové dans une tradition qui assimile toute reconnaissance d'une spécificité culturelle ou même linguistique kurde à un encouragement au séparatisme.

Officiellement, l'intégration du Sud-Est est un problème de sous-développement économique. Métropole régionale, Diyarbakir n'a que deux usines pour trois cent mille habitants. A 30 kilomètres sur la route principale, parfois à 500 mètres d'une base de l'OTAN, des villages sans électricité ni eau, ni école, voient pourrir dans la boue les poteaux et fils électriques, gages de promesses électorales non tenues. Aucun meuble dans la seule pièce de la maison où nous sommes reçus : les paysans n'ont qu'un mot pour décrire leur vie : « C'est une poubelle », avant d'ajouter : « Quand on va à Ankara ou Istanbul, on a l'impression de changer de pays. »

Les investissements toutefois été spectaculaires depuis trois ans dans la région. En attendant l'achèvement dans les années 90 du grand projet hydroélectrique du Sud-Est anatolien, ils se sont concentrés dans les zones sensibles, aux frontières en particulier, où les activités terroristes ont repris en 1984. Après les

Régions de peuplement kurde

massacres de civils perpétrés l'année dernière par le Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK), un « super-gouvernement », rassemblant les provinces du Sud-Est soumises à l'état d'urgence, a été créé. Les nationalistes kurdes ont vu en toutes ces initiatives la reconnaissance forcée d'une entité kurde.

Suspicion permanente

Niée par le pouvoir, cette entité est cependant vécue de manière très ambiguë dans la population. Alimentée par une surveillance policière pesante, sans équivalent à l'ouest du pays, la conscience d'appartenir à un groupe distinct continue d'être vive dans la jeunesse éduquée. Certains n'hésitent pas à employer le terme de « peuple » et de « nation ». Beaucoup parmi ceux-ci ont approuvé le député social-démocrate d'Istanbul qui, immédiatement désavoué par la direction de son parti, a récemment parlé de « minorité ethnique ».

Loin d'aller à sens unique vers l'aplanissement des différences culturelles, le développement de l'enseignement en renforce parfois la conscience : alors que policiers et militaires, faisant écho à la thèse officielle, expliquent que « le dialecte kurde est un rameau dégénéré du turc », il n'est pas besoin d'être féru en philologie pour découvrir, en apprenant l'anglais, la filiation indo-européenne de la langue et sa différence radicale avec le turc. Les poursuites engagées contre Aziz Nesin, l'un des plus grands écrivains turcs, accusé d'avoir écrit que « l'existence d'une langue kurde distincte est un fait scientifique », n'en paraissent que plus insoutenables.

Une majorité de Kurdes refusent pourtant cette notion de « minorité » à laquelle est du reste attachée une connotation négative parce qu'elle rappelle l'utilisation des minorités chrétiennes par les puissances européennes lors du partage de l'Empire ottoman, au siècle dernier.

Sans doute s'irrite-t-on de la suspicion permanente en laquelle est tenue toute manifestation de la culture kurde, comme en témoigne l'indignation de cette mère de détenu : « On nous rebat les oreilles avec le changement de nom forcé des Turcs de Bulgarie, dit-elle, et on nous fait un procès quand on donne

un prénom kurde à nos enfants. » Ou encore, à l'heure de l'ouverture économique, de cet épicière qui a du mal à accepter l'ouverture d'une succursale de la chaîne de vêtements anglais Tomato and Tiffany alors qu'on lui a arraché son enseigne Au poivron, rédigée en kurde.

D'une manière générale cependant, on se méfie dans la population de toute manifestation ostentatoire de particularisme culturel. « A quoi ça sert sinon à favoriser les idéologies vicieuses, les communistes qui ont exploité la misère et l'ignorance pour conduire le pays au bord de l'éclatement avant 1980 », affirme un chauffeur de taxi. Une majorité semble se satisfaire de la liberté de parler kurde dans la vie courante, et préfère vivre sans éclat son identité kurde. « C'est comme l'adultère, ironise un notable pragmatique, tous les hommes s'y livrent sans problème tant qu'ils ne montent pas sur les toits pour le crier. »

Le succès du Parti de la prospérité (religieux) qui dépasse 25 % dans la région, — largement au-dessus de ses 8 % nationaux — souligne d'ailleurs un fonds d'attache-

ment à un idéal politique qui place la communauté des croyants au-dessus des divisions ethniques. L'adhésion récente à ce parti d'anciens militants de gauche, la désignation comme candidats aux élections des descendants des dirigeants religieux des révoltes historiques des années 30 suggèrent que la défense de l'identité kurde n'est pas totalement étrangère à ce succès. Les cadres locaux du parti sont les premiers à dénoncer « l'oppression vécue par une communauté en raison de la différence de sa langue ou de ses traditions ». Mais, pour eux, le problème kurde n'est qu'un aspect d'un problème culturel plus large né du passage d'un empire de tradition islamique à la Turquie républicaine : « On a légitimé la République par le nationalisme turc, une notion importée de l'Occident, en abandonnant la pluralité des cultures que garantissait la commu-

nauté islamique. Le faux problème des nationalismes ne sera pas réglé sans un retour aux racines islamiques de notre culture. »

Les conclusions qu'en tirent les religieux, hostiles à la demande d'adhésion de la Turquie à la CEE, sont loin en revanche de faire l'unanimité. L'écho suscité par cette demande est grand dans la région, et pas seulement dans l'espoir d'une libre circulation sur le marché du travail européen. Beaucoup voient dans les premières mesures qui l'ont accompagnée — droit de recours individuel à la commission des droits de l'homme, signature des accords internationaux contre la torture — les prémices d'un assouplissement inéluctable de la législation, rendu possible par l'estompage de la menace séparatiste. Même si la répression renforce aux yeux de certains la valeur symbolique du PKK, seule organisation présente sur le terrain, l'idée gagne que l'affirmation kurde passe par la première fois sur le plan international par les mêmes voies que la politique de l'Etat : Strasbourg et Bruxelles, et non plus Moscou, Damas ou Téhéran.

MICHEL FARRÈRE.

PETIT BLEU DU LOT ET GARONNE 2.4.88

Turcs contre Kurdes

Vingt rebelles kurdes et trois soldats turcs ont été tués vendredi non loin de la frontière syrienne, a annoncé la radio nationale.

Un pilote d'hélicoptère de la gendarmerie turque a été tué lorsque son appareil s'est écrasé pendant les combats, a annoncé la radio.

Selon l'agence anatolienne de presse, ces affrontements se sont déroulés pendant sept heures autour des caches d'armes des rebelles indépendantistes du Parti des travailleurs kurdes (PKK). Douze soldats ont été blessés, dont quatre grièvement.

Il s'agit de la bataille la plus importante signalée dans le sud-est du pays depuis le début de l'insurrection kurde contre le gouvernement d'Ankara, il y a quatre ans. Plus de 950 personnes ont trouvé la mort dans l'ensemble des combats.

SUITE

si è intensificata la pressione militare con massicci rastrellamenti.

Gli stessi giornali turchi hanno pubblicato il piano di evacuazione della provincia curda di Dersim (Tunceli nella nomenclatura ufficiale), uno dei bastioni del nazionalismo curdo. Circa 50 mila abitanti di 234 villaggi saranno deportati verso l'Anatolia meridionale. Subiranno la stessa sorte degli abitanti di 275 villaggi della provincia di Erzincan, e altri nelle province di Erzurum e Kars. Misure previste dalla legge n. 2510 del 21 luglio 1934. Per accelerare la turchizzazione del Kurdistan, è previsto l'invio di almeno un milione di contadini turchi nelle pianure del Tigri e dell'Eufrate.

In seguito alla rivoluzione islamica e al protrarsi della guerra Iraq-Iran, la Turchia svolge la funzione di ago della bilancia per mantenere lo status quo nell'area. E l'avamposto nato nel Mediterraneo orientale e una base per le forze di rapido intervento statunitensi. In questo contesto la Turchia si è arrogata il ruolo di gendarme del movimento nazionale curdo e vuole imporre in tutte le aree del Kurdistan (Iran, Iraq, Siria), la *pax turca, manu militari*, potendo contare sull'esercito più efficiente della regione. In questa ottica si colloca l'accordo raggiun-

to nell'ottobre 1984 con Baghdad per la sicurezza delle frontiere, e che prevede l'ingresso dell'esercito dello Stato limitrofo all'interno dei propri confini per una profondità di 15 chilometri per dare la caccia ai guerriglieri curdi. Accordo che più volte è stato applicato e che pone un'ipoteca sul futuro riassetto dell'area. □

to nell'ottobre 1984 con Baghdad per la sicurezza delle frontiere, e che prevede l'ingresso dell'esercito dello Stato limitrofo all'interno dei propri confini per una profondità di 15 chilometri per dare la caccia ai guerriglieri curdi. Accordo che più volte è stato applicato e che pone un'ipoteca sul futuro riassetto dell'area. □

AVRIL 88

france-israël
information

ASSOCIATION DES ÉTUDIANTS
AMIS D'ISRAËL

B.P. 376 - 75365 PARIS CÉDEX 08

LA LETTRE DE L'A.E.A.I.

Rubrique animée par Jean-Pierre MORIN, Lionel AMSELLEM et Jean-François STROUF

KURDES : PLAIDOYER POUR UNE CAUSE PERDUE

par Jean-François Strouf

Ce mois de mars 1988 aura au moins eu le mérite de rappeler les rôles des différents protagonistes au Proche-Orient. Mais à quel prix !

Lors de la prise d'otages de Beersheva, les terroristes ont froidement abattu l'un de leurs otages, un civil israélien père de famille. En revendiquant cet assassinat « réussi », l'O.L.P. n'a fait qu'accomplir ses objectifs : le terrorisme et la destruction. Si elle n'a pas revendiqué de nombreuses autres opérations du même type, c'est qu'elles ont échoué du fait de la vigilance de Tshahal. L'O.L.P. et toutes ses composantes sont et restent terroristes, par essence-même !

A Halabja, ville du Kurdistan, les irakiens ont gazé toute la population. Les 5.000 morts et les milliers de blessés n'ont pas eu les honneurs de la « une » des grands médias. C'est que les Kurdes sont menacés d'extermination par trois puissances du monde islamo-arabe, l'Irak, l'Iran et la Syrie, ainsi que la Turquie. Quant au monde occidental, il a l'émotion sélective. Neuf millions de Kurdes, qui parlent la même langue, ont la même culture, vivent dans la même région et constituent un peuple depuis 4.000 ans, n'ont pas d'Etat et risquent de ne jamais en avoir, parce que l'Europe et les Etats-Unis ne sont pas prêts à sacrifier quelques intérêts économiques pour imposer leur cause légitime au monde arabo-islamique.

Si la cause kurde n'est pas connue de l'opinion publique occidentale, c'est que les faiseurs d'opinion donnent des Etats arabes et musulmans une fausse image d'opprimés, alors qu'ils sont avant tout les oppresseurs de nombreuses minorités :

- massacres de noirs chrétiens et animistes par les Arabes du nord au Soudan,
- volonté d'effacer toute présence chrétienne au Liban,
- persécution des Juifs de Syrie,
- oppression larvée des Coptes en Egypte,
- massacre des Bahais en Iran.

Devant de tels exemples du racisme de tous les Etats du monde islamo-arabe, comment croire le seul instant l'O.L.P. qui fait mine de revendiquer « un Etat palestinien laïc et démocratique », alors que ses partisans hurlent « égorgez les Juifs » dans les rues de Gaza et que la centrale terroriste collabore étroitement avec les organisations néo-nazies. La diffusion par de nombreuses librairies arabes et palestiniennes d'une version imprimée au Koweït des « Protocoles des Sages de Sion » démontre la véritable nature de la propagande arabe.

Entre la cause des Kurdes qui n'ont pas d'Etat et sont opprimés d'une part, et celle des Palestiniens qui en ont déjà un la Jordanie, pourquoi faut-il que les belles âmes choisissent toujours la cause illégitime ?

L'ARDENNAIS

2.4.88

Accrochages entre Turcs et Kurdes : 23 morts

Vingt rebelles kurdes et trois soldats Turcs ont été tués hier non loin de la frontière syrienne. Un pilote d'hélicoptère de la gendarmerie turque a été tué lorsque son appareil s'est écrasé pendant les combats.

Selon l'agence anatolienne de presse, ces affrontements se sont déroulés pendant sept heures autour de caches d'armes des rebelles indépendantistes du parti des travailleurs kurdes (PKK). Douze soldats ont été blessés, dont quatre grièvement.

Il s'agit de la bataille la plus importante signalée dans le sud-est du pays depuis le début de l'insurrection kurde contre le gouvernement d'Ankara il y a quatre ans. Plus de 950 personnes ont trouvé la mort dans l'ensemble des combats.

LIBERTE 2.4.88

► NEUF KURDES ont été tués par l'armée turque vendredi près de Nusaybin et Midyat, au sud-est de la Turquie, en Anatolie orientale. Depuis 1984, un millier de Kurdes ont trouvé la mort dans des opérations armées.

LIBERATION 2.4.88

TURQUIE. Vingt rebelles indépendantistes kurdes et trois militaires turcs ont été tués et douze blessés, vendredi, lors d'un accrochage dans la province de Mardin, au sud-est de la Turquie. Il s'agit de l'accrochage le plus meurtrier et le plus important des onze incidents qui ont opposé les forces de l'ordre et les militants armés du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste) depuis la levée de la loi martiale et l'imposition de l'état d'urgence en Anatolie Orientale, le 19 juillet dernier.

MONTAGNE 3.4.88

Terres brûlées

La base militaire de Chaneh-dari et des concentrations de troupes irakiennes dans la région d'Al-Amarah (est) ont été bombardées à quatre reprises par l'aviation iranienne, selon Radio-Téhéran, captée à Paris.

« Les pilotes iraniens ont regagné sans dommage leur base, après avoir infligé de lourds dégâts matériels aux forces de Bagdad », a ajouté la radio officielle iranienne.

Par ailleurs, selon un rapport militaire cité par Radio-Téhéran, l'Irak poursuivant sa politique de « terres brûlées », continue à « détruire la ville kurde de Seyed-Sadeq (est de l'Irak), à proximité de laquelle des bruits d'explosion peuvent être entendus ».

HERALD TRIBUNE

2.4.88

Turks Kill 9 Kurdish Rebels

The Associated Press

MARDIN, Turkey — At least nine suspected Kurdish guerrillas were killed in a shoot-out with security forces in this southeastern province Friday, the Anatolian News Agency reported.

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL

FRA0485 4 I 0325 TUR /AFP-WL00

Turquie-Kurdes lead

Vingt-trois morts et douze blessés dans un accrochage avec des rebelles kurdes; selon un dernier bilan

MARDIN (Turquie), 1er avr (AFP) - Vingt rebelles indépendantistes kurdes et trois militaires turcs ont été tués, et douze militaires blessés, vendredi, lors d'un accrochage près de Nusabın et Midyat (province de Mardin, sud-est de la Turquie); a annoncé le ministre turc de l'Intérieur, M. Mustafa Kalemlı.

Durant la bataille dans une région montagneuse, "les forces de l'ordre ont encerclé les terroristes", a indiqué M. Kalemlı à l'agence semi-officielle turque Anatolie en y voyant une preuve que les "forces de l'ordre sont très puissantes dans cette région".

Il s'agit de l'accrochage le plus meurtrier et le plus important des onze incidents qui ont opposé les forces de l'ordre et les militants armés du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste) depuis la levée de la loi martiale en Anatolie Orientale, le 19 juillet dernier, soulignent les observateurs.

Depuis cette date, les huit provinces de l'Anatolie de l'est et du sud-est à population majoritairement kurde, et où le PKK est très actif, sont soumises à l'état d'urgence.

Un nouveau "super-gouverneur" civil doté de pouvoirs d'exception, M. Hayri Kozakcioglu, a été nommé en juillet dernier pour le sud-est du pays par le gouvernement de M. Turgut Ozal. M. Kozakcioglu, responsable des huit provinces soumises à l'état d'urgence (Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Tunceli, Siirt et Van), est chargé de la coordination de la lutte contre la guérilla kurde.

Selon un bilan non-officiel, 74 séparatistes kurdes ont été tués par les forces de l'ordre depuis la nomination de M. Kozakcioglu.

Toujours selon un bilan non-officiel, plus de mille personnes (militaires et policiers, civils et rebelles) ont trouvé la mort depuis le début des opérations armées de la guérilla kurde en août 1984.

Eo/mst idf

AFP 011931 AVR 88

GL

FRA0106 4 I 0224 IRK /AFP-A170

Irak-Iran-kurdes lead-flit

L'Irak affirme avoir "liquidé définitivement" le mouvement rebelle kurde à Sulaimaniyeh

BAGDAD, 2 avr (AFP) - L'Irak a affirmé samedi que ses forces armées avaient "liquidé définitivement" les rebelles kurdes lors d'une opération lancée contre leurs bases dans la région de Gara Dagh, située dans la province de Sulaimaniyeh, dans le nord-est de l'Irak.

Un communiqué de l'état-major irakien, cité par l'agence irakienne de presse INA, a précisé que les forces irakiennes, soutenues par des unités de défense nationale composées de combattants kurdes, avaient réussi à "liquider définitivement" les "concentrations de troupes et des agents du régime iranien" dans la région de Gara Dagh.

Le communiqué souligne que les troupes irakiennes ont également "détruit" les bases des rebelles kurdes dans douze autres régions et "nettoyé" deux secteurs dans le gouvernorat de Sulaimaniyeh.

Les forces irakiennes ont d'autre part saisi au cours de l'opération une importante quantité d'armes et d'équipements militaires que le "régime iranien" avait fournis à ces rebelles kurdes, indique le communiqué de l'état-major.

"Plusieurs de ces troupes ont pris la fuite en abandonnant sur le terrain les cadavres (de leurs compatriotes) alors que d'autres étaient capturés par nos forces", souligne l'état-major.

suivra

AFP 021059 AVR 88

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL

FRA0370 4 I 0182 TUR /AFP-VL69

Turquie-Kurdes

Dix morts dans un accrochage avec des rebelles kurdes

MARDIN (Turquie), 1er avr (AFP) - Au moins neuf rebelles indépendantistes kurdes et un militaire ont été tués vendredi près de Nusabın et Midyat (province de Mardin, sud-est de la Turquie), lors d'un accrochage entre gendarmes et rebelles; a indiqué l'agence semi-officielle turque Anatolie.

Il s'agit du onzième accrochage important entre les forces de l'ordre et les militants armés du Parti des Travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste); depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, le 19 juillet.

Depuis cette date les huit provinces qui recouvrent des régions à majorité kurde de l'Anatolie de l'est et du sud-est sont soumises à l'état d'urgence.

Selon un bilan non-officiel, plus de mille personnes ont trouvé la mort depuis le début des opérations armées de la guérilla kurde en août 1984.

Toujours selon un bilan non-officiel, près de 70 militants armés du PKK ont trouvé la mort durant les six derniers mois, lors des accrochages avec les forces de l'ordre.

Eo/dk idf-lyo-mrs

AFP 011705 AVR 88

Escalade au Kurdistan

L'Irak a affirmé, hier, avoir pris le contrôle de vingt et une bases de la guérilla kurde soutenue par l'Iran qui menace actuellement la région des champs pétrolifères irakiens de Kirkouk, au seizième jour de l'offensive irakienne dans le nord-est de l'Irak, tandis qu'une trêve bilatérale semblait respectée dans la « guerre des villes ».

Selon des sources kurdes, Bagdad a employé des armes chimiques dans le cadre de son offensive.

Radio-Bagdad captée à Nicosie a repris un communiqué du commandement militaire irakien affirmant que ses troupes avaient « totalement nettoyé » la zone de Qala Dagh, dans la région de Sulaimaniyeh, à 80 kilomètres à

l'ouest de Kirkouk. « Tous les traîtres ont été éliminés », a poursuivi Radio-Bagdad, et « leurs corps répandus dans toute la région ».

Une information non confirmée par les Kurdes mais Massoud Barzani, le chef du Parti démocratique kurde, a rappelé que les Irakiens avaient lancé une grande offensive le 23 mars contre les Kurdes.

M. Barzani a affirmé que les attaques irakiennes avaient été repoussées et que les rangs irakiens avaient subi de lourdes pertes.

Selon un autre chef de la rébellion kurde, M. Jalal Talabani, les Irakiens, soutenus par des chars et par l'aviation, ont lancé des bombes chimiques sur des villages soupçonnés de donner refuge à des résistants kurdes.

« C'est une guerre de génocide contre le peuple kurde », a déclaré M. Talabani. « Ils utilisent des armes chimiques en permanence contre nous et rasent nos villages. »

« Guerre des villes » : le répit

Par ailleurs, sur la scène diplomatique, l'Irak a annoncé, vendredi, avoir accepté un appel de l'O.N.U. au cessez-le-feu dans la « guerre des

villes », rapporté Radio-Téhéran.

Selon cette radio, Mohammad Ja'afar Mahallati, ambassadeur intérimaire de l'Irak à l'O.N.U. a rencontré, à New York, Javier Perez de Cuellar, secrétaire général de l'O.N.U., qui a enjoint à l'Irak de mettre fin à ses attaques contre les zones de population irakiennes.

L'Irak a néanmoins affirmé, également vendredi, avoir lancé sept missiles contre la ville de Kirkouk, la capitale pétrolière du nord de l'Irak, et contre Bassorah, la seconde ville du pays. Selon l'Irak, ces attaques ont fait beaucoup de morts et de blessés à Kirkouk.

A Bagdad, le Premier ministre turc, M. Turgut Ozal, s'est entretenu avec le président irakien Saddam Hussein, alors que pour l'occasion, les tirs de missiles contre les villes iraniennes ont cessé depuis jeudi zéro heure, eu égard aux bonnes relations qu'entretient la Turquie avec, à la fois, l'Irak et l'Iran.

Enfin, Cheik Jaber Al-Ahmed Al-Sabah, le leader koweïtien, a demandé à l'Irak de mettre un terme à la guerre qui l'oppose à l'Irak, lors de la sixième conférence des ministres de la Justice des pays arabes, réunie à Koweït.

Vienne : vingt néo-nazis et « skinheads » blessés dans des tramways

Vingt néo-nazis et jeunes « skinheads » ont blessé un étudiant égyptien et un garçon de café tunisien, vendredi soir, dans un tramway et un métro, à Vienne, où ils ont fait un grand tapage, chantant notamment des chansons nazies.

Les vingt néo-nazis et « skinheads », appréhendés par la police à l'issue de leur action, s'en sont d'abord pris dans un tramway près de la gare de l'Ouest à un étudiant égyptien, auquel ils ont infligé des coups sur la tête. L'étudiant a été hospitalisé.

Le groupe a ensuite emprunté le métro près du centre de Vienne et y ont poursuivi leur tapage qui s'est terminé par le passage à tabac d'un garçon de café tunisien. La police a procédé à l'arrestation du groupe dans une station de métro.

SUD OUEST 3.4.88

Survivre entre deux moushaks

Les poussées de fièvre ont, à Téhéran, leur thermomètre : les grands hôtels internationaux. L'inquiétude monte, ils se remplissent. L'apaisement revient : ils se vident.

Le voyageur peut prendre le pouls de la capitale iranienne dans les halls des hôtels. 103 missiles sont tombés sur Téhéran depuis le déclenchement de la cinquième « guerre des villes », le 28 février, faisant, selon les Iraniens, plusieurs centaines de victimes.

Dans le centre de Téhéran, le « Laleh » (l'ex-intercontinental impérial) s'est brusquement déséquilibré depuis vendredi, signe que la trêve de trois jours, liée à la visite du premier ministre turc, Turgut Ozal à Bagdad, a été accueillie avec soulagement par des Téhéranis qui s'étaient réfugiés dans les murs de l'hôtel, réputés plus sûrs que les légères maisons de la capitale.

« MOUSHAK ». Dans un apparent soul de dédramatisation, les Téhéranis ont donné aux redoutables Scud-B irakiens ce doux surnom de « petite souris ». Pourtant, pour la première fois en près de huit années de conflit, la guerre est entrée dans les foyers de Téhéran, jusqu'ici relativement épargnés par des combats dont les plus proches se déroulaient à plus de 500 km de la capitale.

Cette métropole de dix millions d'habitants a même vécu avec une certaine insouciance, malgré les départs en fanfare des combattants de l'Islam, les Bassidj (volontaires) pour le front, les hommes en kaki dans les rues, les photos des « chahid » (martyrs, tués sur le front) : étalées dans la presse, les images obsé-

dantes du champ de bataille diffusées à la télévision.

Conseils de survie

Mais, Téhéran a appris à faire front et à s'organiser. Aux multiples bruits de la ville s'est ajouté celui de la radio, maintenue ouverte jour et nuit : c'est en effet Radio Téhéran qui annonce les alertes « rouges » (bombardements) et « jaunes » (attaque chimique). Depuis l'emploi d'armes chimiques par les Irakiens dans le Kurdistan, les autorités ont lancé une intense campagne d'information : des conseils de survie sont prodigués par des Pasdarans à la radio et à la télévision, d'autres recommandations sont affichées devant l'université de Téhéran, où a lieu la grande prière du vendredi.

Quand l'alerte retentit, il ne reste que deux minutes avant l'impact du « moushak ». Les missiles, arrivant haut dans le ciel clair de Téhéran, dominé par les sommets enneigés de l'Elburz, sont parfaitement visibles. « Au-dessus de la ville, les propulseurs se détachent de la bombe qui pique ensuite du nez », affirme un diplomate étranger qui précise que « la charge est d'environ 200 kg ». Le quartier touché est alors isolé, aussi bien pour faciliter l'arrivée des secours que pour des « raisons de sécurité ».

« J'ai toujours le nez en l'air, même en conduisant », avoue Simine. Peu rassurés dans leurs mai-

sons, les Téhéranis — riches — se sont précipités dans les grands hôtels. « Je suis désolé, nous n'avons rien au-dessous du 10e étage », répétait jusqu'à ces jours-ci le concierge du « Laleh ». Car, même à 6 500 ryaïs (environ 100 dollars US), la nuit, les chambres des étages inférieurs étaient prises d'assaut, celles du haut étant supposées plus exposées aux missiles.

Les autres, moins fortunés, délaissant les quelques abris construits sur certains grands carrefours de la capitale, se sont débrouillés comme ils ont pu. « J'ai passé le plus clair de mes journées et toutes mes nuits enfermée avec ma mère dans un ancien cinéma désaffecté », ajoute Simine.

Mais des millions d'habitants — quatre, cinq millions peut-être — ont préféré la fuite sous des cieux plus sûrs, profitant des longues fêtes de Now Rouz marquant l'avènement de la nouvelle année iranienne. Les routes ont pris des allures d'exode et des camps de toile pouvant accueillir dix mille personnes et gérés par le croissant rouge iranien ont fleuri aux portes de la ville, notamment le long de l'autoroute de Karaj, a indiqué une source médicale occidentale.

La « guerre des villes » a aussi été l'occasion de quelques bonnes affaires : une villa au bord de la mer Caspienne (350 km au nord de Téhéran) pouvait se louer jusqu'à 300 000 ryaïs (près de 5 000 dollars) pour quinze jours. Une simple chambre sans confort — mais à 40 km de la capitale — s'offrait à 7 000 ryaïs (110 dollars) la nuit.

Pourtant, malgré l'inquiétude et la vie économique partiellement désorganisée, tous les habitants trouvent dans la « guerre des villes » au moins un réconfort : les inextricables embouteillages de Téhéran, source d'une terrible pollution atmosphérique, ont disparu. Restent les dangers de la circulation, accrus par les larges espaces aujourd'hui libérés à la « furia » des conducteurs. Un vieux Téhéranien avoue ainsi avoir « moins peur des moushak irakiens que des automobilistes de Téhéran ».

Selon Radio Téhéran captée à Paris, l'aviation iranienne aurait bombardé hier la base militaire de Chaneh-Dari et des concentrations de troupes irakiennes dans la région d'Al-Amarah (Est).

Une nouvelle attaque chimique

L'Irak a accusé l'Irak vendredi d'avoir utilisé une nouvelle fois des armes chimiques lors de bombardements organisés contre des villages kurdes, qui auraient fait 75 morts et une centaine de blessés.

Selon l'agence de presse iranienne Irna reçue à Chypre, les villages de Susiyan, Doukan, Balakha, Jafaran et Oltayan ont reçu des bombes contenant du gaz moutarde et des gaz irritants. Bagdad n'a fait aucun commentaire sur ces accusations.

Par ailleurs, l'Irak a affirmé également vendredi avoir lancé sept missiles contre la ville de Kirkouk, la capitale pétrolière du nord de l'Irak et contre Bassorah, la seconde ville du pays. Selon l'Irak, ces attaques ont fait beaucoup de morts et de blessés à Kirkouk.

L'Irak a affirmé pour sa part samedi que ses forces armées avaient « liquidé définitivement » les rebelles kurdes lors d'une opération lancée contre leurs bases dans la région de Qara Dagh, située dans la province de Sulaimaniyeh, dans le nord-est de l'Irak.

Un communiqué de l'état-major irakien, cité par l'agence irakienne de presse INA, a précisé que les forces irakiennes, soutenues par des unités de défense nationale composées de combattants kurdes, avaient réussi à « liquider définitivement » les « concentrations de traîtres et des agents du régime iranien » dans la région de Qara Dagh. Le communiqué souligne que les troupes irakiennes ont également « détruit » les bases de rebelles kurdes dans douze autres régions et « nettoyé » deux secteurs dans le gouvernorat de Sulaimaniyeh.

La guerre Irak-Iran

Téhéran vit dans la psychose des armes chimiques

La trêve dans la guerre des villes, proclamée unilatéralement par l'Irak à l'occasion de la visite à Bagdad du premier ministre turc, M. Turgut Ozal, semble respectée. L'Iran a accusé, le vendredi 1er avril, Bagdad d'avoir, entre le 21 et le 26 mars, bombardé aux armes chimiques plusieurs villages du Kurdistan iranien, faisant 75 morts et plus de 100 blessés parmi la population civile. Téhéran vit dans la psychose d'une attaque irakienne à l'arme chimique.

TÉHÉRAN
de notre envoyé spécial

« Nous avons demandé à nos combattants de poursuivre leurs opérations et de maintenir leur pression sur le front » : devant plus de dix mille personnes rassemblées à l'université de Téhéran pour la grande prière du vendredi — retransmise in extenso par la télévision et la radio nationales, le président Khamenei a ainsi clairement signifié, le 1er avril, que la trêve dans la « guerre des capitales » ne signifiait pas la fin des hostilités entre l'Iran et l'Irak. Loin de là.

Interrompu par des « guerres, jusqu'à la victoire ! », scandés par la foule le poing levé, le président de la République s'est étendu sur les combats au Kurdistan.

C'est au cours de ces combats que les forces iraniennes ont fait reculer les Irakiens et conquis, selon les chiffres officiels, quelque 1 500 kilomètres carrés. M. Khamenei était, il y a deux jours à peine, sur ce front pour suivre les opérations de l'offensive Val Fajr 10, dont il souligne l'importance aux yeux des autorités de Téhéran. Et à nouveau il dénonce l'utilisation d'armes chimiques par les Irakiens pour tenter d'endiguer l'offensive iranienne. Des armes que l'Irak aurait encore employées ces derniers jours. Des médecins étrangers ayant pu examiner jeudi des militaires iraniens blessés ont indiqué que les brûlures qu'ils ont constatées sur certains de ces soldats

— vraisemblablement causées, selon les praticiens, par de l'ypérite — remontaient à deux ou trois jours seulement. Et ce, quatre jours après le drame d'Halabja, cette cité kurde irakienne de quelques dizaines de milliers d'habitants, dont les Iraniens disent que de trois mille à cinq mille d'entre eux ont été tués par les gaz les 17 et 18 mars dernier après qu'elle eut été enlevée par l'armée irakienne et les partisans kurdes.

Aujourd'hui, Halabja est déserte, figée. Seules deux ou trois familles errent dans des rues jonchées de gravats, entre des rideaux de fer soufflés, criblés. Le bilan exact des bombardements chimiques irakiens ne pourra sans doute jamais être connu avec certitude. Celui donné par les officiels iraniens passe de « plus de trois mille » à cinq mille, pour monter dans certains cas à six mille, avec presque autant de blessés. Quant aux survivants, ils ont été « évacués » ou se sont réfugiés en Iran. Mais à quel moment ? Les bombardements auraient commencé dans la

matinée ou en début d'après-midi. Or une chose saute aux yeux lorsque l'on traverse la ville : tous les rideaux de fer des magasins sont baissés. Une explication est avancée par les très rares habitants se trouvant encore dans la région jeudi : l'aviation et l'artillerie irakiennes auraient commencé à pilonner la cité à l'arme « classique », suscitant un mouvement d'exode, avant d'utiliser des gaz largués d'avions...

Seul, le roulement de canonnades à une vingtaine de kilomètres à l'ouest trouble maintenant le silence d'Halabja : les forces iraniennes — essentiellement composées dans cette région de gardiens de la révolution — poursuivent, selon un responsable militaire, leur progression sur deux axes, l'un, nord-ouest, vers la grande ville kurde de Suleymanieh, et l'autre, sud-ouest, vers Darbandi Khan, dont le barrage alimente partiellement Bagdad en électricité.

Le gaz, depuis Halabja et les images terribles de ces enfants et de ces femmes surpris par la mort alors qu'ils tentaient de fuir, est devenu la hantise de millions de Téhéranais. Soumis pendant un mois au rythme des missiles irakiens s'abattant sur leur cité — il en est tombé plus de cent depuis le 28 février, — ils se voyaient accorder un répit : le dernier missile en date a atteint Téhéran dimanche dernier. Pour la population, cette immunité, aussi soudaine que fragile, était due à la présence dans la capitale de deux experts de l'ONU. Mais ceux-ci sont partis jeudi, et l'angoisse remontait, lorsqu'un nouveau répit est arrivé : la trêve de trois jours obtenue par le premier ministre turc, M. Turgut Ozal, à l'occasion de sa visite à Bagdad.

Mais entre-temps s'est répandue dans Téhéran la psychose des armes chimiques. Nombreux sont les habitants de la capitale persuadés que les Irakiens n'hésiteront pas à recourir aux gaz contre leur ville, et les instructions régulièrement fournies par les autorités — via la télévision, la radio ou les affiches — pour faire face à une éventuelle attaque chimique ne sont pas faites pour les rassurer.

Pour l'heure, les vacances du Nouvel An iranien aidant, Téhéran vit au ralenti. La circulation automobile est d'une fluidité inconnue jusque-là de mémoire de Téhéranais. La nuit, nombre d'habitants préfèrent aller dormir hors de la ville. Après toutes ces années de guerre, les Iraniens ont pu mesurer la fragilité des trêves...

YVES HELLER.

« Monde iranien » : ce n'est point là une notion familière aux Occidentaux. Cet ensemble humain est cependant considérable : 200 millions d'âmes si, aux Afghans, aux Tadjiks, aux Kurdes, aux Persans ou Iraniens proprement dits on ajoute les Pakistanais. Et son destin est dramatique : le monde iranien aura vécu ce dernier demi-siècle dans la guerre.

A la jointure entre l'URSS, la Chine, le subcontinent indien, l'instable Orient, la stratégie américaine songeait à édifier une place d'armes, ou du moins une barrière. Les turbulences régionales ont presque toujours déjoué ses plans.

Les Pakistanais, en ce demi-siècle, ont perdu trois guerres contre l'Inde. Leur frontière de l'Est leur est aussi douloureuse que le fut à nos aïeux, après 1870, la « ligne bleue » des Voeges.

Quant à leurs confins de l'Ouest, domaine des roitelets tribaux, des fabricants d'armes et des contrebandiers, les Pakistanais, à l'exemple de leurs anciens dominateurs britanniques, ont renoncé à les contrôler vraiment. La province-frontière, peuplée de Pathans comme le pays afghan d'en face, abrite les millions de réfugiés et de maquisards afghans qui, à tout risque pour le Pakistan, en ont fait leur base militaire antisoviétique.

Pour les Occidentaux, la guerre d'Afghanistan a commencé il y a neuf ans. Pour les habitants du subcontinent indien, cette région est depuis des siècles la voie des invasions. Et quand enfin l'Afghanistan écarte ses envahisseurs, la violence y régit l'accès au pouvoir. Un haut envoyé de l'ONU vient d'opiner que la guerre civile était un trait permanent du pays.

Cette violence des Afghans ne doit rien au chiisme, qui régit seulement un dixième d'entre eux, les Hazaras.

Le peuplement iranien de l'Afghanistan s'étend dans l'URSS, avec le Tadjikistan.

PIERRE RONDOT

LE MONDE IRANIEN

Au lieu du rempart rêvé par l'Occident, une poudrière

Moscou redoutera qu'un Afghanistan libéré ne « contamine » cette République, et ensuite le reste de l'Asie centrale.

Le chiisme iranien combat, au-delà de l'Irak, l'arabisme et son islam sunnite. L'Iran fait, de par le khomeinisme, horreur aux Américains ; mais il les séduit, car il forme un écran entre l'URSS et les « mers chaudes ». Le fameux Irangate n'était que le voyant scandaleux d'un rêve grandiose des États-Unis ; avec Pakistan et Iran, ils eussent fait du monde iranien un puissant rempart antisoviétique : seule la République islamique aura rompu le charme.

Par le pays kurde, le monde iranien se prolonge au plus près de l'Occident. Remarquablement doué, le peuple kurde est ravagé par les discordes héritées de la vie tribale, puis par les rivalités de ses voisins.

Comme le peuple afghan, le peuple kurde n'est chite que par une faible minorité. Dans l'histoire ses emirs, champions du sunnisme, ont lutté pour le sultan ottoman contre le shah ; puis l'empire ottoman les a grignotés un à un. Et les partages internationaux ont sectionné le pays kurde entre Turquie, Irak, Iran et, pour

de moindres parts, Syrie, et Arménie et Azerbaïdjan soviétiques.

Depuis la fin de la Première Guerre mondiale, chaque année a vu quelque mouvement ou insurrection kurde, toujours héroïque, parfois absurde. Aujourd'hui des Kurdes d'Irak combattent l'Irak, et des Kurdes d'Iran l'Iran. Aux historiens de l'avenir, le refus de libération opposé par tous, Orientaux et Occidentaux, au peuple kurde, apparaîtra cependant comme un des grands scandales de notre siècle.

Mais favoriser l'émancipation des Kurdes aurait suscité l'hostilité de la Turquie, de l'Irak et de l'Iran ; alors que la stratégie occidentale inspirée par les États-Unis visait à intégrer les États de l'Orient et de l'Asie du Sud dans un front défensif face à l'URSS.

Cependant, sauf en ce qui concerne la Turquie, cette stratégie a échoué. L'Irak même sa propre guerre ; de même que l'Iran qui, de plus, professe un fondamentalisme anti-occidental ; et si la résistance afghane accède au pouvoir, elle sera islamiste elle aussi. Le monde iranien n'a pas fini de contrarier les calculs de l'Occident.

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL

FRA0223 4 I 0227 FRA /AFP-JM28

Irak-Kurdes

Des opposants kurdes accusent l'Irak d'avoir exécuté 400 civils blessés par des gaz chimiques

GOETTINGEN (RFA), 4 avr (AFP) - Le mouvement d'opposition kurde UPK (Union patriotique du Kurdistan) a accusé l'Irak d'avoir transporté puis tué 400 civils blessés par des gaz chimiques, le 2 avril, indique la "société pour les peuples menacés", une organisation de défense des droits de l'homme basée à Goettingen (nord-est de la RFA).

L'UPK, dirigée par M. Jalal Talbani, est une des grandes organisations indépendantistes kurdes pro-iraniennes.

Selon des rapports de l'UPK communiqués lundi à l'AFP par l'organisation ouest-allemande, l'armée irakienne, sous prétexte d'aide médicale, a transporté, entre le 26 et le 28 mars, 400 civils blessés, dont 150 femmes et enfants, et les ont amenés dans un camp militaire à Tanjaro. C'est dans ce camp, affirme l'UPK, que les blessés ont été exécutés par l'armée irakienne le 2 avril.

Plusieurs villages de la région de Karadagh, à 40 km au sud-ouest de Souleimaneh, ont été attaqués avec des armes chimiques depuis le 25 mars, faisant des milliers de morts. Selon l'UPK, les 400 civils blessés étaient des habitants de ces villages.

La société ouest-allemande a encore appelé à un boycott économique de l'Irak, aussi longtemps que ce pays utilisera des armes chimiques.

mnb-rn/bfr idf
AFP 041651 AVR 88

GLGL

FRA0107 4 I 0207 /AFP-AK72

Irak-Iran-kurdes lead-flt2-der

Irak

BAGDAD - L'état-major irakien a souligné que cette attaque fait suite à une première opération lancée par l'armée irakienne le 18 mars contre des bases des rebelles kurdes irakiens, qui avaient "facilité" l'occupation de villes kurdes dans le nord du pays par les troupes iraniennes.

L'Irak avait affirmé le 19 mars que ses forces avaient réussi à occuper des bases de la "rébellion" kurde dirigée par le "traître" Jalal Talbani (chef de l'Union Patriotique du Kurdistan irakien - UPK), dans les régions de Barcalou, Barcalou et Ziwa, dans une région montagneuse à Sulaimaniyeh.

Bagdad avait reconnu à la mi-mars la chute des villes de Halabja (70.000 habitants) et de Khormal, situées dans la province de Sulaimaniyeh, où vivent près de la moitié des deux millions de kurdes du nord de l'Irak.

(Un porte-parole de M. Talabani avait affirmé par la suite que les forces de l'UPK maintenaient l'essentiel de leurs positions dans la région de Sulaimaniyeh mais avaient dû évacuer cette semaine certaines de leurs bases à la suite de bombardements irakiens à l'arme chimique. Selon le porte-parole de M. Talabani, l'UPK contrôle au total près de 30.000 km carrés du Kurdistan d'Irak).

sam/kar/csa-idf
AFP 021100 AVR 88

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL

FRA0404 3 I 0248 BAH /AFP-QN06

Irak-Iran prév-flt1

L'Irak accentue ses tirs de missiles sur l'Iran qu'il accuse d'avoir utilisé des armes chimiques

Par MOHAMED HASNI

MANAMA, 5 avr (AFP) - L'Irak a accentué mardi ses tirs de missiles sur l'Iran, qu'il a accusé d'avoir utilisé, fin mars, des armes chimiques contre les forces irakiennes opérant dans le secteur de Halabja, au nord-est du pays, dont la population avait été auparavant bombardée aux gaz de combat par l'Irak, selon Téhéran.

Depuis la reprise lundi de la "guerre des villes", l'état-major irakien a annoncé le tir de six missiles sur Ispahan, Qom et Téhéran. La capitale iranienne, éparpillée depuis le 28 mars dernier, a été la dernière visée mardi après-midi.

Deux engins ont été vus par des témoins s'abattre sur Téhéran, où deux grands panaches de fumée se sont formés à la suite des explosions.

Pour sa part, l'Iran a affirmé que ses forces avaient tiré 12 missiles lundi soir et mardi sur des "zones militaires et économiques" dans le port irakien d'Om al-Qasr, au nord-ouest du Golfe. Ce port abrite la seule base opérationnelle de la marine irakienne depuis l'occupation en 1986 d'une portion stratégique de la péninsule de Fao, plus à l'est.

Par ailleurs, l'Irak a accusé lundi à son tour l'Iran d'avoir usé d'armes chimiques, les 30 et 31 mars dernier, contre ses troupes dans le secteur du Kurdistan irakien de Halabja, où 5.000 civils ont été tués et 7.000 blessés dans un précédent bombardement chimique irakien, selon Téhéran.

suivra
AFP 051857 AVR 88

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL
FRA0405 3 I 0211 /AFP-QN07
Irak-Iran flt2
L'Irak accentue...

MANAMA - Le chef de la diplomatie irakienne, M. Tarek Aziz, a affirmé lundi que 88 militaires irakiens avaient été "très grièvement atteints" dans ces bombardements et demandé au secrétaire général de l'ONU, M. Javier Perez de Cuellar, d'envoyer "immédiatement" une mission d'enquête à Bagdad.

L'Iran, qui avait reçu une mission similaire à la suite des accusations qu'il avait portées contre l'Irak sur l'usage massif de gaz de combat contre la population kurde de Halabja après sa chute, le 17 mars, aux mains de ses troupes, a démenti ces informations.

Selon Téhéran, "les soldats irakiens victimes des armes chimiques, trouvés dans le secteur de Halabja, ont probablement été contaminés par les armes utilisées par les Irakiens eux-mêmes".

Parallèlement aux tirs de missiles, l'Irak a lancé son aviation sur des villes iraniennes, dont cinq ont été bombardées depuis l'annonce lundi par Bagdad de son intention de reprendre la "guerre des villes" à coups de missiles et d'"autres moyens".

La ville de Dezfool (sud-ouest) a été notamment bombardée à deux reprises lundi et mardi, selon l'état-major irakien, ainsi que Hamadan (centre-ouest), attaquée mardi, Manchahr (sud-ouest) et Salahi, bombardées lundi.

suivra
AFP 051858 AVR 88

GLGL
FRA0406 3 I 0094 /AFP-QN08
Irak-Iran flt3-der
L'Irak accentue ...

MANAMA - Selon des bilans partiels iraniens, les tirs de missiles et les raids de l'aviation irakienne ont fait depuis lundi 58 morts et plusieurs dizaines de blessés civils.

L'Irak, qui donne rarement des bilans chiffrés des victimes civiles des bombardements iraniens, a indiqué pour sa part mardi que le pilonnage de l'artillerie iranienne contre la ville de Bassorah et la localité de Zobur (sud-est) avait fait plusieurs morts et blessés civils et des dégâts dans des habitations et des commerces.

mh/nab/jlb
AFP 051858 AVR 88

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL
FRA0714 4 I 0309 EXT /AFP-JV99
Iran-Irak

Attaque de l'Irak contre la population kurde du nord-est de l'Irak, selon Téhéran

PARIS, 14 avr (AFP) - Les forces irakiennes ont attaqué ces derniers jours les habitants des localités kurdes irakiennes de Chamchal et de Sayed-Sadeo (nord-est de l'Irak), tuant de nombreux civils, a indiqué jeudi la radio iranienne, qui a également annoncé la destruction par l'armée irakienne d'une centaine de villages dans la province de Kirkouk (nord-est de l'Irak).

Citant un communiqué militaire iranien, Radio-Téhéran cartée à Paris a indiqué que les troupes irakiennes, aidées par des hélicoptères, avaient attaqué ces derniers jours les habitants de la localité frontalière de Sayed-Sadeo, qui s'étaient réfugiés à Chamchal, située à une centaine de km de la frontière, au nord de la ville de Kirkouk.

Les troupes irakiennes, selon le communiqué, ont "massacré" la population civile de Sayed-Sadeo et de Chamchal. Une partie des habitants, ajoute le communiqué, ont commencé à s'affronter aux forces irakiennes et les combats se poursuivent dans ce secteur.

(La localité de Sayed-Sadeo est située à une vingtaine de km au nord de la région de Halabja, où l'Iran affirme occuper, depuis mars dernier, 1.500 km carrés du Kurdistan irakien).

D'autre part, selon le communiqué, les troupes irakiennes ont rasé au bulldozer, ces derniers jours, une centaine de villages kurdes situés dans la région de Kalar (sud-est de Kirkouk, à une quarantaine de km de la frontière) dans le but de "faire évacuer la population kurde" de ce secteur, selon le communiqué.

Les organisations kurdes irakiennes, alliées de l'Iran, avaient accusé Bagdad d'avoir procédé à plusieurs reprises à la destruction de villages kurdes dans le nord-est du pays dans le but de déporter la population suspectée de sympathie à l'égard de Téhéran.

em/js/jlb idf
AFP 142122 AVR 88

Le conflit du Golfe

Fin de la trêve de la guerre des villes

La trêve unilatérale observée par l'Irak à l'occasion de la visite à Bagdad du premier ministre turc a pris fin le dimanche 3 avril, six heures après le départ de M. Ozal pour Ankara. Dans la soirée, l'Irak a affirmé avoir repris ses raids aériens contre des « cibles économiques » en Iran, mais n'a pas fait état de tirs de missiles sol-sol contre des villes iraniennes.

Téhéran a confirmé la reprise des bombardements irakiens mais a affirmé qu'ils avaient visé des « objectifs civils » à Tabriz et à Ispahan. Bagdad, pour sa part, a annoncé que ses troupes avaient repoussé dans la nuit de samedi à dimanche une attaque navale iranienne menée par quinze vedettes contre le terminal irakien désaffecté de Mina El Amiq, situé à une trentaine de kilomètres de la péninsule de Faç. Les

Irakiens ont reconnu par ailleurs la perte, dimanche, d'un appareil au cours d'un raid aérien contre une batterie de missiles anti-aériens Hawk iranienne, quelque part en Iran.

Samedi, l'Irak avait affirmé que ses forces armées avaient « liquidé définitivement » les rebelles kurdes lors d'une opération lancée contre leurs bases dans la région de Qara-Dagh, située dans la province de Sogleymanieh, dans le nord-est de l'Irak. Un communiqué militaire irakien affirme que les troupes de Bagdad ont également « détruit » les bases des rebelles kurdes dans douze autres régions et « nettoyé » deux secteurs dans la gouvernorat de Souleymanieh. L'Irak avait affirmé, le 19 mars, que ses forces avaient réussi à occuper des

bases de la « rébellion » kurde dirigée par le « traître » Jalal Talabani, le chef de l'Union patriotique du Kurdistan irakien. Un porte-parole de l'UPK avait affirmé par la suite que les forces kurdes maintenaient l'essentiel de leurs positions dans la région de Souleymanieh mais avaient dû évacuer certaines de leurs bases à la suite de bombardements irakiens à l'arme chimique.

A ce propos, M. Jalal Talabani a affirmé, dimanche, au cours d'un entretien téléphonique à l'Associated Press, que les Irakiens avaient exécuté samedi, dans un camp militaire, près de quatre cents civils kurdes atteints par des bombes chimiques dans la région de Qara-Dagh. Les blessés, qui étaient convoyés vers un hôpital de Souleymanieh, avaient été faits prisonniers par l'armée irakienne. — (AFP, AP.)

Pas de cessez-le-feu sans désignation de l'agresseur

réaffirme Téhéran à la veille de négociations à l'ONU

TÉHÉRAN
de notre envoyé spécial

A la veille de la reprise de négociations à l'ONU pour tenter une nouvelle fois de mettre fin au conflit irano-irakien, l'Iran a adopté sa tactique habituelle, celle qui, depuis l'été dernier, lui a permis d'échapper tous les appels au cessez-le-feu tout en prenant soin de ne pas les rejeter formellement, autrement dit, de ne rien céder de ses exigences... sur un ton d'apparente conciliation.

Vice-ministre iranien des affaires étrangères, M. Mohamed Larjani, qui doit se rendre à New-York pour y rencontrer le mercredi 6 et le jeudi 7 avril M. Perez de Cuellar, a expliqué dimanche à quelques journalistes occidentaux qu'il allait « poursuivre » ses discussions avec le secrétaire général des Nations unies « dans un esprit coopératif ». Mais, a-t-il immédiatement souligné, « le régime de Bagdad paiera pour toutes les atrocités qu'il a commises » et « l'Iran n'est pas disposé à payer pour l'agression » de l'Irak. M. Larjani compte « insister » (auprès de M. Perez de Cuellar et de la Communauté internationale) « sur la nécessité de déterminer les responsabilités dans le conflit ».

Considérant l'Irak comme un « agresseur défait », « mais comptable de revers faudrait-il à l'Irak pour qu'il admette sa défaite », le vice-ministre a expliqué sur un ton égal que son pays voulait que « le régime irakien soit comptable de tous ses actes ». Même si M. Larjani se déclare prêt à « négocier », ses propos font clairement apparaître l'intention de l'Iran de ne pas démorner : un cessez-le-feu n'est pas envisageable sans désignation de l'agresseur. À savoir l'Irak. Et le vice-ministre entend bien insister sur ce point auprès de M. Perez de Cuellar. M. Larjani insistera en outre pour que la communauté internationale prenne « des mesures concrètes » contre l'Irak et ne se contente plus de « déclarations » à propos des « crimes » irakiens, tels que l'utilisation d'armes chimiques et la guerre des villes.

A l'heure même où se terminait la trêve unilatérale de trois jours décidée par Bagdad dans cette interminable guerre des villes, M. Larjani a annoncé que Tabriz (grande cité du nord-ouest de l'Iran) et Ispahan venaient d'être bombardées et fait état d'un premier bilan de dix morts et quinze blessés. Les Irakiens ayant proposé une prolongation de la trêve aux conditions qu'ils avaient déjà émises le 10 mars et que Téhéran avait rejetées comme « absurdes », M. Larjani s'est gardé de toute réponse tranchée. Parmi les conditions irakiennes figurent, d'une part, la nécessité que le dernier missile soit tiré par l'Irak et, d'autre part, la fin de toute offensive terrestre. « Nous n'avons pas été les premiers à utiliser les missiles, et n'aurions aucune fierté à être les derniers », a-t-il dit, mais pour ajouter que les Iraniens « puniraient les Irakiens sur la ligne de front. Personne n'est fondé à commettre des crimes sous conditions », a conclu M. Larjani.

Repli sur de maigres défenses

La population de Téhéran, victime directe — plusieurs centaines de Téhéranais ont payé de leur vie la poursuite de la guerre des villes, — s'est pour sa part repliée sur les maigres défenses dont elle dispose contre les missiles irakiens. Ainsi, après les avoir évacués jeudi, au début de la trêve, de nombreux habitants ont commencé, dès dimanche après-midi, à regagner les grands hôtels de la capitale, où ils espèrent trouver des murs plus solides que ceux de leurs habitations.

En tout état de cause, la menace a monté d'un cran dans l'esprit d'une grande partie de la population de Téhéran, craignant que les Irakiens ne munissent leurs missiles de têtes chimiques. Armes chimiques à propos desquelles M. Larjani a renouvelé l'avertissement iranien : si la communauté internationale ne fait rien pour empêcher Bagdad d'utiliser les gaz, « nous utiliserons tous les moyens dont nous disposons » et, a-t-il affirmé, « nous avons la capacité » de faire plier « l'agresseur ».

Les ratés de la cohabitation

M. Larjani a ensuite abordé le problème des relations entre la France et l'Irak. Si celles-ci ne se sont pas améliorées, « en dépit de nos positifs ces derniers temps », la responsabilité en incombe à la cohabitation, ou plutôt à des ratés dans cette cohabitation, a-t-il dit. Le vice-ministre iranien des affaires étrangères s'est tout de même montré légèrement optimiste, estimant qu'il n'y avait « aucune raison » pour que les relations entre les deux pays ne s'améliorent, pas, et allant même, jusqu'à déclater de « bons » signes pour l'avenir.

« Les relations entre la France et l'Irak », a-t-il dit, « ont souffert de l'incompréhension française des réalités de la révolution, et, après des pas positifs ces derniers temps, le problème est venu de difficultés internes à Paris ». L'Iran, a-t-il ajouté, « éprouve des difficultés à trouver une ligne unie (côté français) et à savoir avec qui traiter, M. Chirac ou M. Mitterand ».

Reste, selon M. Larjani, qu'un rapprochement serait tout autant dans l'intérêt de la France que de l'Iran et ne pourrait que se faire au « bénéfice » des deux pays. Interrogé sur le sort des otages français au Liban, le vice-ministre s'est borné à souhaiter la libération de « tous les otages » au Liban, y compris les quatre Irakiens, dont un diplomate enlevé en 1982 à Beyrouth.

YVES HELLER.

Ankara s'inquiète de l'avance iranienne dans le nord de l'Irak

ANKARA
de notre correspondant

Rentré, le dimanche 3 avril, à Ankara, après une visite officielle de trois jours en Irak, le premier ministre turc, M. Turgut Ozal, a énergiquement démenti les « spéculations » faisant état de la possibilité d'une intervention militaire turque dans le conflit irako-iranien : des articles en ce sens s'étaient multipliés dans la presse turque depuis le bombardement, la semaine dernière, par deux avions iraniens du poste frontière, sur l'axe commercial qui assure le ravitaillement de l'Irak — second partenaire commercial de la Turquie — et surtout depuis l'avancée iranienne sur Kirkuk, dans le nord de l'Irak. M. Ozal, qui s'était également rendu il y a un mois à Téhéran, a qualifié les déplacements de troupes d'élite turques dans la zone frontalière et la mise en état d'alerte des aéroports de la région de « mouvements saisonniers et de routine ».

Deux raisons, économique et politique, expliquent l'inquiétude d'Ankara face à l'avancée iranienne. C'est de Kirkuk que part l'oléoduc qui assure à la Turquie le tiers de son approvisionnement en pétrole. Par ailleurs, la région est en partie déjà contrôlée par les indépendantistes kurdes de Jalal Talabani et de Massoud Barzani, alliés de Téhéran. Le possible établissement d'un Etat kurde indépendant, aidé par l'Iran, ne manquerait pas de renforcer en Turquie même les séparatismes du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) qui viennent de relancer

leur action armée interrompue par l'hiver.

A l'appui des hypothèses interventionnistes, s'ajoute l'existence d'une minorité turque estimée à un million de personnes dans le nord de l'Irak. Le rattachement par l'Angleterre de Mossoul et Kirkuk à l'Irak en 1926 continue d'alimenter, dans certains milieux minoritaires de la droite nationaliste turque, un discours irrédentiste.

Dans les milieux politiques et militaires, on estime cependant que toute intervention serait contraire à l'intérêt national, ne serait-ce que parce que, en cas de succès, elle déplacerait à l'intérieur des frontières turques le puissant mouvement indépendantiste kurde d'Irak. Devant aussi faire face à des revendications territoriales de la part de la Syrie (dans la région d'Alexandrette) et inquiète d'une relance sur la scène internationale des revendications arméniennes sur l'est du pays à la faveur des événements d'URSS, la Turquie est plus que jamais attachée au *status quo* territorial.

Pris entre les dangers réels de l'avancée iranienne et ceux, non moins grands, de l'aventure militaire, sommé de s'engager davantage par les deux belligérants avec lesquels il entretient des rapports économiques d'importance sensible, le gouvernement n'a pas d'autre choix que de réaffirmer la politique de « neutralité active » qu'il suit depuis le début du conflit, sans arriver jamais à exercer une réelle médiation.

MICHEL FARRÈRE.

Kurdos, la lucha por la identidad

/EL ESPAÑA 9.4.88

Una población de 20 millones de kurdos viven repartidos entre cinco países

ANGELA RODICIO.
TERESA ARANGUREN

En el libro de la Anábasis, «La expedición de los 10.000», Jenofonte habla de «los karduchoi», el pueblo de las montañas que hostigó a su ejército durante el dramático regreso a Grecia. Era el año 401 antes de Cristo y «los karduchoi», los kurdos, llevaban ya varios siglos asentados en ese territorio abrupto y hostil que va desde la cordillera Taurus al este de la actual Turquía, hasta los montes Zagros, al oeste de Irán, en el cruce entre Oriente y Occidente. Como todos los pueblos de montaña, los kurdos tuvieron siempre fama de buenos guerreros. El mejor de todos, Saladino el Grande, modelo de libros de caballería, que luchó contra Ricardo Corazón de León en la Tercera Cruzada y entró triunfante en Jerusalén.

Pero Saladino, el kurdo más famoso de la historia, no entró en ella como general o líder de su pueblo, sino como gobernante de un imperio del que el Kurdistan era sólo una parte insignificante. Porque los kurdos que forman desde antiguo una comunidad étnica, lingüística, cultural e históricamente diferenciada nunca llegaron a constituir una unidad política. Durante siglos, este pueblo sin Estado fue «administrado» por gobiernos ajenos que sin embargo no llegaron a incidir demasiado en su modo de vida y en sus antiquísimas tradiciones. Siempre mantuvieron un amplio margen de autonomía. La autonomía que proporciona la montaña.

Su economía, basada en el pastoreo y en una agricultura familiar de subsistencia, conlleva un tipo de vida seminómada que no reconoce las fronteras políticas que separan a los Estados. Y así, pese a que una parte de ellos eran súbditos del sultán de Turquía y otros del rey de Persia, de hecho ninguna de estas «dependencias políticas» llegó a afectar su estructura social basada en vínculos tribales y en lealtades de tipo feudal que se mantuvo intacta mientras en torno suyo caían imperios, se sucedían dinastías, se creaban nuevos Estados.

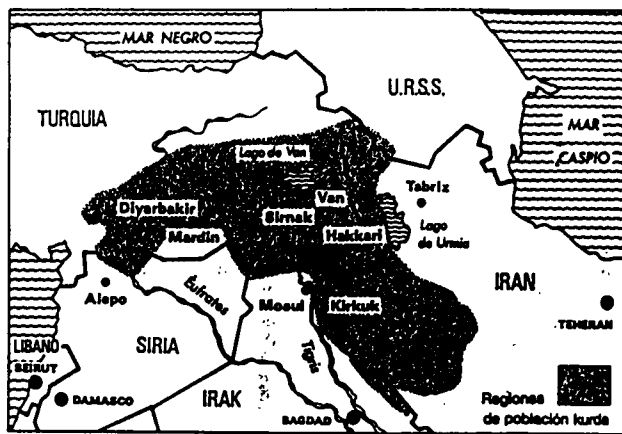
Así entraron en el siglo XX, o mejor del siglo XX entró en su vida a través de la convulsión de la Primera Guerra Mundial. La desmembración del Imperio Otomano como consecuencia de la victoria aliada (Turquía había luchado del lado de Alemania) transformó radicalmente el mapa político y social de la zona. Y bruscamente los kurdos se vieron «inmersos» si bien como sujetos pasivos, en el mundo de los Estados modernos concebidos según el modelo occidental. El antiguo Kurdistan está hoy repartido entre Turquía, Iraq e Irán básicamente, aunque también hay pequeñas minorías kurdas en Siria y en la Armenia soviética.

La autonomía vivida durante siglos como un hecho casi natural, consecuencia de peculiares condiciones geográficas e históricas, se convierte en «reivindicación política» enfrentada a las necesidades de los respectivos nacionalismos de unos Estados que, por su propia fragilidad, tienen que hacer hincapié en la identidad más que en la diferencia.

Y el pueblo kurdo pasa a ser «el problema kurdo» utilizado muchas veces como arma arrojadiza de unos gobiernos contra otros. Para Ankara, Teherán y Bagdad la cuestión kurda es, sin duda, un grave problema interno, pero también una baza de su política exterior con la que negociar y presionar en los conflictos que los enfrentan.

Ahora, a uno y otro lado de una frontera que desde hace ocho años es frente de guerra, la población que muere víctima de los ataques de uno y otro contendiente comparte un nombre y una identidad: son kurdos de Iraq y kurdos de Irán con una misma y antigua reivindicación autonómica.

Más de 20 millones de kurdos, esparcidos a lo largo de 400 kilómetros cuadrados, desde la URSS hasta Siria, pasando por Irán, Iraq y Turquía, hablan una lengua común. Se trata de una lengua de origen indo-europeo y su alfabeto se escribe con caracteres

arábigo-persas; para los kurdos de Irán e Iraq, con latinos para los de Turquía y cirílicos para los de la Unión Soviética. Su territorio montañoso, similar al asturiano, fértil y bien labrado, es una de las piezas claves en la guerra del Golfo.

Los kurdos de Iraq se rebelaron contra el régimen central en una larga guerra que duró desde 1961 hasta 1979. Los iraníes, eternos vecinos en malas relaciones, apoyaban aquellas revueltas. Cuando en marzo de 1975, Irán e Iraq llegaron a un acuerdo en Argelia acerca de la zona del Golfo que los separa, Chatt-El-Arab, Irán se comprometió a dejar de apoyar a las guerrillas kurdas que en territorio iraní se rebelaban contra el régimen de Bagdad. En 1980, los iraníes entraron en territorio iraní denunciando aquel acuerdo.

Los kurdos en Turquía

El Gran Imperio Otomano, que vivió en la grandeza desde 1300, hasta 1922, nunca se preocupó de las numerosas minorías que abarcaba su soberanía, desde el Báltico hasta Argel, ya fuesen territorios conquistados o Estados vasallos.

En 1922, el sultán Mehmet VI fue derrocado, y con él el régimen feudal que lo sostenía. Mustafa Kemal, el futuro Atatürk —padre de los turcos—, consiguió emprender la tarea de forjar una Turquía moderna. Con el empeño de la unidad, tras la derrota sufrida en la Primera Guerra Mundial, en la que Turquía había participado como aliada de Alemania, se olvidaron las particularidades kurdas. «Existen ya 24 Estados independientes sobre el territorio del antiguo Imperio Otomano, no queremos un vigésimo quinto», se decía en Ankara. Esto, cuando existían 10 millones de kurdos en Turquía (el 24 por 100 de la población total). Se prohibió la enseñanza del kurdo en las escuelas y hasta el uso de su vestimenta tradicional.

La asimilación ha estado a punto de triunfar. Numerosos kurdos han olvidado a la fuerza, el uso de su lengua. Sin embargo, esta negación de la identidad de diez millones de personas mantenidas en un estado de subdesarrollo económico y cultural no ha impedido que se despierte un movimiento nacional que el poder central había aplastado en 1938.

Desde el 15 de agosto de 1984, la región kurda turca está bajo la ley marcial. Ya el 12 de septiembre de

1980, cuando los militares se adueñaron del poder, tenían como objetivo declarado la extirpación del terrorismo y la represión de las continuas agitaciones kurdas. Desde entonces, dos tercios del ejército turco vigilan día y noche la guerrilla que se rebela a pesar de las deportaciones, saqueos, torturas y condenas a muerte. No menos de diez partidos kurdos, ilegales, catalizan, a pesar de todo, la resistencia. Los más importantes son el Partido Socialista de Kurdistan de Turquía (TSKP) y el Partido de los Trabajadores del Kurdistan (PKK), de inspiración marxista-leninista.

Los kurdos en Irán

El Kurdistan sólo existió como Estado doce meses escasos en 1946, como República Kurda de Mahabad, en territorio iraní. Aprovechando un vacío de poder entre las potencias de la zona, la Unión Soviética y Gran Bretaña apoyaron la creación de aquel Estado, al que inmediatamente se trasladaron kurdos iraníes, entre los que se hallaba Mustafa Barzani, líder del movimiento kurdo iraní. A partir de entonces, la independencia para los kurdos dejó de ser un sueño.

En Irán, seis millones de kurdos (el 16 por 100 de la población total) se asientan en el nordeste, en su frontera con Iraq, Turquía y la URSS. Una parte ha pactado con Teherán. Otros, como el Partido Democrático del Kurdistan (PDKI), y el Komala, se enfrentan a Jomeini en las montañas. El PDKI es el más antiguo de todos los partidos kurdos. Fue creado en agosto de 1945, y se enfrenta a su vez al Komala, porque este último es una organización marxista-leninista, la rama kurda, en realidad, del Partido Comunista de Irán, en la oposición más absoluta. La rivalidad PDKI-Komala degenera con frecuencia en enfrentamientos armados.

Los kurdos iraníes son de religión sunni, frente al 90 por 100 del resto de la población, chiita. No se les reconoce ningún tipo de autonomía, aunque cuentan con representación parlamentaria.

Los kurdos iraníes

Los tres millones de kurdos iraníes suponen el 27 por 100 de su población y es el único Estado donde les es reconocida una cierta autonomía, aprobada por decreto. Desde 1961, y durante diecinueve años, los kurdos iraníes estuvieron en guerra con Bagdad, para conseguir el reconocimiento a sus particularidades. Al fin, el 11 de marzo de 1974 se les otorgó un gobierno autónomo y una serie de privilegios como el de la prioridad de su lengua sobre el árabe. Actualmente, el lugar-teniente del presidente iraní, Saddam Hussein, es miembro de la comunidad kurda.

A pesar de estos reconocimientos, para muchos ficticios, los kurdos iraníes están separados. El Partido Democrático del Kurdistan-Iraq (PDK-Iraq), fundado en 1946 por Mustafa Barzani, es acusado desde sus orígenes de estar demasiado próximo al régimen iraní, primero al Sha, y ahora, con Massud —hijo de Mustafa—, a Jomeini.

La Unión Patriótica del Kurdistan (UPK) fue organizada en 1975 a iniciativa de Jalal Talabani, con opositores de Barzani.

Aunque esté bloqueado en sus montañas del Kurdistan iraní, Talabani es el más envidiado de los jefes kurdos. A pesar de la guerra, domina vastas regiones, equipadas con refugios antibélicos, y hasta las gallinas han sido entrenadas para refugiarse.

Jalal Talabani mantiene relaciones con todos los jefes kurdos iraníes y, sin embargo, sus relaciones con Saddam Hussein no están rotas.

Los kurdos son conscientes del punto débil de su movimiento nacional: para romper sus múltiples aislamientos deben colaborar tácitamente con los enemigos del Estado en el que operan. Así, en Irán e Iraq, sirven no pocas veces de peón a las estrategias de los países que quieren influir en el conflicto.

Cronología

10 de agosto de 1920: tratado de Sevrès firmado entre los aliados y Turquía (ávida de Alemania); creación del Estado armenio. El tratado prevé la autonomía de los kurdos que habitaban el antiguo imperio otomano.

24 de julio de 1923: tratado de Lausana firmado entre las potencias occidentales, Grecia y Turquía kemalista. Arrogó el tratado de Sevrès y consagra la soberanía de Turquía sobre Armenia y el norte del Kurdistan. El pueblo kurdo está diseminado entre cinco estados.

1925: El Kurdistan de Turquía es declarado «zona militar prohibida para los extranjeros».

8 de julio de 1937: pacto de Saadabab entre Turquía, Iraq, Irán y Afganistán. El artículo 7 propone una coordinación de la lucha contra la subversión, principalmente kurda.

1938: El último bastión de la resistencia kurda, Dersim, cae en el Kurdistan de Turquía.

1943-45: rebeliones kurdas en Iraq bajo la conducción de Mustafa Barzani.

13 de enero de 1946: aprovechando el vacío político ocasionado por la ocupación de Irán por los aliados (soviéticos y británicos), se proclama la República Kurda de Mahabad. Sólo dura un año, pero marca profundamente al movimiento nacional kurdo: la independencia ya no volverá a ser un sueño.

22 de octubre de 1951: Turquía se adhiere al Pacto del Atlántico (OTAN).

14 de julio de 1958: Golpe de estado del general Kassem en Iraq, quien proclama la República. Por primera vez los comunistas se asocian con el poder.

23 de julio de 1958: Constitución provisional en Iraq: «El Estado iraní forma parte de la nación árabe» (artículo 2). «Los árabes y los kurdos están asociados en la nación, la Constitución garantiza sus derechos nacionales en el seno de la entidad iraní» (artículo 3).

9 de septiembre de 1961-11 de marzo de 1979: Guerra en el Kurdistan de Iraq.

Ototoño de 1965: Se autoriza el acceso al Kurdistan de Turquía a los extranjeros.

11 de marzo de 1974: Bagdad publica la ley sobre la autonomía kurda. La mayoría de los kurdos de Iraq la niega, por lo que resulta ficticia. Comienza una nueva guerra en el Kurdistan.

6 de marzo de 1975: Acuerdo de Argelia entre Irán e Iraq que establece la frontera entre los dos países en Talweg del Chatt-El-Arab en lugar de la ribera derecha (iraní). En cambio, Irán deja de proporcionar ayuda a los autonomistas kurdos: la insurrección se derrumba.

22 de septiembre de 1980: entrada de las tropas iraníes a Irán, después de que Saddam Hussein denunciase el acuerdo de Argelia. Comienza la guerra entre Irán e Iraq.

Kurdistan : nouvelle offensive iranienne

MANAMA. — La poursuite de la « guerre des villes » entre l'Irak et l'Iran a été accompagnée, hier, de la reprise de très violents combats sur le front, dans le Kurdistan irakien, et d'une nouvelle attaque iranienne contre un pétrolier saoudien dans le Golfe qui n'a pas fait de victimes.

L'incendie qui s'est déclaré à bord du Sagheera, 20.817 tonnes de jauge brute, a été rapidement maîtrisé.

L'Irak, qui a tiré, hier, son 117e missile sur Téhéran depuis le 28 février dernier, ainsi que deux nouveaux missiles sur Tabriz (nord-ouest de l'Iran) a exigé à nouveau que l'Iran accepte clairement la résolution 598 du Conseil de sécurité. Cette résolution ordonne depuis plus de huit mois un cessez-le-feu général sur tous les fronts en prévision d'un règlement du conflit.

« Bagdad n'acceptera pas de compromis », a déclaré le commentateur de Radio Bagdad dans un programme destiné aux

militaires irakiens, en annonçant les nouveaux tirs de missiles sur Téhéran et Tabriz.

L'Iran a indiqué que les missiles avaient fait plusieurs morts et blessés parmi la population civile et a tiré en représailles un missile sur la localité d'Al-Amarah (sud-est de l'Irak) et pilonné des installations militaires sur deux plates-formes désaffectées mais d'une grande importance stratégique au nord du Golfe.

L'Iran, qui a déjà menacé de lancer des opérations « punitives » sur le front en riposte aux tirs irakiens, a lancé, lundi soir, une nouvelle attaque dans le Kurdistan irakien où l'Irak a subi un sérieux revers à la mi-mars.

La nouvelle offensive a été déclenchée depuis la pointe orientale de la province de Suleimaniyeh, dans la localité de Banjwin, à 50 km au nord de la ville kurde de Halabja (70.000 habitants) tombée, le 17 mars, aux mains des forces iraniennes.

Selon Téhéran, l'opération, appelée Beit Al-Moqadass-5, a per-

mis de prendre le contrôle de six hauteurs et de quatre localités, d'occuper 35 km² dans ce secteur et de mettre hors de combat 2.700 soldats irakiens. Radio-Téhéran a, pour sa part, fait état d'une « progression » en territoire irakien sans plus de précision.

Depuis le 12 mars, les forces iraniennes ont déjà lancé trois offensives dans ce secteur. Après l'occupation de Halabja, elles ont avancé jusqu'au lac de Darbandikhan, en amont du barrage qui alimente Bagdad en électricité, a affirmé Téhéran qui précise qu'elles campent depuis deux semaines à sept kilomètres de ce barrage.

L'Irak a, pour sa part, démenti catégoriquement que l'offensive lancée lundi ait permis aux Iraniens de prendre pied à Banjwin, mais a reconnu que de très violents combats avaient eu lieu dans ce secteur, à 45 km environ de la ville de Suleimaniyeh, la plus importante des villes kurdes avec 450.000 habitants.

Incidents au concert d'Ibrahim Tatlisés à Paris

Le chanteur turc aux prises avec le Parti des travailleurs du Kurdistan

Le premier récital que donnait en France le grand chanteur turc Ibrahim Tatlisés (*le Monde* du 5 avril), à l'issue d'une tournée sans histoires dans cinq autres pays européens, a dû être interrompu, dimanche 10 avril, au Zénith à Paris, à la suite d'une manifestation de membres du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK).

Au moment où commençait la deuxième partie du concert devant trois mille spectateurs, une cinquantaine d'hommes ont pris d'assaut la scène où, après avoir repoussé le chanteur, « valet des fascistes d'Ankara », ils ont, au milieu de la confusion générale, violemment attaqué le régime « dictatorial » turc.

Alors que les femmes et les enfants prenaient la fuite et que quelqu'un lançait des grenades lacrymogènes, d'autres spectateurs manifestaient bruyamment leur attachement à un « Kurdistan libre ».

Pour calmer les esprits, Ibrahim Tatlisés, qui est lui-même — on l'ignorait en France — de souche kurde, accepta de chanter dans sa langue maternelle, ce qui est interdit en public dans son pays. Ce n'était pas suffisant pour le PKK, mouvement actuellement le plus engagé dans des actions violentes contre le pouvoir en Turquie même : il fallut que l'artiste brandisse en chantant une publication kurde puis une affiche proclamant : « Vive le PKK ! ».

Revenant ensuite à la langue turque, le chanteur attaqua un morceau séditieux : « *Nous sommes des hommes et non des animaux !* ». La protestation se transforma alors en une manifestation de joie si bruyante que Tatlisés, ne pouvant plus se faire entendre, mit de lui-même fin à la matinée en s'éclipsant.

Il reste à savoir comment il sera accueilli à son retour au pays, où il n'était déjà pas en odeur de sainteté. A la suite d'une bagarre « d'ordre privé » avec la police, il a déjà dû faire de la prison. En outre, bien que chantant en turc, il est banni de la radiotélévision d'Etat sous prétexte que sa musique « n'appartient pas à la culture nationale ».

« Ibo », comme on le surnomme, est en effet le champion de la musique « arabe », autrement dit arabe et plus précisément égyptisante. Avant l'intrusion du PKK, il avait eu le temps de montrer à la fois sa maîtrise vocale et musicale et son immense popularité auprès de ses compatriotes : couvert de roses et de billets doux lancés dès le lever de rideau, Tatlisés se voit même demander de « bénir » les pourrissons.

J.-P. PÉRONCEL-HUGOZ.

* Ibrahim Tatlisés doit en principe encore se produire à la halle du Tivoli de Strasbourg le 12 avril à 18 heures. Renseignements au (1) 42-03-89-19 et 20.

Offensive iranienne dans le Kurdistan

La poursuite de la « guerre des villes » entre l'Irak et l'Iran a été marquée hier par la reprise des combats dans le Kurdistan irakien, et par une nouvelle attaque iranienne contre un pétrolier saoudien dans le Golfe.

Lundi soir, l'Iran a lancé une nouvelle attaque dans le Kurdistan irakien, où l'Irak a subi un sérieux revers à la mi-mars. La nouvelle offensive a été déclenchée depuis la pointe orientale de la province de Suleimaniyeh, dans la localité de Banjwin, au nord de la ville kurde de Halabja, tombée, le 17 mars, aux mains des forces iraniennes. Selon Téhéran, l'opération, appelée Beit Al-Moqadass-5, a permis de prendre le contrôle de six hauteurs et de quatre localités, d'occuper 35 kilomètres carrés dans ce secteur et de mettre hors de combat 2.700 soldats irakiens.

L'Irak a démenti catégoriquement que cette offensive ait permis aux Iraniens de prendre pied à Banjwin, mais a reconnu que de très violents combats avaient eu lieu dans ce secteur. L'état-major irakien a affirmé que les forces iraniennes ont dû regagner leurs bases en Iran laissant sur le champ de bataille « des milliers de cadavres » après l'annéantissement de quatre de leurs brigades.

A la suite de l'attaque iranienne contre un navire saoudien, le Sagheera qui jauge 20.817 tonnes, l'incendie qui s'est déclaré à bord a été rapidement maîtrisé et il n'y a pas eu de victimes.

Enfin, Bagdad a annoncé le tir, hier, de quatre missiles sol-sol contre l'Iran, deux contre Téhéran et deux contre Tabriz, au nord de l'Iran.

(AFP)

Téhéran, cité-fantôme

14.4.88

Sous la propagande: la peur, le dégoût. La photoreporter Danielle Maillefer revient d'Iran, qu'elle a sillonné avec des journalistes d'une part, des Médecins du monde de l'autre.

Téhéran, 9 h 15, une double explosion. Immédiatement le taxi s'arrête. Avec la foule de la rue devenue silencieuse, nous scrutons le ciel. Un petit nuage étiré qui s'évanouit au-dessus de nous confirme notre angoisse. Quelque part dans la ville, pas très loin, un nouveau missile vient de faire sa ration de morts et de blessés. «C'est la roulette russe», commente tristement Michel, pourtant grand habitué des situations de conflits dans le monde.

Ici il n'y a pas de «front», pas de «zones dangereuses», nous sommes «dans» la guerre, la guerre des villes comme on l'appelle.

Voilà trois jours que nous avons atterri dans ce pays. J'accompagne deux docteurs de Médecins du monde: Hans Schulz, de Berne, et Michel Gillet, de Bordeaux. Je suis également invitée, en qualité de reporter, à me joindre au groupe de la presse internationale convié à constater «l'agression de l'Irak par l'Irak».

Halabja! Ce mot est dans toutes les bouches en Iran depuis que l'Irak a lâché plusieurs bombes chimiques sur cette ville kurde. Des milliers de blessés et de morts. Pendant quatre jours, les médecins visitent les hôpitaux où l'on soigne les gazés, s'entretiennent avec les médecins, les malades. Une surveillance continue des propos du personnel hospitalier rend l'évaluation de la situation très difficile. Les médecins occidentaux s'irritent. Il y a une forte pression politique pour que le corps médical condamne l'Irak. «Un mort, c'est un mort de trop», commente le Dr Hans Schulz, mais la surenchère concernant le nombre de blessés et de morts laisse un goût amer dans la bouche. C'est utiliser le drame pour la propagande.»

Le Dr Michel Gillet, directeur du Centre d'étude et de recherche en épidémiologie et en catastrophe, en France, tente, en vain, de connaître le système d'évacuation des blessés, les expériences pouvant servir ailleurs: peine perdue. Tout est parfait, trop parfait, le dialogue est impossible.

Schulz et Gillet, de Médecins du monde, s'inquiètent. Ils sentent que cette sale guerre va continuer, et ceux qui en paieront le prix seront les Kurdes. Longuement un soir, des leaders de l'UPK (Union patriotique kurde) parlent, retenus et passionnés tout à la fois. L'un d'eux, médecin, précise l'aide dont son peuple a besoin. Il faut un hôpital en zone libre, il faut surtout un chirurgien. Et il faut que le monde témoigne du droit à l'existence du peuple kurde. «Croyez-

vous qu'après l'horreur d'Halabja les grandes puissances vont faire quelque chose pour nous?» s'enquérirent-ils. Que répondre?

Le surlendemain nous avons rendez-vous avec l'autre fraction kurde, le PDK (Parti démocratique kurde). Un missile explose quelques minutes avant notre arrivée dans la petite ville de Karaj, à l'ouest de Téhéran. Panique dans les rues, les cabines de téléphone sont prises d'assaut. Sur le visage de chacun se lit l'angoisse de ne pas savoir. «Ai-je un enfant, un parent, un ami sous les décombres?»

Karaj n'avait encore jamais été la cible de missiles. Mais ce jour-là, la route menant à la mer Caspienne n'est qu'un long chapelet de voitures bien des marchands de poudre n'a pas attendu 1992.

«Des armes pour l'Irak», fruit d'une année d'enquête menée par deux journalistes, l'un belge, l'autre français, ainsi que le dossier des douanes suédoises, accessible au public, racontent par le menu les troubles activités de ce club

Lundi 4 avril — Tabriz, les femmes pleurent sur les débris de leurs maisons

Mercredi 6 avril — Dans un hôpital de Téhéran, le docteur Hans Schulz, de Médecins du monde, ausculte un bébé, victime des bombes chimiques sur Halabja

Mercredi 6 avril — Dans un hôpital du sud de Téhéran. Cette famille vient de perdre le père et deux enfants dans l'explosion d'un missile

Mardi 5 avril — Les familles dépensent des fortunes pour vivre dans les grands hôtels en béton, plus résistants aux missiles

Jeudi 7 avril — Un jeune homme victime des bombes chimiques. Il peut murmurer mais pas bouger

d'un genre particulier. Apparemment rien de bien grave: le cartel s'entend sur les prix et les membres se donnent des coups de main, notamment pour faire l'appoint lorsque une entreprise ne peut pas livrer une commande trop importante. La SSE jouera parfaitement le jeu, comme le prouvent les documents saisis chez Lundberg.

Mais les papiers du Suédois, aujourd'hui inculpé de contrebande et d'exportation illégale de matériel de guerre, trahissent la véritable nature de l'organisation, celle d'un réseau destiné à contourner l'embargo officiel de toute livraison d'armes et de munition à l'Irak et à l'Irak, embargo décrété par nombre de pays européens. Comment? Tout simplement en faisant transiter les matières explosives, dont le pentyl, par d'autres pays présentés comme les destinataires finaux.

Exemple tiré d'un PV tenu par Lundberg: lors d'une réunion tenue à Paris en février 1985, la SSE, selon son directeur René Pahud, aurait livré 60 tonnes de pentyl au Maroc en 1984 et prévoyait une livraison de 80 tonnes cette même année, dont 10 tonnes pour l'Irak. La SSE, toujours d'après les scrupuleux comptes-rendus de Lundberg, aurait également acheminé de grosses quantités d'explosifs vers l'Algérie, la Grèce et le Portugal — d'autres entreprises passent par l'Amérique latine, la Thaïlande, le Pakistan, la Yougoslavie ou la Bulgarie — tous pays connus pour servir de relais sur la route de l'Irak et de l'Irak en guerre.

«Les notes de Lundberg sont imprécises et ne reflètent pas la réalité», fait communiquer un René Pahud excédé. Il n'en dira pas davantage. En tout cas pas aux journalistes. Le DMF, lui, n'a jamais contrôlé l'usage fait ni le cheminement suivi par les explosifs livrés par la SSE. En revanche, le Ministère public, titillé par quelques articles de presse, a enfin pris l'initiative de «procé-

Lundi 4 avril — L'hôpital de Tabriz, un jour après un bombardement. Une fillette de quatre ans, blessée, fait spontanément le signe de la victoire

der à certaines vérifications». Mais il n'a pas lancé une enquête formelle: «Ce n'est jamais agréable d'être l'objet de poursuites pénales», précise-t-on au Ministère public pour justifier la timidité de la démarche. Pour le reste: botus et mouche cousue, comme disent les Dupont, les recherches sont en de bonnes mains.

Jean-Luc Ingold

ITALIE - IRAK

Le puzzle des bombes

Vingt-sept petites usines croyaient fabriquer qui des appareils électroménagers, qui des pieds de table. Le client irakien en faisait tout autre chose.

Ingénieuse, la filière clandestine qui a permis à l'Irak de se faire livrer quelque deux cents tonnes de matériel militaire italien, depuis l'été dernier — essentiellement des bombes aéroportées de type Cluster. Ce modèle américain top secret, destiné à l'arsenal de l'OTAN, se compose d'une gaine d'acier, longue d'environ 2 mètres, que l'on accroche sous le ventre de l'avion. Téléguidé par le pilote, l'engin contient 140 «bombinettes» de 40 centimètres de long qui se libèrent à quelques mètres de l'objectif.

Pour se procurer ce matériel, la Faintex, société d'import-export irakienne installée à Rome (et directement liée au Ministère irakien de la planification), a trouvé l'astuce idéale: commander à 27 petites entreprises différentes une myriade de pièces détachées qui étaient assemblées à Bagdad pour reconstituer les bombes.

Lorsque les artisans du consortium toscan La Ferreira ont vu débarquer chez eux les carabinieri, ils sont tombés des nues. Bien sûr, la Faintex comptait parmi les gros clients. Mais personne n'imaginait que sa commande de 1800 milliards de liras (plus de 2 milliards de francs suisses) devait servir à la fabrication de 900 000 bombes. On la prenait tout simplement pour une entreprise d'articles ménagers.

Aucune mesure judiciaire n'a été prise dans l'immédiat contre ces petites fabriques, qui, selon le substitut de procureur chargé de l'affaire, «ignoraient pour la plupart la finalité de leur travail». D'autres entreprises en revanche devaient bien se douter que certaines pièces de plastique extrêmement résistantes à la chaleur et fort coûteuses ne pouvaient s'apparenter aux «pieds de table» décrits par les documents de livraison et déclarations de douane. C'est d'ailleurs cette consommation effrénée de «pieds de table» qui a éveillé les soupçons des carabinieri de Fiumicino. Le 24 mars dernier, la police a découvert un chargement de 26 tonnes de bombes en pièces détachées. Seize autres tonnes attendaient dans un han-

gar, tandis que le reste du stock était saisi dans les fabriques de Toscane et de Lombardie. Le trafic durait depuis le mois de juillet 1987.

Deux employés irakiens de la Faintex ont été arrêtés pour «fabrication, détention et exportation illégales d'armes de guerre». Selon la législation italienne, en effet, le contrôle de la production et des livraisons d'armes s'exerce par le biais d'un comité interministériel qui distribue les autorisations d'exporta-

Offensive iranienne en avril 1987

tions et — très généreusement dit-on — les dérogations nécessaires pour contourner légalement l'embargo sur le matériel militaire décrété par l'Italie en 1984 contre l'Irak et l'Iran; en 1986 contre la Syrie et la Libye. Embargo purement formel puisqu'il ne s'agit que de «directives gouvernementales».

Plus de seize propositions de lois ont été avancées ces dernières années devant le Parlement italien, mais aucune n'a jamais pu être adoptée. La faute à qui? Sans doute au lobby des fabricants, à l'Etat qui possède une belle tranche du secteur de l'armement, à l'OTAN, dont le matériel transite sur le territoire italien sans aucun contrôle et aussi aux syndicats toujours attentifs à protéger une industrie qui occupe officiellement 80 000 personnes et 11 000 travailleurs clandestins.

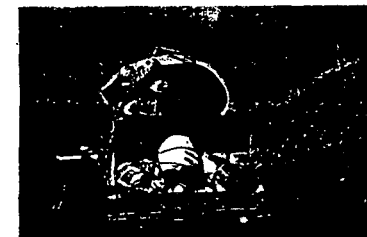
Dans le flou législatif existant, bien des entreprises ont fait des affaires d'or avec l'Irak et l'Iran. Actuellement plus de dix enquêtes pour trafic illégal d'armes sont en cours en Italie. ■

Sylvie Cohen

chargées. Ce jeudi 7 avril, toute la population de Téhéran fuit vers la campagne, dans les montagnes, vers la mer.

«Même sous les bombes nous irons voter», aurait dit l'imam Khomeiny. Et les élections nationales ont lieu le lendemain, vendredi, jour de la prière. Alors l'Irak intensifie ses tirs sur les villes. «Irez-vous voter?» demandons-nous à notre chauffeur de taxi. «Non, je n'aime pas cette politique, ici l'islam est comme un régime communiste, la seule différence c'est que nous avons un Dieu. Nous sommes si pauvres maintenant.»

Retour à Téhéran. La ville est vide. A 6 h du soir, alors que d'habitude les voitures s'entassent pare-chocs contre pare-chocs, nous roulons à 60 à l'heure. Sur 9 millions d'habitants que compte la capitale, entre 5 et 6 millions ont quitté la ville, estime un de nos guides. Une ville fantôme. Ceux qui n'ont pas pu partir envahissent les grands parkings souterrains, avec des tentes et des matelas. Les plus fortunés louent en permanence une chambre dans un des grands hôtels (ex-Intercontinental, Hilton, etc.), priant que la construction de béton les protège. Le soir, notre hôtel ressem-

Jeudi 7 avril — La population de Téhéran fuit vers la campagne

«Guten Abend! Sprechen Sie Deutsch?» Je me retourne. Deux beaux Iraniens me regardent en souriant. De toute évidence, dans ce hall d'hôtel, je suis draguée. Avec ma jupe noire jusqu'aux mollets, mes bas noirs, mon manteau sombre et difforme et le grand foulard obligatoire sur la tête, je suis surprise d'avoir été remarquée. Ils ont entre 29 et 35 ans et sont cadres moyens. «C'est bien que les Européens viennent voir notre peuple. Nous, Iraniens, savons que les Américains ne veulent pas entendre la vérité.» Le plus passionné affirme: «J'aime la guerre, je pars tout de suite si nécessaire, mais pour l'instant l'armée n'a pas besoin de gens instruits.» Il ajoute plus tard: «Nous parlons beau-

coup du monde, nous sommes très informés, sur Reagan, sur Gorbatchev, sur Mitterrand, sur Waldheim; nous avons beaucoup de sympathie pour Kurt Waldheim parce que nous n'aimons pas les juifs.»

Ce langage passionné, nous l'avons cependant peu entendu. Si la population entière demande de condamner Saddam Hussein, elle en a assez de la guerre. Et ce ne sont pas les slogans, scandés par des petits groupes de manifestants, réunis devant les caméras de la presse internationale, qui font croire le contraire.

Tabriz, deuxième ou troisième ville de l'Iran, à l'ouest du pays, compte 1,5 million d'habitants. Les autorités emmènent les journalistes constater les dégâts causés par des bombes, le jour précédent dans un quartier populaire de cette ville. Une vingtaine de maisons anéanties, vingt morts, deux cents blessés environ.

A notre arrivée un groupe se met à scander les slogans habituels — ceux que j'entendrai partout quand je suis avec les journalistes, mais jamais en accompagnant les médecins: «A bas Israël, à bas les USA, à bas l'URSS!» sont clamés en persan, mais la population parle l'azari, une langue à mi-chemin entre le turc et le persan. Il y a la foule, il y a le scénario, il y a les décombres, il y a la douleur. Des femmes m'attirent dans leur maison en ruine. Elles veulent me montrer: les murs écroulés sur la cuisine, les vitres cassées, les objets brisés. Pas de véhémence dans leurs gestes, mais une grande lassitude, la guerre, visiblement, ce n'est pas leur affaire. Plusieurs d'entre elles pleurent et tournent la tête pudiquement à la vue d'un appareil de photo.

A l'hôpital, des chambres de trois à six lits avec les blessés du jour précédent. Une fillette d'environ 4 ans fait le signe de la victoire, elle est imitée par les autres. Même sur le visage de notre guide, je remarque la douleur, le rejet de ce geste. ■

Danielle Maillefer

IRAQ

Hundreds executed

Hundreds of people, several of them children, are reported to have been executed in Iraq without charge or trial or after summary and secret military hearings.

Most were Kurdish political prisoners from the provinces of Sulaimaniya, Arbil, Kirkuk, Duhok and Zakho.

AI has the names of 116 victims executed between 11 November and 31 December 1987, 17 of whom were children aged between 14 and 17. The true number of those executed is believed to run into hundreds. Some of the bodies were said to bear marks of torture.

On 30 and 31 December over 150 prisoners were reportedly executed in Abu Ghraib Prison on the outskirts of Baghdad. AI has received the names of 46 Kurds from Sulaimaniya executed in this prison, whose bodies were handed back to their families in January on payment of the official "execution fee". Eight were minors aged between 14 and 17. The bodies of at least 30 other Kurds executed in the same prison were given to their families in Duhok.

The youngest was a 14-year-old schoolboy from Sulaimaniya, Dana Haji Sidiq Ma'ruf. Another victim, 17-year-old Razgar Anwar Haji Rida, was said to have been imprisoned since the age of 14.

Thirteen Kurds, including two minors, were reported to have been deliberately killed by government forces after house-to-house searches and the bombardment of the Kirkuk village of Jiman on 11 November. Over 100 people were reported killed dur-

ing the army operation, said to have been carried out after the inhabitants had returned to the village from which they had been forcibly evicted.

Another 32 Kurds, two of them aged 16, from the town of Shaqlawa in Arbil province were victims of military reprisal executions between 14 and 18 November. They had been arrested in October after Pesh Merga forces had killed eight Iraqi officials, including Shaqlawa's mayor.

Thirty-one Kurds suspected of sympathizing with the opposition Kurdistan Democratic Party were executed after summary military hearings in Fai'deh garrison on 18 November and 10 December, and in Mosul training camp on 28 December. Five of them were minors and one was aged 73.

On 24 February AI urged President Saddam Hussein to end all executions in Iraq and to investigate reports of reprisal executions and those carried out without charge or trial or after summary hearings. It also urged that allegations that some of the victims were tortured before execution be investigated. □

Prisoner News

AI learned in February 1988 of the release of 245 prisoners under adoption or investigation. AI took up 126 cases.

TURKEY

Torture continues

Turkey signed the United Nations Convention Against Torture on 25 January. Two weeks earlier the government had signed the European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, which it ratified on 25 February.

For years torture has been practised routinely in Turkish police stations and prisons. AI continued to receive allegations of torture throughout 1987 and early 1988. During 1987, 17 people were said to have died in custody as a result.

On 10 January Fuat Atalay, a deputy of the opposition Social Democrat Populist Party (SHP)

Selanik Oner and Mehmet Oguz, SHP members in Kiziltepe and Mardin, had been tortured for over three weeks because of their support for an SHP candidate.

In the five weeks following Turkey's signature of the Conventions against torture AI called on the government on four occasions to investigate allegations that detainees were being tortured. One was Babu Erdogan, who was held by police in Istanbul for 22 days without access to a lawyer or his family. After his transfer to prison on 12 February he said that he and another eight detainees had been severely tortured.

Abdullah (Ahmet) Ekinci, aged 50, on behalf of whom AI had appealed to the Turkish Government in January, said in February that he had been tortured for 23 days in various ways, which included electric shocks, beatings, being stripped naked, being put into a tiny cage and being burned with a cigarette.

AI has repeatedly urged the Turkish Government to implement existing legal provisions which would safeguard detainees from torture; in particular that regarding early access to detainees by lawyers and families. It has also urged the government to institute independent investigation into all allegations of torture. □

Drawing by former police officer of torture method.

told a press conference in Diyarbakir that 11 villages in Lice district had been raided and more than 100 people had been tortured for having refused to fight Kurdish guerrillas. He stated that

NORD MATIN 16.4.88

LE CONFLIT IRAKO-IRANIEN

Cent villages rasés au bulldozer au Kurdistan irakien

Selon Téhéran, les troupes irakiennes auraient massacré un grand nombre de réfugiés.

Les autorités irakiennes ont rasé au bulldozer cent villages kurdes de la province de Kirkuk (nord est), entre les villes de Kifri et Kalar, au cours des derniers jours, a indiqué l'agence irakienne Ima, reçue hier à Paris.

Par ailleurs, les troupes irakiennes ont «massacré» près de la ville de Chemchemal «un grand nombre» de réfugiés chassés de la ville de Seyyed Sadeq (province de Sulaimaniya), qui avait été détruite fin mars, a ajouté l'agence, citant des sources militaires des Gardiens de la révolution.

Les affrontements entre l'armée irakienne et les Kurdes

se poursuivent à Chemchemal, a indiqué l'agence, citant toujours les mêmes sources. L'aviation irakienne a lancé, jeudi soir et hier matin, une série de raids contre les villes irakiennes de Dazfoul, Bourjerd et Bakhtarane (ex-Kermanshah), dans l'ouest de l'Irak, a annoncé un porte-parole militaire à Bagdad.

Jeudi, l'Irak avait annoncé avoir lancé son aviation contre les villes de Hamadan (ouest), à deux reprises, et Dazfoul. (Radio-Téhéran avait confirmé ces raids qui ont fait, selon elle, «plusieurs victimes».)

L'Irak a également annoncé avoir lancé six missiles vendredi contre des «objectifs économiques et militaires» à

Bessorah, Al Gharbi (sud de l'Irak) et Khanaqin (centre-est). Jusqu'en fin d'après-midi, Bagdad n'avait pas encore signalé la chute d'engins iraniens sur son territoire.

Le dernier missile irakien a été tiré, selon l'état-major irakien, jeudi après-midi sur Téhéran. Il s'agit du 122e engin sol-sol que Bagdad affirme avoir tiré sur la capitale irakienne depuis la reprise de la «guerre des villes», le 28 février.

Depuis cette date, 162 missiles sol-sol irakiens au total ont été tirés sur l'Irak, alors que l'Irak a été la cible de plus d'une quarantaine d'engins sol-sol iraniens, selon Bagdad.

L'aviation de Bagdad a effectué de nouveaux raids contre des villes irakiennes hier après-midi, bombardant notamment Dazfoul, dans le sud-ouest du pays, pour la seconde fois dans la journée, a annoncé Radio-Téhéran captée à Paris.

Selon la radio, outre Dazfoul, Chahindej et Hamadan (ouest) ont été touchés par ces raids qui ont fait au total quatre tués, des blessés et des dégâts matériels.

Dans la matinée, selon Téhéran, des bombardements aériens irakiens avaient entraîné la mort de vingt-quatre personnes au total.

LE SOIR 15.4.88

L'Irak rase 100 villages kurdes au bulldozer

Les autorités irakiennes ont rasé au bulldozer cent villages kurdes de la province de Kirkuk (nord est), entre les villes de Kifri et Kalar, au cours des derniers jours.

Par ailleurs, les troupes irakiennes ont «massacré» près de la ville de Chemchemal «un grand nombre» de réfugiés chassés de la ville de Seyyed Sadeq, détruite fin mars par l'armée. Les affrontements entre l'armée irakienne et les Kurdes se poursuivent à Chemchemal.

A.F.P.

GLGL
 FRA0231 4 I 0197 IRK /AFP-NN87
 Irak-Iran
 Bagdad annonce l'échec d'une attaque iranienne dans le Kurdistan irakien

BAGDAD, 12 avr (AFP) - L'Irak a annoncé mardi que ses forces avaient mis en échec lundi une attaque iranienne dans la région kurde de Banjwin (nord-est de l'Irak), affirmant qu'au moins 2.000 soldats iraniens ont été tués ou blessés dans les combats.

Un porte-parole militaire, cité par l'agence de presse irakienne INA, a précisé que l'attaque iranienne avait été lancée dans cette région frontalière, située à une trentaine de km au nord de Halabja dans la nuit de dimanche à lundi. Il a ajouté que les forces irakiennes avaient fait plusieurs prisonniers en repoussant les troupes assaillantes qui "n'ont atteint aucun de leurs objectifs".

Il s'agit de la première attaque d'envergure signalée par l'état-major irakien depuis la prise par l'Iran le 17 mars de la ville irakienne d'Halabja. (Téhéran avait alors accusé l'Irak d'avoir usé massivement de gaz de combat contre la population de cette ville de 70.000 habitants, faisant 5.000 morts et 7.000 blessés).

L'Iran a affirmé avoir pris le contrôle de 1.500 km² dans cette région de la province kurde du Sulaimanyeh.

mh/nl idf
 AFP 121220 AVR 88

A.F.P.

GLGL
 FRA0098 4 GI 0157 EXT /AFP-LV46
 Iran-Irak-Kurdes
 Cent villages rasés au bulldozer au Kurdistan irakien, selon Téhéran

TEHERAN, 15 avr (AFP) - Les autorités irakiennes ont rasé au bulldozer cent villages kurdes de la province de Kirkuk (nord est), entre les villes de Kifri et Kelar, au cours des derniers jours, a indiqué l'agence iranienne Inna, reçue vendredi à Paris.

Par ailleurs, les troupes irakiennes ont "massacré" près de la ville de Chemchemal "un grand nombre" de réfugiés chassés de la ville de Sewed Sadeo (Province de Sulaimaniya), qui avait été détruite fin mars, a ajouté l'agence, citant des sources militaires des Gardiens de la révolution.

L'armée irakienne a utilisé, pendant ce "massacre", des hélicoptères, des blindés et des éléments d'infanterie, a précisé l'agence officielle iranienne.

Les affrontements entre l'armée irakienne et les Kurdes se poursuivent à Chemchemal, a indiqué l'agence, citant toujours les mêmes sources.

MB/SD
 AFP 150936 AVR 88

GLGL
 FRA0442 4 I 0292 EXT /AFP-DA42
 Iran-Irak-réfugiés
 Plus de 3 millions de réfugiés irakiens, kurdes et afghans en Iran, selon un responsable iranien

PARIS, 17 avr (AFP) - Un responsable iranien pour les affaires des réfugiés a annoncé dimanche que l'Iran "accueille" au total 2,5 millions de réfugiés afghans, un demi-million d'irakiens et plus de 50.000 kurdes irakiens, selon Radio-Téhéran captée à Paris.

Le responsable iranien a fait cette déclaration lors d'une conférence de presse à Téhéran, en présence d'une délégation du Haut Commissariat de l'ONU pour les réfugiés (HCR), et d'une équipe du Comité International de la Croix-Rouge (CICR) dirigée par Dr. Daniel DuFaure. Ces deux équipes ont visité récemment plusieurs camps de réfugiés kurdes irakiens dans l'ouest de l'Iran, indique la radio.

Le responsable iranien a affirmé que son pays a créé, ces deux derniers mois, huit camps de réfugiés dans les provinces du Bakhtaran et du Kurdistan (ouest du pays) pour accueillir le flot de réfugiés kurdes irakiens qui ont quitté leur village notamment à la suite du bombardement chimique de Halabja. Le nombre des réfugiés kurdes devrait atteindre prochainement 100.000, a ajouté le responsable, qui a lancé un appel à l'aide humanitaire internationale.

Le responsable de la délégation du CICR a indiqué qu'un avion envoyé par la Croix-Rouge et transportant 2.500 tentes, des médicaments ainsi que d'autres produits de première nécessité, est attendu à Téhéran. Cette aide est destinée aux réfugiés kurdes irakiens en Iran, a-t-il dit.

Par ailleurs, il a condamné le bombardement chimique irakien, le 15 mars dernier, de l'un des camps des réfugiés kurdes irakiens en Iran, à Dezli (Province de Kurdistan), qui a fait, selon la radio, 150 morts.

em/bfr idf
 AFP 172032 AVR 88

A.F.P.

A.F.P.

GLGL
 FRA0784 4 I 0111 IRK /AFP-SU41
 Irak-Iran
 Bagdad dément toute opération iranienne dans le nord-est de l'Irak

BAGDAD, 19 avr (AFP) - L'Irak a démenti mardi soir toute opération iranienne d'envergure dans le nord-est de l'Irak, affirmant que cette région n'avait connu que de "simples escarmouches sur les frontières".

Un porte-parole militaire à Bagdad, cité par l'agence INA, a affirmé que "l'Iran tente de dissimuler les pertes subies par ses troupes dans la région de Fao", au sud de l'Irak.

(Selon l'Iran, 1.200 soldats irakiens ont été mis hors de combat au cours d'une "attaque surprise" des troupes iraniennes, lundi et mardi dans la région kurde de Sulaimaniyeh).

mh/nab/jlb
 AFP 192238 AVR 88

AGENCE FRANCE PRESSE 4.88

GLGL

FRA0384 3 I 0264 EXT /AFP-ID86

Irak-Iran-Koweït prév-flt1

La fête sous la menace des missiles iraniens
par NABIL JUMBERT

MANAMA, 21 avr (AFP) - La fête battait son plein jeudi en Irak pour célébrer la victoire de Fao et à Koweït pour le retour des otages du Boeing, mais l'Iran, qui a subi l'une de ses rares défaites en territoire irakien et son premier grand revers face à la marine américaine, ne semble pas avoir dit son dernier mot.

Au lendemain de la chute d'un missile sol-sol Scud-B dans le désert koweïtien - le Koweït en a accusé officiellement l'Iran -, c'était au tour des Etats-Unis d'être à nouveau menacés d'une "riposte sévère" par le Premier ministre iranien Moussavi.

Celui-ci a maintenu toutefois le suspense sur la pérennité du cessez-le-feu dans la "guerre des villes" proposé par l'Irak.

Ce cessez-le-feu est pratiquement entré en vigueur à la première heure de la journée, mais le silence troublant de Téhéran laisse planer la menace d'une reprise des tirs de missiles à tout moment.

L'Irak a d'ailleurs assorti de nouveau cette trêve de conditions - réductrices pour l'Iran, les mêmes qui avaient été qualifiées d'"absurdes et ridicules" par Téhéran à la mi-mars.

La radio officielle iranienne et l'agence IRNA, reçues à Paris jeudi à la mi-journée, n'ont fait état toutefois d'aucune réaction de Téhéran aux conditions posées par l'Irak.

Cependant, la radio et l'agence n'ont pas annoncé la proposition conditionnelle irakienne pour l'arrêt de la guerre des villes, et n'ont fait état d'aucune réaction iranienne aux conditions irakiennes.

suivra

AFP 211749 AVR 88

GLGL

FRA0385 3 I 0233 /AFP-ID87

Irak-Iran-Koweït flt2

La fête sous la menace...

MANAMA - Quinze minutes avant son entrée en vigueur l'Irak avait tiré une salve de deux missiles sol-sol sur la ville sainte de Qom, haut-lieu du clergé chiite et des dignitaires en Iran. La première condition irakienne était que le dernier bombardement soit effectué par l'Irak et que l'Iran n'y riposte pas.

L'Iran, toujours prompt à riposter au coup par coup, s'est singulièrement abstenu de toute riposte même après les trois tirs de missiles visant Téhéran, Ispahan et Shiraz qui ont suivi mercredi soir l'annonce de la proposition irakienne.

Le missile sur Téhéran a fait plusieurs morts et blessés parmi les habitants mais n'a pas entraîné de riposte iranienne contre les villes d'Irak.

Il reste à savoir cependant si cette absence de riposte signifie que l'Iran va accepter par la suite les autres conditions irakiennes qui sont, en pratique, l'équivalent d'un arrêt total des hostilités que l'Irak cherche à obtenir depuis que son armée a dû se retirer du territoire iranien en juin 1982.

Dans sa proposition, l'Irak réclame en effet que l'Iran s'abstienne, non seulement de bombarder des zones civiles, mais également de ne plus lancer des attaques aux frontières, de ne plus tenter de prendre le contrôle d'axes routiers menant aux villes irakiennes et même de ne se plus s'attaquer à un autre pays arabe.

suivra

AFP 211750 AVR 88

GLGL

FRA0386 3 I 0236 /AFP-ID88

Irak-Iran-Koweït flt3-der

La fête sous la menace...

MANAMA - En revanche, l'Irak s'est réservé le droit de continuer à bombarder les objectifs économiques et militaires en Iran.

Ces mêmes conditions ont déjà été refusées par Téhéran, et les dirigeants iraniens n'ont accepté qu'une trêve inconditionnelle dans la "guerre des villes". Cette trêve est effectivement entrée en vigueur le 11 mars. Mais le lendemain, les forces iraniennes déferlaient aux frontières du Kurdistan irakien et s'emparaient de la ville de Halabja puis progressaient jusqu'aux abords du barrage de Darbandikhan, qui alimente Bagdad en électricité.

Le sort du nouveau cessez-le-feu pourrait être définitivement connu au cours des sept prochains jours et plus exactement le 28 avril prochain.

C'est la date d'anniversaire du président Saddam Hussein qui donne lieu généralement à des festivités en Irak et notamment à Bagdad.

M. Saddam Hussein fêtera son 51ème anniversaire avec beaucoup plus d'éclat encore après la victoire de Fao, où il a personnellement dirigé les troupes sur le terrain pour reconquérir, en moins de deux jours, la péninsule occupée depuis plus de deux ans.

Des diplomates occidentaux dans le Golfe, spécialistes du conflit irako-iranien, n'excluent pas que le 28 avril soit mis à profit par l'Iran, pour prendre sa revanche, en tirant des missiles ou en effectuant une autre opération.

N° 195/88

OPINION

RAMIN JAHANBEGLOO
Philosophe

LES MARCHANDS DE MORT

Ces marchands d'armes qui entretiennent la guerre Iran-Irak

Lorsque l'Irak lança ses troupes sur le sol iranien en septembre 1980, nul ne pensait qu'il s'agirait d'une guerre d'usure qui pourrait embraser toute la région du golfe Persique durant plus de sept années consécutives. Aujourd'hui, après huit années de combats d'une cruauté tragique causant d'importantes pertes humaines (600 000 morts du côté iranien et 300 000 du côté irakien) et des destructions matérielles et culturelles, il n'existe aucune lueur d'espoir pour une fin prochaine du conflit.

En dépit de tous les efforts faits depuis plusieurs années par des organisations internationales et par des personnalités isolées, l'Iran et l'Irak s'épuisent dans une guerre qui prend chaque jour un nou-

veau visage de violence. A cet égard, la récente escalade du conflit marquée par la reprise de la guerre des villes s'est avérée particulièrement sanglante. De plus, l'utilisation des armes chimiques par l'aviation irakienne à l'encontre des populations kurdes fait planer sur la région la menace d'une hécatombe sans précédent.

Ainsi, une fois de plus, nous sommes en droit de nous interroger sur l'absence des réactions internationales face à la tournure des événements et à l'afflux des ventes d'armes à destination des deux pays en guerre.

Normal, tandis que la guerre Iran-Irak n'en finit pas d'aligner ses cadavres, de nombreux pays profitent de l'occasion pour équilibrer leur balance des paiements en vendant des armes aux deux belligérants. Les exportations directes et indirectes continuent ainsi leur chemin vers l'Iran et l'Irak, tandis qu'ici et là on se déclare hautement préoccupé par la tournure que prend la guerre. Téhéran et Bagdad disposent déjà d'un impressionnant arsenal militaire (depuis 1980, plus de

300 milliards de dollars d'armements ont été vendus aux deux pays), tandis qu'ils continuent à s'alimenter quotidiennement à travers différentes filières (russe, américaine, française, chinoise, argentine, brésilienne, coréenne, etc.). Au total, 44 pays livrent des armes aux deux régimes.

Incontestablement, les marchands d'armes ont trouvé avec la guerre Iran-Irak un marché très porteur. De plus, cette guerre sert d'un merveilleux terrain expérimental au formidable arsenal qui y a été déposé. Alors, au rythme où vont les choses, la guerre Iran-Irak n'a pas fini de faire sentir ses effets au prix de la vie des centaines de milliers de personnes innocentes. En tout cas, il est certain que les offres de médiation et les tentatives de réconciliation ne peuvent faire pencher la balance en faveur de la paix tant que la logique des affaires l'emporte sur le respect d'une certaine éthique internationale. Si nous n'en parlons pas, nous risquons de trahir nos consciences, nous risquons de trahir l'esprit des droits de l'homme.

« Depuis 1980, plus de 300 milliards d'armements ont été vendus à l'Iran et à l'Irak, par 44 pays. » (Photo Sygma.)

RELIGION

La lente mort des chaldéens catholiques

Les minorités chrétiennes du Kurdistan, malmenées par l'intégrisme islamique et la guerre irano-irakienne, disparaissent ou se dispersent

LE VATICAN :
Joseph VANDRISSE

Visitant il y a un peu plus de deux ans, au nom de Jean-Paul II, les prisonniers de guerre irakiens en Iran, le cardinal Etchegaray put, au lendemain de Noël, célébrer la messe au sud de Téhéran pour quatre cents soldats chrétiens. La liturgie était présidée par l'archevêque chaldéen catholique de la ville. Quelques jours plus tard, le cardinal français gagnait Bagdad où, autour du nouvel an, il visitait cinq des neuf camps de prisonniers irakiens : il n'y trouvait que deux chrétiens.

Ces chiffres révèlent un double drame : d'une part, celui des soldats chrétiens engagés, de part et d'autre, dans une guerre atroce qui, pour stimuler les combattants, utilise la surenchère islamique. D'autre part, celui des communautés chrétiennes issues depuis les premiers siècles de la tradition assyro-chaldéenne qui, lentement mais sûrement, disparaissent de leur terre d'origine, les montagnes-frontières du Kurdistan, aux confins de la Turquie, de l'Irak et de l'Iran. Dans ces trois pays, les chrétiens ne seront bientôt plus qu'une infime minorité, les catholiques ne seraient aujourd'hui que 2,5 % en Irak et 0,04 % en Iran.

Glorieuse histoire

Beaucoup de ces chrétiens émigrent donc. Récemment, au cours d'un reportage dans cette mégapole internationale qu'est devenue Rome, je découvrais dans un quartier résidentiel un foyer de chaldéens-catholiques, cent sept personnes, ayant quitté leurs villages de la Turquie orientale pour se réfugier en Italie. Dans un dénuement total, ils attendent un permis de séjour pour les États-Unis ou le Canada. Bien avant eux, d'autres ont émigré vers la France, à Sarcelles et à Clichy entre autres, où se trouve

une petite communauté chaldéenne catholique de cinq cents familles.

D'autres familles dont les membres sont dispersés attendent un visa d'émigration au Proche-Orient, à Istanbul ou à Damas. Dans cette ville, un centre a dû être organisé où vivent deux cent cinquante personnes. D'après leurs déclarations, elles ont passé dans les prisons irakiennes quelques mois, puis elles ont quitté l'Irak munies, pour la plupart, de leurs passeports irakiens. Ces hommes et ces femmes ont besoin de trouver un pays d'accueil, n'étant pas autorisés à travailler en Syrie où le nombre de ces émigrés serait de cinq à six mille.

L'émigration, il est vrai, ne date pas d'aujourd'hui. La première vague partit de l'Irak de 1921 à 1950, surtout après les massacres de 1933 où trois mille chrétiens furent assassinés au nord du pays. Durant la deuxième phase (1950-1980), l'émigration était même facilitée par la force, plusieurs villages chrétiens du Kurdistan étant détruits et les habitants déplacés vers le Sud pour être « arabisés ». Beaucoup d'entre eux partirent vers l'Australie et les États-Unis où se trouvent près de 250 000 chrétiens irakiens, dont 85 000 à Chicago (Assyriens orthodoxes) et 80 000 à Détroit (chaldéens catholiques).

La troisième phase d'émigration commença avec le début des hostilités entre l'Irak et l'Iran. Les chrétiens irakiens, aptes à la guerre, répugnerent à servir quand par surcroît ils n'étaient pas envoyés en première ligne. En Iran même, république islamique, du fait surtout de la surveillance stricte et pointilleuse du régime à l'égard des minorités religieuses, la situation

est encore plus délicate.

Dans un pays comme dans l'autre, la langue officielle étant l'arabe (pour l'Irak) et le Persan (pour l'Iran), ces minorités ont l'impression que, peu à peu, c'est tout leur héritage culturel et surtout ethnique qui va disparaître. Selon eux, leur foi et leur identité chrétiennes sont directement menacées.

Les chrétiens de ces deux pays appartiennent à de multiples confessions et dénominations ; soit catholiques soit orthodoxes ou réformées. Mais l'Eglise de souche, la plus ancienne et la plus autochtone, est bien l'Eglise syrienne orientale (Syrienne, dans le sens de la langue syriaque) appelée communément Eglise nestorienne. Un groupe s'est uni à Rome en 1551 et constitue l'Eglise chaldéenne catholique dont le patriarche, Mgr Gheikho, âgé de quatre-vingt-un ans, vit à Bagdad. Trois archevêques sont en Iran mais les diocèses du Nord, le terreau de l'Eglise, sont pratiquement vidés de fidèles.

L'émigration des « nestoriens » comme des chaldéens oblige à constater que l'ancienne Eglise locale de Perse est en voie de devenir une église « locale dialoguée », si ce jeu de mots n'était pas trop tragique. La disparition de ces Eglises au Moyen-Orient serait un drame. L'Occident pourrait-il oublier pour sa part la glorieuse histoire de ces chrétiens, leur constant attachement à leur culture, leur courage au cours de lourdes épreuves dont certaines sont de nos jours quotidiennes, alors même qu'elles ne font jamais la « une » de l'actualité ?

J. V.

Mises en garde en cascade

*Bagdad accusée Téhéran de bombarder le Kurdistan.
L'Iran accuse l'Irak d'employer à nouveau les gaz et dénoncé à son tour Washington.*

L'Iran a mis en garde Washington contre toute extension de la protection de l'US Navy aux navires marchands opérant dans le Golfe (sous des drapeaux belligérants exceptés). Radio Téhéran a souligné qu'il s'agit d'un « complet » destiné à « renforcer l'Irak ».

En intervenant pour protéger des cargoes ou tankers attaqués dans les eaux internationales, la marine américaine pourrait, selon l'Iran, « mettre le feu à la région » et « provoquer une étonnante fermeture du détroit d'Ormuz ».

A Damas, où il a eu des entretiens avec son collègue syrien Farouk al Chareh, le ministre irakien des Affaires étrangères, Ali Akbar Velayati, a nié que l'Iran ait, comme l'en accuse l'Amérique, mouillé dernièrement des mines dans le Golfe.

Trente mines ont été découvertes depuis le 14 avril, dont cinq vendredi, selon des sources occidentales.

Cependant, les vedettes des « gardiens de la révolution » sont restées invisibles, samedi, alors que les dragueurs de mines occidentaux patrouillaient les eaux internationales. « Les vedettes restent à quel point que les navires américains patrouillent dans les chenaux de navigation, mais personne ne se relâche, c'est peut-être le calme avant la tempête », déclarait-on, hier, à Dubaï dans les milieux de la navigation.

Sur les fronts terrestres, Bagdad et Téhéran ont, encore une fois, échangé des accusations. L'Iran a adressé, samedi soir, une sévère mise en garde à l'Irak contre la poursuite du « blocage des villes irakiennes et a menacé de rompre la « guerre des villes » décrétée unilatéralement par Bagdad. Un porte-parole irakien a, en effet, indiqué que l'artillerie iranienne avait attaqué la province de Suleymaniyah (Kurdistan irakien) faisant sept blessés.

L'Iran a accusé Bagdad d'avoir effectué des bombardements chimiques, jeudi et vendredi, contre quatre localités de la province méridionale du Khuzistan.

Les raids de jeudi ont fait 95 blessés, selon l'agence de presse iranienne. L'Iran dénonce également l'Irak pour avoir bombardé Abadan samedi, faisant plusieurs blessés. Téhéran a également annoncé que son aviation avait bombardé des positions irakiennes proches de Mahran (front central).

Par ailleurs, l'homme d'affaires Mahdi Emam Jamarani, responsable de l'organisation du pèlerinage de la Mecque, a indiqué que l'Irak pourrait boycotter le « Hadj » si l'Arabie Saoudite persistait à vouloir limiter le nombre de pèlerins iraniens, ou leur interdire de manifester. Cette menace n'a toutefois pas été encore approuvée par l'ayatollah Khomeiny.

(AFP-AP-REUTER.)

Irak : l'économie tient le coup

Malgré sept ans de guerre, Bagdad a pu redresser la barre. Les pénuries ne sont pas sensibles. Sauf pour les entreprises : les pièces de rechange sont introuvables, faute de devises.

BAGDAD : de notre envoyé spécial Pierre BRANCHE

La pénurie ? Certains disent qu'elle existe. Elle n'est pas sensible.

Dans les grands marchés de Bagdad, comme dans les petites échoppes, les rayons sont aujourd'hui garnis : poulets, viande, beurre, œufs, légumes et légumes verts... tout est proposé en abondance et s'il y a eu queue dans le passé parce que telle ou telle denrée était rationnée, il est clair qu'aujourd'hui les autorités ont pris les mesures nécessaires - c'est-à-dire des importations - pour que l'irakien moyen trouve à se nourrir aux prix officiels, sans rationnement, sans marché noir. Reste que la vie est chère, qu'il s'agit des produits de base, des vêtements, des objets de première nécessité.

Mais pour qui vit et travaille dans la capitale, qu'est-ce qui pourrait bien évoquer la guerre qui fait rage depuis sept ans avec l'Iran ? Cette métropole de 3 millions d'habitants, pour un pays qui compte 15 millions d'âmes, mène une vie active et paisible. Dans la journée la circulation témoigne, comme les allées et venues des employés des bureaux et administrations, que chacun vaque à ses occupations.

Le soir les cinémas du centre, qui font une grande consommation de films égyptiens spécialisés dans les romances à l'eau de rose, font salles pleines. Et les guinguettes du bord du Tigre, où l'on vient déguster du poisson grillé au feu de bois et jouer aux dominos, en sifflant un verre de thé à sucre, ne désespèrent pas jusqu'à après minuit.

Rien ne transparaît de cet état de guerre dans la vie de tous les jours... Sinon ces deuil qui frappent, de plus en plus nombreux, les foyers irakiens. Mais il y a comme une pudeur de la part de cette population qui fait que l'on ne parle pas de ces choses. En particulier aux étrangers dont il n'est d'ailleurs pas admis qu'ils puissent librement fréquenter des irakiens en de-

hors d'un bureau, d'un ministère. Une surveillance efficace dissuade les uns et les autres d'avoir des contacts autres qu'officiels.

Après avoir sévi près de deux mois, du 27 février au 20 avril, la guerre des villes connaît depuis une accalmie. Après avoir tiré ce jour-là cinq missiles sur Téhéran, Isfahan, Chiraz et Qom, les irakiens ont décrété unilatéralement une trêve qui n'a pas été rompue à ce jour. Côté iranien, le dernier missile lancé a touché Bagdad le 18 avril.

« Les gens ont un sang-froid étonnant malgré le côté atroce et terriblement impressionnant de ces bombes volantes dont on ne perçoit le sifflement que quelques secondes avant l'impact », raconte une enseignante française : un missile était tombé près de son école. « Il y a comme une coordination des secours entre les officiels et la population », ajoute-t-elle. Dans les minutes qui ont suivi, les ambulances évacuaient les blessés graves tandis que les automobiles de passage recueilleraient les personnes moins touchées pour les conduire dans des hôpitaux. Tout de suite après, des engins mécaniques déblayaient les ruines, finissaient de détruire les maisons irrécupérables. Le jour suivant, on évacuait les gravats et l'on prenait des mesures pour reconstruire. »

Pour les autorités, il est crucial d'empêcher la naissance d'une psychose de panique, celle-là même que l'on s'efforce de créer à Téhéran.

Peu sensible au niveau de la rue, le poids de la guerre se fait cependant sentir dans la vie économique. Côté pratique c'est d'abord le problème des pièces de rechange introuvables : un véritable casse-tête dès qu'une machine tombe en panne ou qu'il faut faire réparer sa voiture. D'autant que les tracasseries administratives qui étaient déjà la plaie du régime n'ont fait qu'empirer depuis le début des hostilités. Négocier aujourd'hui un contrat d'importation suppose beaucoup d'acharnement. Tenter, pour un particulier, d'obtenir une communication téléphonique avec l'étranger est une épu-

sante performance, situation d'autant plus singulière que le central de Bagdad est ultramoderne et - en principe - automatique. Mais l'espionnage sévit.

Une « ardoise » de 18 milliards

La guerre, c'est surtout l'arrêt des grands travaux. L'âge d'or qui a métamorphosé, de 1978 à 1982, tout le pays et fait de Bagdad une métropole ultramoderne riche en buildings.

En octobre 1982, l'Irak, en crise de liquidités, interrompit ses paiements et réalisa la plupart des contrats. A partir de cette date, les accords commerciaux vont concerner essentiellement des fournitures. Les entreprises françaises en savent quelque chose qui ont vu s'évanouir la plupart des grands projets qu'elles mijotaient.

Ainsi qu'en 1980, sa balance commerciale était largement excédentaire, l'endettement de l'Irak est important et inquiète d'autant plus ses créanciers qu'à partir de 1986, sans préavis, le gouvernement a cessé d'honorer les lettres de crédit de la Rafidain Bank. Par exemple, la dette de Bagdad vis-à-vis de la France est de 18 milliards de francs.

« Une ardoise sérieuse, mais pas dramatique, remarque un économiste occidental. Des pays comme l'Egypte, le Brésil, le Mexique ont des dettes internationales doubles ou triples. Mais surtout, ce qui est remarquable dans le cas de l'Irak, c'est que malgré ses formidables dépenses militaires, ce pays a réussi à achever son programme d'équipement pétrolier. Depuis la fermeture du pipeline transyrien en avril 1982, il a doublé ses exportations de pétrole. »

Du coup, l'optimisme prévaut, d'autant que les nouvelles du front sont bonnes. Faç, unique débouché sur le Golfe, repris aux iraniens, c'est un coup stratégique et psychologique foudroyant. Et un diplomate remarque : le moral des financiers internationaux est étroitement lié au déroulement des hostilités. Si l'Irak ne perd pas pied au Nord devant la poussée iranienne, il sera joué gagnant par les grandes places bancaires.

P. B.

Reagan aux Iraniens : « Calmez-vous ! »

Le président réclame l'arrêt « des attaques militaires et terroristes contre les pays non belligérants ». L'US Navy étend sa protection aux bateaux neutres.

WASHINGTON : Benoît DOLLAERT

Le président Reagan a estimé, samedi, dans son allocution radiophonique hebdomadaire, que l'Iran pourrait payer très cher de nouvelles attaques dans le Golfe. « Les leaders iraniens, a-t-il déclaré, doivent comprendre que des attaques militaires et terroristes continues contre des pays non belligérants et le refus de négocier la fin de la guerre seront très coûteux à l'Iran et à son peuple. »

Le président américain s'est félicité, en outre, du rôle des alliés des Etats-Unis dans le golfe Arabo-Persique. Pour lui, la coopération occidentale est susceptible de « redonner vie » aux efforts des Nations unies pour régler le conflit Irak-Iran.

Cet espoir paraît assez mince, cependant, car la Chine a décidé, après les représailles américaines de lundi dernier contre deux plates-formes pétrolières iraniennes, de retirer son soutien au projet d'embargo sur les armes à l'encontre de l'Iran contenu dans la résolution 598 du Conseil de sécurité de l'ONU.

L'effet de surprise

Cette décision intervient après que le ministre soviétique des Affaires étrangères, Edouard Chevardnadze, a déclaré, la semaine dernière, à George Shultz que l'URSS, elle non plus, n'était pas disposée à voter un embargo. « Il est clair, dit-on au département d'Etat, que Moscou et Pékin utilisent les récents incidents navals

américano-iraniens dans le Golfe comme excuse pour se soustraire à leurs engagements. »

Vu les circonstances, l'administration Reagan a décidé d'étendre la protection de l'US Navy dans le Golfe - limitée jusqu'ici aux pétroliers koweïtiens immatriculés aux Etats-Unis - aux navires marchands de propriété américaine, quel que soit leur pavillon. Le Congrès en a été informé.

Les autres navires marchands ne seront protégés, dit-on à Washington, que si un bâtiment de guerre ou des avions américains se trouvent à proximité au moment de l'attaque. De toute façon, pour garder l'effet de surprise, le Pentagone n'est pas disposé à donner de plus amples détails sur ses plans dans la région.

On sait seulement qu'une opération de rotation concernant treize bateaux de l'US Navy stationnés dans le Golfe ou aux environs immédiats du détroit d'Ormuz commencera cette semaine. Le séjour des navires de guerre américains dans la région est généralement de six mois. Mais aucun renforcement des effectifs n'est officiellement prévu.

Le New York Times, dans son édition d'hier, écrivait toutefois que les Etats-Unis pourraient envoyer des garde-côtes en renfort dans le Golfe pour protéger les navires marchands, les installations offshore et empêcher les vedettes rapides iraniennes de mouiller des mines dans les eaux internationales.

Aucune décision n'a encore été prise, mais le secrétaire à la Défense, Frank Carlucci, étudie le dossier.

B. B.

MARSEILLE PLUS

Conférence

Le docteur Granjon parle de Don Juan

Le Dr. Bernard Granjon: "Quand on aime, on a toujours le temps" (Photo Richard Collinet).

Bernard Granjon avait emporté son "Don Juan" au Kurdistan. "Les médecins qui partent pour la première fois en mission sont surpris. Ils pensent qu'ils vont opérer dix fois plus qu'en France et ils opèrent trois fois moins". Manque de moyens, "les médecins" ratés avec les points de suture. "Nous sommes deux soixante, plus efficaces comme médecins que cent autres".

Le responsable de l'antenne régionale de "Médecins du Monde" ne se laisse pas gagner par le pessimisme. La "morale de l'extrême-urgence" révélée par Bernard Granjon ne peut souffrir d'états d'âme. Aventurier des temps modernes "il faut prendre du plaisir, pour faire du bon travail".

Ce quinquagénaire, spécialiste des maladies de l'appareil digestif, est l'homme de multiples plaisirs. Son cabinet du boulevard d'Athènes accède à la contemplation, décoration, soit et superbes affiches d'art moderne. L'homme est également un grand mélomane - ce jeudi, à La Timone, il donne une conférence intitulée "Naissance, développement et déclin du mythe de Don Juan". Secrétaire général de la Société de Musique de Chambre de Marseille depuis 14 ans, Bernard Granjon s'avoue "piètre musicien". Deux de ses enfants ont relevé le gant en devenant instrumentistes professionnels.

"Ce n'est pas moi qui ait choisi ce thème, c'est lui qui m'a choisi. Don Juan, c'est un provocateur, à tout pour décliner la société s'est libérée, le sacré n'a plus le poids d'autrefois. Pourtant il n'a jamais été aussi présent". Bernard Granjon poursuit ces recherches depuis des années, entre ses travaux à Marseille et ses missions pour "Médecins du Monde". "Quand on aime, on trouve toujours le temps".

Dignité

Le docteur Granjon, les corps à la queue leu-leu, la ou la crise sanitaire. "Médecins du Monde" a ainsi ouvert une antenne à Marseille sur la bordure. "C'était malheureusement inévitable. L'urgence,

ce, une nouvelle fois. Tenter de pallier les carences institutionnelles. Notre premier but est de supprimer la condition d'exclus des soins". Premiers examens, premières surprises: 62% des visiteurs du centre sont des français qui ont lentement glissé vers la pauvreté. Beaucoup, trop, de chefs de famille de moins de 40 ans. Des enseignants même, "pris dans la spirale du désespoir". "Il ne leur reste que la dignité, ajoute le docteur Granjon. Une dignité mise à mal dans les labyrinthes de l'administration".

Pour les membres de "Médecins du Monde", il n'est pas question de pérenniser cette situation, de devenir une association quart-mondiste de plus. "Car la médecine est globale. L'individu qui souffre est un être social. Les pouvoirs publics doivent prendre leurs responsabilités. Nous bénéficions du meilleur système de protection sociale au monde, mais dans les faits, il est en situation de faillite".

Témoins parfois sans auditeurs, Bernard Granjon et sa femme Evelyn, médecin elle-même, étaient encore au Kurdistan il y a une dizaine de jours. Ils ont pu mesurer l'ampleur du "génocide" des kurdes irakiens. Une guerre oubliée malgré l'emploi des armes chimiques. "La lutte des kurdes pour leur indépendance n'intéresse ni les Soviétiques ni les Américains. De plus ce peuple est divisé politiquement et géographiquement". Quelques jours avant leur retour en France, l'hôpital d'Habadja, menacé par les bombardements, a été évacué. Ailleurs on bâillonne le témoin et paralyse le praticien: "Il faut une volonté politique pour que nous soyons efficaces. Le régime éthiopien a prouvé que la lamino pouvait être une arme plus efficace que les balles".

Et Don Juan? "Si de nombreux médecins sont mélomanes c'est aussi à cause de la dureté de leur travail". Des vertus thérapeutiques de la musique.

Michel-Philippe BARET.

Jeudi à la Timone

Comme à l'accoutumée, la conférence du docteur Bernard Granjon aura lieu à 12 heures (ce jeudi 28 avril) dans l'amphithéâtre de l'Hôpital d'enfants à la Timone.

Le conférencier sera présenté par le professeur Maurice Choux, neuro-chirurgien des hôpitaux. Ains

de conférences des Hôpitaux de la Timone organisé, avec un soin particulier, par Mlle Lucie Vallicioni, infirmière générale.

Cette nouvelle conférence est ouverte à tous et plus particulièrement aux personnels infirmiers, administratifs, médicaux et aux universitaires hospitaliers.

NOUVEL OBSERVATEUR 29.4.88

LA CHRONIQUE
DE MAURICE FLEURET

Kurdes en péril : la culture ou la mort

Il y a juste deux mille six cents ans que Ninive est tombée. Depuis, dans leurs montagnes escarpées, les Kurdes n'ont pas cessé de résister aux Séleucides, aux Parthes, aux Sassanides, aux Arméniens, aux Romains, aux Byzantins, aux Arabes, aux Mongols, aux Ottomans... Le traité de Sévres (1920) devait leur garantir l'indépendance à terme, celui de Lausanne (1923) le respect par les Turcs des libertés fondamentales, l'accord de paix irakien (1970) l'autonomie. Mais aucune de ces promesses n'a été tenue, et les Kurdes ont dû continuer de lutter pour la survie de leur nation écartelée entre cinq pays.

Aujourd'hui, ils sont interdits d'opinion, de langue et de tradition en Turquie, non reconnus en Syrie, marginalisés en Union soviétique, embrigadés de force en Iran, chassés de leurs villages ou exterminés par les armes chimiques en Irak. Placés par la malchance entre le marteau et l'enclume, ils prennent toujours les coups les plus durs. Certes, quelques privilèges parviennent à fuir le champ de bataille pour émigrer aussi loin que possible, mais les autres sont condamnés à l'esclavage ou à la mort dans l'indifférence générale. Car les grandes

compatriotes des livres, des périodiques, des diapositives, des bandes magnétiques et des films. Puis ils ont ouvert un service social, des cours de langue, un centre de recherche, publié trois revues et une collection de cassettes, organisé des expositions, des concerts, des conférences et des journées d'étude. Le tout, comme on s'en doute bien, dans des conditions fort modestes, eu égard aux missions d'un établissement unique en son genre dans le monde.

La tâche, en effet, est absolument gigantesque. Par exemple, la plupart des 350 000 Kurdes expatriés en Europe occidentale sont illettrés. Chez eux, il leur était interdit de lire ou d'écrire leur propre langue et, ici, ils doivent s'adapter à un monde inconnu. Evidemment, le dernier refuge de ce peuple qui n'a même pas un strapotin aux Nations unies, le seul moyen d'affirmer son identité, de faire encore entendre sa voix, c'est sa culture et rien d'autre.

Dès sa création, l'Institut avait reçu l'aide des ministères français de la Culture, de l'Éducation nationale, des Affaires sociales et de la Recherche. Il ne roulait pas sur l'or mais il tournait. A peine arrivé, François Léotard a diminué de moitié sa subvention de 400 000 francs, et ses collègues, revêtus du prétexte, n'ont plus rien donné. Pour acheter la petite maison de la cour et échapper ainsi à un loyer qui handicapait gravement un budget annuel de 800 000 francs, il a fallu, de l'Australie à la Suède et de l'Allemagne aux États-Unis, lancer une souscription dans toute la diaspora kurde pourtant peu fortunée. Un rapport de la Préfecture de Police (demandé par qui ?) a conclu à la neutralité politique et à l'excellence socioculturelle de l'institution. Le Centre national de la Recherche scientifique a donné avec enthousiasme un avis plus que favorable. Simone Veil et Bernard Stasi ont écrit aux ministres en exercice dans l'espoir de les attendre. Hélas ! rien n'y a fait, personne n'a bougé, les administrations sont restées de marbre. Et l'on a dû licencier les seuls quatre permanents pour ne garder qu'un réceptionnaire salarié et un directeur bénévole. La France, patrie des droits de l'homme et terre d'asile des opprimés, refuse trois sous aux Kurdes alors qu'elle inaugure et fait fonctionner à grands frais le magnifique Institut du Monde arabe.

Dernier espoir, la Fondation Danielle-Mitterrand a entrepris une collecte nationale. C'est à elle qu'il faut envoyer une obole si l'on veut oser encore se regarder dans la glace. M. F.

Institut kurde de Paris, 106, rue Lafayette, 75010 Paris (48-24-64-64).

France Libertés - Fondation Danielle-Mitterrand, 161, boulevard Haussmann, 75008 Paris (42-89-81-81).

Moscow Allows Kurdish Students To March in Protest of Gas Attack

Reuters

MOSCOW — Kurdish students waving photographs of burned and mutilated babies marched through Moscow for nearly an hour Tuesday, shouting "Death to Saddam Hussein," to protest what the Kurds and Iran say was a chemical weapons attack by Iraq.

The police allowed about 50 demonstrators to march from Red Square past government ministries to the Moscow River before they halted the protest against the policies of Mr. Hussein's government in Iraq, which has a friendship treaty with Moscow and buys Soviet arms.

The police broke up the demonstration after negotiating with the students. One demonstrator said the police had threatened to send them back to Iraq if they went through with their intention to march to the Iraqi Embassy. The protester said some of the students might be punished.

The students declared a day of mourning 40 days after Tehran alleged that Baghdad had used poison gas against the Kurdish residents of Halabja, a town in eastern Iraq captured by Iran in mid-March.

"Halabja is the Hiroshima of Kurdistan," the demonstrators shouted as they moved from St. Basil's Cathedral, near the Kremlin wall, to start their march.

They said 10,000 people were killed and another 10,000 injured as chemical fumes enveloped Halabja.

Iran, which took a group of Western reporters to visit the city last month, accused Baghdad of killing 5,000 civilians in the attack March 16. Iraq denies having carried out such an attack.

The students said their protest group consisted mainly of Iraqi Kurds, but it included students from Syria and Turkey.

At times the police appeared perplexed about how to deal with a demonstration that supported a vital Soviet demand on arms control, a ban on chemical weapons, while also attacking an ally.

Baghdad and Moscow signed a friendship treaty in 1972 and the Soviet Union is Iraq's major arms supplier in the Gulf War. But ties have cooled in recent months because Moscow has refused to back an arms embargo against Tehran.

The authorities' attitude toward the march contrasted sharply with

policy on protests by Jews seeking to emigrate, in which the police in Moscow have ripped away banners and detained demonstrators, most recently last week.

The Kurds were allowed to depart peacefully, their posters tucked under their arms.

Red Square has become a site of demonstrations since Crimean Tatars demanding the right to return to their homeland held an unprecedented 24-hour protest there in July.

HERALD TRIBUNE 27.4.88

2 Die in Kurdish Fighting

Kurdish
DIYARBAKIR, Turkey — Kurdish rebels entered a village in southeast Turkey on Tuesday and killed a visitor staying with the village headman, local officials said. Earlier, guerrillas clashed with security forces in the north. One rebel was killed and three soldiers were wounded.

8.40 Journal des sourds et des malentendants.

9.00 Campagne électorale.

9.35 Récité A2.

11.00 Aventure, aventures. Invité d'honneur: Alain Rastoin: Alain Rastoin, 35 ans, est parti en 1980 avec Alain Kerjean dans le bassin de l'Orénoque, au Venezuela Le grand film d'aventures: Un dingo en Alaska; L'actualité de l'époque; Les aventures de Peggy en Afrique; Aventure utile: l'AMI au Kurdistan iranien; Kiosque.

DI MIRELLA GALLETTI

IL POPOLO CURDO REPRESSIONE E GUERRIGLIA

La strenua resistenza dei curdi all'assimilazione, la loro emarginazione politica, economica, sociale e culturale

IN QUESTI ultimi anni le autorità hanno in più occasioni cercato di coinvolgere le organizzazioni curde negli atti terroristici avvenuti in Europa. Tentativi falliti. Esempio è il caso Palme. Dopo l'assassinio dello statista svedese nel febbraio 1986 la polizia intraprese decisamente la pista curda. Le indagini, che puntavano a screditare e imbaragliare la comunità curda residente in Svezia, sono finite nel nulla.

In un caso analogo, l'assassinio di un diplomatico tedesco a Parigi nel gennaio 1988 attribuito in un primo tempo ai curdi, la pista curda è stata rapidamente scartata.

Invece proseguono nel Kurdistan iracheno i rapimenti di personale straniero. Nel settembre 1987 tre tecnici italiani sono stati rapiti dall'*Unione Patriottica del Kurdistan (Upk)*.

Gli ostaggi stranieri sono considerati un mezzo per dare risonanza internazionale al problema curdo. Quasi esclusivamente in queste occasioni, quando sono coinvolti degli europei, la stampa e i mass-media danno spazio al popolo curdo e alla sua lotta.

La mancata soluzione del problema curdo è una delle cause della instabilità del Medio Oriente e rappresenta uno degli ultimi casi di decolonizzazione del Terzo mondo. Malgrado la sua rilevanza, il problema curdo è poco conosciuto. Pesano su questo "silenzio" i condizionamenti politici, e le strumentalizzazioni di parte, che intendono ignorare un problema difficile da definire, senza soluzione a breve termine.

La strenua resistenza dei curdi all'assimilazione, la loro emarginazione politica, economica, sociale e culturale determina tensioni e contraccolpi di ampia portata nell'area in cui vivono, mostrando quanto sia limitativo relegare a un ruolo di minoranza etnica un popolo che dal punto di vista numerico è il quarto del Medio Oriente dopo arabi, persiani, turchi. Un popolo che ha una unità etnica, culturale e so-

ziale temprata nei millenni e che da oltre un secolo con ricorrenti lotte e rivolte persegue l'unificazione politica.

I curdi sono di origine e lingua indoeuropea, in maggioranza musulmani sunniti. Vivono da oltre quattromila anni in un'area montagnosa vasta una volta e mezzo l'Italia, che si estende tra il Mar Nero, la Mesopotamia, l'Altopiano iraniano. Dalla fine del primo conflitto mondiale il Kurdistan è diviso tra Turchia, Iran, Iraq, Siria, mentre alcune propaggini si trovano nell'Armenia sovietica. I nazionalisti curdi fanno ascendere la popolazione curda a circa 20-25 milioni di unità, di cui 12 milioni in Turchia, 5-6 milioni in Iran, 3-4 milioni in Iraq, 700 mila - 1 milione in Siria, 300 mila in Unione Sovietica.

La ricchezza del sottosuolo e la fertilità dei campi coltivabili costituiscono la struttura portante delle economie di Turchia, Iran, Iraq. Il 75% della produzione petrolifera irachena viene estratto nel Kurdistan (70% nei pozzi di Kirkük). A causa della politica economica condotta dai governi centrali, si assiste al mancato sfruttamento in loco delle risorse naturali, per cui una regione potenzialmente ricca come il Kurdistan rimane una delle aree mediorientali più povere e sottosviluppate e costituisce un tipico esempio di "colonialismo interno".

Il problema curdo si manifesta sotto l'aspetto politico con il primo conflitto mondiale. La spartizione dell'impero ottomano sembra favorire la formazione di uno Stato curdo autonomo, sancito dal trattato di Sévres nel 1920 ai cui lavori partecipa una delegazione curda. Ma rimane lettera morta. Nel trattato di Losanna del 1923, sia a causa delle pressioni turche sia per sfruttare il petrolio curdo in modo più diretto, le grandi potenze optano per la divisione del Kurdistan ottomano. A partire da questo momento, il problema nazionale curdo si pone in un nuovo contesto. La spartizione del popolo curdo in cinque Stati (Turchia,

Iran, Iraq, Siria, Urss) determina la rivolta a carattere endemico in tutta l'area curda per ottenere i diritti nazionali e la riunificazione.

L'isolamento geografico del Kurdistan sembra non far superare ai curdi l'isolamento politico e diplomatico, non solo nei confronti dei governi centrali, ma anche sul piano internazionale. Dalla seconda metà degli anni '70, e soprattutto dal 1978 a seguito della rivoluzione iraniana, il movimento nazionale curdo presenta una nuova dinamica. Per la prima volta infatti i tre Stati maggiormente coinvolti nel problema curdo (Turchia, Iran, Iraq) sono alle prese contemporaneamente con la rivolta curda. Inoltre la società curda attraversa profonde trasformazioni strutturali. Questi anni sono caratterizzati da un vasto mutamento demografico, tanto che si può parlare di diaspora curda. Mezzo milione di curdi iracheni vengono deportati nell'Iraq meridionale; oltre 300 mila curdi turchi emigrano verso l'Europa alla ricerca di un lavoro, concentrandosi nella Repubblica federale tedesca dove hanno chiesto asilo politico 30 mila profughi curdi provenienti da tutte le aree del Kurdistan. In tutti gli Stati europei aumentano gli esuli curdi iraniani, iracheni, turchi che cercano di sfuggire alle guerre e alle repressioni in atto nei rispettivi Stati. La comunità curda in Svezia ascende a circa 10 mila unità. La sua presenza è rilevante sotto il profilo culturale per l'attività editoriale che fa sì che la Svezia sia attualmente il più importante centro mondiale per la quantità di pubblicazioni curde. L'Istituto curdo a Parigi prosegue, pur tra tante difficoltà finanziarie e non, l'attività di ricerca e di incontro tra gli intellettuali curdi. Fatto fondamentale per la salvaguardia della cultura curda, sottoposta ai tentativi dei governi centrali di svilirla e schiacciarla.

Fino agli anni '70 il movimento nazionale curdo faceva riferimento quasi esclusivamente al *Partito democratico del Kurdistan d'Iraq* (Pdk Iraq) di Mulla Mustafa Barzani, ma attualmente tutta l'area del Grande Kurdistan è suscettibile di nuovi sviluppi. Pur essendosi accentuato il settarismo con la proliferazione delle formazioni politiche curde (una decina nel Kurdistan turco, cinque in Iraq, due in Iran, cinque in Siria), si sono rafforzati i rapporti di cooperazione tra le organizzazioni curde con una comune matrice ideologica e politica (soprattutto tra il *Partito democratico del Kurdistan d'Iran* - Pdk Iran - di cui è leader Abdel-Rahman Qasemli; l'*Unione patriottica del Kurdistan* - Upk - di cui è leader il curdo iracheno Gialal Talabani e il *Partito socialista del Kurdistan di Turchia* (Pskt), di cui è segretario generale Kemal Burkay).

Le organizzazioni curde hanno adottato strategie e programmi diversificati. In Iran e in Iraq i curdi chiedono l'autonomia amministrativa e il riconoscimento dei diritti culturali del popolo curdo, nell'ambito di uno Stato federale. Il loro slogan è «democrazia per l'Iraq (o l'Iran) e autonomia per il Kurdistan». In Turchia invece si moltiplicano, soprattutto da parte del *Partito dei lavoratori del Kurdistan* (Pkk), le richieste per l'indipendenza del Kurdistan, dove però oggettivamente il rapporto di forza tra il governo centrale e il movimento curdo è a sfavore di quest'ultimo, sia per l'intransigenza di Ankara sia per la presenza dell'esercito più efficiente e numeroso della regione.

I cambiamenti nelle alleanze a Teheran (con la messa al bando di *mujahiddin, Tudeh* e ogni forza non fondamentalista) e a Baghdad (dove nel marzo 1979 venne estromesso il *Partito comunista iracheno*) hanno contribuito a fare del Kurdistan il caposaldo della lotta armata dell'opposizione contro i governi centrali. Ed è il popolo curdo, con la sua potenzialità di resistenza e di tenuta complessiva, che costituisce il punto di riferimento e il cardine delle forze di opposizione. Forze che, quando erano al potere come nel caso dell'ex presidente iraniano Bani Sadr e del Pc in Iraq, hanno partecipato alla repressione del popolo curdo.

Seppure a fasi alterne si è aperta la strada per una fattiva alleanza tra le forze curde e progressiste nello Stato in cui i curdi sono inseriti. Si assiste al tentativo di trasformare il movimento curdo da braccio armato dell'opposizione a una forza politica in grado di farsi ascoltare in tutto il Paese, pur nei limiti della situazione contingente. E Qasemli chiarisce che «Un curdo non sarà mai il leader dell'Iran, ma è colui che osa combattere contro Khomeini».

Nel 1978 e 1979 i curdi partecipano alla caduta dello scia Reza Pahlevi. Khomeini promette loro l'autonomia ma giunto al potere il leader sciita lanciato nell'agosto 1979 la "guerra santa" contro il popolo curdo, in maggioranza sunnita.

Poiché non riesce a vincere i curdi con le armi, il regime islamico tenta di piegarli applicando il blocco economico contro il Kurdistan (guarda caso la stessa misura applicata dall'Occidente contro l'Iran durante la detenzione degli ostaggi statunitensi). Sono interrotte tutte le vie di comunicazione e i collegamenti tra le province curde e il resto dell'Iran.

Il blocco economico e le misure prese contro i curdi hanno profonde ripercussioni nella vita quotidiana sotto il profilo alimentare e sanitario, per la difficoltà di reperire medicine, carburante, cibo. La carenza di alimen-

tari è aggravata dal bombardamento dei raccolti.

Ma la resistenza curda non dorme. E Teheran si trova invischiata in un impasse senza sbocco, poiché non riesce a piegare i curdi militarmente e nello stesso tempo non intende riconoscere la popolo curdo il diritto all'autonomia. Ed è in questo mancato rapporto tra la repubblica islamica e le minoranze che è avvenuta la maggiore frattura all'interno del paese. In questo quadro la repressione contro i curdi è stata più dura, per la maggiore coscienza politica, che aveva indotto i curdi a proclamare la repubblica curda di Mahabad nel 1946. Tentativo finora unico nella storia curda e che fallì per la mutata situazione internazionale.

Dall'inizio della guerra almeno 40 mila civili e 4 mila *pesh-merga* (combattenti curdi) hanno perso la vita, i profughi curdi sono valutati a 150 mila unità, migliaia di giovani condannati a morte, decine di villaggi distrutti e gli abitanti uccisi o deportati, arresti, torture, esecuzione sommarie. La penuria di viveri e vestiario determina un'inflazione galoppante, per cui i prezzi si moltiplicano per 10 o 15.

Il movimento nazionale curdo, nella fattispecie il *Pdk Iran* e il *Komala*, controllava anche le città ma dopo i massicci attacchi delle forze islamiche che causarono enormi perdite tra i civili ripiegò sulle montagne.

Il *Pdk Iran* può contare su 45 mila membri e 12-15 mila guerriglieri, il *Komala* su 3 mila *pesh-merga*, che combattono contro 200 mila khomeinisti.

Il quartier generale del *Pdk Iran* si trova nella regione di Daftar. Il partito dispone di una tipografia che pubblica un mensile, due periodici, un bollettino quotidiano, la radio "Voce del Kurdistan", un'armeria dove sono riparati mensilmente un centinaio di fucili, un forno che prepara mille e 500 pezzi di pane. Il *Pdk Iran* ha una scuola politico-militare che ha formato 3 mila *pesh-merga*. Intraprende inoltre buone relazioni con il regime di Baghdad, ciò permette il passaggio dal territorio iracheno di armi, medicine, giornalisti.

Per reprimere la guerriglia curda il regime di Teheran ha adottato l'evacuazione coercitiva dei villaggi e in particolare di quelli nella prossimità della frontiera irachena. Nell'ottobre 1987 le autorità della città di Sardasht hanno ingiunto ai tremila 895 abitanti di 24 villaggi nella regione di Bolfat di abbandonare le loro case e di andar "dove vogliono". Inoltre nell'area limitrofa di Alan una decina di villaggi sono stati bruciati. Queste misure vengono prese soprattutto in autunno quando la temperatura è particolarmente rigida, l'area montana è impervia e la popolazione deve affrontare fame, malattie, intemperie, la dispersione nel territorio con conseguente decimazione degli abitanti.

In Iraq le cose non vanno meglio. Per stroncare la resisten-

za curda il governo cerca di arabizzare il Kurdistan. Nella metà degli anni '70 circa mezzo milione di curdi è stato deportato nelle aree arabe e desertiche dell'Iraq meridionale. Questa misura ha colpito soprattutto la popolazione dell'area petrolifera di Kirkuk, in prevalenza curda e dove viene estratto il 70% del greggio iracheno. Questa regione, vitale per l'economia irachena, subisce dei sommovimenti demografici senza precedenti. Nell'ultimo decennio almeno un milione di egiziani è emigrato in Iraq, e in gran parte stanziato nel Kurdistan. Negli ultimi tempi delle tribù beduine saudite "Shemmer" sono state insediate nell'area di Arbil, ed avrebbero un atteggiamento ostile verso i curdi.

L'arabizzazione ad oltranza delle aree considerate strategicamente importanti avviene applicando diverse strategie, oltre a quella della deportazione. Il blocco dei lavori pubblici in un paese dove l'intervento privato è minimo significa indurre la popolazione a emigrare per mancanza di lavoro. Oppure con il pretesto della ristrutturazione viene espulsa dai centri abitati la popolazione curda che però non può comperare immobili nel Kurdistan, ma solo nell'Iraq meridionale. L'università di Sulaymaniyah, epicentro del nazionalismo curdo, è stata chiusa e le facoltà disperse nell'Iraq settentrionale.

Nelle città curde avvengono frequentemente manifestazioni antigovernative a cui fanno seguito rappresaglie durissime, con decine di arresti e di impiccagioni. La repressione è senza quartiere. Uno slogan del regime di Saddam Hussein afferma «Se ogni cittadino non diventasse un poliziotto, ci sarebbe bisogno di un poliziotto per ogni cittadino».

Amnesty International denunciò a suo tempo che circa 300 ragazzi curdi, di età compresa tra i 10 e i 14 anni, erano stati arrestati dall'esercito a Saulaymaniyah nell'ottobre 1985. La maggior parte venne rilasciata dopo alcune settimane, altri furono rinchiusi nelle carceri, inoltre sono state restituite alle famiglie le salme di 27 ragazzini, con evidenti segni di tortura.

Nell'ottobre 1987 è stato fatto il censimento della popolazione e secondo un documento, firmato dal sindaco di Arbil e reso noto dagli oppositori, sono state date indicazioni per cui in base «al censimento dovevano essere deportate o espulse tutte le famiglie dei combattenti curdi, dei membri dell'opposizione all'estero, dei disertori».

Nel corso del 1987 decine di villaggi curdi iracheni sono stati rasi al suolo, bombardati con bombe al fosforo e gas nervino, con missili terra-terra. Il 14 novembre anche un villaggio del Kurdistan iraniano è stato colpito con bombe chimiche, che hanno causato una decina di vittime. È passato sotto silenzio il bombardamento avvenuto il 23 settembre 1987 del villaggio Narli, nel Kurdistan turco, uccidendo quattro curdi. Il governo turco,

come già in precedenza, non ha protestato per la violazione delle frontiere e l'uccisione di suoi cittadini.

Anche il regime di Saddam Hussein è incapace di far fronte alla guerriglia curda iniziata nel 1976. Solo nel 1987 le organizzazioni curde comuniste hanno superato le divergenze, ed hanno intrapreso azioni in comune. Ed in questo contesto Ali Hussein Magid, cugino del presidente Saddam Hussein ed ex capo dei servizi segreti, è stato nominato governatore generale del Kurdistan, con poteri assoluti.

Il rapimento di tre tecnici italiani ad opera dell'*Upk* ha avuto una certa risonanza. L'organizzazione curda giustifica questo metodo adottato da vari anni sostenendo che è un mezzo per far sì che le aziende straniere che lavorano per il regime iracheno sappiano che i curdi controllano il territorio e che quindi bisogna negoziare la loro presenza con il movimento nazionale curdo. È anche un modo per attirare l'attenzione dell'opinione pubblica internazionale e dei governi sulla lotta del popolo curdo. Si deve anche sottolineare che i curdi non hanno mai utilizzato il terrorismo come mezzo di pressione.

Il movimento curdo in Turchia è frazionato in una decina di organizzazioni, molte di sinistra, tutte clandestine a causa della repressione attuata dal gover-

simpatizzanti o presunti tali, è repressa con il pugno di ferro, con arresti in massa e con l'esecuzione sommaria. La guerriglia curda, iniziata il 15 agosto 1984, si è espansa. È capeggiata dal *Pkk* che propugna la lotta armata per il conseguimento dell'indipendenza del Kurdistan e per liberare i contadini dal gioco feudale. Gli attivisti curdi trovano terreno fertile per il diffuso malessere sociale ed economico. Nel Kurdistan turco lo standard di vita e il reddito sono molto inferiori alla media nazionale.

La proprietà terriera è distribuita in modo ineguale. Il 3% della popolazione del Kurdistan possiede un terzo dei terreni coltivabili. Il 40% non possiede nulla, mentre il restante ha appezzamenti troppo piccoli e anti-economici. Nell'area curda vengono investiti annualmente solo il 10% degli investimenti pubblici ed il 3% degli investimenti privati. In una regione che costituisce il 30% del territorio turco e un quarto della sua popolazione è presente meno del 3% dell'industria turca.

Le ultime notizie sono particolarmente preoccupanti. Dal 9 febbraio più di duemila politici curdi hanno iniziato lo sciopero della fame nella prigione di Diyarbakir. Lo sciopero è iniziato dopo che il tribunale militare aveva condannato a morte 20 curdi, membri del *Pkk*. Lo sciopero

Quando la nostra disgrazia sarà consumata e avrà fine? Ci sarà allora amica la fortuna e ci risveglieremo un giorno dal letargo? Un conquistatore emergerà tra noi e si rivelerà un re?...

Se noi avessimo un re il nostro denaro diverrebbe moneta battuta e non resterebbe così sotto la dominazione del turco. Noi no saremmo rovinati nelle mani del gufo.

Dio ha fatto così: ha posto il turco, il persiano e l'arabo sopra di noi...

Mi stupisco del destino che Dio ha riservato ai curdi... Questi curdi che con la sciabola hanno conquistato la gloria...

Come è stato che i curdi sono stati privati dell'impero del mondo e sottomessi agli altri?...

I turchi e i persiani sono circondati da muraglie curde...

Tutte le volte che arabi e turchi mobilitano, sono i curdi che si bagnano nel sangue...

Sempre disuniti, in discordia, non ubbidiscono l'uno all'altro...

Se noi fossimo uniti, questo turco, questo arabo e questo persiano sarebbero i nostri servitori.

(dal poema epico "Mem u Zin" di Ahmad Khani, XVII sec.).

no di Ankara contro i curdi, chiamati ufficialmente "turchi della montagna".

La repressione colpisce sistematicamente ogni espressione culturale e politica del popolo curdo. Possedere un disco o un libro in lingua curda può comportare l'arresto. Nell'aprile 1987 il curdo Turgut Atalay, membro dell'Ufficio esecutivo del Partito socialdemocratico populista (*Shp*), affermò in una riunione che il partito doveva tradurre il programma e lo statuto del *Shp* in curdo e che la lingua curda doveva essere parlata liberamente. Il partito ha espulso Atalay ed anche la federazione del *Shp* della città curda di Diyarbakir che aveva sostenuto Atalay. Questi è stato anche deferito ai tribunali per "propaganda separatista".

L'attività dei nazionalisti curdi,

ro si è rapidamente esteso ad altri prigionieri quali Ankara, Mersin, ecc. I detenuti protestano per queste condanne e chiedono la fine delle torture, il miglioramento delle condizioni di detenzione particolarmente inumane nei confronti dei nazionalisti curdi, il diritto di parlare il curdo durante le visite dei parenti. Infatti sono obbligati ad esprimersi in turco con i visitatori, lingua che talora questi non conoscono.

Due terzi dell'esercito turco (470 mila uomini) sono stanziati nel Kurdistan che, confinando con Iran, Iraq, Siria e Unione Sovietica, costituisce un'area di estrema importanza strategica. Nel tentativo di bloccare i contatti e il passaggio di aiuti tra i curdi turchi e quelli degli Stati limitrofi, dal 1981 è iniziata l'evacuazione della popolazione curda che vive nei pressi delle frontiere, mentre

Οι Τούρκοι σκότωσαν 20 Κούρδους σε μάχη

ΑΓΚΥΡΑ, 2.

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 23 είναι οι νεκροί από πολύωρη μάχη μεταξύ Κούρδων ανταρτών και στρατιωτικών δυνάμεων σε ορεινή περιοχή της επαρχίας Μαρβίν, στη νοτιοανατολική Τουρκία, σύμφωνα με ανακοίνωση των αρχών ασφαλείας, όπως μετέδωσε χτες το η-

μιεπισμό πρακτορείο «Ανατόλια».

Κατά την ανακοίνωση, σκοτώθηκαν 20 αντάρτες, 2 στρατιώτες και ένας πιλότος που το ελικόπτερό του κατέπεσε και συνετρίβη. Επίσης, έχουν τραυματιστεί 12 Τούρκοι στρατιώτες, από τους οποίους οι 4 σοβαρά.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, οι αντάρτες βρέθηκαν

περικυκλωμένοι από τις δυνάμεις ασφαλείας και άνοιξαν πυρ, απαντώντας στις εκκλήσεις των Τούρκων αξιωματικών να παραδοθούν.

Πρόκειται για την πιο αιματηρή σύγκρουση φέτος από την αρχή της άνοιξης, εποχή που επιλέγουν οι αντάρτες για την έναρξη των επιχειρησών τους, λόγω κλιματικών συνθηκών.

Η Αγκυρα μελετά πάλι κατάληψη Μοσούλης

Ολέθριο αν καταλάβουν το Β. Ιρακ οι Πέρσες, σύμμαχοι των Κούρδων

ΑΓΚΥΡΑ, 2.

ΑΝΗΣΥΧΙΑ φαίνεται ότι έχει προκληθεί στην τουρκική, πολιτική και στρατιωτική ηγεσία, από πιθανές εξελίξεις στον πόλεμο του Κόλπου, όπως συνάγεται από δημοσιεύματα του τουρκικού Τύπου. Οι εφημερίδες μιλάνε για συγκεντρώσεις τουρκικών στρατευμά-

των στα σύνορα της Τουρκίας με το Ιράν και το Ιράκ, ενώ ξένοι ραδιοφωνικοί σταθμοί μετέδωσαν ότι η Τουρκία ετοιμάζεται να καταλάβει τις κουρδικές περιοχές της Μοσούλης και του Κιρκούκ στο Β. Ιράκ, για να μη περιέλθουν υπό την κατοχή των Ιρανών.

Πάντως, ο Τούρκος πρωθυπουργός, Τουργκούτ Οζάλ, λίγο πριν αναχωρήσει χτες για το Ιράκ, όπου θα πραγματοποιήσει τριήμερη επίσημη επίσκεψη, δήλωσε κατηγορηματικά ότι η χώρα δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να εμπλακεί στον Πόλεμο του Κόλπου. «*Η Τουρκία έχει αρκετά εδάφη και της φτάνουν*», είπε με έμφαση.

Οι τουρκικές εφημερίδες, όμως, συμφωνούν στην άποψη ότι «κάτι ετοιμάζεται στη νοτιοανα-

τολική περιοχή». Η «Σαμπά» αναδημοσίευσε σχόλιο του BBC, που λέει ότι η «Τουρκία ενδέχεται να επιτεθεί στη Μοσούλη, αν το Ιράν υπει στο Ιράκ ή υπάρξουν φόβοι για την ίδρυση κουρδικού κράτους στο Ιράν».

Η ίδια εφημερίδα δημοσίευσε δηλώσεις του Τούρκου υπουργού Εθνικής Αμύνης Βαυραλχάν, ότι «*η περιοχή παρακολουθείται. Παρακολουθούμε με προσοχή τις εξελίξεις. Οι αεροπορικές μας δυνάμεις βρίσκονται σε ετοιμότητα*».

□ Σύμφωνα με τον τουρκικό Τύπο, οι οπαδοί της επέμβασης των Κούρδων υπονοούν τις δυσμενέστερες συνέπειες που θα είχε ενδεχόμενη κατάληψη του Β. Ιράκ από τους Ιρανοί που έχουν συμμαχήσει με την «Πατριωτική Κουρδική Ένωση».

«*Ενδεχόμενη παραχώρηση συ-*

νομιμίας στους Κούρδους του Ιράκ, που είναι σύμμαχοι με το Κόμμα των Κούρδων Εργαζομένων, το οποίο αγωνίζεται για την αυτονομία του τουρκικού Κουρδικού, θα έχει ίσως καταστρεπτικές συνέπειες για την ενότητα της Τουρκίας, υποστηρίζουν οι οπαδοί της επέμβασης».

Η δήλωση του Οζάλ φαίνεται ότι αποφορτίζει την ένταση, αλλά σύμφωνα με πολιτικούς παρατηρητές της Αγκυρας, το θέμα δεν έχει κλείσει οριστικά για την ιρανική ηγεσία.

75 νεκροί από χημικά

□ Το Ιράν ανακοίνωσε, χτες, ότι 75 άτομα σκοτώθηκαν και πάνω από 100 τραυματίστηκαν σε βομ-

βαρισμούς Ιρακινών με χημικά όπλα εναντίον κουρδικών χωριών. Στην ίδια ανακοίνωση, αναφέρεται ότι εκτοξεύθηκαν δύο πυραύλοι εναντίον του Κιρκούκ στο Β. Ιράν.

Αυτά έγιναν, ενώ είχε συμφωνηθεί τριήμερη ανακωχή όσον αφορά τον πόλεμο των πόλεων, λόγω της επίσκεψης του Οζάλ στη Βαγδάτη.

□ Σιωπαστικά συνενγία επιδιώρθεσαν πολλά από τα ρήγματα που προκάλεσε η επίθεση ιρακινού πολεμικού πλοίου στο κυπριακό ιδιοκτησίας πετρελαιοφόρο «*Χέιβεν*», 232.000 τόνων.

Εμπειρογνώμονες δήλωσαν ότι το πλοίο θα μπορούσε μέσα σε λίγες ημέρες να πλεύσει κανονικά, όταν θα έχει ολοκληρωθεί η επιδιόρθωση των ρηγμάτων του και θα έχει φορτωθεί το πετρέλαιό του σε άλλο πλοίο.

DEPECHE DU DIJON 3.4.88

LA GUERRE DU GOLFE OFFENSIVE IRAKRIENNE CONTRE LES KURDES

L'Irak a affirmé, hier, avoir «*liquidé définitivement*» le mouvement rebelle kurde dans la province de Sulaimaniyeh (nord), et a continué à respecter la trêve dans la «*guerre des villes*» décidée unilatéralement à l'occasion de la visite à Bagdad du Premier ministre turc, Turgut Ozal.

Selon l'opposition irakienne, citée par l'agence iranienne Irna, soixante-quinze villageois kurdes ont été tués et une centaine ont été blessés par des armes chimiques dans cette région à la fin mars.

L'Irak avait affirmé, le 19 mars, que son armée s'était emparée du quartier général du mouvement de rébellion kurde dans cette province, l'Union patriotique du Kurdistan irakien (U.P.K., de Jalal Talabani).

Cette opération, la première de cette envergure contre l'un des deux principaux mouvements d'opposition kurdes, avait suivi la chute de Halabja (70 000 habitants) aux mains des forces iraniennes. Le gouvernement irakien a accusé l'U.P.K. d'avoir «*facilité*» la prise de cette ville

kurde irakienne par les Iraniens.

Par ailleurs, la trêve dans la «*guerre des villes*» décidée sans conditions par l'Irak et entrée en vigueur jeudi à 21 heures G.M.T., était toujours respectée hier en début d'après-midi.

L'Irak avait décrété cette trêve «*par respect des règles de l'hospitalité*», à l'occasion de la visite officielle du chef du gouvernement turc à Bagdad, où il est arrivé vendredi après-midi. Cette trêve doit prendre fin, selon Bagdad, six heures après la fin de la visite de M. Ozal, qui durera au total trois jours.

M. Ozal, dont le pays observe une stricte neutralité dans le conflit irako-iranien, avait déclaré à son arrivée à Bagdad que ses entretiens avec les dirigeants irakiens porteraient sur la «*situation régionale*».

Téhéran, qui avait accepté seulement de cesser ses tirs sur Bagdad pendant la visite de M. Ozal, a annoncé le tir, vendredi, de sept missiles sol-sol iraniens sur des «*centres militaires*» des villes irakiennes de Bassorah (sud) et de Kirkouk (nord).

RUSTICA 13.4.88

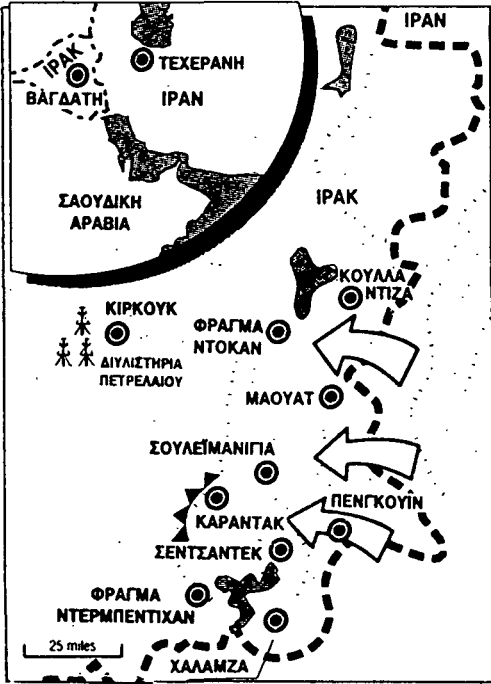
UNE TULIPE-JOYAU

(*Tulipa violacea*)

Quelques plantes ne survivent plus sur la planète que grâce à la passion que leur portent quelques collectionneurs. C'est le cas de certaines iris originaires du désert du Golan et que la guerre a rayées une fois pour toutes de la nature. C'est probablement le cas aussi de cette tulipe albinos, *Tulipa violacea pallida*, collectée la première fois en 1927 par le botaniste Georges Egger et originaire d'une région très localisée au nord-ouest de l'Iran. Cette région étant au cœur des terribles batailles qui opposent les Iraniens aux Kurdes, il y a fort à parier que cette tulipe a quasiment disparu de sa région d'origine. Heureusement pour sa survie, certains bulbiculteurs la commercialisent comme la maison Elléboré, au Jardin d'Acclimatation du Bois-de-Boulogne, à Paris. Prix du bulbe : 100 F ! Une vraie plante-joyau pour votre jardin au printemps...

Η ιρακινή θηριωδία

Τα κουρδικά χωριά που επλήγησαν με χημικά όπλα από το Ιράκ.

Άμαχοι Κούρδοι νεκροί από ιρακινά χημικά όπλα μέσα σε σπίτι στο χωριό Χαλαμπίτζα.

νε στον Σαντάμ Χουσεΐν για να εξασκίσει πίεση στην διεθνή κοινότητα προκειμένου να σταματήσει την προέλαση των αεροπλάνων.
 Η Βαγδάτη εκενδύει στο ότι καμιά μεγάλη δύναμη δεν θέλει την κατάρρευση του Ιράκ και την εξαγωγή της «ισλαμικής επανάστασης» στην ευρύτερη περιοχή της Μ. Ανατολής.
 Η θέση της Ουάσιγκτον είναι διαφανής. Να υπάρξουν δύο ηττημένοι στον πόλεμο του Περσικού. Η αμερικανική εφημερίδα «Ουάσιγκτον Ποστ» είχε περιγράψει με τον καλύτερο τρόπο τις επιδιώξεις των Ηνωμένων Πολιτειών: «Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πρόθυμες να προτείνουν λύσεις που θα δώσουν για διαπραγματεύσεις, αφού πρώτα οι δύο αντίπαλοι θα έχουν αλληλοεξιστωθεί».
 Σαφέστατο είναι και οι στόχοι της ισραηλινής ηγεσίας του στρατηγικού συμμαχού των

Ηνωμένων Πολιτειών στη Μέση Ανατολή.
 «Ο πόλεμος του Κόλπου θα είναι η διαίρεση μέσα στον αραβικό κόσμο, προς μεγάλη ικανοποίηση του Ισραήλ», είχε και καλύτερα ο υκουργός Αμνας Γιάζακ Ρομπίν.
 Οι Ηνωμένες Πολιτείες πήραν από τον πρόεδρο του Ιράκ, Σαντάμ Χουσεΐν το βασικό κείμενο κρήμα που ήθελαν: τη διάσπαση του αραβικού αντιιμπεριαλιστικού μετώπου, στο οποίο το Ιράκ έκαζε την δεκαετία του '60 σημειώνοντας ρόλο.

Ηγεμονία

Δεν είναι μυστικό ότι η Δύση «φρόσκασε» τα κενά του ιρακινού εθνικισμού — που ήθελε και θέλει — να εξασκίσει ηγεμονικό ρόλο στον

αραβικό κόσμο. Το υποτελέσμα είναι γνωστό: Η ιρακινή εισβολή στο Ιράν, τον Σεπτέμβριο του 1980, μόλις ένα χρόνο μετά από τη νίκη της ισλαμικής επανάστασης στο Ιράν και την ανατροπή του Σάχη. Μια επανάσταση, που χάλασε, προς το παρόν, τα σχέδια των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή. Και λέμε προς το παρόν, γιατί η Ουάσιγκτον — αξιοποιώντας τον περσοιρακινό πόλεμο κατάφερε να εκτρέψει την ιρακινή επανάσταση από τους αντιιμπεριαλιστικούς της στόχους.
 Η Τεχεράνη απέκτησε και ηγεμονικούς στόχους καθώς ο θεοκρατικό καθεστώς της έχει ανακρούει την εξαγωγή της «ισλαμικής επανάστασης» σε κρωταρικό στόχο. Η Τεχεράνη δεν κρύβει την πρόθεσή της να παίξει το χαρτί του «ηγέτη των ύσσεραστημένων» χωρών της περι-

χής. Των χωρών που θα χάσουν από την ενδεχόμενη υλοποίηση της τελευταίας αμερικανικής πρωτοβουλίας για την «ειρήνευση» στη Μέση Ανατολή. Μιας πρωτοβουλίας - καρμικών της καταδικασμένης από τους Αραβες ισραηλινο-αιγυπτιακής συμφωνίας του Καμ Ντέβιν.
 «Ένα παρατεταμένο αδιέξοδο στον περσοιρακινό πόλεμο είναι ό,τι καλύτερο θα μπορούσε να υπάρξει», γράφει το βρετανικό περιοδικό «Εκθόμωτος» απηχώντας τους κρυφούς και φανερούς πόθους της Δύσης. Με τη βραχίονη πραγματικότητα, που διακρίνει το βρετανικό περιοδικό, προσδιορίζει απερίφρα: «Κανένα αδιέξοδο δεν μπορεί να κρατήσει για πάντα...». Προς το παρόν πάντως δεν φαίνεται ορατή καμιά βραχυπρόθεσμη προοπτική για τον τερματισμό του περσοιρακινού πολέμου...

Χημικά:

ΣΤΑ επτάμισι χρόνια, που διαρκεί ο περσοιρακινός πόλεμος, αναμφισβήτητα καμιά πλευρά δεν έδειξε ιδιαίτερη ευαισθησία στην τήρηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου: Αλλά αυτό που συνέβη τον τελευταίο μήνα στο ιρακινό Κουρδιστάν ξεπερνά τα όρια της εγκληματικότητας.
 Τα ιρακινά στρατεύματα, στην προσπάθειά τους να κληθούν τους Κούρδους αυτονομιστές και να ανακτήσουν τον έλεγχο των κυριαρχούμενων από τους αντάρτες περιοχών, δεν δίστασαν να ρίξουν βόμβες χημικών αερίων. Τα αποτελέσματα ήταν τραγικά.
 Τουλάχιστον 4.000 νεκροί, χιλιάδες οι τραυματίες. Ξένοι δημοσιογράφοι, που επισκέφθηκαν την περιοχή (καταλήφθηκε πριν από δυο βδομάδες από το Ιράν) κατέγραψαν συγκλονιστικές σκηνές: «Εκατοντάδες άγρια κορμά κείτονταν στους δρόμους της Χαλαμπίτζα. Εκατοντάδες Κούρδοι, που επέζησαν από τα δηλητηριώδη τοξικά αέρια, να βρίσκονται σε δραματική κατάσταση στα νοσοκομεία. Και η πόλη των 70.000 κατοίκων, που κάποτε έσφυζε από ζωή, να είναι σήμερα μια πόλη - φάντασμα, εξιστορούσε ο απεσταλμένος των «Φαϊνάνσιαλ Τάιμς».

Σημάδια

«Ούτε τραύματα, ούτε αίμα, ούτε σημάδια εκρήξεων δεν φαίνονται στα άγρια κορμά των ανδρών, των γυναικών, των παιδιών, ακόμη και των ζώων, που κείτονται στους δρόμους της Χαλαμπίτζα. Το δέρμα τους ήταν παράξενα αποχρωματισμένο, τα μάτια τους ανοικτά, ένα γκρίζο γλοιώδες υγρό να στάζει από το στόμα τους και τα δάκτυλά τους αλλόκοτα μπελεγμένα. («Γκάριντιαν»).

«Αναμφισβήτητα, ο Ιρακινός πρόεδρος Σαντάμ Χουσεΐν είναι ο πρώτος ηγέτης σε όλο τον κόσμο, που χρησιμοποιεί χημικά όπλα για να εξοντώσει τον ίδιο τον κληθισμό της χώρας του», όπως είχε χαρακτηριστικά ο Χουσαϊνάρ Ζεγκάρ, μέλος της Κ.Ε. του Κουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος.
 Η Βαγδάτη, η οποία κατά τ' άλλα έχει υπογράψει τη σύμβαση της Γενεύης το 1925 για τη μη χρησιμοποίηση χημικών όπλων, έσπευσε φυσικά να διαψεύσει τις καταγγελίες. Ήταν όμως πολύ αργά. Οι φωτογραφίες των θμάτων των χημικών αερίων είχαν ήδη κάνει το γύρο του κόσμου...
 Η ιρακινή επιχείρηση γενοκτονίας — γιατί για γενοκτονία πρόκειται — έγινε σε αντίκρουση για την επίθεση που εξαπέλυσε η Τεχεράνη καταλαμβάνοντας περιοχές του ορεινού ιρακινού Κουρδιστάν. Μια περιοχή πλούσια σε πετρέλαιο

— κοντά είναι οι πετρέλαιοπηγές του Κίρκουκ — και στην οποία βρίσκεται το φράγμα Νταρ Μπάντι Χαν, που τροφοδοτεί με ηλεκτρικό ρεύμα τη Βαγδάτη.
 Έχοντας στόχο την «αροβόπιση» του Κουρδιστάν και το χτυπήμα του απελευθερωτικού κινήματος των Κούρδων, ο Ιρακινός πρόεδρος Σαντάμ Χουσεΐν διεζήτησε εδώ και χρόνια μια επιχείρηση γενοκτονίας κατά των Κούρδων. Χιλιάδες κουρδικά χωριά έχουν και από τα ιρακινά στρατεύματα, ενώ χιλιάδες κάτοικοι έχουν μεταφερθεί με τη βία στο Νότιο Ιράκ. Για να αλλάξει, μάλιστα τη δημογραφική σύνθεση του ιρακινού Κουρδιστάν, ο Σαντάμ Χουσεΐν έστειλε στην περιοχή να κατοικήσουν διάφορες αραβικές φυλές.

Του ΜΙΧΑΗΛ ΨΥΛΛΟΥ

Στο σχέδιο κατά το κουρδικό λαό παίρνει ενεργά μέρος και η Αγκυρα, η οποία — σύμφωνα με κουρδικές πηγές — έχει υπογράψει σχετική μυστική συμφωνία με τη Βαγδάτη το 1978. Δεν είναι μυστικό ότι το ΝΑΤΟ έχει εκπονήσει σχέδιο κατάληψης των πετρέλαιοπηγών του Κίρκουκ και της Μοσούλης σε περίπτωση κα-

τάρρευσης του Ιράκ, στον πόλεμο με το Ιράν. Το σχέδιο αυτό του ΝΑΤΟ έχει ανέλαβει να πραγματοποιήσει η Αγκυρα.
 Ξένοι ραδιοσταθμοί μετέδωσαν προχθές ότι η Τουρκία έχει συγκεντρώσει μεγάλο αριθμό στρατευμάτων στα σύνορα με το Ιράκ, τις τελευταίες μέρες. Ο Τούρκος πρωθυπουργός, Τουρκοκούν Οζάλ, που σε σημερινή του διαψεύσει τις πληροφορίες των ξένων ραδιοσταθμών, χωρίς όμως να κείσει κανένα για τις αγαθές προθέσεις του.

Στο μέτωπο

Διπλωμάτες στη Βαγδάτη υποστηρίζουν ότι η ιρακινή κυβέρνηση έχει ήδη χάσει τον έλεγχο μεγάλων τμημάτων του Κουρδιστάν. Οι Κούρδοι ισχυρίζονται μάλιστα ότι έχουν υπό τον έλεγχό τους μια περιοχή στο Βορειοανατολικό Ιράκ, έκταση ανάλογη της Αιθιοπίας.
 Το ιρακινό Κουρδιστάν ενδέχεται να αποτελέσει, την «αγίλλιο πτέρνα» του Ιράκ, καθώς οι δυνάμεις της Τεχεράνης έχουν καταλάβει στρατηγικά σημεία στην περιοχή αυτή του Βορειοανατολικού Ιράκ.
 Επτάμισι χρόνια μετά από την εισβολή του Ιράκ στο ιρακινό έδαφος, ο πρόεδρος του Ιράκ, Σαντάμ Χουσεΐν δεν βρίσκεται και σε τόσο ευχάριστη θέση. Και οι πιο φανατικοί υποστηρικτές του, αναγνωρίζουν ότι στο Ιράκ είναι δυνατόν να χάσει τον πόλεμο, αλλά αδύνατον να τον κερδίσει...
 Ο «πόλεμος των πόλεμων» και των «περσο-λαϊσοφόρων» ήθελε να διαταράξει τη σχετική ακινησία — διπλωματική και στρατιωτική, που είχε οδηγήσει το τελευταίο διάστημα η περσοιρακινή συγκρούση.
 Η πρωτοβουλία της αναζωπύρωσης του «πολέμου των πόλεμων» ανήκει στη Βαγδάτη. Και όχι τυχαία. Ίσως είναι ο μόνος τρόπος που έμει-

Εγγυήσεις δίνει το Ιράν στην Τουρκία

I-PROTI

4.4.88

Εξασφαλισμένα τα συμφέροντά σας, αν πάρουμε το Κιρκούκ. Δεν ιδρύουμε κουρδικό κράτος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ, 5.

Η ΤΕΚΕΡΑΝΗ έχει βλέψει στην πλούσια σε πετρέλαια περιοχή του Κιρκούκ, στο βορειοανατολικό Ιράκ, σύμφωνα με πληροφορίες της τουρκικής εφημερίδας «ΜΙΛΕΤ».

Κατά την εφημερίδα, ο διευθυντής της Διεύθυνσης Πολέμου και Πληροφοριών του Ιράν τόνισε ότι σε περίπτωση που το Κιρκούκ περάσει υπό τον έλεγχο του Ιράν, τα τουρκικά συμφέροντα θα είναι υπό την εγγύηση της Περσίας για πρόσθετο:

— Δεν θεωρούμε ξεχωριστή κοινότητα τους «Κούρδους», που ζουν στη ιρακινή εδαφή. Δεν τίθεται υπό τους Ιβρούς κρότους από τους Κούρδους, όταν ανατραπεί ο Σαντίν Χουσεΐν.

Η εφημερίδα «Χουρίετ», εξάλλου, δημοσιεύει την κληρονομία ότι συνεχίζεται η αποστολή Τούρκων στρατιωτών στα σύνορα με το Ιράν και ότι μονάδες κομάντος κήφην στην περιοχή, για να χρησιμοποιηθούν εναντίον των «ανταρτών αυτονομιστών».

Επιμένονται ότι ο Τούρκος προδουλουργός Τουρκοκούν Οζάλ είχε δηλώσει, την Παρασκευή πριν αναχωρήσει στη Βαγδάτη, ότι η Τουρκία δεν προτίθεται να επέμβει στην ιρακονοκερική διαφωνία και χαρακτηριστικές φήμες τις πληροφορίες ότι σχεδιάζεται πιθανή τουρκική επίθεση στην περιοχή του Κιρκούκ και της Μουσσούλης.

□ Στο μέτωπο του πολέμου ιρακίς πολεμικά αεροπλάνα έληξαν χτες διολισθήριο στο Κιρκούκ και ένα πετροχημικό εργοστάσιο στη Βασιτορία. Σύμφωνα με το «ΙΡΝΑ», οι επίθεσεις αυτές έγιναν σε αντίκρουση για τις προχρονικές ιρακινές αεροκορικές επιδρομές εναντίον του Ιράν.

Το Ιράν ανακοίνωσε χτες ότι επαναλαμβάνει «τον πόλεμο των πόλεμων», κατά του Ιράν με «κυριόλυος και άλλα μέσα».

Ιρακινός στρατιωτικός εκπρόσωπος δικαιολόγησε την απόφαση αυτή, λέγοντας ότι το Ιράν παραβίασε τη μονομερή εκκενρία, που το Ιράν είχε κηρύξει κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στη Βαγδάτη του Τούρκου προδουλουργού, Τουρκοκούν Οζάλ.

4.4.88

Γεννοκτονία των Κούρδων από Ιράν - Ιράκ - Τουρκία!..

Πενήντα περίπου Κούρδοι φοιτητές που σπουδάζουν στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης πραγματοποιήσαν καθιστική διαμαρτυρία από αγάλμα του Βενιζέλου διαμαρτυρόμενοι γιὰ τὴν γεννοκτονία που εφαρμόζουν σὲ ἄδρος τοῦ κουρδικού λαοῦ στὸ Κουρδιστάν, οἱ κυβερνήσεις τοῦ Ιράκ καὶ τῆς Τουρκίας.

Ὅπως τόνισαν χαρακτηριστικά οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Κούρδων φοιτητῶν, οἱ ἄδρες τοῦ Ιράκ σαρπνόνουν μὲ γημικά ὄπλα, χωρὶς καμιά διάκριση, τὸν ἄμαχο πλῆθος τοῦ Κουρδιστάν, ἐνὸς οὗν χαρακτηριστικό παράδειγμα ὀνόμασαν τὴν πόλη Χατζὸλμα, ἡ ὁποία τὴς προηγούμενες ἐβδομάδες ἐβόμβαρδίστηκε ἀπὸ τὸν στρατὸ τοῦ Ιράκ μὲ βόμβες Νάπιλι καὶ φεσφόρου.

Αποτέλεσμα ἦταν οἱ νεκροὶ στήν πόλη αὐτὴ νὰ φτάσουν μὲς 8.000 (ὡς πλείονηφεια, τῶν ὁποίων εἶναι γνωστικὰ) καὶ 21 τραυματικὲς τὸ 8.000 ὄπλα.

Μὲ τὴς βόμβες αὐτὲς ἐπίθεσαν, τὸ καθεστὸς τοῦ Σαντίν Χουσεΐν καὶ μὲ τὴν ὀπισθηρὴ τῆς τουρκικῆς χροῦνας, ἀποδέ-

Καταγγελία καὶ ἐκκλήση τῶν Κούρδων φοιτητῶν τοῦ ΑΠΘ

πει στὸν ὀθανισμό καὶ στὴν γεννοκτονία τοῦ κουρδικοῦ λαοῦ. Τὸ τραγικό εἶναι ὅτι ὁ πῶλεμος Ιράν-Ιράκ ἔχει μεταφερθεῖ στὴ βόσφου τοῦ Κουρδιστάν τοῦ Ιράκ, πρῶγμα που εἰναι καὶ τὸ ἄλλο ἐμπόλεμο κράτη, τὸ ὁποῖο προσπαθοῦν νὰ ἀπαλλογοῦν ὀθανίζοντας τοὺς Κούρδους τῆς περιοχῆς.

Στὸ σχέδιο αὐτὸ τῆς γεννοκτονίας συμμετέχουν καὶ τὸ τουρκικό καθεστὸς, μὲ τὴν ὀλονομική ἐξέθλιση τοῦ Κουρδιστάν, τὴν ὀνεκ-

τήριση στρατοῦ στὴν περιοχή, κατὰστῆλὴ κάθε ἐθνικῆς ἐκθλίσεως, τὴς ἀναγκαστικῆς ἐκπαλισεις Κούρδων, τῆς πολιτικῆς ὀλοφονίας, τὸς ὀπαρχονισμοῦ, τῆς ὀλλήφικης πολιτῆν καὶ τῶν ὀθανιστῆρα πολιτικῶν κρατουμενῶν στὴς φυλάκες.

Επίσης στὸ Κουρδιστάν τοῦ Ιράκ, τὸ ὄθματα τῶν βομβαρδισμῶν ἀπὸ τὸ καθεστὸς τοῦ Χομεϊνί ἐπεκρινόν τὴς 80.000, ἐνὸς ἡ πολιτικῆς ἐξόντισης τοῦ λαοῦ τῶν

Κούρδων περιλαμβάνει ὀλες τὴς μορφῆς, ὀπως τὴ θανάτωση τῶν παιδιῶν, τῆς ἐκτοπίσεως, τὴν πολεμικὰ τῶν πόλεων, τὴ σὀλληφῆ δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων κλπ.

Δεκάδες χιλιάδες ὀγωνιστῶν ἔχουν ἐκτελεσθεῖ ἐπίσης ἀπὸ καθεστὸς τῆς Τουρκίας. Τέλος, οἱ Κούρδοι φοιτητῆς ζήτησαν μὲ τὴν ἐξέθλιση τοῦς αὐτῆ νὰ ἐρασηθοῦν ὀλες οἱ συνειδήσεις στὸν πλανήτη μας, ὀστε νὰ κορποφορῆσει ὁ ὀθῶνας τοῦ κουρδικοῦ λαοῦ γὰ τὸ ὀδικα ἔθνικά του δικαίωμα, προκειμένου, ἐπιτέλους, τὸ 25.000.000 Κούρδων νὰ ἀποκτήσουν πατρίδα.

Τουρκία: Εισβολὴ στο Ιράκ ἢ μεσο-λάβηση;

ΕΝΩ ο μετὰ Νταβὸς ἀλληνοτουρκικὸς διάλογος τείνει νὰ γινεῖ ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριούς ἀξονες γύρω ἀπὸ τὸν ὀποῖο ἐπισημοκοῦνται ἀντιθέσεις καὶ δημοφρονῶνται συνεινέσεις ἐνὸς μέτωπο φαίνεται νὰ ἀνοίγει γιὰ τὴν ἄγκυρα. Τὸ Κουρδικὸ, μὲ τὴν ἐπιμεκσηση τῆς ἐράσης τῶν ἀνταρτῶν στὸ τουρκικὸ Κουρδιστάν καὶ τῆς ἀποσταθεροποιητικῆς προοπτικῆς, που ἀνοίγει μὴ ἀρκυτὰ πιθανὴ ἄλλοις προοπτικῆς μὴς ιρακινῆς προέλασης στὸ ιρακινὸ Κουρδιστάν. Τὸ τουρκο-ΝΑΤΟῖκό σχέδιο γιὰ κατὰλληφῆ τοῦ Βόρειου Ιράκ, σὲ μὴ τέτοια περιπτώση, θετὸς σὲ ἐφαρμογῆ μὲ ἀκρόβλεπτες συνέπειες, ὀσο γιὰ τὴς λέξεις καὶ ἐπισηθικῆς ἰσορροπίας τῆς περιοχῆς, ὀσο καὶ γιὰ τὸ ὀδικα ἔθνικά ὀπτικὸ ὀπτημα τῆς Τουρκίας.

Του Γ. ΝΕΟΧΩΡΙΤΗ

Σὲ μὴ ὀπτημῆ που οἱ ἐπιστῆφικες Οζάλ σὲ Βαγδάτη καὶ Τερερτῆν εἰναι στυν Τουρκία τὴν ἀγίλη τῆς ἀατηρῆς, που εἶναι ἀποδοκτικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δυο πλευρῆς, μὴ στρατιωτικῆ ἐπιμεκσηση σὲ μὴ περιοχῆ, που ο Κεμάλ διεκδύκους σὸν τμήμα τῆς Τουρκίας μῆτρι το 1930, κερδία τῆς ὀποίας εἶναι οἱ πετρελαιοπηγῆς τῆς Μουσσούλης, κινδύνευει νὰ μεταβληθεῖ σὲ τρίτο-πρωταγωνιστῆ τῆς ὀπτημῆς συγκρούσεως.

Μὴ ἐπιμεκσηση τῆς ἄγκυρας δὲν ἔσεται νὰ κερῆνευθεῖ ἔς κατῆγνη ἐφαρμογῆς ΝΑΤΟῖκων ἐντολῶν, καὶ μόνο. Ἡ προοπτικὴ νὰ βρεθεῖ ὀσοῦδῶτα τμήμα τοῦ Κουρδιστάν ἔξω ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας τῆς Βαγδάτης εἶναι γιὰ τὴν ἄγκυρα μὴ θανάσιμη ἀκελί γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τουρκικοῦ Κουρδιστάν. Ἡ πιο ἀποσταθεροποιητικῆ προοπτικῆ εἶναι, ὀμως, αὐτῆ που κρυβεται πίσω ἀπὸ τὴν προοπτικῆ τῆς ἐπιμεκσησης. Ἡ ἐπιμεκση τῆς ἄγκυρας σὲ πολεμικό μωσαντολικὸ κατηγῆ.

ΙΡΑΝ ΙΡΑΚ

ΓΙΑΤΙ ΤΕΤΟΙΑ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ;

Οι Ιρανοί απορρίπτουν το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για να τερματιστεί ο πόλεμος στον Κόλπο. Οι Ιρακινοί χρησιμοποιούν χημικά για να τους αντιμετωπίσουν, αλλά και για να εκδικηθούν τους Κούρδους. Ένα πρωτοφανές μακελλείο γίνεται αυτές τις μέρες στον Κόλπο

gamma

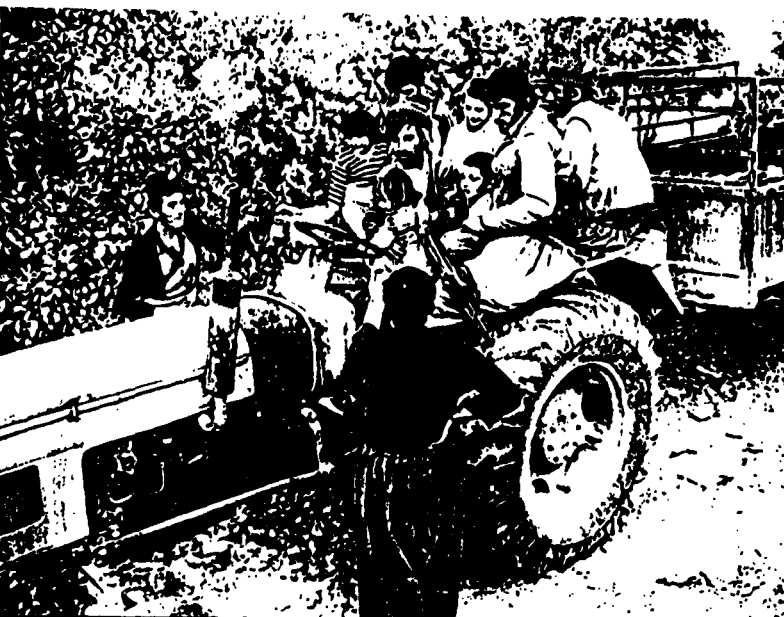
Φωτογραφία: ABC AJENSI

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ

Οι μικρές και οι φωτογραφίες φρίκης, που μετέδωσαν οι διεθνείς ειδησεογραφικοί οργανισμοί από το μέτωπο των μαχών στον Κόλπο, αποκάλυψαν όλο το δράμα των άθωπων ανθρώπων, που χάνονται λόγω της αδιάλασης και του μίσους που χαρακτηρίζουν τους δύο εμπόλεμους. Οι Ιρανοί, με την άρνηση τους να καθήσουν στα τραπέζια των διαπραγματεύσεων, έχουν προκαλέσει στους Κούρδους τον πιο αιματηρό μακελλείο στην ιστορία της ανθρωπότητας.

ΩΥΤΟΥΡΑΟΙΑ :ABC ΑΙΕΝΣΙ

το συνεχή βομβαρδισμό των αστικών ιρακινών κέντρων με σοβιετικής κατασκευής πυραύλους.

Η Τεχεράνη κατάφερε παράλληλα να εξεγείρει και πάλι τους Κούρδους, που πάντα ήταν αντίθετοι με το καθεστώς των Μπαθιστών της Βαγδάτης.

Το Ιράκ, μη μπορώντας να αντέξει σε δύο μέτωπα (έλλο είναι στο Νότιο, σ...), αφού υστερεί απ... αριθμό στρατιωτών... σε αριθμό στρατιωτών... χημικά όπλα, για να αντιμετωπίσει τις περσικές και κούρδικες ορδές στο Βορρά. «Δεν έχουμε άλλο μέσο για να τους σταματήσουμε», είπε στον «Τ» Ιρακινός αξιωματικός. «Μαχόμαστε για τα εδάφη μας, για την πατρίδα μας. Ζητάμε από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών να επιβάλει κατάπαυση του πυρός, αλλά ως τώρα δεν έχει γίνει τίποτα. Ζητάμε από τους Ιρανούς να προσφύγουν, αν θέλουν, στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, για να αποφανθεί ποιος άρχισε πρώτος τον πόλεμο. Αν δρθούμε ένοχοι, να πληρώσουμε...».

Η Βαγδάτη επιμένει, ότι βάση για να σταματήσει ο οκταετής πλέον πόλεμος στον Κόλπο πρέπει να είναι το ψήφισμα 598 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, το οποίο αποτελείται από 10 άρθρα. Ένα από αυτά περιλαμβάνει και μέρος της απαίτησης του Ιράν για να σταματήσουν οι εχθροπραξίες. Η Τεχεράνη θέτει ως όρο, προκειμένου να αρχίσει τις οποιοδήποτε διαπραγματεύσεις, να καταδικαστεί το Ιράκ ότι αυτό άρχισε πρώτο τον πόλεμο! Ένα από τα άρθρα του ψηφίσματος προβλέπει να συσταθεί επιτροπή αποδεικτική από τους εμπόλεμους, για να ερευνήσει ποια χώρα άρχισε πρώτη τις εχθροπραξίες. «Δεν δεχόμαστε πλέον κανέναν ως μεσοαδελφή. Πάνε αυτά. Υπάρχει ένα ψήφισμα του ΟΗΕ που λύνει όλα τα προβλήματα...», είπε στον «Τ» ο ίδιος Ιρακινός αξιωματικός.

Αλλά η Τεχεράνη, παρ' όλο που τώρα εγκατέλειψε την προηγούμενη απαίτησή της να εγκαταλείψει την εξουσία ο Ιρα-

κινός πρόεδρος Σαντάμ Χουσεϊν με αντάλλαγμα να αρχίσουν διαπραγματεύσεις ειρήνης, αρνείται ως τώρα να δεχτεί το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ χαρακτηριζόντάς το μονομερές υπέρ του Ιράκ. Και έτσι ο πόλεμος συνεχίζεται. Αντικειμενικός σκοπός των Ιρανών είναι η Βασόρα, λιμάνι στο Νότιο Ιράκ. Θέλουν να την καταλάβουν και να εγκαταστήσουν εκεί κυβέρνηση Ιρακινών, που όμως θα είναι φιλική στην Τεχεράνη και που θα ασπάζεται και τις θεωρίες του αγιατολάχ Χομεϊνί για την Ισλαμική Επανάσταση.

Οι εχθροπραξίες στο Βορρά θεωρούνται από τους Ιρακινούς περσικός αντιπερισπασμός και έτσι δεν μετακινούν από το Νότιο τις δυνάμεις που υπερασπίζονται τη Βασόρα και τον κεντρικό τομέα του μετώπου. Βλέποντας όμως τη διεύθυνση των «Φρουρών της Ισλαμικής Επανάστασης» και των Κούρδων συμμάχων τους βαθιά μέσα στο ιρακινό έδαφος (περιοχή Κουρδικιστάν), λένε ότι δεν είχαν άλλη επιλογή από το να χρησιμοποιήσουν χημικά όπλα. Παραβιάζουν όμως μ' αυτό τον τρόπο τη Συνθήκη της Γενεύης του 1929, που απαγορεύει ρητά τη χρήση τέτοιου είδους όπλων.

Οι Ιρακίνοι, θέλοντας προφανώς να εκδικηθούν τους Κούρδους για τη συμπεριφορά τους με τους Ιρανούς σε μικροκρίση για το ιρακινό... τους φάση του πολέμου, δεν διατάσαν να βομβαρδίσουν κο... χωριά μέσα στο ιρακινό έδαφος με δόμβες χημικών. Το θέαμα που αντίκρισαν οι δημοσιογράφοι όταν μπήκαν σε ένα από αυτά, τη Χαλαμπία, ήταν τραγικό. Πέντε χιλιάδες Κούρδοι, στην πλειοψηφία τους γυναίκες και παιδιά, έχασαν τη ζωή τους μέσα σε λίγα λεπτά. Τα πτώματά τους, σκορπισμένα στους δρόμους του χωριού, συγκλόνισαν τους επισρωσώπους του Τύπου. Ο τίτλος του «Εκθόνομιστ», έγκυρης βρετανικής επιθεώρησης, για τη «σφαγή» ήταν χαρακτηριστικός: «Αν δρείτε μεγαλύτερη βαρβαρότητα, πείτε τη μας!».

Οι Κούρδοι του Ι... για αρχηγό τους τον... λαμπάνι. Μάχονται εναντίον της κυβέρνησης της... συμμάχια... για... στην... (α)... Σ... Συμφωνιών... εδία... Θ... η... Ι... Σ... δεν θα... εναντίον... απάνι, σε... του στο... ικτορείο... ρίξε ότι... για... το της... η... 55 ετών... μαζώνται... ι... ο... μέσο στο... Λέει επίσης ότι η δική του... «Πατριωτική Ένωση για τη χώρα των Κούρδων», δεν έχει καμιά σχέση με τους κομμουνιστές Κούρδους, που μάχονται εναντίον της Τουρκίας εξορμώντας από το έδαφος της Συρίας.

Το τραγικό μ' αυτό τον πόλεμο στον Κόλπο είναι ότι και οι δύο πλευρές χρησιμοποιούν σήμερα δυνάμεις αλλοεθνών, οι οποίες με τη σειρά τους έχουν δικές τους επιδιώξεις. Έτσι, με τους Πέρσες συμπαράτασσονται οι Κούρδοι, που επιδιώκουν την ανεξαρτησία τους από το Ιράκ. Και με τους Ιρακινούς συμπαράτασσονται οι Ιρανοί Μουτζαχεντίν Χαλκ, κομμουνιστές αντάρτες που, ενώ στην αρχή δόθησαν να εδραιωθεί η Ισλαμική Επανάσταση, στη συνέχεια διώχθηκαν ανηλέως από τον Χομεϊνί. Τώρα έχουν οργανωθεί σε ένοπλα τμήματα και μάχονται στο πλευρό των Ιρακινών εναντίον των συμπατριωτών τους «Φρουρών της Ισλαμικής Επανάστασης». Το δράμα σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια...

Νέοι Κούρδοι μαρτυρούν ένα πάθος με φαιγητό... από κάποια επίσημη τους εναντίον Ιρακινών θέτων.

Κούρδοι πάλι σε ένα χωριό, έχουν πυλώσει και τα ανθρώπινα όπλα για κάθε ενδεχόμενο.

Κούρδοι μαχητές στις ορεινές περιοχές του Κουρδικιστάν. Η σφαγή τους στον πόλεμο του Κόλπου έχει τόνώσει τη Βαγδάτη.

24 yıla mahkûm Mehdi Zana, yargıç önünde Türkçe savunma yapmak istemedi...

Eski Başkan'dan "Kürtçe" de ısrar

● Yargıtay'ın bozduğu 9 yıllık ceza ile ilgili duruşmada Diyarbakır eski Belediye Başkanı Mehdi Zana, "Irak'ın halkımıza karşı yaptığı katliamları şiddetle kınıyorum" dedi artık Kürtçe konuşacağını açıkladı ve mahkemece uyarıldı...

DIYARBAKIR. (ha)- Örgüt üyeliği ve silah bulundurmaktan toplam 24 yıl ceza çarptırılan ve bu cezanın bir bölümü onaylanan, eski Belediye Başkanı Mehdi Zana, bundan sonraki duruşmalarda Kürtçe konuşacağını söyledi.

Mehdi Zana, eski Belediye Başkanı Mehdi Zana, bundan sonraki duruşmalarda Kürtçe konuşacağını söyledi.

7'nci Kolordu Mahkemesi'nde yapılan dünkü duruşmada, Yargıtay'ın bozduğu 24 yıllık cezanın 9 yıllık silah bö-

lümüne yeniden baktı. Duruşmada söz alan eski Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana, bundan sonraki duruşmalarda Kürtçe konuşacağını belirterek, "Irak'ın halkımıza karşı yaptığı katliamları şiddetle kınıyorum" diye konuştu.

Mahkeme heyeti ise resmi dilin Türkçe olduğunu hatırlatarak, Zana'yı uyardı. Diğer sanık Cemal Ekren ise tutukluluk süresinin mahkûmiyetini karpladığını belirterek tahliyesini istedi. Mahkeme heyeti, bazı tutuksuz sanıkların dinlenmesi için duruşmayı ileri bir tarihe erteledi.

Gezaevlerindeki iyileştirmede son perde mi? Kürtçe savunma

Diyarbakır eski belediye başkanı Zana, bundan sonra askerî mahkemede savunmasını Kürtçe yapacağını açıkladı

HABERİ 10. SAYFADA

DIYARBAKIR, (A.A.) Yasadışı örgüt üyesi olduğu gerekçesiyle Diyarbakır Askerî Mahkemesi'nde yargılanan Belediye eski başkanı Mehdi Zana, bundan sonraki duruşmalarında savunmasını Kürtçe yapacağını bildirdi.

Diyarbakır Yedinci Kolordu Askerî Mahkemesi'nde yapılan dünkü duruşmaya, Mehdi Zana, Cemal Ekren, Yılmaz Oda-başı, Kenan Kızıllı, Abdülkadir Aydın, Nuri Sırt ve Mehmet Kahraman katıldı.

Askerî Mahkeme'ce daha önce silah bulundurmak ve örgüt üyeliği suçlarından 9 yıl hapis cezası ile cezalandırılan sanıklarla ilgili dava, Askerî Yargıtay 4. Dairesi'nde, eksik soruşturma yüzünden bozulmuştu.

SHP Diyarbakır milletvekili Fuat Atalay'ın da izlediği duruşma sırasında söz alan Belediye eski başkanı Mehdi Zana, bundan sonraki duruşmalarında savunmasını Kürtçe yapacağını belirterek, Irak'ın Kürt halkı üzerindeki baskı ve katliamlarını kınadığını söyledi.

Askerî savcı, sanık Mehdi Zana'nın bu yöndeki isteklerini Anayasa'ya aykırı bulduğunu için red etti.

Duruşma, bazı tutuksuz sanıkların dinlenmesi için ileri bir tarihe ertelendi.

Tercüman 1.4.88

PKK katilleri çobanları önce boğup sonra yakmışlar

Vahset içinde vahset

Özel harekât timleri ve jandarma komando birlikleri, dağı taşı didik didik arıyor

● Eskiyanın 4 koldan ve 4 noktada saldırı halinde bulunduğu ve çete reislerinin "Metin" kod adlı Şahin Bilgiç olduğu tesbit edildi

● Bölgede geceleri yoğun bir şekilde işaret fişekleri atılıyor. Güvenlik kuvvetleri eskiyanın bahar eylemine karşı çobanları ve öğretmenleri koruma altına aldı

ERUH, (AA) Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Yağızoymak köyünde üç gün önce acımasızca katledilen dokuz çoban toprağa verildi. Özel harekât timleri ile jandarma komando birlikleri, yöredeki operasyonlarını sürdürüyor.

Olay üzerine yöreye gönderilen özel harekât timleri ve andarma komando birlikleri, taş taşı demeden teröristleri didik didik arıyor.

Yağızoymak köyüne önceki gün helikopterle giden Eruh Cumhuriyet Savcısı ve hükümet tabibinin yaptığı otopsi sonuçlarına göre, teröristler çobanlardan 4'ünü boğarak,

5'ini de silahlı tarayarak öldürdüler. Gözle dönmüş canlıların üç çobanı ile boğdukları sonra ateşe atarak yaktukları da belirlendi.

Teröristlerin, köy yakınlarındaki dört çoban, jandarma karakoluna ses ulaşmaması için iple boğdukları sanılıyor.

YARALI ERİN DURUMU AÇIR

Öte yandan, Karlestepe mevkinde bölücü teröristlerce döşenen mayın patlaması sonucu yaralanan Derviş Karanfil'in Siirt Devlet Hastanesi'nden Diyarbakır Askerî Hastanesi'ne nakledildiği öğrenildi. Jandarma eri Karanfil'in durumunun ağır olduğu bildirildi.

● Özel harekât timleri ve jandarma komando birlikleri, dağı taşı didik didik arıyor. Yağızoymak köylüleri 9 çobanı toprağa verirken gözyaşları arasında intikam andı içtiler

4 KOLDAN SALDIRI

Eskiyanın 4 koldan ve 4 noktada saldırı halinde bulunduğu ve çete reislerinin "Metin" kod adlı Şahin, Balıç olduğu tesbit edildi

Öğretmenler-çobanlar

Bölgede geceleri yoğun bir şekilde işaret fişekleri atılıyor. Güvenlik kuvvetleri eskiyanın bahar eylemine karşı çobanları ve öğretmenleri koruma altına aldı

Yağızoymak köyü halkı, bölücü teröristler tarafından katledilen 9 çobanı toprağa verirken, gözyaşları arasında intikam andı içti.

4 KOLDAN SALDIRI

Bu arada katliamı yapan çeteye grubu belirlendi. Eskiyanın saldırısı 4 koldan ve 4 noktada gerçekleştiği bildirildi.

Eskiyanın Eruh bölgesinde ve silahlı propaganda politik komiseri "Metin" kod isimli Şahin Balıç'ın komutasında eylemi gerçekleştirdiği tesbit edildi.

Toplam 32 kişiden oluşan eylem grubunda, zunlar yer alıyor.

Grup sorumlusu: Kod adı "Metin" olan Şahin Balıç (Eruh-Şırnak-Değir ve Siirt'in güney kesimlerinden sorumlu.)

Birinci Grup: Manga komutanı: "Gürkan" kod adlı Abdülhalil Bayık. Yardımcıları "Azad" kod isimli İsmail Özcan ile "Şahin", "Hızır", "Servan" ve "Halil" kod adlı teröristler.

İkinci Grup: Manga komutanı: "Salih" kod adlı militan. Yardımcıları, "İbrahim", "Reşit", "Serif", "Ağaç", "Mehmet", "Kemal" ve isim tesbit

edilmeyen bir terörist. Üçüncü Grup: Manga komutanı: "İsmail" kod adlı Suriye uyruklu İsmail tesbit edilmeyen militan, yardımcıları, "Mahmut" kod adlı Üzeyir İlihan, "Emine" kod adlı Arif Tuş, "Yaşar", "Ali", "Bedri", "Salman" kod adlı militan ile isim tesbit edilmeyen biri.

Dördüncü Grup: Manga komutanı ve mahallî birim sorumlusu "Bozo Hüseyin" kod adlı Süleyman Aslan. Yardımcıları "Salih" kod adlı Ramazan Tavşan, "Fadil" kod adlı Halit İsmail, "Kemal" kod adlı Mustafa Karabulut, "Serbiç", "İsmail" kod adlı militanlar.

İŞARET FİŞEKLERİ

Güvenlik yetkilileri, son zamanlarda bölgede geceleri yoğun bir şekilde işaret fişekleri atıldığını, köy ve mezarların bu yüzden çok sıkı bir koruma altına alındığını bildirdiler.

Öte yandan, yetkililer, köylere ait surlerlin geceleri güvenlik merkezlerine yakın yerlere getirileceğini, ilkökul öğretmenlerinin de okul veya lojmanda değil, köy korucusunun veya en yakın birimdeki karakolda kalması konusunda, jandarma komutanlığının yardımcı olacağını söyledi.

PKK'NİN "BAHAR HAREKATI"

Suriye'deki "Helvi" ve Bakaa vadisindeki "Mahsum Korkmaz Akademisi"nde, 21 Mart Nevruz öncesi bir hazırlık yapan PKK'nın, eylem gruplarını Nevruz'dan iki gün önce İran, Irak ve Suriye sınırlarından Türkiye'ye sızdırdığı bildirildi. Bu grupların "bahar harekati" için, kanlı eylemlerini, Uludere, Çukurca, Beytüşşebap, Pervari, Şırnak, Eruh, Siirt'in güneyi, Derge ve Sason bölgesini kapsayan Botan alanı ile Mardin bölgesinde sürdürmeyi planladığı belirlendi.

MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, Eruh'la önceki gün 9 vatandaşın teröristlerce öldürülmesini "İnsanlık düşmanlığı" şeklinde nitelerek,

"Hiçbir dilde, hiçbir ideolojide böylelikle caavarığa yer yoktur" dedi.

Türkeş, yaptığı yazılı açıklamada, iktidarın bu olaylar karşısında "aca" içinde olduğunu ileri sürerek, şu görüşlere yer verdi:

"İktidar, sadece enflasyon caavaranca değil, terör caavaranca da yeşilim, milleti bu iki caavaranca pençelerine teslim etmiştir. Güngözoğlu'da devam

etmekte olan terör karşısında iktidarı yaptığı tek şey nutuk çekmektir. İcti ettikleri "süper vali" müessesesine faydalanıcı çıkıyor. Atılan tek bir müsabet adım yoktur.

Ama, maalesef ciddi devlet konularında uzak, vurdumduymaz iktidar, her geçen gün devlet ve milletimiz karışınca doğru sürüklenmektedir. Teşhis, tedbiri ve tedaviyi bu iktidardan beklemek mümkün olmaktan çıkmıştır."

Sovyetler'in İran'a müdahalesine ABD'nin jöstereceği tepkinin kalbi Türkiye'dir"

CIA'nın İran planında Türkiye

"Gizli" raporda bir Sovyet girişimine karşı ABD'nin göstereceği tepkide Türkiye'nin önemi vurgulandı

Yılmaz POLAT

WASHINGTON, (Tercüman) - Amerikan Gizli Servisi (CIA) için hazırlanan gizli bir raporda, Türkiye'nin Sovyetler'in İran'a karşı gelecekte girişebileceği herhangi bir askeri harekatta "Washington'un karşılık verme yeteneğinin kalbi" olduğu bildirildi.

Rapor, ABD Kongresi'nin İran - Kontra olayını soruşturmasında kaynak olarak kullanıldığı belgeler arasında yer alıyor. 17 Mayıs 1985 tarihli "gizli" başlıklı yazı, CIA'nin Yakındoğu ve Güney Asya Dairesi Millî İstihbarat görevlisi Graham E. Fuller tarafından CIA başkanı ve başkan yardımcısı için, "ABD'nin İran'a karşı takip edeceği politika" başlığıyla yazılmış. İran - Kontra olayı soruşturması sebebiyle gizliliği kalkan yazıdır.

Türkiye ve Pakistan

"İrangate" soruşturmasında ortaya çıkan "gizli" raporda, İran'da Sovyet etkisinin artması halinde Türkiye ve Pakistan'ın bundan "etkileneceği", Boğazlar ve ortak sınır sebebiyle Türkiye'nin öneminin büsbütün artacağı belirtiliyor

mevcut ve uzun sınırları sebebiyle Türkiye Pakistan'dan daha önemlidir. İran'da olayların olumsuz yönde gelişmesini kontrol edemememizle rağmen hem Türkiye'ye hem de Pakistan'a onları destekleme taahhüdümüze bağlı olduğumuz konusunda tekrar güvence verilmelidir."

PAZARLIK

Yazının "Sovyetler'le pazarlık" başlıklı bölümünde ise, şu görüşlere yer veriliyor: "Sovyetler Birliği yaptığı açıklamalarda sürekli olarak

lalar üzerinde nüfuzunu kaybetmesini garanti altına almak için İran'a yaklaşmanın zamanının gelmiş olabileceği kaydediliyor.

Raporda, ayrıca, "Avrupalı müttefiklerimize olduğu gibi Türkiye, İsrail, Pakistan, Çin, Japonya, Brezilya ve Arjantin'e İran'daki bu kritik dönemde Batı'nın bu ülkeye karşı bir nüfuz oluşturması gerektiğini anlatabiliriz. İran'a karşı uygulanan askeri malzeme/dahil her türlü satış kısıtlamalarını kaldırabiliriz" deniliyor.

ZEHİRLİ GAZ ÇILGINLIĞI

(Başarık 1. Sayfada)

fi da mecaliz bırakıkça, daha çilgin metotlar devreye sokulmakta, savaş büsbütün çilginleşmektedir.

Stalin ve Hitler, "insanî duyguları" oldukları için zehirli gaz kullanmamış değillerdi. Çünkü bu iki tiran da göz kırpmadan toplama kamplarında milyonlarca insanı öldürmüşlerdir. Onların zehirli gaz kullanmayışlarının sebebi, hem misillemeden çekinmeleri hem de dünya kamuoyunun tepki göstereceğini bilmeleri idi.

Şimdi Irak hem zehirli gaz kullanmakta hem de dünya kamuoyunun ve Birleşmiş Milletler'in haklı tepkisine karşı ağız dalaşı ile karşı çıkmaktadır. Yakın zamana kadar diplomatik bakımdan İran'a göre biraz daha güçlü gibi görünen ve Arap desteğini de peşinden sürükleyen Irak, şimdi zehirli gaz çilginliği yüzünden diplomatik gücünden birçok şey kaybetmiş bulunmaktadır.

Ama savaş öylesine çilginlik boyutlarındadır ki, dünyanın tepkisi ile artık bu savaş "meşrûluk" sınırlarına imkânsızlaşmış görünüyor.

Öyle anlaşılıyor ki, Tahran ve Bağdat'taki diktatörler ülkelerini tamamen harap edinceye, savaşacak yaşta insan kalmayınca kadar çilginliklerini sürdürecektir.

Çünkü her iki taraf için de artık "aklı-sellim" dönmeleri mümkün olmayan bir yol haline gelmiştir. Hatta "aklı-sellim", hem Tahran'a hem Bağ-

dat'a göre "ihaneli"tir.

Kerkük'ün İran'ın alması zehirli gaz kullanıp kullanmayacağı meselesini de gündeme getirmektedir.

Evvelâ bir konuyu netlikle ortaya koymak için Türkiye'nin Kerkük için herhangi bir şekilde askeri işgale kalkışmaya kesinlikle niyeti yoktur ve bazı dış çevrelerin biçmek istediği böyle bir "jandarmalık" cangılına dalmaçak için Türkiye akıllı bir kararlılık göstermektedir.

Batı menfaatlerinin "jandarması" olmak için Türkiye'nin Ortadoğu cangılına kendini kaptırması, bütün Arap İslâm dünyasıyla birdenbire düşmanlığa sürüklenmesi ve kendini tahripkâr bir savaşın içinde bulması, Türkiye'den başka birçok devletin işine gelebilir de, bizim için çok kötü olur. Türkiye bunu biliyor.

Ancak Kerkük meselesi bizim için de önemli hem de kültürel bir alaka merkezidir. Türkiye, İran-İrak savaşında aktif tarafsızlık politikası takip etmektedir ve yarın bir mütareke ve barış ihtimali gündeme gelecekte, bunda Türkiye'nin de mutlaka yapıcı bir rolü olacaktır. Savaş sonrasında imar ve inşaa faaliyetlerinde de Türkiye aktif bir konum olabilecektir. Türkiye'yi rencide etmemek, her iki taraf için de aklın gereğidir.

Tabii, ne kadar akıl kaldıysa...

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki teröristlere silâh satmak isteyen 6 kişilik kaçakçı sebebiyle Samsun polislerinin Karadeniz Bölgesi'nde yaptığı bir operasyon sonunda 75 tabanca ve 4475 mermi ile ele geçirildi. (FAX-Tercüman: Cengiz ALTAY)

Doğu'daki teröristlere satacakları Silâh kaçakçılarına suçüstü

Cengiz ALTAY

SAMSUN, (Tercüman)- Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki teröristlere satılmak üzere sevkiyatına hazırlanan çeşitli çap ve markada 75 tabanca Samsun polisi tarafından Karadeniz Bölgesi'nde yapılan bir operasyona ele geçirildi.

Silâh ve Mühimmat Kaçakçılık Şubesi Müdürü tarafından 6 ay önce alınan bir istihbarat sonucu gerçekleştirilen operasyonda kaçakçıların 12 Eylül öncesinden beri ellerinde bulundurdukları çeşitli çap ve markada

75 adet tabancayı Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki teröristlere satacakları öğrenildi.

Samsun Emniyet Müdürlüğü dedektifleri, Doğu Anadolu Bölgesi'nden gelen alıcı kılıcına girerek Trabzon'daki silâh kaçakçıları Temel Şahin, Hüseyin Şahin, Ali Kemal Şahin, Adnan Şahin, Hüseyin Ahmetoğlu ve Ahmet Can Güner ile silâhların her biri için 200 ve 300 bin, mermilerin bir kutusu için 50 bin liraya anlaşıldı.

Polis kaçakçıların ellerindeki 4475 adet mermiyi teslim alırken, kaçakçıları ele geçirdi.

İran Radyosu'ndan "dolaylı" protesto

Tahran: "Özal, Irak'ın yeni cinayetlerine destek veriyor"

■ MÜBECBÜT KAYGISI

Financial Times'a göre, "Türkiye İran'ın desteklediği Kürt Yurtsever Birliği ile PKK'nin yakınlaşmasından endişe ediyor"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Tahran radyosu, Başbakan Özal'ın Bağdat'a gezisinin Suriye'de yaşayan Iraklılar tarafından kinandığı ileri sürerek Ankara'ya gönderilen protestolarda şöyle denildiğini iddia etti:

"İrak rejiminin Kürdistan'da işlediği cinayetler bütün uluslararası kurumlarda protesto edilirken Turgut Özal'ın Bağdat'a gitmesi bu cinayetlere dünyasal tepkilerin boyutunu azaltmak gayesini taşımaktadır. Bu partiler altında Irak'ın resmi bir ziyaret yapmak Irak rejiminin yalnızlıktan kurtarmak ve Müslüman Irak halkı aleyhinde yeni cinayetlerin düzenlenmesi için çevrilen entrikaları desteklemektedir."

Tahran radyosuna göre Özal'ın ziyareti, Fransa'dak İslâm Cemiyeti, İsveç'tek Müslüman Iraklılar ve Hollanda'da yaşayan Kürtler tarafından da bildirilerle protesto edildi.

"HASSAS GEZİ"

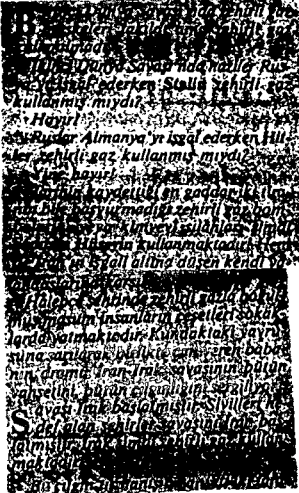
Öte yandan Londra'da yayınlanan Financial Times da Özal'ın Bağdat gezisini "hassas ziyaret" olarak nitelendi ve şu görüşlere yer verdi:

"Türkiye, İran destekli Kürt Yurtsever Birliği ile Kürdistan İçki Partisi'nin yakınlaşmasından endişe ediyor. Bu gelişme ise her gün kuvvetleniyor.

Bağdat görüşmelerinin gündeminde bir de 'boru hattının' güvenlik meseleleri bulunuyor."

Tercüman 1.4.88

ZEHİRLİ GAZ ÇILGINLIĞI

Stalin ve Hitler, "insanî duyguları" oldukları için zehirli gaz kullanmamış değillerdi. Çünkü bu iki tiran da göz kırpmadan toplama kamplarında milyonlarca insanı öldürmüşlerdir. Onların zehirli gaz kullanmalarının sebebi, hem misillemeden çekinmeleri hem de dünya kamuoyunun tepki göstereceğini bilmeleri idi.

Şimdi Irak hem zehirli gaz kullanmakta hem de dünya kamuoyunun ve Birleşmiş Milletler'in haklı tepkisine karşı ağız dalışı ile karşı çıkmaktadır. Yakın zamana kadar diplomatik bakımdan İran'a göre biraz daha güçlü gibi görünün ve Arap desteğini de peşinden sürükleyen Irak, şimdi zehirli gaz çilginliği yüzünden diplomatik gücünden birçok şey kaybetmiş bulunmaktadır.

Ama savaş öylesine çilginlik boyutlarında ki, dünyanın tepkisi ile artık bu savaş "meşrûluk" sınırlarına itmek imkânsızlaşmış görünüyör. Öyle anlaşılıyor ki, Tahrân ve Bağdat'taki diktatörler ülkelerini tamamen harap edecek, savaşacak yaşta insan kalmayınca kadar çilginliklerini sürdürecektir.

Çünkü her iki taraf için de artık "aklı selim" dönümleri mümkün olmayan bir yol haline gelmiştir. Hatâ "aklı selim", hem Tahrân'a hem Bağdat'a göre "ihanet"tir.

Kerkük'ün İran'ın ateş menziline girmesi, buranın düşmesi halinde Irak'ın yine zehirli gaz kullandığı kullanmayacağı meselesini de gündeme getirmektedir.

Evvelâ bir konuyu netlikle ortaya koymak: Türkiye'nin Kerkük için herhangi bir şekilde askeri işgale kalkışmaya kesinlikle niyeti yoktur ve bazı düşüncelerin biçmek istediği böyle bir "jandarmalık" çangalına dalmamak için Türkiye akıllı bir kararlılık göstermektedir.

Batı menfaatlerinin "jandarması" olmak için Türkiye'nin Ortadoğu çangalına kendini kaptırması, bütün Arap-İslâm dünyasıyla birdenbire düşmanlığa sürüklenmesi ve kendini tahripkâr bir savaşın içinde bulması, Türkiye'den başka birçok devletin işine gelebilir de, bizim için çok kötü olur. Türkiye bunu biliyor.

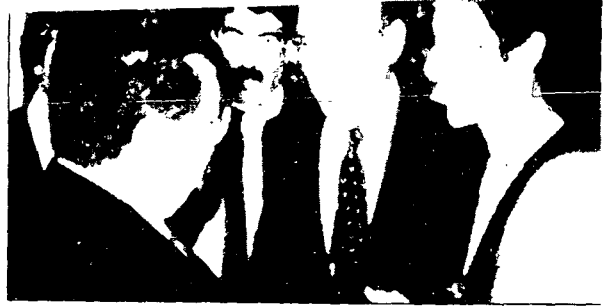
Ancak Kerkük meselesi bizim için hem insanî hem de kültürel bir alaka merkezidir. Türkiye, İran-İrak savaşında aktif tarafsızlık politikası takip etmektedir ve yarın bir müzakerede ve barış ihtimali gündeme gelecekte, bunda Türkiye'nin de mutlaka yapıcı bir rolü olacaktır. Savaş sonrasında imar ve inşaat faaliyetlerinde de Türkiye aktif bir konum alabilecektir. Türkiye'yi rencide etmek, her iki taraf için de aktin gereğidir.

Tabii, ne kadar akıl kaldivsa...

Sınıra yığınak

- Ülkemiz için hayati önem taşıyan Kerkük yakınlarında, İran - Irak Savaşı tüm şiddetiyle sürerken, Irak sınırına askeri yığınak yapmaya başladık.
- Kayseri, Bolu ve Sivas'taki komando birliklerimiz, gece yarısı kamyonlarla sınır boyunca tasımdı. Güneydoğu'da, sessizlik içinde, büyük bir hareket yaşandı...

● 13. sayfa

DAVOS'TAN ANKARA'YA Yunanistan'ın Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığa adım atışının 167'inci yıldönümü. Yeni Ankara Büyükelçisi Makris ve eşi Eleni, heyecanlı bekliyorlar: "Acaba Türk Başbakanı gelecek mi?" Ankara Palas'taki heyecan iki saate yakın sürdü. Derken, saat 19.5'te, Özal görüldü, Makris'ler tarafından sevinçle karşılandı.

Sınıra yığınak

İnsan DÖRTKADEŞ

DIYARBAKIR (hha) - İran, Irak'ın Türkiye için de hayati önemdeki Kerkük bölgesini zorlarken, Bolu, Sivas ve Kayseri'deki komando birliklerinin Irak sınırına yığılması, çeşitli çevrelerde, "Türkiye'nin, Kerkük'e müdahaleye hazırlandığı" biçiminde değerlendirildi. Sınıra yapılan yığınak devran ederken, sevgi dolu gece geç saatlerde gerçekleştirildiği dikkati çekti.

Edinilen bilgiye göre, Kuzey Irak'ta çatışmaların yoğunlaştığı Irak'ın, bu bölgede yaşayan Kürt Pesmergelerin karşı kimyasal silah da kullandığı öne sürülmesine karşın, stratejik önemi bulunan tesislerdeki etkinliğini tam olarak sağlamadığı bildirildi. Bu arada Kayseri, Bolu ve Sivas'taki komando birlikleri, sınıra taşınmaya başladı. Önceki gün öğle saatlerinde uçan otobüslerle bindirilen komando birlikleri, polis eskortları eşliğinde, gece geç saatlerde Mardin'in Cizre ilçesinden Şirvan Şirnak, daha sonra da Hakkâri'nin Uludere ilçesi ne doğru ilerledi. Büyük sessizlik içerisinde gerçekleştirilen komando sevkıyatı hakkında, yetkililer, konuşmaktan kaçınmadılar. İlgililer, konuşma dışındaki bilgileri bulunmadığını ifade ederken, Hakkâri'den Mardin'in Silopi ilçesine kadar uzanan sınır hattının belli bölümlerine, 2'nci Ordu'ya bağlı bazı birliklerin sevk edildiği ve askeri yığınak yapıldığı öne sürüldü.

Türkiye Irak sınırındaki bu gelişmelere karşın, Kuzey Irak'ta hükümet karşı savaşan Kürt Pesmergelerin, Süleymaniye'nin doğusunda ve kuzeyinde, İran topçusu desteğinde şiddetli çatışmaya girdiği bildirildi.

Sınıra üstaşan bilgileri göre, Irak Kürdistan Demokrat Partisi Lideri Mesut Barzani ile Kürdistan Yurtseverler Birliği Lideri Celal Talabani'nin geçen yıl "ortak eylem" kararı alınandan sonra, sayıların 45 bin olduğu belirtilen Pesmergeler, Irak'ta geniş çap-

lı savaşta girişti. Pesmergelerin karşısında bir türlü üstünlük sağlayamayan Irak'ın son olarak kimyasal silah kullandığı öne sürüldü. Binlerce insanın ölümüne sonuçlandırdığı kaydedilen kimyasal silah bombardımanına karşı, Halepçe Kasabası, Pesmergelerin kontrolünde İran'a geçti. Kerkük'ün de tehlikeye düşmesi üzerine, Türkiye'nin, petrol tesislerinin zarar görmemesi açısından sınıra yığınak yapıldı. Ankara'dan yapılacak "yeşil ışık"la askeri birliklerin Irak'a girebileceği biçiminde iddialar ortaya atıldı. Bu arada, "Türkiye, İran'a karşı caydırıcı önlem alıyor" yorumu da gündeme geldi.

Türkiye'nin, Irak sınırına yaptığı askeri yığınak devam ederken, aynı bölgede 5 yıl önce de Silahlı Kuvvetlerin Irak içine karadan girdikleri hatırlatıldı. 2'nci Ordu ve 7'nci Kolordu Komutanlığı'na bağlı birlikler, bu harekâta, Irak'ın içinde 30 kilometre kadar girmişti. Son "hareketliliğin" Türkiye için büyük önemi bulunan ve ham petrol ihtiyacının önemli bölümünü karşıladığı Kerkük'ün tehlikeye düşmesinden kaynaklandığı görüşü ağır basarken, Kerkük-Yumurtalık arasındaki iki boru hattından, halen ham petrolün normal olarak pompalanmaya devam ettiği öğrenildi. Sınıra yakın bölgeden dinlenebilen Pesmergeler'e ait kovan radyolarında ise harekâtin Kerkük'e yakın bölgede cereyan ettiği ifade edildi. Bu bölgede, Irak askerleriyle Kürt Pesmergeler ve bunları destekleyen İran birliklerinin şiddetli biçimde çatışmaları bildirildi.

Öte yandan, İran İslam Cumhuriyeti Sesi Radyosu, önceki gece, İslam Muhafız Orduları Kara Kuvvetleri komutanlarının, Kuzey ve Kuzeydoğu Irak bölgesinde bir "gerilla savaş merkezi"ni kurduğunu haber verdi. Kurulan gerilla savaş merkezine bağlı jiralleratları, Irak'ın önemli petrol üretim merkezi olan Kerkük ve Erbil bölgesinde bazı stratejik noktalara büyük kayıplar verdirdikleri,

Erbil'in "Gerdi" mıntkasına düşedikleri mayınlarla 300 Irak askerinin öldürüldüğü, aralarında üç subayın da bulunduğu çok sayıda askerin yaralandığı öne sürüldü.

Bu arada, Irak'ın kuzeyindeki yerleşim merkezlerine karşı kimyasal silah kullanılarak binlerce sivil halkın öldürüldüğü haberlerinin gelmesi üzerine, Irak Kürdistan Demokratik Partisi, bir bildiri yayınlamaya, Irak'ta görevli yabancı teknisyen ve diplomatları tehdit etti. Kimyasal silah üretiminde Avrupa başı firmaların büyük katkısı bulunduğu öne sürülen İKDP bildirisinde, "Bundan sonra, kimyasal silahlar ve gazlar üretiminde Irak rejimine yardım eden Avrupalı şirketlerin teknisyenleriyle diplomatları yakalandıkları takdirde savaş suçlusu gibi davranılacaktır" denildi.

Hürriyet Dış Haberler Servisi, cephedeki son duruma ilişkin şu bilgileri verdi: Irak ile Irak, birbirlerine karşı savaşın her türünü denemeyi sürdürüyor; bu arada Irak'ın, cephenin kuzeyinde yeni bir kimyasal saldırıya hazırladığı bildirilirken, bir İran hücumbotu, dün, Kıbrıs Rum bantıralı bir süper tankere ateş açtı. İki ülke arasındaki kara savaşta da, tüm hızıyla sürüyor.

Körfez'deki denizcilik kaynaklarının haberlerine göre, dünkü saldırı, stratejik öneme sahip Hüzmüz Boğazı yakınlarında meydana geldi. Sabah 01.30 civarında, 232 bin tonluk süper tankere en az üç kez ateş açan İran hücumbotu, teknesinde büyük bir yangının çıkmasına yol açtı.

Haven adlı Kıbrıs Rum bantıralı tankerin, saldırıdan sonra üç saat, yanarak sürüklenildiği ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne bağlı Ras el Hayma Emirliği'nin ana limanı Mina Sakr'ın 14 kilometre açığında karaya oturduğu öğrenildi.

Süper tankerin, dün Kıbrıs Rum uyruklu, 39'u Filipinli, ikisi de Hintli mürettebatı, olay yerine gelen helikopterler, römorkörler ve diğer tekneler tarafından kurtarıldı. Haven'in taşıdığı Saudi

Arabistan petrolünü nereye götürecekti olduğu henüz öğrenilemedi. Kaynaklar, İran hücumbotunun, süper tankere ateş açtıktan önce herhangi bir uyarıda bulunmadığını bildiriyorlar. İran hücumbotunun, kurtarma gemilerinin Haven'e yardıma gelmesi üzerine olay yerinden uzaklaştığı, ancak bir süre sonra, kontrol den çıkarak alevler içinde karaya sürüklenen tekneye yeniden sokulduğunu belirttiler. Bir kaynak, hücumbotun bu hareketiyle, Körfez'deki deniz trafiğinin, İran'ın kontrolünde olduğunu göstermek istediğini ileri sürdü.

İran ve Irak arasında, bugüne kadar yaklaşık 500 teknenin saldırı hedefi olduğu "Tankerler savaş"ında, önceki gün de bir Irak savaş uçağı, İran ham petrolü yüklü Kıbrıs bantıralı Anax adlı bir başka süper tankere, Harg adası açıklarında füze saldırısında bulunmuştu.

Bu arada, Kuveyt, Irak'ın günün Kuzey'inde kendisine ait Bubiyan adasına üç İran hücumbotunun saldırıda bulunmasını BM'ye şikâyet etti. Kuveyt'in saldırı ile ilgili iddiası, İran tarafından, Körfez'deki ABD askeri varlığını meşurlaştırma ve dünya kamuoyunun dikkatini, Irak'ın kimyasal silah kullanmasından çevirmeye yönelik propaganda olduğu gerekçesiyle yalanlanmıştır.

Öte yandan, Irak'ı, kentlere karşı yeni bir yoğun kimyasal saldırıya hazırlanmakla suçlayan İran, BM'den, Halepçe kasabasında beş bin kişinin ölümüne yol açan saldırıya bezzer bir kalıma önlemesini istedi.

İran'ın BM'deki Büyükelçisi Muhammed Cafer Mahallati, New York'ta düzenlenen basın toplantısında, Irak'ın yeni tür ve multivesa anlaşılmasın kimyasal silahlar kullandığını belirtti. Kendilerinin de kimyasal silah kullandığı yolundaki Irak iddiasını yalanlayan Büyükelçi, "Biz bu tür silahları kullanma imkânına sahibiz. Ama misilleme amaçlı bile olsa, hiç bir zaman kullanmadık" dedi.

Milliyet 2.4.88

● "Türkiye'deki tesislere saldıracağız" PKK'dan turizm tehdidi

● Brüksel'de bir basın toplantısı yapan PKK'nın Avrupa sözcüsü Rahime Demir, "Avrupalı turistler bu yaz Türkiye'ye gitmesinler, kendilerini uyarıyoruz. Aksi halde, başlarına geleceklerden kendileri sorumlu olacaklar" dedi

● Ahmet SEVER ● BRÜKSEL

PKK'nın Avrupa sözcülerinden Rahime Demir, dün Brüksel'de düzenlenen basın toplantısında, ölümlüdeki yaz aylarında Türkiye'deki turistik tesislere saldırıya yönelik eylemlerde bulunacaklarını ileri sürdü ve "Avrupalı turistler bu yaz Türkiye'ye gitmesinler. Bu konuda kendilerini uyarıyoruz. Aksi halde başlarına gelecek olaylardan kendileri sorumlu olacaklar" dedi.

Federal Almanya'nın Türkiye'ye istisnai doğurmasında hareket ederek, Almanya'daki Kürdler karşı beklentilerini yoğunlaştırdı.

İnsan söyledi Rahime Demir, "Alman hükümeti Türk hükümetine teklif etmiş. Türkiye, Kürdleri kabul etmeye, örgüt binalarına barınaklar oluşturuyor ve çok sayıda insanı sığınacak yere istekliyor" diye konuştu.

Almanya'nın insan haklarını hiçe sayarak Hitler döneminde hatırlanmasını eylemler yaptığını, toplam 13 Kürd'ün tutuklu bulunduğu öne sürülen Rahime Demir, "Alman hükümeti Türkiye ile işbirliği yaparak, Almanya'ya getiriyor. Aksi halde kendileri alınmazlar kamuya açık şekilde tepir edeceğiz" dedi.

Rahime Demir, Türkiye ile savaş halinde

olduklarını, Türk devletini bilime ve çözüme amacını güttüklerini öne sürdü ve eylemlerinin yaz aylarına doğru turizm sektörüne kayacağını, Türkiye'nin turistik tesislerini tahrip etmeye yönelik şiddet eylemleri yapacaklarını söyledi.

"Türkiye'de yatırım yapmak isteyen Avrupalı sermaye güçlerini ve bu yaz Türkiye'ye de turistleri çekmek istediğinden olan Avrupalı turistleri uyarıyoruz. Bu yaz Türkiye'ye gitmesinler! (tavsiye ediyoruz)" diyen PKK sözcüsü Demir, aksi halde başlarına gelecek olaylardan kendilerinin sorumlu olacağını söyledi.

IRAK'IN ŞEHİRLER SAVAŞINI DURDURACAĞINI AÇIKLAMASINDAN SONRA İRAN'DAN 7 FÜZE

İran Kerkük'ü vurdu

İrak'ın petrol bölgesinde hasar büyük, Bağdat, can kaybının da fazla olduğunu ileri sürdü

Kürtler hain ilân edildi - Bağdat rejimi İran'ı destekleyen Kürtleri "vatan haini" olarak ilân etti. Ramazan "İran'a karşı kullandığımız metodu bunlara karşı da kullanıyoruz. Bunların kaderi İran'ın kaderine bağlıdır" dedi

HABER 11 SAYFADA

İrak'ın petrol bölgesinde hasar büyük, Bağdat can kaybının da fazla olduğunu ileri sürdü

LEFKOŞE, (AP)- İrak, Başbakan Turgut Özal'ın 3 günlük Bağdat ziyareti sebebiyle "şehitler savaşını" durdururken, İran, dün gece yarısından sonra petrol bölgesi Kerkük'e ve Basra'ya toplam 7 füze fırlattığını açıkladı.

İran Devrim Muhafızları'nın da iki hafta önce Kuzey Irak'ta başlattıkları saldırı hareketini sürdürdükleri kaydediliyor.

İran resmi haber ajansı İR-NA'dan yapılan açıklamada, mahallî saatle 01.04'de Kerkük'deki askeri tesislere iki füze atıldığı kaydedildi. Ajans, füzelerin, Irak'ın, İran şehirlerine yaptığı saldırılara misilleme olarak fırlatıldığını kaydetti. Füzelere, Irak'ın "şehitler savaşını" durduracağını açıkladığı saatten yarım saat sonra fırlatıldığını dikkat çekiliyor.

İrak resmi ajansı ise, Kerkük'e sadece bir füzenin düştüğünü belirtirken, saldırıda birçok sivilin öldüğünü veya yaralandığını duyurdu.

VELÂYETİNİN SÖZLERİ

İtalya'nın başşehri Roma'da bulunan İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velâyeti, önceki gün yaptığı açıklamada, ülkesinin Irak şehirlerini bombalamayı durdurmayacağını belirtti. Velâyeti, bu kararın Irak'ın düzensizliği kimyevî silah saldırısına misilleme olarak alındığını ifade etti.

Cenevre'den Tahran'a giden Velâyeti'nin, Roma'da kısa bir süre İtalyan Dışişleri Bakanı Giulio Andreotti ile görüştüğü haber veriliyor.

Ote yandan, İran Meclis Başkanı Hâşimi Rafsanjani, Kerkük'te ilgili sözlerinin yanlış anlaşıldığını söyledi. "İrak'ın bir karış toprağında götüremiz yok" dedi.

Geçen saat Tahran radyosunda bir konuşma yapan İran Meclis Başkanı Hâşimi Rafsanjani, Kerkük'ün top menziline girdiğini, Musul ve Süleymaniyeyi her an yerle bir edebileceklerini belirterek, ellerinde yeni geliştirdikleri uzun menzilli füzelere olduğunu söylemişti.

Sözlerinin bazı diplomatik çevrelerde yanlış yorumlandığını anlatan Rafsanjani, "Kerkük'ü top menziline almamız, orayı bombalayacağımız anlamında yorumlanmamalıdır. Savaşın başından beri sığıyoruz. İran'ın hiçbir ülkenin bir

karşı toprağında gözü yoktur. Biz sadece Saddam rejiminin yıkılması için savaş veriyoruz. Savaşımız ona karşıdır, Müslüman Irak halkına karşı da değildir. Saldırılarımızla sivilist Irak rejiminin ekonomik ve askerî tesislerini hedef almıyoruz" şeklinde konuştu.

İrak askerlerinin, Kuzey-Doğu Irak bölgesinde yaşayan halkı kimyevî silah kullanarak katletmesini şiddetle eleştiren Rafsanjani, "O saldırılarda yaralanan Irak vatandaşlarını da kendi ülkemize götürüp tedavi ettiriyoruz. Öyle bir ülke ki kendi halkını bile en feci kimyevî silahlarla katletmekte tereddüt etmiyor. Bu rejimin devrimmesini artık sadece İran değil Ortadoğu ülkelerinin birçoğu da istiyor" dedi.

RAMAZAN'IN DEMECİ

İrak Başbakanı Birinci Yardımcısı Taha Yasin Ramazan, "Türkiyeyle Irak arasında savaş sebebiyle bazı problemler bulunduğunu, ancak iki ülke ilişkilerinin iyimser düzeyde gelişmesi için ellerinden geleni yaptıklarını" söyledi.

Taha Yasin Ramazan, Türk basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Türkiye-İrak ilişkilerini ve savaşın durumunu değerlendirdi.

Ramazan, Türkiye-İrak ilişkilerini değerlendirirken, şunları söyledi:

"İlişkilerde büyük gelişmeler vardır. Taşınmazlıktaki gelişmeler geçmişi ormana daha da büyük, elektrikte de öyle. Demiryolu taşınmazlığı ve ticari alandaki ilişkilerde de parlak gelişmeler var."

"FELÂKET OLACAK"

Ramazan, İran'ın, kuzey bölgesinde bir miktar Irak toprağını ele geçirdiğini doğruladı ve, "Bunu İran için bir felâket haline dönüştürceğiz" dedi.

İrak'ın kimyevî silah kullandığını yalanlamayan Taha Yasin Ramazan, "Kimyevî silahlar kullanmak milletlerarası kurallara göre yasak da, baskınlarımızın sonuçlarını kurvet kullanarak ihlal etmek, bu kurallara göre yasak değil mi?" şeklinde konuştu.

Ramazan, Kuzey Irak'taki son çarpışmalar sırasında İran'la birliği yaptığı söylenen ayrılıkçı Kürtler'in tutumunu değerlendiren, bu güçlerin vatanlarına ihanet et-

tiklerini ve düşmana hizmet verdiklerini ifade ederek "İran'a karşı kullandığımız metodu bunlara karşı da kullanıyoruz. Bunların kaderi İran'ın kaderine bağlıdır" dedi.

KIMYEVİ SILAH SUÇLAMASI

Ote yandan, İran, Irak kuvvetlerinin, "Kürtler'in yaşadığı köylere" giriştiği son kimyevî silah saldırılarında 75 kişinin öldüğünü, 100'den fazla kişinin de yaralandığını açıkladı.

İran resmi haber ajansı İR-NA, Irak savaş uçaklarının 21-26 Mart tarihleri arasında Karadag bölgesindeki Susyan, Dukan, Balaka, Cafarane ile Ölyan köylerine "hardal ve siyah gaz" ihtiva eden bomba attıklarını kaydetti.

"ŞEHİRLER SAVAŞINI DURDURMAYA HAZIRIZ"

İran, Birleşmiş Milletler'e, Irak ile arasındaki şehirler savaşını durdurmaya hazır olduğunu bildirdi.

Tahran Radyosu'nun haberine göre, İran'ın BM temsilcisi Cafer Mahallati, New York'ta BM Genel Sekreteri Perez De Cuellar ile önceki gece yaptığı görüşme sırasında, Cuellar'ın şehirler savaşının durdurulması yolunda yaptığı çağrısını kabul etmeye hazır olduklarını bildirdi.

İran daha sonra yaptığı açıklamada ise, Irak'ın Basra ve Kerkük şehirlerine dün toplam 7 füze fırlattığını bildirdi.

Tahran Radyosu'ndan yapılan açıklamada, Irak uçaklarının da Irak'ın kuzeyindeki Süleymaniyeye ve doğusundaki El Amara şehirlerinin bulunduğu bölgede Irak mevzilerini 12 defa bombaladığı haber verildi.

Milliyet 4.4.88

KERKÜK HEYECANI

IS, birden ciddi ciddi konuşulur hale geliverdi. Geçti Başbakan Özal, "Böyle bir şey yok" dedi. Ama Güney sınırlarımızdaki birliklerin "yer değiştirilmesi" gibi haberler, ortağı hareketlendirdi. Gazetecilerin bilgi istediği uzmanlardan bazıları, artık "Kerkük'e müdahale etmeli miyiz? Hangi gelişmeler olursa etmeliyiz?" gibi sorularla da bıraktı. "Nasıl olsa edeceğiz... Ve etmeliyiz" havası içinde, stratejik öneriler sıralıyorlar:

— "Zirhli birlikleri Habur köprüsünden geçirelim."

— "Ama sonra hızla ilerlemeliyiz. Habur'dan Kerkük'e 250 kilometre var."

— "Paraşütçü birliklerini, kara ordusu varduktan sonra indirebiliriz. Yoksa ancak 24 saat tutunabilirler."

— "Dağlık arazide gerilla hareketine karşı tedbirler almamız lazım. Zetleri ona göre ayarlayalım."

Bütün bunlar ve benzeri öneriler, ilginç tabii... Ancak bilgisayar ekranında "harp oyunu" oynar gibi uluorta konuşmaları için, vakit biraz erken değil mi?

İran birliklerinin, Irak sınırları içindeki hareketinin endişe verici olduğunu, bu sırada da birkaç defa işaret edildi: Bizim İran'a, petrol boru hattı, Kerkük ve Musul konusunda, daha 1982 yılında yaptığımız uyarılar var. Şu haklı gerekçeye dayanıyor:

Türkiye'nin, uluslararası anlaşmalarına göre, Güney sınırında Irak devleti bulunuyor. O devletin Türkiye'yi yakından ilgilendiren bir bölgesinde ftili bir statü değişikliği, Türkiye'nin kafarı olmadan gerçekleştirilemez.

İran, son sıralardaki tutumuyla, Türkiye'nin bu uyarısını unuttuğu olduğu izlenimini vermektedir. Öyle oluncada, Türkiye'nin diplomatik ve askeri açılarından her türlü önemi almaya hazır bulunması gerekiyor.

Ancak bu "hazır bulunma"nın asıl amacı "caydırıcılık"tır. Eger İran, Türkiye'nin bu konudaki kararlılığını —geç de olsa— fark eder ve Kerkük bölgesine bulaşması gerektiğinin bilincine varırsa, o önlemleri eyleme dönüştürmenin bir nedeni yok. Çünkü bizim, sınırlarımız dışındaki herhangi bir hedefe karşı, durup dururken harekete geçmek gibi bir merakımız yok. 1923'ten beri izlediğimiz dış politikanın temel ilkesi o.

Kerkük ve Musul'un şimdiki durumuyla ilgili askeri önerilerini sıralayan uzmanlarımızın heyecanı da, umarız, onlara o ilkeyi unutturacak kadar fazla değildir.

Bazen o çeşitli heyecanlara, başka cazip fikirler de eşlik eder: "Oralar geçmiştire bizi" denilir. "Dış Türkler bizi bekliyor" denilir. "Bizim de petrolümüzün olmalı" denilir..

Daha İran-Irak savaşının çıkışından çok önce de, bu fikirlerin cazibesine kapılanlar vardı. En anlamlı İttihat ve Terakki'nin "Harbiye Nazırı" Enver Paşa'ya, Osmanlı İmparatorluğu'nun başına açtığı derter malumdur.

Çok şükür, Atatürk'ten bu yana, devlet yönetimimizin etkili yerlerinde o çeşitli merakları olanlara rastlanmadı. Dileriz, bundan sonra da rastlanmaz.

İrak-Iran savaşındaki gelişmelerin bizi ilgilendiren yanı, bölgedeki menfaatlerimizi sarsacak bir yapısal değişiklik için veremektir. Onun dışında, bir niyetimiz olamaz.

Savaşın aşamalarını dikkatle izlemeliyiz. Her türlü ihtimali göz önünde tutan planları —ortalık yerlerde değil ama— Genelkurmay masalarında hazır tutmalıyız.

Ama, geçen gün de belirlemeye çalıştık: Bu gibi konular, iktidarı ve muhalefeti bir arada, soğukkanlılıkla yapılacak millî bir siyasi değerlendirilmenin süzgecinde geçirilmelidir. O gereği yerine getirecek bir diyalog mekanizması da, bir önce

kurmaya bakmalıyız. **ALTAN ÖYMEN**

Apo, militanların sayıca artırılmasını istedi

PKK'da yeni kadrolaşma

- PKK lideri Abdullah Öcalan, bölgede sıcak savaş döneminin kızıştığını belirterek, kadroların hızla genişletilmesi gerektiğini bildirdi
- Celal Talabani'nin örgütleri birleştirmek amacıyla yoğun çaba harcadığı ve Apo ile prensip anlaşmasına vardığı belirtildi

• Seyfettin ÖZGEZER • DIYARBAKIR (MİL-HA)

PKK üst düzey yöneticilerinin Abdullah Öcalan (Apo) başkanlığında Şam'da 1988 yılı için bir durum değerlendirmesi yaptığı ve hazırlanan eylem paketinin kuryelerle örgüt birimlerine ulaştırıldığı bildirildi.

1988 yılında PKK sesini dünya kamuoyuna duyurmak için gerek Avrupa, gerek Ortadoğu ve Türkiye'de yoğun propaganda ve eylem taaruzuna geçti. Suriye'nin başkenti Şam'da örgütün üst düzey yönetici kadrosunun Abdullah Öcalan başkanlığında toplanarak, 1988 eylem takvimini saptadığı bildirildi. Apo'nun toplantı sonrasında, merkez komite üyeleriyle birlikte Lübnan ve Kuzey Irak'taki kamplara geçerek militanlarla görüştüğü, kampları denetlediği öğrenildi.

Kuzey Irak'taki kampların denetimi sırasında Apo, militanlara yaptığı konuşmada Kürt tarihinde simdiye kadar ulusal kurtuluş mücadelesi verenlere seyh, ağa, aşiret reisleri ve soyunculardan önderlik ettiğini söyledi. "Bunlar, hiçbir başarı sağlamadan yok oldular" diyen PKK lideri Apo'nun şöyle konuştuğu öğrenildi:

"PKK ulusal mücadelede çok genç olmasına rağmen yok olmadı. 1988 yılı eylem seferberliği olacaktır. Bizim için önemli bir yıl. Bahar aylarında gelebilecek saldırıları daha önceden belirleme-ya- lazım. Her eylem için parti kararını beklemeyin."

BİNLERCE KADROYA İHTİYAÇ VAR

Apo'nun, Türkiye'de eylem yapacak militanlara moral vermek amacıyla sözlerini şöyle sürdürdüğü bildirildi:

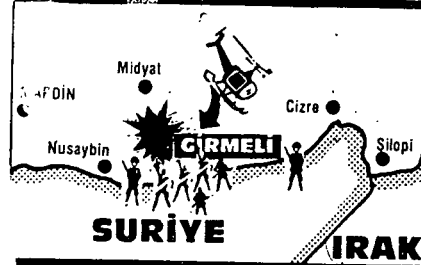
"1988 yılı için geniş kadroya ihtiyacımız var. 3-4 yıl öncesine kadar 300 dolayında elemanımız bile yeterli geliyordu. Birkaç yıl sonra binlerce elemanımız yetişecek. Ama Ortadoğu'da dengeler süratle değişiyor. Sıcak savaş dönemi giderek kızıyor. Bu nedenle 3-4 yıl sonra, ihtiyac duyacağımızı düşündüğümüz kadrolara şimdiden ihtiyac duymaya başladık. Çalışmalarımızı yoğunlaştırmalıyız. Kadro sorumluluğu, büyük fedakârlık ve cesaret isteyen bir görevdir. Benim görevim ne kadar ağır, kadroların görevi de o kadar ağırdır. Türkiye'de propaganda çalışmalarımızda köylülere, yapılmaması gereken mücadele anlatıldığında, mücadelemizi doğruluğunu kabul etmelerine rağmen, 'Sadece bizim katılmamızla ne olabilir ki?' diyorlar. Oysa hepimizin bildiği gibi, Fırat Nehri, dağlardan akan binlerce akarsudan oluşuyor. Yağmız bile damla damla yere düşüp sel bahini alıyor. İşte her yurtsever, kendini dağdan akan bir çeyme veya bir yağmur damlası olarak görebilir. Nefesimizi boşa harcamamalıyız."

ORGÜTLER BİRLEŞİYOR

Öte yandan, Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK) Genel Sekreteri Celal Talabani'nin, Kürt örgütlerini birleştirmek için yoğun çaba içine girdiği öğrenildi. İsveç'te yayınlanan Kürdistan Press gazetesinin son sayısında Talabani'nin imzasıyla çıkan çağrıda YNK ve PKK'nın bu konuda anlaşmaya vardıkları öne sürüldü. Milliyet muhabiri Rafet Balı'nın haberine göre Paris ve İsveç'teki Kürt kaynakları, Talabani'nin PKK'ya iki şart koştuğunu, bunlardan birinin, eylemlerde kadın ve çocuklara dokunulmaması ve diğer Kürt gruplarına bağlı militanlara saldırılmaması olduğunu belirttiler. Eruh'taki son baskında kadın ve çocuklara dokunulmaması, PKK'nın bu koşullara uymak eğiliminde olduğu şeklinde değerlendiriliyor.

Son toplantıda PKK lideri Abdullah Öcalan'ın son örgüt toplantısında konuşurken video bandına alınmış görüntüsü... Apo'nun toplantısında, bölgede sıcak savaşın kızıştığını, PKK'nın kadrolarını hızla genişletmesi gerektiğini anlattığı öğrenildi. (Telefoto) DIYARBAKIR—MİL-HA

En büyük çatışma 20 PKK'lı öldürüldü

• Nusaybin'in Dibek ve Girmeli köyleri arasındaki dağlık bölgede güvenlik güçleriyle çatışmaya giren 20 PKK'lı öldürülürken bir pilot binbaşı, iki er şehit oldu

• Bir helikopterimizin yara alarak zorunlu iniş yaptığı çatışmada bir yüzbaşı, bir üstegmen, 14 güvenlik görevlisi yaralandı
HABERİ 9. SAYFADA

• Nusaybin'de bir mağara kenarında kısırılan 20 militan öldürüldü

PKK'cılara darbe

• Sıraç ÇALIK

• MARDİN (MİL-HA)

MARDİN'in Nusaybin ilçesine bağlı Dibek ve Girmeli köyleri arasında, güvenlik kuvvetleriyle PKK militanları arasında çıkan çatışmada 20 PKK'lı ölü olarak ele geçirilirken, bir helikopterimiz zorunlu iniş yaptı. Pilot binbaşı Yılmaz Özgüneş şehit oldu. Çatışmada iki er de şehit düşerken, bir yüzbaşı, bir üstegmen, bir astsubay, 2'si polis, 9'u er olmak üzere 14 güvenlik görevlisi yaralandı.

PKK'nın, Güneydoğu'da bahar harekâtına karış, görülmemiş düzeyde etkin önelemler alınırken, dün sabahın erken saatlerinde militanların sıcak temas sağlandı. Mardin'in

• Nusaybin'e bağlı Dibek ve Girmeli köyleri arasında ve Suriye sınırı yakınlarındaki dağlık bölgede çıkan çatışmada bir binbaşı ile 2 er şehit oldu, 14 yaralı var

Nusaybin ilçesine bağlı Dibek ve Girmeli köyleri arasındaki ve Suriye sınırı yakınlarındaki sarp dağlık bölgede bir mağara kenarında kısırılan militanlarla, güvenlik kuvvetleri arasında çatışma başladı. Suriye'den sızdıran belirlenen militanlar, önceki akşam saatlerinde çembere alındılar. Günün erken saatlerinde, jandarma komando birliği ile özel hareket timleri, kısırma harekâtını başlattı. Saatlerce süren çatışmada, 20 PKK militanı ölü olarak ele geçirildi.

Kuskaç harekâtı sırasında jandarma komandoları, çatışma bölgesine havadan indirme yaptılar. Bu sırada PKK militanlarının helikoptere ateş açtıkları, bir helikopterimizin yara aldığı, zorunlu iniş yaptığı pilot binbaşı Yılmaz Özgüneş'in şehit olduğu bildirildi. 40 kişi kadar oldukları belirtilen PKK militanlarının kaçabileceği her türlü geçidin kapatıldığı, yetkililere açıklandı. Kuskaç harekâtına jandarmaların birliktirinin yanı sıra özel timler de katıldılar. Çatışmada, PKK militanlarının kurşunlarıyla yaralanan askerler, helikopterle Mardin'e getirilerek, Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındılar. Operasyon saat 18.00 sıralarında sona erdi.

PKK: "Türkiye'ye ve ekonomisine darbeler indireceğiz"

TKP/ML: "Görevimiz kızıllıktır, iktidar için gerilla savaşı"

Küstah sözler

Brüksel ve Frankfurt'ta basın toplantısı düzenleyen terör örgütleri Türkiye'yi silahlı eylem hedefi ilan ettiler

PKK:

"Türkiye'ye ve ekonomisine darbeler indireceğiz"

TKP/ML

"Görevimiz kızıllıktır, iktidar için gerilla savaşı"

Brüksel ve Frankfurt'ta basın toplantısı düzenleyen terör örgütleri Türkiye'yi silahlı eylem hedefi ilan ettiler

**Tahir HACIKADİROĞLU
FRANKFURT**

Sıtkı ULUÇ (BRÜKSEL)
Ölücü ve yıkıcı kuruluşlar Avrupa'da Türkiye aleyhine aynı anda kampanya başlattılar. PKK'nın siyasi kanadı ERNK adına dün Brüksel'de bir basın toplantısı düzenleyen bölücüler Almanya'ya tehdit ettiler ve turistlerin Türkiye'ye gelmemesini istediler. TKP/ML adına Frankfurt'ta dağıtılan bir bildiri ise Türkiye'ye karşı savaş çağrısında bulunuldu ve Metris'teki firar olayı üstlenildi.

PKK'DAN TEHDİT
PKK'nın siyasi kanadı ERNK adına dün Brüksel'de bir basın toplantısı düzenleyen Rahime Demir ve uçbölücü arkadaşları, altı Türk gazeteci ve bir Türk basın muşavirliği temsilcisi önünde konuşarak Federal Almanya'nın örgüt üyelerine karşı tutumunu protesto ettiler. Almanya'da halen 13 PKK üyesinin tutuklu olduğunu, son olarak 17 Mart'ta Mehmet Sait Yıldırım ve 24 Mart'ta Ali Haydar Kaytan'ın sokak ortasında tutuklandıklarını söyleyen bölücüler, "Almanlar MIT ile işbirliği yapıyorlar. Militanlarımızın sahte isimler kullandıklarını rağmen Almanlar onlara MIT'den öğrendiklerini gerçek isimleriyle hitap ediyor, onları MIT'den aldıkları fotoğrafları tutukluyorlar" şeklinde konuşular.

EKONOMİYE DARBE
Türkiye'nin ekonomisine darbeler hazırladıklarını, özellikle lerini söylediler. Kürtler arasin da Avrupa'da bir hesaplaşma olduğunu, bazı Kürtler'in Avrupa'da fraksiyonu çatışması sebebiyle PKK tarafından öldürüldüğünü ise kabul ettiler.

METRIS OLAYI
Öte yandan Türkiye, Komünist Partisi/Marksist-Leninist Merkez Komitesi, daha önce Brüksel'de düzenlediği basın toplantısından sonra dün Federal Almanya'da da bir bildiri yayınlamak, taraftarlarını "gerilla savaşı"na çağırdu. "Ferman peşinlik, öngörülerimizdir" denilen bildiri, "Yolun başındayız. Atılan adım önemli ama, gerçekliğe yer vermeden devrimi sonuna kadar götüremeyiz, bu ruhla sorunların çözümü büyük bir cesaretle yürütme perspektifine sahip olmalıyız" denildi.
Metris Askeri Cezaevi'nden 29 komünistin kaçması olayını, gerek basın toplantısı, gerek bildiri ve gerekse yapacakları eylemlerle "iyi kullanmalıyız" çalisan TKP/ML Merkez Komitesi, Türkiye'deki cezaevlerindeki duvarların kendilerine "vaz" geleceğini ileri sürdü.
Federal Almanya'da yayınlanan "Me İktidar" başlıklı TKP/ML bildirisinde, kaçış olayı şöyle anlatıldı:

"24 Mart 1988 akşamı Metris, 29 komünisti ve devrimcileri zindan duvarlarını, esaret zincirlerini parçalayarak dışardaki devri arkadaşlarıyla katılmalarının gerçekleştirilmesine sahne oldu. TKP/ML-TIKKO savaşçıların zindandan uzun bir süredir 'kaçış' için yürüttükleri ısrat, sabırlı, azimli çaba, belirlenen hedefe ulaştırılmış oldu.
Kaçan yoldaşların parti ile ilişkileri daha önceden belirlenmiş plan çerçevesinde derhal gerçekleştirilmiştir. Yoldaşlar, parti üyelerine daha önceden belirlenmiş alanlara çekilerek, güvençeye alınmışlardır. Gerçekten kudretli olanlara kimler olduğu bu eylemle de bir kez daha açık değil mi?.."
Söz konusu bildiri, TKP/ML-TIKKO militanlarının mahkemeleri "miting alanına" çevirdikleri ve cezaevlerinde sınıf mücadelesinin en şiddetli bir şekilde sürdürüldüğü de belirtilerek şöyle denildi:
"Yolun zahmetli, meşakkatli, ağır bedeller talep ettiğini, ama geleceğin parlaklığından da zerrece kuşkuyla olmayacağını cezaevlerinde kaldırdığı direniş boyarının daha ileri bir safhasını teşkil eden, komünist devrimcilerin son olmayacak olan sözcüğe eylemi, devrim sosyalizm ve komünizm mücadelemiz büyük bir güç vermiştir. Ve bu class eylemlerini revizyonizmin, reformizmin alt edilmesi, dünyanın değiştirilmesi mücadelesindeki etkili gücüyle gayet benzer açığa çıkarılmıştır."

NAMLULARI TÜRKİYE'YE KAHRINI
TKP/ML Merkez Komitesi, bildirisinin bir başka bölümünde ise, militanlarına seslenerek partiye güvenmelerini, örgütün kollarının her yerde olduğunu iddia ederek, "Mahkemelerde, işkence lezâhlarında, zindanda, dağda, pehlirde, partimizin ihtilâli militan geleceğini konuştururuz, her cephe, her bölge, her köşeden gelebiliriz" dedi.

Geleceklerine göre "mamulurumuz dünyanın mevzilerini düşünmeli emrettiğini" de ileri süren TKP/ML, bildirisini şu cümlelerle tamamlıyor:
"Eh kank, işkenceci cellâtlar, generaller, soğuk-kılıbrazlı jeneraller, operasyon isimleri rahat gezememlidir. Yükselen halk mahalefini kendi potansiyelinde erimeye çalışan egemen sınıf partilerinin oyunlarını tetimisine müsamaha edilmemelidir. İşçi sınıfında disiplinlemeye, düzenle uyusturmaya, egemen sınıfların kontrolüne çekmeye çalışan sarı sendika ağları at oynatmamalıdır.
Bunun için kızıl siyasi iktidar perspektifiyle merkez görevimiz gerilla savaşının güçlendirilmesi,

yoğunlaştırılması ve yakaçıklılaşması ihtiyacına her sahada destek için görev başında.."

FIRARIN HİKAYESİNİ SATTILAR

Öte yandan, muhabirimiz İrfan Ulku'nun haberine göre, Metris Cezaevi'nden kaçan 29 TIKKO'cunun firarlarının hikâyesini Belçika'daki bazı gazete ve ajanslara sattıkları öğrenildi. İstihbarat birimlerinin aldığı bilgiye göre, firardan, önceden haberi olduğu anlaşılan ve Belçika'nın başkenti Brüksel'de Belçika polislerinin himayesinde barınan TKP/ML-TIKKO idarcilerinin kaçış hikâyesini yazarak kaçanların ağzından röportaj haline getirdikleri bildirildi.
Kandıra baskını ve Metris'ten kaçışın Belçika'daki Merkez Komite'nin bilgisi dahilinde yapıldığı bildirilen emniyet yetkilileri şunları söylediler:
"Kandıra baskısından sonra sızdıran olup İstanbul'a gelen TIKKO'cular büyük bir ihtimalle daha önceden planlanan Metris'teki TIKKO'cuların kaçışları için bir güvenlik çemberi oluşturmuşlardır. Ancak İstanbul Siyasi Polisleri onları kısa sürede yakalamış, bu ihtimal ortadan kalkmış oldu. Şimdi örgüt bir yandan kendini toparlayıp yeni eylemlere hazırlanırken öte yandan da liderleri Belçika'da, bu ülke polislerinin himayesinde yeni eylemler planlıyor."

turizm sektörünün hedef alınacağını söyleyen bölücüler "Avrupa turistleri bu yaz Türkiye'yi sevmesinler. Aksi takdirde sorumluluk kabul etmeyiz" dediler. Yapacakları eylemlerin sirtlara ve bölgelere göre ayarlanacağını söyleyen PKK temsilcileri, "Esas mücadele bölgemiz Kürdistan'dır ama şehirlerde de gireriz" dediler.
Federal Almanya'ya da "uyarıdıklarımız" söyleyen bölücüler Bonn'da Türkiye ile işbirliğini teşhir edebilecekleri ileri sürdüler.
"Kürdistan için savaş veren terör örgütleri PKK" olduğunu, diğer Kürt örgütlerini PKK'ya ilgilendirmediklerini söyleyen Rahime Demir son olarak ipile boğularak öldürülen 9 kişi konusundaki soruya cevap verirken "PKK savaş veriyor. Öldürülenlerin Kürt olması, kimlikleri önemli değil. Türkiye Cumhuriyeti tarafında kalan herkes düşmanımızdır" şeklinde konuştu.

PAZARLIK İDDİASI
İçişleri Bakanı Kalemli'nin tutuklanan PKK militanlarının iddeleri için pazarlık yapmak üzere Almanya'ya geldiğini, uluslararası hukukun çiğnendiğini ileri süren bölücüler, Almanlar'a karşı "kitle mücadelesi" verileceğini, bu mücadele sayesinde bir süre önce Alman hükümetinin el

koyduğu parasını iade etmek zorunda kaldığını söylediler.
PKK'nın, Türkiye ile "savaş halinde" olduğunu hatırlatan bölücüler, amaçlarının "dünyanın ekonomik ve askeri yordamı yok etmek olduğunu" ileri sürdüler.
Milletlerarası alanda "terör" kuruluşu olarak tanınan PKK'nın "Avrupa'nın başkenti" diye bilinen Brüksel'de basın toplantısı yapmasına izin verilmesi, basın toplantısında teröristlerin Avrupalılar'da ölümle tehdit etmelerine gözyumulması, Belçika hükümeti ve istihbarat birimlerinin eleştirilmesine yol açıyor. Avrupa'da PKK'nın basın toplantısına izin veren tek ülke olarak kalan Belçikalılar da PKK'nın tehditlerine hedef oluyorlar.

İşbirliği yok
Dünkü basın toplantısında sorular sorularla da cevaplandırılan bölücüler, Türkiye'ye karşı savaş veren, Kürdistan için savaşan terör örgütünü PKK olduğunu, diğer Kürt kuruluşlarıyla ilişkileri olmadığını ve destek bekledik-

Ekonomiye darbe
PKK sözcüsü Rahime Demir, başta turizm olmak üzere Türk ekonomisine darbe indireceklerini söyledi. Türkiye'ye gelecek turistleri tehdit etti.
Cinayetlere övgü
9 vatandaşın öldürülmesini sahipsizlenen PKK sözcüsü, "Türkiye'nin tarafında olan herife bizim için düşmandır, Kürt olsa bile" dedi.
Yolun başında
"Gerilla savaşı" çağrısında bulunan TKP/ML-TIKKO, "Yolun başındayız" dedi, üst düzey devlet görevlilerini ve sendikacıları cinayet hedefi olarak gösterdi.
Firarı üstlendiler
Örgüt bildirisinde, Metris'ten 29 teröristin kaçması eylemi üstlenildi. "Gerçek kudretli olanların kim olduğu bir kere daha görüldü" denildi

Milliyet 3.4.88

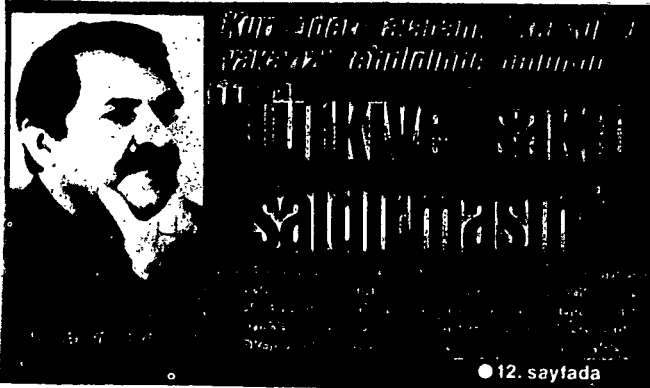
İran-Kürt ilişkisi dikkatle izleniyor

Ankara izlemede

İran'ın verdiğirdiği reddinmetransısalısalan'konu-
tutan Yurtsever'ın birgünPKK ile işbirliği yapı-
lır yonundaki haberler Ankara'da kuşkuyla karşı-
lanıyor ve böyle bir durumda ilgili merkezlerin uya-
nacağı belirtiliyor.

• NİLÜFER YALÇIN • ANKARA

İRAK'ta başlanan bir Kürt devleti kurmak amacıyla, İran'ın yardımıyla Bağdat rejimine karşı savaşan Kürdistan Yurtsever Birliği YNK'nın, PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan ile ittifak sağladığına dair haberler Ankara'da kuşkuyla karşılandı. Hükümet yakın çevreler, YNK Genel Sekreteri Celal Talabani'nin son zamanlarda Avrupa'da verdiği konuşmalarda Türkiye'ye "atıl" İran artığı kabul etmekle beraber, iki örgüt arasında gerçek bir işbirliği buğusu için şüpheleniyorlar.
Talabani'nin Fransa'da yayınlanan Libération gazetesine verdiği mülakatı, Irak'ta İran'ın desteğiyle başlanan bir Kürt devleti kurma hedefinden söz ederken, "en hızlı fırsatı olan görüşü bir Türk kelime"ni sadece bir olasılık şeklinde öne sürdüğüne dikkat çekiyor. Yetkililer, Türkiye'nin bu konudaki tutumu ve duyurduğu haklarında İran yönetiminin "aynı bilgisi saklı olduğunu" da vurguluyorlar.
Değerli Bakanlık kaynaklarına göre, "Türkiye, bu konuda kendisi ulusal marifati dışında caygın eden Kürt hareketleri ve Kürdistan işbirliği ile ilgili olarak ilgileniyor. Irak'ta elde edilecek için Tahran hükümetinin Irak içindeki etkinlikleri bilmek olmasın, İran'ın kendi kararını kabul etmeyerek" değerlendiriliyor.
Öte yandan Türkiye, Irak'taki ayrışıklardan da İran askeri birliklerinin Türkiye sınırları içinde faaliyet gösteren bölücü terör örgütleriyle işbirliği yapmalarına hiçbir şekilde göz yummayacağını Husseyin rejimi yöneticilerine çok kesin bir şekilde bildirmiş durumda. İran, Türkiye'nin bu duyurmasını bildiği için, Talabani de aynı hususta uyarılmış bulunuyor.

"Türkiye, sakın saldırmayın"

Naclı SAPAN

DİYARBAKIR, (hha) - Doğu ve Güneydoğu Anadolu topraklarını "Kuzey Kürdistan" olarak niteleyen "Kürdistan Yurtseverler Birliği" (YNK) Genel Sekreteri Celal Talabani, bu toprakların Kürtler için büyük önem taşıdığını söyledi. "Bize göre bu bölge, Kürdistan'ın merkezidir" dedi.

Kürtlerin yaşadığı bölgelerle ilgili olarak önceki yıllarda yayınlanan "Kürdistan Press" Gazetesine "değerlendirmeye" yapan YNK Lideri Celal Talabani, uzun süreden beri gündemde tutulmaya çalışılan ve tüm Kürt örgütlerinin içinde yer alması amaçlanan "Kürdistan Cephesi" için ne düşündüğünü sorusuna, şöyle yanıt verdi:

"Biz; YNK olarak, iki cephenin oluşması gerektiği düşüncesindeyiz. Irak Kürdistanı'nda bir cephe, bir de bütün Kürdistan'da diğer cephe. Genel Kürdistan cephesi, Türkiye Kürdistanı ile dayanışma içinde olmalıdır. Mücadele, birlikte yürütülmelidir."

Açıklamasında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni, "Kuzey Kürdistan" ve "Türkiye Kürdistanı" diye niteleyen YNK Lideri Celal Talabani, şöyle devam etti:

"Türkiye Kürdistanı, Kürdistan halkının mücadelesinde tarihi bir öneme sahiptir. Milletimizin çoğunluğu, Türkiye Kürdistanı'nda yaşamaktadır. Biz, orayı Kürdistan'ın 'merkezi' olarak adlandırıyoruz. YNK'nin görüşüne göre, oram (Kuzey Kürdistan) Kürtlerin Misri'dir. Nasil Misir, Arap dünyasında büyük öneme sahiptir, Türkiye Kürdistanı da hareketlendiği zaman, aynı öneme sahip olacaktır. Türk Hükümeti, bugün bize karşı, Irak Hükümeti'ni desteklemektedir. Bizim de, Türklerle karşı Türkiye Kürdistanı'na yardım etmemis gerektir. Düğmanımız düğman, benim dostumdur" diye bir söz vardır.

"Türkiye'nin, Kürtlerin yaşadığı Irak topraklarına girmesi ve burayı ıslah halinde işlerinin kolaylaşacağını" öne süren Celal Talabani, "O zaman Kürdistan'ın iki parçası birleşmiş olur" diyerek şöyle konuştu: "Bu iki parçadan biri 'Merkezi Kürdistan'dır' (Türkiye kastediliyor), diğeri ise Güney Kürdistan'dır (Irak

kastediliyor). Ulusumuzun büyük bölümü birleşince, büyük güç ortaya çıkmış olacaktır. Bu da, Ortadoğu'da büyük değişikliklerin olacağı anlamına gelir. Bu değişiklik, ilk olarak, Kürdistan'ın iki parçasının Türk Hükümeti'ne karşı mücadele için girmesini gerektirecektir."

TÜRK SOLUNA EYLEM ÇAĞIRISI

Açıklamasında sürekli olarak, "Türkiye'nin, Kürtlerin yaşadığı Irak topraklarına müdahalesinden" söz eden ve böyle bir durumda kendilerinin kârı çıkacağını söyleyen Talabani, "Ben, Türk İlerici güçlerine, Türk soluna müdahaleye bilirim ki; bu tür ıslah durumunda, Türkiye'nin durumu son derece kötüleşecektir. Hiç kuşku yok ki, devrimin objektif şartları oluşacaktır. Böyle bir durumda, Türk solunun eylemi; Türkiye'yi NATO'dan, gerici bloktan kurtarıp bu ülkeden İlerici güçlerin eline geçmesini sağlayabilir. Kürdistan'ın da Kürt ulusunun eline geçmesini sağlar."

"YERLE BİR EDERİZ"

Kürtlerin, Irak'ta kendi topraklarını ele geçirmesinden sonra, Türkiye'nin "Irak Kürdistanı'nı" ıslahı varlığını üzerinde sürekli görüş açklayan Celal Talabani, konuşmasının bu bölümünü şöyle başlattı:

"Eğer Türkler bize saldırsa, biz de bütün petrol işletmelerini yerle bir ederiz. Bütün petrolleri yakarsak, Türkler, bunları 10 yılda yapamazlar. Türklerin parası yoktur. Türkiye'de ciddi bir ekonomik kriz var. Türkler, birkaç yıl bizimle savaşamazlar. Böyle bir durumda, dünyanın Türkiye'ye yardım edeceğine kesinlikle inanmıyorum. Bir Arap devletinin parçasını ıslah etmiş olmaları için de, Arap ülkeleri Türkiye'ye karşı olur. NATO'ya yardım için de, sosyalist ülkeler böyle bir durumu kabul etmezler. Türkiye saldırgan bir güç olursa, bütün dünya onlara karşı olur. Böyle bir durumda Kürdistan'ın iki parçası, ortak düğmana karşı birleşir. Türkiye ve Irak'ın Kürtleri yok etme saldırısı karşısında, Kürtlerin de bunu cevaplayabilecek durumda hazır olmaları lazımdır."

Bir süre önce YNK'nin PKK ile ittifak haberlerinin yayınlamasından sonra PKK'nun bunu yalanlaması üzerine sert tepki gösteren ve bu konuda "Kürdistan Press" Gazetesine bir açıklama yapan Celal Talabani, gazetenin son sayısında gönderdiği mesajda, PKK Lideri Apo ile görüşüştüğünü, PKK'nın tüm Kürt siyasi güçleriyle görüşmeye hazır olduğunu belirterek, bu güçlere çağrıda bulundu. Talabani'nin, Kürt örgütlerine çağrısı şöyleydi:

"Ben, genel bir anlaşma ile güç birliği ve devrimci çalışmada dayanışma, Kürdistan devriminin her alanına katkıda bulunma temennisindeyim. Abdullah Öcalan'la konuştum. Onların da genel anlaşma ile bütün güçlerin birliğinin oluşması yönünde istekli oldukları inancına vardım. Bu nedenle, ben de sizleri bilgilendirme gereği duydum. Sizden ricam, en kısa zamanda bu çağrımıza cevap verip beni bilgilendirmenizdir. Böylece; aramızda genel bir anlaşma, ittifak ve birlik için gerekli görüşmelerini yaparsanız."

TELEKS

Teoman Erel

SAVAŞA KADAR ÇOK İŞLER VAR

BAZI sabırsız kişiler, yeni ellerine aldıkları kitabın son sayfasına şöyle kaçacak bir göz atıyorlar:

Kerkük ve Musul konusuna bizim kamuoyunda böyle yaklaşıyor. "Ordularımız oraya girerse acaba ne olur?" deniliyor, "Kâr mı çıkarız, zarar mı?"

Bu acil halimiz, bazı yabancı niyet ve propagandalara uygun bir ortam oluşturuyor. Washington'dan, Londra'dan, Türkiye'nin o bölgeye hemen müdahale edileceği havası basılıyor.

Bizim Başbakan, Bağdat'ı ziyaret ederken, meselelerin böyle hemen müdahaleyle gerektirmediğini, yani, "bu pillerin daha çok su götürüleceğini" bizim kamuoyuna anlatmakta ciddi yararlar var.

Bugünkü durumda, işler İran tarafından biraz daha kötüye götürülse dahi, Türkiye'nin çıkarlarını korumasının ilk ve tek yolu, ordularını bir daha çıkarmak üzere Arap çöllerine göndermek değildir.

Henüz Türkiye, İran-İrak savaşında "aktif tarafsızlık" politikasını terk etmemiştir. Henüz İran ve Kürdistan Kerkük petrol bölgesini ele geçirmiş değildir. Henüz Kuzey Irak cephesi yarılmamıştır.

Bugünün sorunu, "İran ve Kürt tarafından ele geçirilmiş petrol bölgesinin kurtarılması" değil, o tahlişiz durumu çeşitli caydırıcı politikalarla önlemeye çalışmaktır.

TÜRKİYE'nin savaştan önce İran'ı caydırma yönünde alabileceği hayli tedbir vardır. Geçmiş Turut Bey, bunları açıkça söylemek istemiyor. İran'la bir milyar doların üzerinde ticaret yapıyoruz ve bu imkânın bozulmasını istemiyoruz.

İran da, Türkiye'nin bu konuya verdiği önemi bildiği için zaman zaman ölçülü tirmanmalarla tahammülümüzün sınırlarını yokluyor. Geçenlerde Habur'da, muhtemelen bir İran uçağı tarafından köprüye yakın araziye atılan bombalar, "Bir tepki ölçme hareketi" sayılabilir...

Talabani'nin, sanki Kerkük ve Musul, İran tarafından ele geçirilmiş ve Kürdistan, "Buyrun, devlet kurun" diye teslim edilmiş gibilerden ortaklık dolayması ve tahrikatı demeyeceği de bir çeşit zemin yoklama sayılıyor.

Ankara, Kuzey Irak'ta, İran ve Kürt birliklerinin ilerleme şeklini dikkatle, en ince taferruza değeriendirerek yakından izliyor. Zapdilerin Irak topraklarının kontrolünü Kürdistan'a devrim Muhafızları'na vermesini önemli bir ipucu sayılıyor...

"İran şimdiki Irak'ı karşı kullanmak için Kürtlere mavi boncuk veriyor ama" deniliyor, "Bu durum sonunda da böyle olur mu, belli değil. Aynı bir Kürt devleti kurma aşamasına gelince, Tahrir da tereddüt edebilir".

IRAN'ın gerçek niyeti nedir? Başkentide bunun teşhisi konulmaya çalışılıyor. Bizim bakanlar ve teknik kişiler, İran'ı tümüyle kontrolsüz ve çığır bir devlet saymıyorlar. Bir bakanın dediği gibi:

"Adamlar bin yıllık tüccar, zaman zaman karşılında acemi kalıyoruz."

İranlılar gerek ticaretle, gerek siyasetle her entrikayı deniyorlar. Türkiye'nin kozlarını da biliyorlar. Tarafsızlık politikasından vazgeçmemiz halinde, filen esava girmeden de İran'ı caydırarak imkânlarımız vardır. Üzerimizden İran'ın yapılan transit ticaretini önleyebiliriz. Hava geçişini kontrol altına alabiliriz. Hatta zor duruma düşmüşünde, Irak'a savaş malzemesi satabiliriz...

Bu tür ihtimallere karşı İranlılar, başka ticaret yolları, bulabileceklerini düşünmelidirler.

"Biz de o zaman Sovyetler Birliği üzerinden bir ticaret köprü yaratırız" diyebilirler. Ankara'daki uzmanların buna cevabı şöyle:

"O zaman da Sovyetler'e mahkûm olmanın sonuçları olacaktır."

GÜNEYDOĞUMUZDA yaşanan gelişmelerin Türkiye'yi mutlak savaşta sokacağına dair öngörülerin dağılması gerekiyor. Daha yapılacak çok iş vardır. Ayrıca, Türkiye'nin meselesinin "toprak almak" olmadığı da hatırlanmalıdır. Türkiye, boru hatlarından geçirilen Irak petrolünden yılda birkaç yüz milyon dolar kazanıyor. Ayrıca o yolla avantajlı şekilde petrol ithal ediyor. Mesele bu çıkarların Irak'tan başka İran tarafından da kabul edilmesi, korunması ve garant edilmesidir. Fiziki ıslah değil.

Turğut Bey'i eleştiriyoruz, beğenmediğimiz politikalarını açıkça söylüyoruz. Ama kendisini, ilk provokasyonda Göben ve Breslau adlı Alman savaş gemilerine "Türk" makyajı yapmak suretiyle imparatorluğu ibadecemeyeceği bir savaşta sokan Enver Paşa gibi "İhtiyatsız ve maceracı" bir kişi olarak görmüyoruz. Turğut Bey'in yanısı, bu koşullarda bile tümüyle "iyi tüccar" kalmaya çalışması ve İran'a bu konuda zayıf görünmesidir. Bizim Başbakan, bölgenin haritası değiştirilmeye çalışırken, öteki meselelere de önem

Kritik soru: Kerkük düşerse ne olur?**'Irak Kürtleri destek bulur'****"Kuzey Irak'taki bir Kürt devletini Ruslar da, Amerikalılar da destekler"**

● "Bölgede kalıcı harita değişikliği tüm bölge ülkelerini ilgilendirir. Türkiye'nin toprak bütünlüğüne şimdiki tehdit yok. Böyle bir tehdit olursa Türkiye tüm tedbirleri alacaktır."

H. Esat Işık

Sezai Orkunt

Kritik soru:**Kerkük düşerse ne olur?****HABER MERKEZİ**

Kerkük bölgesinin düşmesi ihtimali, çeşitli ihtimalleri de peşinden sürükleyor. Türkiye'nin Kerkük petrolerine gösterdiği ilgi Başbakan Özal tarafından resmen ifade edildikten sonra, bölgedeki gelişmeler titizlikle inceleniyor. Irak sınırında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güvenlik tedbirleri de geniş çapta artırıldı.

İran'ın bölgede askerî üstünlük kazanmasını isteyen Iraklı Kürtler, savaşta aktif olarak İran saflarında Irak'a karşı çarpışıyorlar. Böylece, bölgede İran üstünlüğünün sağlanması halinde "otonom" bir Kürt devletinin kurulması ihtimali çeşitli görüşlere yol açıyor.

Emekli oramiral Seza Orkunt ve Dışişleri eski bakanlarından Hasan Esat Işık böyle bir ihtimali zayıf görüyorlar. Orkunt, böyle bir devleti ABD'nin de Rusya'nın da destekleyeceği görüşünde. Türkiye'nin askerî bir müdahale düşüncesi olmadığı doğrulanırken, meselenin Türkiye'nin güvenliği açısından çok önemli olduğu da kabul ediliyor. DYP'li Köksal Topkan, Türkiye'nin bölgedeki bir siyasi değişikliğe izin vermesini istedi.

H. Esat Işık:**HASAN ESAT IŞIK**
(Dışişleri eski bakanı)**Türkiye, İran'ın karşısına dikilmek isteniyor**

"Bir İran ilerlemesi sözkonusu ise de, Kerkük bölgesini yakında tamamen kontrolüne alacağı yolunda ciddi bir işaret vardır da denemez.

İran'ın bölgeyi işgal ettiği varsayımı ile düşünülürse, kabul etmek lazım ki, İran da her savaşın devleti gibi işgal ettiği bölgede uygun gördüğü idarî önlemlere başvurur. Hükümetin bu genel bir kuraldır.

Kerkük'te otonom bir devlet kurulması olasılığına gelince; ben, bölgelerdeki kalıcı siyasi harita değişikliklerinin tüm bölge ülkelerini ilgilendiren bir konu olduğunu düşünürüm. Fakat, konu geçici bir önlem olarak gündeme geldiğinde savaşın genel kuralları içinde değerlendirilmeye gerek yoktur.

Sezai Orkunt: (Emekli Amiral)**"Kuzey Irak'taki bir Kürt devletini Ruslar da, Amerikalılar da destekler"**

"Orada (Kuzey Irak'ta) zaten adı konmamış bir Kürt devleti vardır. Barzani gelmiş, kendine bir yer yapmıştır. Daha sonra Talabani gelmiştir.

Tahran, Kuzey Irak'ta kendisine bağlı bir Kürt devleti kurdurursa, bundan önce onun başı ağır. Bu devlet önce İran'ın Kuzistan bölgesindeki Kürtler'in ilhakını ister. Ardından Güneydoğu Anadolu'daki Kürtler gündeme getirilir.

Herhalde Irak'ta kurulacak Kürt devletini destekleyenler çıkacaktır. Sovyetler, "bağımsızlık hareketlerini destekliyoruz" olduklarını iddia ettikleri için ortaya çıkarlar. ABD ise "insan hakları" diyerek desteğini verir.

ABD yıllardan beri Kürtler için rapor üstüne rapor yazar. Onların kafasında Türkiye'yi bir federasyon haline getirerek Kürt

Kerkük'te bir otonom devlet kurulursa bu mutlaka Türkiye için bir tehdittir denemez. Tehditten söz edebilmek için kurulacak devletin Türkiye'den toprak talepleri eğilimi de göstermesi lazımdır. Böyle bir durumda ise Türkiye'nin ne yapması gerektiği bence çok açıktır. Türkiye Kürt bağımsızlığı fikrine karşı bir politika içinde değildir. Fakat, toprak bütünlüğü açısından ve bu bütünlüğü korumak için yapılacak tüm tedbirleri almakta da elbette herhangi bir tereddüt göstermemelidir.

İran'ın Kerkük'te Türkiye aleyhine böyle niyetleri olacağına kanaat değilim. Belki de daha çok İran'a böyle niyetler mal edilerek, Türkiye, İran'ın karşısına dikilmek istenmektedir."

devletini güçlü bir Türkiye'ye bağlamak hayali vardır.

Sovyetler, bağımsız sosyalist ve kendisine yakın bir Kürt devletinden yanadırlar.

Böyle bir gelişmeyi Türkiye'nin müdahale ederek önlemesi bir macera olur.

Oçemiş de, Kürtler Türk sınırından geçmiş sığınmışlardır. Birbirleri ile çatırırken, sınırları aşmışlardır. Bunlara o günkü şartlarda bazen göz yumulmuştur. Ama durum şimdi farklıdır. Sınırlar emniyetli değildir. Bu emniyeti sağlayıcı tedbirlerin ötesinde yapılacaklar macera olur. Savaşta buluştuğumuz sonra imkânlarımız 10-15 gün içinde bostalır. ABD'ye bağlıyız. Kongre "insan hakları eiden gidiyor" diye kıyameti kopartır. Sovyetler "Bağımsızlık hareketi önleniyor" diye ayağa kalkar. NATO'da yalnız kalırız. "Orada ne için vardı?" derler.

ALTINDA BOMBA VAR Öldürülen teröristlerin cesetlerinin altında, dokunulduğunda patlayan "tuzak bombalar" ele geçti.**20 PKK'ının kimlikleri tespit ediliyor**
Tuzak cesetler

● Suriye sınırına yakın bölgede çatışma sonucu ölü ele geçen 20 PKK militanının kimlikleri tespit edilirken, militanların, ölen arkadaşlarının cesetleri altına "tuzak bomba" koydukları anlaşıldı. Birkaç cesedin altında bulunan bombalar, alkışlı hale getirildi. Yaralı Astsubay İlyas Aslan da kurtarılmadı ve şehit sayısı 3'e çıktı.

NUSAYBİN, (Mardin),

(İbha) Suriye sınırına yakın bölgede güvenlik güçleriyle çatışmaları sonucu ölü ele geçirilen 20 PKK militanının 8'inin kimlikleri belirlenirken, çatışma sırasında ağır yaralanan Astsubay İlyas Aslan'ın sudahe karşı kurtarılmayıp ölmeye sebebi sayısı 3'e yükseldi. Şehit Binbaşı Yılmaz Özgüner'in cenazesi, düzenlenmiş askeri törenle toprağa verilmek üzere doğum yeri Bolu'na Düzce İlçesi'ne gönderildi.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'ne bağlı Kaleli Köyü Köleli Köyü mevkiinde güvenlik kuvvetlerine düzenlenen operasyonunda, "Teslim ol" çağrılarının alınarak çatışmaya giren ve 1 saat süren çatışma sonucu ölü ele geçen 20 PKK militanının otopsi ve kimlik belirleme çalışmalarına başlandı. PKK'ların kimlik tespiti sürerken, aralarında bir de dışı terörist bulunduğu öne sürüldü. İl belirlenirken, ölü ele geçen PKK'lular arasında, "bomba uzmanı" olarak bilinen "Salih" kod adlı Abdurrahman Zengin, "kivircik" kod adlı Mehmet Selim Samur, Bedrihan Karatay, Kasım Kulu, Mehmet Emin Aslan, Faysal Kut, Lokman Ay ve Tahir Ay'ın kimlikleri belirlendi. Bunlardan Abdurrahman Zengin'in, 30 yurttaşın acımasızca katıldığı Ömerli İlçesi'ne bağlı Pınarlık Köyü katliamını yanı sıra, aynı bölgede asker ve sivilleri hedef alan 28 ayrı eyleme katıldığı ifade edildi. Zengin, PKK'nın bombalı ve yollara mayın döşeme eylemlerini bizat gerçekleştirdi.

Nusaybin Cumhuriyet Savcılığı Ahmet Ayvazlı Osman Topçu'nun, İlçe Hükümet Tabiri Abdülkadir Celil ile sürdürdüğü otopsi çalışmalarına devam ediyor. 20 PKK'nın nerelerinden yara aldığı, tek tek raporlarla belirlendi. Çatışmada ölü ele geçirilen PKK militanlarının bir bölümünün cesedi altına bomba bırakıldığı belirtilirken, Mardin'den gelen bomba imha uzmanları, bunları etkisiz hale getirdi. Ulaşım çok güç olan bölgede, bazı noktalara da tuzaklar yerleştirildiği öğrenildi.

İl kez bu kadar büyük sayıda PKK üyesinin bir arada bulunduğu bir güvenlik yetkilileri, teröristlerin, eylem planlarını görüşmek üzere toplandıklarını ifade ettiler. Yetkililer, teröristlerin, bu toplantı noktasından Mardin'in çeşitli bölgelerine kaynağını planladıklarını, "eylem paketi"nde büyük ve ses getirecek baskın ve sabotajların bulunduğunu kaydettiler. Ancak, bu eylemlerin neler olduğu konusunda bilgi verilmeydi. Çatışma bölgelerinde ele geçirilen doküman ve belgelerden bir bölümünün ayrılmış militanlara imha edilmiş olduğu belirtildi.

İncelenen, soruşturma ve araştırmalara devam ediyor.

ROKETATAR VE AĞIR MAKİNELİ DE KULLANMIŞLAR

Öte yandan, bir güvenlik yetkilisi, teröristlerin çatışma sırasında roketatar ve ağır makinel silahlar da kullandıklarını bildirdi. Aynı yetkililer, çatışmanın bölge teröristlerinin "teslim ol" çağrısına atesle karşılık vermesi üzerine başladığını belirterek şöyle konuştu: "Çatışma sırasında grubun önde gelenlerinin, birkaç teröristi bırakıp bölgeden uzaklaşmaya çalışmaları önlenerek, operasyon başarıyla sonuçlandırıldı. Çatışma sırasında kaçan kaçan bölge teröristleri, diğerleri defnedilecek.

Ölü olarak ele geçirilen teröristlerin cesetleri, kimlik belirleme çalışmalarından sonra Nusaybin Seyyar Jandarma Tabur Komutanlığı'na getirildi. Anıleri tarafından istenen cesetler teslim edilecek, diğerleri defnedilecek.

Çatışma bölgesinde iniş yaptığı sırada, kazaya düştüğü anlaşılan helikopterin pilotu köleli binbaşı Yılmaz Özgüner için, dün saat 11.00'te askeri tören düzenlendi.

Öğleüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu, Diyarbakır Valisi Hamdi Arda, Jandarma Astsubay Komutanı Korgeneral Hulusi Sayın, 7'nci Kolordu Komutanı Korgeneral Selahattin İmer, 2'nci Hava Taktik Kuvvet Komutanı Korgeneral Siyami Taştan, Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İbrahim Aykaç ve Belediye Başkanı Mehmet Baydar'ın yanı sıra, şehit Binbaşı Özgüner'in silah arkadaşlarının hazır bulunduğu törenin sonra, bayrağı sarılı cenaze, memleketi olan Bolu'na Düzce İlçesi'ne, toprağa verilme üzere gönderildi.

Malatya'daki 2'nci Ordu Komutanlığı'nda görevli olan Güneydoğu'daki operasyon için geçici olarak Batman'a atanmış Binbaşı Özgüner'in eşi Hicran Özgüner, cenaze töreni sırasında fenalaştı. Hicran Özgüner, "Süper Vali" Hayri Kozakçıoğlu ile Diyarbakır Valisi Hamdi Arda tarafından teselli edilmeye çalışıldı.

"SÜPER VALİ" MARDİN'E GİTTİ

Öğleüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu, dün sabah şehit pilot binbaşının cenaze törenine katıldığı Mardin'e giderek, burada Vali Aykut Özan ve askeri yetkililerle görüştü. Operasyon hakkında bilgi alan "Süper Vali", saat 15.30 aralarında yine askeri helikopterle Diyarbakır'a döndü.

EYLEM HAZIRLIĞI YAPIYORLARDI

HAZIRLIĞI BİRLİKTE: Mardin'in Nusaybin ilçesinde 600 olarak ele geçirilen 20 teröristin başına lideriyle birlikte 17 kişilik keşif grubu ile birlikte, bölgeye intikal ettirilen 4 bin komando uç bölgelere yerleştiriliyor.

SEYRAN BAĞLAN
Selahattin BAYRAK
Emine BATMAZ

DIYARBAKIR/ŞIRNAK, (Tercüman)- Mardin'in Nusaybin ilçesinin dağlık kesiminde, güvenlik kuvvetleriyle girişikleri silahlı çatışma sonucunda 60 olarak ele geçirilen 20 teröristin, PKK'nun öncü keşif grubu olduğu belirlendi. Sınır bölgesine gönderilen takviye komando birlikleri de, sınırda ki uç karakollara yerleştirilmeye başlandı.

Bu arada Nusaybin'de teröristlerle girişikleri silahlı çatışmada şehit düşen Pilot Binbaşı Yılmaz Düzgüner, astsubay teknisyen İlyas Aslan ve er Ahmet Yazıcı (Manisa) için Diyarbakır'da bir cenaze töreni yapıldı.

BBC'ye bir demec veren Kürdistan Demokrat Parti Sekreteri Rebanî, "Türkiye'nin, Kürter'in baş kaldırmasına veya ayrı bir devlet kurmasına izin veremeyeceğiz" diyeledi.

Mardin'in Nusaybin ilçesinin dağlık kesiminde güvenlik kuvvetleriyle girişikleri silahlı çatışma sonunda 60 olarak ele geçirilen 20 teröristin, PKK'nun öncü keşif grubu olduğu belirlendi. Onbeş gün Nusaybin bölgesinde silah ve rince yapılan operasyonlarda, bu yılın ilk üç ayında Şırnak'ta Karaboyun köyünde 3, Kozluk ilçesinin Kulludere köyünde 5, Diçle'nin Kurudere köyünde de 3 terörist öldü olarak ele geçirildi. Operasyonlarda ayrıca, bölüce terörist ve bunlara yataklık eden 50 kişinin yakalandığı belirleniyor.

SINIR KUVVETLERİ

Öte yandan bölgenin aşılmasını koruması ve sınır güvenliğinin artırılması için önceki günlerden itibaren bölgeye intikal ettirilen 4 bin komando eri sınırda ki karakollara yerleştirilmeye başlandı.

2. Kolordu'dan bölgeye gönderilen takviye kuvvetlerin bir kısmı Mardin'in Silopi ve Hakkâri'nin Uludere bölgelerine yerleştirilerek, bir bölümünün de Siirt'in Şırnak ilçesindeki 119. tehcizatılarıyla 60 olarak ele geçirilen terörist grubunun geçtiğimiz günlerde Suriye sınırından yurda sızdığı, Siirt, Hakkâri ve Mardin bölgelerine dağılarak keşif yapmaya çalıştıkları bildirildi. 25-30 kişiden oluşan tehcizatı taşıyan keşif grubunun, bu bölgede elde ettikleri bilgileri sınır ösündeki kamplara ulaştırdıkları ve eylem planı içinde oldukları öğrenildi.

1800 MILİTAN

Öncü keşif grubunun üzerinden çıkan bilgilerden, PKK'nun sınır ösündeki kamplarında halen 1800 kişinin bulunduğu,

Bölgeye intikal ettirilen 4 bin komando uç bölgelere yerleştiriliyor

eylem hazırlığı yaptıkları ve keşif grubunu bu amaçla Türkiye'ye gönderdikleri, eylemler için yurda sızmaya çalıştıkları tesbit edildi.

Bu arada öldürülen teröristlerin kimlik tesbit çalışmaları da sürdürülüyor.

EN ÖNCEK DAKİM

Nusaybin'de ölümlü çatışmada 20 teröristin 60 olarak ele geçirilmesinin bölüce örgüte (PKK) bugüne kadar vurulan en büyük darbe olduğu belirtiliyor.

Bölgede güvenlik kuvvetleri Seyyar Jandarma Alayı'na, buradan da sınırda ki askerî karakollara dağıtıldığı belirtildi. Özellikle Uludere'nin Yekmal, Ortalık ve İpçivere bölgelerindeki askerî karakollara büyük çapta takviye yapıldığı öğrenildi.

Bu arada Mardin'in Nusaybin ilçesinin dağlık kesiminde, güvenlik kuvvetleriyle bir grup terörist arasında çıkan ve 20 teröristin 60 olarak ele geçirildiği çatışma sona erdi. Gece çembere yapılarak diğer terörist grubunun yakalanması için yoğun operasyon yapıyor. Operasyon Mardin Tugay Komutanı Tuğgeneral Turhan Bedirhan, Nusaybin Jandarma Tugay Komutanı Binbaşı Kemal Bayraktar tarafından yönetiliyor. Yürücü tim, jandarma erleri ve Kayseri'den gönderilen komando birliklerinden bölge geniş bir çembere alınarak kuzatıldı.

Öte yandan operasyonlar, Cizre, Şırnak, Uludere, Mardin'in Midyat, Dargeçit, Siirt'in Erub-Fındık bölgelerinde de yoğun bir şekilde sürüyor. Güvenlik kuvvetlerine gece operasyonlarında aydınlatma fişekleri kullanılıyor.

ŞEHİT MİLİTANIN İÇİN TÖREN

Mardin'in Nusaybin ilçesi Kaleli yakınlarındaki çatışmada kullandığı helikopterin düşmesi sonucu şehit olan Pilot Binbaşı Yılmaz Düzgüner ile çatışmada şehit düşen astsubay İlyas Aslan ve er Ahmet Yazıcı için Diyarbakır'da dün bir cenaze töreni yapıldı.

Diyarbakır Askerî Hastane önünde saat 11.30'da düzenlenen cenaze törenine, Oğlanüstü Hüseyin Valisi Kocakaya, Şırnak Valisi Kocakaya, Diyarbakır Valisi Hamdi Arslan, Belediye Başkanvekili Mehmet Baydar, Kolordu Komutanı Selahattin İmer, 2. Hava Taktik Komutanı Şeyhülislam Taştan, başbaşınan eşi Hilma Düzgüner, yüksek rütbeli subaylar ve kalabalık bir vatandaş katilişi iştirak etti.

Törende Kıdemli Binbaşı Atila Çilale bir konuşma ve

parak, "Dünya kurduğumuzdan bu yana bir ve başmaz yapmamız büyük Türk millet, bu İslam yolunda saymaz vatan evladın toprağın karababına vermiş ve büyük Atatürk gerideki anı Türk milletinin her ferdini kutsal vatan toprakları uğruna canını hiç düşünmeden seve seve vereceğini açıklık ifade buyarmıştır. Türk millet ve Türk Cumhuriyeti ösünmüştüğü kadar var olacağı, bu devam edecektir" dedi.

Daha sonra şehit Pilot Binbaşı Yılmaz Düzgüner için şiir okundu. Törenden sonra şehit pilotun cenazesi toprağa verilerek ösüne mevlit okunarak Bolu'nun Düzce ilçesine gönderildi.

Şehit pilot binbaşı, 4 aylık evli ve Malatya Hava Kuvvetleri'nde görev yapıyordu.

ASTSUBAY ŞEHİT OLDU

Öte yandan, Kilisedüzü mevkiinde çıkan çatışmada yaralanan astsubay İlyas Aslan'ın tüm çabalara rağmen kurtarılamayarak şehit olduğu bildirildi.

Şehit astsubay ve jandarma eri Ahmet Yazıcı için Diyarbakır'da dün tören düzenlendi. Oğlanüstü Hal Bölge Valiliği, önceki günkü çatışmada şehit olduğu bildirilen er Hayatı Başo'nun ise sağ olduğunu açıkladı.

TURGUTLU'DA YAS VAR

Nusaybin'de 20 teröristin öldürülmesiyle sonuçlanan çatışmada şehit düşen Jandarma Komando Çeruvu Ahmet Yazıcı'nın ölüm haberi memleketi Manisa'nun Turgutlu ilçesini yasa boğdu.

Tüglan fabrikasında işçi iken 10 ay önce Kırtakaç Jandarma Komando Birliği'ne asker olarak giren ve daha sonra girdiği imtihanı başarıyla geçmesi alan Ahmet Yazıcı, evli ve 3 aylık bir çocuk babasıydı.

Bir hafta önce izni olarak memleketine gelip tekrar birliğine döndüğünü bildiren Ahmet Yazıcı'nın birliğine dönerken, eşi Fatma Yazıcı ve oğlu Ali İhsan, babası Ali İhsan ve annesi Sema Yazıcı'nın veda ederken, "Biz vatanın hürriyeti için kayıyoruz. Önemli geri dönüşümüz de var" dediği öğrenildi.

Evlüğüne şehit olduğunu duyuran babası Ali İhsan Yazıcı da şunları söyledi: "Ben evladım 'Hakkım sana helal olsun' demişdim. Şimdi de evladım şehit olduğu yerde görevine devam etmeye talibim. Vatan için, millet için ben de canımı vermeye hazırım. Masum insanları katleden bu canlere mülakata hesap sorulmalıdır."

Öte yandan Türkiye'nin sınır takviye kuvvetleri yılmazı-

Öldürülen teröristlerin Suriye'deki 1800 PKK militanının "keşif grubu" ve 60 kişinin katili olduğu belirlendi

"Keşif grubu, çöktü"

Bölgeye intikal ettirilen 4 bin komando uç bölgelere yerleştiriliyor

Sistem temassız
1800 PKK militanı, "keşif grubu" nun raporlarına göre Türkiye'ye sızıp geniş çapta eylemlere girişeceklerdir

Takviye birlikleri
4 bin yeni komandoyle takviye edilen güvenlik kuvvetlerimiz Tuğgeneral Turhan Bedirhan komutasında operasyonlarını sürdürüyor

Türkiye izin vermesin
Barzani yanlısı Rebanî, "Türkiye'nin Kürter'in başkaldırmasına ve ayrı devlet kurmasına izin veremeyeceğini asla düşünmüyorum" dedi

ŞEHİT VE ŞEHİT YETİŞTİREN: Şehit komando çeruvu Ahmet Yazıcı'nın eşi Fatma, kardeşleri kurtulmuş, şehit yoldaşı 2 yaşındaki Ali İhsan, henüz "beş aylık" ve eğitimini tamamlayacak yaşta değil. Şehit babası Ali İhsan Yazıcı ise "Öğünüm şehit olduğu yerde görev bana veriliyor" diyor.

HABER 3. SAYFADA

KAÇIRILAN KÖYLÜLER KURTULDU

Siirt'in Şırnak ilçesinde PKK eşkiyasının kaçırdığı 2 köylü vatandaş kurtuldu.

Alınan bilgiye göre, bir hafta önce Şırnak'ın Güleçli köyünden PKK militanlarına kaçırılan Ahmet Ertem ve Musa Ertem isimli köylü vatandaşlar, eşkiyanın elinden kaçıp dün Şırnak'a gelecek güvenlik kuvvetlerine teslim oldu.

Köylü vatandaşların, Şırnak 199. Seyyar Jandarma Alayı'nda sorgularının devam ettiği belirtildi.

60 KİŞİYİ ÖLDÜRÜMÜŞLER

Ölü olarak gele geçirilen teröristlerin 1985 yılından bugüne kadar çeşitli eylemlere katıldıklarının belirlendiği açıklandı. Oğlanüstü Hal Bölge Valiliği Genel Sekreteri'nden verilen bilgiye göre, teröristlerin çeşitli tarihlerde 1'i subay, 3'ü jandarma eri olmak üzere toplam 60 kişiyi katlettikleri kaydedildi. Teröristlerin bu eylemlerinde bazılarının şunlar:

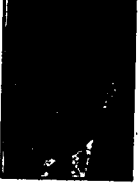
- 25.8.1985 günü Mardin ili Cizre ilçesinde ekip otosuna atıp öldürüldü.
- 29.8.1985 günü Mardin ili İdil ilçesi Ocaklı mevkiinde BOTAS petrol boru hattında görevli nöbetçilerin silahlarının gasbı.
- 6.10.1986 günü Mardin ili Midyat ilçesi Bayurt köyü İstevran mezarında Melek Demal'in öldürülmesi.
- 9.6.1987 günü Mardin ili Ömerli ilçesi Kocakuyu köyü yakınında askerî araçları silahlı saldırı, 1 subay ve 3 jandarma erinin şehit edilmesi.
- 20.6.1987 günü Mardin ili Ömerli ilçesi Fınarcık köyünde 30 kişiyi katledilmesi.
- 20.6.1987 günü Mardin ili Midyat ilçesi Taşlıburun köyü yakınında yol yapımında çalışan iş makinelerinin yakılması.
- 18.8.1987 günü Siirt ili Erub ilçesi Kubbakaya köyü Milan mezarında 25 kişiyi katledilmesi.
- 25.9.1987 günü Bitlis ili merkez Kolanga köyüne yapılan silahlı saldırı.

Açıklamada, teröristlerle birlikte 2 adet roketatar ve bu silaha ait mermiler, 1 adet ağır makineli tüfek, 7 adet Kalçenikof otomatik tüfek, 3 adet G-3 piyade tüfeği, 3 adet G-1 piyade tüfeği, 2 adet İngiliz piyade tüfeği, 1 adet mızrak, 2 adet tabanca, bir miktarda el bombası ve çok sayıda mermi ele geçirildiği bildirildi.

Bağdat'a giden Başbakan'dan Kerkük için açıklama

'Müdahale yok'**● Politikacılar ve bilim adamlarının görüşü**

Erkan Varolhan: "Gelişmeleri dikkatle izliyoruz"

Adnan Kahveci: "Türkiye kumar oynamaz"

Süleyman Demirel: "Müdahaleye kimse iyi demez"

Fikri Sağlar: "Kerkük'e müdahale büyük macera olur"

Akın Ertaç: "Türkiye'yi büyük güçlüklerle sürdüktük"

Prof. Esat Çam: "Savaşa girmek son derece tehlikelidir"

● Başbakan Turgut Özal, Bağdat'a hareketinden önce Erenboğa Havalimanı'nda yaptığı açıklamada, "Türkiye'nin bölgeye müdahale edeceğine dair yayınların hepsi spekülasyondan ibarettir. Türkiye'nin hiçbir şekilde bu ihtilafa katılmaya niyeti yoktur" dedi

● Özal: "Türkiye'nin toprakları kendisine kâfildir. Hiçbir macera peşinde değiliz. Bunu da herkesin çok iyi bilmesini rica ediyorum" şeklinde konuştu

● SHP milletvekilleri Hasan Fehmi Güneş ve Sedat Doğan, kimyasal savaşı protesto ettiklerini belirterek, Özal'ın gezisine katılmadılar

Özal: "Bölgeye müdahale bahis konusu olamaz"**"Topraklarımız bize yeter"****● Politikacıların ve öğretim üyelerinin ortak görüşü:****'Kerkük'e müdahale macera olur'****MİLLİYET HABER MERKEZİ**

IRAN-İrak savaşının giderek kızışması ve İran kuvvetlerinin Kerkük'e yaklaşması üzerine gündeme gelen Türkiye'nin müdahalesi konusunda görüşlerine başvurduğumuz siyasi parti önde gelenleri ile üniversite öğretim üyeleri, "Bölgesine bir gelişmeyi teklif etme ve macera olarak" nitelendirdi. Süleyman Demirel, (DYP Genel Başkanı): "Konusu kim olarak yaklaşılacak Türkiye'de Kerkük konusunu karşı çıkacak olmaz. Ama bu olayı koşturmak için değil bir meseledir. Türkiye müdahale etmeye kalkarsa kimse iyi etmez. Müdahale Türkiye için çıkar mı? Savaşa baştan ne olacak belli olmaz"

Köknel Toprak (DYP Grup Başkanvekili): "Türkiye Ortadoğu'daki sıcak savaş hareketlerine karşı mamalı, taraf olmamalı veya yer, bir çatışmanın doğrudan nedeni olmamalıdır. Türkiye ne Batı'nın eşiği bir sınırdır olmasın, tahmin edilemeyecek Muşul-Kerkük petrol bölgesini işgal etmek gibi bir macerayı düşünmemeli, ama bu bölgenin bugünkü konumunun dışında başka bir ülkeye veya başka bir grup tarafından işgaline izin vermemelidir."

Fikri Sağlar (SHP Genel Sekreteri): "Kerkük'e müdahale büyük bir macera olur ve Türkiye'ye geleceğini tehdit eder. Bu konuda hükümeti defalarca uyardık. Özal'ın bölgesine bir maceraya girmeyeceğini sanıyorduk. Ancak ekonomisi iflas yitirdikten, müdahaleye kalkıştıktan sonra da krize düşürdü. Türkiye başkalarını değil, kendi çıkarlarını düşünmüyor."

Akın Ertaç (MÇP Genel Başkanı): "Böyle bir müdahale Türkiye'yi çok büyük güçlüklerle sürükleyebilir. Böyle bir durumda işlerde aykırılımlar, terör ve sabotaj başlar. Biz savaşa tarafızlıymız korumalı, savaşı durdurmaya çalışmalıyız. Yurtta barış, savaşa karşı politikamızın ayrılmaz parçasıdır."

- Süleyman Demirel (DYP Lideri): "Türkiye müdahale ederse, kimse iyi etmez"
- Fikri Sağlar (SHP Genel Sekreteri): "Türkiye başkalarının değil, kendi çıkarlarının doğrultusunda hareket etmeli"
- Akın Ertaç (MÇP Genel Başkanı): "Ben, hükümetin böyle bir maceraya girmeyeceğini sanıyorum"
- Prof. Akın Ertaç (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi): "Ulusalara dengenin Türkiye'nin Kerkük'e ilişkin menfaatleri"

Hasan Kani İpek (Millî Savunma ve Dışişleri eski Bakanı): Türkiye dış politikasını başkalarının etkilerine göre değil, kendi ihtiyaçlarına göre tespit etmeli. Başlangıçta Batı, Türkiye'nin Kerkük'e müdahalesini menfaatli görmüyor. Türkiye için değil, İran'ın zararına düşünceleri için. Ben hükümetin böyle bir maceraya girmeyeceğini sanıyorum."

Bahri Zağma (RP Merkez Yürütme Kurulu üyesi): "Türkiye sanli Batı'dan birtakım teminatlar alıp, Ortadoğu'ya müdahaleye hazırlanıyor gibi. Ama bu macera olur. Savaş zaten süper güçlerin güdümünde sürüyor. Tarafız kalmak en uygun yoldur."

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN GÖRÜŞÜ

Prof. Hayri Domaş (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi): "Tarihî yönden hak olarak Kerkük'ün hakikaten İran'a bir müdahale hakkı vardır. Ancak bu müdahaleye girmeye kararlı olmamalıdır. Bizim, yolumuzda ilerleyerek yememiz gerekir. Bu hakkı isterken bütün yasal beşerleri kaçırmamız gerekir. Yani, bu güçlük bile olsa bir harbin getireceği zararlar çok daha kötü sonuçlar verebilir. Yoktan hakımızı beşerler kaçırmamızdır. Petrolümüzü alacağımız diye yanlış hareket etmeye kalkmamız gerekir. İki büyük devletim menfaatini uğruna yapacakları hiçbir şey yapmazlar, bu eşitlere gelmemek lazım. Konusunu yetkililerce, savaşa, boyansa hatta dışarıya tartışıp karar verilmelidir."

Prof. Esat Çam (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi): "Kerkük

İran tarafından işgal edilecek olur, hiçbir hakkımız kalmaz. Yeni bir statü ile, yeni bir devlet olur karşımızda. Kerkük ve Musul meselesi de söz konusu edilemez. Bu konuda savaşa girmek kendi görüşümü son derece tehlikelidir. İran-İrak harbi sınırımızda yıllardır sürüyor. Harbin ne zaman başladığı bilinir, ama ne zaman biteceği bilinmez."

Prof. Nevres Turhan (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi): "Türk-İrak petrol boru hattındaki Türkiye'nin hakkı, bölgenin İran'a geçmesi halinde yok olur. Çünkü devletlerin kendi toprakları üzerindeki hakimiyetleri vardır. İran, Kerkük'ü aldığı zaman, orada her türlü tasarrufu yapabilir. Ama bizim topraklarımızın üç mülküne sahip olan İran'ın, o bölgeyi alması uluslararası dengeleri bozar. Uluslararası denge açısından Türkiye'nin Kerkük'ü işgal etmesi gerekir. Konu çok yabak. İktisadî hukuki ve uluslararası politika açısından incelenmeye ve işlemeğe değer. Ve işlenmelidir."

Eğer Yakupoğlu (İrak Tarihî Kültür ve Yardımlaşma Derneği kurucularından): "Türkiye'nin bölgeye müdahale etmesi durumunda sorunları karşılayacağı doğrudur. Ancak, olaylara sedit kalır, müdahale etmezse, daha büyük sorunlarla karşılaşabilir. Petrol boru hattının kaybolması doğacak ıslah edilebilir. Ancak ayrıntılı kurulların kararıyla savaşı bir bölgeye sınır olan yerde bir Kürt devletinin kurulması, Türkiye'nin millî güvenliği ağır biçimde tehlikeye düşürür. Bunun telafisi ise mümkün değildir."

HİKMET ÇETİN (SHP Grup Başkanvekili): "Bölgeye müdahale olan bir politika Türkiye için son gelmez bir macera olur. Uzun süredir bazı dış çevreler Türkiye'yi ancak savaşa girmeye teşvik ediyor. Kendi çıkarlarımız ve toprak bütünlüğümüz kadar başka ülkelerin toprak bütünlüğüne de saygılı olmalıyız."

Milliyet 3.4.88

50 kişinin ölümlerinden sorumlu**PKK'nin Eruh celladı saptandı**

SİYERBAKIR, MİL-HA İRT'in Eruh ilçesine bağlı Yeşilyaymak ve Kaletepe yörelerinde 9 kişinin katledilmesi eyleminin Şahin Balık adlı PKK militanının liderliğinde 15 kişilik grup tarafından gerçekleştirildiği bildirildi.

Edilen bilgilere göre Şahin Balık, Güneydoğu bölgesinde PKK'nın giriştiği birçok eylemde 50 kişinin ölümünden sorumlu tutuluyor.

Yetkililer, son eylemdeki amaçları, hayvancılıkla geçinen yöre halkını yıldırarak ve ekonomik darbe vurmak olduğunu söylediler. Yapılan

ilan resmi açıklamada şöyle denildi: "Bölgemizde, üç ayıktan sonra başlatılmıştır. Birinci sonda Yeşilyaymak köyünün batısında, köye yürüyerek 1.5 saatlik mesafedeki noktalarda. Burada üç çoban ile beraber öldürülmüş, 60 kilogram hayvan ağı ve karınları kesilerek telef edilmiştir."

"İkinci sonda aynı köye 1.5 saatlik yaya mesafesinde bulunuyor. Burada eylemde 2 çoban ile beraber öldürülmüş, 45 koyun aynı şekilde telef edilmiştir."

"Üçüncü sonda eylem ise köye 3 saat mesafede yapılmıştır.

Türükler 4 çoban ile beraber öldürmüş, 130 keçi ve koyun da telef edilmiştir."

Açıklamada, eylemi yapan PKK grubunun sürekli yer değiştirdiği, yörelinin sarp ve dağlık olması nedeniyle takip faaliyetinde bazı güçlüklerle karşılaşıldığı belirtildi.

Yağızoymak'ta ağıtlar bitmedi

AĞITLAR DİNMEK BİLMİYOR: Yağızoymak köyünde bölücü eşkiya tarafından katledilen Ahmet Delan'ın annesi Fatma oğlu için ağıt yakarken, "Mahsum, evladımın, canımın kaybet-

ti. Artık ben de köyde yaşamayacağım" diyor. Komşu kadınlara da yüreği yanık Fatma'nın acısını içlerinde duyurarak milletlerine beddua lar yağdırıyor.

GÖZLERİNDEN ARTIK YAŞ GELMİYOR: Yağızoymak erkekleri, "Eşkiyanın gücü köyümüzü yıkıma uğratmadı. Karşımıza gelip bizimle erkekçe konuşmadığından dolayı ve sadece çobanlarımızı boğup sürülerimizi telef etti" diyor.

Eşkiyaya lânet!

Sadist katillerin acımasızca boğazladıkları 9 çobanın aileleri gözyaşı döküyor

Eşkiya ile işbirliği
Eşkiyanın her fırsatta kendilerini tehdit ettiğini ve saldırıya geçtiğini söyleyen Yağızoymak köylüleri hasımlarının da PKK eşkiyası ile işbirliği içinde olduklarını ileri sürdüler, "Ama biz yıldıramayacaklar" dediler

Hüsamettin KARANFİL

HRT (Tercüman) - Önceki gün PKK eşkiyaları tarafından Erub'un Yağızoymak köyünde 9 çobanın işle boğularak öldürülmesi, 300 keçi ve koyunun biçaklanarak telef edilmesiyle sonuçlanan kanlı vahşetin ardından başlayan matem, gözyaşı ve ağıtlar hâlâ dinmedi.

Katliamda yakınlarını kaybeden Pişkin, Kızılbaş, Delan, Tekin ve Eroğlu ailelerinin evlerinden ağıtlar yükseliyor. Kocası Hüseyin Pişkin ve oğlu 18 yaşlarındaki Abdullah Pişkin'in kaybeden Meriyem Pişkin'in eşkiyaya lanetler yağdırarak hicri sesi, bütün köyün acısını yansıtıyor.

Meriyem Pişkin "Allah hakkımızı yanlarına bırakmasın, ne istediklerince oğlumdan, kocamdan? Biz hayvanlarımızı besleyip geçimimizi sağlıyoruz. Kime ne etmişlik? Yarabbi sen bu vahşeti yanlarına bırakma" diye yakarıyor, "Oy babo ben şimdi 4 yetim çocukla ne yapacağım?" diyerek kadherine ağlıyor.

Oğlu Ahmet Delan'ın katliamda kaybeden Fatma Delan gözlerinden sicim gibi yaş akıp ağıtlar yakarken, duygularını "Eşkiya, düşmanlarımızla birlikte bize vurdu. Hasımlarımız eşkiyanın yanına geçip bizden intikam aldılar. Mal ve can gittikten sonra, biz bu köyde ne yapacağız. Biz de çekip gideceğiz" diye açıklıyor.

PKK DÜŞMANLARIMIZLA BİRLİKTE

Eşkiyanın her fırsatta köylere tehditler gönderip kendilerine saldırılar yaptığını söyleyen ve olayda yakınlarını kaybeden Ahmet Kızılbaş, da başlarına gelenleri ve duygularını şöyle anlatıyor: "Biz hain olmadığımız için eşkiya bize saldırıyor. Ayrıca eşkiya, birkaç yıl

önce köyde meydana gelen kan davasından yararlanarak, düşmanlarımızla işbirliğine girmiştir. Onlardan destek ve yardım almaktadırlar. Mesela düşmanlarımızdan bir tanesi azılı katil Fevzi Aydın, bizden sırf intikam almak için gidip PKK'lı olmuştur. Biz seçimimizi devletten yana yaptık. Bundan asla pişman da değiliz. Tüm insanımız teker teker kesilse yine devletimizin yanında olacağız ve asla hain olmayız. Eşkiya çobanlarımızı katlederken, ağıtlarına para koydu. Güya biz devletten para aldığımız için onlara karşı devletten taraf olup koruculuk yapıyoruz. Hayır bu şekildeki değerlendirmeleri asla yanlışlıştır. Biz para için değil, kendilerinin vatan haini olduğunu bildiğimiz için işle vatan ve milletimizi sevdiğimiz için devletten yana olmadık ve olmayız da devam edeceğiz. Bizim güvençimiz devletimizdir".

Eşkiyanın kendilerine nereden saldıracağını bilmedikleri için, köylere dışarı çıkamadıklarını belirten konülerden Ahmet Özalp da yakınları söyledi: "Sagolsun askerimiz bizi gece gündüz bekliyor ve koruyor. Ancak biz köylüydük. Hayvançılık yapmamız lazım, dağa taş gitmemiz, bağbahçe ekmemiz lazımdır.

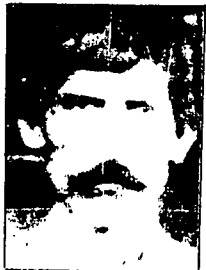
Eşkiya erkek gibi karşımıza geçip saldırmaya çalıştı. Arkadan vurup kaçıyor. Biz bu yüzden köyden çıkamıyoruz.

Çünkü karşımızdaki kalles ve haindir. Ancak bu hainlerin köklerinin ergeç kurutulacağına inanıyoruz. Devletimiz ve silâhli kuvvetlerimiz büyütür ve kendilerine her zaman güveniyoruz".

Yağızoymak katilleri belirlendi

İşte sapıkların elebaşı

9 çobanın boğularak öldürülmesi olayını Şahin Balıç adlı eşkiyanın liderliğindeki 15 kişilik grup gerçekleştirmiş

PKK'NİN GRUPOURUMLUSU: Şahin Balıç

DİYARBAKIR, (A.A.) - Sirt'in Fruh ilçesine bağlı iki yerleşim biriminde 9 kişinin katledilmesi eyleminin, Şahin Balıç adlı teröristin liderliğindeki 15 kişilik grup tarafından

gerçekleştirildiği bildirildi.

Yetkililerden alınan bilgiye göre, 29 Mart'ta bölücü teröristlerce, 9 çobanın katledildiği Yağızoymak ve Kaltepe yörelerinde güvenlik kuvvetlerine başlatılan operasyonlar devam ediyor. Güvenlik kuvvetlerinin bazı önemli işlemleri buldukları ve bir mağarada ele geçen belgelerden katliamı Şahin Balıç adlı teröristin planladığı belirtildi. Teröristlerin, katliamla birlikte, hayvançılıkla geçinen yöre halkını yıldırım için, küçükbaş hayvanları da telef ettikleri belirtildi.

Bir yetkilili, yerleşim birimlerine saldırıların uçayırı noktadan başlatıldığını belirterek, şöyle dedi: "Birinci nokta, Yağızoymak köyünün batısında, köye yürürerek 1.5 saatlik mesafedeki noktadır. Burada üç çoban işle boğularak öldürülmüş, 60 küçükbaş hayvan ayak ve kanınla kesilerek telef edilmiştir.

İkinci nokta, aynı köye yine 1.5 saatlik yaya mesafede bulunuyor. Buradaki eylemde de 2 çoban işle boğularak öldürülmüş, 45 koyun aynı şekilde telef edilmiştir.

Üçüncü noktadaki eylem ise, köye 3 saat mesafede bulunmaktadı. Teröristler 4 çoban işle boğarak öldürmüş, 130 keçi ve koyunu da telef etmişlerdir.

Eylemin geçtiği yörelerin oldukça sarp ve kayalık bir arazi olduğunu kaydeden aynı yetkilili, yöredeki vatandaşların hayvançılıkla uğraştığını, sürü otlatan çobanların günlerce köylere gelip gitmediklerini belirtti.

TESLİM OL: Bir hafta önce 28 arkadaşı ile birlikte Metris Askeri Cezaevi'nden kaçan Zeynel Karahan'ın babası Haydar Karahan, bugüne kadar gelişen olayları muhabirimize anlatırken, oğlu Zeynel'e de "Teslim ol" çağrısında bulundu.

Metris'ten kaçan firari Zeynel Karahan'ın evinde gözyaşı ve hüznün var "Oğluma komünist diyorlar, mânâsı ne bilmiyorum"

Ümit DERE

Bir hafta önce Metris Askeri Cezaevi'nden 28 arkadaşıyla birlikte firar eden Zeynel Karahan'ın 50 yaşındaki annesi ve 60 yaşındaki babası Haydar Karahan çocuklarını anlattılar.

Olayın şokundan halen kurtulamayan Karahan ailesi oğulları Zeynel'i anlatırken bir taraftan hüçküre hüçküre ağlayıp bir taraftan da onu bu durumlara zorla sürükleyenlere beddua ediyor. Anne Karahan da "O hiçbir şey yapmadı, oğlumuzu suçsuz" diyerek dövünü. Gazetelerde yayınlanları kabul etmeyen Karahan ailesinin reisi baba Haydar Karahan şunları söyledi:

"Zeynel, Hüseyin ve Mustafa isminde üç oğlum var, daha önce bir çocuğum daha vardı fakat doğduktan sonra ölünce onu aüfustan sildirmeyip 4'üncü doğan çocuğum ismini de Mustafa koyduk. Zeynel'e gelince, 1957 yılında Sivas'ın Hafif ilçesinde doğdu. Bu olayların başlamasından önce Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi birinci sınıfında okuyordu. Oğlum bugüne kadar ne benim ne kardeşlerimin ne de komşularımızın kalbini karmadı, onun hakkında hiç kimseden kötü bir söz duymadım. Biliyorum, oğlum arkadaşlarını harcadı. Zeynel'in tuttuğu günlük defterde de bu açık ortada. Arkadaşlarının sözü-lüğünü yapıp diye grubun lideri deniliyor. Bunu kabul edemem. O ne adam öldürdü ne de silâh çekti. İlk yaka-lanmasından yaklaşık bir ay önce evimizin altında açtığımız bakkal dükkanına gelen bir grup Zeynel'e "Ya bizim grubumza girebilir ya da anneni, babanı öldürürüz" diyerek tehdit etmişler, bunu bana Zeynel kendisi söyledi. Ben de korkumdan kimseye bir şey söyleyemedim. Daha sonra o şahıslar yine gelecek ellerindeki iki kutuyu saklaması için Zeynel'i yine tehdit etmişler. O da kutuları toprağa gömmüş. Kutuları getirenlerden biri yakalanınca yapılan iş-kence karşısında oğlumun adını vermiş. Olaylara karşın-madığı baldır ister litemez olayların içinde imiş gibi alıp götürdüler. Zeynel'i götürdüklerinin akşamı gece geç saatlerde bakkal dükkanına bir grup girerek daha önceden saklanmasını için Zeynel'e verilen kutuları aramışlar, ama olaya soygun süsü verip kutuları bulamadan kaçıp gitmişler.

Zeynel'i götürdüklerinden bir süre sonra annesi Zehra'yı da alıp götürdüler. 15 gün o da Metris Cezaevi'nde yatı. Diğer oğlum Mustafa'yı da yassaklamış yayın okudu gerekçesiyle tutuklayıp 2 sene hapse attılar. Oğlum hiç kimseyi öldürmedi, bunu çok iyi biliyorum, şimdiki ona sesleniyorum, oğlum, sağsan bize bir haber ver, teslim olmanı istiyorum."

Metris Cezaevi'ne ve görüş günlerini de anlatan Zehra Karahan, "Oğluma da, bana da komünist diyorlar, ben bunun mânâsını bile bilmiyorum. Zeynel'e, dön diye söyleyiyorum, o bilgilil, akıllı biridir. O diri olsaydı ya eve gelir, ya da beni arardı, hiç birini de yapmadı, yaşadığından şüpheleniyor, ben bir anncım, benim de diğer anneler gibi yüreğim var. Ben de üzülüyorum ama, onu dön çağırıp yapmamam, biliyorum, döndüğü anda vuracaklar.

● Muhtemel bir müdahalenin askeri yönü tartışılıyor

'Kerkük'e 5 günde gireriz'

• Aydın ÖZDALGA

TÜRKİYE'nin Kerkük'e müdahale olasılığı gündemdeki önemli konudur, emekli general ve amiraller, muhtemel bir müdahalenin askeri yönünü tartışıyor.

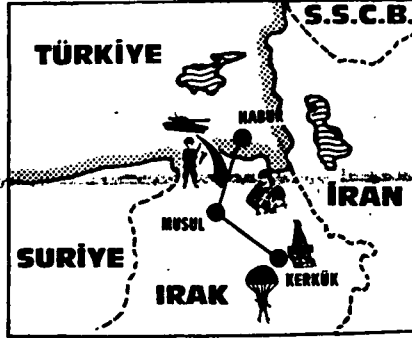
Komutanlar, 2. Ordu'ya bağlı 7. Kolordu'nun komutasında yürütülecek hareketin başarılı olması için Irak'ın "Celle", Sovyetler Birliği'nin de "Gidebilirmiz" demesinin şart olduğunu belirttiler. Komutanlar, bu hareketin başarılı olacak bir müdahalede Türkiye için yapılacak bir müdahale olduğunu söylediler.

27 Mayıs İhtilali'nin güçlü adamı ve strateji yazarı emekli Albay Orhan Erkanlı, olan bir hareketin tankların desteğindeki mekanize birliklerin Habur Köprüsü'nden geçerek Irak'a girmesiyle başlayabileceğini söyledi. Irak'a başka yölerden de giriş imkanı olduğunu anlatan Orhan Erkanlı, şöyle konuştu:

"Açık konuşma zorlu birlikleri ancak Habur Köprüsü'nden geçirebiliriz. Diğer köprüler çöker. Bu nedenle, bu köprüsünü bizim açımızdan çok büyük stratejik önemi vardır. İran'ın geçtiğimiz günlerde bu köprüyü 'sözde yanlışlıkla' bombalaması rastlantı değildir. Eğer bu köprü yıkılırsa, Türkiye'nin hareket kabiliyeti zafra uğrayacaktır."

Komutanlar, Irak'a girecek olan Türk birliklerinin yaklaşma istikametine 250 km. uzunluğundaki Habur-Musul-Kerkük yolu olduğunu belirttiler. Büyük ölçüde Irak birliklerinin denetimi altında olan bu yolun, dağıtık arazide geçen bazı bölümleri ise, ayrıntılı Kürt gerillaların kontrolü altında.

M5 Savunma Dergisi Genel Yayın Yönetmeni emekli Tuğamiral Yılmaz Uluoer, Türk ordusunu bölgede bekleyen en büyük tehlikenin gece-

Emekli komutanlara göre Habur'dan Irak'a girilip yapacak olan Türk ordusu Musul üzerinden Kerkük'e girebilecek...

leri yapılacak gerilla hareketleri olduğunu belirterek, şöyle dedi:

"Bölgeye girecek Türk birlikleri, özellikle dağıtık arazilerde etkin olan Kürtlerin varlığına maruz kalabilir. Ayrıca, güçlü mevziler tutan düşman, ilerlemeyi geciktirebilir. Bu gibi durumlarda, jetler dışındaki mevzileri bombalar, helikopterlerle taşınan uçur birlikler de düşman arkasına burakılır ve dincil kurur. Ancak zaman kaybolur."

Irak'ın desteğinde, Kürt gerillalarla küçük muharebeler yaparak Ker-

kük'e ilerlemesi öngörülen Türk birliklerinin hareketi karşısında Suriye ve İran'ın tutumu ne olacak? Komutanlara göre, Suriye'nin tutumu büyük ölçüde Sovyetler Birliği'ne bağlı. Ancak, güneyde İsrail'e karşı büyük bir güç tutan Suriye'nin, kuzeyde yeni bir cephe açması çok zor bir ihtimal olarak görülüyor. Komutanlara göre, İran ise fiilen böyle bir çığırına girmez, ama Kürt gerillalara her türlü silah ve malzeme yardımı yapar. İran'daki 10 milyona yakın Azeri Türk'ü, İran'ı Türkiye'ye karşı frenliyor.

Türk birlikleri, Kerkük'e girene kadar Kerkük petrol tesisleri ve bu tesislerdeki Türk asullarına güvenliği nasıl sağlanacak? Genelkurmay Başkanı Başbakan emekli Orgeneral Haydar Sökmen, Kerkük'te hava saldırılarına karşı birlikleri indirilmesinin ilk aşamada riskli olduğunu belirterek, şöyle dedi:

"Hava indirme birlikleri, tuttukları bölgede en fazla 24 saat kalabilirler. Bu süre içinde karadan gelen birliklerle birleşme olmasın imha olur. Bu nedenle, Kerkük'e sadece kara birliklerinin varlığında 24 saat önce parasetiçi indirebiliriz. Zaten biz Irak'a girdikten sonra, İran ve Kürtlerin Kerkük'e yaklaşmasını durur, hatta yavaşlar. Çünkü onlar Kerkük'e yaklaştıkça kendi cephelelerinden kopararak, Irak birlikleri geriledikçe kendi cephelelerine yaklaşıyor. Böylece, lojistik destek avantajı giderek Irak'a geçer. Bu arada, bir başka önemli sorun istihlakçilerdir. Stratejik köprü ve geçitlerin Kürtler tarafından yoklanması kaçınılmaz bir sonuçtur. Stratejik köprü ve geçitlerin Kürtler tarafından yoklanması kaçınılmaz bir sonuçtur. Stratejik köprü ve geçitlerin Kürtler tarafından yoklanması kaçınılmaz bir sonuçtur."

Harekatin kaç gün süreceği konusunda ise farklı görüşler belirir. Yılmaz Uluoer ve Orhan Erkanlı, Türkiye'nin en geç bir hafta içinde Kerkük'ü tamamen ele geçirebileceğini belirttiler. Haydar Sökmen ise, bu sürenin Kürt gerillaların direnişine göre 5 ile 10 gün arasında değişebileceğini söyledi.

Milliyet 4.4.88

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Girmeli, Yavantepe arasında silahlı çatışmada önceki gün ölü olarak ele geçirilen teröristlerin cesetleri toplu halde basına gösterildi.

Teröristlerden biri kadın

MARDIN'ın Nusaybin ilçesine bağlı Girmeli, Yavantepe arasında silahlı çatışmada önceki gün ölü olarak ele geçirilen 20 militanın kimlik belgileri sürdürülüyor. Çatışmada ağır yaralanan Astubay İlyas Aslan ise hayatını kaybetti.

Nusaybin ilçesine bağlı Kale köyü Kılıçlı mevkinde ölü olarak ele geçirilen militanların çeşitli tarihlerde 4'ü güvenlik görevlisi, 60 kişiyi katlettikleri bildirildi. Militanların birlikte çok sayıda silah ve dokümanın da ele geçirildiği kaydedildi.

Militanlardan birinin kadın olduğu, elindeki bombanın pimini çekerek kendini öldürdüğü saptandı. Olayla ilgili olarak Nusaybin-Midyat arasındaki arazi perdesinde yoğun operasyonlar yapılıyor. Şehit Binbaşı Özgün, Astubay Aslan ve Yağın'ın cesetleri ise memleketlerine gönderildi.

Olğanüstü Hal Bölge Valiliği'nde son olaylarla ilgili olarak durum değerlendirildi. Yavantepe, belli noktalara özel hareket timleri gönderiliyor. Nusaybin ilçesine bağlı Girmeli, Dibek ile Midyat'ın Kale ve Üçöl köylerini kapsayan arazi perdesinde kaçan PKK militanlarını ele geçirmek için operasyonlara devam ediyor. Bölgeye güvenlik kuvvetleri dışında kimse yaklaştırılmıyor.

Bağdat notları
Üç konu netleşti

- 1 Kerkük ya da Kuzey Irak müdahale için komutanlar sıcak takip hakkının kullanılmasına gerek yok
- 2 Sıcak takip hakkının kullanılmasına gerek yok
- 3 Kerkük'te tehdit edildiği takdirde İran tehdidi altında değil

Cengiz ÇANDAR

BAŞBAKAN Turgut Özal, Türkiye'den ayrılmadan önce Kerkük konusunda Türk basınında yer alan haberlerden fazlasıyla rahatsız oldu. Esenboğa'dan ayrılmadan önce yaptığı son basın toplantısında ve uçağa gazetecilerle sohbet ederken, "Türkiye'nin Kuzey Irak'a müdahale etmeyeceğini kesin ve bağlayıcı bir ifade ile ortaya koydu. Başbakan haberlere o kadar kızdı ki, hizni alamayıp basının iç politikası konusundaki, "yalan ve yanlış haberlerine" karşı da tepkisini belirterek iç politikaya girdi. Özellikle, 200 milyon dolarlık hayali ihracat, 100 milyar liralık araba alımı ve oğlu Ahmet Özal'ın İ. Bankası'nın başına getirilmesine ilişkin haberleri "yalan" olarak nitelendiği haberler arasında saydı.

Bağdat'a gelindiğinde iç politika geride kaldı. Özal'ın Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı.

1 Kerkük ya da Kuzey Irak'a müdahale konusu: Özal, çok açık biçimde tereddüt etmemekle birlikte, bunu, Türkiye'yi belli maceralara sürüklemek isteyen Batılı çevrelerin pompaladığı inancında. Hatta tam Bağdat ziyareti arifesinde bu konunun gündeme getirilmesinde bir katı araz gibi. Başbakan, uçağa bu konuda açık bir dille, "Türkiye'nin sürükleneyeceği maceralarda uğrayacağı zararın yanında, bu konuda bir şey yapmamasının açacağı ekonomik zararlar hiç kalır" dedi.

Özal, Kuzey Irak'a bir Türk müdahalesinin yalnız İran'da değil, Irak'ta da rahatsız edeceği düşüncesinde. Bu yüzden dünki görüşmesinde Saddam Hüseyin'e güvencesi niteliğinde bir açıklama yaptı. Kuzey Irak'a bir Türk müdahalesi konusu gündelik ka-

panmış sayılmı. **2** Sıcak takip hakkı: Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı. **3** Kerkük'te tehdit edildiği takdirde İran tehdidi altında değil: Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı. **3** Kerkük'te tehdit edildiği takdirde İran tehdidi altında değil: Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı.

3 Kerkük'te tehdit edildiği takdirde İran tehdidi altında değil: Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı. **3** Kerkük'te tehdit edildiği takdirde İran tehdidi altında değil: Bağdat ziyareti, son günlerin ilgi odağı oluşturan üç noktada netlik sağladı.

Daha önemlisi, son günlerde Irak'ın Talabani'nin genel karargahını imha ettiği ilişkin bilgilerin İran Sıddam tarafından Özal'a aktarılması.

Saddam, Özal'ın isteği üzerine Başbakan'a verdiği bilgi ile Kuzey Irak'taki askeri durumun bir başlangıç Kürt devletinin kurulmasını çok uzatmadığını belirtti.

Dolayısıyla son günlerin tartışmalarının biras abartılmamış bir beyanından kaynaklandığı anlaşılıyor.

Milliyet 4.4.88

Güneydoğu'ya asker sevki sürüyor. Komando ve hava indirme birlikleri Mardin'de. Jetler gözlem uçuşunda

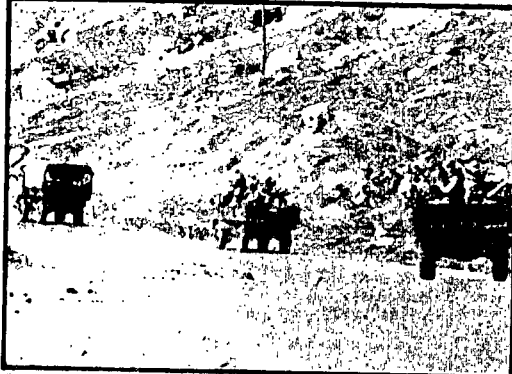
Gözler sınırda

● Türkiye'nin çeşitli noktalarından Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne komando ve hava indirme birliklerinin yoğun biçimde sevkiyatı devam ederken, Irak sınırımızda yoğun bir hareketlilik gözleniyor

● Kayseri hava indirme, Bolu komando birlikleri ile Adana'dan gelen askerî birlikler, Şanlıurfa üzerinden Mardin'in Cizre İlçesine sevk ediliyor. Cizre'de bekletilen askerî birlikler, İki koldan akın akın Sılopi-Habur ile Şırnak-Uludere hattına gönderiliyor. Hakkâri Komando Taburu'nun da Semdinli ve Çukurca hattına yerleştirildiği öğrenildi

Jetlerimiz, sınır boylarında gözlem uçuşu yaparak kuş uçurtmuyorlar

Mil-Ha
Diyarbakır Bürosu

Bu görüntüleri Mil-Ha'dan Seyfettin Özgezer, dün saat 14.00 sıralarında Cizre-Şırnak arasında tespit etti. Komandolar, Şırnak üzerinden Habur sınır bölgesine giderken... (Telefoto: MARDİN—MIL-HA)

●BAZILARININ GÖRMEK

İSTEDİĞİ HARİTA...

KERKÜK, gündemdeki en sıcak konu olmaya devam ederken, çeşitli gelişmelere karşı çeşitli alternatifler de üretiliyor. Bu arada, Türkiye'nin bölgeye müdahalesinin macera olacağını, aksilim sahibi kişilerin böyle bir şeyi düşünmemesi gerektiğini savunular olduğu gibi, müdahalenin kaçınılmaz hale gelebileceğinileri sözleniyor. Bu ikinci grup takılar, müdahale ardından Türkiye'nin haritasının (yandaki) şekle gelebileceğini de söylüyorlar.

KERKÜK senaryoları

● ABD'nin 2 ayrı senaryosu var
● Emekli Türk komutanlarının hazırladığı senaryoya göre ise Kerkük'e 5 - 10 günde girilir

ABD'DEN 2 SENARYO

WASHINGTON, ÖZEL

IRAK'ın Kerkük bölgesinde, savaşın İran lehine gelişme göstermesi ve İran birliğiyle birlikte, desteklediği Kürt gerillaların petrol tesislerine doğru ilerlemesi, ABD'nin Türkiye'yi de içeren Kerkük senaryolarını yeniden gündeme getirdi.

Bugüne kadar basına sızan şekliyle Amerikan yönetiminin uluslararası güvenlik işleriyle ilgili kurullarında Kerkük konusunda belirlenmiş iki senaryo hazırlandığı görülüyor.

Bu senaryolardan biri, Kerkük bölgesinde Irak'ın kontrolü tamamen yitirmesi ve bağımsız bir Kürt devletinin kurulması. Amerika tarafından desteklenen Barzani grubu tarafından kurulacak bu Kürt devleti, Türkiye'nin tepkisini önlemek için senaryoya göre Ankara'ya iki önemli ödün verecek. Biri Türkiye'deki Kürt isyancılara hiçbir şekilde destek olunmaması, ikincisi Türkiye'ye petrol gelirlerinden önemli oranda yüzde verilmesi.

Bu senaryo ilk kez 1982 yazında İran'ın savaşta ilerleme göstermeye başlaması nedeniyle Barzani ve rakibi Talabani'ye bağlı Kürt gerillaların Kerkük'te Irak'ın denetimine son vermesi olasılığı belirdiğinde ortaya atılmıştı. Senaryo Newsweek dergisi ve İngiliz The Guardian gazetesinde yayınlamış, o tarihte Amerikan yetkilileri senaryoya ne yalanlamış, ne de doğrulamışlardı.

İkinci senaryo, Türkiye'nin bölgeye doğrudan askeri müdahalede bulunması. Türk birliklerinin Kerkük'e girerek, İran desteğinde görünen bir Kürt devleti kurulmasına izin vermemesi. Türkiye'nin askeri müdahalesinin Kerkük'te Ankara güdümünde bir tampon devlet kurulmasına ve Kerkük petrol gelirlerinin gelirlerinin tümüyle Türkiye tarafından denetlenmesi bir düzene yol açması bekleniyor. Bu senaryoda Amerika ile Türkiye'nin karşılıklı yükümlülükler altına gire-

● **Bağımsız Kürt devleti kurulması** — Bu devlet Türkiye'deki Kürt ayrılıkçılara destek olmayacağı, yolunda Ankara'ya güvence ile petrol gelirlerinden önemli bir yüzde verecek

● **Türkiye, Kerkük'e müdahale edecek** — Ankara'nın güdümünde bir tampon devlet kurulacak. Petrol gelirleri de Türkiye tarafından denetlenecek

rek, Batı ittifakının nüfuz alanını Ortadoğu'da güçlendirmesi öngörü-
lüyor.

Bu senaryoların Amerikan siyasi çevrelerinde tümüyle benimsendiğini söyleme olanağı yok. Halen etkinlikleri büyük ölçüde azalan 1980'lerin Pentagon şahinlerinin damgasını taşıyan bu senaryolar, Dışişleri Bakanlığı'nın geleneksel politika yanısı kadrolar ve bunlarla uyum içinde çalışmaya yatkın Pen-

tagon'un şimdiki dengesi hükümleri tarafından pek benimsenmiyor.

Nitekim Carter dönemi ulusal güvenlik kurulu orta danışmanlığı görevi yapan, halen Brookings Enstitüsü uzmanlarından William Quandt, Kerkük'te Türkiye'nin müdahalesini içeren bir senaryonun gerçekleştirilmesinin güç ve arzu edilecek bir gelişme olduğu görüşünde. Ulusal güvenlik kurulunun şu sıradaki Ortadoğu Danışmanı Ro-

bert Oakley ile görüş alışverişi ve birliği içinde olduğu belirtilen William Quandt'a göre, Kerkük'te Türkiye'nin müdahalesine yol açacak bir gelişme ancak Irak'ın devlet olarak çözülüp, haritadan silinme aşamasına geldiğinde söz konusu olabilir. Quandt'ın görüşü şöyle: "Oysa ABD, hangi yönetin Beyaz Saray'a gelirse gelsin, Irak'ın Ortadoğu'nun vazgeçilmez bir unsuru olduğu görüşündedir. ABD, Irak'a dahil olması için elinden

geleni yapacaktır. Kaldı ki, her şey rağmen Irak dağılıp, Türkiye müdahale ederse, Ankara bunununun Ortadoğu'da çok pahalıya ödeme durumuna düşecektir." William Quandt'ın Türkiye'yi uyaran bu görüşleri paralelinde askeri uzmanlar arasında genel kanı Irak'ın üstün silah, özellikle hava gücünün Kerkük bölgesinde hiçbir zaman bir Irak-Kürt kontrolüne izin veremeyeceği şeklinde. Nitekim Amerikan basını ve televizyonu da Kerkük'teki çarpışmalara yalnızca kimyasal silahların kullanımını yönünde ağırlık veriyor. Irak'ın yenilişi açısından alarm zilleri çalan bir tutum içinde görünmüyor.

● Nikaragua ve Panama sorunu en başta ABD kamuoyu Kerkük'e ilgisiz

● Sami KOHEN • WASHINGTON'dan bildiriyor

IÇTE seçim heyecanının, dışta da Nikaragua ve Panama'daki gelişmelerle Orta Amerika ve Dışişleri Bakanı Shultz'un yeni gezisi ile Ortadoğu'daki durumun egemen olduğu Amerikan kamuoyu, İran-Irak savaşının aldığı yeni boyutlarla pek ilgili görünmüyor. Hatta Amerikalıların çoğunun, bölgede olup bitenleri —Irak'ın kullandığı bildirilen kimyasal silahların dışında— farkında bile olmadığı söylenebilir.

İran kuvvetlerinin Kuzey Irak'ta giriştiği saldırı, Türkiye'yi rahatsız eden son ihaller ve Kerkük üzerindeki askeri baskı hakkında basında herhangi bir haber veya yazı olmadığı gibi, Pentagon ve Dışişleri Bakanlığının, ilgili dairelerinde dahi bu konuda fazla bir ilgi yok.

Yönetimin her iki kanadında konuştuğumuz yetkililer, "Musul, Kerkük bölgesinde ciddi bir tehlike görmüyoruz" derken, stratejik araştırmalar yapan uzmanlar da İran kuvvetlerinin bu bölgeyi işgal etmesine ihtimal vermiyorlar.

Dışişleri'nde bir yetkili bize şöyle dedi: "İranlılara, Kerkük'ü ele geçirmesini çeşitli nedenlerle mümkün görmüyoruz. Ancak böyle bir şey olursa dahi, ABD'nin yapacağı bir şey yok. Herhalde bizim müdahale etmemiz söz konusu olmaz. Biz sadece bu savaşın durdurulması için çabalarımızı sürdüreceğiz. Yapabileceğimiz tek şey de budur."

Pentagon'daki bir yetkili de aynı tavrı ortaya koyarken Türkiye'nin bu gelişmelerden duyduğu kaygıyı gayet iyi anladığını söyledi, fakat Türkiye'nin Kerkük'e müdahale etmesine ihtimal vermediğini vurguladı.

Dışişleri yetkilisi, ateskesin sağlanması için ABD'nin sınırlı bir

harcadığı çabaların Sovyetler'in buna katılmaktan kaçınması yüzünden sonuç vermediğini öne sürdü. Aynı yetkili Washington'da geçen hafta yapılan Shultz-Sevardnadze görüşmesinde ABD Dışişleri Bakanı'nın artık Güvenlik Konseyi'nin 598 sayılı kararının uygulanması için Sovyetler'le ortaklaşa hareket edilmesi çağrısına, Sovyet meslektaşının ret yanıtı verdiğini açıkladı. Yetkili şöyle devam etti: "Tek çare yol BM'nin bu ateskes kararının yürürlüğe girmesi için gereken önlemleri almaktır. Kerkük veya başka bir bölgedeki hareket ve ayrıca kentler savaşını, kimyasal silahlarla yapılan saldırılarla durdurmanın başka çaresi yok. Bundan sonra ilgili bütün ülkeler de çabalarını bu yönde harcamalıdır."

Washington'daki yetkili çevreler, Başbakan Özal'ın bu alandaki girişimlerini memnuniyetle karşılıyor ve Türkiye'nin ağırlığını hissettirmesinin yararlı olabileceğini belirtiyorlar. Irak'ın kentler savaşını Özal'ın Bağdat ziyareti nedeni ile üç gün için durdurması üzerine bir yetkili, "Umarız, Özal bununun sürekli bir ateskes dönüşmesini sağlar" şeklinde konuştu.

Yetkililer, İran-Irak savaşındaki son durum konusunda Washington ile Ankara arasında herhangi bir temas veya istişare yapılmadığını da açıkladılar.

Görünüşe göre, başka olaylarla çok daha yakından ilgilenen ABD, şimdilik —ateskes sağlamak için harcadığı çabaların dışında— olaylara ve bu arada Kuzey Irak'ta terimanan çarpışmalara sadece seyirci kalıyor. Bir strateji uzmanı şu yorumu yapıyor:

"Bunun böyle olması dahi iyi. Çünkü bizim herhangi bir müdahalemi, bölgede güç dengelerinin bozulmasına ve Sovyetler'in de aynı şekilde müdahalesine yol açabilir. En iyisi bizim veya iki süper devletin hareketsizliğidir. Bu belki çözüm getirmez, ama du-

Saddam, "Kimyasal silah kullandık"

ÖZAL'DAN IRAK LİDERİ'NE ÖNERİ:

3-4 ay, ateş kesin.

Cengiz ÇANDAR Bağdat'tan bildiriyor

- Bağdat'ta, Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin ile önemli bir görüşme yapan Başbakan Özal, Körfez Savaşı'nda 3-4 ay ateş kesilmesini önererek, "Tarafara bir düşünce fırsatı doğar" dedi. Hüseyin, bu öneriyi, "Olabilir de, olmayabilir de" diyerek esnek bir cevap verdi.
- Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, Kuzey Irak'a hâkim olduklarını, Talabani'nin iki karargâhını yerlebir ettiklerini söyledi ve Kürtleri, İran'la işbirliği yaparak, Irak'a ihanet etmekle suçladı.

Cengiz ÇANDAR

BAĞDAT, (Hürriyet) - Başbakan Turgut Özal, dün Irak Lideri Saddam Hüseyin ile 1,5 saat süren görüşmesinde, Körfez Savaşı'nda uç, dört aylık ateşkes dileğinde bulundu. Saddam Hüseyin, Özal'ın bu dileğine "Olabilir de, olmayabilir de" diyerek, hügüne kadar, kendisinde pek alışılmadık esnek bir tavır, ortaya koydu. Özal, Saddam ile görüşmesinde, Irak'ın kendisinin Türkiye'ye dönüşünden altı saat sonrasında kadar, Irak'tan taraflı ateşkes ilan etmesini esas alarak, "Bu süre uzatılabilir, savaşa üç, dört ay ara verilse, taraflara bir düşünme fırsatı doğar, bundan da geri dönüş zor olabilir" diyerek, ateşkesin daha uzun bir süre yayılması dileğini ifade etti. Ancak Özal, bunu resmi bir girişim biçiminde önermemeye özen gösterdi.

Saddam Hüseyin ise Özal'ın dileğine kapıları kapamakla birlikte İran'ın, Irak'ın tek taraflı ateşkesinin uyuz-

den dolayı fırtalığın üstünde, Türkiye'yle Birleşmiş Milletler'le paralel bir faaliyet içinde bulundukları anlamına geliyor.

VE. KÜRT SORUNU

Başbakan Özal'ın, Saddam Hüseyin ile görüşmesinde Körfez Savaşı'nın yanı sıra Kuzey Irak sorunu da gündeme geldi. Özal, bu konuda da Türkiye'nin Kerkük'e kesinlikle müdahale niyeti olmadığını, ilişkin öncelikli gün verdiği demeci doğrultusunda konuştu ve Saddam'ın Kuzey Irak'taki durum konusunda bile istedi Saddam buna karşılık Kuzey Irak'ın, Bağdat'ın kontrolünde olduğunu. Irak'ın gücü nedeniyle bir Kürt devletinin kurulmasının söz konusu olmadığını belirtti. Bakanlık Müsteşarı Nuzhet Kandemir, Irak tarafından da Başbakan Birinci Yardımcısı Taha Yasin Ramazan hazır bulundu.

İLİŞKİLERDE PÜRÜZ

Başbakan Özal, Saddam Hüseyin ile yaptığı görüşmeden önce, kendisine ev sahipliği yapan Irak Başbakanı Birinci Yardımcısı Taha Yasin Ramazan'la bir araya geldi. Özal ile Taha Yasin Ramazan'ın konuşmaları da ikinci kez görüldü. Çünkü ilk buluşmada Irak, Türkiye ile Suriye arasında geçen yıl imzalanan su protokolünde deviydiği rahatsızlığı dile getirdi.

Özal, bu konuda Suriye ile

yapılan protokolün Atatürk Barajı dolana kadar geçerli olan ikinci düzeyde, geçici bir mutabakat olduğunu söyledi ve asıl su anlaşmasının Türkiye, Suriye ve Irak arasında olması gerektiğini belirtti. Ancak bu dönemde, bu tür bir anlaşma, Irak ile Suriye arasındaki gerginlik sebebiyle imkânsız görünüyor.

IRAK'A İHRACAT DONDURULDU

Öte yandan Bağdat'ta bulunan Maliye Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin, dün Irak Petrol Bakanı İsmail Çelebi ile düzenlediği basın toplantısında, Türkiye'nin Irak'a yaptığı ihracatın, yıl sonuna kadar dondurulduğunu açıkladı. "Hesapların gözden geçirilmesi" amacıyla yapıldığı belirtilen ihracatı "dondurma" kararıyla ilgili olarak Iraklı Bakan da, "Türkiye'ye olan mevcut kredi borcu miktarı, Türkiye'nin beklentilerini aşmış bulunuyor. Yıl sonuna kadar durumu gözden geçireceğiz" dedi. İhracata getirilen bu sınırlamanın Bağdat gezisine katılmayan Özal'ın ve Irak'la yapılacak müzakereler ve işadamları arasında tedbirlik varattığı görüldü.

Özal'ın Taha Yasin Ramazan'la yaptığı görüşmelerde, Türk Irak İkinci Boru Hattı'nın pompa ilavesiyle, kapasitesinin artırılacağı uzerinde duruldu. Şu anda her iki boru hattı günde 70 milyon ton (1,5 milyon varil) petrol

taşıyor. Bunun 110 milyon tona (yaklaşık 2 milyon varil) çıkarılması düşünülüyor.

Dünkü görüşmelerde Türk hava sahasının kullanılmasında gündeme geldi. Iraklıların bu konudaki kaygısı, "Türkiye'nin İran ile Irak arasında ayırım gözetmeyeceği ve devamlı surette teyakkuz halinde bulunacağı, alınan tedbirlerin doğal olduğu" belirtilerek, dağıtılmaya çalışıldı.

Özal'ın, Irak tarafıyla yaptığı konuşularda, Türkiye Irak arasında doğrudan demiryolu bağlantısı için fizibilite çalışması yapılması kararlaştırıldı. Bunun yanı sıra Habur Koprusu'ne ek ikinci bir koprunun yapımı ve buna ilişkin sınır düzenlemeleri görüldü.

ÖZAL, ŞEHİTLİKTE

Başbakan Turgut Özal, dün Irak temaslarından önce, Bağdat'taki Türk Şehitliği'ni ziyaret ederek, Meçhul Asker Anıtı'na çelenk koydu, şehitlerin ruhuna Fatıha okudu. Başbakan, Şehitlik özel defterine sunuları yazdı:

"Bağdat ziyaretim sırasında, Birinci Cihan Harbinde şehit düşen askerlerimizle, 1630 Bağdat Fethi'nde şehit olan Genç Osman'la binlerce rahmet... Ruhları şad olsun."

İŞADAMLARI TEMASTA

Başbakan Turgut Özal'ın Bağdat'ı ziyaretine eşlik eden Türk işadamları dün çeşitli alanlarda temaslarda bulundu. İşadamları grubunda yer alan müteahhitler, savaşın herhangi bir şekilde son bulması halinde Irak ve İran'ın yaklaşık 600 milyar dolarlık onarım harcamaına ihtiyaç duyacağı belirtilerek, Türkiye'nin şimdiden bu konuda girişimlerde bulunmasını istiyorlar.

KÖŞE M. Ali Birand

ÖZAL, KERKÜK DOSYASINI HENÜZ KAPATMADI...

NE çabuk sonuçla varıyoruz değil mi? Geçen hafta birdenbire, Türk ordusunun Kerkük'e müdahale etmek için hazırlandığı sonucuna varmıştık. Birlikler alarma geçirilmiş, gazetelerde eski-yeni, emekli-emeksiz askerlerimiz, bilim adamlarımız senaryolar düzüyor, neredeyse eşit kaçta hareket edilmesi ve hangi yollardan geçilmesi gerektiğine kadar ayrıntılı planlar yapıyorduk.

Bu hafta ise, yine başladığımız hızda, bu defa aksi sonuçla vardık ve "Kerkük'e müdahalenin söz konusu olmadığı" hakkında kesin yazılar yazdık.

Oysa ne geçen hafta durum böylesine tehlikeli ve Türk ordusu yürüme üzereydi, ne de şu sıralarda dosya tamamen kapanmış durumda.

Tam aksine, her şey hâlâ ortada. Değişen durum, Ankara'daki kuşkuların biraz olsun yatışması. Geçen hafta kamuoyunun birdenbire konunun üzerine girmesinin başlıca nedeni, siyasi ve askerî çevrelerdeki kuşku ve kaygıların artmasından kaynaklanıyordu.

Havanın değişmesindeki başlıca neden, Başbakan'ın Irak gezisi öncesindeki demeci ve Bağdat'ta Saddam Hüseyin ile yaptığı görüşme sırasında aldığı bilgiler.

1. En başta İranlıların ıleri sürüldüğü kadar büyük bir ilerleme yapamadıkları ve Kerkük'ü almalarının son derece güç olduğu geliyor.

2. İran, Irak kuvvetlerini yenilse dahi, Türk askerî yetkililerin yaptıkları hesaplara göre, Kerkük'e vegrileri altı aydan önce gerçekleşemez.

3. Iraklı İlder, Kürt gruplarının ıleri sürdükleri gibi, kuzey bölgesinde kontrolü kaybetmediklerini, hatta tam aksine Talabani kuvvetlerine önemli kayıplar verdirttiklerini belirtti. Ayrıntılı şekilde, Karadağ civarında bulunan Talabani'nin karargâhının nasıl vurulduğunu anlattı.

Özal, Saddam Hüseyin ile yaptığı görüşme hakkında "Birook kuşkuyla giderici ve bazı konularda rahatlatıcı oldu" diyor. Bağdat gezisinin bir genel değerlendirilmesini yaptığı konuşularda Başbakan, Irak liderinin Türkiye'den herhangi bir askerî müdahale isteğinde bulunmadığı gibi, konu üzerinde dahil olmadığını söyledi. Anlaşılacağına göre, Özal da Türkiye'nin bölgeye asker göndererek müdahale etmeyi düşünmediğini oldukça otabildiğince açık şekilde Saddam Hüseyin'e anlatmış.

***

KREDİLERİN kesilmesiyle de, Türkiye'nin bugüne kadar Irak'ı gözetim politikasında değişikliktir dönemine girilmiş oluyor. Bugüne kadar tüketim önlemleri için Türkiye'nin açtığı krediyi yeniden Irak'ın 2 milyar dolar civarındaki bu borcunu nasıl geri ödeyeceği henüz pek belli değil. Ancak, İran ile Irak arasındaki dengede, kredi ve petrol hattı ile Bağdat'ı daha fazla gözetim Ankara, yaklaşımları artık değiştiriyor. Özal'a göre, bu tutum farklılığı zorunluktan doğuyor. Türkiye'nin ekonomik güçlükleri ve verilen bu borca karşı basılan Türk liralının piyasadaki enflasyonu yüzde 15 civarında körüklemesi, iste son durum.

Belki çoğu kimseden birdenbire rahatsızlı ve Kerkük konusunun kapandığını sanıyor. Ancak hiç de öyle değil. Aksine önümüzdeki aylarda aynı konu ile tekrar tekrar karşılaşacağız.

Zira bu konuda Türkiye'yi etkileyecek dış gelişmeler ve bunlara bağlı olarak da dış kaynakların ne yapacakları henüz belli değil... Üstelik, Türkiye'deki karar odakları "Kerkük'e müdahalenin risklerini" kabul etmekle birlikte, bu konuda henüz tutumlarını kesinleştirilebilmiş değildir. Kısacası, çoğu kişinin kafası hâlâ karışık... Bölgelerin İran'ın kontrolü altına geçmesi durumunda ne gibi sorunlarla karşı karşıya kalınacağı sürekli tartışılıyor. Kimle konuşulması konuşulmuş, bunun bir çığırın olduğu söylüyor, Ancak hemen ardında da ekiliyor: "Amma, eğer..."

Kerkük dosyasını açtığımız gibi aynı hızla kapamak daha iyi olacak galiba. Zira, daha gidilecek çok yol ve tartışılacak çok unsur var...

Iran, Türkiye'ye güvenceden söz ederken esas niyetini açıkladı

Hakan TARTAN • BAĞDAT

Vahap YAZAROĞLU • TAHRAN

Tahrان'ın gözü Kerkük'te

● Iran Savaş ve Enformasyon Daire Başkanı Kemal Harazi, Kerkük'ün İran'ın kontrolüne geçmesi halinde, bu yöredeki "Türk çıkarılarının İran'ın güvencesi" altında olduğunu söyledi.

● Harazi şöyle devam etti: "Irak topraklarında yaşayan Kürtleri ayrı bir toplum saymıyoruz. Saddam devrildiğinde Kürtlerin orada devlet kurmasına taraftar değiliz."

● Iran: "Kerkük konusunda endişeye gerek yok"

Türkiye'ye güvence

● Iran Savaş ve Enformasyon Daire Başkanı Harazi, Milliyet'e verdiği demeçinde, 'Saddam rejimi devrildikten sonra Irak'ta bir Kürt devleti kurulmasına müsaade edemeyiz' dedi.

● Vahap YAZAROĞLU • TAHRAN

IRAN Savaş ve Enformasyon Daire Başkanı Kemal Harazi, Kerkük'ün İran'ın kontrolüne geçmesi halinde bu yöredeki "Türk çıkarılarının İran'ın güvencesi altında olduğunu" söyledi.

Harazi, Milliyet'e verdiği demeçinde "Kerkük'teki Türk çıkarıları tehlikeye girmeyecektir. Irak topraklarında yaşayan Kürtleri ayrı bir toplum saymıyoruz. Irak'ın bütünlüğü içinde değerlendiriyoruz. Ancak tekrar söylüyorum, İran olarak, Saddam devrildiğinde Kürtlerin orada kendi başlarına bir devlet kurmasına taraftar değiliz" şeklinde konuştu.

Harazi, "Süleymaniye'ye ve oradan da Kerkük'e ilerlemek niyetinde misiniz?" şeklindeki sorumuza, "Bu askeri bir sorudur, şu anda ayrıntılı bilgi veremem. Ancak o bölgedeki Kürtlerin Saddam rejimine karşı mücadelesini desteklemekte kararlıyız" diye yanıtladı. Konuşmasını "İran'ın Kerkük'e doğru ilerleme girişiminin Türkiye'yi tedirgin etmesini anlayışla karşılıyor" şeklinde sürdüren İranli yetkili, sözlerine şunları ekledi:

"Bizim bölgedeki askeri operasyonumuz Türk çıkarılarını tehdit etmeyeceği gibi, Türk topraklarını hedef alan bir hareket de söz konusu değildir."

SADDAM DEVRİLMİSE

Kürtlerin yaşadığı bölgenin İran'ın kontrolüne geçmesi halinde durumun ne olacağı sorusuna karşılık olarak da Harazi, "Bu Saddam devrildikten sonra Irak'ın bir iç meselesi olarak kalacaktır. İş başına gelecek yeni yönetimle Kürtler arasında yapılacak görüşmeler ortaya çıkacak bir durumdur. Saddam'ın devrimine için Kürtleri destekliyoruz ama bu İran'ın orada Irak'tan ayrı bir Kürt devleti kurulmasına müsaade edeceğimiz anlamına gelmez" dedi.

"Irak devleti içinde bir başka devletin ya da devletlerin doğması söz konusu değildir" şeklinde konuşmasını sürdüren Harazi, cephedeki son gelişmelerle ilgili olarak da bilgi verdi. Harazi, İran birliklerinin şu anda Derbendihü gölü kıyılarında ve Kerkük'e 135 km uzaklıkta bulduklarını söyledi.

Süleymaniye'ye 40 km uzaklıkta bulduklarını söyleyen Harazi, bu bölgenin güneyinde Irak'a karşı yeni bir askeri operasyona başladıklarını ve Kürt birliklerinin de yardımıyla Sap Sirman tepelerini ele geçirdiklerini söyledi. Irak birlikleriyle bu bölgedeki çarpışmaların yoğun bir şekilde devam ettiğini söyleyen Harazi, İran birliklerinin Irak içlerine doğru ilerlemekte olduğunu öne sürdü.

Özal'ın Bağdat'ta olması nedeniyle sivil yerleşim merkezlerine yönelik saldırıları durdurduklarını söyleyen Harazi "Irak başlamadıkça biz de karşılık vermeyeceğiz, ama Irak; Özal Bağdat'tan ayrıldıktan 6 saat sonra tekrar kentler savaşını başlatma hazırlığında, umarım bunu yapmazlar" dedi.

"Biz kentler savaşına karşıyız" diyen Harazi, her iki taraftan da masum sivilin ölmesini istemediklerini kaydetti.

Milliyet

7.4.88

Talabani, "PKK ile işbirliğine girmemiz, Özal'ın Bağdat gezisinin sonuçlarına bağlı" dedi

3 AYDIR LONDRA'DA Kürt lider Talabani, 3 aydır Londra'da yaşıyor ve kararlarıyla telefonlaşıyor... (Fotoğraf: Hürriyet-Faruk ZAPÇI)

Kürt liderden Türkiye'ye tehdit

● Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri Celal Talabani, "Türkiye Başbakanı, çileri, Kürt kanyalı yılanmış savaş canısı Saddam Hüseyin ile tokalaşarak Kürt ve Araplara karşı bir adam altı ve onu uluslararası arenada yalnız bırakmamış oldu" diye konuştu.

● Irak'ın Başbakan Özal'a kuvvetli görünen için yalan söylediğini öne süren Talabani, Kerkük'ün eninde sonunda kendilerinin olacağını, bu konuyu İran'ın da itiraz etmediğini bildirdi. Kürt Lider, İran Dışişleri Bakanının kendilerine Kerkük sözü verdiğini açıkladı.

Faruk ZAPÇI

LONDRA, (Hürriyet) - Başbakan Turgut Özal'ın Bağdat ziyaretini "Arap ve Kürtlere karşı yeni bir adım" olarak tanımlayan Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri Celal Talabani, Hürriyet'e, Londra'da verdiği özel demeçte, "Turgut Özal, elleri Kürt kanıyla yikanmış bir savaş canısıyla tokalaşarak, tüm dünyanın en büyük savaş canısı olarak gördüğü Saddam Hüseyin'i uşulararası arenada yalnız bırakmamış oldu. Türkiye'ye karşı izlediklerini politikayı yeniden gözden geçireceği" dedi.

Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in kimyasal silahlarla tehdit eden Kürtlere karşı soykırım hareketine giriştiğini söyleyen Celal Talabani, şöyle devam etti:

"İngiltere'de de bu soykırım hareketine tepki büyük oldu. Muhalefet partisi, Lordlar Kamarası bile aynı şekilde kalkerak savaş canısını lanetlediler. Dünya, Irak Hükümeti'nin kinaroken, Özal'ın sıyratedi, tüm insanlık değerlerini ve demokrasinin yolundaki kuralları ihlal etmektedir."

Türk Parlamentosu içinde de Başbakan Özal'ın Irak gezisine muhalefet edildiğini, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün Bağdat ziyaretinin ertelenmesini önerdiğini öğrenen Kürt Lideri, "Başbakan Özal, Türkiye'de Saddam Hüseyin'in cinayetlerini protesto eden Kürt halkının da arzusuna saygı göstermedi" dedi.

"Halepce ve Karadağ'daki katargahlarının yerleştirildiği haberlerini sürekli karşılayan Celal Talabani, bu bilgileri veren Irak Hükümeti ve Saddam Hüseyin'i yalancılıkta suçladı. "Irak Hükümeti, bu gerileri imha ettiğini söyleyerek ilk defa resmen Kuşey Irak'taki kurtarılmış bölgeleri kabul etmiş oluyor. Daha önceleri buralara İranlıların girdiğini söylüyorlardı. Şimdi benim kararlarımızı yerleştir ettiklerini açıklıyorlar. Kürtlerin varlığını bir nevi tanıyorlar. Başbakan Özal, Bağdat'tayken, Süleymaniye'nin güneydoğusunda bulunan Karadağ'daki İkinci karargahı ele geçirdikleri yalandır. Kendilerini Türk Başbakan'ına karşı kuvvetli göstermek için uydurdular."

"KERKÜK TEN ONBES KİLOMETRE MESAFEYDİR"

"Yaklaşık üç aydır İngiltere'de bulunmasına rağmen her gün Irak'taki karargahıyla telefon aracılığıyla temasta olduğunu belirten Celal Talabani, gelişmeleri yakından izlediğini anlatırken, Hürriyet muhbirini, Kuşey Irak'a davet etti, "Fegmerge birlikleri, Kerkük'ten on beş kilometre mesafede bulunuyorlar ve petrol alanlarına karşı harekete geçecek silahları kullanma kabiliyetine sahiptir. Irak Hükümeti, almadığı bir yerleri bile aldım diyerek yalan söylüyor. Fegmerge'lerin birlikleri görülebilir. Ancak şu anda Irak Hükümeti kontrolümüzde değildir. İsterse izin gelin kendi gözlemlerinizi görün."

"Başbakan Turgut Özal'ın Bağdat ziyaretini Türkiye'ye karşı izledikleri politikada bir değişiklik yapmayı düşünmüyoruz. Türkiye'ye Birliği (YNK) Lideri Talabani, aynı şekilde cevapladı. "YNK'nin politikasını"

değiştirmez, kolay değil. Her şey Sayın Özal'ın Bağdat gezisinin sonuçlarına bağlı. Eğer Türk Hükümeti, diktatör Saddam Hüseyin'e Kürt halkına karşı soykırım savaşını desteklerse, Türk Hükümeti ne karpoletimizi, değiştirmek zorunda kalırız."

Ardından PKK ile ilişkilerini normalleştirdiklerine değinen Celal Talabani, "anlaşma koşullarını şöyle anlattı:

"Birincisi, sivil halka yönelik saldırılar dahil, her türlü terör eylemlerini durdurmalarını söyledik. İkincisi, diğer Kürt partileriyle, her türlü düşmanlığa son vermelerini istedik."

1987 yılı kasım ayında yapılan ilk görüşme aralarında, PKK Lideri Abdullah Öcalan ile görüşüldü. Öcalan ile görüşülen kişi, "Irak Ordusu'nun Basra'yı savunacağını söyledi. Özal'ın Bağdat ziyaretinin sonuçlarına bağlı."

Diger taraftan, Middle East Dergisi'ne demeç veren Celal Talabani, bir gün Kerkük'e sahip olabileceklerini iddia etti. "Kerkük eninde sonunda bizim olacak. Bir süre önce görüştüğüm İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velayeti, kendi geleceğimizi kendimizin tayin etmesine, İran'ın itiraz etmeyeceğini söyledi. Bu da her tarafımızdan düşman devletlere devrili olmayacağımızı gösterir."

YNK'nin Körfez Savaşı sırasında, Kürt özerkliği için Irak Hükümeti'yle pazarlık ettiğini gizlemeyen Celal Talabani, "Evet, pazarlık ettik. Irak Ordusu, İranlılar tarafından Hürremşehr'den püskürtülünce, Basra yanında düşecek gördü. Saddam Hüseyin'in bize ihtiyacı olabileceğini düşündük. Birçok kez Bağdat'a bizzat gittim ve onunla görüştim. Kerkük'ün Araplaştırılmaması için durdurulmasını ve benle ilgili konuşmalarıyla ilgili olarak yalan söyleyeceğini söyledi."

"PKK ile işbirliği ve ilişkilerin güçlenmesi Sayın Özal'ın Bağdat ziyaretinin sonuçlarına bağlı."

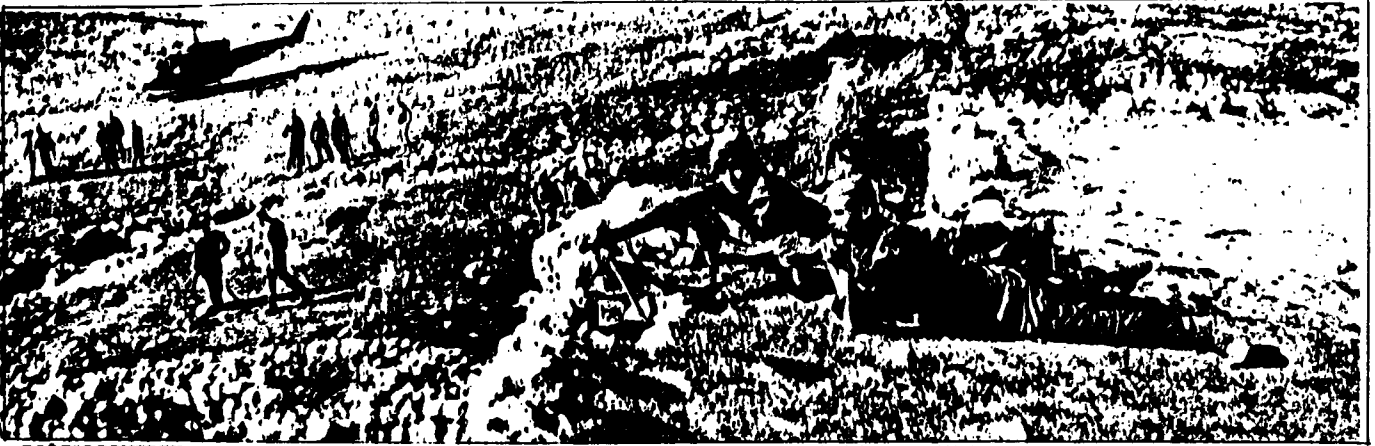
"Irak'ın Başbakan Özal'a kuvvetli görünen için yalan söylediğini öne süren Talabani, Kerkük'ün eninde sonunda kendilerinin olacağını, bu konuyu İran'ın da itiraz etmediğini bildirdi. Kürt Lider, İran Dışişleri Bakanının kendilerine Kerkük sözü verdiğini açıkladı."

"YNK'nin Körfez Savaşı sırasında, Kürt özerkliği için Irak Hükümeti'yle pazarlık ettiğini gizlemeyen Celal Talabani, "Evet, pazarlık ettik. Irak Ordusu, İranlılar tarafından Hürremşehr'den püskürtülünce, Basra yanında düşecek gördü. Saddam Hüseyin'in bize ihtiyacı olabileceğini düşündük. Birçok kez Bağdat'a bizzat gittim ve onunla görüştim. Kerkük'ün Araplaştırılmaması için durdurulmasını ve benle ilgili konuşmalarıyla ilgili olarak yalan söyleyeceğini söyledi."

"PKK ile işbirliği ve ilişkilerin güçlenmesi Sayın Özal'ın Bağdat ziyaretinin sonuçlarına bağlı."

"Irak'ın Başbakan Özal'a kuvvetli görünen için yalan söylediğini öne süren Talabani, Kerkük'ün eninde sonunda kendilerinin olacağını, bu konuyu İran'ın da itiraz etmediğini bildirdi. Kürt Lider, İran Dışişleri Bakanının kendilerine Kerkük sözü verdiğini açıkladı."

Özel tim dağ-taş eşkiyayı arıyor

DAĞ TAŞ DEMEDEN: Geçen hafta gerçekleştirilen operasyona ağır bir darbe yiyen PKK eylem gruplarının, yapıldıkları çok sebebiyle gizlendikleri yerden çıkamadıkları tahmin ediliyor. Bölücülerin inlerine ele geçirmek için özel hareket timleri dağ taş demeden en sarp arazeyi bile karşı karşıya geliyorlar.

Bağlantıları kesildi

Sayıları 50 kadar olduğu tahmin edilen eşkiya talimat alacak bağlantıları kaybettikleri için serseri mayın gibi dolaşıyor

HABO DAĞLARI DİDİK DİDİK ARANIYOR: Güvenlik kuvvetleri helikopterlerin de desteğiyle Habo Dağları'nı didik didik arıyorlar. Yetkililer 50-60 kişi kadar olduklarını tahmin ettikleri eşkiyanın petrol boru hattına sabotaj yapmak istediklerini de açıkladı.

Aytek'in KÖMÜRGÖZ

DIYARBAKIR (Tercüman) - PKK militanlarından 20'sinin ölü olarak ele geçirildiği operasyondan sonra bölgede sürdürülen aramaların, bölücülere hareket fırsatı bırakmadığı belirtildi.

Güvenlik kuvvetlerinden alınan bilgilere göre, 50 kadar PKK militanının yakalanabilmesi için aramalar dağlık kesimde de aralıksız devam ediyor. Bu arada, ölü olarak ele geçirilen militanların üzerlerinden çıkan belgelerden bölücülerin 7 ila 11 kişilik timler halinde eylem planladıklarının anlaşıldığı belirtildi. Ele geçirilen belgelere göre, askerî hedefler bölücüler için ilk sırada yer alıyor.

Yeni talimat alacak bağlantıyı kuramadıkları sanılan bölücülerin eski planları uygulamaya hazırlandıkları tahmin ediliyor. Bölücülere karşı yürü-

tülen hareket de bu bilgilerin ışığında sürdürülüyor.

Son operasyonda ölü olarak ele geçirilen teröristler arasında yer alan Ayten Tekin'den başka Hatice Kasar isimli bir kadın teröristin daha eylemciler arasında olduğu bildirildi. Dağlık bölgede gizlenerek güvenlik kuvvetlerinin elinden kurtulduğu sanılan Hatice Kasar, PKK davasıyla ilgili olarak İzmir Sıkıyönetim Mahkemesi'nce tutuklanmıştı. Bingöl'de olan Hatice, tahliye edildikten sonra Çanakkale'ye yerleşmiş ve bir ay önce de "devrim al-

kâhı kocasını yamaş götürürüm" diyerek evinden ayrılmıştı.

Güneydoğu bölgesine gelen PKK militanları arasında katılan Hatice Kasar'ın öldürülen Ayten Tekin'e birlikte istibarat amacıyla köylere gidip kadınlarla bağlantı kurduğu bildirildi. Örgüt militanlarının "devrim niteliği" diyerek beraber oldukları kadınları ömeden beri bu amaçla kullandıkları tesbit edildi. Bu kadınların, sadece istibarat çalışmasıyla kalmayıp çatışmalara katıldıkları da anlaşıldı.

İşte fal dışı eşkiya

ÖLDÜRÜLDÜ: Ayten Tekin, ölü olarak ele geçirilen 20 teröristten biriydi. Kocası Mehmet Tekin de PKK davasından tutuklu olarak halen cezaevinde bulunuyor.

ARANIYOR: Hatice Kasar, PKK davasından tutuklanmıştı. Tahliyesinden sonra Güneydoğu'daki bölücülere katıldığı anlaşıldı.

Öte yandan, operasyon sırasında arızalanan helikopterlerin de tam PKK militanlarının arasına inmek zorunda kaldığı beirüldü. Operasyona katılanlar, o anı şöyle anlattılar:

"Ortaokul çehennem gibiydi. Eşkiya helikopterinin inmek zorunda kalması görünce ümitsizce bekledik. Dolanmış durumda öğrendiğimizde, helikopterdekilerle çevresini saran bölücüler arasında şiddetli bir mücadele patladı. Burada alın bölücü yok edildi."

KİMLİKLERİ BELLE OLANLAR

Ölü olarak ele geçirilen 20 teröristten sadece 10'unun kimlikleri belirlendi. Kimlikleri belirlenenler şunlar:

1. Hatice Kasar
2. Ayten Tekin
3. Mehmet Masum Tepe
4. Cemal Karakaş
5. Altuğ Abdulbari
6. Murat Kayar
7. Nevaf Yıldırım
8. Yaşar Talay
9. Emin Çevik (Yasin kod

isimli).

10. Koçero Gülmez (Diyar kod isimli).

KATILDIKLARI BÜYÜKLER:

Ömerli Pınarcık katliamı (30 kişinin ölümü)
Milan katliamı (25 kişinin ölümü)
Botaz boru hattındaki nöbetçilere ateş açılması eylemi.
Yuvalı ve Peçenek katliamı gibi büyük eylemler ile çok sayıda baskın, saldırı ve katliamlara katıldıkları belirlendi.

PKK'nin Suriye himayesinde Lübnan'daki Helve kampında çocuklara bile cinayet eğitimi yaptırılıyor

İşte canilerin kampı

APO'NUN BEYİN TAKIMI: Güçlendirme çalışmaları için belirlenen ve eğitimleri için Helve'ye gönderilen Apo'nun beyin takımı. Fotoğraf çekilmeden önce ortaya koyuyor.

Orgütteki ihtilaflar ve beyin takımını çarpışmalarda kaybetmesi APO'yu bunalıma soktu

PKK'da ihtilâf
PKK'nin silahlı terörist kanadı ile Avrupa'daki propaganda kanadı arasında derin görüş ayrılıkları var. Bu ihtilâfları çözmek için boşuna gayret sarfeden Apo'nun sinirleri bozuldu. İhtilâf PKK'nın yayınlarına kadar yansıdı.

Gizli kamp
Suriye himayesindeki Helve kampına sık sık gelen Apo, tüm militanlarına moral vermeye çalışıyor. En çok da küçük yaşta çocukların beynini yıkamak için uğraşiyor. Zavalı çocuklar Apo'nun kan ve ölüm dolu sözlerini korkuyla dinliyorlar.

Aytekin KÖMÜRÇÖZ'ün haberi

CINAYET OKULU: PKK militanlarının cinayet işleme eğitimi için Helve'de kurulan eğitim kampında bir de Helve. Bu kamp Suriye'nin kontrolündeki Lübnan topraklarında bulunuyor. PKK militanları burada, masum insanların yaşadıkları köyleri, binaları basmayı öğreniyor, toplu halde bunları talan ediyorlar.

ÇOCUKLARI DA ZEHİRLİYOR: Apo, tüm militanlara moral vermek için sık sık Helve'de kurulan eğitim kampında, onun ve diğer militanların çocukları da zehirleniyor. Bu millet için.

KATLİAN SEVİNCİ: Çekirdek için partilerden PKK militanları işbirlikleri emretilen sonra bir de keşif uyarılar. Aktiflikleri masum insanların kanları, unlu çuvala...

Orgütteki ihtilaflar ve beyin takımını çarpışmalarda kaybetmesi APO'yu bunalıma soktu

di yayın organlarında öne rülüyor.

PKK'da ihtilâf

PKK'nin silahlı terörist kanadı ile Avrupa'daki propaganda kanadı arasında derin görüş ayrılıkları var. Bu ihtilâfları çözmek için boşuna gayret sarfeden Apo'nun sinirleri bozuldu. İhtilâf PKK'nın yayınlarına kadar yansıdı.

Gizli kamp

Suriye himayesindeki Helve kampına sık sık gelen Apo, militanlarına moral vermeye çalışıyor. En çok da küçük yaşta çocukların beynini yıkamak için uğraşiyor. Zavalı çocuklar Apo'nun kan ve ölüm dolu sözlerini korkuyla dinliyorlar.

Aytekin KÖMÜRÇÖZ

Kadın, çocuk ve yaşlı ayrımı yapmadan silâhsız, masum insanları kallesiz öldüren PKK eşkiyasının lideri Abdullah Öcalan "bunalıma" girdi. Apo şimdi, Helve kampında yorgun ve sinirli davranışlarıyla henüz yaşları 13 dolayında olan çocuklara saldırı ve katliâm planları ile acımasız fikirlerini anlatarak, "genç militanlar"ın korkularını yenmeye çalışıyor.

Lübnan topraklarında fakat Suriye'nin kontrolünde faaliyet gösterdiği bilinen Helve kampının "parti askeri akademisi" olarak adlandırılan barakalarda kamp dönemi kapanış konuşmasını tamamlayan eşkiya lideri Abdullah Öcalan'ı çocuk militanlar korkulu gözlerle dinliyorlardı.

Daha sonra Apo gibi gaddarlığı ile tanınan ve bu yüzden de "gözdeler" arasında yer alan başka bir militan konuştu.

Bu eşkiya da öldürmekten, hainlikten ve kin kusmaktan başka bir şey anlatmıyordu karşısındaki küçük çocuklara. Düşman olarak nitelendirdiği Türk köylerini vurmaktan, dağıtmaktan bahsederek konuşmasını şöyle sürdürüyordu: "Dönemin görevleri bizden kuruca komutanlar olmamızı is-

temektedir. O halde düşmana vurdukça dağıtacak (Türk köylerini kastediyor), dağıtıkça yok edecek, halkı koparıp alacak, asker yaratacak, takımın gücünü nitel ve nicel olarak büyütecek, bunun üslenme, eğitim, lojistik, sağlık, istihbarat, sabotaj, mali ve birçok sorunlarını çözebilecek, yaygın gerilla savaşı ile köylerde cepheyi örgütleyebilecek, temsilci ve komite örgütlenmesine kavuşturacak kısaca düşmanın iktidarına -askeri, siyasi ekonomik, ideolojik ve sosyal dayanakları ile birlikte- PKK vuruş tarzı ile vurabilecek ve yerle bir edecek, devrimin iktidarını kurabilecek komutan haline geldiğimi, başlangıçtaki süreç içerisinde bölük komutanlığı yapabileceğimi ve bu konuda kendime sonsuz güvendiğimi, emrinize hazır olduğumu bildiririm komutanım."

Katı ve gaddar düşüncelerle dolu konuşma, çocuk militanların cılız alkışlarıyla noktalandı.

MANGALAR AYRILIYOR

Çeşitli kaynaklardan alınan bilgilere göre, koruma ekibi ile birlikte zaman zaman Lübnan topraklarındaki Helve kampına gelen Abdullah Öcalan, bu-

rada eğitilen eşkiyayı mangalara ayırıyor.

Saldırı ve katliâm planlarının yapıldığı kampta eylem takvimi, Türkiye'ye sızan eşkiyaya özel kuryeler vasıtasıyla ulaştırılıyor. PKK'nın gaddar lideri Abdullah Öcalan'ın kamptaki turuncu telefonundan şifreli ifadelerle eylem hazırlığında bulunan eşkiyaya mesajlar vererek onları sürekli olarak yönlendirdiği de öne sürülüyor.

GÖRÜŞ AYRILIKLARI

Silahlı militanlarla PKK'nın ideolojik propagandasını yapanlar arasında son zamanlarda ortaya çıkan anlaşmazlıktan dolayı sinirleri bozulan ve bunalıma giren Abdullah Öcalan'ın, yeni bir "beyin takımı" oluşturma peşinde olduğu da belirtiliyor.

PKK'nın Avrupa'daki mensupları ile dağlarda silahlı eyleme giren militanları arasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları Almanya'da yayınlanan PKK organı gazetede de zaman zaman yer alıyor. Öcalan'ın çatışmalarda verilen kayıplar karşısında "beyin takımı" nı da büyük ölçüde kaybettiği yine ken-

ÇOCUKLARA EL ATI

Abdullah Öcalan şimdi tüm umudunu bu eksikliğin derebilmek için çocuklaraladı. Niçekim Öcalan, ya henüz 13 dolayında olan çocukların eline silâhi verip yaptırıyor, nasıl insan öldüğünü öğretiyor.

"İşte benim askerlerim" yerek gonüllerini almaya ve ları kandırmaya uğraşan dullah Öcalan, bir taraftan ların korkularını yenmeye işirirken, diğer yandan da vaş sırasında her şey muba Çocuk da olur, kadın da" linde konuşarak katliâm ları sil yapacaklarını anlatıyo Bu aldatmacalarda en yuk desteği de kendisi k acımasız yardımcılarındar ren Öcalan bulunmadığı y de yardımcıları aracılığıyl dediğini yaptırıyor. Bu yu de Abdullah Öcalan, her f ta yardımcılarıyla hatıra f rafı çektiler onlar n içinde sivrilmelerine d oluyor.

30 silahlı militan devletin 2 aracını yaktı

Hürriyet

PKK 8 saat yol kesti

8.4.88

● Tunceli'de karayolunda barikat kuran ve telefon direklerini yakan sekiz kadın 30 silahlı militan yoldan geçen 7 aracı durdurdu. Köy Hizmetleri ile Tapu Kadastro'ya ait 2 minibüsü yakan ve kendilerini Apocu olarak tanıtan militanlar devlete karşı mücadeleyi ettiklerini açıkladılar.

Hasan TEKİN

OVACIK, (Tunceli)(hha) - Tunceli - Ovacık Karayolu'nun 15'inci kilometresine barikat kurarak araçları durduran 30 kadar silahlı militan, karayolunu 8 saat kontrol altında tuttu ve resmi kuruluşlara ait 2 minibüsü ateşe verdi.

Vank Köprüsü yakınlarına üç gün önce barikat kuran silahlı militanlar saat 12.00'den 20.00'ye kadar yolu kontrolleri altında tutarak, araçları durdurdular. Eylemleri sırasında PTT'ye ait telefon direklerini de yakarak, ilçenin Tunceli'yle olan bağlantısını da kesen militanlar, durdukları 7 araçtan Köy Hizmetleri ile Tapu Kadastro'ya ait iki minibüsü içindekileri indirdik-

ten sonra ateşe verdiler. Yolcuları bir araya toplayan militanlar, "Apocu" olduklarını söyleyerek, devlete karşı mücadeleyi sürdürdüklerini, vatandaşla herhangi bir sorunları bulunmadığını belirttiler.

Aralarında 8 de kadının bulunduğu bildirilen militanlar, geçtiğimiz günlerde Mardin'de 20 PKK'linin öldürüldüğü yolundaki haberlerin doğruluğunu da öne sürerek, vatandaşlardan başış topladılar. Eylemlerini saat 20.00'ye kadar sürdüren militanlar, Ovacık'a sebze götürür, bir kantyonetten birkaç kasa sebze aldıktan sonra biranlıkta dağıldılar. Vatandaşların durumu bildirmelerinden sonra, bölgede önceki gün başlatılan operasyonlar sürdürülüyor.

Hürriyet

9.4.88

Köy basan PKK çocuk kaçırdı

ŞİRT, (hha) - Sırnak İlçesinin Kuşkonak Köyü'ne baskın yapan bir grup PKK militanı siyasi propaganda yaptıktan sonra 5 kişiyi kaçırdı.

Sayısı 20 kadar olduğu sanılan PKK militanları, önceki gece saat 23.00 aralarında ilçenin dağlık kesimindeki Kuşkonak Köyü'ne baskın yaptılar ve köylüleri evlerinden silahlarıyla çıkararak camide topladılar. Buradaki ideolojik propagandaya yapan PKK militanları, 9 yaşındaki Mustafa Burak, 9 yaşındaki Kasım Coşkun, 22 yaşındaki Ahmet Ünal, 17 yaşındaki Yahya Yıldırım ve 23 yaşındaki Ramazan Durak'ı yanlarına alarak köyden uzaklaştılar.

● PKK eylem alanını değiştiriyor Apo'dan çifte çağrı

Fadullah BULUTTEKİN
DİYARBAKIR, MİL-HA

PKK lideri Abdullah Öcalan'ın (Apo), Bekaa Vadisi'ndeki kamplardan birinde düzenlenen politbüro toplantısında oryente gençlik, işçi, kadın ve köylü kuruluşlarına sızma direktifi verdiği öğrenildi. Öcalan, aynı toplantıda, PKK dışında kalan Kurt örgütlerini de Kürdistan Ulusal Cephesi (ERNK) çatısı altında toplama çağrısında bulundu.

Edinilen bilgilere göre, Apo, toplantıda şöyle konuştu:

"İşçi, köylü, gençlik ve kadın kuruluşlarıyla örgütümüz arasında da diyalog sağlanmalı, demokratik kuruluşların safına katılmayı bırakmayız. Böylelikle PKK hareke-

tinin Türk aydınları ve çalışan kesini arasına tasarrufları öğrenilerek bakışlarına katılmamız gerekir. Bu birlik bağları bizim için henüz zihneteye geçmiştir."

Abdullah Öcalan, PKK dışındaki Kurt örgütlerine çağrı yaparken işçileri şöylece:

"Dışımızdaki Kürt parti ve örgütleri iyi bir durum analizi yapmalıdır. Bu analiz, birleşmenin kaçınılmazlığını ortaya çıkaracaktır. Henüz çok genç olan PKK hareketinin başlangıçtan günümüze neler başardığını, ne kadar büyük yol kattığını görmelidirler. Dışımızdaki bütün parti ve örgütleri Kürdistan Ulusal Cephesi (ERNK) çatısı altında birleşmeye çağırıyoruz."

Hürriyet

8.4.88

Eğitime bölücü darbesi

● Terör bölgesinde görev yapan öğretmenler ayrılıkçı militanların giriştiği eylemlerden huzursuz oluyorlar. Öğretmenler can korkusundan rapor olarak memleketlerine gidiyorlar. Mardin'de 50 kadar ilkokul bu nedenle kapalı.

MİDYAT, (Mardin)(hha) - Ayrılıkçı militanların son zamanlarda öğretmenlere yönelik eylemleri, eğitim ortamında panik yarattı. Terör bölgesinde görev yapan öğretmenler, can korkusundan rapor olarak memleketlerine gidiyorlar. Bölgede 50 kadar ilkokulun kapalı olduğu bildirildi.

Özellikle PKK'lı militanların kol gezdiği Midyat'ın Dargeçit Bölgesi'nde görev yapan öğretmenler, son bir ayda 2 meslekdaşlarının asılarak öldürülmesi üzerine paniğe kapıldılar. İlçe merkezine yakın olan öğretmenler can güvenliklerinin olmadığını öne sürerek, köylerine gitmek istemediklerini belirttiler.

Hürriyet

10.4.88

Çobanlara, PKK zammı

İDİL, (Mardin), (hha) - Yasadışı PKK militanlarının son zamanlarda çobanları hedef seçmesi sonucu, dağlık kesimlerde görev yapan çobanlar aylıklarına zam istedi. Bu bölgede görev yapan çobanlar, sürü sahiplerinden ayda 500 bin lira aylık istediklerini belirttiler. Düz kesimlerdeki çobanların aylıklarının ise 250 300 bin lirayı bulduğu öğrenildi.

Tarımın elverişli arazisi bulunmayan Şirt, Hakkâri ve Mardin'de çobanlık yapanlar, PKK'nın, Erüh'ta 9 çobanı katletmesinden sonra maasla-

rını yükseltti. Daha önce 300 bin lira aylık alan çobanlar, PKK saldırılarını gerekçe göstererek, 500 bin liradan aşağı çalışmayacaklarını bildirdiler.

Bu arada, PKK saldırılarına karşı kendilerini daha güvende hissedemeyen ve düzlük bölgelerde görev yapan çobanların aylıkları da 250 300 bin liraya ulaştı. Hayvan sahipleri, PKK'nın çobanlara yönelik saldırılarından sonra çobanlığın tehlikeli bir iş haline geldiğini, hayvancılığı olumsuz yönde etkilediğini söylediler.

Milliyet

10.4.88

Hayali ihracatta PKK parmağı

HABUR sınır kapısından Körfez ülkelerine sahte belgelerle çıkış yapılması istenilen TIR ile ilgili olarak soruşturmalar, Türkiye'nin diğer kapılarına da kaydırılırken bir yetkilili "Olaya PKK'nın da katılması varsayımı üzerinde" durduklarını söyledi.

Edinilen bilgilere göre, Habur sınır kapısından Körfez ülkelerine ihracat yapan bir şirkete ait TIR, çıkış belgesinde milyonlarca dolar gösterilip ihracat vergi iadesi sağlanmak istenirken şüphe üzerine çevrilerle yapılan arama sonucu gümrüğe alındı. Olayla ilgili 2'si gümrük memuru, 2'si şirket personeli, Silopi savcılığınca tutuklanmıştı, Olaya Silopi Savcılığı el koyarken, Ankara'dan gelen gümrük müfettişleri, kapıda soruşturmalara başladılar.

DİYARBAKIR, MİL-HA

Mehmet Ali Eren

Eren ve arkadaşlarının yasa teklifi hazır.

Kürtçe serbest bırakılsın

Doğu sorunu üzerinde Meclis'te yaptığı konuşma ile tartışmalara yol açan SHP İstanbul milletvekili ve arkadaşlarının hazırladığı yasa önerisinde, Kürtçenin serbestçe konuşulabilmesi öngörülmüyor

HABERİ 7. SAYFADA

●SHP Milletvekili Eren ve arkadaşları yasa teklifi hazırladı Kürtçeye serbestlik

●Eren ve arkadaşları tarafından hazırlanan yasa teklifine göre, Kürtçenin konuşma ve yazı dili olarak kullanılmasını yasaklayan 2932 sayılı yasanın kaldırılması isteniyor

Kaldırılması istenen yasa

SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren ve arkadaşlarının kaldırılmasını istedikleri 2932 sayılı yasa Milli Güvenlik Konseyi tarafından 19 Ekim 1983'te genel seçimlerden hemen 17 gün önce kabul edildi. 22 Ekim 1983'te Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Yasanın Kürtçe yasağı ile ilgili maddeleri aynen şöyle:

"Madde 2 - Türk devleti tarafından tanınmış bulunan devletlerin birinci resmi dili dışındaki herhangi bir dile düşüncelerin açıklanması, yayılması ve yayınlanması yasaktır.

"Madde 3 - Türk vatandaşlarının anadili Türkçedir.

"a) Türkçeden başka dillerin anadili olarak kullanılması ve yayılmasına yönelik her türlü faaliyette bulunulması,

"b) Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, mabalin en büyük mülki amirinden izin alınmadıkça bu kanunla yasaklanmamış olsa bile, Türkçeden başka dile yazılımsı afiş, pankart, döviz, levha ve benzerlerinin taşınması, plak, ses ve görüntü bantları ve diğer anlatım araç gereçleriyle yayımı yasaktır.

Yasaya göre, bu yasaklara aykırı davranışlar hakkında 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası, 100 bin lira da para cezası verilebilir.

● Rafet BALLI

DOĞU sorunu üzerinde Meclis'te yaptığı konuşma ile kamuoyunda büyük bir tartışma yaratan SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren ve arkadaşları, yeni bir hazırlık içinde. Eren ve arkadaşları bu kez Kürtçenin serbestçe konuşulabilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na yasa teklifi vereceklerini bildirdiler. Teklifleri hakkında bilgi veren Eren, "Amacım bölücülük değil, çağdaş bir yasağı kaldırmaktır" dedi. Bazı SHP milletvekilleri de Eren'in teklifine imza koymaya hazır olduklarını söylediler.

Yasa teklifi ile "Türkçeden Baş-

ka Dillerle Yapılacak Yayınlar Hakkında Yasa"nın yürürlükten kaldırılması öneriliyor. Milli Güvenlik Konseyi tarafından çıkarılan 22 Ekim 1983'te yürürlüğe giren 2932 sayılı yasa ile, Türkiye'nin resmen tanıdığı ülkelerin birinci resmi dilleri dışında kalan herhangi bir dil ile görüş açıklanması ve yayın yapılması yasaklanıyor. Kürtçe dünyanın hiçbir devletinde birinci resmi dil sayılmadığı için, bu yasa ile yasaklanmış oluyor.

SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren ile teklifi hakkında konuştu. Amaçlarını şöyle anlattı: "Türkiye Cumhuriyeti vatandaş-

dilleri Kürtçedir. Bunlar bugüne kadar dillerini özgürce kullanamamışlardır. Teklifimiz bu engeli aşmak içindir. Böylece bu insanlar rahatlayacaklardır. Bugüne kadar dillerini korkarak konuştular. Anadillerini konuştukları için horlandılar, zaman zaman cezalandırıldılar. Basit bir Kürtçe kaset ile yakalandılar, yıllarca hapse mahkûm oldular. Dışardan da gönderilse, Kürtçe bir yayın organı üzerlerinde bulunduğu zaman takibata uğradılar. Teklifimizle tüm bu insanlar ana dilleri ile konuşma ve yayın yapma hakkına kavuşabilecekler."

Teklifi hangi milletvekillerinin desteklediği sorusuna, "Bu aşamada arkadaşların isimlerini benim vermeme doğru olmaz. Herkes görüşünü kendi açıklasın" diyen Eren, teklifin kabul edilme şansının hakkında şöyle konuştu:

"Ben iki şeyden cesaret aldım. Birincisi, Diyarbakır Cezaevi'ndeki açlık grevi üzerine Sayın Başbakan Özal'la görüştük. Sayın Özal, Kürtçenin bir realite olduğunu, inkâr edilemeyeceğini, görüş gününde konuşulabileceğini söyledi. TRT'ye de bunu açıkladı. Genel Başkanım Sayın İnönü ise, defalarca insanların ana dilleri üzerindeki baskıya karşı olduğunu söyledi. İki büyük partinin lideri böyle düşündüklerine göre, teklifimin kabul edilmemesi için sebep görmüyorum."

Teklifi önce parti grubuna getireceklerini, ardından TBMM Başkanlığı'na vereceklerini söylediler

Eren, "Parti grubu kabul etmezse yine de verecek misiniz" şeklindeki sorumuza şöyle karşılık verdi:

"Ben ANAP grubundan bile birçok arkadaşımızın teklifi imzalayacaklarına inanıyorum. SHP grubunun da ittifakla olması bile büyük çoğunlukla teklifimizi benimseyeceğini sanıyorum."

Eren, "Bölücülükle suçlanabilirsiniz. Buna cevabımız ne olur" sorusuna ise şöyle cevap verdi:

"Önceki konuşmamda olumlu olumsuz büyük tepki topladı. Ben olaya halkımızın ve Türkiye'nin birliği açısından, ulusun çıkarı açısından bakıyorum. Malum çevreler bana bölücü diyecek. Ama bu yeni yıldırımacak. Çaçımızda insanlara sen anadilini konuşma demek artık mümkün değil. Asıl bölücüler yasakçılık yapanlardır."

KİMLER DESTEKLİYOR?

Eren'in hazırladığı yasa teklifi hakkında görüşlerini aldığımız bazı milletvekilleri şunları söylediler: Cumhur Keskin (SHP Hakkâri Milletvekili): "Teklife ben de imza koyarım. Zira 2932 sayılı yasa Anayasa'mıza aykırıdır. Bu bölücülük değildir. Birliği ancak özgürlük sağlar."

Ahmet Türk (SHP Mardin Milletvekili): "Teklife tabii ki imza koyarım. İnsanlığa, kültürlere saygı duyan her insan için bu normal bir tutumdur."

Kenan Sönmez (SHP İstanbul Milletvekili): "Teklifi destekliyorum. Biz parti olarak, herkesin kendi ana dilini kullanmasından yana olduğumuzu açıkladık. Genel

Başkanımız da söyledi. Kürtçenin serbest bırakılmasını istemek bölücülük değil, birliğe hizmet eder. Bizim grupta teklife hayır diyecek kimsede çıkacağını da sanmıyorum."

Mustafa Kul (SHP Erzurum Milletvekili): "Her türlü yasağı karşı olduğum için bu teklife imza atacam. Çıkması için de elimden geleni yapacağım. Bugün Türkiye'de ana dili Kürtçe olan insanlar var. Kendi dillerini konuşup yazabilecekler."

TEKLİFTE NE VAR?

Eren ve arkadaşları tarafından hazırlanan ve onumuzdeki günlerde TBMM Başkanlığı'na verilecek teklife özetle şu görüşler savunuluyor.

● Anayasa'nın 10. Maddesi herkesin din, dil, ırk bakımından kârun önünde eşit olduğunu söylüyor.

● Lozan'ın Anlaşması'nın 38. maddesi ile "Türkiye hükümeti, doğum, milliyet, dil, soy ya da din ayırıcı etki olmadan Türk halkının tümünün yaşam ve özgürlüklerini en geniş biçimde korumayı yükümlenmiştir" deniyor.

● Yine Lozan'ın 39/4. maddesi şöyle der: "Herhangi bir Türk yurttaşının gerek özel ya da ticari ilişkilerinde, gerek din başın ya da her türlü yayın konusunda ve gerek toplantılarda herhangi bir dili serbestçe kullanmasına karşı hiçbir sınır konulmayacaktır."

● 2932 sayılı yasa Birleşmiş milletler İnsan Hakları sözleşmesi ile Helsinki Nihai Senedi'ne de aykırıdır

Doğu'ya git 180 bin lira fazla al

●Yapılan düzenlemelerin polisin enflasyondan en az düzeyde etkilenmesini sağladığı belirtilirken, olağanüstü hal uygulanan illerde çalışanların, 56 illdeki meslektaşlarından ekonomik bakımdan daha rahat olduklarını ortaya koyuyor. Lojman, tayin, disiplin affı, terfi ve politik baskı, polisin 5 sorunu...

İhsan DÖRTKARDEŞ

DİYARBAKIR, (hha) - 143'üncü kuruluş yıldönümünü kutlayan Polis Teşkilatı, görevlilerin 5 önemli şikâyetini gidermeyi başaramadı. Polisin şikâyet konularını lojman, tayin, terfi, disiplin affı ve politik baskının oluşturduğu belirtildi. Polisin sorunları arasında ilk sırayı lojman alıyor. 4 yılda bir çıkan tayinler nedeniyle polisler gittikleri yerde lojman ve uygun kiralık ev bulamamanın sıkıntısını yaşıyor. Sık sık yer değiştirme, polis çocuklarını da-

sıkıntıya sokuyor. Kısa sürede arkadaş değiştirmek zorunda kalan çocuklar, yeni çevreye uyum sağlamada güçlük çekiyorlar.

Disiplin suçlarının geçen yıl genel affa uğramasına rağmen, hâlâ sicillerinde bulunması polisleri tedirgin ediyor. Polisler, geçmişte sicillerine işlenen disiplin suçlarının affı gereği silinmesini istiyor. Terfi süresinin, geçenlerde çıkarılan bir kararname ile 3 yıldan 5 yıla çıkarılması polislerin şikâyetlerine yol açıyor. Polisler, terfi süresinin eskisi gibi 3 yıl olmasını istiyorlar.

Polisin karşılaştığı diğer önemli bir sorun ise "politik baskılar" iktidar partisi üst düzey ve yerel yöneticilerinin polisiye olaylarda görevliler

üzerinde tehdit unsuru rolü oynadıkları ileri sürülüyor.

Yapılan düzenlemelerle polislerin enflasyondan en az düzeyde etkilenmesini sağlanırken, olağanüstü hal uygulanan Diyarbakır, Siirt, Mardin, Adıyaman, Bitlis, Bingöl, Van, Hakkâri, Elazığ, Tunceli, Muş illerindeki görevlilerin ekonomik açıdan biraz daha rahat oldukları, diğer 56 illdeki meslektaşlarına oranla 180 bin liraya yakın fazla maaş aldıkları öğrenildi. Olağanüstü hal tazminatında mahalle beklilerinin yararlandırılmaması, bu görevliler ile polis memurları arasındaki "güvenlik görevlisi"

kavramında huzursuzluklara yol açıyor. Bu görevlilere 15 big liraya yakın fazla ücret ödeniyor.

Türkiye'deki 1600 militanını
Kuzey Irak'a çekti

PKK, Irak'a karşı savaşıyor

Emin BATMAZ

SIRNAK (Tercüman)- Yasa dışı bölücü örgüt PKK'nın, son zamanlarda kendini Kürdistan Yurtseverler Birliği ile Kürdistan Demokrat Partisi'ne kabul ettirmek amacıyla çalışmalar yaptığı ve bunun için 1600 PKK militanını Kuzey Irak'taki Kürt bölgesine çektiği ve Irak'a karşı savaşa soktuğu belirlendi.

PKK'nın geçtiğimiz mart ayında Nevruz gecesini istedikleri gibi kutlamak için, liderliğini Celal Talabani'nin yaptığı Kürdistan Yurtseverler Birliği Peşmergeleri'nin bulunduğu bölgeye, Mardin'in Silopi ilçesi "Kukit" köyü mevkiinden 1600 kişilik grubunu geçirmesindeki amaç, kendisini gerek

Kürdistan Yurtseverler Birliği ve gerekse Kürdistan Demokrat Partisi'ne kabul ettirmek olduğu anlaşıldı. KYB lideri Talabani'nin de son verdiği demeçlerinde, "PKK ile birleşirim" anlamında konuşmalar yapmasının bu örgüte bir çeşit sempati duyduğunu gösterdiği, PKK'nın da bundan pay çıkarak "güven" kazandığı belirtildi.

Peşmergeler'le birlikte savaşa giren PKK'lılar hem savaş tecrübesi (!) kazanmak, hem de Talabani ile güçbirliği sağlamak sevdasında

GÜÇLÜ ANLAŞMA SAĞLAMA ÇABASI

Öte yandan Nevruz'u kutlamak amacıyla Kuzey Irak'taki Kürt bölgesine çok sayıda militanını yerleştiren PKK'nın,

KYB ve KDP ile güçlü bir anlaşma sağlamayı amaçladığı, bunu da yine KYB ve KDP Peşmergeleri'yle birleşerek "birleşik grup" kurarak oluşturma amacıyla olduğunu da öğretilmiştir.

CEPHE ÇATIŞMASI

Bir taraftan KYB ve KDP ile yeni bir güç oluşturma çabası veren PKK'nın, diğer taraftan Türkiye'de Güneydoğu Anadolu bölgesinde, Türk güvenlik güçlerine karşı "etkin mücadele verebilmek" için oluşturacağı yeni cepheye eleman yetiştirmeye çalıştığı belirtildi. Bunun için de yine Kürt bölgesine çektiği 1600 kişilik grubunu KYB ve KDP Peşmergeleri'yle birlikte Irak'a karşı savaşa soktuğu, militanlarının bir süre savarak cephe çatışmalarından

tecrübe edinmelerini sağlama- yı amaçladığı kaydedildi.

ERİVAN RADYOSU

Bu arada, Erivan Radyosu da, sınır ötesinde bulunan PKI

militanlarının sayılarını kabarcık gösterip, Avrupa'daki militanları da içine olarak 8 bin PKK militanının "Türkiye'yi kan gölüne çevirme" hazırlığı içinde olduğunu duyurdu.

KÖSE

M. Ali Birand

KERKÜK KOMUSUNDA
YENİ BİR GELİŞME...

TURKIYE'nin Kerkük'e müdahalesiyle ilgili olarak hemen herkes görüşlerini açıkladı da, kimse bu bölgede yaşayan ve Irak yönetimine karşı mücadele eden Kürtlerin fikrini sormadı. Oysa, başlıca anlaşmaların aksine ilginç sesler görüşlerle karşılaşıyor.

Irak'ta özellikle Kuzey Irak ve Kerkük bölgesinde, İran tarafında desteklenen Kürt gruplar, Saddam Hüseyin'e karşı silahlı mücadelelerinde, bölgenin birçok yerinde hakimler İran birlikleri bu bölgeyi; ancak, bu Kürt gruplar sayesinde ele geçirebilecekler. Türkiye'nin de bir yandan denge kurmak, yoradıkları Türklerle sahip çıkabilmek, öte yandan da İranlılar tarafından, işbirliği yaptıkları Kürt grupları ödüllendirmek amacıyla otonomi veya belirli bir hareket serbestisi verilmesini engellemek amacıyla, harekete geçebileceği ileri sürülüyor.

İşte değişik görüş bu noktada kaynaklanıyor. Türkiye'nin olası bir askeri müdahalesine Kürtlerin basına yansıyan tepkileri hep sert oldu. Bölgeyi Vietnam'a çevirebileceklerini söylediler.

Oysa, İranlılarla birlikte bu mücadeleyi sürdürür Kürt gruplar çeşitli yollarla Türkiye'ye ilettikleri sessiz mesajlarında, "bazı koşullarla" Türkiye'nin yöreye müdahalesine karşı çıkmayacaklarını belirtiyorlar.

Belki bizlere garip gelebilir, ancak Iraklı Kürtler son derece gerçekçi insanlar. Hesaplarını da gerçekçi şekilde yapıyorlar. Bundan dolayı da, Türkiye'yi "bazı koşullarda" tercih edeceklerini saklamıyorlar.

BÖLGEDEKİ Kürtlerle konuştuğunuz zaman, savaş nedeniyle "kullanıldıklarını" ve İran ile Irak'ın savaşı bitirdikleri anda beraberce Kürtlerin üzerine kullanılacaklarını çok iyi bildiklerini görürsünüz. "İranlılar bizi çıkarlarına uygun düştüğümüz için destekliyor. Irak'a karşı mücadele ettiğimizden dolayı ilişkilerimiz yanında görülüyor. Oysa kendi Kürt bölgelerinde kimsenin başını kaldırmamasına izin vermiyorlar ve büyük bir baskı altında tutuyorlar" diyen bir Kürt lider, kuşku ve kaygılarını hiç saklamıyordu: "Durum geçici ve çıkarlarımız şu sıralarda birleştiğinden dolayı işbirliği içinde görüşüyoruz. Sonra? Sonrası kötü..."

İşte Kürtleri düşündüren nokta da bu: Savaş sonrası ne olacak?

Irak'ın halen uyguladığı politikalar, İran'ın da kendi toprakları üzerindeki Kürtlere karşı tutumuna bakanlar, son zamanlarda Türkiye ile bir yakınlaşma aramaya başladılar.

"Türkiye, Iraklıların yaptığı gibi bizi gazla öldürmez, İranlılar gibi de gözünü kapatıp kesmez. Türkiye, Avrupa ile iç içe yaşayan bir ülkedir. Daha uygundur" diyen bir başka Kürt lider, Türkiye'yi tercih ettilerini hiç saklamıyordu.

Ancak Türkiye'nin de Kürt sorununa nasıl baktığı ortada. Bu grupların "koşullarıyla", Türkiye'nin genel politikaları acaba uyuturabilir mi?

Bu soruya Ankara, "Olmaz böyle şey" diyor. Kürtler ise, "Bu da sizin bileceğiniz bir iş. Hesabını siz yapmalısınız" diyorlar.

KÜRTLER, Türkiye'nin bölgeye müdahale düşündüğü takdirde en çok Peşmergelerden çekinmesi gerektiğini ileri sürüyorlar ve ekliyorlar: "Gerilla savaşını siz yapamazsınız, ancak biz yaparız. Koşullarımızı kabul edin, size karşı çıkmayalım, hatta destek olalım."

Koşullarının ne olduğunu şu aşamada söylemiyorlar. Ancak, tahmin etmek de çok güç değil. Bir pazarlık başlangıcı yaratmak istiyorlar...

Kürtlerin bu mesajları bir süredir çeşitli kanallardan Türk resmi yetkililerine de iletiliyor. Yani birdenbire ortaya çıkmış konular değil. Hatta bazı gruplarla Türk resmi yetkililer arasında direkt teması bile oluyor.

İşte bizim beklemediğimiz yepyeni bir gelişme veya yeni bir bakış açısı gibi görünen bir yaklaşım. Kısacası, Türkiye çeşitli gruplar ve dengeler tarafından kendi yanlarında yer alması için sürekli baskı altında tutuluyor. Pazarlıklar yapılıyor, yeni dosya hâlâ açık ve herkes kendi yönünden, işin evinden nasıl çıkabileceğinin hesabını yapmaya çalışıyor.

Dişi terorist mezardan çıkarılacak

● Geçen hafta giriştiği çatışmada 19 PKK militanıyla birlikte ölü ele geçen Ayten Tekin'in mezarı, ailesinin isteği üzerine açılacak ve ceset İzmir'e gönderilecek...

NUSAYBİN, (Mardin), (hha)- Geçen cuma günü giriştiği silahlı çatışmada 19 arkadaşıyla birlikte ölü ele geçirilen PKK militanı Ayten Tekin'in cesedi, mezardan çıkarılarak İzmir'e götürülecek.

Geçen cuma günü, kısırdıkları bir mağarada "tealim ol" çağrısına ateşle karşılık vererek, silahlı çatışmaya giren 20 PKK militanı arasında yer alan Ayten Tekin'in cenazesi, kimsenin sahip çıkarmaması üzerine belediyece Nusaybîn'de toprağa verildi. Kızlarının giriştiği çatışmada ölü ele geçtiğini öğrenen baba Kasım Tekin ve anne Seray Tekin, ilçeye gelerek, Savcı Ahmet Ayvaz'la görüştü. Savcıdan Anayasa'daki haklarını isteyerek, çatışmada ölen kızlarının cesedini almak isteyen anne ve babaya olumlu yanıt verildi. Ayten Tekin'in cesedinin, oluşturulacak bir heyetle mezardan çıkarılacağı, daha sonra yeniden toprağa verilme üzere İzmir'e gönderileceği bildirildi.

Ayten Tekin, 1,5 ay kadar önce, İzmir'de çalıştığı fabrikadaki işine gitmek üzere evinden ayrılmış, daha sonra kayıplara karışmıştı. Tekin'in örgüt adına Suriye'ye geçiş yapmak isterken çatışmada ölü ele geçtiği hatırlatıldı.

'Anlaşalım Kerkük'e girin'

**Bazı önemli Kürt gruplarından
Ankara'ya koşullu mesaj**

"BERABER GIRELİM" CIA'nın Ankara eski Büro Şefi olduğu öne sürülen Paul Henze, "Kerkük ve Musul sadece Türkiye'nin değil, NATO'nun da güvenlik sorunudur. Giresek, hep beraber gireriz" dedi.

M.Ali BİRAND • TAHİRAN

- Irak yönetimine karşı İran'ın yanında yer alan bazı büyük Kürt grupları, Kerkük'e müdahale konusunda, Türkiye'ye, "Gerilla savaşını siz yapamazsınız, ancak biz yaparız. Koşullarımızı kabul edin, size karşı çıkmayalım, hatta destek olalım" mesajı gönderdi
- Ankara'nın ise izlediği genel politika çerçevesinde Kürtlerin "koşullarını" kabul edilebilir bulmadığı ve "Olmaz böyle şey" karşılığını vermediği bildirildi

Paul Henze: "Kerkük, NATO'nun da güvenlik sorunu"

"Girersek hep beraber gireriz"

● CIA'nın Ankara eski Büro Şefi olduğu öne sürülen Paul Henze, "Kerkük ve Musul sadece Türkiye'nin değil, NATO'nun da güvenlik sorunudur. Giresek hep beraber gireriz" dedi

• Aydın ÖZDALGA

CIA'nın Ankara eski Büro Şefi olduğu öne sürülen Paul Henze, "Kerkük ve Musul sadece Türkiye'nin değil, NATO'nun da güvenlik sorunudur. Giresek hep beraber gireriz" dedi. Henze, CIA ajanı değil Türk dostu olduğunu belirterek, "Benim CIA ajanı olduğum dedikodularını benden nefret eden Ruslar çıkartıyor" şeklinde konuştu.

1. Uluslararası Türkistan Kültür ve Tarih Semineri'ne katılmak üzere Türkiye'ye gelen Paul Henze, uzun yıllar ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nde görev yapmış bir Amerikalı.

Sorularını yanıtlayan Paul Henze, Kerkük sorununa değinirken, Türkiye'nin muhtemel bir müdahalesini şöyle değerlendirdi:

"Kerkük ve Musul sadece Türkiye'nin değil, NATO'nun güvenlik sorunudur. Bu nedenle Türkiye böyle bir harekâtı tek başına yapmamalı. Varsayımlar gerçek olur, Irak yenilirse, Türkiye başta ABD olmak üzere, müttefiklerine danışmalı ve ortak harekât yapılmalıdır. Giresek hep beraber gireriz."

Bulgaristan ve Yunanistan'daki Türk azınlıklara yapılan baskılara da değinen Paul Henze, "Türkiye bu konuları sürekli olarak Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Topluluğu gibi uluslararası platformlara getirmeli ve bu iki ülkeyi baskı altında tutmalıdır" dedi. Henze, dünyadaki Türklerle ilgili bir soruyu yanıtlarken de, "Dört bir yana dağılmış dünya Türklerinden yararlanmak istiyorsanız, kültürel bağlarınızı koruyun ve ekonominizi güçlendirin" diye konuştu.

SHP'nin yasa önerisine ANAP ve DYP'den tepki Kürtçe tartışması

• Rafet BALLI

SHP milletvekili Mehmet Ali Eren ve arkadaşları tarafından hazırlanan "Kürtçenin serbest bırakılması"yla ilgili yasa teklifine ANAP ve DYP Meclis grup yöneticileri karşı çıktı. SHP yöneticileri ise bu aşamada görüş açıklamak istemediler.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Eren'in yasa teklifi hakkında görüş belirtmekten kaçınarak şunları söyledi:

"Bu soruyu bana sormayın. Cevap vermem. Yanlış olur. Ortada benüz bir şey yok. Bir arkadaşımız bir basın mensubuna fikrini söylemiş. Ortada usul yanlışlığı var. Gruba gelmiş bir şey yok. Gelirse değerlendiririz. Ama bizim başka sorunlarımız var. Hayat pahalılığı var."

Konuyu gazetemizden öğrendiğini belirten SHP Grup Başkanvekili Hikmet Çetin ise, "Arkadaşlarımız gruba benüz böyle bir tek-

● SHP Milletvekili Mehmet Ali Eren ve arkadaşları tarafından hazırlanan "Kürtçe konuşma ve yazma yasağının kaldırılması"yla ilgili yasa teklifine ANAP ve DYP grup yöneticileri karşı çıktı

lif getirmediler. Geldiği zaman, gerekçeleriyle birlikte elbette bir değerlendirme yapacağız. Bu aşamada daha fazla bir şey söyleyemem" dedi.

Niğde Milletvekili ve ANAP Meclis Grup Başkanı Haydar Özalp'ın konuya yaklaşımı ise şöyle oldu:

"Türkiye'de birtakım etnik gruplar var. Bu grupların bazıları bugün birtakım girişimler içinde, birtakım talepler halinde. Bu dönemde böylece bir teklifin kabulünü tehlikeli görürüm. ANAP grubunun da desteklemesi mümkün değil. Memleketin bütünlüğü bakımından endişe doğar. Tek endişem bu. Yoksa, insanı ölçülerle başka türlü düşünmek de mümkün. Nurettin Yılmaz'ın da gruba aykırı hareket edeceğini sanmıyorum."

Zonguldak Milletvekili ve DYP Meclis Grup Başkanvekili Köksal

Toptan'ın görüşü ise şöyle:

"İnsanların konuştuğu dile ilgili yasak getirilmesine karşıyız. Ama böylece alyas amaç güden bir teklife de sempatiyle bakmak zor."

DYP Genel Başkan Yardımcısı Gökberk Ergenekon da benzer görüşleri dile getirdi:

"Ben insanların istediği dili serbestçe konuşmasından yanayım. Biz parti olarak da, genel başkanımızın ağzından insanların aralarında istediği dili serbestçe konuşabileceğini defalarca açıkladık. Ama ben şahsen, Kürtçe yayın yapılmasına da karşıyım."

ANAP Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz ise, farklı bir görüş savunarak şunları söyledi:

"Bu yasa teklifinin ANAP grubunda da olumlu kabul edilceğine inanıyorum. Teklifin benimsen-

mesi için. Genel Başkanımız Sayın Özal'ın Diyarbakır Cezaevi açlık grevi konusunda grupta ve kamuoyu önünde gösterdiği yürekli ve demokrat tavrı ışığında ben de bütün gücümle çalışacağım."

Aynı konuda Nöktâ dergisinin haberine göre SHP Mardin Milletvekili Adnan Ekmen ve Edirne Milletvekili Erdal Kaıkca, yasa teklifini destekleyeceklerini belirttiler. ANAP Ankara Milletvekili Mustafa Taşar, "Kürtçe diye bir anadil yoktur" diye teklife karşı çıkarken, DYP Antalya Milletvekili Adil Aydın ile Diyarbakır Milletvekili Ferit Bora, "Her türlü dilin serbestçe konuşulmasından yana olduklarını" belirtir Eren'i destekleyeceklerini söylediler. ANAP Bitlis Milletvekili Falk Tarımcıoğlu da, yasağın kaldırılmasına karşı çıkan milletvekilleri arasında.

Mehmet Ali Eren

Aşiret reisleri ilk defa Tercüman'a konuştu

Kan korkusu

Aşiret kavgası Doğubeyazıt'ı ikiye böldü.
Bir kıvılcım ilçeyi "kan dâvâsı"na boğabilir

Asiret kültüründen seçmeler

- "Bizimizin altına zarar gelirse onları dan 15 kişi gider"
- "Onların ayağına gidecek kadar küçülmelik. Gelsinler af dilesinler!"
- "Onları muhatap bile saymayız. Her kötülük onlarda. Biz ise sevmeyen yok"
- "Bu artık ölüm kalım meselesi oldu"
- "Bizi buradan kovmak istiyorlar. Bizim şu kadar köyümüz ve hanemiz var. Bunu yapamazlar"
- "Bunların barışmaya niyetleri olsa bizleri tahrik etmezler. Bu işi ancak Başbakan Turgut Özal çözer"

Sayı1 NARMANOĞLU
Selçuk AVAR

DOĞUBEYAZIT, (Tercüman) Kesko ile Hasasori aşiretleri arasında muhtemel bir "kaldırım"ın önlenmesi için sokağa çıkma yasağı konulmasına yolaçan "su üstündeki" bütün mesele; Kesko reisinin eşine gerekli ilaç için Hasasori reisinin sahibi olduğu eczanenin geç açılması...

Değil vatandaşların, güvenlik kuvvetlerinin bile "zor ve tehlikeli" şeklinde ikazına rağmen TERCÜMAN Doğubeyazıt'ta neler olup bittiğini yerinde, aşiret reisleri, taraftarları, vatandaşlar ve yetkililerle konuşup, görüntüledi.

"Kesko ailesinden birinin kılını bir zarar gelirse, Hasasori aşiretinden 15 kişi gider ağa. Bu artık ölüm kalım meselesi oldu. Bunların barışmaya niyetleri olsa bizleri tahrik etmezler. Bu meseleyi ne kaymakam, ne de vali çözebilir. Bu mesele direkt Başbakan'ın, Turgut Özal'ın çözebileceği bir mesele..."

"Biz onların ayağına gidecek kadar küçülmelik. Onlar burada olduğu müddetçe bu tür olayların çıkması mümkün değil. Keskoiler, gelir bizden af dilerse ve bu tür olayları bir daha başlatmayacaklarına söz verilerse barışma olur. Yoksa bunlarla barışmamız ve bu şekilde yaşamamız mümkün değil."

Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinde iki büyük aşiret mensupları böyle diyorlar. Bu sözlerin altında büyük olayların çıkabileceği sinyalleri olduğu için de Doğubeyazıt'ta 5 saat süre ile sokağa çıkma yasağı kondu. Bu yasak İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli'nin emri ile kaldırıldı. Ama, Doğubeyazıt şu anda tarihinin en sıkıntılı günlerini yaşıyor. İki aşiret arasında meydana gelebilecek bir kavga için ilçeye verecek kararını düşünen taraflı vatandaşlar, haklı olarak endişe duyuyorlar.

"KAN GÖVDEYİ GÖTÜRDÜ"

Doğubeyazıt Kaymakamı Cengiz Gökçe'nin büyük bir cesaretle öncegi göstererek aldığı köklü idari tedbir ve sokağa çıkma yasağı kararı ile Do-

ğubeyazıt'ta belki de tarihinin en kanlı olaylarının öndediği söyleniyor. Vatandaşlar, Kesko ve Hasasori aşiretleri arasında bir "hik" yüzünden başlayan kavga'nın devam edeceğini belirterek, "Aralarında büyük düşmanlık başlayan Hasasori ve Kesko aşiretleri artık bundan sonra rahat durmazlar. O günkü gergin durum kaymakamımızın aldığı cesur kararın büyümeden ölecekti. Yoksa tahmin edilemeyecek durumlar olurdu. İki aşiret arasındaki gergin durum en çok bizleri huzursuz ediyor" şeklinde konuştu.

İLÇE İKİYE BÖLÜNDÜ

43 bin nüfuslu Doğubeyazıt'ta 33 köye sahip oldukları belirtilen Hasasori aşireti ile yalnızca üç köyü bulunan Kesko aşireti arasındaki gerginlik Doğubeyazıt ilçesini hayalî bir hat ile ikiye böldü.

"Karşı tarafın rengine hasret kaldık ağam. Geçemiyoruz ilçenin batısına, 10 gündür gremiyoruz oraları. Nasıl geçecek. Hasasori aşireti sağ baktır mu adamı orada" şeklinde konuşan Kesko aşireti mensubu Bekir Türkmen, Hasasori aşiretinden bir kişinin de bu oldukları ilçenin doğusuna gelemediklerini, geldikleri takdirde gençleri tarafından "nahoş bir hareketle" karşılanabileceğini söylüyor.

ÖZEL TİM İLÇEDE

Hasasori ve Kesko aşiretleri arasındaki gerginlik üzerine Ağrı'dan sevk edilen özel timler ile ek güvenlik kuvvetleri ilçeye gönderildi. Yetkililer, her iki aşiretin de ilçe merkezinde kalabalık bir nüfusa sahip olduklarını, bu yüzden çıkabilecek herhangi bir olaya karşı temkinli davranıldığını belirtiyorlar. Vatandaş ise, aşiret kavgasının "güvenlik tedbirlerinin artırılması ile değil, barışma yolu ile önlenebileceğini" söylüyor.

BARIŞMA ÜMİDİ

İlçe Kaymakamı Cengiz Gökçe'nin aşiretleri barıştırma çabaları ise sonuçsuz kaldı. Kaymakam Gökçe, gerginlik sebebiyle ilçede kazma-kürek saptı satışlarını bile yasaklayan, aşiretlerin barışma umu-

du ise Ağrı Valisi Şevket Ekinel'in Ankara'dan dönmesine bağlandı.

İki aşiret liderinin barıştırılması için her türlü fedakârlığın yapılacağını da açıklayan Kaymakam Cengiz Gökçe, iki aşiretten de ölüm ya da yaralanma olayı olmamasının barışmayı mümkün kılacağını, ancak şimdiki durumda barışmak istemediklerini belirterek sokağa çıkma yasağının kararının alınmasını şöyle açıkladı:

"Daha önce aralarında küçük bir ihtilâl olan Hasasori ve Kesko aşiretleri küçük bir meseleden dolayı mahkemelik olmuşlardı. Mahkeme günü bazı olayların çıkacağı yolunda ihbar aldık. Bu ihbar üzerine Ağrı'dan güvenlik kuvveti istedik. Sabah saatlerinde ilçede bir hareketlenme başladı. Daha sonra bazı gruplaşmalar oldu. Bu arada Kesko aşiretinden bir şahıs otelemin camlarına kırıldı. Bazıları sopalı idi. Biz de bir kararlı yurtaşları ikinci bir emre kadar sokağa çıkmasını yasakladık. Bundaki idareci bir karar verdiğimizde eminim. Çünkü büyük ve tatsız sonuçlar doğurabilir. Akşama doğru olayların yatışması üzerine sokağa çıkma yasağını kaldırdık."

TURİZM DURDU, ESNAF PERİŞAN

İki aşiret arasındaki gergin hava Doğubeyazıt'ta gelir kaynağının büyük bir kısmı turizmden olan esnaf bir hayli etkiledi. İlçenin turistik otellerinde bu aylarda yer bulmanın mümkün olmadığını söyleyen turizm işletmecileri, bu olaylardan sonra otellerin boş olduğunu, özellikle İranlı turistlerin Doğubeyazıt'a uğramadan transit geçtiğini söylüyorlar.

Adlarının açıklanmasını istemeyen esnaf, "Aralarında ki anlaşmazlık bizlere büyük zararlar veriyor. İranlı turistler artık ilçemize uğramaz oldu. Onların yüzünden işlerimiz bir hayli düştü. Söylediklerimizi isim vererek yazarsanız bizleri de yazmazlar. Bu işe hükümetin el atmasında fayda var, yoksa yakın bir gelecekte Doğubeyazıt'ın hali hiç de iyi olmaz" diyorlar.

NASİHAT VE GÜÇLÜK

"Sakin ha gılmeyin bu saat-

İki aşiret arasında bir kıvılcım patlamaya hazır gerginlik üzerine Ağrı'dan ek güvenlik kuvvetleri ile özel timler sevk edildi...

lerde oralara. Ne olur ne olmaz. Bakarsın pusu kurmuştur karşı aşiret. Temkinli olup yanınıza bir polis alarak gidin oraya" şeklinde konuşan bir Doğubeyazıtlı, aşiret reisleri ile bu gerginlikte konuşmamızı uygun bulmuyor.

Ama TERCÜMAN "görüşülmesi tehlikeli ve güç" reislerle tek tek konuşuyor.

KÜLTÜRLÜ AŞİRET

Hasasori aşireti reisi 69 yaşındaki Rıza Eryılmaz, Doğubeyazıt ilçesine bağlı toplam 33 köye sahip olduklarını söylüyor. Kendi oğulları ve diğer üç kardeşinin çocuklarının hepsi tahsilli. En önemlisi de biri Ağrı ANAP milletvekili Doç. Dr. Yaşar Eryılmaz, Erzurum Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi Baştabipliği yapmış.

Aşiret reisi Rıza Eryılmaz'ın 5 çocuğundan tahsilsiz olanı yok.

Doç. Dr. Yaşar Eryılmaz, Ağrı ANAP milletvekili, Nihat Eryılmaz avukat, Metin Eryılmaz lise öğretmeni, Ertuğrul Eryılmaz yüksek tahsilli nakliyatçı, Ercan Eryılmaz lise mezunu.

Reis Rıza Eryılmaz'ın gençlerinin tahsil durumları ise şöyle:

Serafettin Eryılmaz inşaat yüksek müh., Burhanettin Eryılmaz avukat, Necmettin Eryılmaz inşaat mühendisi, Bahattin Eryılmaz avukat, Nizamettin Eryılmaz eczacı, Ahmet Eryılmaz petrol mühendisi.

GERGİNLİK NASIL BAŞLADI

Hasasori ve Kesko aşiretleri arasında başlayan ve sokağa çıkma yasağı konulması safhasına kadar gelen gerginlik, Kaymakam Cengiz Gökçe'nin anlattıklarına göre şu şekilde gelişti:

"Kesko aşiretinden Mehmet Tanrıkulu karısının gece rahatsızlanması üzerine Hasasori aşireti reisi Rıza Eryılmaz'a ait eczaneden ilaç almak için gittiğini eczaneyi kapalı görüyor. Mehmet Tanrıkulu bunun üzerine Rıza Eryılmaz'ın evine telefon ederek durumu anlatıyor. Aşiret reisi Rıza Eryılmaz gayet makul bir dille kendisinin rahatsız olduğunu, fakat hemen birini gönderip eczaneyi açtıracağını söylüyor. Gece saat 02.00 sıralarında eczaneyi açmak için gelen Hasasori aşiretinden Nizamettin Eryılmaz ile Mehmet Tanrıkulu arasında eczane geç açıldı di-

ye kavga çıkıyor. Kavga genişliyor ve 7 kişi gözaltına alınıyor. İşte ilçeyi ikiye bölen büyük düşmanlığın sebebi!

REİSLER NE DİYOR?

Hasasori aşireti reisi Rıza Eryılmaz Kesko aşireti ile bu şartlarda barışmanın mümkün olmadığını belirterek şunları söylüyor:

"Biz bu aşireti oluşturmak için 1000 yıl uğraş verdik, bu duruma geldik. Doğubeyazıt'ta bizi tanımayan, sevmeyen yok. Kesko aşireti ile muhatap bile olunmaz. İlçeye bütün kirli işleri onlar getirdi. Kardeşlik içerisinde yaşadığımız ilçemizde huzurumuz kaçtı. Ben onların ayağına barışmak için gitmem."

Bu arada söze giren Rıza Eryılmaz'ın avukat oğlu Nihat Eryılmaz ise şunları söylüyor: "Biz babamızın onları ayağına barıştırmaya götürmeyiz. Onlar bizden af dilerse barışma olur, yoksa mümkün değil. Sonra diyelim ki barışma oldu, Kesko aşireti rahat durmaz, mutlaki esnafa ve halka eziyet çektiler."

Kesko aşireti reisi 65 yaşındaki Mehmet Tanrıkulu ise, Doğubeyazıt ilçesinde 500 hane ve 3 köye sahip olduklarını belirterek, Hasasori aşireti ile barışmalarının mümkün olmadığını, reis Rıza Eryılmaz'ın gayesinin kendilerini Doğubeyazıt ilçesinden atmak olduğunu söyledi. Mehmet Tanrıkulu, "Hasasori aşiretinin gayesi bizleri bu ilçeden kovmak. Ama bunu yapamayacakları. İlçenin bati kısmına şu anda geçemiyoruz. Bunun tek sebebi ise Hasasori aşireti". Biz daima barıştan yana olduk ama onlar kabul etmediler. Şunu söylüyorum ki, bizden birinin kılını zarar gelirse onlardan 15 kişi gider, bu böyle bilinsin. Hasasori'lerin yaptıklarına artık tahammülümüz kalmadı. Bu işi ne kaymakam ne de Ağrı Valisi çözer, bu işi ancak Başbakan çözer. Yoksa Doğubeyazıt birçok olaylara gebe kahr. Bunun sorumlusu ise Hasasori aşireti olur."

Yukarıdaki konuşmalardan sonra ilçe kaymakamı Cengiz Gökçe iki aşiret arasındaki yumuşamayı temin etmek için gayret sarf ederken, Doğubeyazıt Belediye Başkanı Osman Baydar ise "Barışma zemini hazırlamaya çalıştıklarını, kötü olaylar çıkması için ilçe ileri gelenlerinden yardım istediklerini" belirtti.

Kerkük zor durumda

Çoğunluğu Türk olan Kerkük'te büyük hasar meydana geldi. Irak ölü ve yaralı sayısını açıklamıyor

LEFKOŞE, (AP)- İran dön İran'ın şehirler savaşını yeniden başlatmasına karşılık verdi ve Kerkük'ü füze ile vurdu. Resmi Irak ajansı, uzun menzilli İran füzesinin Kerkük'un merkezine düştüğünü "çok sayıda" sivilin ölmesine ve yaralanmasına sebep olduğunu duyurdu.

Irak kaynakları, saldırı ile ilgili olarak daha geniş açıklama yapmadılar. Nüfusun çoğunluğu Türk olan Kerkük Irak'ın günlük 1.5 milyon varil olan petrol üretiminin yarısını Türkiye'ye Yumurtalık'a uzanan petrol boru hattından pompalıyor.

Geçen hafta içerisinde de Kerkük, İran füzesinin hedefi olmuş, saldırılarda büyük hasar meydana gelmişti. Irak Başbakanı, Özal'ın Bağdat gezisi dolayısıyla ilân ettiği ateş-kese 2.5 gün ummuş, dün İsfahan'a füze atarak şehirler savaşını yeniden başlatmıştı.

KİMYEVİ SİLAH

Öte yandan, ayrılıkçı Kürt lideri Celal Talabani bir açıklama yaparak Karadağ bölgesin-

de Irak savaş uçaklarının kimyevi saldırısında yaralanan 400 sivilin, Süleymaniye'de tedavi olmak için hastaneye giderlerken, Irak askerleri tarafından kısırlı olarak öldürüldüklerini bildirdi.

Irak askeri sözcüsü ise bir ay içerisinde Irak'ın şehirleri yaptığı saldırılarda bin 145 sivilin öldüğünü, 4 bin kişinin de yaralandığını belirtti. Irak da İran'ın füze saldırıları yüzünden sivil halktan yüzlerce sivilin öldüğünü, daha önce duyurmuştu.

BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar, Irak ve Irak'a şehir savaşına son vermeleri çağrısını tekrarladı.

Irak, Başbakan Turgut Özal'ın Bağdat ziyareti süresince şehirlere yönelik füze saldırılarını durdurmuş, ancak Özal'ın Ankara'ya hareketinden birkaç saat sonra yeniden baslatmıştı.

BM Genel Sekreteri sözcüsü François Glulliani, bir açıklama yaparak, Cuellar'ın her iki ülkeye ateşkese sürdüremeleri için çağrıda bulunduğunu be-

iritti.

IRAK: "CUELLAR, İRAN'I TUTUYOR"

Bu arada, Irak Dışişleri Bakanlığı'nın hukuk işleri sorumlusu Ekrem el Vitri, BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ı, savaşta İran'ı desteklemekle suçladı.

Vitri, Cuellar'ın, İran'ı kayırarak savaşın devam etmesini istemekte "çıkartarı" bulunduğunu iddia etti.

El Vitri, "Bugüne kadar sarıyarak davrandığımız Cuellar ve diğer üst düzey BM yetkililerinin kendi çıkarları için İran'ı tutmalarından bıktık artık" şeklinde konuştu.

İraklı yetkili, ellerinde Cuellar'ın İran'ı kayırdığını gösteren "deliller" bulunduğunu da ileri sürdü, ancak bunların neler olduğunu açıklamadı. Vitri, "Şimdi polemige girmenin zamanı değil" dedi.

El Vitri, İran'ın elinde bulunan 45 bin Iraklı esirin her türlü işkenceye maruz kaldıklarını da söyleyerek, BM'nin bu konuda harekete geçmesini istedi.

Milliyet 3.4.88

●5 köye gaz saldırısı düzenlendi

Kerkük'e füze saldırısı

●İran Devrim Muhafızları Irak'ın petrol başkenti Kerkük'e ilerlerken, iki İran füzesi stratejik kenti dövdü.

DİŞ HABERLER SERVİSİ
IRAN Devrim Muhafızları'nın, Peşmergeleer desteğinde Kerkük'e doğru başlattığı "büyük yürüyüş", dün, iki füzeyle "bedlendi". İran resmi haber ajansı İRNA'nın yaptığı açıklamaya göre, "İrak'ın petrol başkenti" Kerkük'e, dün gece yarısı, 2 füze birden yollandı. Ajans, "askeri hedeflere" fırlatılan füzeleer, Irak'ın, İran sivil yerleşim merkezlerine karşı giriştiği saldırılara misilleme amacı taşıdığını söyledi.

İran'ın dün gece yarısı Kerkük'e gerçekleştirdiği füze saldırısı, Irak'ın, "Başbakan Turgut Özal'ın Bağdat'a yaptığı resmi ziyaret sebebiyle tek yanlı ateşkes" açıklamasından yaklaşık yarım saat sonra meydana geldi.

İran askeri sözcüsü de, dün yaptığı açıklamada, Kuzeydoğu Irak'ta ilerlemelerini sürdüren Devrim Muhafızları'nın, Derbendihan hidroelektrik barajı çevresinde mevazimle 5 bin kişilik Irak birlikleri ile mücadelede, "yeni zaferler" kazandığını söyledi.

İran tarafından Kerkük'e yapılan füze saldırısından sonra, Irak resmi haber ajansı INA, Kerkük'e iki değil, bir füzenin düştüğünü duyurdu. INA, bu füzenin sivil yerleşim merkezlerine düştüğünü ve çok sayıda sivilin ölümüne yol açtığını da kaydetti.

"ŞAFAK-10 HAREKATI"
AP'nin haberine göre de, 16 Mart'ta Devrim Muhafızları tarafından, Irak Kürdistan'ında başlatılan Şafak-10 Harekati'nde, Irak birlikleri, ilerleme kaydediyor.

Bölgedeki Devrim Muhafızları'nın komutanı Asgar Ahmadi'nin, AP'ye verdiği bilgiye göre, Irak birlikleri, bölgenin başkenti Süleymaniye ile Bağdat'ı birleştiren 250 kilometrelik karayoluna 8 kilometre mesafedeler.

KİMYASAL SİLAH
İran tarafından yapılan açıklamada, dün, Irak'ın gerçekleştirdiği kimyasal gaz saldırısında Irak Kürdistan'ında 75 kişinin öldüğünü, 100'den fazla Kürt'ün de yaralandığı duyuruldu.

İRNA'nın verdiği habere göre, Irak, Karadağ yöresindeki Susiyan, Doğan, Balakça, Caferan ve Olyan köylerine "Hardal gazı" ve "Sınır gazı" saldırısı düzenledi. Irak ise herhangi bir açıklama yapmadı.

Karadağ yöresi, Irak birliklerinin yerleştiği Kürdistan bölgesindeki dağların, 24 kilometre batısında yer alıyor. İran, bu dağlardaki Kürt köylerine de, Irak tarafından kimyasal silah kullanıldığını açıklamış ve söz konusu saldırılarda, 5 bin sivilin öldüğünü, 5 bininin de yaralandığını öne sürmüştü.

DEMEÇLER

İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velayeti, Cenevre'den Tahran'a giderken uğradığı Roma'da Irak kentlerini bombalamaya devam edeceklerini söyledi. Velayeti, "İrak kimyasal silah kullandıkça, biz de onları bombalayacağız, misilleme yapacağız" dedi.

İrak Başbakan Yardımcısı Taha Yasin Ramazan da, Bağdat'ta Türk basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Türkiye'yle ülkesi arasında savaş nedeniyle bazı sorunlar olduğunu, ancak, iki ülke ilişkilerinin iyi bir düzeye gelmesi için ellerinden geleni yaptıklarını söyledi. İran'ın Kuzey Irak'ta bir miktar Irak toprağını ele geçirdiğini kabul eden Ramazan, "Ancak buraları İran için bir cehennem haline getireceğiz" dedi.

Hürriyet 3.4.88

Ordumuzun "yığınak harekâtı" sürüyor

Hudut boyunda

3 bin komando

●Kerkük yakınlarında çatışmalar şiddetlenirken, Türkiye'nin, Irak sınırına kaydirdığı komando sayısını artırdığı belirtildi.

DIYARBAKIR/ULUDAĞERE. (Hakkâri), (hha)- Türkiye'nin, Irak sınırına yaptığı yığınak sürerken, Kerkük yakınlarındaki bölgede çatışmaların şiddetlenmediği bildirildi.

Kerkük yakınlarındaki bölgede, Kürdistan Yurtseverler Birliği ile Irak Kürdistan Demokratik Partisi'ne bağlı Kürt Peşmergeleer İran desteğinde, hükümet kuvvetleriyle çatışması sürerken, Türkiye: Bolu, Sivas ve Kayseri'deki komando birliklerini sınır sevkı sürdürüyor. Son olarak Bolu'dan 20 otobüsle gelen 600 komando, önceki akşam saatlerinde Mardin'in Cizre ilçesinde bulunan Jandarma Komutanlığı'nda kısa bir mola verdi. Cizre'de bir saate yakın süreyle kalan komando askerleri, daha sonra polis eskortları eşliğinde, Uludere'ye doğru hareket etti. Uludere'deki sınır boyuna gelen komando askeri sayısının, 3 bine ulaştığı ifade edildi. Sınırdaki bu hareketliliğin yanı sıra, Diyarbakır'daki İkinci Hava Taktik Kuvvet Komutanlığı'nda da "alarm" durumu gözlemlendi.

İrak'ın can damarı olarak kabul edilen ve Türkiye'nin petrol ihtiyacının önemli bölümünün karşılandığı Kerkük yakınlarında, Kürt Peşmergeleerle, Irak askerleri arasındaki çatışmaların şiddetlenmediği haber alındı. Türk sınırına yakın bölgede dinlenik-bilen korsan radyoların haberlerinde, Peşmergeleer Kerkük'e oldukça yaklaştıkları, Irak askerlerine önemli kayıplar verdirdiği iddia edildi.

kanalı ile yurttaşlarını, Irak'ın ülkede kimyasal silaha başvurabileceğini belirterek uyarırken, Talabani'ye bağlı iki yerleşim biriminin, önceki gün öğleden sonra kimyasal silahla bombalandığı öğrenildi. Ancak, ölü veya yaralı sayısı konusunda bilgi alınmadı.

Bu arada, İran Meclis Başkanı Haşimi Rafsancani, önceki gece Tahran Radyosu'nda yaptığı açıklamada, Kerkük'e girmelerinin söz konusu olmadığını iddia etti, sözlerinin yanlış anlaşılmasını önledi. Rafsancani, "Salı günü, Tahran Radyosu'nda yaptığım açıklama, yanlış yorumlandı. Süleymaniye ve Musul'u yerle bir ederiz biçimindeki sözlerim, Kerkük'e gireceğimiz gibi anlaşıldı. İran'ın, bir karışık Irak toprağında gözü yoktur" dedi.

GENELKURMAY: "TESADÜF..."

Genelkurmay Genel Sekreterliği, bazı birliklerin başka bölgelerden Güneydoğu Anadolu'ya ve Irak sınırına kaydırıldığı yolundaki haberler üzerine yaptığı açıklamada, "Kıtaların intikali doğrudur. Ancak bunun, Irak ile İran arasında sürüp gelen savaşla veya bir başka ifadeye sınırlarımızın ötesindeki olaylarla hiçbir ilgisi yoktur. Yapılan, daha önceden planlanmış olan rotasyon uygulamasından ibarettir. Sınırlarımızın ötesindeki olaylarla bu yer değiştirme uygulamasının aynı zamana rastlaması tamamen tesadüf eserdir" dedi.

Hürriyet 20.4.88

PKK pusu kurdu
7 yaralı

SİRT(hha)- Sirt'in Sırnak ve Pervari ilçeleri arasındaki dağlık alanda bulunan Dedeören köyü yakınlarında PKK militanlarının kurduğu pusuya düşen 1 astsubay ve 6 er yaralandı.

Edinilen bilgiye göre Sırnak-Pervari, Beytüşşebap üçgeninde bulunan Yazlıca Dağları'nda ki Dedeören köyü yakınlarında dün devriye gezen güvenlik güçlerine sayıları henüz belirlenemeyen PKK militanları tarafından pusu kuruldu. Aniden açılan yayılım atışı sonucu Astsubay Güven Tan ve 6 er çeşitli yerlerinden yaralandı.

20 hain, ölü ele geçirildi PKK'ya darbe

- Suriye'den "Bahar Taarruzu" için Türkiye'ye geçen teröristler, mağarada sıkıştırdı. Altı saatlik, savaş gibi çatışmada; bir binbaşımız ile iki erimizi şehit verdik.
- Şehit Binbaşı Yılmaz Özgüneş, teröristleri mağaranın çevresinde keşif uçuşu yapan helikopteri kullanıyordu. Vurulan binbaşımız, kaldırıldığı hastanede öldü.

Alınan istihbaratları değerlendiren güvenlik güçleri, dağlık ve kayalık bir bölgede bulunan Mardin'in Nusaybin İlçesi, Kaleli Köyü Kılışadüzü mevkiinde ayrılıkçı PKK militanlarının bir mağarada gizlendiğini belirledi. Bölgenin sarp oluşuna rağmen güvenlik güçleri, kısa sürede, Türkiye'ye "Bahar Taarruzu" için gizlice girdikleri belirlenen militanların yuvalandığı mağaranın çevresini sardı. Daha sonra "Teslim ol" çağrısı yapıldı. Ancak gözü dönmüş militanlar, eylem hazırlığındayken kısırlanmanın çaresizliği içinde, bu çağrıya ateşe karşılık verince çatışma başladı. Ortalık birden cehenneme döndü. Kurşunlar havada yağmur gibi yağarken, teröristler ateşi aralıksız sürdürdüler.

Açılan ateşin yoğunluğundan mağarada çok sayıda PKK militanının olduğu anlaşıncaya, Mardin Jandarma Alay

Komutanlığı, sınır jandarma komando birlikleri ile Diyarbakır'daki 7nci Kolordu Komutanlığı'na bağlı timler, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı özel hareket timleriyle birlikte bölgeye sevk edildi.

Saat 12.00 sıralarında başlayan çatışma tüm şiddetiyle sürerken, karadan sovkın yanı sıra, helikopterler bölgeye keskin nişancı görevlileri indirdi. Bu sırada bölgede keşif uçuşu yapmakta olan Pilot Binbaşı Yılmaz Özgüneş'in kullandığı askeri helikoptere mağaranın içinden teröristler tarafından otomatik silahlarla ateş açıldı. Yakın mesafeden açılan ateş sonucu, helikopter isabet alınırken, Pilot Binbaşı Yılmaz Özgüneş, çeşitli yerlerinden vurularak, ağır hasar gören helikopter, mecburi iniş sırasında mağaraya 500 metre uzaklıktaki bir alana düşerken, içinde bulunan 1 astsubay ve dört eri yaralandı. Pilot Binbaşı Yılmaz Özgüneş, başka bir helikopterle Diyarbakır Tıp Fa-

kültesi Hastanesi'ne kaldırıldı, ancak burada tüm çabalara rağmen kurtarılamayarak şehit oldu.

Güvenlik güçlerini sürekli ateş yağmuruna tutan yasadışı bölücü çete mensuplarından 7'si saat 14.00 sıralarında ölü olarak ele geçirildi. Saat 16.30 sıralarında ise bu rakam 17'ye yükseldi. Mağarada kalan diğer 3 terörist ise saat 18.00'e kadar ateşi sürdürdüler. Altı saat süren çatışma, bu teröristlerin de ölü ele geçirilmesiyle noktalandı.

Çatışma sırasında kimlikleri henüz açıklanmayan iki jandarma eri de şehit olurken, Üsteğmen Şahin Ağaçoğlu, bir astsubay ve 5 eri de yaralandı. Yaralı askerlerin isimleri açıklanmazken, durumları ağır olan üçünün askeri helikopterle Diyarbakır'daki Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırılarak yoğun bakıma alındığı öğrenildi.

Çatışma ile ilgili olarak Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinden yapılan açıklama ise şöyle:

"Mardin İli Nusaybin İlçesi'ne bağlı Kaleli Köyü Kılışadüzü mevkiinde, güvenlik güçlerince yürütülen arama ve takibatlar sırasında, bir grup terörist tarafından güvenlik kuvvetlerine ateş açılmıştır. Bunun üzerine çıkan çatışmada, ilk belirlemelere göre, 20 terörist ölü olarak, silahları ile birlikte ele geçirilmiştir. Aynı olayda iki jandarma eri şehit olmuş, bir üsteğmen ile bir astsubay yaralanmıştır.

"Olay bölgesine seyir halinde bulunan bir helikop-

terin iniş sırasında, kaza sonucu düşmesi üzerine de bir pilot binbaşı şehit olmuş, helikopterde bulunan bir astsubay, iki çavuş ve iki onbaş, bir eri yaralanmışlardır. Olayla ilgili ayrıntılı inceleme, takibat ve araştırmalara devam edilmektedir."

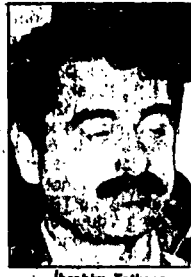
ÇADIR BASKINI: 2 ÖLÜ

Öte yandan, Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nin Gölcük Köyü yakınlarında konaklamakta olan Beritan Asireti'ne, önceki gece geç saatlerde 4 bölücü çete mensubu baskın düzenledi. Çadırlarda kalmakta olan asiret mensuplarından 7'si, yaralı olarak ele geçirildi; diğerleri ise kaçarak kurtuldu. Yaralıları hastaneye taşıyan bir grup terörist tarafından açılan ateş sonucu cadırda bulunanlardan Aziz Elitaş ve Selahattin Elitaş adlarındaki çobanlar öldü. Ahmet Yıldız ve Beyaz Yıldız da, ağır şekilde yaralandılar.

Yaralıları hastaneye kaldırılarak, tedavi altına alınırken, silahlı baskın yapan 4 bölücü çete mensubunun Abdülaziz Yavaşlık, Ebuzeyit Danış, Muzak Danış ve Salih Kaçar oldukları belirlendi.

PKK eylemi 15 dakika sürdü Tatlises'in Paris konserinde olay

- Çiçek vermek bahanesiyle sahneye çıkan PKK militanları, türkü söyleyen sanatçının elinden mikrofonu kaparak slogan attılar
- Militanlar sanatçıya bir de Kürtçe türkü söylediler. Fransız polisi eylemi bastırabilmek için göz yaşartıcı bomba kullanmak zorunda kaldı

İbrahim Tatlises

Sanatçıya Kürtçe türkü söylediler Tatlises konserinde PKK EYLEMİ

PARIS, ÖZEL
BİR grup PKK militanı dün Paris'te İbrahim Tatlises'in konseri sırasında sahneyi işgal ederek Kürtçe-Türkçe slogan attı. Tatlises'e çiçek vermek bahanesiyle sahneye çıkan göstericiler sanatçının elinden mikrofonu kaparak sözü "slogan" attılar.
Türk Danış-Der tarafından düzenlenen konserdeki PKK eylemi 15 dakika kadar sürdü. Eylemden sonra militanlar İbrahim Tatlises'in eline PKK yazılı bir afiş tutuşturdu ve sanatçıya Kürtçe bir türkü söylediler. Tatlises'in militanların kenşisine ağır sözler söylemesine karşılık ortalık yatıştıran bir tutum içinde olduğu görüldü.
Eylem sırasında salonun güvenlik görevlileri, birkaç göz yaşartıcı bomba attı.

Güneydoğu'da PKK'ya karşı büyük yığınak

Suriye sınırına 3 tabur

● NUR BATUR - ANKARA

PKK'nın Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde büyük terörist eylemleri geçeceği şeklinde gelen istihbarat üzerine, yörede olağanüstü önlemler alındı ve askeri yığınak yapıldığı öğrenildi.

İsminin açıklanmasını istemeyen bir hükümet üyesi şimdiki kadar bölgeye üç taburun kaydırıldığını ve üç tabur daha sevk edileceğini MİB'ye açıkladı. Aynı hükümet üyesi, "Yas sınırlarıyla birlikte Irak ve Suriye'den yeni askılar bekleniyor. Bunun için gerekli tedbirleri alıyoruz" dedi.
ŞURİYE'DEKİ PKK KAMPLARI
Türk, Suriye ilişkilerinde son yıllarda yeniden soğuk rüzgârlar esmeye başladı. Başbakan Turgut Özal'in

Güneydoğu Bölgesi'nde PKK'nın büyük terörist eylemler yapacağı istihbaratı üzerine bölgede büyük ölçüde askeri yığınak yapıldığı öğrenildi

geçen yıl Şam'a yaptığı ziyaret ve burada imzalanan güvenlik protokolünden sonra Suriye topraklarında barındırıldığı PKK teröristlerine karşı daha sıkı kontrol uygulamaya başlamış. Ancak, son birkaç ay içerisinde Suriye'nin Türk sınırına yakın bölgelerde bulunan askeri eğitim kamplarında PKK teröristlerinin yeniden yuvalandığı belirlendi. Türk hükümeti Suriye'nin yeniden PKK militanlarına mülhama göstermeye başlamasından büyük rahatsızlık duyuyor. Hafta, Amman'da yapılan İslam Konferansı sırasında, Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz da duyulan bu rahatsızlığı Suriye Dışişleri Bakanı'na açmayı planlıyordu. Ancak, Suriye Dışişleri Bakanı'yla yaptığı görüşmede Bulgaristan konusunda oldukça gergin bir havanın doğması üzerine Yılmaz konuyu açmadı. Bir hükümet yetkilisi yaklaşık 10 gün önce sınıır geçerek eylem yapan ve çatışma sonunda öldürülen 20 PKK teröristinin Suriye'den suzduğunu kesinleştiğini Milliyet'e açıkladı. Aynı yetkilili Suriye'nin bu konuda yeniden uyarılacağını söyledi.
Türk hükümeti Güneydoğu Anadolu'da gerek PKK teröristlerinin beklenen eylemlerine karşı, gerekse İsrail-İrak savaşının Türk topraklarına sıçramasını önlemek amacıyla çok

yönlü önlemlerini almayı sürdürüyor. Diplomatik kulislerde kaydırılan birliklerin PKK eylemlerinin yanı sıra caydırıcı bir rol üstlendiği yorumu da yoğunluk kazanıyor. Türkiye gerek tehlikeli uçur bölgeyi ilan ederek, gerekse buraya birlik kaydırarak iki komşu ülkeye "uyarı mesajları" veriyor.

Ankara, böylece bir yandan Kuzey Irak'da meydana gelebilecek ve Türkiye'yi rahatsız edecek gelişmelere karşı üstü kapalı bir uyarıda bulunmuş oluyor. Türk yetkililer petrol boru hattı konusunda Türkiye'nin hassasiyetini sürdürdüğünü hatırlatıyorlar.

Bölücü çetenin
ümidi Türkiye'nin
krize sürüklenmesi

PKK dağılıyor

Apo, "özelestiri" de başarısız kaldıklarını itiraf etti. "Kürdistan Press" ise "PKK panik içinde, dağılıma ile yüzyüze" diye açıklama yaptı.

Bölücü çetenin ümidi Türkiye'nin krize sürüklenmesi

Hüsamettin KARANFIL

SİRT, (Tercüman)- Dört yıldır Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kan dökülen bölgedeki PKK'nın lideri Abdullah Öcalan, eylemlerinde istenilen başarıya ulaşamadıklarını ve geriye bakan bölgeden çekilebileceklerini belirtti.

PKK'nın yayın organı Serkeveba da örgüt mensuplarına düşüncelerini açıklayan Abdullah Öcalan, şimdiki kadar yaptıklarını ve bundan sonraki hedeflerini anlattı.

Öte yandan, Ortadoğu haber ajansı OR-HA'ya göre, Mesut Barzani yönetimindeki "KDP Radyosu", PKK'nın dışarıdan eylemlerle Türkiye'de bir sonuç alamayacağını, bir "kurtarılmış bölge" oluşturması gerektiğini söyledi. Aynı ajansa, PKK'nın iki gruba bölündüğünü, Kürdistan Press dergisinin "PKK'nın dağılacağı" yolunda yayın yaptığını bildirdi.

"BAŞIRILI OLAMADIK"

PKK lideri, 1984 yılında Erzurum ve Şemdinli olaylarıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da başlatılan eylemlerde başarı kazanamadıklarını belirterek, şu açıklamaları yaptı: "Dört yıldan beri sürdürdüğümüz ve büyük kısmını dışarıda (Suriye-Irak) planladığımız

Kürdistan bedetine ulaşamadık. Gelişmeler ne tam bizim istediğimiz gibi, ne de düzensiz istediğimiz gibi oldu. Dış politikayı iyi kullandık ve Türkiye'de meydana gelen gelişmeleri dışarıda iyi değerlendirdik. İç politikada ordu ile sivililer arasında varolan çelişkileri kullandık. Propagandalarımızı bu alanda yoğunlaştırdık. Ancak, düzen bu çelişkilerden tam yararlanamamamız için ANAP hükümeti alımları özdü.

"GÜCÜMÜZ YETERSİZ"

Abdullah Öcalan, PKK'nın Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da ani bir ayaklanmayı ya da patlamayı gerçekleştirmeye gücü olmadığını kaydederek, şu görüşlere yer verdi:

"Ancak, çalışmalarımızı uzun vadeli yapmak zorundayız. Özellikle tabanımızı güçlendirmek ve ARGK (Halk Kurtuluş Ordusu) kurmak için, çekirdek kadromuzu oluşturmalıyız. Yeni millîlerin örgütüne katılıp, kısa zamanda, boşalan kadroların yerini almasını sağlamalıyız. (Bölgeden gençleri ve çocukları kaçırmaya değil Apo, Leninist ilkelere de

bağlı olduklarını belirtti.

Apo'nun mesajında şu görüşler yer aldı:

"Biz çalışmalarımızı planlı yaptık. Tesadüflere güvenmiyoruz. Ancak, tesadüfler ortaya çıkarsa, bunları değerlendirilmekten kaçınmıyoruz. Çünkü Lenin de tesadüfleri kullanmıştır."

PKK lideri, Türkiye'de meydana gelebilecek bir siyasi kriz ya da askerî darbe karşısında işlerinin kolaylaşacağını ifade ederek, herhangi bir bunalmı da iyi değerlendireceklerini belirtti. Bölücü lider, şu açıklamayı yaptı: "Ancak buna ihtimal vermiyoruz. İkinci bir ihtimal de bölgede bir reform yapılmasıdır. Bu da şimdiki yakın görüşümüzdir. Devrimci gelişmelerimiz hazırlandıkça bildiriyor. Ancak görüşümüz tamamen buna bağlamak da yanlış olur. Düzenin (yani Türkiye Cumhuriyeti'nin) kendi iç ve dış meselelerinde çelişkiler, gelişmeler üzerinde etkili olacaktır. Önemli olan bu çelişkileri iyi değerlendirmek ve zaman zaman çalışmalarımızı zaman geçalip, buna göre taktik uygulamaktır."

"ÇEKİLEBİLİRİZ"

Güneydoğu Anadolu'daki eylemleri sırasında büyük kayıplar verdiklerini belirten Apo, bölge halkının kendilerine sempatisinin azaldığını da kaydederek, görüşlerini şöyle açıkladı:

"Şartlara göre, taktik değiştirip bölgeden çekilebiliriz. Ancak, mevcut durum çekilmez için sebep teşkil etmiyor. Çekilmemiz şimdilik gerek yoktur.

Gerçi düzen (Türkiye) saldırılarını engellemek için yeni kurumlar oluşturuyor. "Bölge Vâlîliği, Özel Asayiş Kolordusu" zırhlı araçlarla birliklerini takviye ediyor. Bunun için büyük yatırımlar yapıyor. Ancak, şimdilik bizim çekilmemiz gerekmiyor. Bizim son derece sert bir örgütlenmeye girmemiz lâzımdır."

APO YILDI

Apo'nun böyle bir üslup kullanması, ciddi bir zorluk içinde olduğunu işaret sayılıyor. Son gelişmelerin Apo'ya bunaltığını belirten yetkililer, şu değerlendirmeyi yaptılar: "PKK kendi içinde iki gruba

ayrıldı. Apo'nun bu durumda iyi giderek zorlaşıyor. Bu durumda hiç değilse kendini, prestijini kurtarmak için ağır değiştirdiği anlaşılıyor. Onun

politik bir buikast örgütü durumuna gelmiştir" biçimindeki yorumu tümü ile katılıyoruz. PKK panik içinde, dağılıma ile yüzyüze, fakat politik sükastlere ihtiyaç duyulduğu ölçüde, bir PKK her zaman olacaktır. Bu anlamda, şu son günlerde PKK'nın yumuşak işle geçmesi yukarıdaki belirlemelerin bir uzantısıdır. PKK Celâl Talabani aracılığı ile düne kadar "ana avrat küftüğü" siyasal eylemlerle görüşme talebinde bulunuyor. Bu arada, bazı siyasal eylemlere gönderildiği bir mektupla, özeleştiri yapmaya, oturup görüşmeye hazır olduğunu bildiriyor. Bütün bunlar genel olarak değerlendirildiğinde, PKK'nın geleceği ile ilgili daha sağlıklı yorumlar yapılabilir."

"PKK YUMUŞAK İNİŞE ÇEÇTİ"

Ortadoğu haber ajansına PKK'yı değerlendiren, İsveç'teki Kürt haber ajansı (ANK)'nin yayın organı Kürdistan Press dergisinin yöneticileri, PKK'nın yumuşak işle geçtiğini kaydederek, şu görüşlere yer verdiler:

"PKK, şu sıralar yumuşak işle geçmiş durumda. Türkiye'de olup bitenler, merkez olarak planlanıp uygulanıyor. Özerk olaylardır. Bunun PKK'lı olanlarla, PKK'nın merkezinde politika belirleyenleri birbirinden ayırt etmek gerekir. Özellikle Türkiye içinde ağır işkencelere uğrayanlar, düpedüz imha ediliyor. Arkal bir biçimde değerlendirilmeli. Daha önce Türkiye basınında yayınlanan "PKK Ortadoğu'daki istihbarat örgütlerinin elinde, başarısızlığı güvencik kuvvetleri karşısında devrilmiş kayıplar, kayıpların yerlerini dolduramaması, örgüt içinde panjane ve

Apo'ya karşı bir muhalefet doğmasına sebep oluyor."

PKK'DA ÇATLAK

OR-HA, PKK'nın Celâl Talabani vasıtasıyla bütün bölücü örgüt liderlerine bir mektup gönderdiğini bildirdi. Mektupta, PKK, bir masa etrafında oturup görüşmeye ve öz-eleştiriye hazır olduğunu açıkladı. OR-HA, PKK'nın ikiye bölündüğünü, bir grubun mevcut eylemleri savunurken, öteki grubun Diyarbakır Cezaevi'ndeki örgüt liderlerini takas yoluyla, kurtarmak için Türkiye'de önemli kişilerin kaçırılmasını savunduğu haber verildi.

"KURTARILMIŞ BÖLGE"

Mesut Barzani'nin "KDP Radyosu"na göre ise PKK'nın Güneydoğu'da etkin olabilmesi için, eylemlerini örgütleyebileceği bir kurtarılmış bölge edinmesi gerekiyor. "KDP Radyosu" dışarıdan yönlendirilen eylemlerin geniş alana yayılmadığını bildirerek şu görüşlere yer verdi:

"Kurtarılmış bölge için, PKK millîtarizma gerilla des-teğli veremeyecektir. Bu yerin, coğrafya ve stratejik konuyu iyi tesbit edilmeli. PKK millîtarizma, Lübnan ve Kuveyt Irak yerinde eğitimlerini kendi topraklarında tamamlamalıdır."

Şırnak ilçesine bağlı Harebizo mezrasında 22 köylü genç ve çocuk köylerini terketti

PKK'dan kaçış

Emin BATMAZ

ŞIRNAK, (Tercüman)- Siirt'in Şırnak ilçesine bağlı Sarıdallı köyü Harebizo mezrasında 22 köylü genç ve çocuk PKK korkusundan köylerini terketti.

Bu arada köy korucularına ödenen ek tazminat yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkarıldı.

Yaşları 9 ilâ 19 arasındaki toplam 22 genç ve çocuk, PKK korkusundan ikâmet ettikleri Şırnak'ın Sarıdallı köyü Harebizo mezrasında, ev ve yurtlarını, anne-babalarını, kardeşlerini, yakınlarını terk edip Şırnak şehir merkezine kaçtılar. Köylü vatandaşlar her an PKK tarafından kaçırılma korkusuyla yaşadıklarını belirterek şöyle dedi:

"PKK, geçtiğimiz gün Kuşkonur köyüne gelmişti. Burada 5 kişi kaçtı. Bundan iki gün sonra da bizim bağlı olduğumuz köyün ve komşumuz olan Gündah mezrasına gelip buradan da 4 kişi kaçtı. Bu olaylar, bizi tedirgin etti. Mutlaka bizim köye de gelecekler. Biz de, bu durumu gözönünde bulundurarak aramızda bulunan çocuk ve gençlerle birlikte köyü terk edip merkezine kaçmayı tek çare gördük. Burada şimdiki yaşlarımızın yanına yerleştik. Daha ne kadar kalacağımızı bil-

Geride gözü yaşlı analar kaldı

Yaşları 9 ilâ 19 arasında değişen köylüler PKK korkusundan evlerini, yurtlarını, anne-babalarını, kardeşlerini terk edip şehir merkezine kaçtılar.

lemiyoruz. PKK yüzünden tarlalarımızı sürmüyoruz, ekinlerimizi biçemiyoruz, hayvanlarımızı otlatmıyoruz."

KORUCULARA EK TAZMİNAT

Bu arada Olaganüstü Hal Bölgesi'ne dahil illerde köy korucularına ödenecek ek tazminat yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkarıldı.

Bakanlar Kurulu'nun dünkü Resmî Gazete'de yer alan kararına göre Olaganüstü Hal Bölgesi'ne giren ve bunlara mücavir olan bazı illerdeki kamu görevlilerine ek tazminat ödenmesine dair kararın emniyet bölümünde değişiklik yapıldı. Buna göre geçici köy korucuları için öngörülen yüzde 5 miktarındaki tazminat oranı yüzde 10 olarak yeniden tesbit edildi.

Demirel: "Kerkük-Musul sözleri Türkiye'de heyecan yaratır"

'Kerkük önemli'

"Türkiye savaşa bulaşmamalıdır ama bölgedeki sınırlarda değişiklik yapılmasını hoş karşılamaz"

DİĞER AKERDEM

ESKİŞEHİR, KÜTAHYA, AFYON, (Tercüman) · DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, İran-Irak savaşının gerisinde birtakım karışık sebepler bulunduğunu belirterek, "Türkiye böyle bir savaşa bulaşmamalıdır" dedi. Demirel, Türkiye'nin Musul ve Kerkük'ü "Ne olursa olsun" diyerek gözden çıkarmayacağını ifade ederek, "Türkiye bugünkü coğrafyada, bugünkü sınırlarda bir değişiklik olmasın da hoş karşılamaz" şeklinde konuştu. Demirel, Başbakan Turgut Özal'ın İran-Irak arasında ki arabuluculuk iddialarını da "Fünas abırcı Sayın Özal'ın ricası üzerine durdurulmuş değildir. Bunun bir öyle İlan ettik Türkiye'de. Çünkü bizim hükümeti prestijimiz" sözleriyle değerlendirdi.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, dün sabah Ankara'dan partisinin Eskişehir, Kütahya ve Afyon il kongrelerine katılmak üzere ayrıldı. Ankara-Eskişehir yolu üzerinde vatandaşlar tarafından bir çok yerleşim merkezinde durdurulan Demirel, partililerin dertlerini dinledi ve onlara "Sabir" tavsiye etti. Demirel'i karşılayan vatandaşlar, kendisine "Başbakan Demirel" şeklinde tezahüratta bulunurken, Başbakan Özal'ı ve uygulanan ekonomik politikayı eleştiren pankartların çoğu dikkat çekti.

KERKÜK ÖNEMLİ

Polatlı'da özel otomobilinden ayrılarak gazetecilerin seyahat ettiği DYP'nin seçim otobüsü "Savari"ye geçen Demirel, burada kaldığı bir saatlik süre içinde gazetecilerin çeşitli sorularını cevaplandırdı. Bir gazeteci Demirel'e Kerkük meselesi üzerindeki görüşlerini sordu. Demirel bu soruya şu karşılığı verdi:

"Kerkük sözcüğü bizim için önemli bir sözcüktür. Kerkük ve Musul dedğimiz zaman bunun Türkiye'de heyecan yaratmaması mümkün değildir.

TBMM zabıtları ve Osmanlı belgeleri incelendiği zaman Kerkük ve Musul meselesinin süğün ve kadar hassasiyet yarattığı çok kolay anlaşılır. Binaenaleyh, Kerkük ve Musul sözcükleri sözkonusu olduğu zaman gayet dikkatli olmak lazımdır. Birtakım lüzumsuzluklara sebep olmamak veya birtakım birtakımları de yapmamak gerekir. Yani gayet ölçülü hareket etmek lazım.

Şimdi İran ve Irak savaşıyor. Bence bu savaş Türkiye'yi içine almamalıdır. Frensiş bu Türkiye, böyle bir savaşa bulaşmamalıdır. Türkiye, Komşularımız savaşını, "biz de birtakım bir şey çıkaralım" diye düşünmüştük. Böyle olursa da itibarı kalmasın. İran-Irak savaşının gerisinde zaten çok karışık birtakım sebepler vardır. Bu

demek değildir ki, 'Musul ve Kerkük ne olursa olsun' Türkiye bugünkü coğrafyada, bugünkü sınırlarda bir değişiklik olmasın da hoş karşılamaz. Hem bu işe bulaşmak istemeyiz, hem de bugünkü sınırlarda değişiklik yapılmasını hoş karşılamaz."

PÜRE ATILIRI ÖZALIN RICASıyla DURMADI

Sınırlar üzerinde birtakım gelişmeler olduğu yolundaki bir soruya "Varayım! Üzerine savaş stratejisi olmaz" diyerek cevaplayan Süleyman Demirel, Başbakan Turgut Özal'ın İran-Irak savaşındaki arabuluculuk rolünü değerlendiren de bunları söyledi.

"Şimdi, evvela çirizal doğrusunu görülmeli. Fünas abırcı Sayın Özal'ın ricası üzerine durdurulmuş değildir. Irak Dışişleri Bakan'ının BBC'ye bu ana aklını söylerken bir beyanatta da var. Ama, biz böyle İlan ettik Türkiye'de. Öyle gerekli, öyle İlan ettik. Türkiye'de bizim hükümeti prestijimiz. 'Biz buraların ağabeyiyiz, Irak ve İran bizim çözümümüzü tutar, biz onların, Ortadoğu'nun lideriyiz' dedik. 'Savaş durdurular' rolüne bir kendimiz gidik. Biz bu role sokan yoktu. Mümkün olduğu kadar bu rolde kaçmamak lazım. Hiçbir devlet başka bir devletin ağabeyi değildir. Bunlar fevkalâde

gayriciddi şeylerdir. Devletler başka devletlerin üstünlüğünü kabul etmezler. Başka devletlere üstünlük taslamak kadar, devleti bilmemek, tasavvur edemiyoruz. Devleti bilmeyenler yaparlar, ona. İran-Irak savaşını, ne Türkiye'nin ne de birtakımın 'Söyle yapmayın, böyle yapın' demesiyle bir lükmete girmez. Ve bir müddet sonra görürüz ki, bu arabuluculuk da yine bizim kendimiz kendimize yakıştırdığımız iş. İran, bizim Irak'ı ziyaretimizle birlikte böyle karşılamıştır. Bu şartlar altında kiminle kimin arasında arabulucu olacaktınız? Bana kahra bu çeşit şeyler yapılabilecekse bile yapın birtakım sonra orta yere çıkmak lazım. Biz arabuluculuk yapıyoruz diye çıkıp, sonra orta yerde kalmak, Türk devletinin prestijini de zedeliyor. Yarım heveslerdir bunlar. Kim sizden arabulucu olmasın istiyor? Bakınız, daha sizin Irak'a gitmenizden bile gayri memnuna adamlar, İran'a gidiyorsunuz, Irak tepenize kırke atıyor. Bunun üzerine bir arabuluculuk yakıştırmak, bence kendi kendimizin herede olduğumuz farkında olmamak demektir."

KONVOYDA KAZA

Demirel'i izleyen konvoyun Eskişehir'e gelişi sırasında bir üzücü olay da yaşandı. Şoför Ömer Sever idareçin-

deki 06 YP 542 plakalı otomobil Eskişehir'e 45 kilometre uzaklıkta Kaymaz bucağı yakınında, önünde gitmekte olan otobüse arkadan çarpı.

Hurdaşak hale gelen otomobilde bulunan MKYK üyeleri Hamdi Üçpaşalar ile Tevfik Filizet Alpaskan ve şoför Ömer Sever muhtelif yerlerinden yaralandılar. DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel kaza yerine gelerek yaralıları görmüş olsun dedi.

Uç yaralıdan Hamdi Üçpaşalar'ın iki kaburga kemiğinin kırıldığı, şoför Ömer Sever'in beyin kanaması ihtimali olduğu öğrenildi. Tevfik Filizet Alpaskan'ın ise durumunun iyi olduğu ve Hava Hastanesi'nde tedavi altına alındığı bildirildi.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, partisinin Eskişehir, Kütahya ve Afyon il kongrelerinden de birer konuşma yaptı. Demirel, yaptığı konuşmalarında vatandaşları "reylerine ve sadakatlerine" sahip çıkmaya çağırarak, "Böyle yaparlık memleket kararlılıklara gerekmez. Köşe başında, ocağın, tarlada fikirlerinizi savunun ve yazarınızda haklere doğruları anlatın" dedi.

Ülkede yokluk dönemi kendilerinin kaldığına, ancak iktidarın sözkonusu dönemi üzerlerine yıkılmaya çalıştığına öne süren Demirel, "Bir dönemler Türkiye'de yokluk vardı. Onu kaldırdık. Ama şimdi memleketi yükseltmek için" şeklinde konuştu.

İktidarın faiz, vergi, stopaj ve benzeri yollarla vatandaşın cebindeki 100 liranın 97.5 lirasını aldığını öne süren Demirel, "Bugün Türkiye'de şeffaflıktan uzak bir idare var. Sizler aramızda durum ki, ülkeyi buralardan çıkaralım ve bu idarenin elinden kurturalım" diye konuştu.

Milliyet 14.4.88

KÖŞE

M. Ali Bırand

TAHRAN, TÜRK MÜDAHALESİ İÇİN NE DÜŞÜNÜYOR?

TAHRAN— İRAN'ın Kuzey Irak'ta aniden ilerlemesi üzerine Türkiye'de doğan rahatsızlıklar ve birçok çevrede yapılan (hatta abartılı) tartışmalar, İran'ın son derece rahatsız etmiş. Bir başka deyişle, "Türkiye müdahale eder" söylentisini yayan Batılı çevreler, amaçlarına kavuşmuşlar.

Tahrana'da Türkiye'nin olası bir müdahalesinden söz edenler, sadece üst düzey yetkililer. Yoksa konu bizdeki gibi her gün ve aniden tartışılmıyor.

İran yönetiminin İmam'dan sonraki en etkili kişisi ile yaptığımız söyleşi sırasında, söz, later istemez döndü doğlaştı ve "İran'ın Kerkük'ü müdahale etmesi durumunda Türkiye'nin askeri tepkisine" geldi.

Lider, çok açık şekilde, Türkiye'nin macera düşünmeyen bir ülke olduğunu söylerken, duydukları rahatsızlığı da saklamadı. Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulmaması gerektiğine dikkat çekti, Türk müdahalesinin nasıl tepki göreceğini oldukça ayrıntılı şekilde anlattı. Türkiye'nin "Bu işe bulaşmaması" uyarısını yaptı.

İran yönetiminin üst düzey yetkililerinden hep aynı sözler duyuluyor.

"Türk halkının varlığını korumanız için müdahale etmenize ne gerek var. Kendinize denge kurmaya çalışırken, aksine başka dengeleri bozacaksınız."

İranlıların üzerinde durdukları diğer bir nokta da, Türkiye'nin Kürt politikası. Resmî Türk yetkililere olduğu gibi bize de, "Başınıza kuma gömüyorsunuz. Aslında bu konuyu bizimle neden tartışmıyorsunuz? Biz hazırız..." dediler.

İranlıları bu konuda en çok rahatsız eden, Türkiye'nin Kuzey Irak'ta zaman zaman yaptığı askeri hareketler. Bir yandan müttefik olarak kabul ettikleri Kürtlerin bu duruma zarar görmesi, öte yandan da Saddam Hüseyin'in bu şekilde üzerindeki baskının azalması, Tahrana'ın çok rahatsız ediyor.

Her ne kadar İranlılar, Türkiye'nin "Kürt politikasına" karşı çikıyorlarmış gibi sözleri söylüyorlarsa da, kendilerinin de aynı konuda açmazlara düştüklerini unutmuyorlar. İran'ın da ciddi ve kaynakları bir Kürt sorunu varken Kuzey Irak'ta Kürtlerle işbirliği yapip, onlara "eşitlik" taniyacıklarını söylemeleri pek inandırıcı olmuyor.

***

S İMDİ çok kişi aynı soruyu soruyor: "İran, Kuzey Irak'ta duruma hakim olduğu takdirde, birlikte çarpıştı ve büyük destek gördüğü Irak Kürtlerine ne yapacak? Daha doğrusu, nasıl ödüllendirilecek?"

İşte kimselerin açıkça ve bağlayıcı şekilde bazı sözler söylemekten kaçındıkları sorular da bunlar.

"Biz Kürtlerin, diğer insanları gibi muamele görmelerini istiyoruz" formülü de duyuyoruz.

Ardından, "Peki, örneğin otonomi verecek misiniz?" diye sorduğumuz zaman, "Bu konu Irak halkına aittir. Onlar istelere verir" yanıtı alıyoruz. Ancak hemen ardından da ekliyorlar: "İran'daki Kürtlere ise, otonomi İlan verilmesi söz konusu değil..."

İran ve Irak'ın bugüne kadarki politikaları yakından izlenirse, Kürt sorununda, en büyük ödönleri vermeye olan tarafın Irak olduğu anlaşılır. Saddam Hüseyin'in bir ara otonominin işine kadar geldiğini hepimiz biliriz. Ancak Halepçe'deki olaylar şimdi Irak kesimi

ile Kürtler arasındaki tüm köprüleri attı.

İran'da Kürtlere karşı Şah döneminde en sert müdahaleleri yapmış ve devrimden sonra, yeni gelen rejimin de ilk işi önce "Kürt sorununu" çözmek arayışı olmuştur.

İran'ın Kürtlere karşı genel olumsuz yaklaşımı ile Irak'ın herhalde bundan sonra hiç de dostça olması beklenemeyecek tutumu bir araya gelince, bazı Kürt liderlerin kaygıları daha ileri anlattı. "Yani, bugün düşün man olan bu iki ülkenin ileride hesaplarını tamamladıkları sonra ilk önce Kürt sorununa eğilecekler."

Bugün İran ve Irak yetkililerinin Türkiye ile bu konuyu tartışmak istemeleri, işbirliği çağrılarında bulunmaları ve Ankara'nın bu konudaki yaklaşımını değerlendirme arzularlarının temelinde, bölgede giderek büyüyen "Kürt sorununa ortak bir çözüm veya yaklaşım oluşturulması" isteği yatıyor.

Ancak kimse bu adımı tam atmıyor. Bizim hesaplarımız, Kuzey Irak'taki gelişmelerin hemen hemen her ilke için yeni bazı açmazlar, yeni işbirlikleri ve yeni politikalar yaratılması zorunluğunu doğurmaya başladığı...

çer.

Soru: Siz Özal'ın dışında bir kişinin ANAP'ı tek şahsiyet altında tutacağını söylüyorsunuz.

Keçeciler: Bizzand evvel de, AP'de rahmetli Gümüşpala vefat ettiği. Ondan sonra Demirel çıkıyordu.

Soru: Efendin, yanlış anlıyoruz. Özal'dan sonrası öğrenmek isterseniz, Başbakan'ın 1989'da Cumhuriyetçi partiye aday olacağını ve bundan sonra partinin durumunu sormak istemiştik.

Keçeciler: Sayın Özal, Cumhuriyetçi seçime yeterliliğine sahiptir.

ÖZAL KIRGIN DÖNDÜ

Başbakan Bağdat'a giderken çok gerçekçiydi. Irak-İran savaşının durdurulması için elinden gelen gayreti sarfedecek, doğru bildiğini söyleyecekti. İki ülke arasındaki bazı küçük sorun kabul edilebilecek hususları da halledecekti. Daha önce de Bağdat'a iki bakanın Pakdemirli ile Alptemoçin'in yollamıştı. Irak ile aramızda halledilmesi gereken meselelerin başında kredili ihracattan doğan sorun, ortak sular'dan doğan sorun ile Batman'a yeni bir boru hattı, demiryollarını birleştiren çalışmalar vardı.

Özal için en önemli konu muhakkak, Türkiye'de enflasyon ile mücadelede uygulamakta olduğu kesin tedbirlerle ilaveten Irak'a verilmekte olan krediye yeni bir cerceve getirmekti. Bu yeni cerceve içteki ekonomik tedbirlerle ilave olarak görülmüyordu. Özal bu çok önem verdiği noktanın mutlaka bir çözüme ulaşacağını düşünüyor, bu kadar yıldır nasıl bir Irak'lulara anlayış ile davranmışsak şimdi de onların bize aynı anlayış gösterceğinden de emin bulunuyordu.

İki yıl önce Türkiye ekonomik bakımından pek rahat olmasa bile Irak'ın istediği kredili ihracat hacmini genişletmiş ödemelerin yüzde 50'sinin döviz ile yüzde 50'sinin de petrol ile yapılmasını kabul etmişti. Kredinin vadesi de gene Irak'ın arzusuna uyularak yarı bir yıllık dörtte biri 18 aylık dörtte biri de 24 aylık olmak üzere iki yıla kadar çıkarılmıştı.

Geçen yıl içerisinde Irak'a yapılan ihracat müthiş bir süratle büyüdü. Bir milyar 800 milyon doları buldu. Bu durum Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlarda hem çok riskli hem de ekonomiyi bunaltan enflasyona olumsuz etkisi bakımından mahzurluydu.

Maliye Bakanı Alptemoçin ile birlikte Bağdat'ta Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Yavuz Canevi'ni de Irak yetkililerine Türkiye'nin içinde bulunduğu durumda bu kredili satış hacminin daraltılması gerektiğini anlattılar. Ama, Başbakan Bağdat'a gelinceye kadar olumlu bir netice alamadılar. Özal gelince meselenin Özal ile Irak Başbakanı Birinci Yardımcısı Taha Ramazan ve Saddam Hüseyin arasında yapılacak görüşmelerde çözümlenebileceğini düşündüler. Bundan dolayı da Özal kendisine uçakta sorduğu soruya olumlu ve iyimser yanıt verdi. Krediyle ilgili işler normal yürüyor dedi.

HAVAL KIRIKLIĞI

Başbakan'ın Bağdat'ta hayal kırıklığına uğratan sonra da galiba biraz kızduran husus hem Ramazan hem de Saddam'dan beklediği anlayış gösterememesi oldu. Türkiye Irak'a sıkışık olduğu günlerde Türkiye'den yapacağı ithalat için milyarlarca dolarlık kredi açmış, Türk ihracatçılarına garanti vererek teşvik etmişti. Ama şimdi Türkiye'de enflasyon raultaka kontrol edilmesi gereken bir hal almış bulunuyordu. Bunun için de Irak'a yapılan ihracatla ilgili kredi tavanının günün şartlarına göre düzen-

lenmesi gerektiği. İşte bu duruma Irak anlayış göstermedi. Kendilerine "Madem biz size krediyle ihracat yapıyoruz. Siz aldığımız malların parasını sonra ödüyorsunuz, bari siz de bize krediyle petrol satışı yapın" dedik. Fakat Irak da kabul etmedi. İşte o durumda Başbakan hayal kırıklığına uğradı. Biraz da kızdı ve Alptemoçin'e şöyleyse Irak'a yeni bir karar alınca kadar kredili ihracatı durdurun dedi.

Başbakan'ın bu kararı Irak tarafı bildirdiğinde büyük şaşkınlık doğdu. İnanamadılar. Türkiye nasıl olur da yıldı rahat rahat bir milyar doları geçen ihracatı yaptığı ülkeye böyle birden ihracatı durdurucu karar alabilirdi. Buna Türkiye'nin gücü yetermiydi?

İRAK'IN ŞAŞKINLIĞI

Irak'ın şaşkınlığı Başbakan Bağdat'tan ayrılmadan önce Pakdemirli ve Alptemoçin tarafından imzalanan iki anlaşma sonrası Irak Başbakanı Taha Yasin Ramazan'ın yaptığı konuşmaca yansıtıldı. Ama bütün bu anlaşmazlıklara rağmen iki ülkenin yakın ilişkilerinin iyi olduğu dostane olma-ya devam edeceği evsahibi yetkili tarafından ifade edildi.

Şimdi Irak ne yapacak? Birlikmiş 1 milyar 800 milyon dolarlık borcunu iki yıl içerisinde programlandığı gibi ödeyecek. Ama ödemeyi hızlandırmayı da kabul etmedi. Türk ihracatçısı yeni satış yapmak isterse artık kendi bileceği şey. Türkiye'den ne garanti var ne de kredi. Bu durumun birçok Irak'a ihracat yapan küçük firmayı piyasadan sileceği öne sü-

rüldü. En çok Tekfen, Enka, Raram gibi büyük ihracatçılar da etkilenenler. Ama bu şirketlerin yetkilileri Türkiye'nin içinde bulunduğu durumda böyle iki milyarlık dış kredi vermesinin kolay olmadığını kabul ediyorlar.

Irak'ın bu Başbakan'ı hem hayal kırıklığına uğratan hem de biraz gücendiren tutumunun ardında galiba bir de bölgesel sular bakımından Türkiye'den istediğini alamaması var.

Irak Türkiye'den Türkiye'nin geçen sene Suriye ile yaptığı gibi bir anlaşmayla kendisiyle de yapmasını istedi.

FIRAT SUYU

Türkiye Suriye'ye Özal'ın Şam'a yaptığı gezi sırasında sanyede Fırat sularından 500 metre küplük bir garanti yapmıştı. Fırat Suriye'den sonra Irak'a giriyor. Irak Türkiye'ye Suriye ile anlaşın bize de aynı miktarda su vermesi için onları ikna edin diyor. Gerekirse Suriye'yi ikna etmek için ek su verin diyor. Oysa Türkiye bu konunun daha ziyade Suriye ile Irak arasında halledilmesi gerektiği konusunda. Ya da 3 ü-ke biraraya gelebilir belki.

İşte Irak su bakımından Türkiye'den istediğini alamayınca galiba kredili ihracat konusunda da bilinen tavrı takındı. Belki de Irak da bize biraz kırıldı. Şimdi sular konusu da ilerde bakanlar seviyesinde ele alınacak. Kredi konusunu da bizde maliye bakanı onlarda da, nedense, petrol bakanı ve ticaret müsteşarı inceleyecekler. Mümkün olduğu kadar er-

ken iki tarafı da tatmin edecek tir. Çözüm bulmaya çalışacaklar.

Notam'ı uygulamakta kararlıyız

Güneydoğu'ya uçaksavar

SİLAH SEVKİYATI Güneydoğu'da sınır yakınına ağır silah ve uçaksavar sevkiyatı sürüyor. Askeri konvoylar, stratejik önemi bulunan noktalara doğru, silah yüklü yol alıyor. Bu silah ve uçaksavarlar, Habur sınır kapısı çevresine mevzilendirilecek. (Fotoğraf: hha-Diyarbakır)

Hürriyet

14.4.88

DIYARBAKIR (hha) - İran ve Irak'ın jeterinin zaman zaman Türkiye topraklarını bombalaması üzerine yayınlanan ve her iki ülkeye de iletilen Notam'la, (havaçılar için bülten), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin "tehlikeli hava sahası" ilan edilmesi üzerine bölgeye askeri konvoylarla ağır silah ve uçaksavar sevk ediliyor. Bu arada jeterimiz bölgede devamlı devriye uçuşu yapıyor.

Daha önce İran ve Irak uçaklarının sınır bölgesindeki Türk topraklarını zaman zaman bombalaması üzerine Türkiye, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni "tehlikeli hava sahası" ilan etti. Notam, İran ve Irak'a iletilirken, hava sahasına giren yabancı uçaklara da ateş açılacağı kaydedildi. Türkiye, Notam'ı yayınladıktan hemen sonra Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne ağır silahlar ve çok sayıda uçaksavar sevk etmeye başladı. Kaçeri, Sivaz ve Malatya'dan çıkarılan ağır uçaksavar ve cephaheyyüklü askeri konvoylar, son 3 gündür belirli aralıklarla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne sevk ediliyor.

Ağır silah ve uçaksavarların, sınır yakın kesimlerdeki stratejik önemi bulunan noktalara mevzilendirilerek, tehditler, önemli bir bölümünün ise Habur sınır kapısının çevresine mevzilendirilerek, tehditler.

Özellikle Diyarbakır, Kaçeri, Sivaz ve Malatya Eyaletleri'nin askeri birlikleri, Havaalanlarından havalanan jetler, bölgede devriye uçuşu yapıyor. Buralarda zaman zaman tayak kurulumu da gözlemlenen, bu uçakların geçeleri de yapıldığı bildirildi.

• Türkiye'nin İran ve Irak'a bildirdiği Notam'la, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni "tehlikeli hava sahası" ilan etmesinden sonra, bu bölgeye ağır silah ve uçaksavar sevkiyatı başladı.

• Türkiye'nin İran ve Irak'a bildirdiği Notam'la, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni "tehlikeli hava sahası" ilan etmesinden sonra, bu bölgeye ağır silah ve uçaksavar sevkiyatı başladı.

●SHP'li Ekmen: "Filmleri yasaklanıyor"

15/4/88

ANAP'lı Arvası: "Katildir, savcı öldürdü"

Meclis'te Yılmaz Güney tartışması

ANKARA, ÖZEL

TBMM Genel Kurulu'nda dün İçişleri ve Ulaştırma bakanlıklarının bütçeleri görüşüldü. İçişleri Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında "Yılmaz Güney" milletvekilleri arasında sert tartışmalar neden oldu.

Bütçe üzerinde SHP Grubu adına konuşan Mardin Milletvekili Adnan Ekmen, Yılmaz Güney'in büyük bir sinemacı olduğunu söyleyerek, "Güya Sinema Günlüğü yapıyoruz. İstanbul'da 5 filme yasak koyuyoruz. Sinemacı Yılmaz Güney'in filmleri yasaklanıyor" dedi.

Ekmen'in bu sözlerine ANAP milletvekilleri büyük tepki gösterirken, ANAP Bursa Milletvekili İlhan Aşkın, "Nerede büyük sinemacı yahu?" diye laf attı, yine ANAP'lı Aydın Arvası "Katildir, savcı öldürüp yurt dışına kaçırdı. Katil burada korunamaz" diye tepki gösterirken, ANAP Malatya Milletvekili Bülent Çaparoğlu da oturumu yöneten Başbakan'ın Hüdaî Oral'a, "Sayın Başbakan nasıl fırsat veriyorsunuz o adamı anlatmasın? O Türk vatandaşlığından çıkarıldı. Türk vatandaşlığından çıkarılan bir insanı nasıl büyük insan diye yorumlarsınız?" diye bağırdı.

ANAP'lı üyelerin tepkisi üzerine SHP'li Ekmen, "Evet büyük sinemacıdır. Ben onun sinema yönünü söylüyorum" diye yanıtlı verdi.

İŞKENCE TARTIŞMALARI

TBMM Genel Kurulu'nda SHP Grubu adına konuşan Mardin Milletvekili Adnan Ekmen, ayrıca işkence iddialarını gündeme getirirken ANAP'lı üyelerin tepkilerine neden oldu. Ekmen, 12 Eylül döneminin cumhuriyet tarihinde en çok işkencenin yapıldığı dönem olduğunu belirterek, "12 Eylül tarihine bir işkenceci dönem olarak geçecektir. Hiç kimse bu gerçeği ortadan kaldıramaz. Sayın Cumhurbaşkanını, 12 Eylül darbesinin en ağır dönemi demektir. Neden ağır? 12 Eylül'ü ağır yapan bu işkence gerçeğidir" dedi.

Adnan Ekmen, bugün de işken-

●TBMM Genel Kurulu'nda İçişleri Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında "Yılmaz Güney" sert tartışmalar neden oldu. SHP'li Adnan Ekmen, "Büyük sinemacı Yılmaz Güney'in filmleri yasaklanıyor" diye konuştu

cenin çok yaygın bir şekilde yapıldığını öne sürerek rejimin işkence yapmayı koruduğunu söyledi. İşkence yapan polislerin ruhsal dünyasının da alt üst olduğunu belirten Ekmen, "Bir devlet memurundan sadıki yaratılmaktadır. Türkiye korku içinde yaşayan insanların ülkesi haline getirmek istemiştir. Polis şimdi altın derini yaşıyor. Her yerde yurttaşla tepeden bakıyor 'dur' dediğinde durduruyor, 'sus' dediğinde susturuyor. Ama bu demokrasi değildir" diye konuştu.

Ekmen, polislin, suçlunun peşinde değil, film, kaset, kitap, fikir peşinde olduğunu belirterek polislin beyinlerin beklisi haline geldiğini kaydetti.

SHP'li Ekmen, Türkiye'de herkesin anadilini serbestçe konuşabilmesini de savunarak, "İnsanlara kendiliğinden ne parti söyleyip, ağlamaları, gülmeleri nasıl yasaklanır? Bu yasak polise nasıl takip ettirilebilir?" dedi.

Doğu ve Güneydoğu'da kanun kaçıkları silah dağıtıldığını, koruculuğun korkunç boyutlara geldiğini ileri süren Ekmen, "Doğu'da halk can derinine düştü. Halk bu yörelerde kımekten önce demokrasi istiyor. Ülkemizde özgürlükler yok edilmiş, demokrasi ortadan kaldırılmış, halkın başına marşlar" şeklinde konuştu.

Ekmen'in, gençlik lokallerinin derneklerinin ortadan kaldırıldığını, yurtların ve okulların kışlaya dönüştüğü yolundaki sözlerine ise ANAP Kars Milletvekili Kerem Güneş tepki göstererek, "Dernek değil anarşi yavsa" diye bağırdı.

Ekmen'in konuşması sırasında tuhanaklara yansıyan bazı tartışmalar ise şöyle:

Adnan Ekmen: "Kanun kaçaklarına silah vesikası dağıtılmaktadır. Devletin güvenliğini kanun kaçıklarıyla mı sağlayacağız?"

Kamer Genç (Tunceli SHP) - "Aldu mu cevabını?"

Bülent Çaparoğlu (ANAP Malatya) - "Bir gecede 20 kişi katledildi, onlara mı sahip çıkıyoruz?"

Neccar Türkcan (İzmir SHP) - "Konuşma lan, biliyor musun duruma?"

Kamer Genç (Tunceli SHP) - "Bir kanun kaçığını da senin üzerine salınam o zaman."

Adnan Ekmen: "Ben Türkiye'nin gerçeklerini dile getiriyorum." Kerem Güneş (ANAP Kars) - "Nerede yahu?"

Adnan Ekmen: "Polis beyinlerin beklisi haline geldi."

Kerem Güneş: "Neyin beyni?"

Aydın Arvası (ANAP Van) - "Kime mesaj veriyorsun, kime?"

İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde SHP Grubu adına konuşan Hassan Fehmi Güneş ise polislin işkence suçlamasından kurtarılması gerektiğini belirterek, sorgulamayı polislin yerine savcuların yapmasını, adliye ve cezaevinden hiç kimsenin tekrar karakola gönderilmemesini, jandarma teşkilatının eskidiğini ve jandarmannın profesyonel hale getirilmesini ve sınır güvenliğinin jandarmadan alınmasını istedi.

"GENELEV" SAYISI ARTIYOR
DYP Grubu adına söz alan Erzurum Milletvekili İsmail Köse de, ekonomik sıkıntılar nedeniyle birçok ilde

genelev sayısının arttığını söyledi. Köse, "Fuhuş ve ahlaksızlık karıştırdığımızın aracı haline gelmiştir" dedi.

KALEMLİ'NİN YANITLARI

İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli bakanlığı bütçesi üzerindeki eleştirileri yanıtlarken, "Devlete suçların örüncecek katkılar beşarın olamayacaktır" dedi. İşkence iddialarından iktidar olarak da İçişleri Bakanlığı olarak da rahatsızlık duyduklarını söyleyen Kalemli, "Ahlak iddiaları devletin polisini yıpratmaktadır. İşkence delilleriyle ortaya getirilirse buna da üstüne gitmekten çekinmeyiz" diye konuştu.

Diyarbakır'da pankart asma olayına adı karışan 5 kız öğrencinin kızlık muayenesinden geçirilmesini tasvip etmediğini kaydeden Kalemli, bu seneden itibaren sınır görevinin Kara Kuvvetleri'ne devredileceğini anlattı.

ERGUN'UN SÖZLERİ

İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerine son konuşmayı yapan ANAP Kayseri Milletvekili Recep Ergun da MİT'e karşı hakuz suçlamalar yapıldığını MİT'in bütün faaliyetinin Anayasa'yı korumak olduğunu söyledi. Ergun'un "Polise saygı dayana" sözlerine SHP'liler tepki gösterdi ve genel kurul karşıtı. SHP milletvekilleri, Ergun'a, "Yaptığın işkenceci anı!" "Ziverbey'in hesabını ver" diye laf attılar.

Bu konuşmadan sonra bakanlığı bütçesi oylanarak kabul edildi.

"Arkadaşımı bana öldürttüler"

Zoraki PKK'cılar yakalandı

İSTİHBARAT SERVİSİ

HAKKÂRİ'nin Ortaklar köyünde orman kesiminde çalışırken PKK tarafından kaçırılan 26 orman işçisinden ikisi olan Kâzım ve Kasım Ertürk adlı kardeşler İstanbul polisi tarafından Barlıköy'de bir kahvede yakalandılar. Kardeşlerden Kâzım Ertürk polise verdiği ilk ifade, "PKK, kampımıza kaçmak isteyen Mehmet Sevin adlı arkadaşımı bana zorla öldürttü" dedi.

Ortaklar köyünün Orman kesiminde 5.6.1987 günü açığa keserken PKK'nın gezici katliam ekipleri tarafından kaçırılan 26 orman işçisinden

● 5 Haziran günü PKK tarafından kaçırılan 26 kişi arasında yer alan Kâzım ve Kasım Ertürk adlı iki kardeş İstanbul'da yakalandı. Kâzım Ertürk ifadesinde, "PKK, kamptan kaçmak isteyen Mehmet Sevin adlı arkadaşımı bana zorla öldürttü" dedi

den biri olan Kâzım Ertürk İstanbul Emniyet Müdürlüğü Cinayet Masası'nda olayı şöyle anlattı: "PKK'lılar bizi çağırıp kampımızdan silah zorla kaçırıyorlar. İran ve Irak'da oradan oraya dolaştırıyorlar. Aç kaldıkça at kepiz yiyorlardı. Apocularına arasında Türkçeyi şehir diliyle konuşanlar çoğunlukta. Gerektiğinde yılan kaplıbaşa bile yiyorlardı. Irak topraklarında İken üç arkadaşımız kaçmayı beşar. Daha sonra da

Türk askerleriyle çatışmaya girdiler. Irak topraklarını terk ederek bu kez İran'a kaçtılar, bizi de peşlerinden sürüklediler. Van sınırına yakın kamp kurdular. Bu sırada kolayını bulan Şabeyim ve Mehmet Sevin adlı arkadaşımı kaçmayı beşar. Ancak Mehmet Sevin'i yakalayıp döve döve getirdiler. Babama bir çuval geçirip komaya soktular. Elime bir tabanca vererek 'Bunu öldür' dediler. Yalvardım, yakardım, ayaklarımı öptüm. 'Se-

ni de, onu da öldürürüz' diyerek beni arkadaşımı öldürmek zorunda bıraktılar. Öldüğü halde Mehmet Sevin'i taradılar. Ertesi gün şabeyimin uyumasına yarınarak kaçtım, jandarmaya teslim oldum. Bu olayı sadece Şabeyime anlatmıştım. Ama onun görevliği sonunda da polise yakayı eleverdük."

Bati'nin, BM İnsan Hakları Komisyonu'ndan beklentisi "Kürt devleti"nden pay kavgası

• Nur BATUR

• ANKARA

CENEVRE'deki Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda, yıllardır Türkiye ile Yunan-Rum-Ermeni ve Kürt ittifakı arasında şiddetli bir mücadele yaşanıyor. Zaman zaman su yüzüne çıkan ama çoğunlukla kapalı kapılar ardında kalan bu mücadele Türk diplomasisini son yıllarda en fazla uğraştıran sorunların başında yer alıyor. Türkiye, bu alanda yoğun bir kulis faaliyeti içinde. Ama dörtlü ittifakın ataklarına son zamanlarda bazı ülkelerin daha fazla sempatisiyle karşılaşılıyor. Bu durum da Ankara'da endişeleri artırdı.

Dörtlü ittifakın Kürt sorunu ile ilgili ataklarına daha fazla sempati gösterilmesinin çeşitli nedenleri var... Ancak bu konuda Ankara'nın değerlendirmesi, sosyalist blokun tutum değişikliği üzerinde yoğunlaşıyor. Ankara, sosyalist blokun son iki yıldır Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu çerçevesindeki tutumunu, "Türkiye'nin Bulgar Türkleri için sürdürdüğü kampanyayı Kürt sorunu ile kurma çabası" olarak görüyor. Bulgaristan'ın önderliğindeki sosyalist ülkelerin bu tutum değişikliği de bazı Batılı ülkeleri konuya daha fazla eğilmeye yöneltti. Bu ülkeler, "Sorunu Doğu Bloku'nun tekeline bırakmama" düşüncelerinde. Herkesin kafasında yatan amaç uzak bir olasılık da olsa eğer bir gün bir Kürt devleti kurulursa, pastadan pay alabilecek.

Kısa süre, uzun vadeli bir yatırım stratejik önemi olan bu bölgede, meydana gelebilecek herhangi bir gelişmeyi önceden çıkarılan doğrultusunda

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda Türkiye ile Yunan-Rum-Ermeni-Kürt dörtlü ittifakı arasında şiddetli bir mücadele var

da kullanmak için Doğu ve Batılı bazı ülkeler arasında bir mücadele sürüyor.

Gelişmeleri yakından izleyen bazı Türk diplomatlarına göre, hâlâ Sevr Anlaşması'nın canlanabileceği hesaplarını yapanlar var.

Cenevre'deki BM İnsan Hakları Komisyonu ve Azınlıklar Altı Komisyonu çerçevesinde Türkiye aleyhindeki kampanya, aslında Kıbrıs Barış Harekati'nden sonra şiddetlenmiş. Kampanyanın asıl güç kazanması ve uygun atmosfer bulmasının 1980 sonrasında Türkiye'deki askerî yönetimle yaşadığı bir gerçek. Türkiye'de demokrasinin olmaması, işkence iddialarının bir türlü tatmin edici şekilde yanıtlanmaması, bu grupları daha da güçlendirmiş durumda.

Ermeni gruplarının bu atmosferden yararlanarak İnsan Hakları Komisyonu'ndaki ilk ciddi atakları üç yıl öncesine rastlıyor.

Ermenilerin, Alt Komisyon üyesi, İngiliz uzman Benjamin Whitaker aracılığıyla sundukları soykırım iddialarına yer veren rapor, Türkiye'nin bu alana daha fazla ağırlık vermesine neden oldu. Whitaker'in Amerika'daki Ermeni Ulusal Komitesi ve Devrimci Federasyonu ile yakın ilişki içinde olduğu ortaya çıktı.

Türkiye, bu ilk ciddi atakı yoğun bir kulis faaliyeti ile durdurdu...

Ermeni kararını komisyonardan geçiremeyen dörtlü ittifakın ikinci önemli atakı da geçen sene gerçekleşti... Ancak bu kez Türkiye'nin karşısına Ermeni sorunu değil, "Kürt sorunu" getirildi. Yine İngiliz uzman

Whitaker, Azınlıklar Altı Komisyonu'na sunduğu bir karar tasarısında, Türkiye'deki Kürt azınlığın baskı altında tutulduğunu bildiriyor ve Kürtlere ayrı bir millî grup olarak tanımına hakkının verilmesini istiyordu.

Türk hükümeti, bu tasarının komisyonunda kabulünü yoğun bir kulis sonucu engelledi... Hatta, Whitaker, Türkiye'de büyük ihaleler almak için uğraşan Thatcher hükümetinin de şüphelerini üzerine çekti. Whitaker bu iki girişiminden dolayı hükümeti tehditlerden dolayı yılki komisyon üyeliği seçimlerinde yeniden aday gösterilmedi.

Bulgarların, Türkiye'nin Bulgar Türkleri için sürdürdüğü kampanyayı kırmak için "Kürt sorunu" ön plana çıkarma çabası, Ankara'nın Whitaker'in ayrılmasından sonra beklediği rahatlamayı beklemediği kadar sağlayamadı. Çünkü, Batılı ülkelerin Bulgaristan öncülüğündeki sosyalist blokun tutum değişikliği karşısında,

"pastadan pay almak için" konuya daha fazla eğilmeye başladıkları görüşü Türk hükümet çevrelerinde yaygın. Türk diplomatlar, herhangi bir ülkenin ismini vermekten çekinmiyorlar. Ancak, Amerikan yönetiminin "Kürt sorunu giderek artan" bir ilgi göstermesi ve Kongre'ye sunduğu insan hakları raporunda, bu yıl bu konuya geniş yer verecek "Kürt azınlığı" diye söz etmesi, Amerika'nın Türk diplomatlarının ima ettikleri ülkelerin başında yer aldığı ortaya koyuyor.

Bazı ülkeler, görünürde konuya daha samimi yaklaşıyor, "Dünya konusundaki kısıtlamaları anlayamadıkları"

kanı söylüyorlar" ve bunun Türkiye'nin bütünlüğü ile bağlantısı olmadığı görüşünü savunuyorlar. Bu ülkeler örnek olarak da bazı Avrupa ülkelerini gösteriyorlar.

Buna, Türk diplomatlarının yavaş, Türkiye'nin jeopolitiğinin değişik olduğu yolunda. Böyle bir gelişmenin Türkiye'nin birlik ve bütünlüğü açısından oluşturabileceği tehlikeler bir-biri ardından sıralanıyor.

Türkiye'nin uluslararası platformlarda ve Birleşmiş Milletler çerçevesinde karşısına getirilmeye çalışılan "Kürt" konusu Türk diplomatlarına göre, bugün ciddi boyutlara ulaşmış değil. Ancak kısa vadede bu konunun gündemden çıkması olasılığı çok zayıf. Hatta, yapılan değerlendirmeler, sorunun önümüzdeki yıllarda şekil değiştirerek Türkiye'nin karşısına gelebileceği yolunda. Bazı gözlemciler, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'ndan geçen son raporun dışı azınlıklar konusunda sadece iddialara yer vermiş olsa dahi "İlerde bu gruplar tarafından kullanılabilir" yolunda.

Hürriyet

15.4.88

Güneydoğu'daki hava sahalarının gr. tonlu yerler. Yaşak bölgeyi belirliyor.

İşte yasak bölgenin haritası

ANKARA, (Hürriyet) Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi İnal Batu, Güneydoğu hava sahalarını İran ve Irak uçaklarına kapatılmamasını, Türkiye'nin savas takti tıraflılığının önemli bir göstergesi olduğunu söyledi. "Yasak bölge" nin haritasının da yayınlandığını bildirdi. Nispetiye'de düzenlenen NOTAM 14... (Notice for airman) havacılarının dikkatine Güneydoğu hava sahalarının bölgesel hava sahaları olarak belirlenmiş uluslararası hava trafik kuralına göre atılmamalıdır. Batı'da Türkiye'nin savas takti her iki ülkenin de karşılıklı suçlamalarına muhalif olarak bu haritalarda...

Sağlık ocağı ile 3 okulu yaktılar

PKK köy bastı

● Kiği-Karakoçan karayolunda kimlik kontrolü yapan PKK militanları sağlık ocağının ambulansını da yaktı

KİĞİ-BİNGÖL (MİL-HA) KIĞI ilçesine bağlı 3 köyü basarak ilkokulları, sağlık ocağını ve ambulansını ateşe verip yakan bölücü PKK militanları, Kiği-Karakoçan karayolunda da kimlik kontrolü yaptı.

Yaklaşık 30 kişi oldukları sanılan PKK militanları dün gece saat 12.00 sıralarında Zeyneli köyünü bastı. Köydeki vatandaşları toplayarak, "Kürt hükümetini kurduk. Libya bizi destekliyor ve yanımızda yer alıyor. Artık yavaş yavaş gerileri fethetmeye başlayacağız" şeklinde ideolojik propaganda yapan PKK militanları, köy ilkokulunu ateşe verdi. "Yaşasın PKK" şeklinde slogan atarak köyden uzaklaşan bölücüler, daha sonra aralarında 3-4 kilometre mesafe bulunan Aftaniş ve Bilekkaya köylerini de bastı. Bu köylerde de köylüleri toplayarak propaganda yapan PKK militanları, Aftaniş köyünde ilkokul, Bilekkaya köyünde de ilkokul ve

sağlık ocağını ateşe vererek yaktılar. PKK militanları Kiği-Karakoçan karayolunu bir süre denetim altına aldı.

Karayolunda araçları durdurarak kimlik kontrolü yapan PKK'lılar Kiği'dan Elazığ'a hasta götürmekte olan Kiği-Hayırhı Fonu'na ait ambulansı durdurarak, içindeki şoför ve hastayı indirdiler. Şoför Mehmet Kuri ile hasta Saib Ürün'ü bir kamyonu bindirerek, Karakoçan ilçesine gönderen bölücü PKK militanları, ambulansı da ateşe vererek yaktılar.

Ateşe verilen ambulans tamamen yanarken, bölücü PKK militanları olay yerinden kaçtılar. Bölgede, teröristlerin yakalanabilmeleri amacıyla geniş çaplı operasyonlara başlandı.

Öte yandan PKK militanları Sirt'in Şirnak ilçesinde önceki gün Osman Üstek adındaki çobanı köle gide operasyonlara başlandı.

Diyarbakır ve ilçelerinde taramalar başlıyor Güneydoğu'da sıtma alarmı

DIYARBAKIR, AA

YAZ mevsiminin yaklaşmasıyla birlikte Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde baş gösteren sıtma hastalığına karşı bu yıl taramalara bir ay erken başlanacağı bildirildi.

Diyarbakır merkez, Lice, Kulp, Hani, Dicle, Hazro, Çınar, Bismil ve Silvan ilçelerinde 4 sağlık ekibi, 2 ay süreyle taramalarda bulunacak. Taramalar sırasında hastalık belirtileri görülen vatandaşlara ücretsiz ilaç verilecek ve konu hakkında bilgi edinilmesi için broşürler dağıtılacak.

Sağlık Müdürlüğü yetkilileri, bölgenin sıcak iklimi sebebiyle sıtma yüzünden sineklerin erken ortaya çıktığını, bunu önlemek için de taramaların bu yıl öne alındığını belirttiler.

● Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu'nun açıklaması "Özel timler okullarda kalıyor"

● Özel hareket timlerinin zor koşullarda görev yaptığını da belirten Kozakçioğlu, gündüz eğitim yapılan okullarda gece hareket timlerinin kaldığını ve eğitimi engellediklerini söyledi

Açıklama yaptı Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu, Mi-Ha muhabiri Ahmet Uyanık'a bölgedeki gelişmeler hakkında geniş açıklamalarda bulundu. Kozakçioğlu, "Hassas bölgelerde asayiş sağlansın için güvenlik güçleri zor koşullar altında görev yapıyor. Bunda da başarı sağlıyor" şeklinde konuştu. (Fotoğraf: Seyfettin ÖZGEZER, DIYARBAKIR/MİL-HA)

● Ahmet UYANIK

● **DIYARBAKIR (MİL-HA)**
O LAĞANÜSTÜ Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu, bölgedeki bazı hassas köylerde hareket timlerinin bulundurulması gerektiğini belirterek, "Eğer bu köylerden timleri geri çekersek, o köylerin teröristler tarafından basılacağını biliyoruz" dedi.

Bazı köylerde yer yokluğu nedeniyle özel hareket timlerinin okullardaki kullanılmayan alanlardan faydalandığını belirten Hayri Kozakçioğlu, şöyle konuştu:

"Bizim köylere askeri tim yerleştirmemizin bir amacı vardır. Köylere tim yerleştirmemek, o köylerin teröristler tarafından basılacağını biliyoruz. Bu aşından köylerdeki okullarda bulunan boş dersane, lojman veya kullanılmayan alanlardan, bazı köy okullarından

da gece yararlanıyoruz. Gündüz eğitim görülen okullarda gece özel hareket timlerimiz sıraları yan yana dizerek kalıyor. Bu okullarda eğitim kesinlikle aksamıyor."

● ÇAMURDAN TANDIR

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu, köy ilkokullarında komutanların da kaldığını belirterek, "Binbaş, üstbaş ve diğer güvenlik kuvvetlerimiz her türlü sıkıntılarla mücadele veriyor. Ekmek sorularını çamurdan yaptıkları fırından karşıyorlar. Pişen bu ekmeklerin altı ve üstü yanık, içi ise hamur. Ekmek demeye bin şahit lazım" dedi.

● HAVADAN YIYECEK VE GIYECEK

Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu, yolu olmayan köylerde kalan özel hareket timlerine helikopterle yiyecek ve giyecek malzemesi indirdiklerini, timlerin zor koşullarda görev yaptığını belirtti.

İnönü, tasfiye hazırlığında

Emin KOÇ

ANKARA, (Hürriyet) - İktidar partisi ANAP'tan sonra, kongreleri süren anamuhalefet partisi SHP'de de sancı başladı. Kürtçülük konusundaki çıkışlarıyla, İnönü ve partiyi zor durumlara düşüren Doğu ve Güneydoğu illerinin milletvekilleri ile sol kanat milletvekillerinin tasfiyesi için çalışma başlatıldı. İnönü'nün, bazı örgüt yöneticileriyle yaptığı görüşmede, SHP'deki bu hareketi, "Demokratik yönetim" devrediş bırakacağını söylediği ve destek istediği öğrenildi. Sol kanadın liderliğine hazırlanan İzmir Milletvekili Kemal Anadol, Doğu mil- letvekillerinden destek ararken, SHP'nin 167 ilçede yapılan kongrelerinde, Baykalcıların'ın onde gittiği öğrenildi. Pazar günü Çankaya İlçesi'nde yapılacak kongrenin sonucu ise, heyecanlı bekleniyor.

ANAP'daki Hareketçi - Selametçi ittifakından sonra, SHP'de de Sol Kanat - Doğulular ittifakı kuruldu. Buna karşı ise, Deniz Baykal'la Ali Topuz sıkı işbirliğine başladılar. Sol kanat ve Doğulu milletvekilleri ittifakı, SHP'nin ideolojik çizgisini daha sola çekmeyi planlarken, Baykal - Topuz ittifakı da, SHP'yi CHP'leştirme amacını güdüyor. Bu arada, yapılan ilçe kongrelerinde bu gruplar kıyasıya çekişiyor. Hazırda yapılacak olağan kurultay ise, SHP'nin geleceğinde önemli rol oynayacak.

Sol kanat ve Doğulu milletvekillerinin, özellikle "Kürtçülük" konusundaki çıkışlarından rahatsız olan bazı önemli örgüt yöneticileri ise, Genel Başkan Erdal İnönü'ye başvurarak, bu milletvekillerini etkisiz hale getirilmesini istedikler.

Hürriyet muhabirinin edindiği bilgiye göre; İnönü ile görüşen bir örgüt yöneticisinin, "Kendisine solcuym diyen bazı milletvekilleri yanlış çıkışlarıyla partimizi küçültüyor. Bu milletvekillerini etkisiz hale getirmeden, SHP iktidar olamaz. Sağlar da, destek alacağız diye bunlarla bazen temasa geçiyor. Bunları öne" istediğine, İnönü şöyle cevap verdi:

"Merak etmeyin bunları önleyeceğiz. Bunu demokratik mücadeleyle yapacağım. Herkese bunu söylüyorum. Siz gidin kongrelerde çalışın. Kongreleri kazanın kurultayda halledeceğiz."

İnönü'nün görüşmelerde genel sekreter aday konusunda işaret vermediği, ancak Deniz Baykal'a soğuk bakmadığını da hissettirdiği öğrenildi. İnönü, ayrıca görüştüğü örgüt mensuplarına, kurultayda genel başkanlığa aday olacağını, bu konuda şüphe yaratılmaması gerektiğini de söylediği öğrenildi. İnönü ve örgütün şimşeklerini çeken Doğulu ve

Güneydoğulu'ların görüşlerini destekleyen milletvekilleri şunlar:

Ahmet Türk (Mardin), Adnan Etmey (Mardin), Cumhur Keskin (Hakkari), Mahmut Alınak (Kars), Mehmet Ali Eren (İstanbul), Kamil Ateşoğulları (Ankara), Arif Sağ (Ankara), Ömer Çiftçi (Ankara), Fuat Atalay (Diyarbakır), Mehmet Kahraman (Diyarbakır), Salih Sümer (Diyarbakır), Mustafa Kul (Erzincan), Veli Yıldırım (Tunceli), Kenan Sönmüş (İstanbul).

Parti içinde önemli destek bulunmayan İzmir milletvekili Kemal Anadol ise, "Sol kanat" adı altında, Doğulu milletvekillerinden de destek sağlayarak bir hareket yürütme çabası içinde bulunuyor. Anadolu, sendikacı milletvekillerinden Abdullah Baştürk, Fehmi İnçiklar, Mehmet Moğultay ile İstanbul Milletvekili Hüsnü Okcuoğlu ve Edirne milletvekili Erdal Kalkan'dan destek alacağını hesaplıyor.

Bu harekete karşı, SHP'yi, CHP'leştirme hareketini sürdüren Grup Başkanvekillerinden Deniz Baykal ile İstanbul Milletvekili Ali Topuz, sıkı işbirliği içinde girdi. Baykal'ı yaklaşık 19, Ali Topuz'u ise 10'a yakın milletvekili destekliyor.

Hürriyet

18.4.88

Tercüman 20.4.88

Şırnak'ta çatışma

SİIRT, (Tercüman)- Siirt'in Şırnak ilçesi Dereler bölgesindeki Herkol dağlarında teröristlerle sıcak teması sağlandı. Ancak, gizlendiği yerden güvenlik ekibini pusuya düşürmek isteyen PKK militanlarının ateşle 7 güvenlik mensubu vuruldu. Çatışma başladık- tan sonra durum telsizle merkeze bildirildi ve günlük halde aramaları sürdüren timler Herkol'a sevk edildi.

Olay bölgesine bir özel vuru- ruca timin gönderildiği de bildirildi. 70. Piyade Tuzay Komutan Hilmi Özkök, operasyonu bizzat yönetmek üzere helikopterle Şırnak'a gitti.

Bölgenin teröristlerin gizlen- mesine son derece elverişli olması sebebiyle operasyonun geniş bir çember içinde ve titizlikle yürütüldüğü bildirildi. İlk habere göre çok sayıda terörist vuruldu. Ancak, ölen veya yaralanan bölücü militan sayısı öğrenilemedi.

Şırnak Dereler bölgesinden PKK grubunun sızdığı ve bölgede eylemlere hazırlandığının öğrenilmesi üzerine dün sabah, 119. Seyyar Jandarma Alayı ile bölgede bulunan piyade ve komando birliklerinden takviye- li güvenlik kuvvetleri aramala- ra giriştiler. 20'er kişilik tim- ler halinde sürdürülen bu ara-

Milliyet 21.4.88

● Tek doktor vardı, o da izne ayrıldı

Şırnak doktorsuz kaldı

ŞIRNAK'ın uzak köylerinden hamile eşini doktora getiren Halil Şahin, doktor olmadığını öğrenince "Burası da bizim köyümüz" dedi. Şahin, kendi köylerinde sağlık ocağı bulunduğunu, fakat yıllardır hiçbir atama yapılmadığını öne sürdü. Halil Şahin, hamile eşini ilçeye getirebilmek için kilometrelerce yol yu-

rüdülerini, buraya geldiklerinde de doktorlardan birinin izine ayrıldığını, değerinin de ihtisas yapmak üzere gittiğini öğrendiklerini söyledi. Şahin, "Köyümüzdeki sağlık ocağına personel atanmış olsaydı, şimdi ne bu kadar yol yürürdük, ne de hastamız ölüme karşı karşıya gelirdi" dedi. Bu arada Şırnaklıların doktor istemek için ilgililere başvurduğu öğrenildi.

Güvenlikte mesafe alınmış ama sosyal ve ekonomik önlemler yetersiz

• Güvenlik harcamaları yıllık 100 milyar liraya yaklaşıyor. Bölgede asker ve polisin sayısı ve etkinliği artarken, ekonomik ve sosyal önlemlerde tam bir başıbozukluk var

kargaşa

Güneydoğu Anadolu'da özellikle sınır bölgelerindeki bazı köyler (ki olayların yoğun olduğu yerlerdir) ortaçağı yaşıyor. Kış gelince kapanan yollar, doktorsuzluk, fakirlik... Bazılarında devletin eli yavaş yavaş uzanmaya başlamış ancak, son derece yetersiz ve plansız.

• M. Ali BİRAND

DIYARBAKIR'dan yazıyor
DÖRT yıldan beri Türkiye'nin en öncelikli gündeminin başına oturan Güneydoğu Anadolu'da tüm çabalara rağmen henüz gereken ve beklenen ortak politikaların geliştirilemediği, bürokraside bölgeyi "sürgün yeri" olarak görme eğiliminin değişmediği ve "kargaşanın sürdüğü" izleniyor.
 Bölgedeki resmi yetkililer ve taraf-sız gözlemcilerin en büyük şikâyetleri, Ankara'nın ve belirli karar odaklarının Güneydoğu'yu sadece olaylar patladıkça hatırlamaları ve olaylar azalınca yine unutmaları.
 Güvenlik konusundaki büyük harcamalara karşın, yörenin uzun vadeli sorunlarını çözebilecek ekonomik ve sosyal önlemlerin alınması için ciddi adımlar atılmamış olması ve gösterişten ileri gitmeyen kararlardan yakanan resmi yetkililer, "Sorunları sürekli çözümlük için artık ciddi bir planlama gerekiyor" diyorlar.
GÜVENLİK İÇİN MİLYARLAR

Güvenlik önlemleri, bölgeye yapılan en bilinçli ve sürekliliği olan yatırımları oluşturuyor. Sadece bölge koordinasyon valisinin 51 milyar Türk lirasına varan bütçesinin yanı sıra, Genelkurmay ve polis de yan harcamaları ve diğer bakanlıkların bütçeleri ve bazı fonlardan aktılan paralarla yıllık masrafın 100 milyar Türk lirasına varabileceği belirtiliyor. "Kimse bunun tam hesabını bilemiyor, zira çeşitli kaynaklardan çıkıyor" diyen üst düzey bir yetkili, işin sadece bununla bitmeyeceğini söyledikten sonra, "Güvenlik kuvvetleri kelleleri koltukta olağanüstü bir çaba gösteriyorlar. Ancak sorun sadece korumakla bitmiyor. Binlerce köy ve mezrayı kaç yıl süreyle koruyabileceksiniz? Önemli olan uzun vadeli yaklaşımdır" dedi.

Nitekim bölgenin kentlerindeki işsizlik, Türkiye düzeyinden yüzde 20 oranında daha fazla, kırsal yörelerdeki işsizlik, bazı bölgelerde yüzde 50'leri geçiyor.
 "İşte her şeyin temelinde bu hastalık yatıyor" diyen bölge yöneticileri, yıllardır yarım kalmış, trilyon liralık yatırımların işletmeye açılmayacağı ve askıda tutulan 50 proje konusunda Ankara'da hâlâ ciddi bir çalışmanın yapılmadığını belirttikten sonra "Halka iş bulmadıkça, sorun bitmez" diyorlar.

Diğer bir tehlike de, bölgedeki özel sektör yatırımlarının olaylardan dolayı yavaş yavaş kapanıp kapalı Batı'ya kaymaya başlaması.

Bölgenin büyük bankalarından birinin müdürüne göre, yöreden kaçan parada son üç yılda yüzde 50 oranında bir artış gözleniyor. "Bizim zenginimiz daima burada kazanır ve İstanbul'da yerd. Oralara yatırır, ancak şimdiki bu akın arttı." diyor banka müdürü, "Evin ariasını satan buradan çekildiği için özel sektör yatırımları daha da düşüyor ve geride sadece devlet yatırımları kalıyor" şeklinde konuştu.

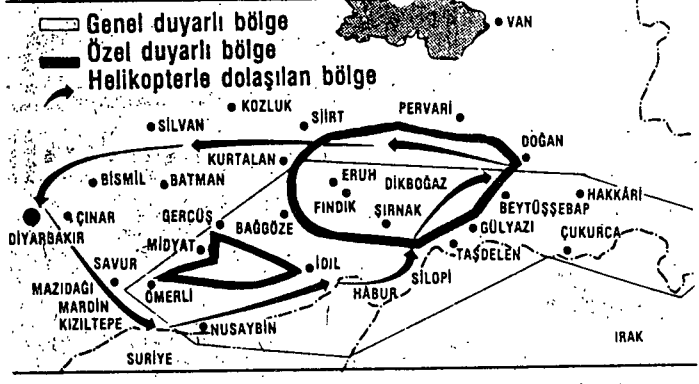
BÜROKRASI GELMİYOR

Dişardan bakınca hemen her gün silahların patladığı sanılan bölgede görev yapmanın çok riskli olduğu varsayımından hareket eden bazı bürokratlarda da, buraya ya gelmemek veya geldikten sonra hemen geri dönmek için olağanüstü çaba harcıyorlar.

Devletin hâlâ önüne geçilemeyen diğer bir hastalığı da bölgeye yaptığı atamalarda hâlâ "sürgün" mantalitesini kullanması. Kalifiye eleman yerine, ya dönemini geçirmiş veya cezalandırılmayı düşündüğü bazı kişileri bölgeye yollaması sert şekilde eleştiriliyor. "Biz buraya ancak kaliteli bürokrat, enerji ve ne yaptığını bilen insanlarla hâkim olabiliriz" diyen bir başka üst düzey yetkili, devlet kurumları arasındaki kargaşanın giderilememesinin sa-kıncalarına özellikle dikkat çekti ve "Biz ne yaptığımızı tam bilemiyoruz. Sirtımız jandarma, komando ve polis, biraz da koruculara dayadık. İşimizi böyle çözmeye daha doğrusu kolayından çözmeye çalışıyoruz" dedi.

BÖLGE BAKANLIĞI

Bölgeyi yakından tanıyan ve sorunlarını iyi bilen askeri ve sivil bürokratlar, bir ara başlatılan "Bölge bakanlığına" kağıt üzerinde kaldığını, kalkınma için şimdi bilimsel bir çalışmanın yapılmadığını söylüyorlar.
 "Karnı doyan, yani iş bulabilen bir insan neden kendini maceraya atсын" diyen bir yüksek rütbeli subay, bundan böyle çalışmaların ekonomik ve sosyal alana kaydırılması gerektiğini vurgularken, bürokraside olsun özel sektörde olsun her görüşüğümüz kişi aynı sözleri tekrarladı:
 "Güneydoğu'yu keşfettik ancak, şimdi de bir türlü nasıl barekete geçeceğimizi bilemiyoruz. Birinin sahip çıkması ve baş çekmesi gerekiyor..."

"Ortadoğu'da Terör" konferansında endişe

Ve, Amerikalı da PKK korkusu

Sedat ERGİN, Washington'dan bildiriyor

ABD'de bazı üniversitelerin terörizm enstitüleri ile önde gelen bazı kuruluşların ortaklaşa düzenlediği "Ortadoğu'da İslami Hareket ve Terör" konulu konferansta, "Ortadoğu kaynaklı terörün, Türkiye'deki Amerikan çıkarlarını tehdit ettiği ve PKK terörünün, ABD çıkarlarına yönelebileceği" belirtildi.

Sedat ERGİN bildiriyor

WASHINGTON, (Hürriyet)- ABD'deki önde gelen Yahudi kuruluşları ile bazı üniversitelerin terörizm enstitüleri tarafından ortaklaşa düzenlenen "Ortadoğu'da İslami Hareket ve Terör" konulu konferansta, Ortadoğu kaynaklı terörün, Türkiye'deki Amerikan çıkarlarını tehdit ettiği ve "Kürt terörünün de, Türkiye'de ABD çıkarlarına yönelebileceği" belirtildi.

Konferansta, bu konudaki görüş, ABD Dışişleri Bakanlığının Karşı Terörizm Dairesi eski sözcülerinden ve 1963-84 yılları arasında Ankara'daki ABD Büyükelçiliği'nde "İki Numara" olarak görev yapmış olan Frank Perez tarafından ortaya atıldı.

Emekli olmakla birlikte, halen Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çalışan Perez, konferansın önceki gün düzenlenen ve Ortadoğu'nun Arap olmayan ülkelerindeki terörün tartışıldığı oturumda, "Türkiye'de, bugün için terörün, kontrol altında bulunduğu, gelecekte terörün canlanıp canlanmamasının Başbakan Özal'ın ekonomik programlarının başarısına bağlı olduğunu" belirtti. Perez, "Enflasyon ve işsizlik yüksek oranlardadır. Nüfus hızla artmaktadır. Şehirlerde büyük akın vardır. Ekonomik ve sosyal koşullar, halka meydan okumaktadır. Başbakan Özal'ın uyguladığı ekonomik politikaların, halkın durumu açısından başarılı olacağı umut edilmez şekilde konuştu."

ORDU MÜDAHALESİ

Frank Perez, Türkiye'de terörün geleceğini değerlendirirken, "Durumun, bugün için kontrol altında olma-

sına karşılık, önümüzdeki dönemde teröristler serbest bırakıldıca ve yurt dışındaki teröristler daha aktif hale geldikçe, terör olaylarında artış beklenebilir. İleri boyutlara çıkarsa, ordu, her zaman duruma müdahale edebilir. Türkiye'de ordu, Güney Amerika'dakinin tersine, halk tarafından saygı görmektedir." dedi.

Perez, Türkiye açısından başlıca terörist tehdidin Ortadoğu kaynaklı olduğunu da one sürerek, "Ortadoğu kaynaklı terör, Türkiye'deki ABD çıkarları açısından da ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bugün, Türkiye'de görevli Amerikan personeli sayısının 10 bin dolayında olduğunu unutmayalım." diye konuştu. Ortadoğu kaynaklı terörün gerçekleştirdiği eylemler arasında, Ürdün Büyükelçiliği Başkâtibi Ziad Sati'nin öldürülmesi, İstanbul'daki Sinagog baskını ve Ankara'da, Amerikan Sübay Kulübü'ne tasarlanan baskını sıralayan Perez, Türkiye'nin, dış kaynaklı terör faaliyetleri konusunda, Suriye ve İran gibi komşularını uyardığını ancak bölge ülkeleri ile ticari ilişkilerini tehlikeye atmamak için bu girişimlerini sesiz bir şekilde yürüttüğünü de kaydetti.

KERKÜK

Perez'in, Ortadoğu kaynaklı terörü ön plana getirirken, son yıllarda büyük bir artış gösteren ayrılıkçı terörü ikinci plana itmesi dikkati çekti. Perez, "Kürt terörü, Kerkük Bölgesi'nin geleceği, Petrol Boru Hattı ve Türkiye'deki Amerikan çıkarları açısından nasıl bir tehdit yaratıyor?" şeklindeki bir soruyu yanıtlarken de, "Kürtlerin dışardan. Suriye

ve İran gibi ülkelerden yardım aldığını tahmin ediyorum. Gördükleri eğitim de dikkate alınrsa, Kürt teröristlerin ulaştıkları düzey, Amerikalı çıkarlarına yönelmeleri olasılığını gündeme getirmektedir. Türkiye'nin güneydoğusundaki Kürt terörüne ilişkin kaygılar artmaktadır." dedi.

Perez, değerlendirmesinin sonunda, "ABD'deki İsraililer'in (Yahudileri kast ediyor) Türkiye'ye daha yakından bakmalarını da" isteyerek, "Eğer Türkiye'de istikrar-sızlık başgösterirse, bu durumun sonuçları, İsrail'i de olumsuz yönde etkiler." dedi.

Aynı oturumda konuşan New York Tıp Koleji Biyolojik Psikiyatri Bölümü Direktörü Prof. Turan Atıl da, YÖK tarafından 1982 yılında yürütülen ve kendisinin de katıldığı teröristlerle ilgili araştırmanın sonuçlarını anlattı. "18 - 26 yaş gruplarındaki sağ ve sol teröristler arasında yaptığımız bu çalışma, onların düştük gelir gruplarından geldiğini ortaya koymuştur. Çalışmaya başlarken yola çıktığımız varsayım, teröristlerin, nörotik ve dışadönük kişiler olduklarıydı. Araştırma, tam tersi sonuç verdi. Aynı şekilde, teröristlerin cinsel bakımdan kendilerine güven duymayan kişiler oldukları varsayımından yola çıktık. Araştırma yine ters sonuç verdi. Teşpit ettiğimiz bir başka husus da teröristlerin düşük zekâ düzeyine sahip olduklarıdır. Bir diğer bulgu da, teröristlerden önemli bir bölümünün, hap kullanılmaktadır." dedi.

KÖŞE
M. Ali Birand
GÜNEYDOĞU
VE PKK

DİYARBAKIR

YAZ aylarının gelmesiyle birlikte, PKK ile devlet güvenlik kuvvetleri arasındaki mücadelenin önemi de artıyor. Önümüzdeki aylar, birçok yönden ilerdeki gelişmeleri, özellikle de halkın PKK'ya ve devlet kuvvetlerine bakışını büyük oranda etkileyecek.

Eğer 1988 bilançosu PKK'nın lehine çıkarsa, bir olasılıkla bu örgüte tabanda verilen destek artabilecektir. Aksi olursa, güvenlik kuvvetlerinin işi kolaylaşacak ve göçüyle teroheden halk, devletten yana tutumunu artıracak ve daha etkili ve yoğun destek verecek. Nitekim Nusaybin'deki son olay, PKK açısından büyük darbe teşkil etmiş, halkı da, aydınları da etkilemiş.

Şimdi, herkes bundan sonrasını bekliyor.

GÜVENLİK kuvvetleri bölgede yepyeni bir düzenleme için girmişler. Özellikle, havadan doğa başladığında bütün kritik yerlere komando timlerinin serpiştirildiğini, bazı yörelere yeni gözleme noktaları kurulduğunu görüyorsunuz. Bölgedeki kuvvet sayısı 50 binli aşiyor. Yenileri de geliyor. Bunlar Kerkük için değil, bölge güvenliği için. Pollisin özel hareket timi, jandarma ve komando birlikleri bölgeye yayılmışlar. Hepsinin de birbiriyle teLSiz teması var. Aynı şekilde PKK'nın tüm baskılarına rağmen sayısının giderek arttığı vurgulanan koruculara da teLSiz dağıtılmış.

Sadece son 12 ay içinde, her biri 100 ile 400 milyon lira mal olan 65 konaklama yeri yapılmış. 1989'a kadar bir o kadar daha inşa edilecek. Hem de, ancak helikopterle varılabilecek uzaklıktaki yerlerde.

Ote yandan, yine son bir yıldır üzerinde çok durulan, jandarmanın 60 kadar helikopterli, yakında polise gelmesi beklenen 10 Puma (20 kişilik) helikopter filosu, bir saat havada kalmasının maliyeti, 2 ile 4 milyon lira arasında değişen bu helikopterler, resmi yetkililere göre, hareket yeteneğini büyük oranda artıracak.

Bölgeye yığılan jandarma ve komando timlerindeki son derece önemli artış da dikkate alınrsa, işin ciddiye alınması anlamlıdır. Bütün bu hareketin tam ve tek patronu da, Süper Vali Hayri Kozakçıoğlu.

Eski koordinasyonsuzluk, kargaşa tamamen kalkmış olmasa dahi önemli oranda azalmış. Soruna (bazı eksikliklere rağmen) daha akılcı yaklaşıyor. Ancak yine de her şey pembe değil.

"Bizim amacımız eski zayıflıklardan kurtulabilmektir" diyen Vali, şöyle devam ediyor:

"Artık PKK'nın geldiğini teLSizlerle hemen haber alabiliyoruz. Son derece kısa sürede ve vurucu gücü yüksek, yerli sayda güvenlik gücünü olay yerine yönlendirebilecek duruma giriyoruz."

Bölgeler artık tamamen güvenlik kuvvetlerinin kontrolü altında mı?

Bu soruya yanıt "büyük oranda" şeklinde. Vali tam kontrolün 1990 yılında kurulabileceğini ve kıskacın kapanacağını ileri sürüyor. Bu arada da PKK'nın çok sıkıştığına dikkat çeken Kozakçıoğlu, "Dikkat edin, PKK giderek dağılıp yörelerde ve korumasız yerlere vuruyor. Eskişil gibi atı koşturamıyor" diyor.

YANIMDAKİ genç adam yavaşça kulağıma eğildi ve "Biz bunlara, Apo primi veya Apo hizmeti diyoruz" dedi. Ne demek istediğini önce pek anlayamadım, Süper Vali'ye sordum anlattı. Devletin birden bire buradaki bazı yatırımları artırmış, Fak-Fuk-Fon'dan önemli yardım vermesi ve özellikle öğretmenlere Vallilik Fonu'ndan ayda ek 50-100 bin TL ödenek bağlanması ve basının yöreye eğilmesini "PKK primi veya hizmeti" diye adlandırıyorlarmış.

"Beşim yıllarca kimse bizim yüzümüze bakmadı. Var blup olmadığımızdan bize haberi ne yoktu. Selaletimle başbaşa bırakılmıştık" diyen çok kişi var.

Gerçekten de, son 2 yılda elektrik gitmemiş, yolu olmayan köy sayısı büyük hızla azalıyor. En ulaşılmayan yerlere, eskiden kış boyunca bulunduğu yerdan kıpırdamayan köylü bazen her hafta inen helikopterleri görüyor.

PKK "Bu yol, elektrik ve telefon asker için yapılıyor" demesine rağmen, yine de halk yaralanıyor. Doktoruyla, ulaşımla bölgede yeterli görülenek dahi önemli bir faaliyet var.

Güvenlik kuvvetleri, kısıtlamaları da (gece sokak çıkma yasağı, giriş çıkışları kontrol sürekli işleme vs. gibi) beraberinde getiriyor ve sorunlar, zorunlu rahatsızlıklar yaratıyor tabii. En çok şikâyet de timlerin bazı köylerde okulları, sıkıştıktan sonra camileri boşaltıp yerleşmeleri. Asker kendi yönünden haklı. Bir yere girmek, barınmak zorunda. Ancak bu durumun yarattığı büyük hoşnutsuzluklar da mutlaka en kısa sürede bir çözüme ulaştırılmalı. Güvenlik kuvvetleri de rahatsızlık duyuyorlar. Zira, yerel halkın ters bakışlarını en çok onlar hissediyorlar.

Peki bütün gelişmeler, yöre halkının PKK'ya bakışını nasıl etkiliyor?

Bu konuyu da yarınki yazımızda değinmek istiyorum.

Tercüman 25.4.88

Eşkiya gene kan döktü

1 er şehit

Nurettin İLİŞ

ŞEMDİNLİ, (Tercüman)- Şakkârî'nin Şemdinli ilçesinde, güvenlik kuvvetleri ile bir grup terörist arasında çıkan silahlı çatışmada, bir er şehit oldu, bir er ile bir korucu da yaralandı.

Şemdinli'nin Yeşilova mevkiinde, güvenlik kuvvetleri önceki gece 02.00 sıralarında bir

grup terörist ile karşılaştı. Teröristlerin ateş açması sonucu çatışma çıktı. Çatışmada, bir er olay yerinde şehit oldu. Yaralanan bir er ile bir korucu da tedavi altına alındı. Şehit er ile iki yaralının kimliği açıklanmadı.

Kaçan teröristlerin yakalanması için bölgede geniş çaplı arama ve operasyonların sürdüğü bildirildi.

23.4.88

Güney sınırında
barikat**Nevruz eylemine
karşı geniş
tedbir alındı**

NUSAYBİN, (Tercüman)- PKK'nın, 21 Mart Nevruz Bayramı sebebiyle hafta içinde eylem yapma ihtimaline karşı, bölgede geniş güvenlik tedbirleri alındı.

Sınır boyunca askeri birlikler ve panzerlerden oluşan barikatlar kurulurken, sınır kapılarında da siyasi polis ve vurucu timler devamlı görev yapıyor.

Bu arada, Nusaybin'de Tekel binasına PKK'nın askeri kolu ARGK tarafından asılan bomba süsü verilmiş pankart, güvenlik kuvvetleri tarafından imha edildi.

SİLAHLI ÇATIŞMA

Nevruz gecesi sakin geçerken, Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Toptepe köyünde, korucular, daha önce aralarında kan davası olan bir gruba çatıştı.

Çatışmada Abdu Akyol öldü, oğlu Şükrü Akyol ise ağır yaralandı. Şükrü Akyol, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılarak tedavi altına alındı. Yetkililer, olayda iki kişinin daha yaralandığını bildirdi.

**PKK'nın hedef
tahtası...****Eruh'tan büyük göç...**

● Bir dizi PKK katliamlarına sahne olan, üç gün önce 9 çobanın boğularak öldürüldüğü Siirt'in Eruh ilçesinde köy ve mezralar boşalıyor

● **Beşir AKSU**
ERUH. MİL-HA

**Giderek ıssızlık
hâkim oluyor Eruh**
ilçe nüfusu da
tenhalaşırken Eruh'a bağlı
köylerin sokakları da terk
edilmişliğin ıssızlığını
yaşıyor. Hızlanarak süren
göç sonunda göçerlerin
çoğu Adana ve Mersin'e
gidiyorlar.

PKK saldırılarını boy hedefi haline gelen ve son PKK saldırısıyla telle boğularak 9 çobanın öldürüldüğü Siirt'in Eruh ilçesi ve köylerinden büyük göç başladı.

Edinilen bilgilere göre terör korkusu yüzünden Eruh'a bağlı Milan, Erzurdu, Akmeşe, Bayramlı, Çarsanahab mezralarıyla Kavaklı, Çetinkaya, Bulmuşlar, Taneşpınar ve Dadaklı köyleri tamamen boşaldı. Son PKK saldırısına sahne olan YAğızoymak köyü ve bağlı mezralar da boşalmış bulunuyor. Bu köy ve mezralarda sadece korucular ve çobanlar bulunuyor. Son saldırıda da, Yağızoymak'ın çobanları PKK militanları tarafından öldürüldü.

Eruh ilçesinin nüfusunda da önemli ölçüde azalma olduğu belirtiliyor. Eruh merkezinden, köy ve mezralarından göç edenler genellikle Adana, Mersin illeri ve ilçelerine gittikleri gözleniyor.

Yetkililer Eruh ve çevresinde halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması yolunda yoğun çalışmalar yapıldığını, her köye okul, telefon ve karakol götürülmesinin planlandığını, bu çalışmalar sonuçlanınca, göç eden yurttaşların evlerine dönebileceklerini belirtiyorlar.

Ancak PKK'nın bahar saldırısını gene Eruh'tan başlatması, yöre halkı arasındaki paniği artırdı.

Hürriyet 23.4.88

PKK baskını: 1 er şehit

SEMDİNLİ (Hakkâri), (hha) -Irak sınırına yakın Dağlıca Köyü'nün Anadag Mezası'na önceki gece saldırı yapan bir grup PKK militanı ile güvenlik kuvvetleri arasında çıkan çatışmada bir er şehit oldu. Bir er ile bir köy korucusu da yaralandı.

Verilen bilgiye göre, önceki gece saat 19.00 sıralarında Irak'tan Şemdinli'nin Derecik muntıkasına sızan bir grup terörist, sınıra yakın Anadag Mezası'na baskın

yaptı. Baskın sırasında köyde bulunan güvenlik kuvvetleriyle teröristler arasında çatışma çıktı. Bir süre devam eden çatışma sırasında bir er şehit oldu, olayda yaralanan bir jandarma eri ile bir köy korucusu helikopterle Hakkâri Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Olayda şehit olan er ile yaralanan er ve köy korucusunun kimlikleri açıklanmadı. Gecein karanlığından yararlanan teröristlerin tekrar Irak topraklarına kaçtıkları sanılıyor. Bölgede geniş çaplı operasyonlar sürüyor.

PKK'nın hedefi, tanınmış kişiler ve stratejik yerler**1 SALDIRI 2 SABOTAJ****APO'dan, militanlara
"GİFTE EYLEM" emri**

- İstihbarat birimlerine gelen haberler, ölü ya da sağ ele geçen militanların üzerlerinde bulunan belgelerin değerlendirilmesi; örgüt lideri APO'nun, militanlarına, tanınmış kişilere "saldırı", stratejik noktalara "sabotaj" emrini ortaya koyuyor...
- İran'ın Mako Kasabası yakınlarında iki kamp kuran PKK'nın, aynı bölgede sınıra daha yakın Terme Köyü'nde üçüncü kamp için hazırlık yaptığı öğrenildi.

Ekrem SUNAR
Aziz AYKAC

VAN, (hha) - PKK militanlarının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde görev yapan üst düzey yöneticiler, nüfuzlu kişiler ve stratejik noktalara karşı saldırı ve sabotaj hazırlığı içinde oldukları bildirildi. Örgütün ayrıca,

sınıra yakın köylerde kaçırıcakları gençleri eğitmek için İran'ın Mako Kasabası'nda kurdukları iki kamptan sonra, aynı bölgedeki Terme Köyü'nde de üçüncü bir kamp kurma hazırlığında olduğu öğrenildi.

İstihbarat birimlerinde alınan duyumların ve ölü ya da sağ olarak yakalanan militanların ustlerinde ele geçirilen do-

Hürriyet 23.4.88

kumanların değerlendirmesine göre, örgütün lideri Abdullah Öcalan, bölgede barınan militanlarına ulaştırdığı mesajlarda, eylemlerin "saldırı" ve "sabotaj"la donatılması talimatını verdi. Ele geçen bilgilere göre, taktik değiştiren örgüt, havaların normale dönmesiyle başta Güneydoğu Anadolu Projesi'nde yer alan tesisler olmak üzere, bölgedeki petrol arıtma, yol, köprü, akaryakıt depoları gibi önemli stratejik noktalara karşı sabotaj hazırlığı içinde bulunuyor. Değişik kimlik ve kisve altında kent merkezlerine inmeye çalışan militanlar, üst düzey yöneticileri ve bölgenin nüfuzlu ailelerine saldırılar düzenleyecekleri, kırsal kesimlerde de muhtar, öğretmen ve köy korucularına karşı savcılık tehdit hareketlerine girişecekleri haber alındı.

TERME'DE YENİ KAMP

Doğu Anadolu Bölgesi'nde, kırsal kesimlerde sempatizan kazanmak için İran'ın Mako Kasabası yakınlarında iki kamp kuran PKK'nın, sınıra yakın aynı bölgedeki Terme Köyü'nde üçüncü bir kamp kurma hazırlığı içinde olduğu bildirildi.

Son yıllarda giriştikleri katliamlarla Hakkâri, Siirt ve Mardin bölgelerinde büyük ölçüde taban yitiren örgütün bu kez eylemlerini Doğu Anadolu bölgesine kaydırmaya çalıştıkları bildirildi. Bu nedenle Van ve Ağrı sınırına yakın İran topraklarında kamp kuran örgütün, yine sınıra yakın köylerden kaçırıcakları gençleri kazanmak için eğiterek militan durumuna getirmeye çalışacakları da öğrenildi.

TELEFONLA TEHDİT

Bu arada Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı bir çok telefonlu köy muhtarının, PKK tarafından telefonla tehdit edildiği öne sürüldü. Özalp Cumhuriyet Savcılığı ile yetkili makamlara yazılı başvuruda bulunan köy muhtarları, son günlerde kendilerini PKK'cı olarak tanıtan kişilerden "Bahar geldi, sizinle hesaplaşma günümüz yaklaştı. Muhtarlık ve koruculuk yapmayın. Devlet yanlısı olmayın" şeklinde telefonla tehdit edildiklerini öne sürdü. Muhtarların başvurusu üzerine geniş çaplı bir soruşturmaya başlandığı bildirildi.

İki öğretmeni, PKK kurşuna dizdi

Haydar KORKMAZ
İbrahim AVUKA

TUNCELİ/MARDİN
(hha)- Bölgede yine azan yasa dışı bölücü çete mensupları, Tunceli'nin Mazgirt İlçesi'ne bağlı Akdöven Köyü'nü önceki akşam saatlerinde basarak iki ilkokul öğretmenini öldürdüler. Son 10 gün içinde öldürülen öğretmenlerin sayısı 4'e çıkarken, kaçan canların yakalanması için bölgede geniş çaplı operasyona başlandı.

PKK'nın bu kez de öğretmenleri hedef alması üzerine, bir onlem olarak Tunceli'nin dağ koylerinde görev yapan öğretmenler il merkezine çağırıldı.

Mardin'in Gerçüş İlçesi'ne bağlı Hisarlı Köyü'nde elektrik tellerini bağlamaya çalışan uç koy korucusu ceryana kapılarak yaşamını yitirdi.

ÖĞRETMENLERİ HEDEF ALDILAR

Kendilerini öğrencilerine adayan iki ilkokul öğretmenin hunharca katledilmesiyle sonuçlanan olay, önceki akşam saat 17.00 sıralarında meydana geldi. Mazgirt'in Akdöven Köyü'ne giden bir grup PKK militanı, koy ilkokulu öğretmenleri Musa Sarısaç ile Mustafa Çağlar'ı silah zoruyla lojmanlarından çıkardılar. Öğretmenleri köy dışına çıkararak otomatik silahlarla tarayıp öldürdüler. Bölücü çete mensupları, daha sonra koyden ayrılarak kayıplarına karıştılar. Bölücü çete mensuplarının yakalanması için bölgede geniş çaplı operasyon başlatıldığı bildirildi.

Öldürülen öğretmenlerden Mustafa Çağlar'ın Kütahya-Tavşanlı, Musa Sarısaç'ın ise Aydın Bozdağ nüfusuna kayıtlı oldukları bildirilirken, cenazeleri dün memleketlerine gönderildi.

Tunceli'de son 10 gün içinde öldürülen koy ilkokulu öğretmenlerinin sayısı son olayla 4'e yükseldi. 10 gün önce de Pülümür İlçesi'ne bağlı Altınhüseyin Köyü Gözlek mezrası ilkokulu öğretmenleri Lokman Çeker ile Ali Boşgelmez, PKK militanlarına öldürülmüşlerdi.

İL MERKEZİNE ÇAĞIRILDILAR

Bölgede öğretmenlere yönelik eylemlerin artması üzerine Tunceli'nin bazı dağ köylerinin ilkokullarında görev yapan 25 kadar öğretmen, vaktiyle can güvenliği açısından il merkezine çağırıldı. Bu arada, ildeki koy ilkokullarının erken tatil edilmesi için Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca başvurulacağı öğrenildi.

ÜÇ KORUCUNUN FECİ SONU

Mardin'in Gerçüş İlçesi'ne bağlı Hisarlı Köyü'nde elektrik tellerini bağlamaya çalışan üç koy korucusu ceryana kapılarak yaşamından oldu. Hisarlı Köyü'nde koruculuk yapan Burhan Ertango, Hasan Akgün ve Ömer Ulu, furtuna nedeniyle kopan elektrik tellerini bağlamak üzere direklere tırmandı. Ancak, elektrik tellerine dokunmaları sonucu feci şekilde yanarak hayatlarını kaybettiler. Olayla ilgili soruşturma sürüyor.

Dünyadan yankılar

YAZAN: JOHN FERCEV

Kimyasal silahlar ve İrak-İrak savaşı

İRAN ile Irak arasındaki trajik savaş sürmekte, binlerce sivilin ölmesine yol açan kentler savaşta durmamakta, İran; Irak'ın büyük ölçüde kimyasal silahlar kullanmakla suçlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Javier Perez de Cuellar, bu elim verici durum karşısında sözcüğü aracılığıyla şu demeci vermiştir:

"Genel Sekreter, kimyasal silahların kurbanı olan kışlere acil yardıma bulunacaklarını bildiren Uluslararası Kızıhaç Komitesi Başkanıyla görüşmeler yapmaktadır.

Üzüntüyle belirtelim ki, kamuoyunda Irak birliklerinin son zamanda, aralarında hem İran hem de Irak'taki sivillerin de bulunduğu büyük sayıda insanın ölümüne neden olan kimyasal silahları yeniden kullandığını gösteren önemli ve çok ciddi kanıtlar bulunmaktadır.

Genel Sekreter'in tutumu çok açıktır. Her nerede ve ne zaman olursa olsun, kimyasal silahların kullanılmasını hiçbir kısıya meydan vermeden sürekli olarak suçlamıştır. Her ne suretle olursa olsun, kimyasal silahların kullanılması, uluslararası insanlık yasağı karşısında tamamen yasaktır."

Javier Perez de Cuellar, son günlerde "kendisinin temel amacının İran ile Irak arasındaki yıkıcı anlaşmazlığa hemen bir son verilmesi ve bunun da Güvenlik Konseyi'nin 1987'de aldığı 598 sayılı karara göre yapılması gerektiği"ne birkaç kez işaret etmiş, uluslararası toplulukların savaşın durdurulması için yaptıkları başvurulara rağmen yaşamalarını kaybeden insanların trajik durumu karşısında dehşete düşmüştür.

Genel Sekreter, "Anlaşmazlığın sonsuzlaşmasının gelmesi, hatta geçmekte olduğunu, bu nedenle iki tarafın New York'a heyetler göndererek dördüncü bir görüşme yapmalarını, böylece bir sonuç elde etme imkânının olabileceğini" söylemiştir.

İrak bir hafta içinde bir heyet göndereceğini bildirmiş, fakat İran ise Genel Sekreter'e bir heyet gönderilmesini reddetmiştir. Bunun üzerine Irak'ın Birleşmiş Milletler'deki sözcüsü, "İrak'ın Genel Sekreter'in İran heyetiyile bir toplantı yapmasından sonra bir heyet göndereceğini" bildirmiştir. Irak sözcüsü, hükümetinin savaşta bir son verilmesiyle ilgili olarak Güvenlik Konseyi'nin 23 Temmuz 1987'de aldığı 598 sayılı kararı kabul ettiğini, İran'ın ise bunu reddettiğini söylemiştir.

Bu arada Irak Dışişleri Bakanı Tarık Aziz, Birleşmiş Milletler'e gönderdiği bir maktupta, "İrak'ın dengeli olmayan tek yanlı demecinden dolayı dış kırıklığı ve acı duyduğunu" söyleyerek Genel Sekreter'i eleştirmiştir. Bir önderde bulunarak Birleşmiş Milletler'in, Iraklı savaş esirlerinin durumunu incelemek üzere bir komisyon göndermesini isteyen Irak, 20.000 esirin adlarının yıllardır Kızıhaç tarafından teselli edilmediğini, 7000 esirin de İran kamplarında kaybolduğunu bildirmiştir.

Yalnız Irak sözcüsü, kimyasal silahların kullanılmasını konusuna değinmemiştir. Burada bir inkâr yoktur ama İran'ı, "Uygar insanı saracak kadar nefret uyandıran davranışlarda bulunduğu suçlamaları" vardır.

Genel Sekreter, Irak mektubunda yazılanlardan dolayı özünü duyduğunu söylemiş ve şöyle demiştir: "Bu durum karşısında kamuoyu önünde polemik girmenin zamanı değildir. Bu yıkıcı anlaşmazlığa bir son verilmesinin zamanıydı."

Bu arada Cenevre'de yapılan silahsızlanma konferansında kimyasal silahların kullanılmasını şiddetle kinayan konuşmalar olmuştur. Batılı gruplar ve sanayileşmiş ülkeler adına konuşan Japonya temsilcisi Cüsel Yamada, "Kısa zamanda dünya çapında etkili olabilecek bir kimyasal silahları yasaklayan anlaşma yapılması gerektiğini" söylemiştir.

İsviçre'den Rolf Ekeus, Halepçe'den gelen raporlardan, korunmasız sivil halka karşı büyük ölçüde kimyasal silahlar kullanıldığını anlaşıldığını söylemiştir. Birleşmiş Milletler'e uzmanlardan oluşturulan bir araştırma kurulu, kimyasal silahların daha önce de kullanıldığını gösteren kanıtlar bulunduğunu, Irak'ın uluslararası kurallara aykırı olarak kimyasal savaş girişiminden sorumlu bulunduğunu söylemiş ve şöyle demiştir: "Halepçe'de kimyasal silahların kullanılması, çoğu kadın ve çocuk olan sivillere acı ve ölüm getirmiştir."

Sovyetler Birliği'nden Yuri Mazarkin, ölkesinin "büyük bir alarm" a uğradığını söylemiş ve 1925 Cenevre protokolünün her türlü zehirli madde, gaz ve bakterilerin savaş amacıyla kullanılmasını yasaklayan maddesini okumuştur. (Ne var ki, Sovyetler Birliği, Batı'ya göre on kez daha fazla zehirli gaz depo etmiş bulunmaktadır. Kızıldoruda ise her an felakete hazır tutulan özel kimyasal savaş birlikleri vardır. Dört yıl önce Belçika'nın Gent kentinde konunun dünya çapında uzmanı olan Prof. He Indrix'in başkanlığında toplanan uluslararası bir konferansta Sovyetler Birliği'nin Afganistan'da ve uyduları aracılığıyla Laos'ta kimyasal silahlar kullandığı kanıtlanmıştır.)

İran'da Heban Meşhed: Silahsızlanma konferansında yapıldığı konuşmada Halepçe'de kimyasal silahlarla yapılan yığın katliamın Cenevre'ye gelinceye kadar, bundan altışın Cenevre'de tedavi göreceğini, ötekilinin de Batı Almanya, İngiltere ve New York'a götürüleceğini söylemiştir. Cenevre'de tedavileri yapılacak olan altı sivilden dörtü; 8, 10, 12 ve 13 yaşlarında çocukları 20 yaşında bir genç ve 30 yaşında bir kadındır.

Okullarda PKK korkusu

TUNCELİ, AA

TUNCELİ Valisi Cengiz Bulut, bölgedeki okulların tatil edilmediğini, üçer köşelerdeki bazı okulların öğretmenlerine istekleri üzerine izin verildiğini söyledi. Tunceli Valisi Cengiz Bulut, yaptığı açıklamada, son günlerde bölücü çete mensupları tarafından üçer köşelerdeki okullara ve öğretmenlere yapılan saldırılar üzerine okulların tatil edildiği yolundaki bazı haberlerin gerçek olmadığını ifade etti. Bulut şöyle konuştu:

"Biz koy okullarımızın tatil etmedik. İzin isteyen 15 öğretmen arkadaşımıza izin verdik. Zaten 23 Nisan'dan sonra öğretmenler pek okula devam etmiyorlar. Bunu da sızarı dikkate almak itibarıyla öğretmenlerimize izin verdik."

PKK iki öğretmeni katletti

TUNCELİ, MİL-HA

TUNCELİ'nin Mazgirt ilçesi'ne bağlı Akdöven köyünü basan ve sayıları 10 kadar olan PKK militanları, iki öğretmeni silahla tarayarak öldürdüler.

Önceki gece saat 22.00 sıralarında, Mazgirt ilçesine bağlı Akdöven köyüne gelen PKK militanları, iki öğretmeni lojmandan çıkardılar. Öğretmenleri köyün dışına götürülen militanlar, kimlikleri henüz belirlenmeyen iki öğretmeni silahla tarayarak öldürdüler.

Güneydoğu'daki aybımızı nasıl giderebiliriz?

Güneydoğu bölgemizdeki milli eğitim sefaleti bu toplumun yüz karası sayılacak kadar ayıptır. Yıllardır boynumuza borç olan bu ayıbı gidermek, bu utançı üzerimizden atmak zorundayız. Onlara layık oldukları okulları ve okullara gerekli her türlü malzemeyi uygar topluluklar düzeyinde sağlamak için elimizin altında bulunan bazı kaynakların gelirlerinden sadece yüzde 1'lik bir pay ayrılması sanırım kimseyi rahatsız etmeyecektir.

5 yıl süreyle bu kaynaklardan sağlanacak birikimlerle öncelikle Güneydoğu'da ve diğer yörelerde özlenen eğitim şartlarına büyük katkılar eklenecektir. Yukarıda sözünü ettiğim kaynakları şu şekilde sıralayabilirim:

Birinci Lig futbol ile basketbol maçları hasılatı, her hafta oynanan Spor-Toto ve Spor-Loto hasılatı, Milli Piyango çekilişleri, At yarışları ikramiyeleri, köprülerin sağladığı hasılat, paralı yollara ait hasılat, TRT'nin firmalardan aldığı ilan bedelleri.

H.Öge—Sırdiye

"İbo"dan savunma

● Paris'te verdiği bir konser sırasında Kürtçe türkü söylediği iddiasıyla hakkında dava açılan Tatlıses, "Konserde sahneye çıkan silahlı kişilerin zoruyla bir iki kelime Kürtçe konuştum. Ben Türkiye aleyhine propaganda yapmam" dedi.

İSTİHBARAT SERVİSİ

FRANSA'nın başkenti Paris'te verdiği bir konser sırasında bölücülerin isteğiyle Kürtçe türkü söyleyip Türkiye aleyhine propaganda yaptığı öne sürülen ünlü türkücü İbrahim Tatlıses ifade verdi. Tatlıses, DGM savcısına "Ben Türk'üm ve koyu bir Türk milliyetçisiyim" diyerek hakkındaki iddiaları reddetti.

Paris'teki konserle ilgili gazete

haberlerini ihbar kabul eden DGM Savcılığı, İbrahim Tatlıses'in ifadesini aldı. Tatlıses ifadesinde olayla ilgili olarak şunları söyledi:

"Ben, Fransa'daki yurttaşlarımıza vatan hasretlerini gidermek amacıyla konser veriyordum. Sahneye ani olarak çıkan silahlı kişilerin zoru ile sadece türkümün içinde bir iki kelime Kürtçe kullandım. Benim, Türkiye aleyhinde yurt dışında propaganda yapmam söz konusu olamaz. Beni tanıyanlar bunu çok iyi bilirler."

İbrahim Tatlıses'in DGM savcılarından Günay Kumru'ya verdiği ifadenin, olayı yazan gazete haberleriyle ve eldeki delillerle benzer olduğu öne sürüldü. Savcılık; soruşturmanın tamamlanması için konseri izleyen bir tanığın ifadesine başvuracak.

Haftanın sohbeti

● Emin ÇOLŞAN

Güneydoğu olayları konusunda uzman, Emekli Albay Yılmaz Erkekoğlu uyarıyor:

"PKK'nın ikinci hedefi: Kentler"

UZMAN Özel harp, komando, kış muharebeleri ve soğuk bölge hareketi kursları gören ve çok sayıda askeri operasyona katılan emekli Jandarma Komando Albayı Yılmaz Erkekoğlu (üstte sağda; ve solda üniformalı), arkadaşımız Emin Çölaşan'a, "Kürt devleti kurulamaz" dedi.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çok sayıda önemli askeri operasyona katılan ve PKK olayları konusunda uzmanlaşmış Emekli Jandarma Komando Albayı Yılmaz Erkekoğlu, "Kentler, gerillalar için, burjuvazinin, yumuşak karnıdır. Yani, asıl başarıyı kırsal kesimde elde ettikten sonra, kentleri vurmaya planlayacaklardır." dedi...
- Albay Erkekoğlu, şöyle konuştu: "PKK ile baş edebilmek için yöre halkına çok önemli görev düşüyor. Yöre halkının en azından bir bölümü, destekliyor buntarı. Bunu, açıkça söylemek zorundayız. Zaten o destek çekildiği anda, gerillanın işi bitiktir."
- "Bölge Valiliği gibi yeni birimler kurmuş, Türk Silahlı Kuvvetlerinde değişiklikler yapmışız. Yörede olup bitenler, ekonomik, politik, sosyal yönlerden bizi meşgul etmiş. Olay, birkaç yıldır gündemden hiç inmemiş... Bu durum, onlar açısından bir başarıdır..."

■ Emin Çölaşan'ın SOHBETİ ● 6. sayfada

PKK olayları konusunda uzman, emekli Komando Albayı YILMAZ ERKEKOĞLU UYARIYOR:

"Vatandaşı iki ateş arasında bırakılmayalım"

Sayın Albaym, Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde, uzun yıllar bulunmuş ve birçok olaylar yaşamış bir insanınız. Örneğin, 12 Mart sonrasında Sinan Cemal ve arkadaşlarının Nurhak dağılarında öldürülmesiyle sonuçlanan izleme operasyonunu siz yönettiniz... Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da terör olaylarına karşın çeşitli çabaların yapıldığını görüyoruz. Sıkıyönetimden itibaren düzeyde görevler aldınız. O yıllarda karşı karşıya olduğunuz olaylar çok iyi bilen bir insanınız... Ayrıca şu anda okuyucularınız için söyleyeyim, gerçekten de "Kıy" gibi bir insanınız... Komandosuunuz, ayrıca "Özel Harp" eğitimi görmüşsünüzdü gerillaya karşı... Önce soru soracağım Sayın Erkekoğlu, Özel Harp eğitimi nedir?

Şimdi biz "Özel Harp" deyince, bunun içine komando, hareket, gerilla hareketi, gerillaya karşı hareket, psikolojik hareket gibi unsurlar girer. Bu niteliklere sahip olmak için de her çeşit askeri eğitimi görmek zorunda kalırsınız.

Nedir o eğitim türleri?

Sualti eğitimi, parazit eğitimi, süstü eğitimi... Hatta kayak eğitimi... Bunlar birleşince, iyi bir komando olursunuz. Bunun üzerine çalıştığınız bazı çok sıkı ve disiplinli eğitimlerde de, komple bir "Özel Harp" elemanı olursunuz.

Yani, bir anlamda gerilla mi oluyorsunuz?... Diyelim ki bir subayınız, astsubayınız veya eriniz özel harp eğitimi gördü... Bu kişiler bir anlamda gerilla mı oluyor yani?

Efendim, gerilla harbi de, özel harbin bir bölümüdür. Gerillaya karşı hareket de, özel harbin içine girer. Özel harp dediğimiz zaman, her kapsamını içine her şey girer yani... Özel harp çok geniş kapsamlı olan bir şeydir. Özel harp elemanı dediğimiz zaman, içine komando girer, paraşütçü girer, kıy muharebesi girer, sualtı ve süstü hareketi girer... Bunların hepsine "özel harpçi" denir.

Peki, bir de Genelkurmay Başkanı'na doğrudan doğruya bağlı olan Özel Harp Dairesi var... Bu kuruluşun adı bir zamanlar basında çok geçiyordu. Özel Harp Dairesi'nin işlevi nedir?

O kesniğe gidiyoruz... Size o konuda bir tek kelime bile söyleyemem... Sadece ben değil, hiçbir görevli, orası hakkında konuşamaz.

Yani siz biliyor musunuz o kuruluşun ne olduğunu, hangi amaçlarla kurulduğunu ve nasıl çalıştığını?

Size bu konularda bir tek şey bile söyleyemem.

Peki Sayın Erkekoğlu, şimdi siz özel eğitim görmüş bir subaysınız...

Evet, değişik kurslarda birtakım eğitimler gördük ve yetiştik. Bu durumda da biz Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yetiştirdiği özel harpçi oluyoruz.

Bu niteliklerinize dolayısıyla Doğu ve Güneydoğu'da görev aldınız...

Tabii efendim, onurum oralarda geçti benim.

Gerillaya baş edebilmek için, yöre halkına çok önemli görev düşmektedir. Burada, geniş bir istihbarat ağı şarttır. Bu istihbarat ağını yeterince kuramazsanız, devletin birtakım şeyleri bilmesi söz konusu olamaz."

Şimdi silahlı, bugün o yörelerimizde çok bilen kurtarıcı bir parça konuşmak istiyorum. Orada bir PKK örgütü var... Köy basıyorlar, bazen ilçeleri basıyorlar ve tank olayları yapıyorlar. Bazan onlar büyük kayıpları veriyor, bazen de devletimiz şüpheler veriyor... Nasıl savanıyor bu adamlar orada? Yani olayı bu işleri uzman bir asker gözleriyle nasıl değerlendirebilirsiniz?

Şimdi orada bir gerilla harbi yapıyor. Biz buna "genel istihbarat harbi gerilla hareketi" deriz. PKK bunu yapıyor. Bunların yapı-

ları, özel harp içerisinde klasik bir bölümdür... Bunu biz bildiğimiz gibi, elbette ki, Türk Silahlı Kuvvetleri de çok iyi bilir ve ona göre tedbirlerini alır. Karşımızda gerilla vardır. Bizler de, gerillanın ne olduğunu, gerillaya karşı hareket tarzının ne olduğunu çok iyi biliriz... Ama karşı tarafla bizim haldemizde birtakım şeyleri bilmekteyiz. Türk Ordusu'nun o yöredeki yeteneklerini, az çok gücünü, felsefesini, kendilerine karşı hareket yaparken, kullanacağı taktikleri iyi kötü bilir.

Şimdi o yöredeki birliklerimiz, artık bütün bu hususları öğrenmiş seçkin birlikler mi?... Yani gerilla savaşına ve diğer yan unsurlarını iyi biliyorlar mı?

Bilirsiniz orada şimdi bir asiye kolordusu emrinde toplanmış karma birlikler var. Bunların komutanı, Korjenral Hüseyin Beyen... Hüseyin Paşa'nın emrinde, hem klasik birlikler, hem komando birlikleri, hem de diğer özel birlikler var... Bu birliklerdeki erler, belli eğitimlerden geçmişlerdir. Ama özellikle subay ve astsubaylar, aynı benim gibi değişik kurslardan geçmiş ve gerçekten yetenekli arkadaşlarımızdır. Hepsini de kendisine verilecek görevi yapabilecek şekilde yetiştirmişlerdir.

O bölgeye... "Özel polis birlikleri" gönderildi. Askerin yanına niçin polis de atılıyorlar?... Polisin kutsal kesimdeki konaklarını ne oluyor?

Önce bir konunun tanımını doğru olarak getirelim burada... Silahlı Kuvvetler'in özel harp, bu tür özel harp te kullanıldığı küçük timlere "Özel Hareket Timleri" denir. "Hareket" askeri bir tabirdir. Polis, bu deyim kullanmaz. Onun için yöredeki polis birliklerine "Özel operasyon timleri" deniyor... Tabii burada her ki kuvvet de müsterek operasyonlara girerler veya ayrı ayrı çalışabilirler. Bunun hiçbir sakıncası yoktur. Bir bütün halinde gerillanın üzerine çullanabilirler. Çok doğaldır...

Şimdi devlet, Doğu ve Güneydoğu'da, PKK'nın etkin olduğu yerlerde özel bir örgütlenme düzeni kurulabilir mi?... Ne biliyim, BÖGE Valiliği kuruluğu, müsterek bir komutanlık kuruldu...

Tabii, bazı sürütümler çıkabilir, ama bu gibi güçlüklerin yenildiği kansındayım. Yani özen, bence iyi olmuştur. Ortaya çıkan ve çıkacak olan eksikliklerin de en kısa zamanda giderilmesi gerekir.

Şimdi, Türkiye'nin o yörelerinde bir Kürt devleti mi kurmak istiyorlar? Yani bu PKK olayının temelinde bağımsız bir Kürt devleti mi var?

Sayın Çölaşan, biz aslında bunların yapılarını belli aşamaları ayırmıştık. 1973-1978 döneminde bunlar teorik çalışma yapıyor o bölgeimizde. Bu çalışma, işin birinci aşaması olmuştur. O yıllarda bunlar, bağımsızlık ve özgürlük düşüncelerini geliştiriyor ve yönelik çalışmalar başlatıyor. Kürdistan için bağımsızlık ve özgürlük çalışmaları. Bu fikirleri yayma çalışmasıdır. Yani, burada amaçları, bağımsız bir Kürdistan ve Kürt halkının varlığı kavramlarını su üzerine çıkarmak ve yöre insanlarına bu fikirleri kabul ettirmek için çaba harcamak olmuştur... Benim bildiğim kadıyla, 1978 yılında PKK (Partiya Kerkeran Kürdistan - Kürdistan İşçi Partisi) adı altında partileşme sürecini başlatıyor. Yani amaçları, önce bağımsız Kürdistan fikrini halkın kafasına sokmak, sonra da parti kurmak olmuştur.

1978'den sonra nasıl gelişti olaylar?

Sonra biliyorsunuz, 12 Eylül 1980 Hareketi oldu. Askeri yönetim arasında bunlar Türkiye topraklarında rahat çalışamazlar ve yurt dışına kayıyorlar. PKK, 12 Eylül sonrasında iki yıl çirine geymiş ve bir toparlanma süreci yaşamış. 1982 yılında, savanmaya karar verdiler ve savas filen 1984 yılında başladı. 15 Ağustos 1984'te Erud ve Şemdinli baskınları ile gerilla savaşını başlatmış oldular. Böyle küçük vurucu güçlerle, baskınları başlatıyor. Bu asmadan sonra da, kendi halk kurtuluş ordularını kurduklarını ilan ediyorlar.

Şimdi bu orduyu oluşturanların hepsi de gerilla mı?

Sayın Çölaşan, bu savası normal eğitim sürecinden geçmiş olanlar zaten veremez. Dünyanın her yerinde, ulusal bağımsızlık savaşını yaptığını açıklayan güçler, gerilla savaşını bilen insanlardan oluşur. Ancak burada size ilginç bir şey söyleyeyim... Bir insanın yasal olarak gerilla sayılabileceği için, üzerinde belli bir üniforma veya işaret taşıması şarttır.

Haftanın Konuğu: YILMAZ ERKEKOĞLU

1932 yılında Samsun'da doğdu. Kara Harp Okulu'nu 1954 yılında Jandarma subayı olarak bitirdikten sonra, çeşitli yerlerde özel harp, komando, kıy muharebeleri ve soğuk bölge hareketi kursları gördü. Jandarmanın birçok birliğinde ve komando birliklerinin kuruluş ve faaliyetinde görev aldı. 1974 Kıbrıs Harekati'na da katılan Yılmaz Erkekoğlu, 1986 yılında Jandarma Eğitim Tümeni Kurmay Başkanı iken, albay rütbesiyle emekliye ayrıldı. Güneydoğu Anadolu'da çok sayıda önemli askeri operasyona katılan Erkekoğlu, PKK olayları konusunda uzmanlaşmış. Evli ve iki çocuk babası olan Yılmaz Erkekoğlu, Almanca biliyor.

Bizler, gerillanın ne olduğunu, gerillaya karşı hareket tarzını biliriz. Ama, karşı taraf da bizim hakkımızda birtakım şeyleri bilmekteyiz. Türk Ordusu'nun o yöredeki yeteneklerini, az çok gücünü, felsefesini, kendilerine karşı kullanacağı taktikleri bilir iyi ya da kötü...

Bunu taşırsa veya taşımazsa ne olur?

Eğer taşıyorsa, esir olduğu zaman aynen klasik harplerde olduğu gibi, "Savaş esiri" muamelesi görmez gerekir. Eğer taşıyorsa, terörist veya anarşist muamelesi görür. Bu konuda Cenevre'de imzalanmış uluslararası bir anlaşma vardır.

Bize karşı savasan PKK gerillaları böyle bir işaret veya üniforma taşıyorlar mı?

Ben görevde iken, sağ cepleri üzerinde HAK (Hazni Rizgarıye Kürdistan-Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi) harflerini taşıyorlardı.

Yeni bölgesi esir düşse veya yakalanırsa, Türk Devleti bunlara terörist değil de, harp esiri muamelesi mi yaparız bu anlaşma uyarınca?

Artık o kadını bilmiyorum...

Peki bir de bizim arasında çok sayıda "Gündüz kulağı, gece silahlı" şifreler olduğunu duyuyoruz. Onlar nedir?

Bu durum, gerillanın hareket tarzının içinde vardır. Bizim o yörelerde de vardır. Gündüz tarlada çiftçiler, köyünde çalışan "masum insan" rolündedir. Gece silahlanıp baskına çıkar. Yani, dünyanı hiçbir yerinde gerilla; yöredeki insanın, gücünden tümünü kopmuş ve bütün insanlara ulusal bağımsızlığa adanmış silahlı bir asker değildir. Gerilla kendi yöresinde çiftçi, esnaf veya işçi olabilir. Esas işini de yapar, ama kendisine bir görev verildiği zaman, silahlı askeri eylemleri gerçekleştirir. Sonra tekrar işinin başına döner.

Bunların hepsi silahlı mı olur?... Silahlı yardımcılar da yok mu?

Elbette ki var... Kendilerine yardım eden, haber ve bilgi taşıyan, yiyecek, içecek sağlayan sempatizanlar da var. Zaten sadece silahlı insanlardan oluşmuş gerilla birliklerinin başına ulaşmaları mümkün değildir. Bunlara kaynak gerekir. Kaynak da; yöre halkıdır. Dünyanın heresinde olduğu gibi, bu kural değişmez. Yani bir kemir silahlı militandır, diğer bir kemir da bunlara eylem yerinde destek veren, yol gösteren, barmak falan sağlayan sempatizanlardır.

Sayın Erkekoğlu, ülkemizde eylemler yapıyor ve bu eylemlerden bir bölgenin, toprakların emirlerinden söz ediliyor. Aralık, birtakım PKK konusunda bir şey biliyor musunuz, yoksa birçok şey halen meçhul mü?

Efendim, aslında devlet klasik olarak her şey bilir. Genel çizimde olayı çok iyi bilir. Ancak bazı ayrıntılar indiginiz zaman, her şeyin bildiği kansında değişim ben... Ancak bu konuda yöre halkına çok önemli bir görev düşmektedir. Burada geniş bir istihbarat ağı şarttır ve en büyük istihbarat kaynağı da halk olacaktır. Eğer bu istihbarat ağını yeterince kuramazsanız, devletin birtakım şeyleri bilmesi söz konusu olamaz.

Peki, bunların yurt dışında olduğu gibi, Türkiye'de de silahlı üsleri ve kurulumları bölgeleri var mı?

Kurtarılmış bölgelerin çeşitli anlamları vardır. Öyle durum olur ki, belli yerlere devlet güçleri artık hiç girmez. Orada egemenlik, karşı tarafındadır. Böyle bir durum Türkiye'de yoktur. Böyle bir yer kuramazlar. Ancak şimdi, kendimi biraz da onların yerine koyup konuşsam, bunlar mademki bir ordu kurduklarına açıklıyorlar, o halde mutlaka küçük de olsa belli bölgelerde egemenlik kurmak isteyebilirler. Eğer o gücü kendilerine görüyorlarsa, kurtarılmış bölgeler kurmaları, egemenliklerini o bölgede oturtmaları ve ondan sonra da o çemberi genişletmek için çaba harcamaları, gerekecektir. Şimdi bunların parti kurmasını 10'uncu yıldönümü geldi. Apo'nun (PKK Başk. İsmail Abdullah Öcalan) yazılarında öğrendiğimiz göre, Dicle'den Zeylan Suyu'na kadar olan Botan Bölgesi'nin, kurtarılmış bölge olarak ilan edilecektir. Burası da Mardin'in yüzde 30'una, Hakkâri'nin tamamını ve Sirt bölgesini kapsıyor.

Şimdi bizim devlet olarak bunları karşı en zayıf olduğumuz bölgelerimiz nereleridir? Ben, bu milletin bir çocuğu olarak, hiçbir zaman "Burada zayıfız, burada kuvvetliyiz" gibi bir söz söyleyemem. Ancak, PKK örgütü bu konuyu kendi yayınlarında iliyor ve diyor ki, "Türk bürokrasinin en zayıf olduğu yerler, Mardin ve Sirt yöresidir..." Burada bil-

varsunuz, ulaşım ve iletişim zorlukları var. Devlet yönetim birimlerinde yıllardan bu yana sürüp gelmiş aksaklıklar var ve ayrıca kendi ideolojilerine yakın gördükleri bir halk kesimi var.

Q Bu soruyu genelde soruyorlar, eleştiriyorlar... Yöre halkı bunları nasıl algılıyor mu?

En azından bir bölümü destekliyor... Bunu açıkça söylemek zorundayız. Zaten yöre halkının desteğini bunlardan çektiğiniz anda, gerillanın işi bittirir. Burada Mao'nun bir sözünu hatırlatayım size Emin Bey... Bu işlerin ustası olan Mao diyor ki, "Gerilla, sudaki balığa benzer. Su kurursa, balık derhal ölür." Yani gerillanın yaşaması ve cabalarının sürdürülmesi, sadece o suyun varlığına, kasacası yöre halkının onlara destek vermesine bağlıdır. Şimdi bu açıdan baktığımız zaman, karşındaki güçler, size karşı bir silahlı hareket sürdürüyorlar. İster başarılı, ister başarısız olsun, bu hareket devam ediyorsa, demek ki yöre halkının bir desteği vardır. Yöre halkının desteğini çektiğiniz anda, bu olay biter... Çünkü su kurur ve balık ölür.

Q Şu aşamaya kadar yurdumuzda epeyce olay yaşadı. Sizde bu adamlar Doğu ve Güneydoğu yörelerimizde şimdiye kadar başarı oldular mı kendileri açısından?

Tabii dünyanın hiçbir yerinde, böyle bağımsızlık için yapıldığı iddia edilen savaşların, kısa zamanda başarıya ulaşması mümkün değildir. Bugüne kadar olup bitenlere bakarsak, aradan geçen süre içerisinde, biz devlet olarak ne yapmışız? Türk Silahlı Kuvvetleri'nin büyük başarıları, büyük organizasyon değişikliklerine girmiş bunları yüzünden... Devletin yapı birimlerinin yanında, "Bölge Valtığı" gibi birtakım yeni birimler kurmuşuz. Yörede olup bitenler, ekonomik, politik, sosyal yönlerden, bazı büyük ölçüde mesgul etmiş. Olay birkaç yıldan beri Türkiye'nin gündeminden hiç inmemiş... Bu durum, onlar açısından bir başarıdır elendim. Bunu söylemek zorundayız!

Q Devlet olarak onları herhalde küçümse-miyoruz ve ciddiye alıyoruz, öyle değil mi?

Elbette... Devlet olarak, bir şeyle meşgulüz sürekli olarak... Bir harekâta karşı, biz de bir harekâat geliştirebiliriz. Özel kuvvetler, özel komutanlıklar kuruyoruz. Karşı tarafı küçümse-miyoruz. Karşı taraf, bazı başarıları ulaşıyor ki, ona denk ve onu öneleyici cabalara giriyoruz. Demek ki orada bir varlık, bir güç var ve biz onların artık bilincindeyiz.

Kürt irki diye bir şey olduğuna inanmıyorum. Türkiye'de, birçok kökenden gelen insan var. Ama, hepimiz Türk ulusu olarak birleşmişiz. Kürt devleti kurmak iddiasıyla ortaya çıkanlar bir yandan Marksist-Leninist, bir yandan sovenist duygularla, kendilerine yön veriyorlar.

Q Peki, nereye gidecek bu işin sonu sızce?... Diyelim ki 10-15 yıl sonra oralarada yeni düzen nasıl olmuş olur?

Ben falciyle yapamam!

Q Çok genel tahminlerinizi soruyorum, sadece...

Şimdi bu sorunuza, karşı taraf açısından bakarak cevap vereyim... Dünyaya genelde baktığımızda, zamanın ulusal kurtuluş savaşları venilerden yana çalıştığını görüyoruz. Şimdi bunlar da kendilerini ulusal kurtuluş savaşları veren bir örgüt olarak tanımladıklarına göre, zamanın kendilerinin yana çalıştığı düşüncesinde olmaları muhtemeldir. Tabii olaylara Türkiye açısından baktığımız zaman, böyle bir hareketin bağımsızlık savaşına değildiği ve "Ölüm" kalde ki ben, Kürt irki diye bir şey olduğuna da inanmıyorum. Bu konuda çok okudum, araştırmalar yaptım. Türkiye'de birçok kökenden gelen insanlar vardır. Ama hepimiz Türk ulusu olarak birleşmişiz. Şimdi burada Kürt devleti kurmak iddiasıyla ortaya çıkanlara bir baktıysanız, bir yandan Marksist-Leninist, bir yandan da sovenist (milliyetçi) duygularla kendilerine yön veriyorlar. Oysa, bu ikisi, birbiriyle bağdaşmaz. Benim kişisel görüşüm sorarsanız, bu etnik yapı Türkiye ile birlik ve beraberlik içerisinde ol-

malıdır. Böyle olursa; hem kendileri, hem de bizim için daha iyi olacağı kansındayım. Ben burada bir konuya daha değinmek istiyorum... PKK açısından baktığımızda, adamların Türkiye'nin "Dost ve müttefik" diye bildiği bazı ülkelerde de yavaş yavaş söz sahibi olmaya başladıklarını görüyoruz. Tabii, böyle bir durum da, onlar açısından başarıya gidis anlamına geliyor.

Q Hangi ülkeler onlar?

PKK bugüne kadar, resmen Federal Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, Hollanda ve İsviçre'de "Kürdistan Komitesi" adı altında örgütlenmiş durumdadır... Ve aynıyorm, o ülkelerden bazıları bunlara para yardımı da yapıyor. Bizim "Bölücü eylemler" olarak nitelendirildiğimiz bu gruplara, bize dost olduğunu iddia eden ülkeler küçük açılıyorlar ve onları "bağımsızlık mücadelesi veren örgütler" olarak görüyorlar.

Q Bir de Kürtçe eylemlere küçük açan komşularımız var...

Tabii... Suriye başta geliyor... Irak devletin sözü, Kürdlerin yoğun olduğu kendi kuzey bölgesinde geçmiyor. Ama Suriye, bunlara destek oluyor. Ayrıca Kıbrıs Rum tarafında da eğitim kampı ve çalışmaları var.

Q Bu işi yavaşlatmak için devlet bunlara sonra neler yapmalıdır o bölgelerimizde?

Bugüne kadar yaptığımız bazı ciddi hatalar olmuş... Bundan sonra bunlardan vazgeçmek şarttır. Her şeyden önce, yörelin insanları, Türk ulusunun bireyleridir. Onların artık hortalanmadan, itelenmeden kazanılması ve ayrıntılı savaş veren güçlerin safından çekilmesi gerekir. Yani, vatandaşın üzerine baskı ve şiddetle gidip onu iki ateş arasında bırakmak, bize yarar sağlamaz. Yani bir taraftan devlet geliyor, devlet keçilince, PKK geliyor. Devlet burada çok daha yumuşak ve insancıl davranmalıdır. Devletimiz, o yöre halkının eylemlerine ve isteklerine uygun davranmalı, biz gerillanın içinde yaşadığı suyu kurutup balıkları yok ederiz. Ama bize intikah eden bilgiler, böyle davranılmadığını gösteriyor. Belki çok sert olmasalar bile, işin dozunu fazla kaçırıyor olabilirler. Eğer yöre insanına iyi gösterirsek, vatandaş kendi sahip olduğu güçlü devletinden hiçbir zaman kopmaz.

Q Köy koruculuğu olayı sizce iyileşti mi? Yani bu olayları önlemekte yararlı oldu mu?... Ya da bundan sonra yararı olacak mı?

Elendim, bu köy koruculuğu kurulmadan önce, bu işi savunulardan biri de bendim. Niçin?... Çünkü gerillanın hareket alanı, çok geniş alanları kapsıyor. Her köyde, her köyde küçük mezrada, devletin güvenlik kuvveti bulundurmaya mümkün değildir. Bu öyle bir iştir ki, bulundurmaya istesensiz, etkili miktarda personel, araç gereç ve silah bulunduracaksınız. Karşı taraf geldiği zaman, ancak o durumda kazanabilir olursunuz. Bu da mümkün değildir. O kadar dağınık birimlerde kuvvet bulundurmaya mümkün olmaz. O halde ne yapacaksınız? Devlete inanan ve devletin yana olan insanlardan oluşan silahlı bir güç oluşturacaksınız. Bazı birimler, kendi kendilerini koruyacak. Biz buna "Mahalli gerillanın teşkilatı" diyoruz. Yani devletten yana olan insanlardan bu mücadelede aktif olarak katılımı diyebilirsiniz buna... Tabii korucuları seçerken çok önemli noktalar vardır. Bu işi hata yapmadan örgütlemek gerekir. Bilirsiniz, karşı taraf bunlara düşman olmuştu. Korucuları "İbrikli, milis-ajan" gibi şeylerle suçlamakta ve irtibatını bududu zaman öldürmektedir. Bunları kendisine hedef olarak almaktadır. Hedef olarak aldığına göre, demek ki korucuların bir ağırlığı ve potansiyeli var... Çünkü hedef, ele geçirilmesi zorunlu olan bir şeydir.

Q Devlet açısından baktığımızda, koruculuk olayı yararlı oldu mu?

Başlangıçta korucuların seçiminde hata yapıldı. İyi araştırılmadan, gelişigüzel herkesin eline silah verildi. Devletin ordadaki düzenini korumak için silahlandırılan bazı korucular, ağadan ve şeyhten yana tavır aldılar... Yavaş yavaş silahlar, aşiret kavgalarında fazla kullanıldı. Buna ilişkin duyurular geldi bile... Ama son zamanlarda bu hataların görüldüğü ve işin şimdi daha iyi götürüldüğü kansındayım.

Q Şimdi kiş biltili ve havalat düzeldi... Kiş mevsimi gerillanın çok mu aleyhine bir durum yaratır?... Çünkü olaylar kiş bilince azalıyor, havalat düzelince artıyor...

Tabii kiş mevsimi iki tarafın da hareketini engeller. Aslında klasik birlikleri, gerilladan daha fazla engeller... Çünkü gerilla, her türlü iklim ve arazide hareket kabiliyeti olan bir

unsurdur. Ama elbette ki gerilla da bu durumdan etkilenir. Bir kere, bölgenin jeolojik yapısı önemlidir. Çok yüksek, kayalık yalçın dağlar da birkaç metreyi aşan bir kar örtüsü olduğunun. Ulaşım olanakları neredeyse sıfıra iniyor ve neticede siz, yine insan unsurunu kullanıyorsunuz. Ama çok iyi yetiştirilmiş gerilla birlikleri olursa, normal kuvvetlerin hiç beklemeyeği anda ve beklemeyeği yerde vurabilir. Ama bu PKK gerillalarının bu tür bir eğitim almadıkları anlaşılıyor. Ayrıca kiş şartlarına uygun teçhizatları da yok... Eğitim noksanlıkları olduğu için, kar avantajını kullanamıyorlar.

Q Acaba bunlar, eylemlerini büyük kentlere de kaydırabilirler mi?

Onların bakış açısına göre, yapacaklarını açıkladılar. Bunu da şöyle izah edebiliriz... Sadece belli bir bölgede eylem yapmaya devam edersiniz; üslup güçleri, yani devlet güçleri, sizi o bölgede beklerler. Tüm harekâtınızı kestirebilir. Bütün özel güçler, şimdi ortaya çıkmıştır. Komando tuğayları, parasüt tuğayları, hepsi oradadır... Ama kentlerde eylem yapmak da, onlar açısından çok risklidir. Kentlerde bannmaları kolay değildir. Yine de, Doğu ve Güneydoğu'da üzerlerindeki baskıyı hafifletmek ve diktaletleri dağıtmak için, kentlerde eylem geçebilirler. Bu konuda çok uyanık olmak gerekir. Ama bana sorarsanız, bunların hesabına göre şöyle yapacaklardır... Kentler onları için "Burjuvazinin yumuşak karnidir"... Yani asıl başarıyı, kişisel kimsede etkilenen sonra kentleri vurmayı planlayacaklardır. Yani, bu cevapları, olaylara onların açısından bakarak veriyorum... Çünkü onların taktiklerini, az çok biz de biliyoruz.

Q Evet, bildiğiniz farkındayım... Ayrıca çok üstünü konuşmuşunuz da farkındayım albayım...

Yani genel stratejilerinde, kentlerde de bir şeyler yapmaları gerekir. Onun için güvenlik kuvvetlerimizin çok uyanık olması şarttır.

Q Bir de şunu soracağım albayım... Devlet yöre halkına 'Nereden buldunuz?' diye sormadan silah ruhsatı veriyor. Tabii ruhsatları verirken ne türde soruşturmaları yaptığını bilemiyoruz. Sizce herkese silah vermek doğru bir uygulama mıdır?

Bence doğru bir uygulama değil...

Q Acaba o silahlardan bir bölümü, iletile devlete karşı kullanılabilir mi?

Kullanılmayacağına garanti edemeyiz ki... Bilirsiniz, Anadolu insanının tümünde, silaha karşı büyük bir özveri ve tutku vardır. 12 Eylül Harekâtı sonrasında bir milyona yakın silah toplandığını hatırlıyoruz... Şimdi o yörrelerimizde acaba devlet vatandaşına "Ben seni koruyuyorum. Al silahı ve kendini koru" mu diyor? Ben bu işi, bu açıdan sakıncalı buluyorum... Ver parayı ve silah temin et, ben de sana ruhsat vereyim... Bu uygulama, bence bu anlamda geliyor. Kaldı ki, o bölgelerimizde aşiretler arası çatışmalar vardır, kan davaları vardır. Her şey akla gelebilir burada... Sonra o silahların mermileri nereden gelecektir? Örneğin Kalaşnikof mermileri nereden gelecektir? Bu amaçla mermi kaçakçılığının yoğun olarak başlamasından endişe ederim... Ya da, devlet Sovyetler Birliği'nden mermi mi ithal edecek?... Bir endişem daha var... Şimdi herkes, üç keçisini satıp silah alacaktır. Böyle durumlarda uluslararası silah kaçakçılığı beşelerleri hemen devreye girip silah ve mermi kaçakçılığını başlatırlar... Kaçak giren silahlar, elbette ki, teröristlerin eline de geçebilir.

Q Bir şey daha geliyor aklıma Sayın Erkekoğlu. Türk Silahlı Kuvvetleri böyle bir savaşa veya harekâta diyelim, hazır mıydı?

Hayır değilim. Böyle bir beklentimiz yoktu. Bu tür savaşın için, özel birlikler şarttır. Bu birliklerde ateş üstünlüğü, manevra üstünlüğü, harekât üstünlüğü, ulaşım üstünlüğü, yaratıcı zekâ üstünlüğü olmalıdır. İnişiyatı ancak böyle bir durumda sizin elinize geçer. Eğer inişiyat karşı tarafın eline geçerse, siz aktif savunmaya geçip her şeyden önce kendinizi korumak zorunda kalırsınız... Kendinizi kurtarma endişesinden düşersiniz. Açık söylemek gerekirse, bunların belirtileri de bir ara oldu.

Q Neler oldu?

Örneğin, bütün karakolların camları demirledi, kalın çelik tellerle takviye edildi. Kum torbaları ile çevrelere yükseltildi. Baskın olduğunda karşılamak için mevziler kazıldı. Yani, PKK tehdidinin üzerine gidilecek değil, onlardan gelecek saldırıyı önlemek için önlemler alındı. Çoğunca savunmaya geçildi. Ama böyle kaldığımız sürece, etkinliğini yerine getiremezsiniz ve görevlerinizi yapamazsınız... Şimdi durumun tersine çalıştığını haber alıyorum. Artık kişiden ve karakollardan çık-

lıyor ve olayın üzerine gidiliyor. Ama bu çıkışların çok güvenli ve en iyi zirfil araçlarla yapılması gerekmektedir. Aldıkları bazı araçların da en iyisi olmadığını kansındayım.

Q Yörede, devletin istihbaratı yeterli mi albayım?

Mulaka istihbarat almıyor. Orada askeri kesim var, sivil kesim var. MIT var. Ancak edilen istihbaratın yeterli olmadığını kansındayım. Bazen, PKK köyleri vuruyor ve biz ölümleri görmeye gidiyoruz. Oysa gayrinizami harp dediyimiz bu olayda öyle olmalı ki, PKK'nın ortaya geleceği devlet güçleri tarafından mutlaka daha önceden haber alınmalı... Yani o-gerilken, siz onun geliş yollarına pusular atmalsınız, basacağı köyün çevresinde koruma önlemleri atıp derhal sıcak çatışmaya girişilsin. Oysa, bugüne kadar böyle sıcak çatışma çok fazla olmadı. Uyak çaptaki tesadüf maharebetleri dışında, büyük sıcak çatışmalar çok az oldu. Demek ki burada bir istihbarat eksikliği var. Bunu inkâr etmeyelim.

Q Yöre halkı devlete bilgi vermiyor mu?

Oranın halkı, yapısı icabı bilgi vermez. Ama her şeyi haktan beklemek de doğru değildir... Çünkü halk da korkuyor. Bir telaş ve panik yaşıyor. Devlete bilgi vereni, bu kez PKK'ya ihbar edenleri çıkarıyor. Vatandaşın verdiği bilgi karşılığında, onun hayatını devlet korumak için garanti vermiyor. Şu halde oralarada başka bir yöntem geliştirilmeli... Halktan çok fazla bilgi alamadığımız göre, siz özel istihbarat birimleri oluşturmalısınız. Bilgini onun toplamalı...

Q Yok mu, şimdi böyle birimler oralarada?

Var, ama demek ki başarılı olamıyor... Demek ki yöntemleri değiştirilmeli...

Q Bir de albayım, bir konu dikkatimi çekiyor... TRT den izliyoruz, gazetelerden okuyoruz... Her çatışmadan sonra çeşitli sayılarda teröristin öldürüldüğü duyuruluyor. Peki, hiç kimsede suçu olarak yakalanıyor mu bu çatışmalardan sonra?

Yakalanıyor elendim. O konuda elimizde listeler var. Rakamlara baktığımız zaman, ölüden çok yaralı, yaralıdan çok, sağlam olarak yakatılan vardır.

Q Peki, niçin hep ölümler açıklanıyor?

Bu konu, belki psikolojik bir savunma oluyor ve propaganda olarak kullanılıyor. Bilmiyoruz tam olarak... Yani, herhangisi bir çatışmada, ayrıntılı unsurun mutlaka öldürüldüğü fikri zihinlere işleniyor ve bu türün psikolojik baskı olarak kullanılıyor. Öyle böyle şeyler...

Q Albayım, son olarak bir şey daha sormak istiyordum... Şimdi olayları da merak ediyordum. Şimdi, bütün bu olaylar Güneydoğu bölgemizde ve sınırlarında oldukça yakın olan yerlerde cereyan ediyor. Oysa bir de Tunceli var... Orada da Kürtçülük olayları oluyor. Aslında Tunceli, sınırlara oldukça uzak bir ilimiz... Tunceli'de bu işin şansı, coğrafi konumu nedeniyle daha mı azdır, yoksa hiç fark etmez mi?

Şimdi Tunceli, diğer illerin arasına hapsedilmiş bir ilimizdir. Ancak, Tunceli politik, ideolojik ve inanç yapısı ile çevresindeki diğer illerle uyumsuz bir potansiyel oluşturuyor. O bir mozaiktir... Ortada kalması ve şu yaşadığımız süreç açısından çevre ile uyumsuzdur. Bu durumda, şimdi oraya "kapanık devre" diyoruz. Ama çevresindeki illerle bir yakınlığı olsa, o insanlar il dışına taşar... Onun için, bu işleri Tunceli'de yürütmek bölücüler için mümkün değildir. Orada bir sonuç alınmaz kesinlikle olanak dışıdır. Daha güneydeki illerimizden, komşu illerle doğrudan değeri olabilir. Terörist bazen sınırdan girip sınırdan kaçabiliyor. Tunceli'de nereye kaçacak?... Silah ulaşımını nasıl sağlayacak?... Oraya gelen belli yaralı, belli köprüler var. Bunların hepsi birer darboğaz... Havadan uçakla mı silah getireceksin?

Q Ama orada da bazı sorunlar var Kürtçülük açısından...

Sorun olur da, başarıya ulaşması kesinlikle mümkün değildir.

Q Peki, bu açıdan baktığımızda, en hassas iller hangileri oluyor?

Bana göre en kritik olanlar, Mardin, Sirt ve Diyarbakır'dır.

Q Hakkâri nasıf?

Hayır, ben Hakkâri'yi kritik iller arasına katmam. Mardin ve Sirt'e öncelik veriyorum. İkinci önceligi de Diyarbakır'a veriyorum.

Q Albayım, bu konuşmada bir şey dikkatimi çekti... Güneydoğu yöremizde devlete karşı savaşan PKK gruplarından övgüyle değil, ama oldukça yumuşak bir dille söz ettiniz. Subay olduğumuz için, sizden daha seri sözler ve açıklamalar bekliyordum... Çok gerçekçi konuşunuz belki de... Sizce oralarada bir Kürdistan Devleti kurulabilir mi?

Onu söyleyeyim, asla kurulamaz. Hatta ben bir Kürt irki olduğuna da inanmıyorum. Bunların hepsi de Türk unsurunun bölümleridir ve bana göre çıkarılan, Türkiye içerisinde birlikte olmaları gerekmektedir. Aksi halde, onlar için hezimet kaçınılmaz olacaktır. Ama kişisel görüşlerimiz ne olursa olsun, ortada birtakım gerçekler olduğunu da unutmamalıyım. Ben bu gerçekleri size, kişisel görüşlerimin ötesinde anlatmaya çalıştım.

Q Gerçekten de ilginç şeyler söylediniz ve açığa konuştunuz. Sizce çok teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz Erkekoğlu.

Revue de Presse

Berhevoka Çapê

Dentro de la Prensa

Rivista Stampa

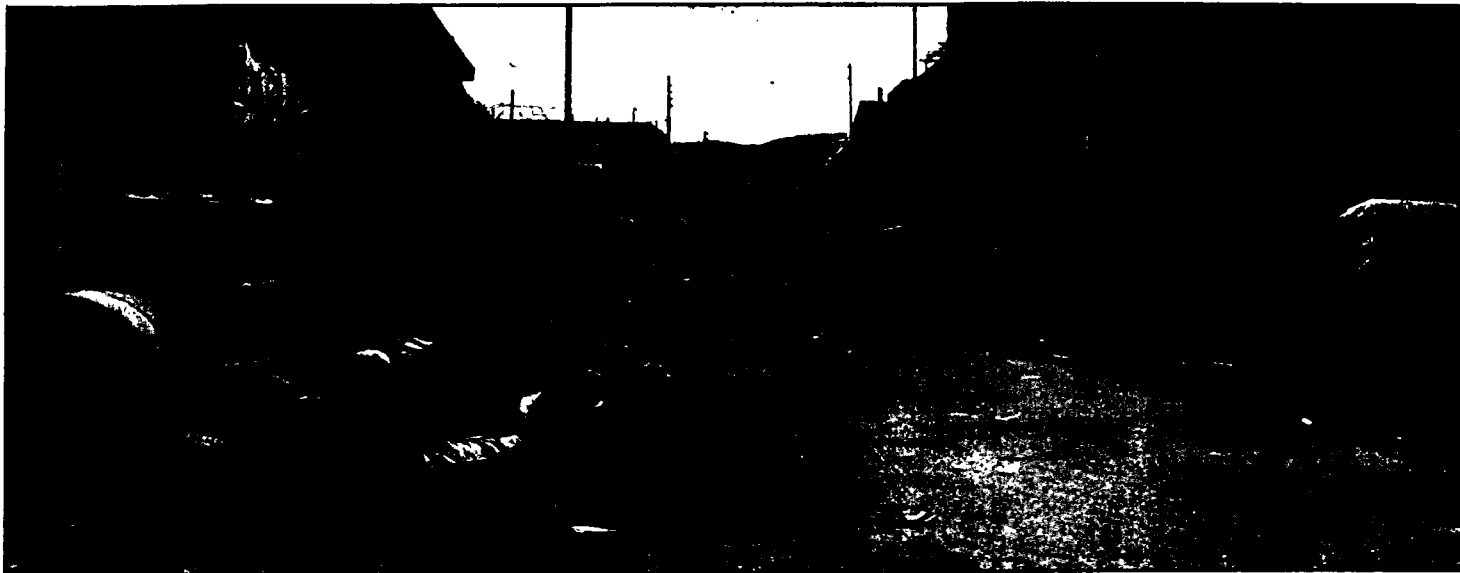
Basin

Derlemesi

Press Revue

MAI 1988

Ευθύνονται τά δρια της παράνοιας

Ο ΧΗΜΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΡΧΙΣΕ

Απέραντο πεδίο δοκιμών, τό μέτωπο ΙΡΑΝ-ΙΡΑΚ

ΔΕΝ ΠΡΟΛΑΒΕ νά περάσει ένας χρόνος απ' τήν επίσημη επιστροφή του Χομεϊνί, και είχε ξεσπάσει ο πόλεμος. Και φέτος, στόν όγδοο χρόνο τής σύρραξης, Πέρσες και Ίρακινοί γέντηκαν συστηματικά κιά, σέ εύρεία κλίμακα, ό,τι αποτελεί τήν τελευταία λέξη τής βαρβαρότητας πριν από τά πυρηνικά όπλα: τόν χημικό θάνατο.

Στίς 21 Απριλίου, οι κάτοικοι τής Τεχεράνης διατάχθηκαν νά λάβουν μέρος σέ άσκήσεις «χημικής άμυνας». Άντρες, γυναίκες και παιδιά φορούσαν τίσ πλαστικές τούς προσωπίδες, έδεναν στό στόμα κουρέλια βρεγμένα μέ γάλα, σφράγιζαν πόρτες και παράθυρα μέ μονωτικές ταινίες, κι έκαναν ό,τι άλλο μπορούσαν, πρακτικό ή επιστημονικό, γιά νά γλιτώσουν τή ζωή τους όταν θά έρχόταν ή ώρα.

Η άσκηση έγινε στούς δρόμους, στήν αγορά, στό αυτοκίνητα, στό σπίτια, όπου κι άν τύχαινε νά βρεθεί ό καθένας. Οι περισσότεροι δέν είχαν κιά άμφοβοιές: Κάποιο από τά 1.000 Μίγκ, Μιράζ και τά άλλα αεροπλάνα τής Βαγδάτης θά έρχόταν άγιά ή γρήγορα γιά τήν πρώτη ρίψη ύπερίτη στήν πόλη. Έκρεπε λοιπόν νά μάθουν νά ζουν χωρίς νά άνακνέουν.

Η μαζική επιστροφή τών χημικών όπλων στή στρατιωτική πρακτική έν έτει 1988, έβδομήντα χρόνια μετά τήν εμφάνιση τούς στόν α' παγκόσμιο πόλεμο, δέν δείχνει μόνο τό βαθμό τής άπελπισίας που έχει άκλωθει στή Μέση Άνατολή είλι μαρτύριο και τής άσυνειδήσιας τών προμηθευτών.

Οι κυβερνήσεις που προσφέρθηκαν νά γίνουν ήθικοί άπτοουργοί του φρικτού θανάτου μερικών άκόμη χιλιάδων άμάχων δέν κινήθηκαν άπό τή δίψα τών πετροδολαριών. Πάνω απ' όλα τίσ ένδιέφερε, άλλομολο, νά δοκιμάσουν στήν πράξη τήν αξία τών θηλητηριών τούς, γιά «νά ξέρουν» κι αυτός σέ ώρα άνάγκης. Στο μέτωπο Ίράν - Ίράκ, όπως πέφτου στό Άφγανιστάν και πρόκεροι στήν Καμπότζη, πάνω στή ράχη μερικών ταλαίπωρων πλασμάτων του Τρίτου Κόσμου, βρέθηκε πάλι τό ίδανικό πεδίο δοκιμών.

Η «ιδέα» του χημικού δλέθρου, καταργημένη ύποτίθεται άπό τό 1925, μέ τή συνθήκη τής Γενεύης, ξαναγεννούσε στίς μέρες μας γιά ν' αποκτηθεί άν όχι νομιμότητα, τουλάχιστον πρακτική ύπόσταση - που δέν προμηγνεί τίποτα καλό.

Ευρωπαϊοί και Άμερικανοί δέν έδωσαν άρχικά σημασία στίς καταγγελίες τής Περιοιάς κώς τή χτυπούσαν μέ χημικά όπλα. Ο Χομεϊνί δέν έχει άλλωστε συμκάθειες στή Δύση. Τά ίδια τά όπλα αυτά παραμένουν μά ύπόθεση σκοτεινή, δυσνόητη.

Κι ύστερα, τόσα ήταν τά ψέματα σ' αυτόν τόν πόλεμο, που δέν ήξερες κιά τί νά πιστέψεις: Άν λόγου χάρη, άλήθειαν τά στρατιωτικά άνακοινωθέντα γιά τούς νεκρούς, δέν θά 'κρεπε νά έχει μείνει ψυχή ζώσα στήν Ίεριοία και στό Ίράκ. Ένώ οι νεκροί, κατά τό Πεντάγωνο, είναι «μόνο» ενάμισι εκατομμύριο! Είναι νά μή φυλάγεται άπό τέτοιους ψεύτες;

Χρειάστηκε λοιπόν νά γίνουν πράγματα τρομερά, νά κινήθει ό ίδιος ό Γενικός Γραμματέας

του ΟΗΕ, και νά στείλει ειδικούς στή ζώνη του πολέμου, γιά νά ξεκινήσουν μερικές (λίγες και πάλι) συνειδήσεις, και νά τεθεί τό θέμα, έκπέλους, στόν τύπο και τήν κοινή γνώμη.

ΣΤΙΣ 18 ΜΑΡΤΙΟΥ 1988, ή καμπόλη Χαλάμια, στό άνατολικό Ίράκ, άκουσε άπό μακρυνά τόν δόμφο αεροπλάνων. Στόν ουρανό, πάνω απ' τά φτηγόςπιτα και τούς σκονομαμένους δρόμους, φάνηκαν δύο τρία Μίγκ. Μερικοί έτρεξαν νά κλυφθούν.

Άλλοι, στωκότεροι, τά κοιτάζαν μέ περιέργεια: ήταν άραγε τά κινέζικα Μίγκ, τά S-7, που χρησιμοποιεί ό Χομεϊνί - ό στρατός του είχε πρόσφατα καταλάβει τήν περιοχή - ή μήπως ήταν τά «γνήσια», τά ρωσικά του Σαντάμ Χουσεϊν;

Σ' αυτά τά μέρη είναι όλα μεταβρεμένα. Δέν ξέρεις άν αυτός που θά σέ χτυπήσει είναι φίλος ή έχθρός. Δέν ξέρεις, καμιά φορά, ούτε έσύ τί είσαι. Τά πάντα αλλάζουν μέ τίσ ώρες.

Η Χαλάμια άνήκει (άνηκε μάλλον) στό Ιρακινό Κουρδιστάν. Πολέμησε κατά του Χομεϊνί, μισεί όμως και τόν Σαντάμ. Οι Κούρδοι νουάθουν άδικημένοι - πολίτες δ' κατηγορίας. Δέν ήταν λίγοι αυτοί που ζητωκραύγασαν όταν μπήκαν στήν πόλη οι Πέρσες.

Άκ' τά φτερά τών αεροπλάνων έβγαине ένα άχνό, κίτρινο πράγμα, σαν όμίχλη. Τί νά 'ταν; Φωτιά; Ψεκαομός; Η άπορία τών θεατών δέν κράτησε πολύ. Η ζωή τούς άλλωστε έπαυαν τέλος.

Άπό τίσ στάσεις που βρέθηκαν τά πέντε χι-

(SUITE)

λιάδες πτώματα, Πέρσες και ξένοι ειδικοί που μπήκαν άργότερα στην πόλη συμπέραναν πως τα αεροπλάνα - του Ιράκ (!) - που είχαν «τιμωρησει» τους Κοιρώδους έτετέλεσαν την άποστολή τους στην εντέλεια.

Το πρώτο δηλητήριο που έριξαν, ο ύπερότιος, ή «μουστάρδα», όπως τό βάφτισαν άπ' τό χρώμα του, είχε προκαλέσει στους κατοίκους τήνωση και άσφυξία. Τό δεύτερο, τό «νευρικό άέριο», τους καρέλιωσε. Σωριάστηκαν έπί τόπου, μέ πόνο άνείκωτους, άνίκανοι νά θγάλουν άδρα. Τό τρίτο, κυάνιο, ήταν ή χαριστική βολή: τους προσέφερε τόν θάνατο, ή μόνη πιά λύτρωση άπ' τό μαρτύριο.

Οι ξένοι ρεπόρτερ που έπευσε νά κάλεσει ή Περιοία νά δούν τό μακάθριο τοπίο μέ τά μάτια τους, έκαθαν σόα.

«Σύγχρονη Ποικιλία!» σημείωσε ο άπεσταλμένος τό Ιταλικού Έουροπέο. «Γυναικείες νεκρές, άγκαλιά μέ τά παιδιά τους, στίς πιο παράξενες στάσεις. Μέσα στό σπίτι, όλόκληρες οικογένειες νεκρές καθισμένες στό τραπέζι. Στούς δρόμους, κορμά παντού, ένας άψυχος κληθυσμός πάνω στό κεφάλαιο, μέσα στό αυτοκίνητα. Γάτες και σκύλοι στό χώμα, μέ τά πόδια άπλωμένα σέ τέσσερις κατευθύνσεις».

Τό Ιράκ δέν διανοείται πιά νά τό κρύψει, πώς χρησιμοποιεί χημικά όπλα. Παραείναι συντριπτικές οι άποδείξεις. Γέμισαν οι οδόνες μας πρόσφακα μέ κηλίδες. Άρρωστοι χωρίς πνεύμονες πασχίζουν νά άναντεύσουν μέ λαστιχένιους σωλήνες στό νοσοκομεία της Τεχεράνης και της Γερμανίας.

Στίς 25 Μαρτίου, ούτε αυτός ο Κουεϊρά, ο σωτήρας της Κύπρου, δέν μπορούσε πιά νά άδιαφορήσει:

«Υπάρχουν συγκεκριμένες άποδείξεις», είπε, «ότι τό Ιράκ χρησιμοποιεί χημικά όπλα».

Μιά μέρα νωρίτερα, ο Ραφσαντζανί, ο πρόεδρος της περσικής «Βουλής», είχε άνακοινώσει όλα τά στοιχεία, για ν' άποκαλύψει, τέλος, οι άλλο ένα: «Έχουμε κι έμεις τη δυνατότητα νά ρίξουμε στον πόλεμο χημικά όπλα», είπε. «Αν τό Ιράκ συνεχίσει αυτή την τακτική, δέν θά έχουμε άλλη λύση».

Ο χρόνος σταμάτησε πάνω σ' αυτόν τόν άντρα και τό παιδί του: « Όπλα στην Πομπή»

Δύσκολο είναι; Τά χημικά, λένε οι κυνικοί, είναι τά όπλα του φτωχού. Έλάχιστες ποσότητες, κάθηνες, μπορούν νά σφόνουν άπ' τόν χώρο της δολοκλής. Μέ τό 1/4 της δαπάνης, λέει μία έκθεση του ΟΗΕ τό 1969, έχεις τους ίδιους νεκρούς που σου δίνουν και τά συμβατικά όπλα. Μέ 27 κιλά «μουστάρδα», σφόνεις μία πόλη ενός εκατομμυρίου κατοίκων.

ΚΑΙ ΑΝ τυχόν οι Πέρσες ή τό Ιράκ δέν προλάβαν νά τά φτιάξουν μόνοι τους, κάλι ξέρε ο καθένας που θά τό βρει.

ΟΙ ΗΠΑ δηλώνουν έκτίσημα ότι έχουν μεγάλες ποσότητες χημικών όπλων (και... πρόβλημα άποθήκευσης)! Ένδοιασμούς, δέβαια, στην πώληση πολεμικού υλικού δέν έχουν και πολλούς: ο Όλιβερ Νόρθ, του Ιράνγκει, είναι γνωστής των κραμάτων. (Τό Ιράκ τό εφοδιάζουν άνετα, φυσικά, άπ' εθείσις ή μέσω Κουβέιτ).

Η ΕΣΣΔ δηλώνει επίσης ξεκάθαρα ότι διαθέτει στόκ χημικών όπλων. Στίς 7 Οκτωβρίου 1987, κάλεσε και παρατηρήτες του ΟΗΕ στό Τσιχάν, μέσα στη στέπα, νά τά δούν, πόσο καλά ήταν σφραγισμένα. Ένδοιασμοί κι έδώ δέν υπάρχουν: «Ήδη, οι σοβιετικοί πύραυλοι Σκόνιντ είναι στό χέρι και της Περιοίας και του Ιράκ».

Η ΓΑΛΛΙΑ είναι ή τρίτη χώρα που σημεινεται για τό χημικό της όπλοστάσιο. «Διαθέτουμε όλα τά άναγκαία μέσα για την προστασία μας», καυχήθηκε τόν χεμικό ο Ζάκ Σιράκ. «Ακόμη και χημικά - όχι όμως για επιθετικούς σκοπούς».

Η ΙΤΑΛΙΑ δέν παραδέχεται ότι έχει χημικά όπλα. Έχει όμως «όργάνωση» για χημικό πόλεμο. Αντίρτες του Κουρδιστάν, που είχαν πιά

σει, πέφταν όμήρους δύο Ιταλούς δημοσιογράφους, διαμήνυσαν στη Ρώμη πως θά τους απέλυαν ευχαρίστως άν τους έστέλνε ή τότε κυβέρνηση, του Κράξι, μερικές χιλιάδες άντιασφυξιογόνες μάσκες άπ' τίς στρατιωτικές άποθήκες της.

ΑΛΛΕΣ χώρες, όπως τό Ισραήλ ή ή Δυτική Γερμανία, άνήκουν επίσης στό χημικά κλάμα, χωρίς νά τό διατυμπανίζουν. Καί, δέβαια, τά χημικά όπλα άφθονούν στό ντεπό και τά εργαστήρια του ΝΑΤΟ, της CIA και του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

ΠΟΥ ΒΡΗΚΑΝ οι έμπόλεμοι του Κόλλου τά άέρια του θανάτου; Είναι ένα πρόβλημα για τό όποιο μόνο εικασίες έχουν διατυπωθεί. Δημοσιεύματα στην Ιταλία και τη Γαλλία άντέφεραν τίς τελευταίες έβδομάδες, σχετικά μέ τό Ιράκ, ότι ή πρώτη ύλη (τά άέρια) είχε πιθανότατα γαλλική ή σοβιετική προέλευση - άγνωστο όμως μέ ποιούς μεσάζοντες. Όσο για την «τεχνολογία», τά είδικά όργανα δηλαδή και τόν μηχανισμό εκτόξευσης, αυτά προήλθαν μάλλον από την Άγγλία και την Ιταλία.

Πολλών έγκεφάλων ή συνδρομή άπαιτήθηκε προφανώς για νά επιτευχθεί τό «θαύμα» της Χαλίμπια. Φωστήρες από πολλές χώρες συνέβαλαν για νά φιλοτεχνηθεί τό άποκαλυπτικό ταμβλώ του Σάτ Έλ Άραμ και του Φάο.

Και όμως μπορεί, άλλοίμοιο, νά μην ήταν όλα αυτά παρά μία άσχη, ένα πρώτο δόμα. Μία δήλωση των Ιθιυντών της Βαγδάτης στίς 30 Μαρτίου, δέν μάς άφήνει μεγάλα περιθώρια ελπίδων: «Αν χρειαστεί», ειπαι οι άξιωματούχοι του Σαντάμ Χουσεϊν, «θά χρησιμοποιήσουμε τόν έθρο μέσα στις πόλεις του. Μέ όλα τά μέσα».

Μέσα στις πόλεις, ήδη χτυπιούνται. Άλλά τό όπλοστάσιο δέν έχει πλήρως άξιοποιηθεί. Ολόκληρες συνοικίες στην Τεχεράνη, τό Κόμ, τό Ισραχάν, την Ταυρίδα, όπως και στη Βαγδάτη, τη Βασόρα, τη Μοσούλη, έχουν άπλάς ίσοπεδωθεί. Δέν πέθαναν άκόμη από άσφυξία. Τό νέο όμως στοιχείο του πολέμου, ο χημικός άνέθρος, μεταθέτει άδιάκοπα τά όρα της παρόντος. Άπαιτεί από τούς αντίπαλους νά τά έργίσουν.

δ' Έξωτερικός

FINANCIAL TIMES

LIBERATION 3.5.88

Exposition pour les Kurdes

Pour protester contre le bombardement chimique, en mars dernier, de la ville d'Halabja, au nord de l'Irak, 38 peintres kurdes du Proche-Orient, d'Amérique latine et d'Europe, organisent une exposition à l'Institut kurde de Paris. La plupart d'entre eux ont réalisé les œuvres exposées sous le choc de ce «nouveau Guernica». L'exposition a lieu jusqu'au 19 mai. I.K.P., 106 rue Lafayette. Paris 10e.

LIBERTE 6.5.88

TABLEAUX POUR L'« HIROSHIMA KURDE »

À la veille du nouvel an kurde (Newroz), l'armée irakienne bombardait avec des armes chimiques les populations civiles du Kurdistan. La ville Halabja, au nord de l'Irak, a ainsi été cruellement frappée. Trente-huit peintres kurdes, du Proche-Orient, d'Amérique latine et d'Europe, ont donc organisé à l'Institut kurde de Paris, 106, rue La-Fayette, 75010 Paris. Tél. 48-24-64-64 une exposition intitulée « Hiroshima kurde ». La plupart des œuvres exposées ont été, comme le célèbre « Guernica » de Picasso, peintes sous le choc de la nouvelle. Jusqu'au 9 mai (de 11 heures à 19 h 30 en semaine, samedi et dimanche de 14 heures à 18 heures).

2

7.5.88

Kurds unite to seek self-rule in Iraq

By Richard Johns

SIX Kurdish dissident groups have finally formed a united front to fight for self-rule in northern Iraq, the Kurdish Democratic Party announced in Damascus yesterday.

Apart from the KDP, other members of the coalition are the Patriotic Union of Kurdistan, the Socialist Party of Kurdistan, the Iraqi Communist Party (whose membership is mainly Kurdish), the Popular Democratic Party of Kurdistan and the Kurdish Socialist Party.

Its formation follows an agreement in principle in June 1986 among the different factions. It appears to have been prompted by an Iraqi armed forces attack on the village of Halabja in the north-east of Iraq where, according to Iran, 5,000 Kurds were killed in a poison gas attack.

The KDP and the PUK are the two fighting factions, the former operating in the north-west near the Turkish border and the latter in the north-east near the Iranian border.

In the past, they have had differing objectives. The KDP, led by Mr Massoud Barzani, has traditionally aimed at autonomy, while the PUK has wanted the establishment of a federation.

Yesterday's statement did not define the goals of the coalition precisely but said it sought fulfilment of "Kurdish national rights based on a voluntary union".

The union is meant "to escalate resistance in the face of the war of genocide that the Iraqi regime is waging against the Kurdish population," it said.

LIBERATION CHAMPAGNE

7.5.88

Les peintres Kurdes viendront exposer à partir du 20 mai dans l'espace Culturel de l'Eden.

populaires » : mardi 10 mai, 18 h en maine.

Commission « Conférences, expositions, cinéma, concerts... » mardi 17 mai, 18 h en maine.

Commission « animation scolaire » (date précisée ultérieurement par la MJC, chargée par la ville de Romilly de coordonner ce secteur).

Commission « Moyens techniques » jeudi 9 juin, 18 h en maine.

Assemblée plénière du comité et des commissions de travail : jeudi 16 juin, 18 h au Pavillon Bleu.

ALSACE 6.5.88

Kurdistan

Instantané
d'une lutte
oubliée

LA TURQUIE: une destination vacances de plus en plus appréciée par les touristes. Et pourtant, à mi-chemin entre Paris et Kaboul un peuple y revendiqué son autonomie depuis plus de soixante ans. A quelques kilomètres des caravansérails millénaires transformés en «villages-clubs», on torture des hommes, on viole des femmes, et on emprisonne des enfants. Leur crime? Être kurdes.

Korkut, 1er mars, 15 heures. Je regarde partir le taxi qui m'a amené de Tatvan, sur la rive occidentale du Van Gölü, le grand lac salé de l'Est de la Turquie. Les montagnes couvertes de neige sont aveuglantes sous le soleil. C'est le paradis des loups, des ours et des bouquetins. J'aspire une large bouffée d'un air vivifiant, bien méritée après l'atmosphère polluée d'Ankara. A une quinzaine de mètres au-dessus de moi, plane un couple d'aigles, symbole de la liberté.

Je quitte la piste pour me diriger vers la ferme de mon ami Zeki, en pleine montagne. Une voiture banalisée s'arrête silencieusement. «Dur! Dur hemen!». «Arrête-toi immédiatement!». Trois hommes en civil, armés jusqu'aux dents, font irruption en exhibant une carte de police. Pour la sixième fois depuis Istanbul, mes bagages sont intégralement fouillés. Je suis mis en joue et les quelques livres de chevel apportés avec moi font l'objet d'un examen minutieux. Timidement, j'exhibe le «joker» que j'avais mis en réserve: une biographie de Mustapha Kemal, père de la Turquie laïque et républicaine. Un large sourire éclaire progressivement le visage de la brute qui m'interroge depuis vingt minutes. Il rengaine son revolver pour me tendre son énorme main. Une main membre de la redoutable MIT, la police politique. Je peux continuer ma route. A moins de trois cents kilomètres vers l'Ouest, la grande prison de Diyarbakir a hébergé plus d'un Européen.

Prohibé!

Douze millions de Kurdes, de «Turcs des montagnes» (pour reprendre l'appellation légale), ont bien peu de parenté ethnique, linguistique ou culturelle avec les Turcs. Aussi, revendiquent-ils leur indépendance depuis les premières heures du Kémalisme, rejoints par leurs semblables d'Iran, d'Irak et de Syrie. Dès 1924, un décret interdit les écoles, publications et associations kurdes. L'usage public de la langue kurde est lui-même prohibé, ce qui réduit aujourd'hui encore au mutisme ceux des 5000 détenus (25.000 selon des sources kurdes) sachant peu le turc. En tout Turc ou presque, sommeille le souvenir du lointain empire des step-

pes cher à tous les chefs de guerre, de Gengis Khan à Mustapha Kemal. Si avec un minimum d'initiation, un Istanbuliste pourrait presque comprendre un ouïgour de Sibérie, cette nostalgie du paradis perdu reste trop souvent noyée dans un nationalisme débridé.

On comprend dès lors pourquoi le Kurdistan, notamment en Turquie, est devenu depuis le début du siècle, le théâtre de révoltes permanentes, réprimées par l'armée. Le pays avait tellement souffert qu'il resta interdit aux étrangers jusqu'en 1965. Ni les déportations massives, ni les exécutions des «commandos» ne réussirent à mettre à mal le patriotisme kurde. On observe au contraire, depuis une vingtaine d'années, un renouveau linguistique et littéraire, la répression ayant largement renforcé le sentiment ethnique.

La révolte des va-nu-pieds

«Ne mutlu türküm diyene!» (Quel bonheur d'être Turc!) s'exclama un jour Mustafa Kemal. De larges banderoles affichent aujourd'hui cette conviction dans les rues de Van ou d'Erzurum. Mais plutôt que de belles paroles, c'est de routes, d'écoles, d'hôpitaux dont l'Est a besoin. Comment empêcher un paysan à l'outillage agricole moyenageux de nourrir une discrète sympathie pour des révolutionnaires qui lui promettent une vie meilleure? Soixante-dix ans d'insécurité et de terreur, c'est beaucoup. Tout le monde sait que «Yol», ce film sur le Kurdistan, Palme d'or à Cannes en 1982 et interdit en Turquie, a été dirigé par son réalisateur depuis sa cellule. Mais, sait-on qu'une thèse sur les Kurdes a valu à son auteur, universitaire connu, de croupir quinze ans en prison? A l'aube de l'entrée de la Turquie dans la CEE, ne serait-il pas grand temps qu'elle fasse l'apprentissage de la démocratie? Voire.

Si, en dépit de son ancienneté et de sa légitimité, la cause kurde n'a jamais réussi à monopoliser l'attention internationale comme pour l'Apartheid ou l'Afghanistan, c'est compte tenu de la précipitation des démocraties occidentales à blanchir le «gendarme turc» pour des enjeux économiques et surtout stratégiques. De tradition laïque et anticommuniste, la Turquie constitue un sérieux rempart contre les «cous de Dieu» à l'Est et l'armée rouge du Nord. L'existence de quelques millions de Kurdes n'est rien à côté de telles garanties! «Néanmoins, les choses évoluent. En 1984, le retour à un gouvernement civil a fait passer le grand Est du régime de la loi martiale à la loi martiale déguisée», ironise un responsable kurde exilé en France. Des réfugiés kurdes, il y en aurait 275.000 dans le monde, et ils ne sont au bénéfice d'aucune résolution des Nations Unies. C'est ainsi que le 16 décembre dernier à Orly, Yüseyin Kilinc est placé d'office dans un avion à destination d'Istanbul. Enjeu d'obscures tractations, Kilinc? Non. Il ne s'agissait que d'un simple militant en situation régulière en

France. Plutôt un cadeau exemplaire...

Le jour de mon départ, il a neigé. La maison de terre laisse s'infiltrer de larges gouttières dans la salle commune. Ici, tout est précaire. Au-dessus de nous, toutes les deux heures environ, un hélicoptère de l'armée. Une mesure dissuasive contre la révolte des va-nu-pieds!... L'autobus fait irruption sur la route. Des adieux aussi précipités qu'émouvants. Des mains qui se tendent, une dernière fois. Puis, la nuit.

P. K.

QUOTIDIEN DE PARIS

16.5.88

Un front kurde contre l'Irak

Dans un entretien publié par le journal téhéranais *Keyhan*, Jalal Talabani, chef de l'Union patriotique du Kurdistan irakien, a annoncé la création du Front national du Kurdistan d'Irak. Ce front qui regroupe les principaux mouvements kurdes, comprend notamment le Parti démocratique du Kurdistan des fils Barzani, l'Union patriotique du Kurdistan, le Parti socialiste du Kurdistan, le Parti socialiste kurde et le Parti communiste du Kurdistan.

Le chef de l'Union patriotique du Kurdistan, qui a été reçu samedi pendant trois heures Hafez el Assad, le chef de l'Etat syrien, a remercié la Syrie pour l'aide apportée au mouvement kurde pour combattre le régime de Bagdad.

M. Talabani, qui a émis «l'espoir d'une collaboration croissante entre le nouveau front et la République islamique d'Iran», a précisé que ses «combattants menaient des attaques contre les forces irakiennes autour de la ville de Kirkouk, où sont concentrées les installations pétrolières de l'Irak».

LES KURDES ENTRE DEUX FEUX

CROISSANCE DES JEUNES NATIONS
MAI-1988

C'est un génocide... Le recours à l'arme chimique fait partie d'un plan orchestré par le régime de Bagdad pour anéantir les Kurdes ! », lance Ahmed Barmani, représentant de l'Union patriotique du Kurdistan de Jalal Talabani. « Et si nous luttons, poursuit-il, c'est pour ne pas subir le même sort que les Arméniens. »

Le 16 mars, à 14 h 30, des Mirage F1 irakiens bombardent la localité d'Halabja, dans le Kurdistan d'Irak, qui avait été prise par les Iraniens. Les avions lâchent de sales nuages jaunâtres, composés d'ypérite (le gaz moutarde), de cyanide et autres gaz attaquant toute forme de vie. Bilan provisoire : sept mille personnes touchées, dont 70 % vont mourir ou bien rester dans un tel état d'affaiblissement qu'elles n'échapperont à aucune maladie. Gazé, un enfant de quatre ans devient comme un vieillard de quatre-vingts ans...

L'horreur a provoqué les condamnations internationales, relancé le débat sur les guerres chimiques... et fait resurgir la « question kurde », que l'Histoire enfouit habituellement au plus profond de ses tiroirs. Car les bombes ne visaient pas l'armée iranienne — le front s'étant déplacé plus avant — mais la population civile kurde.

Pourquoi le gouvernement irakien a-t-il pris la décision de frapper ses propres ressortissants de manière aussi ignoble ? Par vengeance, d'abord. Parce que, sans l'appui des combattants kurdes irakiens, qui connaissent parfaitement ce terrain montagneux où ils sont chez eux, l'armée iranienne aurait été incapable de percer sur le front nord. Ce furent, d'ailleurs, les maquisards de l'U.P.K. qui entrèrent les premiers dans Halabja, bientôt rejoints par les *jashs* (1) irakiens qui passèrent de leur côté, puis par les soldats iraniens. Ce bombardement fut aussi un avertissement dirigé vers la population kurde, qui soutient l'organisation opposée à Saddam Hussein, le maître de Bagdad, et envoie régulièrement ses fils rejoindre les *peshmergas* (2) au lieu d'aller gonfler les rangs de l'armée régulière qui se bat contre l'Irak. « Moins de 2 % de la population kurde a participé à l'effort de guerre et je ne l'oublierai jamais », avait déclaré le président irakien en 1983.

Premier producteur d'armes chimiques dans la région, grâce à ses usines de Samarra, Al Fajullah, Salmanpak, l'Irak n'hésite pas à recourir à la « mort sale », et ce n'est pas la première fois qu'il la braque contre ses Kurdes : « Le 15 avril 1987, les premiers bombardements frappèrent le quartier général de l'U.P.K., faisant 137 morts, rappelle son représentant. Depuis, l'arme chimique a été

systématiquement utilisée, dans l'indifférence générale. »

Par ailleurs, les opérations de ratisage ont été renforcées au Kurdistan irakien, qui subit un processus d'« arabisation » touchant déjà près de la moitié de son territoire. Près de trois mille villages ont été rasés et, selon des sources kurdes, le régime s'attaque aujourd'hui aux petites villes, comme Chouartah, qui n'existe plus, avant de passer aux grandes villes comme Soleymaniah.

781 villages rasés en deux ans

La population est envoyée dans des camps de regroupement situés dans des régions désertiques ou semi-désertiques, près des frontières jordanienne et saoudienne, que la Croix-Rouge internationale a visités. Il existe également un vaste projet de regroupement à Bedji, à côté de la célèbre Tikrit... où naquit Saddam Hussein.

Quant au Kurdistan, il compte quelques camps où les Kurdes peuvent être facilement contrôlés, mais il est surtout repeuplé par des bédouins ou des immigrés égyptiens qui se voient octroyer tout le nécessaire à une confortable installation (argent, maison, tracteur...). Si l'on emploie le bâton pour chasser les Kurdes, il faut bien une carotte pour attirer

UNE NATION SANS ETAT

Superficie : 500 000 km²

Population : plus de 20 millions, qui se répartissent sur cinq pays : Turquie : 10 millions ; Iran : 7 millions ; Irak : 4 millions ; Syrie : 800 000 ; U.R.S.S. : 350 000.

Richesse : le pétrole ! Notamment à Kirkouk (Irak), Bakhtaran (ex-Kermanchah) et Hamadan (Iran), Batman et Gawran (Turquie). Des minerais.

Langue : le kurde, langue indo-européenne qui comprend plusieurs parlers.

Religion : Islam sunnite à 95 %.

les nouveaux venus dans une région transformée en poudrière ! En effet, dans les régions de Soleymaniah, Kirkouk, Arbil, l'U.P.K. veille, tarabustant régulièrement les forces gouvernementales avec ses 10 000 *peshmergas* et ses milices armées, organisées dans les villages « libérés » qu'elle contrôle. Et au nord, vers la frontière turque, c'est le territoire du Parti démocratique du Kurdistan-Irak (P.D.K.-Irak), qui regroupe 3 000 *peshmergas*... Mais, depuis trois ans, l'U.P.K. est considéré comme l'ennemi numéro un du gouvernement central.

En 1983, l'U.P.K. avait engagé des pourparlers avec Bagdad, malgré l'avis des autres mouvements kurdes. Ces négociations cal-

mèrent le jeu sur le terrain jusqu'en janvier 1985, date à laquelle l'intransigeance de Bagdad les conduisit à l'échec. La guérilla reprit de plus belle, chaque camp durcit ses positions. Les *peshmergas*, enclavés dans leurs montagnes sans porte ouverte vers l'extérieur, éprouvèrent des difficultés à faire front, alors que le gouvernement intensifiait sa politique de la terre brûlée (781 villages ont été rasés, 836 écoles ont été fermées entre 1985 et 1987).

L'U.P.K. se rapprocha alors de son rival, le P.D.K.-Irak, dont elle avait dénoncé l'alliance avec Téhéran. Les combats entre les deux organisations cessèrent ; peu à peu une coopération militaire et politique s'instaura sur le terrain et, l'été dernier, le P.D.K.-Irak rejoignit un front formé par l'U.P.K., qui réclame l'autodétermination et le renversement du régime. « La prochaine étape, explique Ahmed Barmani, consiste à unifier les maquisards et l'administration et à créer un seul bureau d'information et les mêmes représentations à l'étranger. »

En 1986, l'U.P.K. engagea parallèlement des tractations en vue d'une nouvelle alliance avec Téhéran. Elles durèrent de longs mois, car le mouvement kurde se montrait soucieux de son indépendance et refusait les conditions de Téhéran, qui voulait se servir de lui pour mater... ses propres Kurdes, et notamment le Parti démocratique du Kurdistan iranien (P.D.K.I.) d'Abdul Rahman Ghassemlou ! L'U.P.K. promit seulement de ne pas aider ses homologues iraniens et de mener des opérations militaires contre l'Irak, aux côtés de l'Iran, mais avec ses propres méthodes, moyens et directions militaires. Voulant traiter sur un pied d'égalité jusqu'au moindre détail — elle avait la carte du Kurdistan entre les mains — l'U.P.K. fit même changer l'appellation de ses combattants dans les communiqués iraniens, qui les qualifiaient de « musulmans kurdes irakiens »... En majorité sunnites, les Kurdes se montrent généralement très modérés sur les questions religieuses.

Forte des succès militaires remportés avec l'Iran, l'U.P.K. mène aujourd'hui une guerre de front : « Nous devons tenir nos bases, explique Ahmed Barmani, et, pour le moment, nous n'avons perdu que deux villages. Car c'est notre existence qui est maintenant en jeu, et non plus notre autonomie ou une possibilité d'autodétermination. » Dans un entretien accordé au journal *Le Monde* (3), Jalal Talabani a déclaré qu'il ne négocierait plus jamais avec Saddam Hussein : « La rupture entre nous et le numéro un irakien est définitive et irrévocable. »

(SUITE)

Les techniciens étrangers bientôt pris en otages ?

Par ailleurs, il se pourrait bien que l'U.P.K. « arrête », selon le terme consacré, des étrangers travaillant au Kurdistan pour des entreprises irakiennes, notamment des Français susceptibles de participer à la construction d'une centrale nucléaire à Karatchouk. L'organisation a déjà pris ainsi des otages, estimant que les richesses du Kurdistan, pétrole en tête, appartiennent au Kurdes, auxquels les Etats doivent payer un « impôt ». Notons encore qu'après la tragédie d'Halabja, Jalal Talabani s'est rendu dans plusieurs pays européens, où il s'est fait entendre. Mais la France ne lui a pas accordé de visa.

Pendant ce temps, la répression se poursuit contre la population kurde : 282 enfants sont toujours détenus dans la prison de Fadiliya, située dans la banlieue nord-est de Bagdad. Si l'un d'eux vient à mourir, près de 5 000 francs seront demandés à ses parents pour « frais d'inhumation ». Quant aux adultes (de 15 à 70 ans) trouvés dans les zones défendues et supposés être des agents de l'Irak, ils sont, selon un ordre d'Ali Hassan Majid, cousin de Saddam Hussein et responsable de la région, « détenus et interrogés par les forces de sécurité, puis exécutés après qu'on leur a soutiré des informations ».

De l'autre côté de la frontière, les Kurdes iraniens luttent, eux aussi, contre leur pouvoir central. C'est à Mahabad que fut instaurée, pendant huit mois, en 1946, la seule république kurde qui vit jamais le jour. Symbole plus que modèle, elle résulta surtout de circonstances historiques.

Sous le règne du chah, les Kurdes luttèrent et furent persécutés par la police secrète, la Savak. « Mais Khomeiny est pire que lui », affirment-ils aujourd'hui. Après leur avoir fait miroiter l'autonomie lorsqu'il était en exil, l'imam lança sa première guerre sainte contre eux en août 1979. Depuis, les organisations kurdes ont dû reculer leurs quartiers généraux jusqu'à un *no man's land* situé derrière la frontière irakienne. Mais leurs *pushmergas* courent toujours les montagnes. Ceux du P.D.K.I., le principal mouvement kurde, sont 10 000. Avec un large appui de la part de

la population, ils contrôlent les villages et les montagnes, l'armée iranienne se cantonnant sur les routes et dans les villes. Ayant pour mot d'ordre « un Kurdistan autonome dans un Iran démocratique », le P.D.K.I. a constitué un véritable Etat dans l'Etat, avec une organisation militaire, économique et sociale. Le secteur médical a été mis sur pied par Aide médicale internationale (A.M.I.), qui y travaille sans discontinuité depuis sept ans, et par Médecins du monde. Malgré des conditions difficiles et des déménagements successifs pour cause de bombardements, les hôpitaux, situés en territoire irakien comme le quartier général du P.D.K.I., vont vers une plus grande autonomie.

Si l'Irak soutient le P.D.K.I. en autorisant la présence de ses infrastructures sur son territoire, c'est que les *pushmergas* mobilisent 200 000 soldats, *pasdarans* et *bassijis*, en Irak, où ils combattent. Mais le mouvement kurde ne veut pas mener d'opérations conjointes avec l'Irak : « Chacun sa guerre », se plaît à répéter son secrétaire général.

Alors, comment le P.D.K.I. voit-il l'alliance stratégique de l'U.P.K. avec l'Irak ? « Nous avons toujours eu de bonnes relations avec eux, notent ses représentants, et, depuis qu'ils ont signé cet accord, elles sont encore plus chaleureuses ! Les gouvernements iranien et irakien le savent bien, d'ailleurs. Evidemment, ils souhaitent voir les Kurdes s'entretuer... Ils n'y parviendront pas. » La radio du P.D.K.I. a condamné les bombardements chimiques sur Halabja, tout comme elle a dénoncé les mêmes bombardements irakiens sur les villes kurdes d'Irak.

On reproche souvent aux Kurdes leur manque d'unité. D'une part, les organisations rivales d'un même pays se combattent. D'autre part, pour briser leur isolement, elles établissent des accords tactiques avec le voisin... dont elles sortent régulièrement perdantes. On se souvient du chef historique de l'opposition kurde irakienne, Mustafa Barzani, le père de l'actuel leader du P.D.K.-Irak, qui s'était allié au chah et faisait sa police au Kurdistan iranien, dans les années soixante-dix. En 1975, le pacte entre Saddam Hussein et le chah fut signé sur son dos : le souverain iranien l'abandonna, provoquant ainsi sa perte.

Conscients du danger, les Kurdes tentent aujourd'hui de s'unir. « On ne peut pas y arriver du jour au lendemain, estime Ahmed Barmani, de l'U.P.K., mais je suis plutôt optimiste lorsque je vois les progrès accomplis depuis dix ans. En Irak, nous avons avancé d'un grand pas, et nous entretenons de bonnes relations avec les Kurdes iraniens. Quant aux organisations kurdes de Turquie, elles marchent, elles aussi, vers le rapprochement. » Le gouvernement turc, de son côté, semble montrer de légers signes de fléchissement envers le Kurdistan, alors que la lutte armée se poursuit.

Au milieu de la guerre dite « du Golfe », les Kurdes irakiens espèrent le départ de Saddam Hussein en envisageant le démembrement de l'Irak, pendant que les Kurdes iraniens attendent un autre « départ », celui de Khomeiny. Et, comme ceux de Turquie, ils s'accrochent à leurs montagnes, à leur culture et leur identité.

SABRINA MERVIN

(1) *Jashs* : littéralement, « années ». Ce sont des mercenaires kurdes payés par le régime irakien.

(2) *Pushmergas* : littéralement « devant la mort » : combattants kurdes.

(3) *Le Monde* du 19 mars 1988.

DAUPHINE LIBERE 10.5.88

Sur les traces de Noé

Malgré quelques difficultés techniques, l'équipe du Club alpin est parvenue au sommet du mont Ararat.

Après quelques péripéties, un temps plutôt maussade en haut du mont Ararat, des difficultés d'itinéraire pour la descente, les treize membres du Club alpin français, section de Bourg, partis le 21 avril dernier, sont de retour et avant de nous raconter cette expédition, ils parlaient en aparté de repartir sur leurs traces l'an prochain. C'est après deux jours de voyage en avion, car, mini-bus, qu'ils posaient le pied en Turquie.

Cevaz, village de départ

La première ascension prévue était celle du mont Sulphan culminant à 4 100 mètres, et qui domine le lac de Van. Le bivouac fut dressé à 2 800 mètres et dès le lendemain, tous chaussaient les skis munis de peaux de montées, puis pour 5 heures de montée, puis 4 heures de descente.

Après ce sommet d'acclimatation, l'équipe regagnait le Kurdistan en car, environ 300 kilomètres jusqu'à Dogubayazit au pied de l'Ararat. Première déception pour l'ascension du mont, il fallait des autorisations

émanant des autorités Turques, c'était chose faite mais l'Ambassade de Turquie avait oublié de transmettre un nom des participants sur la liste des autorisations. Donc, le groupe partait à son grand regret incomplet, en camion jusqu'au dernier village avec deux guides nommés par les autorités, juste pour le passage des zones militaires. Puis, les chevaux prenaient le relais pour transporter le matériel et les skis jusqu'à 2 800 mètres. Et, c'est à ce moment là que l'équipe demeurait livrée à elle-même. Ils installèrent un camp de base à 3 500 mètres sous un grand beau temps.

(SUITE)

En route pour le sommet

Deuxième déception, le lendemain, le vent soufflait et le ciel se voilait, mais pour ce genre d'expédition, les jours sont comptés, d'où impossibilité de repousser l'ascension au lendemain. Tous chaussèrent les skis et sacs à dos, et s'apprêtèrent à passer 9 heures pour monter, en peaux de phoques jusqu'à 4 500 mètres, puis à pied avec l'aide de crampons, jusqu'au sommet.

Un des membres perdait la trace des autres, et durant toute la

nuit, se retrouva seul dans la montagne. Ce n'est que le lendemain qu'il rejoignait le reste du groupe, avec des gelures aux pieds et aux mains et cette sensation difficile à surmonter d'avoir vu sa dernière heure arriver.

Enfin, la descente se déroulait sous le mauvais temps, d'où quelques difficultés d'itinéraire. C'est par le versant Russe, face Nord, que tous repartaient pour la case départ. Petite précision, les autorisations étaient établies pour le côté Turque, on imagine les difficultés qu'ont pu rencontrer nos sportifs ! Mais, d'un

commun accord, ils préférèrent les passer sous silence : « Les difficultés techniques, nous les avons surmontées, l'essentiel c'est que nous soyons tous revenus, même s'il nous manque quelques plumes. De retour à Dogubayazit où nous avons reçu un accueil très chaleureux de la part des Turques et des Kurdes, ainsi que des Iraniens, nous avons fait un peu de tourisme. Dès notre arrivée, nous sommes tombés dans la grande fête des enfants commémorant le 50e anniversaire d'Ata Turk. Nous étions aussi en plein Ramadan.

Notre expédition s'est révélée enrichissante côté aventure, et formidable côté touristique. Déjà, dans l'avion qui nous ramenait en France, nous avons établi des projets pour l'avenir », observait toute l'équipe. Les années passent, la liste des expéditions à travers le monde s'allonge, mais cette folle envie de toujours recommencer ne s'arrêtera sans doute pas demain.

LIBERATION 17.5.88

LA CROIX
18.5.88

LIBERATION 18.5.88

Accrochage en Turquie

Un important accrochage entre les forces de l'ordre turques et des militants armés du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste) a fait huit morts dans la nuit de dimanche, a annoncé la presse turque lundi. Selon les journaux, la fusillade, qui a eu lieu dans la province de Mardin, au sud-est du pays, est l'une des plus importantes depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, l'été dernier

HUIT MORTS EN TURQUIE. Sept indépendantistes kurdes et un militaire turc ont été tués dimanche près de Derik (sud-est de la Turquie) lors d'un accrochage, un des plus importants depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale en juillet dernier.

TURQUIE. 340 prisonniers politiques kurdes, en grève de la faim depuis une semaine, ont cessé mardi leur mouvement. Les autorités ont en effet finalement accepté certaines de leurs revendications : le droit de porter des vêtements civils, d'avoir accès à la presse, et de parler kurde, langue officiellement interdite en Turquie.

LIBERTE 26.05.1988

La Turquie, selon « le Monde »

Servilité

Le journal « le Monde » était dans son édition d'hier et sur dix pages une litanie d'articles signés de ses « envoyés spéciaux », tous écrits à la gloire du chef actuel du gouvernement turc, Ozal, de son parti, l'ANAP, et de sa politique « libérale ». Une trinité d'un nouveau genre parée de toutes les vertus, affublée, des qualificatifs les plus élogieux et responsable, avec l'aide de l'armée turque, « pilier de l'OTAN » selon « le Monde », du « rétablissement de la démocratie en Turquie ». On cherche en vain dans ces dix pages la moindre allusion aux milliers de prisonniers politiques turcs et kurdes, aux tortures, aux tribunaux militaires, à la censure et aux restrictions en tout genre qui sont le lot quotidien du peuple turc. Seules évoquées : les restrictions à la pratique syndicale, mais on ne parle pas des syndicalistes emprisonnés et traînés chaque jour devant les tribunaux. Cela, alors qu'il y a moins d'une semaine encore, le Parlement de cette communauté européenne où Ozal brigue si fort un siège a une nouvelle fois condamné la Turquie pour ces violations incessantes des droits les plus élémentaires, mais aussi pour l'occupation armée du nord de Chypre. Tant de complaisance porte un nom : servilité.

F.G.-R.

QUOTIDIEN DE LA REUNION
27.5.88

Le réveil des Kurdes

Dix rebelles indépendantistes kurdes et trois militaires ont été tués et cinq autres blessés, selon un dernier bilan, dans la nuit de mercredi à jeudi près de Semdini (province de Hakkari, sud-est de la Turquie). Les autorités régionales ont indiqué que l'accrochage armé entre les militants du PKK (Parti des travailleurs du Kurdistan, marxiste-léniniste) et les forces de l'ordre se poursuivait hier. Il s'agit de l'un des accrochages les plus meurtriers parmi les treize incidents qui ont

opposé les forces de l'ordre aux militants armés du PKK depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, le 19 juillet dernier. L'accrochage le plus meurtrier avait eu lieu le 1er avril dernier. Vingt rebelles kurdes et trois militaires — dont un officier de la gendarmerie lors de l'écrasement de son hélicoptère — avaient été tués et douze militaires blessés près de Nusaybin et Midyat, dans la province de Mardin (sud-est du pays) lors de cet accrochage sanglant.

LIBERATION 19.5.88

L'HUMANITE 18.5.88

► A DYABAKIR, en Turquie, les prisonniers politiques kurdes ont cessé la grève de la faim qu'ils observaient depuis une semaine après avoir obtenu des autorités le droit aux visites hebdomadaires de leurs parents, le droit de porter des vêtements civils et de parler kurde, langue interdite dans le pays, et l'accès à la presse.

Offensive iranienne

L'Iran a repris l'offensive, mercredi, dans le Golfe et sur le front en lançant, à quelques heures d'intervalle, une attaque contre un navire panaméen dans le détroit d'Ormuz et une opération terrestre dans le Kurdistan irakien. L'attaque navale n'a fait aucune victime, tandis que 1300 soldats irakiens auraient été tués, selon Téhéran, dans la bataille qui a eu lieu au nord-est de l'Irak.

MASSACRES AU KURDISTAN IRAKIEN

La France ne doit pas rester passive devant la guerre chimique menée contre les Kurdes

Malgré le flot des informations internationales, malgré l'horreur, le désarroi, l'impuissance où elles nous entraînent, il faut absolument aujourd'hui revenir à la surface de nous-même, réveiller notre conscience et notre intelligence puisque nous ne pouvons pas réveiller les morts du conflit Irak-Iran.

J'accuse, je proclame... tous ces mots ont déjà été utilisés mais je réclame le droit de leur redonner leur force pour me révolter contre les images de massacres des populations civiles au Kurdistan irakien que nous avons reçues sans explication, sans commentaire.

Une nouvelle doctrine médiatique serait-elle née, le silence des mots, le choc des photos? Certains pensent peut-être que devant un tel « spectacle », celui de ces femmes et enfants, de ces

amas de civils victimes de la guerre chimique, nous ne pouvons que nous taire. Oui s'il s'agissait d'un vœu de silence éternel de l'humanité tout entière : deuil et pénitence. Mais dans le monde actuel, il n'est vraiment pas juste que seuls les morts se taisent.

Il y a quarante ans, des images semblables avaient entraîné la constitution du tribunal de Nuremberg pour juger les crimes nazis. Aujourd'hui encore l'affaire Waldheim montre que ceux qui savaient ou qui auraient dû se douter et qui n'ont rien dit sont coupables au même titre que les bourreaux.

Il y a aujourd'hui environ 50 millions de Français qui savent que les populations civiles de la région frontalière entre l'Irak et l'Iran, appartenant à la minorité ethnique kurde, sont gazées dans leurs villages. Une sorte d'Oradour oriental en plein air.

Ils savent. Pourtant le scandale de cette guerre se concentre dans notre pays sur l'affaire Luchaire; une minable histoire de vente d'armes et de détournement de fonds sous couvert de financement des partis politiques. Minable,

▶ ▶ ▶
je pèse mes mots, cette affaire relève dans notre pays du pouvoir des juges et non des politiciens. Ceux-ci ont une autre tâche, un devoir et un pouvoir qu'ils sont seuls à détenir et qu'ils exercent en notre nom, celui du respect du droit international.

Il faut pourtant reconnaître de leur part une fâcheuse tendance à se soustraire à cette obligation. Une tendance sournoise même car on croirait facilement à les voir que ce droit international n'existe pas. Nos gouvernants s'inclinent sur ces médecins qui déposent un peu de baume sur le chaos, ils auraient mieux à faire.

Je voudrais dire aujourd'hui qu'il existe des moyens juridiques de mettre un terme aux atrocités de ce conflit et à ce conflit lui-même. Les

conventions de Genève adoptées sous l'égide de la Croix-Rouge réglementent strictement le droit de la guerre et la protection des populations civiles. Le contrôle du respect de ces obligations est confié par les États à la Croix-Rouge. Or celle-ci, qui avait enduré les horreurs nazies sans cesser son activité auprès des victimes, a lancé en 1983 un SOS, estimant devant l'ampleur des atrocités qu'elle ne pouvait assumer elle-même ce travail. Quels sont les États qui ont entendu cet appel qui leur redonnait toute la responsabilité du contrôle?

La convention sur le génocide adoptée en 1948 au lendemain de la guerre confie sa mise en œuvre aux États, mais aucun d'entre eux n'a encore jamais utilisé cette possibilité. Enfin de nom-

breux textes adoptés sous l'égide des Nations Unies auraient dû protéger ces morts. Mais pour cela, seuls les États, même un seul d'entre eux parfois, peuvent intervenir.

Le droit ne suffit pas, bien sûr, et une condamnation ne remplace pas une protection. La Charte des Nations Unies prévoit justement dans ces cas l'envoi de la police ou de l'armée internationale, les Casques bleus, pour sauver ce qui peut l'être avant de pouvoir rétablir un ordre juridique. Les Casques bleus sont présents au Liban, à Chypre, en Corée. Les Américains surveillent la frontière du Honduras, les Français celles du Tchad. Les militaires se déplacent plus facilement quand ils sont sous commandement national que pour faire respec-

ter les engagements internationaux.

Notre mauvaise conscience de marchands de canons ne devrait pas nous faire oublier que nous devons aussi porter l'habit du pompier dans cette région du monde. La France doit demander la convocation du Conseil de sécurité des Nations Unies, exiger la création d'une mission d'enquête internationale, et prendre avec les autres pays les mesures d'interposition et les sanctions qui s'imposent.

Courage, ardeur, paix civile, ces promesses, le peuple de France voudrait pouvoir les tenir devant les autres peuples. Il risque sinon de se réveiller un matin dans des vêtements beaucoup trop grands pour lui, ceux de ses valeurs.

EST ECLAIR 24.5.88

à l'Eden 260 scolaires ont été enthousiasmés par les chants la musique et la danse du Kurdistan

ROMILLY - Hier après-midi dans la salle Claude Lelouch à l'Eden des élèves des CM 1 et CM 2 de Romilly ont assisté au concert du groupe « Koma Zozan », invité du Centre Culturel Communal et de la Commission « Autres pays, autres cultures ». Cette troupe comprenant des musiciens, chanteurs et danseurs perpétue ainsi le folklore de ce pays d'une culture très riche et qui a reçu des apports de ses célèbres voisins l'Iran, l'Irak et la Syrie, ces ethnies sont d'ailleurs représentées dans le groupe « Koma Zozan ».

Pays déchiré qui n'a jamais obtenu son indépendance

réelle, le Kurdistan vit essentiellement par ses traditions et le spectacle de vendredi illustre parfaitement cet état de choses : les costumes, la musique, les chants et les danses permettent à ce peuple de conserver son folklore et de faire connaître son existence.

La musique rythmée du groupe « Koma Zozan » a beaucoup plu aux enfants qui n'hésitèrent pas à taper des mains en mesure.

A l'issue du spectacle les artistes du Kurdistan se rendirent au Conservatoire Municipal de Musique pour faire découvrir aux élèves de cet établissement la culture musicale de leur pays.

POLITIS-LE CITOYEN 26.5.88

Irak

Les Kurdes s'unissent contre Saddam Husseïn

Le numéro deux de l'Union patriotique du Kurdistan irakien (UPK), M. Noushiravan, a confirmé la création d'un « Front du Kurdistan irakien ». Ce front, qui disposera d'un comité militaire commun, est, selon ce dernier, le résultat de deux ans de négociations entre l'UPK et le Parti démocratique du Kurdistan (PDK) d'Irak de Massoud Barzani. Cette nouvelle coalition comprend, outre l'UPK et le PDK, le Parti socialiste du Kurdistan, le Parti socialiste kur-

de et le Parti démocrate du peuple kurde. Le Parti communiste irakien fait également partie de ce front.

M. Noushiravan a démenti les informations selon lesquelles le but de ce front était la création du « grand Kurdistan ». En réclamant l'autonomie pour le Kurdistan irakien, l'UPK est revenue sur sa volonté antérieure de démembrement de l'Irak tout en souhaitant la victoire de l'Iran. Il rejoint ainsi la position du PDK et de la République islamique d'Irak de ne pas bouleverser les frontières internationales en cas d'une victoire iranienne dans la guerre du Golfe persique.

LIBERATION 27.5.88

Turquie : incident avec des Kurdes

Dix rebelles indépendantistes kurdes et trois militaires ont été tués et cinq autres blessés, selon un bilan, dans la nuit de mercredi à jeudi près de Semdinli (province de Hakkari, sud-est de la Turquie), lors d'un accrochage, a annoncé jeudi l'agence turque Anatolie. Cet accrochage, qui se poursuivait hier, est l'un des plus meurtriers des treize incidents qui ont opposé les forces de l'ordre aux militants armés du PKK depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, le 19 juillet dernier.

LE MONDE 28.5.88

● TURQUIE : cinq militaires et douze rebelles tués au Kurdistan. — Jeux militants du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) et deux militaires turcs ont été tués dans la nuit du jeudi 26 au vendredi 27 mai lors d'un accrochage dans la province de Bingol, à l'est de la Turquie.

L'HUMANITE 28.5.88

COMBATS AU KURDISTAN DE TURQUIE

Deux combattants indépendantistes kurdes du PKK (Parti des travailleurs du Kurdistan) et deux militaires ont été tués dans la nuit de jeudi à vendredi au cours d'un accrochage à Yayladere (Kurdistan de Turquie). La veille, dix indépendantistes et trois soldats turcs avaient trouvé la mort à Semdinli, dans la province d'Hakkari. Cinq autres militaires avaient été blessés au cours des combats, parmi les plus sérieux depuis la reprise de la lutte armée par le PKK en août 1984.

SUD-OUEST 29.5.88

TURQUIE

Etat d'urgence dans neuf provinces

Une décision parlementaire a étendu hier l'état d'urgence à neuf provinces pour quatre mois supplémentaires, y compris dans la plus grande ville du pays Istanbul. Les autres provinces sont dans le sud, où les troupes gouvernementales se battent contre les autonomistes kurdes depuis 1984.

Dans l'état d'urgence, contrairement à la loi martiale, les pouvoirs d'urgence restent aux mains de gouverneurs civils. Ils peuvent imposer des couvre-feux, des interdictions de rassemblements ou de manifestations, interdire les grèves. Le ministre de l'Intérieur a annoncé que 47 soldats turcs et 47 civils ont été tués pendant les quatre derniers mois par les guerilleros kurdes.

AGENCE FRANCE PRESSE

Turquie-Kurdes

Onze villageois tués par des rebelles kurdes, selon des sources officielles

ANKARA, 8 mai (AFP) - Des rebelles kurdes ont tué samedi soir dans la province de Siirt (sud-est de la Turquie) onze villageois et emmené trois personnes vers une destination inconnue, a-t-on annoncé dimanche de sources officielles.

Selon cette source, un commando du PKK (Parti des travailleurs kurdes, interdit), a effectué une descente dans les villages de Tarakli et Uckardesler, fusillant onze habitants, dont quatre femmes, et enlevant trois personnes.

Depuis le début de l'année, 33 villageois et 19 soldats ont été tués par des rebelles, ont indiqué les autorités régionales.

Le PKK est la principale organisation kurde en lutte armée contre le pouvoir central d'Ankara.

Attaques de rebelles kurdes: 26 villageois tués, selon les autorités

ANKARA, 10 mai (AFP) - Vingt-six personnes ont été tuées au cours d'attaques perpétrées par des rebelles kurdes, samedi et dimanche, contre trois villages du sud-est de la Turquie, selon un bilan officiel établi par les autorités provinciales.

Un commando de séparatistes kurdes appartenant au Parti des Travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-leniniste) a attaqué samedi dernier deux villages voisins (Tarakli et Uckardesler), dans la province de Siirt (sud-est du pays), à une cinquantaine de km de la frontière syrienne) et ont fusillé 11 personnes, dont quatre femmes, a-t-on indiqué de même source.

Lors de sa fuite, le commando a enlevé trois autres villageois, qui ont été trouvés morts. L'un d'entre eux avait été décapité. Dans les villages, les rebelles avaient laissé un tract signé PKK qui indique: "Nous nous sommes vengés de la mort de nos 20 camarades".

Le 1er avril dernier, 20 rebelles kurdes avaient été tués par les forces de l'ordre opérant dans cette même région.

Vingt-quatre heures après ce premier massacre, un commando du PKK s'est attaqué au village de Behmenin, dans la province de Mardin (sud-est, limitrophe de la Syrie), tuant 12 personnes dont 8 enfants, ont encore précisé les autorités provinciales. Les victimes appartenaient à la famille du "protecteur du village", qui avait coopéré avec l'armée turque au cours de l'opération du 1er avril.

Selon le témoignage d'une fillette de sept ans, grièvement blessée, les assaillants ont appelé les "condamnés à mort" sur la place du village, les ont fusillés et ont lancé des grenades sur leurs maisons.

Les "protecteurs de villages", une sorte de milice armée locale entraînée par les autorités, assurent la surveillance des localités isolées et coopèrent avec les forces de l'ordre.

Trente policiers et militaires, 126 civils et 87 rebelles ont perdu la vie au cours des huit derniers mois, selon des indications de source officielle.

Le chiffre de victimes depuis la reprise de la rébellion kurde en août 1984 s'élèverait à plus de 1.500 morts, selon des sources bien informées.

Le gouvernement turc est convaincu que les rebelles s'infiltreront en Turquie à partir de la Syrie, où ils disposent de bases et de camps d'entraînement.

Trois gaz toxiques utilisés au Kurdistan, selon le Pr Heyndrickx

BRUXELLES, 11 mai (AFP) - Trois gaz différents ont été utilisés en mars dernier au Kurdistan par les Irakiens, a indiqué le professeur Aubin Heyndrickx, spécialiste belge de réputation mondiale en toxicologie qui avait été appelé à l'époque en consultation aux Nations-Unies à New York.

"Les investigations sur place et les analyses des échantillons provenant de cratères, résidus de bombes, terre, eau, pierre, et restes de vêtements et cheveux des intoxiqués ont prouvé sans discussion possible qu'au moins trois gaz ont été employés: cyanogène, gaz moutarde (yperite) et des gaz neurotoxiques", précise le Pr Heyndrickx dans un communiqué diffusé mercredi.

Selon lui, il y a eu 3.800 morts et 10.000 gazés à Halabja.

Raids irakiens à l'arme chimique dans le Kurdistan d'Irak: une centaine de civils tués, selon Téhéran

PARIS, 15 mai (AFP) - L'Iran a fait état dimanche de bombardements massifs irakiens à l'arme chimique, ces derniers jours, contre plusieurs localités du Kurdistan irakien (nord de ce pays), faisant "une centaine de morts et autant de blessés parmi la population kurde locale".

Selon Radio-Téhéran reçue à Paris, "l'aviation irakienne a bombardé à l'arme chimique, au cours des derniers jours, de nombreuses localités de la province d'Erbil, tuant au moins cent civils et blessant une centaine d'autres".

Un communiqué des Gardiens de la révolution iraniens, cité par la radio, a annoncé que les villages de Kuk-Tappeh, Asoar-Sutkeh, Maveleh, Parchenar, Cheikhan, Qaleh-Chir, ainsi que les régions de Chamran et de Zehzi, situées toutes dans la province d'Erbil, ont été bombardées à l'arme chimique.

De son côté, l'agence IRNA, reçue à Paris, a annoncé que ces attaques se sont poursuivies dimanche. "Huit appareils irakiens, selon IRNA, ont bombardé dimanche à l'arme chimique ces mêmes localités, ainsi que plusieurs autres, dans la province d'Erbil, tuant et blessant des femmes et des enfants".

L'Irak, rappelle-t-on, avait employé ces armes les 17 et 18 mars dernier contre la région de Halabja (Kurdistan d'Irak) faisant 5.000 morts et autant de blessés, selon Téhéran.

Huit morts dans un accrochage avec des rebelles kurdes en Turquie

MARDIN (Turquie), 16 mai (AFP) - Sept rebelles indépendantistes kurdes et un militaire ont été tués dans la nuit de samedi à dimanche près de Derik (province de Mardin, sud-est de la Turquie), lors d'un accrochage, indique la presse turque dans ses éditions de lundi.

Il s'agit d'un des accrochages les plus importants parmi les douze qui ont opposé les forces de l'ordre et les militants armés du parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste) depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, le 19 juillet dernier, soulignent les observateurs.

Depuis cette date, les huit provinces de l'Anatolie de l'est et du sud-est, à population majoritairement kurde, où le PKK est très actif, sont soumises à l'état d'urgence.

L'accrochage le plus meurtrier avait eu lieu le 1er avril dernier et vingt rebelles kurdes avaient été tués par les forces de l'ordre opérant près de Nusaybin et Midyat, dans la province de Mardin. Pour venger la mort de leurs camarades, le PKK avait assassiné 26 civils le 10 mai dernier, dans cette même région.

Selon un bilan non-officiel, près de 100 séparatistes kurdes ont été tués par les forces de l'ordre depuis juillet dernier, date de la nomination d'un "super-gouverneur" civil doté de pouvoirs d'exception pour le sud-est du pays par le gouvernement de M. Turgut Ozal.

Toujours selon un bilan non-officiel, près de 1500 personnes (militaires, policiers, civils et rebelles) ont trouvé la mort depuis le début des opérations armées de la guérilla kurde en août 1984.

Plus de 3.000 Irakiens réfugiés en Iran à la suite des récents emplois d'armes chimiques par Bagdad, selon Téhéran

PARIS, 18 mai (AFP) - Plus de trois mille Irakiens, dont des femmes et des enfants kurdes, se sont réfugiés en Iran au cours de ces dernières 24 heures, a annoncé mercredi Radio-Téhéran captée à Paris.

"Refoulées par des bombardements irakiens à l'arme chimique sur des villes du nord de l'Irak, plus de 3.000 personnes se sont réfugiées en Iran" et ont été accueillies dans une ville du nord-ouest du pays, a indiqué la radio.

Selon un porte-parole de l'Union patriotique du Kurdistan irakien (UPK, opposé au régime irakien) à Paris, 60 civils ont été tués et 50 autres blessés à la suite d'une attaque irakienne au gaz moutarde et à l'arme chimique le 15 mai dernier, dans le Kurdistan irakien.

L'agence iranienne IRNA avait fait état d'un bombardement irakien à l'arme chimique mardi sur cinq villages du nord-ouest de l'Irak, faisant plus de 200 morts civils. Cependant la radio iranienne captée à Paris a fait état mercredi d'un bilan moins lourd. Selon elle, "plus de cinq personnes" ont été victimes de ces raids.

PARIS, 18 mai (AFP) - Les forces iraniennes ont lancé dans la nuit de mardi à mercredi une opération baptisée "Beit-ul moqaddas 6" près des hauteurs d'Asus, dans le nord-est de l'Irak, à l'est de la ville de Doukan, indique mercredi matin l'agence iranienne de presse IRNA reçue à Paris.

Selon l'IRNA qui précise que cette opération a été menée en riposte aux "agissements irakiens" de samedi dernier dans le Golfe et aux attaques irakiennes contre des villages iraniens frontaliers, les pertes irakiennes sont importantes et se soldent par 1.300 victimes et 320 officiers faits prisonniers.

Par ailleurs, toujours selon l'IRNA, deux cents personnes ont été tuées mardi au cours d'un bombardement de l'aviation irakienne à l'arme chimique contre cinq villages dans le nord-ouest iranien (Kurdistan), près de Sardasht et Urumiyeh.

Selon l'agence iranienne, l'attaque a eu lieu à 11H30 GMT contre les villages de Marzanabad et Beetoush, près de la ville frontalière de Sardasht, et de Mullah-sheikh, Bezileh et Shinto dans le district Allan, près d'Urumiyeh.

D'autre part, Radio Téhéran captée à Paris, précise que la délégation iranienne aux Nations-Unies a protesté auprès du secrétaire général de l'ONU, M. Pérez de Cuellar, contre l'usage par l'Irak d'armes chimiques. La délégation a demandé l'application de la résolution 612 selon laquelle "des sanctions internationales doivent être prises à l'encontre de l'Irak si ce pays utilise à nouveau des armes chimiques".

Par ailleurs, selon un porte parole de l'Union Patriotique du Kurdistan (UPK) à Paris, 60 civils ont été tués et 50 autres blessés au cours d'une attaque au gaz moutarde et à l'arme chimique, le 15 mai au Kurdistan irakien.

L'opération, effectuée par 10 avions, à 05h15 locales, a touché 10 villages kurdes de la région de Khoshnawati dans le Kurdistan irakien, a précisé le porte parole.

HAKKARI (Turquie), 26 mai (AFP) - Dix rebelles indépendantistes kurdes ont été tués et deux militaires ont été blessés dans la nuit de mercredi à jeudi près de Semdinli (province de Hakkari, sud-est de la Turquie), lors d'un accrochage, a annoncé la presse turque dans ses éditions de jeudi.

Il s'agit de l'un des incidents les plus importants parmi les treize qui ont opposé les forces de l'ordre aux militants armés du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste) depuis la levée de la loi martiale en Anatolie orientale, le 19 juillet dernier, selon les observateurs. Depuis cette date, les huit provinces de l'Anatolie de l'est et du sud-est, à population à majorité kurde, sont soumises à l'état d'urgence. Le PKK est très actif dans ces régions.

L'accrochage le plus meurtrier avait eu lieu le 1er avril dernier: vingt rebelles avaient été tués par les forces de l'ordre opérant près de Nusaybin et Midyat, dans la province de Mardin. Dans un autre accrochage sanglant, le 16 mai dernier, sept autres rebelles avaient trouvé la mort, toujours dans la province de Mardin.

Un véritable état de guerre se poursuit dans cette région orientale de l'Anatolie, où, avec l'arrivée du printemps, les forces de l'ordre et le PKK viennent d'entamer une lutte sans merci qui pourrait durer tout l'été, estiment les sources bien informées.

Selon un bilan non-officiel, plus de 100 séparatistes kurdes ont été tués par les forces de l'ordre depuis juillet dernier, date du passage de l'état de siège au régime d'état d'urgence dans cette partie lointaine de la Turquie.

Toujours selon un bilan non-officiel, près de 1.500 personnes (militaires et policiers, civils et rebelles) ont trouvé la mort depuis le début des opérations armées de la guérilla kurde, en août 1984.

La banlieue de Marivan pilonnée par l'artillerie irakienne, selon Téhéran

PARIS, 30 mai (AFP) - La banlieue de la ville iranienne de Marivan (province du Kurdistan, nord-ouest) a été pilonnée, dans la nuit de dimanche à lundi par l'artillerie irakienne, a rapporté l'agence iranienne IRNA, reçue à Paris.

Selon IRNA, qui n'a pas donné de précisions sur "les dommages causés" par cette attaque, "après une trêve d'un mois, Bagdad a repris le pilonnage de la ville de Marivan".

Richard Cowper, recently in Semdinli, reports on a violent opening to this year's guerrilla campaign

Turkish army takes initiative in war against Kurds

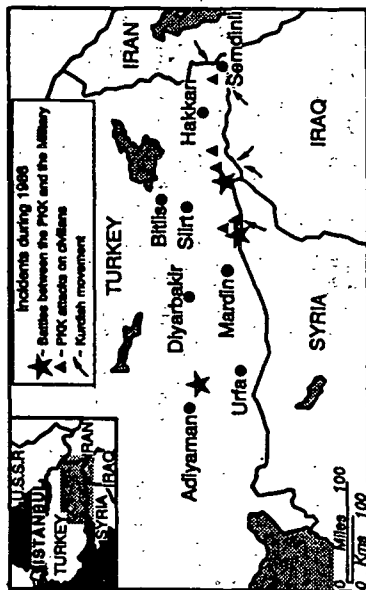
FEARS EARLIER this year that a power vacuum in Kurdish north eastern Iraq might add a dangerous new dimension to Turkey's own war against Kurdish guerrillas have now disappeared.

But if the opening months of this year's Kurdish guerrilla campaign in Turkey are any indication, 1988 could be the bloodiest year yet in the bitter four-year independence struggle of the Marxist Kurdish Workers Party (PKK).

The PKK started its attacks at the end of March, as the winter snows began to give way to spring. Since then almost 100 people have been killed in the 11 wild and mountainous southern eastern provinces which are still under a state of emergency. The death toll in this often fratricidal and little reported guerrilla war has risen to over 1,000 in the last four years.

There is no general rebellion among Turkey's Kurdish population and it is generally agreed that there is no chance of the PKK alone winning its struggle to create a separate state. Turkey is home to about half the 20m Kurds who live in a region where the borders of Turkey, Iraq, Iran and the Soviet Union converge, and there is little evidence of close military co-operation between the PKK and much stronger Iraqi and Iranian Kurdish guerrilla groups.

But in March the Turkish Gov-

east.

For the first time this year the security forces, acting on intelligence information, are attempting to operate seek-and-destroy missions rather than simply reacting to attacks from the PKK. It is estimated to have over 1,000 well-armed guerrillas at its disposal inside Turkey and in camps in Iran, Iraq and Syria.

But apart from one pitched battle in April in which troops killed 20 guerrillas and lost four soldiers, the Turkish security forces so far appear to have met with only limited success. A mainly conscript army still has to bear the brunt of the security role and of the 55,000 or so men believed to have been put in the field specifically to deal with the PKK. Most are relatively inexperienced soldiers.

A tour through the region from mountainous Semdinli in the far south east (wedged in by Iraq on one side, Iran on the other), to Sirt, north of the border with Syria and the capital of Diyarbakir to the west, is to travel through classic guerrilla country. The valleys and plains bristle with army camps, police checkpoints and military airports, while the hills and mountains, rising in places such as Hakkari to over 14,000 feet, offer summer grazing for countless flocks of sheep and provide a home to eagles and guerrillas alike.

Mr Abdullah Ocalan, the

leader of the PKK and reputed to live in the capital of neighbouring Syria, has been quoted as saying that this year he will take the war into Turkish cities and towns rather than the west, some of which have large Kurdish immigrant populations.

So far there have been no major attacks outside the south east, but on May 1 security forces surrounded and killed two PKK guerrillas in an Istanbul slum-house in the district of Okmey-dani.

The authorities argue with some conviction that a terrorist campaign in the cities will be much harder to organise than in the wild mountainous countryside of the south east, where the PKK has a level of support from the local population, the majority of whom are Kurds. But senior army commanders are said to be treating the threat seriously - last summer there was a Kurdish attack on an Istanbul police station.

The chances of the Kurds ever winning a national homeland in Turkey are tiny. But in a country where one-fifth of the population is said officially not to exist and is not allowed under penalty of imprisonment to speak its own language, print or read books in Kurdish or even to organise cultural groups, the issue has the potential to remain a bloody thorn in the side of the Republic for decades to come.

roads, electricity, television and irrigation to the country's most underdeveloped region was also set in train.

But much of this was anathema to the military. They forced the social democrat government of Mr Bulent Ecevit to impose martial law in April 1979 and moved steadily to crush any visible manifestation of Kurdishness, throwing all identifiable Kurdish leaders (including one of Mr Ecevit's ministers) into gaol.

The military in effect staked everything on a policy of violence. The response, after several years of more moderate leaders, was the appearance of the violent PKK as a powerful single force in what had been a highly divided political scene.

When the Turkish PKK launched its first attacks in August 1984 the authorities and the army were caught totally unprepared and soldiers with no experience of fighting a guerrilla war were widely seen to have been incapable of dealing with the problem.

The authorities have now set up special police commando units which have organised an intelligence network and launched a village militia protection movement which is said to have 10,000 armed members.

In July last year the Government appointed Mr Hayri Kozakcioglu, an ex-Istanbul police chief with an intelligence background, to co-ordinate policy in the south

east.

For the first time this year the security forces, acting on intelligence information, are attempting to operate seek-and-destroy missions rather than simply reacting to attacks from the PKK. It is estimated to have over 1,000 well-armed guerrillas at its disposal inside Turkey and in camps in Iran, Iraq and Syria.

But apart from one pitched battle in April in which troops killed 20 guerrillas and lost four soldiers, the Turkish security forces so far appear to have met with only limited success. A mainly conscript army still has to bear the brunt of the security role and of the 55,000 or so men believed to have been put in the field specifically to deal with the PKK. Most are relatively inexperienced soldiers.

A tour through the region from mountainous Semdinli in the far south east (wedged in by Iraq on one side, Iran on the other), to Sirt, north of the border with Syria and the capital of Diyarbakir to the west, is to travel through classic guerrilla country. The valleys and plains bristle with army camps, police checkpoints and military airports, while the hills and mountains, rising in places such as Hakkari to over 14,000 feet, offer summer grazing for countless flocks of sheep and provide a home to eagles and guerrillas alike.

Mr Abdullah Ocalan, the

leader of the PKK and reputed to live in the capital of neighbouring Syria, has been quoted as saying that this year he will take the war into Turkish cities and towns rather than the west, some of which have large Kurdish immigrant populations.

So far there have been no major attacks outside the south east, but on May 1 security forces surrounded and killed two PKK guerrillas in an Istanbul slum-house in the district of Okmey-dani.

The authorities argue with some conviction that a terrorist campaign in the cities will be much harder to organise than in the wild mountainous countryside of the south east, where the PKK has a level of support from the local population, the majority of whom are Kurds. But senior army commanders are said to be treating the threat seriously - last summer there was a Kurdish attack on an Istanbul police station.

The chances of the Kurds ever winning a national homeland in Turkey are tiny. But in a country where one-fifth of the population is said officially not to exist and is not allowed under penalty of imprisonment to speak its own language, print or read books in Kurdish or even to organise cultural groups, the issue has the potential to remain a bloody thorn in the side of the Republic for decades to come.

leader of the PKK and reputed to live in the capital of neighbouring Syria, has been quoted as saying that this year he will take the war into Turkish cities and towns rather than the west, some of which have large Kurdish immigrant populations.

So far there have been no major attacks outside the south east, but on May 1 security forces surrounded and killed two PKK guerrillas in an Istanbul slum-house in the district of Okmey-dani.

The authorities argue with some conviction that a terrorist campaign in the cities will be much harder to organise than in the wild mountainous countryside of the south east, where the PKK has a level of support from the local population, the majority of whom are Kurds. But senior army commanders are said to be treating the threat seriously - last summer there was a Kurdish attack on an Istanbul police station.

The chances of the Kurds ever winning a national homeland in Turkey are tiny. But in a country where one-fifth of the population is said officially not to exist and is not allowed under penalty of imprisonment to speak its own language, print or read books in Kurdish or even to organise cultural groups, the issue has the potential to remain a bloody thorn in the side of the Republic for decades to come.

Nouveau bilan d'accrochages avec des rebelles kurdes dans le sud-est de la Turquie: 13 morts

HAKKARI (Turquie), 26 mai (AFP) - Dix rebelles indépendantistes kurdes et trois militaires ont été tués et cinq autres blessés, selon un dernier bilan, dans la nuit de mercredi à jeudi près de Seadinli (province de Hakkari, sud-est de la Turquie), lors d'un accrochage a annoncé jeudi l'agence turque semi-officielle Anatolie.

Les autorités régionales ont indiqué que l'accrochage armé entre les militants du PKK (Parti des Travailleurs du Kurdistan, marxiste-léniniste) et les forces de l'ordre se poursuivait jeudi, a rapporte l'agence Anatolie.

Il s'agit de l'un des accrochages les plus meurtriers parmi les treize incidents qui ont opposé les forces de l'ordre aux militants armés du PKK depuis la levée de la loi martiale en Anatolie Orientale, le 19 Juillet dernier, selon les observateurs.

L'accrochage le plus meurtrier avait eu lieu le 1er avril dernier. Vingt rebelles kurdes et trois militaires --dont un officier de la gendarmerie lors de l'écrasement de son hélicoptère-- avaient été tués et douze militaires blessés près de Nusaybin et Midyat, dans la province de Mardin (sud-est du pays) lors de cet accrochage sanglant.

HERALD TRIBUNE

10.05.88

Turkey Says Rebel Kurds Slaughter 25 Villagers

By Alan Cowell

New York Times Service

ANKARA — In a dramatic resurgence of violence, Kurdish separatist guerrillas in eastern Turkey were reported Monday to have massacred at least 25 civilians in two remote villages near the borders with Iraq and Syria.

The attacks near the towns on Sirmak on Saturday and Nusaybin on Sunday were the first of their scale this year in a four-year guerrilla campaign that has claimed the lives of 185 Turkish troops, around 480 Kurdish civilians and about 200 guerrillas.

Turkish news reports from the southeastern region and officials in Ankara said the Marxist Kurdish Workers Party killed the civilians to defy recent government statements that the insurrection is under control and to demonstrate that their campaign is continuing.

The Kurdish Workers Party says it is fighting for a separatist state among the Kurdish minority of eight million in eastern Turkey. Turkey strongly rejects separatist demands and Ankara's official policy does not acknowledge the existence of a separate, Kurdish identity.

The Kurdish language is not taught in the schools of the depressed, mountainous region, where the government says it is spending \$1 million per day on development programs.

The insurgency ranks among the most worrisome problems confronting Turkey, a North Atlantic

Treaty Organization member on the alliance's eastern border with the Soviet Union and host to several U.S. military bases.

Usually, guerrilla activity dwindles during the harsh winters of the southeast. Last month, moreover, government forces said they had killed 20 separatists and, during a tour of the region in recent days, Interior Minister Mustafa Kalemlı said security forces had the situation under control.

While the minister was still in the region, however, guerrillas raided a village near Sirmak on Saturday night, killing 14 persons.

Late Sunday night, according to official accounts, a group of about 40 insurgents raided the Mehmenin hamlet near Nusaybin and killed 11 members of the same family, including a 2-month-old baby.

The insurgents were said to have told other residents that they were avenging the deaths of 20 of their comrades killed in a nearby hamlet last month.

Kurds are a transnational group, numbering some 20 million, who form minorities in Iran, Iraq, the Soviet Union and Syria as well as Turkey. In a complex tangle of allegiances, Iraqi Kurds have won Iranian support for their campaign against Baghdad, while Iranian Kurds have Iraq's support in their fight against Tehran.

HÜRRIYET 4.05.88

PKK sorumlusuna ölüm emri

● Mardin bölgesinden sorumlu Mehmet Emin Aslan'ın ajanlığı konusunda endişeleri olduğunu belirten PKK liderinin, Aslan'ın görüldüğü yerde öldürülmesini istediği bildiriliyor.

DİYARBAKIR, (hha) - PKK'nin Mardin bölgesinde son 1 yıl içerisinde 54 militanını yitirmesi üzerine durum değerlendirmesi yapan lider Abdullah Öcalan'ın, örgütün "Eyalet Sorumlusu" Mehmet Emin Aslan'ı ajanlıkla suçladığı öğrenildi. Öcalan'ın, Aslan'ın görüldüğü yerde öldürülmesini emrini verdiği öne sürüldü. Halen Suriye'nin Başkenti Sam'da olduğu bildirilen PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın merkez komite üyelerinden bazılarıyla bir toplantı yaptığı bildirildi. 54 militanın çatışmalarda öldüğünü anımsatan Öcalan'ın, bunların, "Eyalet Sorumlusu", Sabri kod adlı merkez komite üyesi Mehmet Emin Aslan'ın hatalarından kaynaklandığını öne sürdüğü öğrenildi. Bu arada Federal Almanya'da, bildiri dağıtan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK), Türkiye'deki turistlik tesislerin bombalanacağını kaydetti.

Ölüm fermanlı PKK sorumlusu Emin Aslan

MİLLİYET

5.05.88

Kızıltepe'de PKK baskını

● Ertuğrul PİRİNÇİOĞLU

● DİYARBAKIR

BİR grup PKK militanı, dün gece saat 24.00 sıralarında Kızıltepe Hükümet Konağı'na bir baskın düzenlediler, bu arada güvenlik güçleri ile yapılan silahlı çatışmada 4 polis 3 sivil olmak üzere 7 kişi yaralandı.

Gazeteyi baskıya verdiğimiz günlerde muhabirimiz teröristlerle güvenlik kuvvetleri arasındaki silahlı çatışmanın devam ettiğini bildirdi.

For Ozal, the 'Magic' Is Gone

Inflation Erodes Popularity of Turkish Prime Minister

By Alan Cowell

New York Times Service

ISTANBUL — The newspapers here are no friends of Prime Minister Turgut Ozal, and so it seemed the norm when an editor compared the Turkish leader's fortunes to those of a fairy-tale magician well past the hour when miracles turn to mush.

In Mr. Ozal's first four years in office, the journalist, Ertural Ozkok, said, the prime minister wielded economic policy that resembled a magic wand. He would wave it over a melon, and the melon became a royal carriage.

Now he waves it, the journalist said, and the melon remains a melon.

The criticism of Mr. Ozal is not confined to editors and journalists, but has spread among many Turks who have found that a cab ride costs twice as much as it did a year ago and that nothing seems immune to inflation.

Mr. Ozal, champion of the dominant center-right in Turkey and architect of economic changes compared in style to those of Prime Minister Margaret Thatcher of Britain, is seven months into his second term of office.

His re-election in November and the events that led up to it were cited by many commentators as a sign of many things: a yearning for stability after urban terrorism claimed thousands of lives in the late 1970s, and a yearning, too, for democracy after rule by the generals from 1980 to 1983.

Casting himself as statesman rather than technocrat or economic czar, Mr. Ozal has moved to shore up the borders of his country of 55 million people against real and potential adversaries.

He has struck the beginnings of a peace with Greece and has reaffirmed his neutrality in the Gulf War to Iran and Iraq.

Yet, questions and problems

continue to turn on issues such as human rights and democracy, a personality depicted by commentators as increasingly prickly and, most of all, an economic performer that has eroded Mr. Ozal's popularity.

To help win the election, the government pumped the equivalent of millions of dollars into the economy, giving municipalities large sums, paying farmers for their crops in lump sums rather than by installment, and in effect giving government employees an extra month's wages, the specialist said.

At the same time, basic prices were kept low. After the election, according to the specialist, who asked not to be identified, inflation soared, hitting 100 percent by the end of the year and forcing Mr. Ozal to declare price increases on basic commodities such as gasoline.

In the preceding years, Mr. Ozal

had boosted exports from \$2 billion to \$10 billion a year and imparted a new sense of self-confidence to Turkish businessmen. But the growth was fueled in part by borrowing that sent the foreign debt soaring from \$18 billion in 1983 to a current \$38 billion, a Western specialist said. That drains the economy and costs \$7.1 billion a year to repay.

Politically, the impact of economic troubles showed up in newspaper opinion surveys indicating a dramatic turn of sentiment. In last year's election, Mr. Ozal won 36 percent of the vote, which enabled him to take 290 of the 450 parliamentary seats. In an opinion survey published last month by the newspaper Milliyet, however, only 23.3 percent of 1,325 Turks said they would vote for his Motherland Party again.

A Turkish official said that Mr.

Ozal had revised his view of the political impact of inflation. Before the election, the prime minister said it would not matter, the official said. Now he is saying that unless it is brought under control, his party will not be able to stay in power.

The price increases, a Western specialist said, have brought inflation down to about 75 percent a year, still far higher than many can bear.

"We sense a great discontent in the people," Mr. Ozkok, the Ankara editor of Hurriyet newspaper said in an interview. "Their standard of living has dropped. And Ozal has lost the ability to explain to them what's happening."

When the International Press Institute met here last week, Turkish newspaper editors accused him of running a government that detained journalists.

Mr. Ozal retorted that the score or more detainees in question were pamphleteers, not bona fide journalists, but the taunt touched sensitive nerves. In a country striving for acceptance as Westernized and European in outlook, government opponents seize gladly on indications that Turkish democracy has frail roots, that the country's human rights record is flawed and that its economy does not measure up to European standards.

By a coincidence, the Istanbul meeting coincided with a resurgence of Kurdish separatist violence in eastern Turkey. Twenty-five civilians were killed in two attacks by insurgents seeking an independent state for the country's Kurdish minority of eight million.

"Ozal can say he's tackling the human rights issues," a Western diplomat said. "But the Kurds are a much more difficult problem."

TERCÜMAN 7.05.88

Alman Dışişleri Bakanlığı, PKK'nın tehdidine karşı açıklama yaptı:

"Türkiye'ye gitmenizde herhangi bir sakınca yoktur"

BONN (Tercüman) Federal Dışişleri Bakanlığı, bir süre önce PKK/ERNK adına yayınlanan ve Alman turistleri, Türkiye'ye gittikleri takdirde ölümle tehdit eden bildiri ile ilgili olarak bir açıklama yaptı.

Federal Dışişleri Bakanlığı, Alman turistlerin Türkiye'ye gitmelerinde herhangi bir sakınca olmadığını belirttikçe, "Bugüne kadar Türkiye'de hiç bir turistik tesis bombalanmadı. Türkiye'ye gidecek olan Alman turistler, hem Türk makamlarından, hem de Alman konsolosluklarından bilgi alabilirler, dedi.

MİLLİYET 2.05.88

28 milletvekilinin "anadili" Kürtçe

Meclis'te "dil" anketi

● 2000'e Doğru dergisinin yaptığı ankete katılan 9 ANAP'lı, 15 SHP'li ve 4 DYP'li parlamenter, anadillerinin "Kürtçe" olduğunu söylediler

MİLLİYET HABER MERKEZİ

TÜRKİYE Büyük Millet Meclisi'ndeki 97 milletvekilinden 29'u "Ana diliniz nedir?" sorusunu "Kürtçe" diye yanıtladı. SHP Milletvekili Abdullah Baştürk, ana dilinin Uygurca olduğunu söylerken, bazı milletvekilleri, anketi saçma bulduklarını, bazıları da Meclis çatısı altında "Kürtçe" diyecek milletvekili çıkmayacağını ileri sürdüler. ANAP Rize Milletvekili Mustafa Nazikoğlu, ana dilinin Lazca olduğunu söyledi.

"KÜRTÇE" DİYENLER

2000'e Doğru dergisinin yaptığı ankete, ana dilleri sorulan milletvekillerinden 63'ü "Türkçe" yanıtı verdi. Bunlar arasında Doğu Anadolu Bölgesi'nden İhsan Bedirhanoğlu da vardı. Büyük çoğunluğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden seçilmiş, "Kürtçe" cevabı veren milletvekillerinden 9'u ANAP'lı, SHP milletvekillerinden 15'i, DYP milletvekillerinden de 4'ü "Kürtçe" şeklinde cevaplandırdı. Kürtçe cevabı verenler partilere göre şöyle:

ANAP: Mustafa Demir (Şanlıurfa), Naim Geylani (Hakkâri), Alaattin Fırat (Muş), Nurettin Dilek (Diyarbakır), Nurettin Yılmaz (Mardin), M. Emin Seydağlı (Muş), Mubeytin Mutlu (Bilis), Reşit Çelik (Van), Behir Çelebioğlu (Mardin), Mehdi İplik (Muş).

SHP: Cumhur Keskin (Hakkâri), Fuat Atalay (Diyarbakır), Kamer Genç, O. Veli Yıldırım (Tunceli), Adnan Ekmen (Mardin), Saib Sümer (Diyarbakır), Egref Erdem (Ankara), M. Ali Eren (İstanbul), Hüsnü Okcuoğlu (İstanbul), İbrahim Aksoy (Malatya), Mehmet Kahraman (Diyarbakır), Ekin Dikmen (Çel), İbrahim Binici (Bingöl), Mahmut Ahnak (Kars), Ahmet Türk (Mardin).

DYP: Abdülkadir Ceylan (Siirt), Süleyman Çelebi (Mardin), Ferit Bora (Diyarbakır), A. Rıza Sepitöğlü (Elazığ).

BAŞKA BİR DİL

Ana dilinin Kürtçe ve Kürtçe di-

şında başka bir dil olduğunu söyleyen milletvekilleri de şöyle:

Orhan Şendağ (DYP-Adana) Arapça, Abdullah Baştürk (SHP-İstanbul), Uygurca, Kutbettin Hamidi (ANAP-Siirt) Arapça, Mustafa Nazikoğlu (ANAP-Rize), Lazca. "YORUM YOK"

"Ana diliniz nedir?" sorusuna yorumuz cevap veren milletvekilleri de oldu. SHP Milletvekili Hikmet Çetin, "Grup başkanvekilli olarak bu konuda konuşmak istemiyorum" dedi. ANAP Bilis Milletvekili Kâmrân İnan da, "Beni affedin. Anket yapmış geçtim. Prensipten dolayı bu tür anketlere cevap vermiyorum" cevabını verdi. ANAP Malatya Milletvekili Bülent Çaparoğlu da bu konuyu telefonda değil, yüz yüze konuşmak istediğini belirtti.

"KÜRTÇE ÇIKMAZ"

Sivas ANAP Milletvekili Ömer Günbulut, ankete "Meclis çatısı altında Kürtçe diyen çıkmaz" cevabını verdi. Yine ANAP Ağrı Milletvekili Mehmet Yaşar da, "İngilizce mi diyeyim yani?" şeklinde konuştu.

Ağrı ANAP Milletvekili Cezmi Erat, "Böyle saçma bir anketi ilk kez duydum. Ben İngiliz miyim? Tabii Türkçe" diye konuştu. Adıyaman ANAP Milletvekili Zeynel Aslan da, "Başka dil mi söyleyemeyiz istersiniz? Adıyamanlıyım, ama Türkçedir" cevabını verdi. ANAP Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Demir, Kürtçe ve Türkçeyi birlikte öğrendiğini belirterek, çocuklarını da büyüdükten sonra Şanlıurfa'ya götürüp Kürtçe öğreteceğini söyledi.

ANAP Şanlıurfa Milletvekili Murat Batur, sorunun saçma olduğunu bildirdi. Siirt DYP Milletvekili Abdülkadir Ceylan, Kürtçe cevabını verdikten sonra, "Bu yaşta sonra yalan mı söyleyeceğim. Ben Türkçeyi 7 yaşında öğrendim" dedi. Diyarbakır ANAP Milletvekili Nurettin Dilek, annesinin hâlâ Kürtçe bilmediğini söyledi. Malatya SHP Milletvekili İbrahim Aksoy, "Türkçeyi öğrenmek için okulda az sopa yemedim" cevabını verdi.

"Teslim ol" çağrısına uymayan 7 terörist, ölü olarak ele geçirildi

DERİK (A.A.)-Mardin'in Derik ilçesine bağlı Bayraklı köyünde güvenlik kuvvetlerinin "Teslim ol" çağrısına uymayan 7 bölücü terörist ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada 2 polis memuru da yaralandı.

A.A. muhabirinin edindiği bilgiye göre, bölücü bir grubun Derik ilçesine bağlı Bayraklı köyünde gizlendiği istihbaratının alınması üzerine teröristlerin bulunduğu evin çevresi dün gece saat 00.30 sıralarında güvenlik kuvvetlerince sarıldı. İçeride oldukları tespit edilen teröristlere "Teslim ol" çağrısında bulunuldu. Çağrıya ateşle karşılık verilmesi üzerine çıkan çatışma 02.00'ye kadar sürdü ve evdeki 7 bölücü terörist ölü olarak ele geçirildi. Olayda, kimliği henüz açıklanmayan bir er şehit oldu, 2 polis memuru da yaralandı.

Silahlı çatışmada ölü ele geçirilen teröristlerden birinin, bir süre önce bölü-

cü örgüt tarafından halkın da "vur" emri çıkarıldığı iddia edilen Mehmet Emin Aslan'ın öldürüldü. Mehmet Emin Aslan'ın yanına öldürülen teröristlerden Sadık Kodacı, Mevlâ Tokyay ve Mehmet Aksoy'un da kimlikleri belirlendi. Ölü ele geçirilen öteki teröristlerin kimliklerinin belirlenmesine çalışılıyor.

Öldürülen teröristlerin üzerinde 5 kalenlikof marka otomatik silah, bir M-16 tüfek, 7 el bombası, çok sayıda mermi ve örgütsel doküman ele geçirildi.

Çatışmanın olduğu köyüne gelen Asayiş Bölge Komutanı Korgeneral Hulusi Sayın, Mardin Jandarma Tugay Komutanı Tuğgeneral Turhan Bedirhan ve Mardin Emniyet Müdürü Aydın Genç olay hakkında bilgi aldılar.

Bölgede çok yönlü arama ve operasyonlara devam ediliyor.

Sınır güvenliği, Jandarma Genel Komutanlığı'ndan alınarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na veriliyor

Sınırdaki nöbet devri

Uzman Jandarma

Jandarma alımını sağlamak için bir kanun teklifi hazırlandığını belirten Kalemli, "Uzman jandarma yetiştirmek için okul açacağız" dedi

Kenan KURTKAYA

ANKARA. (Tercüman)- İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli, uzun süredir gündemde bulunan "sınır güvenliğinin Jandarma Genel Komutanlığı'ndan alınarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devri" işlemine başlanılarak yıl sonuna kadar "kademe kademe" tamamlanmasının planlandığını bildirdi.

Kalemli, TERCÜMAN'a yaptığı açıklamada, Kara Kuvvetleri'ne devir işlemine Hatay ve Gaziantep illerindeki Suriye sınırını koruyan 23. Jandarma Tugay'ından başlanacağını ifade etti. Kalemli, 23. Tugay'ı takiben, sırasıyla Şanlıurfa, Mardin ve Hakkâri'nin bir bölümündeki Suriye, Irak ve İran'la sınırı koruyan 22. Jandarma Tugay bölgesinin, son olarak da Hakkâri'nin geri kalan kısmı ile Van ilindeki İran'la olan Doğu sınırını koruyan 21. Jandarma Tugay bölgesinin Kara Kuvvetleri'ne devredilmesinin planlandığını anlattı.

Kalemli, Jandarma Genel

Komutanlığı'na uzman jandarma alımını sağlamak üzere bir kanun tasarısı hazırlandığını ve mart ayı içerisinde Başbakanlık'a sunulduğunu da belirterek, uzman jandarma yetiştirmek için bir okul açılması konusunda çalışma yapıldığını bildirdi.

JANDARMANIN İMKANI ARTIRILACAK

Jandarmanın gece daha rahat hareket etmesine imkân tanıyan özel araç, gereç ve teçhizat alımı konusuna büyük önem verdiklerini anlatan Kalemli, bu amaçla yıl içinde 50 adet gece görüş gözlüğü, 4 bin adet gaz maskesi, 5 bin adet çelik başlık, bin adet subay el dürbünü ve 12 bin 500 adet fiber başlık alınacağını söyledi.

Jandarmaya ait 83 adet tesisin hizmete sokulmasının da hedeflendiğini belirten Kalemli, Mardin'in Nusaybin ve Cizre ilçesi arasındaki Suriye sınırında yapılmakta olan fiziki güvenlik sistemi inşaatını da bu yıl içerisinde bitirmeyi hedeflediklerini sözlerine ekledi.

Mardin Kızıltepe'deki "muamma baskın"dan bir gün sonra Diyarbakır'da da silahlar konuştu

Güneydoğu'da birşeyler oluyor...

Komutanlardan sonra

İçişleri Bakanı da hassas bölgede

Emniyet Genel Müdürü ile beraber Diyarbakır'a gelen Kalemli, "Genelkurmay Başkanı'yla aynı zamanlarda buralarda bulunmamız tesadüf" dedi.

DİYARBAKIR, (hha) - Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Toruntay, beraberinde Kara ve Hava Kuvvet Komutanları olduğu halde Güneydoğu Anadolu'da incelemelerini sürdürürken, İçişleri

Bakanı Mustafa Kalemli de Emniyet Genel Müdürü Selahattin Çakmakçoğlu ile birlikte bölgeye geldi. Bakan Kalemli, Toruntay ile aynı saatlerde bölgede bulunmasını "tesadüf" olarak değerlendirdi.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Toruntay, Mardin'deki incelemelerini tamamladıktan sonra Diyarbakır'da İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli ile görüşerek Ankara'ya döndü.

İhsan DÖRTKARDEŞ

DİYARBAKIR (hha) - Kızıltepe'de bir tüfeğin kaybolması sonucu oluşan PKK paniğinin bir benzeri 24 saat geçmeden Diyarbakır'da yaşandı. Birliğine kaçak girmek isteyen bir ere açılan ateş sonucu oluşan panik, "ucuz" atıldı.

Mardin'in Kızıltepe ilçesinde üç gece önce saat 23.45 sıralarında bir tüfeğin "ka-

za"yla patlaması sonucu ekip-lerin birbirlerine ateş açmasıyla oluşan "PKK paniğinde" 1 polis ile iki vatandaş yaralanmıştı. Diyarbakır kent merkezinde de benzer bir "PKK paniği" 24 saat sonra yaşandı. önceki gece saat 01.30 sıralarında Dağkapı semtindeki Jandarma Hava İndirme Taburu'na sessizce yaklaşarak, tel örgüden içeri girmeye çalışan

bir karartı, nöbetçi askerler tarafından fark edildi. Askerlerin "dur" ve "teslim ol" çağrılarında sonra karartı, hızla uzaklaşmaya başladı. Bunun üzerine jandarma taburundan ateş açıldı. Taburun yakınındaki Diyarbakır Müzesi'ni korumakla görevli beki de, ateş açıldığını, bir karartının içeri girmeye çalıştığını fark ederek, beylik tabancasını

ateşledi. Açılan ikinci ateşle kasiğinden yaralanan kişinin üzerinde asker elbisesi bulunan Hüseyin Acabay adlı er olduğu anlaşıldı. Silah sesleri, kentte değişik noktalarından duyulurken, aynı anda birkaç yerde ateş açıldığı izlenimi verdi.

Olay yerine gelen Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polisler, birliğinden kaçan, ancak daha sonra geri dönmek üzereyken fark edilen ve ateş açılan er Hüseyin Acabay'ı Devlet Hastanesi'ne tedavi amacıyla

● Mardin Kızıltepe'de kaza ile patlayan tüfekle eldiklerin birbirlerine ateş açmasından sonra, önceki gece de Diyarbakır'da askeri birliğe kaçak girmek isteyen asker firarisine ateş açıldı. Kaçak er, kaçıp yakında bulunan müzeye girmek isterken beki tarafından vuruldu. Olay yerine gelen polisler, askerler tarafından yere yatırılarak etkisiz hale getirildi.

gönderdi. Olayı tam olarak aydınlatma kavuşturmak isteyen üç polis ise jandarma taburundaki nöbetçilerden bilgi almak üzere giderlerken, yere yatırılarak etkisiz hale getirildi. Nöbetçi askerlere bir türlü "polise" olduklarını inandıramayan polislerin inadına megafonla yapılan uyarı yetmedi. Olayın aydınlatma kavuşturmasıyla herkes rahat soluk alınırken, silah sesleri çevredeki binalarda korku yarattı.

RAHATLARI YERİNDE PKK'nın Doğu Bölgesi Askeri Kanat Sorumlusu Ahmet Tosun'un iki oğlu Azat ve Ferat, Bitlis Çocuk Bakım Yurdu'nda kalıyorlar. Çocuklar, ilköğretimlikken şakı olan babalarının öldüğünü biliyorlar... (Fotoğraf: Enver ŞENGÜL-ERZURUM)

PKK'linin çocuklarına devlet sahip çıktı

● Devlet düşmanı örgütün Doğu Sorumlusu Ahmet Tosun'un 2 oğlu, şimdi Bitlis Çocuk Bakım Yurdu'nda kalıyor. Okullarına devam eden Azat ile Ferat başarılı birer öğrenci...

Öztürk AKKÖK

ERZURUM, (hha)- Hunharca köy basan, çocuk çocuk edmeden katliam yapan PKK Doğu Sorumlusu Ahmet Tosun'un ortada kalan iki çocuğuna devlet sahip çıktı. Önce Ağrı Çocuk Bakım Yurdu'na alınan çocuklar, yaşları küçük olduğundan Bitlis Çocuk Bakım Yurdu'na gönderildiler. 9 yaşındaki Azat Tosun ile 11 yaşındaki ağabeyi Ferat, "Annemizi özedik" dediler.

Azat ile Ferat Tosun, babalarının terorist olması, anneleri Hasibe'nin de yoksul düşmesi sonucunda ortada kaldılar. Yiyecek alacak paraları, giyecek elbiseleri bulunmayan çocuklar babalarını "öldü" olarak biliyorlar.

Yıllarca öğretmenlik yaptıktan sonra, PKK saflarına geçen ve adı çeşitli eylemlere karışan, Ağrı Dağı'nda turist kafilelerini soyan, üst olarak kendine İran'ın Mako Kenti'ni seçtiği iddia edilen Ahmet Tosun'un çocuklarının kaldıkları yurtta rahatları yerinde... Her türlü ihtiyaçları devlet tarafından karşılanan Azat ve Ferat kardeşler, "Annemizi çok özedik. Babamız öldükten sonra o bize hem analık, hem de babalık yaptı. Burada rahatımız yerinde. Ancak, gönül rahatlığı içinde anne diyebileceğimiz, akşam elinde yiyeceklerle kapıda görüldüğünde baba diye boynuna sarılabileceğimiz kimsemiz yok. Buna çok üzülüyoruz." diye konuştular.

Yurt yöneticileri, Azat ile Ferat'ın hem yurtta, hem de

ilkokulda başarılı birer öğrenci olduklarına dikkat çekerek "Çocukları kimse aramıyor. Bize, çocukların Ahmet Tosun'un oğulları olduğu bildirilmişti. Bunlara çok dikkat ettik." dediler.

Ahmet Gornu

Delal Kod

Mehmet Emin Taştan

● Apo, son bir yıl içinde 38 örgüt militanını öldürttü

PKK'da kanlı bölünme

● Kendiliğinden güvenlik güçlerine teslim olan PKK militanları, verdikleri ifadelerde, "hizipleşme yüzünden Apo'nun emriyle birçok örgüt militanının kendi arkadaşlarınınca katıldığını ve katliamın halen devam ettiğini" söylediler

● Adnan GERGER • DIYARBAKIR

ÜST yönetimde görüş ayrılığı olduğu saptanan PKK örgütünün iki yönü kuskaca gündü belirtildi. PKK'nın Türkiye'deki mevcut kilit adamlarından çoğunun kimlikleri belirlenirken, kendi içindeki ayrımsızlık önlemek amacıyla örgüt militanlarının birbirlerini öldürdükleri kaydedildi.

Güvenlik kuvvetleri ve istihbarat kaynaklarına kimlikleri saptanan PKK'nın Türkiye'deki kilit adamları arasında eski milletvekili Hasan Değer'in oğlu Metin Değer'in de olduğu bildirildi.

Üst düzey yetkililerden alınan bilgilere göre, Mardin bölge sorumlusu Mehmet Emin Taştan'ın merkez komite üyeliğine getirilmesiyle yerine geçici olarak Rızgar kod isimli Ahmet Gornu atandı. Siirt bölgesindeki sorumluluğa da Mehmet Emin Taştan'ın getirildiği, ancak sorumluluğunun kısıtlı olduğu kaydedildi.

Güvenlik kuvvetlerince Türkiye'de olduğu saptanan diğer PKK militanlarının kimlikleri şöyle:

"Örgütün Türkiye'deki beyni ve eylem hazırlayıcısı olarak bilinen Elal kod isimli militan. Kulp, Sason, Lice bölge sorumlusu Şemo kod isimli Şemdin Sakık. Şırnak-Pervari sorumlusu Botan kod isimli Nizamettin Tar. Metin kod isimli Şahin Balık. Diğir Memo kod isimli Şemiriz Yiğit, Hasret Ay, Karam kod isimli Numan Balca. Erzurum, Kars, Ağrı bölge sorumlusu Ahmet Tosun, bölgenin askeri sorumlusu Ahmet Kesip."

AYRISMA ÇINAYET GETİRDİ

Örgütün ikinci adamı Duran Kalkan'ın önderliğinde başlayan hizipleşmenin, Ordu (HRK) ve Cephe (ERNK) konularında "Ulusal Kurtuluş stahmı" adı altında başlatılmak istenen sür-git eylemlerinden kaynaklandığı belirtildi. Abdullah Öcalan (Apo) eskisi gibi katliam ölçülerine varan eylemlerin devamını savunurken, PKK'daki hizip grup, gerçekleştirilen kanlı eylemlerin dünya kamuoyunda bile kinandığını öne sürdükleri kaydedildi.

Kendiliğinden güvenlik kuvvetlerine teslim olan PKK militanları verdikleri ifadelerde, "Apo'nun emriyle son bir yıl içinde 38 örgüt militanının kendi arkadaşlarınınca katıldığını ve katliamın devam ettiğini" söylediler.

Irak'ta 6 Kürt grubu Saddam'a karşı birleşti

TAHRAN, (UBA)

KÜRT lideri Mesut Barzani Irak rejimine karşı mücadele veren 6 Kürt grubunun bundan böyle ortak hareket etme kararını aldığını belirtti.

Irak'ta bağımsız bir Kürdistan devleti kurmak için mücadele eden Irak Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP) önderi Mesut Barzani, 6 Kürt grubunun Irak rejimine karşı ortak hareket etme kararını aldığını

açıkladı. Barzani, Irak'ın Kürtlere karşı takip ettiği acımasız siyasetin kendilerini buna zorladığını söyledi.

Öte yandan Suudi Arabistan'a yaptığı bir günlük ziyaretten dönen Irak Başbakan Yardımcısı Taha Yasin Ramazan, "Kral Fahd savaşta İran'a karşı Irak'ı destekledikleri bir kez daha yinedi" dedi.

Kral Fahd'ın "İki ülke arasındaki kardeşliklerin geliştirilmesini özenle izlediğini" belirten Ramazan, "Suudi Arabistan Kralı,

İran'ın barış çabalarını geri çevirdiğini ve savaş sürdürerek asıl savaşçı ve yayılmaya politika izleyen tarafını İran olduğunu belirtti" dedi.

Kral Fahd'la görüşmesini "Çol, yapıcı" olarak nitelleyen Ramazan, iki ülkenin Arap dünyasının düşmanı olan siyonizm ve Humeynicilere karşı birliğini geliştirmek gerektiğinde görüş birliği içinde olduklarını söyledi.

1988 sonuna kadar 126,7 milyar lira verilecek

Doğu'daki işletmelere Fon'dan büyük destek

ANKARA - Kamu Ortaklığı Fonu'nun kurulduğu tarihten, Mart 1988 sonuna kadar kalkınmada öncelikli yörelere yatırım ve işletmelere sağladığı finansman desteği 126 milyar 743 milyon 360 bin liraya ulaştı. Fon bu desteğin 78.1 milyar lirasını yatırım kredisi, 7.2 milyar lirasını işletme kredisi, 41.4 milyar lirasını da işletme payı olarak gerçekleştirdi.

Kuruluş Kanunu uyarınca, Kamu Ortaklığı Fonu'nun asgari yüzde 10'unun kalkınmada öncelikli yörelere işletim aracı ve kamu kuruluşlarının asgari yüzde 10 oranında iştirak ettiği yatırımlara ve bunların işletme finansmanına aktarılması hükmü, fon kaynaklarının bir bölümünün abi işletme ve yatırımlara kaymasına da neden oldu.

Ancak, fondan finansman desteği sağlanan işletmelerin bir bölümüne iştirak kazandırmadığı belirtilirken Fon idaresi'nin bu yükü mümkün olduğunca azaltabilmek için ç-

alışmalar yaptığı öğrenildi. Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdareleri Başkanı Bülent Gültekin'in konu üzerinde hassasiyetle durduğu ve "Fon inşaatına geçen bazı işletmelerin rasyonel görüldüğü takdirde elden çıkarılmasının mümkün olabileceği" görüşünde olduğu ifade edildi.

Bilgi alınan kaynaklar Bülent Gültekin'in kira ya da satış yoluyla elden çıkarılmadığı takdirde bazı işletmelerin hesabının çok yavaş yapılması kaydıyla hibe edilebileceği görüşünde olduğunu bildirdiler.

1984 yılı başında kurulan Kamu Ortaklığı Fonu'ndan geçen yıl verilen finansman desteği 126.7 milyar lirayı bulurken, desteğin 61 milyar lirayı aşkın bölümü, 2. derecede kalkınmada öncelikli yörelerdeki yatırım ve işletmelere, 15.5 milyar liralık bölümü 1. derecede öncelikli yörelerdeki yatırım ve işletmelere, 40 milyar liralık bölümü kalkınmada öncelikli yörelerdeki köy

elektrifikasyon yatırımlarına, 10 milyar liralık bölümü kalkınmada öncelikli yörelerdeki köy elektrifikasyon yatırımlarına, 10 milyar liralık bölümü de Köylere Yatırım Holding'e sağlandı. Kamu Ortaklığı Fonu, kalkınmada, öncelikli yörelerde kullandığı yatırım kredilerinin yüzde 35 faiz uyguluyor. Bu kredilerin geri ödeme süresi ödememesiz dönem dahil 6 yıl olarak hesaplanırken kredi verilen işletmelerde asgari öz-kaynak oranı 1. derecede kalkınmada öncelikli yörelerde yüzde 30.2, derecede kalkınmada öncelikli yörelerde yüzde 40 oranında aranıyor.

31 Mart 1988 tarihi itibarıyla Kamu Ortaklığı Fonu'dan kullandıkları işletme kredilerinin toplamı da 7.2 milyar lira olarak gerçekleşti. Bunun 4 milyar lirası, 1. derecede öncelikli yörelerdeki işletmelere, kalan 3 milyar lirası 2. derecede öncelikli yörelerdeki işletmelere aktarıldı.

Fondan ayrıca, toplam 41.4

milyar liralık da iştirak payı gerçekleştirildi.

Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdareleri'nden alınan bilgilerle finanse edilen kalkınmada öncelikli yörelerdeki yatırım ve işletmeler şunlar:

1. derecede kalkınmada öncelikli yörelerde Adıyaman Sümerbank Pamuklu Sanayi Müessesesi 1 milyar liralık işletme kredisi, Bingöl'de Bin-san Bingöl Sanayi A.Ş.'ye 50 milyon liralık yatırım kredisi 35 milyon liralık işletme kredisi, Bingöl'de Bingöl Tuğla Kremit A.Ş.'ye 50 milyon liralık yatırım kredisi, Bitlis Gıda ve Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 150 milyon liralık işletme kredisi, Muş'ta Ermaş Endüstri Mineralleri A.Ş.'ye 400 milyon liralık yatırım kredisi, 100 milyon liralık işletme kredisi, Iğdır Et ve Gıda A.Ş.'ye 120 milyon liralık işletme kredisi, Tunceli'de Tungas Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'ye 200

milyon liralık işletme kredisi, Kara'ta Aras Tekstil Sanayi Ticaret A.Ş.'ye 2 milyar 293.5 milyon liralık yatırım kredisi, 1.5 milyar liralık işletme kredisi ve 4 milyar liralık işletme kredisi ve 4 milyar liralık iştirak payı, Mardin'de Tursan Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 98 milyon liralık yatırım kredisi, 100 milyon liralık işletme kredisi Van Et Entegre Et Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 3.4 milyar liralık yatırım kredisi, Sirt'te Sis-taş Meyankökü Sanayi ve Ticaret Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 735 milyon liralık işletme kredisi, Muş Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 50 milyon liralık yatırım kredisi, 100 milyon liralık işletme kredisi, Kara Et ve Et Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 487 milyon liralık yatırım kredisi, 100 milyon liralık işletme kredisi, Ağrı Domsaş 419 milyon 850 bin liralık yatırım kredisi.

TERCUMAN 10.05.88

METRİS FIRARİLERİNDEN 9'U DAHA UZUNKÖPRÜ'DE YAKALANDI

Kaldı 18 kaçak!

HABER MERKEZİ

Metris Kapalı Ceza ve Tutukluhanı'ndan 25 Mart tarihinde tünelle kazarak kaçan 29 tutuklu ve hükümlü teröristten 9'u daha dün Edirne'de yakalandı. Cezaevi firarilerine yataklık ettikleri tesbit edilen 12 kişi de gözaltına alındı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube yetkilileri tarafından yapılan açıklamaya göre, daha önce yakalanan ve cezaevi firarilerine yardım ettiği belirlenenlerin yapılan sorguları sonucu, cezaevi kaçaklarının sahte hüviyet ve pasaportlarla Edirne'den yurt dışına kaçacakları tesbit edildi.

Edirne Emniyet Müdürlüğü görevlileri, önceki gün saat 22.00 sıralarında yaptıkları

operasyonda, Uzunköprü ilçesi demiryolu geçidinde bulunan firarileri ve firarilere sınıri geçirecek kişilerin çevresini sardı. Polis ekipleri, 9'u metris firarisi olmak üzere toplam 21 kişiyi burada yakaladılar.

Yakalanan kişilerde 1 Kalaşnikof marka tüfek, bu silaha ait 86 mermi, 3 şarjör, 1 el bombası ve bir 38 kalibrelik tabanca ele geçirildi. Teröristler silahları kullanmaya fırsat bulamadılar.

TİKKO mensubu cezaevi firarilerinin isimleri şöyle:

Memik Horoz (müebbed), Zeynel Karahan (müebbed), Hüseyin Karakuş (müebbed), Ali Yıldız (idam), Gazanfer Yıldız (idam), Erhan İnal (idam), Hüseyin Yaman (müebbed),

Baki Ceylan (idam), Osman Özdemir (müebbed).

Cezaevi firarilerinden Şaban Özbek ve Gazi Yaman ise daha önce yakalanmıştı.

TRENLE KAÇAKLARDI

Yakalanan cezaevi firarileri ile bunlara yataklık eden 12 kişi, ilk sorgulamaları Edirne Emniyet Müdürlüğü'nce yapıldıktan sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne teslim edildi.

İlgililer, cezaevi firarisi teröristlerin, iki Yunan kasabası arasında sefer yapan ve Uzunköprü'den geçen Yunan trenine atlayarak yurt dışına kaçmayı planladıklarını belirtiyorlar.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde basına gösterilen teröristler, gazetecilerin fotoğraf çektikleri sırada zafer işaretleri yaptılar. Teröristler, "Tekrar firar ettigimizde eylemlerimize kaldığımız yerden devam edeceğiz. Bizi engelleyemezler" şeklinde bağırıyorlar.

İstanbul Emniyet Müdürü Ünal Erkan, olayla ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Terörist-

lerin firarından hemen sonra sempatican evlerinde ve hücre evlerinde birer gün kalarak izlerini kaybettirmeye çalışan firarileri yakalamış bulunuyoruz. Diğer 18 firarinin de yakalanması için operasyonlar sürdürülecektir" dedi.

Devlet kararlı

■ **Asker ve polis uyum içinde çalışıyor. Devlet güçleri artık teröristlere karşı "savunma" değil, "saldırı" taktiği uyguluyor**

■ GÖNÜLLÜ KORUCULAR

11 ilde toplam 12 bin korucu var. Maaşları 125 bin lira... Köy koruculuğu "yeni bir istihdam" alanı. Yüzlerce köylü korucu olmak için sırada. Bölgede sadece Tunceli'de "Ben korucu olmak istiyorum" diyen kimse yok

YAVUZ DONAT

Diyarbakır'da köylerde gezerken, yetkililer bize bilgi veriyorlar. Konu PKK: "1983 ortalarında Lice, Hanlı, Dicle ve Genç ilçelerinin da keşif faaliyeti yürütmek için, yurt dışında askerî ve siyasi eğitim görmüş 7 kişilik bir grup bildim. İlk alanda Lice'nin Fis köyü temel alındı. 1984 Ağustosunda bölgeye takviye gönderildi ve aktif eylemlere başladılar. Ancak operasyonlarımız sonucu 1986'dan itibaren Dicle ilçesinin kuzeyi ile Palu ilçesinin kırsalına çekildiler. Yurt dışından aldıkları takviye ile bugüne kadar silâhli propaganda faaliyetleri devam etti. 1985 yılından itibaren ilimiz kırsalında 10 militan ölü, 10 militan da sağ olarak ele geçirildi. Ayrıca Bingöl kırsalında 7 militan ölü olarak ele geçirilmiş ise de, "halen bölgede kimlikleri belirli 16 militan faaliyet gösterdiği" bilinmektedir."

Yor. Ve devlet şu anda "savunma" değil, "hücum" taktiği uyguluyor. Teröristlerin sızabileceği yerler teabit edilmiş, her dakika buralarda nöbet tutuluyor. Ayrıca havaların düzelmeyeyle birlikte, sırada, "bazı sızma noktaları" mayınlanacak.

İstihbarat konusunda "tam başarı" hâli sağlanabilmiş değil. Ama durum eskisinden daha iyi. Şu anda Diyarbakır Bölge Valiliği'nin "elinde" ciddi bir istihbarat kaynağı bulunuyor. Bu yarı bir militan: Asayiş Bölge Komutanı Korg. Hulusi Sayın doktorlara "Ne yapın yapın bu yarıyı iyi edin. Ötmemesi için bütün imkânları kullanın" ricasında bulundu.

GÖNÜLLÜ KORUCULAR

12 Eylül döneminde, vatandaşın elindeki silâhlar toplanırken, "bazı hatalar" yapıldığı ortada. Özellikle Güneydoğu'da. İrzini, canını, malını korumak için yıllar yılı evinde silâh bulunduran ve "hiçbir terör olayına karışmamış" masum köylünün silâhinin alınması büyük hata.

1924'te kabul edilen bir kanun "köylere korucu bulunabileceği" hükmünü getirmiş. Kanuna göre "Bunlar silâhlı olacak ve zabıta görevi yapacaklar."

1942'de yapılan bir düzenleme ile de "köy korucularına maaş verileceği" hükmüne bağlanmış. Anlaşıyor ki, daha önceki dönemlerde, köyün korunması "daha ciddi esaslara" bağlanmış.

Terör yaygınlaşınca "köy koruculuğu" sistemine yeniden dönüldü. Şu anda Olağanüstü Hal Bölge Valiliği sorumluluk alanındaki "11 ilde toplam 12 bin korucu" var. Bunlar devlet büncesinden 100 biner lira aylık alıyorlardı. Şimdi bu aylık 125 bine yükseldi. İşsizliğin yaygın olduğu bölgede, köy koruculuğu "yeni bir istihdam alanı." Yüzlerce köylü "Biz de korucu olalım" diye sırada. Bu arada "bizzat yanımıza yaklaşmış, bakana, vali ya da paşa nezdinde kendisi için rica da bulunmamızı isteyen" köylüler oldu. Köy korucuları ile konuşurken

en fazla ilgilendiğimiz konu "köy koruculuğu için zor kullanılıp kullanılmadığı." Ve yüzden fazla korucuya "aynı soruyu" sorduk:

—Kendi arzunuzla mı korucu oldunuz, yoksa devlet sizi korucu olmaya mı zorladı?
"Zorlandık" cevabını veren olmadı. Köylü "terörden bıkma, yitme." Köyünü korumak için kolları sıvamış. Ancak bu durumun bütün bölgede "aynı şekilde" olduğunu söyleyemiyoruz. Mesela Tunceli'nin köylerinde "Ben korucu olmak istiyorum" diyen kimse yok. Burada halk ile devlet arasında bir "kopukluk" gözledik. Üstelik bölgeye devletin her imkânı götüremesine rağmen.

KORUCUSPOR

Korucularla ilgili güzel anıtlarımız da oldu. Bunlardan biri "Korucuspor" a dair. Bölge Valisi Kozakçıoğlu koruculara forma, eşofman, ayakkabı almış. Korucular futbol takımı kurmuşlar. Bazan jandarma ile maç yapıyorlar, bazan köyün gençleriyle.

Korucu Cemil Kaya da unutamayacağımız bir isim. 47 yaşında. 10 oğlundan 5'i teröristler tarafından öldürülmüş. 5 çocuğu ise hayatta. Bu arada Cemil Kaya da 3 teröristi öldürmüştü. Cemil Kaya'nın 2 kardeşi Ahmet (30), Ferhan (35) de kendisi gibi korucu.

Helikoptere "allgopter", Kaşıkof'a "keleş" diyen korucular, devletten kimi görseleler "Kumandan" diye hitap ediyorlar. Mustafa Kalemlî de, Hayri Kozakçıoğlu da, "Kumandan". Onlara "Ben kumandan değilim, gazeteciyim" dedim. Bu defa şöyle hitap ettiler:
—Anladık gazataci kumandanın.

SOSYAL GÜVENLİK

Korucuların isteklerine gelince, Silâh, doktor, ilaç ve "sosyal güvenlik."

Bölgeye önümüzdeki günlerde yeni silâh dağıtılacak. Bakan Kalemlî bize "korucuların sosyal güvenlik kapsamına alınacağını ve emeklilik hakkına sahip olacaklarını" söyledi. Tabii "sağlık giderleri de" devletçe karşılanacak. Korg. Sayın, koruculara sordu:

—Benden isteginiz var mı?
—Var gumandanım. İray (Irak) tarafından bizim tarafa geçmiş çok. Oar (kar) gaktı mı her bir yandan gelecekler. Mayınlı lörpağı. Mayın lıtlrek.

Korg. Nayın, yukarıda da söylediğimiz gibi "sırada önemli ölçüde mayınlama yapılacağını" bildirdi.

ZOR ŞARTLAR

Güneydoğu'da, günde yaklaşık 7 saat helikopterle dolaşık. Özellikle de "yolu olmayan köylere" gitlik. Bölgenin tabii şartlarının çok güç olduğunu bir daha belirtelim. Yüksek rütbeli bazı komutanlara, yurdun batı bölgesinden mektuplar gönderiliyormuş. "Terörü önleyemiyorsanız orda niçin oturuyorsunuz" diye. Komutanlardan biri "İzmir'den gelen bir mektuptan" söz etti ve bize, bölgeyi gezdirirken "Olay Batı'dan görüldüğü kadar kolay değil" dedi. Tabii gerçekten haşın. Hakkâri'de dağlar 3 bin metrenin üzerinde. Yörenin köylerinde kar ancak haziranda eriyor. Bazı köylerin dış dünya ile bağlantısı 7 ay süreyle kesiliyor.

TÜRKÇE ÖĞRETİLMİ

Gezi boyunca her köyde "ortalama çocuk sayısı" sorduk. Diyarbakır'a 110, Lice'ye 30 kilometre mesafedeki Kutlu köyünde "ortalama çocuk sayısı" 7-8. Köyde en fazla çocuk Mehmet Sağlam'da. Tam 13 çocuğu var. Diğer köylerde sayı daha yüksek. Kutlu'da elektrikli direği var, kendisi yok. Telefon bozuk. Sağlık ocakları, yol ve su yok. Bölge, arılan hizmet oranında huzura kavuşuyor. Önümüzdeki dönemde hizmetin daha da artırılması gerekiyor. Ayrıca TV'nin "yeni kanalları" güdümlenmesi de şart. Özellikle de bu bölgede. TV'mizde "Türkçe öğrenimi" ile ilgili sürekli bir program yayınlanabilirse, elektrikli olan köylerde "Türkçe konuşanların" sayısı yükselecek. Pek çok köyde "Türkçe ile tanınmamış" çocuklarımızın olduğu bir gerçek. Bunun, aynı şekilde devam ettirmeye ise imkânsız.

PKK AZDI: 25 ÖLÜ

NUSABYIN-ŞIRNAK (Tercüman)-PKK kana doymuyor. Önceki gece, Şirnak'ta iki mezrayı basan ve 11 kişiyi öldürüp 3 kişiyi de kaçıran bölücü eşkiya, dün de Nusaybin'de bir mezrayı basıp 11 kişiyi katletti. Bu arada, önceki gece kaçırıldığı 3 kişiyi de kurşuna dizdi.

Alınan bilgiye göre, önceki gün Nusaybin'in Pazar köyüne bağlı Bamin mezrasına gelen 40 kadar eşkiya Çelik ailesinin evine otomatik silâhlarla baskın düzenledi. Baskında Çelik ailesinden Abdülkerim, Nefize, Ziver, Abdurrahman, Müslüme, Naima, Bahriye, Niyazi, Fikriye, Ayşe (2 aylık) öldü. Sahire, Feride ve İlhâmi Çelik ise ağır şekilde yaralandı.

Şirnak'tan sonra Bami-ni mezrasında Çelik ailesinden 11 kişiyi katleden bölücü eşkiyanın, bir süre önce aynı bölgede ölü olarak ele geçirilen 20 teröristin intikamını almak amacıyla bu eylemi gerçekleştirdiği, olay yerine bıraktığı ve üzerinde "gehitlerimizizin intikamını aldık" diye yazan bildiri-den anlaşıldı.

ÖLÜ SAYISI 14 OLDU

Öte yandan, Şirnak'ın Taraklı, Ayırım ve Üçkardeş köylerine 3 koldan saldırı düzenleyerek 11 masum vatandaşı katleden, iki kişiyi yaralayan bölücü eşkiya bu olayda kaçırıldığı Salih Babat, Fettah İşçi ve Ömer Onat'ı da köyün dağlık kesiminde hunharca katletti. Eşkiya, kaçırıldığı

Salih Babat'ın kafasını koparak öldürdü. Bu arada saldırıyı yapan eşkiyanın 200 kişiyi olduğu ve "Botan" kod isimli Nizametin Taş'ın grubunun olduğu belirlendi.

TARAKLI'DA TEK SAĞ KALAN

Şirnak'ın Üçkardeş ve Ayırım köyleri ile birlikte PKK eşkiyasının saldırısına uğrayan Taraklı köyünde, 7 yaşındaki bir kız çocuğunun köyde sağ kurtulan tek kişi olduğu, ayrıca bu köylülere ait 200 kadar koyunun da PKK eşkiyasına önce yakılıp daha sonra silâhla taranarak telef edildiği belirtildi. Taraklı, Ayırım ve Üçkardeş köylerinin 15, 20 ve 30 hanelik köyler olduğuna, ancak bu köylerde ikamet eden diğer köylü yurttaşların daha önce köyden ayrılp yaylaya çıkmaları nedeniyle saldırıya hedef olmadıkları, 3 köyde de ölü sayısının bu yüzden az olduğu belirtildi.

Şirnak'ın üç köyünü birden hedef seçerek bu köylere saldırıda bulunan bölücü eşkiyanın, bu hunharca eyleminin ardından katledilen masum vatandaşların yakınları yaylada herşeyden habersizken, birden köylerinin kana bulaşmış olduğunu haber aldı ve yakınların katledilmesine karşı ağlayarak ağıtlar yakmaya başladı. Taraklı, Ayırım ve Üçkardeş köyleri birden yasa büründü.

Öte yandan, eşkiyanın saldırısında hayatlarını kaybeden 14 vatandaşın cenazeleri Hakkâri'nin Şenoba köyüne getirilerek, burada toprağa verildi.

SINIR MAYINLANACAK

Terörle mücadele konusunda asker ve polisi birarada çalıştırmak de, daha önceleri, hayli güçlü. Bu iki kuvvet arasında "döşalok kopuklukları" vardı ve sağlıklı bir işbirliğine gidilememişti. Ayrıca bölgede "istihbarat konusunda da" tam başarı sağlanamamıştı. Bütün bunlardan dolayı, güvenlik kuvvetleri "olay olan yerlere" hayli geç gidebiliyorlardı. Katliâmdan saatler sonra. Bu durum bölge halkı arasında "Devlet ancak cenazeleri kaldırmaya gelir" imajını doğmasına sebep olmuştü.

Şimdi asker ve polis "uyum içinde" çalışıyor. Bölge Valiliği uygulamasının meyveleri alın-

Eşkiya, bu yılki 10. toplu katliamını gerçekleştirdi

Hep sınır bölgesinde

Kundaktaki yavruları bile katletmekten kaçınmayan ceallatlar örgütü PKK, dünkü kanlı eylemiyle 1988 yılındaki 10. katliamı gerçekleştirmiş oldu. 1987-88 döneminde PKK'nin gerçekleştirdiği 23 adet katliam eyleminin hemen hepsi Mardin, Siirt, Hakkâri üçgeninin içinde. Bu "üçgen" in dışında kalan Tunceli bölgesinde yaklaşık 1.5 yılda sadece iki eylem yapılmış.

Strateji uzmanları, PKK eylemlerinin Mardin, Siirt, Hakkâri üçgeninde yoğunlaşmasını iki sebebe bağlıyor:

• Bu bölge sınır bölgesidir. Yurt içinde ciddi bir varlık oluşturamayan PKK sınır ötesinin bilinen şartlarından istifade ederek oralarda barınıyor, zaman zaman Türkiye'ye sızarak eylem yapıyor.

Bu durum PKK için "güç" değil "zaaf"tır. Çünkü sınır ötesinde barınıp zaman zaman ve vuruş taktikleriyle cinayetçilik yapmak, "siyasî sonuç" doğurabilecek bir olay değildir.

• PKK, Türkiye'de barınmadığı için ancak sınır bölgesinde eylem yaparken, bu Mardin-Siirt-Hakkâri üçgenini bir "kur-

tarılmış bölge" haline getirmeyi amaçlıyor. Bunun için de sivil halka karşı terör uyguluyor, bebekleri bile öldürerek ne kadar gaddar olduğunu göstermek suretiyle halkı sindirmeyi amaçlıyor. Halkın desteğini bir türlü kazanamayan PKK, bu "sindirme" yani terörize etme metodlarıyla bölgede belli bir etkinlik sağlayabilirse, sınır imkânlarından da yararlanarak bu etkiyi giderek "fili hâkimiyet" e ve "kurtarılmış bölge" ye dönüştürmek istiyor.

BAŞARILMAZLAR

Sınra yakınlık ve sınır ötesindeki savaş şartlarının doğurduğu siyasi-hâkimiyet boşluğu, PKK'nin Ortadoğu kaynaklı bütün terör desteklerini bu "üçgen" e kolayca kaydırma hayalini besliyor.

Dünya tarihinde halkın desteğini alamayan ve ancak sınır bölgelerine sığınabilen bir silâhlı eylemin başarılı olduğunu görmediğine dikkat çeken uzmanlar, PKK'nin asla başarılı olamayacağını, ancak zaman zaman "vur kaç" taktikleriyle kanlı eylemler düzenleyip acılara sebep olabileceğini belirtiyorlar.

Kürt Cephesi'nin hedefi Kerkük

LONDRA, (AKAJANS)- Altı Kürt örgütünden kurulu "Birleşik Cephe" adına konuşan Kürt asıllı bir gazeteci, İran ve onun müttefikleri Kürtler'in, Irak'ın Kerkük petrollerini tehdit ettiğini açıkladı. Gazeteci, "Kerkük petrolleri Türkiye üzerinden Akdeniz'e ihraç edildiğinden Irak'ın ana can damarını teşkil ediyor. Eğer, bu bölge İran'ın ve onun müttefiklerinin eline geçerse, o zaman, Irak'ın başı büyük belaya girecek" dedi.

Başta iki büyük Kürt örgütü olan "Kürdistan Demokrat Partisi" ve "Vatanperver Cephe" olmak üzere altı örgütün bundan iki yıl önce resmen birleştiğini hatırlatan "Times" muhabiri ancak bu birleşmenin tam olarak uygulanmadığını anlattı. Birleşik Cephe'nin ancak şimdi faaliyete geçmesinin sebebi olarak da, "Geçmişte bu gruplar arasında çatışma oluyordu. Ayrıca şimdi bunlara silâh ve para temin eden özellikle İran'ın baskıları arttı" dedi.

Kürt asıllı gazeteci, son iki yılda iki büyük Kürt örgütün bazı askerî yeraltı faaliyetlerinde işbirliğine girdiklerini söyledi. "Bu iki grup ve bunların çeşitli müttefikleri daha da etkili oldular" dedi. Gazeteci, Kürtler'in Irak'da hükümet kuvvetlerinin girmeye cesaret edemediği Lübnan büyüklüğünde bir alanı ellerinde tuttuklarını öne sürdü.

Birleşik Cephe'nin silâhlı militanlarının sayısı hakkında da bilgi veren gazeteci, "30 bin silâhlı kişi sürekli 50 bin kadar silâhlı militan da part-time olarak bu işi görüyor. Önemli bir güç oluşturuyorlar" dedi.

Mart ayında İran kuvvetleriyle birlikte ele geçirdikleri Irak'a ait Kürt kasabası Halepçe'ye karşı Bağdat'ın kimyevi silâh kullandığını da hatırlatan gazeteci, "Bu yüzden Halepçe'den 70 bin kadar insan İran'ın içlerine mülteci olarak sığındı" diye iddia etti.

Iran'dan geliyorlar...

Eşkiya 2 grupla eylem arıyor

Hüsamettin KARANFİL

SİIRT, (Tercüman)- Siirt ve Mardin bölgesinde son üç gün içinde düzenlediği baskınlarda 25 vatandaşımızı katleden PKK militanlarının yakalanması için seri operasyonlar sürdürülüyor.

"Botan" kod adlı Nizamettin Taş ile "Metin" kod adlı Şahin Balıç'a bağlı eşkiya grubunun ele geçirilmesi amacıyla, Siirt'ten üç, Uludere'den dört ve Şırnak'tan 15 özel komando timi yanında, askerî birliklerin iki koldan harekete geçtiği bildirildi.

Herekol dağları ve Şenova Dereler bölgesinde arama ve operasyonlarını yoğunlaştıran güvenlik kuvvetleri, ormanlık alandaki bütün mağara ve muhtemel barınma yerlerini tarıyor.

DÖRT KOLA AYRILDILAR

Öte yandan, katliamdan sonra eşkiyanın dört kola ayrılarak, güvenlik kuvvetlerinin takibinden kaçmaya çalıştığı öğrenildi.

Eşkiyanın bir kolunun Herekol ve Dereler, üç kolunun Eruh Şeyhomer ve Karadağ, bir kolunun Şırnak'ın Cudi ve Kupeli dağları, diğer bir kolunun da Mardin bölgesine doğru kaçmaya çalıştığı tesbit edildi. Her grupta 60-70 militan bulunduğu bildirildi.

Sızma nasıl oldu?

140 kişi oldukları tesbit edilen PKK'lı eşkiya daha önce geçiş yaptıkları noktayı değiştirip Irak-Suriye-Türkiye sınırının kesitiği noktada Dicle'yi özel botla geçerek Türkiye'ye girmiş

Bu arada, 140 kişiden oluşan iki PKK grubunun daha eylem planı içinde olduğu haber alındı.

Eşkiyanın, daha önce Türkiye'ye geçiş yaptığı Cizre-Silopi arasındaki bölge yerine, Irak-Suriye-Türkiye'nin sınırının kesitiği noktada, Dicle nehri üzerinden özel botla Kuzey Irak'a geçtiği, oradan da Türkiye'ye giriş yaptığı bildirildi.

KAMPLAR İRAN'DA

Alınan bilgiye göre, Barzani'nin son zamanlarda PKK'ya açık tavır almasından sonra, örgüt, Kuzey Irak'taki bazı kampları İran'a taşıdı.

İran'ın Mako şehri yakınlarındaki iki PKK kampında, Doğu Anadolu'da taban oluşturma çalışmaları yapıldığı, bu yüzden de Ağrı, Kars ve Van illerinin kırık kesiminde yoğun propaganda faaliyeti planlandığı kaydedildi.

İlançosu 1988 24 Mart'ına kadar: Jandarma ve polisten 185 kayıp. Sivil kesimden 453, teröristlerden ise 190 ölü. Bölgede; polis kentlerde, jandarma ise kırık kesimde teröristlerle mücadele ediyor.

Türkiye'de bu bölgedeki eşkiya hareketlerinin geçmişi çok gerilere gidiyor ama nedense devlet bu konuya gerektiği kadar modern mücadele yöntemleriyle yaklaşmamış. Ama şimdi durum öyle değil. Jandarmanın bu son derece sarp bölgede PKK ile mücadele edebilmesi için uzmanlar ve bazı timler İngiltere ile Federal Almanya'da eğitiliyor. Bu seçkin birlikler jandarmanın bünyesindeki komando timleriyle birlikte çok etkili mücadele veriyorlar. Bu durumu yabancı gözlemciler de izliyor. PKK'nin git-tikçe girişimlerinde yaya kalmakta olduğu muhakkak. Ama bu arada olan bölgedeki köy ve mezralarda savunmasız yaşamak zorunda bulunan devlet yanlısı vatandaşları oluyor. PKK hırsını bunlardan çıkarıyor.

PKK'nın amacı ilk aşamada silâhli koruculardan kurtulmak. Sonra halkın güvenlik kuvvetleriyle işbirliğini özllemek ve giderek bunlardan destek sağlamak. Bu taktiği artık koruculara karşı çıkan muhalefetin de anladığı düşünülüyor. Halkın desteği olmaksızın PKK ile mücadele zor. Gönüllü koruculuk sisteminde gelişme var. Ancak yerli silâh ve temel eğitim sağlanmış değil. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki uzmanlar ve karşı mücadele yöntemlerini incelemiş sayılanlar inandırıcı bir şekilde sunları söylüyorlar: "Merkez otoriteye karşı mücadeleleni tutması için PKK'nın mutlak bölge halkının kalbini ve desteğini kazanması gerek. Oysa durum ortada. PKK sadece de-

pet salma girişimleri yapıyor. Halkın kalbini ve kazanması çabaları devletten geliyor."

PKK'ya kimlerin destek verdiğini bilen yetkililer, bu konuda son derece ketum davranıyorlar. İçişleri Bakanı'nın geçenlerde yaptığı bazı suçlamalar olumsuz yankılar uyandırdı. Şimdi herkes daha dikkatli. F.Almanya'da bir uyanma var. PKK'nın "halk mahkemeleri" kurmasını, yasalara aykırı bulup 14 kişiyi tutukladılar. Fransa ve İsveç'te tutuma oldukça değişti" deniyor.

İstihbarat kaynakları PKK'nın eğitim kamplarının hâlihâzırda Filistin'de Bekaa Vadisi'nde bulunduğunu, liderleri Abdullah Öcalan'ın Şam'da oturduğunu düşünüyor. Suriye ile yapılmış olan geçen yılki protokolün işlemeden büyük şikâyet yok. Tatbikatta PKK'nın Suriye'den geçişlerinin azaldığı, bunda Türk tarafındaki güvenlik tedbirlerinin artırılması olmasının da rol oynadığı değerlendiriliyor.

Bugünkü durumda Türk güvenlik kuvvetlerinin Irak içinde bir acak takip operasyonu sürdürmelerine gerek görülüyor. PKK'nın Talabani liderliğindeki bazı Kürt gruplarıyla birleştiği, onların desteğini sağladığı gibi söylentilere itibar edilmiyor. "Talabani'nin yerinde olsak Türkiye'ye mülteci olmak sebep olacak bir şey yapmazdık" diyorlar.

Güvenlik operasyonları sürerken gelecek umutla bakılma yolunda en önemli senaryonun GAP projesinden geçtiği düşünülüyor. "Güneyde bir milyon dolar harcanan proje 5 milyar dolar harcadıktan sonra 1995'te bitince bu bölgede hayat bambaşka olacak. PKK bunu biliyor. Onun için hedeflerini arasında öğretmenler ve yatırımlar var" deniyor.

PKK kendini isbat çabasında

1984'ten bu yana 185 polis ve jandarma, 453 sivil şehit düştü. PKK'nın kaybı 190

Bir cümle ile özetlenebilir: "PKK son cinayetleriyle varlığını isbatlama çabasında" gözüküyor.

Bu değerlendirmeyi konuyla yakından ilgili Ankara'daki görevliler yapıyorlar. Şırnak ve Nusaybin yakınlarındaki iki mezraa yapılan saldırıda 26 kişinin katli ile, PKK bölgesi İçişleri Bakanı varken "Ayaktayız" demek istiyor. Yetkililer "Bu zaferiyet işaretidir. Yoksa mahallî desteğe sahip olsalar, kendilerini isbatlamak gereğini duymazsalar, böyle klasik sindirme metodları kullanmazlar" diyorlar.

Ankara'da Güneydoğu olaylarıyla ilgili soğukkanlı bir yaklaşım var. 1984 Ağustos'unda başlayan olayların bi-

Kanundışı bölücü Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları örgütünün genel sekreteri Mustafa Fişli, İtalya'da 85 kilo eroinle yakalandı

KUK, eroin kaçakçısı

STOCKHOLM, (OR-HA)- Kanun dışı bölücü "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları" (KUK) örgütünün genel sekreteri Mustafa Fişli, İtalya'da 85 kilo eroinle yakalandı. Fişli'nin arkadaşlarının ise, B. Almanya ve İsveç'te 25 kilo eroinle birlikte tutuklandıkları bildiriliyor. Diyarbakır'ın Lice ilçesinden olan Mustafa Fişli itirafı, KUK ve Ermeni örgütleriyle mafyanın uyuturduğu kaçakçılığında işbirliği yaptıklarını belirtti.

TKDP İDİ

12 Eylül 1980 öncesi, "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi" (TKDP) adı altında kurulan ve daha sonra adı

KUK olarak değiştirilen "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları" örgütünün, uyuturucu kaçakçılığı ile ün yapan Diyarbakır'ın Lice ilçesinden olan genel sekreteri Mustafa Fişli, Interpol tarafından uzun süren geniş çaplı bir operasyon sonucu, İtalya'nın Verona şehrinde 85 kilo eroinle ele geçirildi.

Interpol'ün başta İtalya olmak üzere Almanya ve İsveç'te sürdürdüğü geniş çaplı operasyonlar sonucu, örgütün diğer bazı yöneticileri de uyuturucu ile birlikte yakalandılar. Mustafa Fişli'nin arkadaşlarından Abdurrahman Bayram ve Ali Ay ile Heybet Ay da Verona'daki operasyonda, Meh-

met Salih Fişli İsveç'te, Mehmet Ekinçi ve Mehmet Yavuz Araz ise Almanya'da 25 kilo eroinle yakalandılar.

Interpol tarafından sorgusu sürdürülen KUK'un genel sekreteri Mustafa Fişli, Ermeniler'le uyuturucu mafyaları işbirliği içinde olduklarını itiraf etti. Fişli, Ermeni örgütleri ve mafya ile bir uyuturucu sebeksi kurduklarını, Ortadoğu ülkelerinden çeşitli yollardan sağladıkları esrar ve eroinleri Avrupa'da satarak örgütlerine gelir sağladıklarını söyledi. Aynı olayla ilgili olarak, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamakta olan Türk ve Ermeni asıllı birçok kişinin daha aran-

Mafya ile işbirliği

Mustafa Fişli itirafında KUK ve Ermeni örgütlerinin mafya ile işbirliği yaptığını anlattı.

diği ve arananlarla ilgili olarak Interpol tarafından bu ülkenin istihbarat birimlerine bilgi verildiği öğrenildi.

Uyuturucu kaçakçılığı ile ilgili olarak arananlar arasında, örgütün merkez komitesi üyesi ve teorisini sayılan Yakın Çabak'un da bulunduğu bildirildi.

KUK Genel Sekreteri Fişli ve arkadaşlarıyla birlikte ele geçen toplam 110 kilogram eroinin Avrupa'daki bugünkü piyasa değerinin 11 milyar liradan fazla olduğu ve KUK'un bu kaçakçılığının, İtalya'da son

yıllarda ortaya çıkarılan en büyük uyuturucu kaçakçılığı olaylarından biri olduğu belirtildi.

Bir İtalyan güvenlik yetkilisi, yakalanan şahısların, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde lüks villalarda yaşadıklarını tesbit edildiğini belirterek şunları söyledi:

"Bu kişiler, siyasi mülteci olarak sığınacakları Avrupa ülkelerinin iyi mülteci hizmetleri kullanmakta ve buldukları ülkelerde problemler yaratarak bu ülkeleri rahatsız etmektedir."

"PKK'nin füzesi var" Suriye izin verirse Türkiye'ye sokacaklarmış..

Faruk BALIKÇI

DIYARBAKIR, (hha) - Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 87 kişinin öldürülmesi eylemlerine katıldıkları sonra güvenlik güçlerine teslim olan 17 yaşındaki bölücü çete mensubu itirafçı Kemal Emlük, "PKK'nin, Suriye'nin izin vermesi halinde, eylemlerinde kullanma-

■ İtirafçı sanık Kemal Emlük, yasadışı PKK örgütünün Suriye ve İran'dan destek gördüğünü, Suriye'nin izin vermemesi nedeniyle Sam-5 ve Sam-7 füzelerini Türkiye'ye sokamadığını öne sürdü..

üzere Sam - 5 ve Sam - 7 füzelerini Türkiye'ye sokma hazırlığı içinde olduğunu" söyledi.

Kemal Emlük itirafı sırasında, Suriye ve İran'ın bölücü çete mensuplarına en fazla

la destek veren ülkeler olduğunu da ileri sürdü.

Bu arada, geçtiğimiz hafta sonunda aralarında çocuk ve kadınların da bulunduğu 27 yurttaş acımasızca katleden gözü dönmüş bölücü çete men-

■ Örgüt içindeki kod adı Bozan olan Kemal Emlük, Irak'taki Lolan kampında eğitim gördüğünü, 1984 yılında örgütte faal olarak görev aldığını bildirdi. İlk eyleminin de, Eruh baskını olduğunu söyledi.

suplarını yakalamak amacıyla başlatılan operasyonlara bölgede yoğun şekilde devam edildiği, operasyonları bizzat Jandarma Asayiş Bölge Komutanı Korgeneral Hulusi Sayın'ın yönettiği bildirildi. Katliam

gerçekleştiren insan kasabı "Şahin Balıç"e yardım eden diğer teröristlerin kimlikleri de belirlendi.

PKK örgütü içinde çeşitli tarihlere baskın ve katliamlara katılan, daha sonra Sani-

ye Alataş'la birlikte Denizli'ye kaçarak güvenlik güçlerine teslim olan Kemal Emlük, buradan alınarak eylemlere katıldığı Siirt'e getirilmişti. Bu arada, cezaevinde Saniye Alataş'la evlenen Kemal Emlük, eşine birlikte yuz sayfa aşkın itirafı bulundu. Örgüt içindeki kod adı "Bozan" olan Kemal Em-

lük, Irak'taki Lolan kampında eğitim gördüğünü, 1984 yılında örgütte faal olarak görev aldığını bildirdi. İlk eylemini örgütün önde gelen kişilerinden merkez komite üyesi Mahsun Korkmaz'la birlikte Eruh baskınına katılarak gerçekleştirdiğini belirten Emlük, PKK'ya en fazla desteği Suriye ve İran'ın verdiğini anlattı,

şunları söyledi:

"Türkiye'ye 15 kişilik bir grüpla geçmemiz söz konusuydü. Fakat Başbakan Turgut Özal'ın Suriye'de bulunması nedeniyle buna izin verilmedi. Şam'da 15 gün bekledik. Daha sonra Apo'nun (Abdullah Öcalan) Suriye Hükümeti yetkilileriyle yaptığı temaslara sonu-

cu, pasaport alarak Kamışli'ye geçtik. Örgüt, Suriye'de Şam, İran'da Tahran havayolunu sürekli kullanıyor. Geliş-gidişlerde partinin yayınlarını, broşürlerini iki ülkenin yetkilileri de gördüğü halde görmezlikten geliyorlar. Bu yollardan geçilerek Avrupa, gerekirse Ortadoğu ülkele-

rine rahatlıkla gidilip gelmiyor. Karadeniz Türkiye'ye girilirse, en çok Suriye sınırından yapıyor. Cizre-Siirt, Cizre - Nusaybin, Nusaybin - Kızıltepe güzergahları kullanılıyor. Türkiye-İrak sınırı ise, kış aylarında güvenliğin zayıf olması nedeniyle kullanılmıyor."

87 masum insanın katedilmesi eylemine katıldı

PKK kasabından "korkunç" itiraf

■ İran, Suriye ve Yunan desteği Güvenlik kuvvetlerine teslim olan Kemal Emlük, "PKK'ya Suriye, İran ve Yunanistan'ın yardım ettiğini, Suriye'den resmî mülhürü kimlik kartı aldıklarını ve Filistin askerlerinin PKK militanlarını eğittiğini" itiraf etti

DIYARBAKIR, (A.A)- 87 savunsuz vatandaşın katledilmesi eylemine katılan itirafçı PKK sanığı 17 yaşındaki Kemal Emlük, örgüte köylüsü Fevzi Aydın tarafından götürüldüğünü bildirdi.

Siirt'in Eruh ilçesi yakınlarında bağ olduğu gruptan ayrılarak Denizli'de ailesinin yanına giden ve orada güvenlik kuvvetlerine teslim olan Kemal Emlük, eşi Saniye Emlük ile birlikte, 116 sayfa itirafında bulundu.

KORUCULAR PKK YANLIŞI

Köy korucularının örgüte yardım ettiğini öne süren Emlük, şöyle konuştu:

"Suriye'de, örgüt mensuplarına verilen kimlik kartlarında, bu ülkenin resmi mührü bulunuyor.

Örgüte, Suriye, İran ve Yunanistan yardım ediyor. Filistinli askerler ise PKK militan-

ların eğitimine yardımcı oluyor."

PKK'nın Mardin bölge sorumlusu Abdurrahman Motor'u kendisinin öldürdüğünü açıklayan Emlük, kazanılan ve ya zorla kaçırılan militanların kamplarda bir süre askerî ve siyasi eğitim gördükten sonra, eylemlere sokulduğunu bildirdi.

MAHSUN KORKMAZ OLAYI

28 Mart 1986 tarihinde, Siirt'in Şırnak ilçesi yakınlarında güvenlik kuvvetince Mahsun Korkmaz'ın öldürülmesinden sonra örgütün kendilerini kampa çağırdığını anlattı Emlük, Lolan kampında sorguya çekildiklerini belirtti.

Emlük, "Örgüt, Mahsun Korkmaz'ın nasıl öldürüldüğünden kuşku duyduğu için hepimizi tek tek sorguladı. Olayda ihmali görülen Eruh bölge sorumlusu 'Selim' kod adı Fevzi Aydın öldürüldü" dedi.

Yeni Nesil

Mustafa KAPLAN

PKK muamması

Doğu ve Güneydoğu'da vazife yapmış birisi olarak onların ne-nemem birşey olduğunu yakından bilenlerdeniz. 1985 yazında arkadaşlarımız Ali Tokar ve Bünyamin Ateş'le bu bölgeleri gezmiş, inceleme yapmış birisi olarak da bölgenin zorluklarının farkındayız.

Buna rağmen bunca mensubu ve emniyet kuvveti olan güçlü bir devlet için bu zorluk bir "bahane" olamaz. Güçlü devlete "mazeret" değil "çare" yakıştır.

Aynı zorluklar ve bölge şartları komünist eşiğe için de geçerlidir. O bölgeyi tanyor ve ona göre davranıyorsa; emniyet kuvvetlerinin aynı şeyi yapmalarına ne gibi bir sebep vardır?

Koskoca bir devletin üç buçuk komünist eşiğe karşısında söylediğini yapamaz bir görüntü vermesini anlamakta güçlük çekiyoruz. Bunun için gerekirse seferberlik ilân edip dağı taşı askerle donatmaya bile değer.

Emniyet kuvvetlerinin hemen burunlarının dibinde katliam oluyor. Telsizle emniyet kuvvetlerinden yardım isteniyor. Bu yardım talebi saatler sürüyor. Neden sonra gelen emniyet kuvvetlerine enkaz kaldırma ve hasar tesbit muamelesi yapmak düşüyor.

Katliam yapanların kontrolsüz Irak hududundan girdikleri, İran-Irak harbi bitmedikçe anarşinin durmayacağı—devletin en yüksek makamını işgal eden zat tarafından—söyleniyor. Bingöl, Tunceli, Elazığ gibi Irak hududu ile ilgili olmayan yerlerde taktır taktır adam öldürülüyor, sabotajlar yapılıyor.

Komünist eşiğin Irak hududundan sızması önlenemese bile geriye dönüşlerine mâni olunamamanın mazereti ne olabilir? Katliam yapanlar yer yapıyor da oraya giriyor değil ya. Bunlar nerede saklanıyor veya ellerini kollarını sallaya sallaya katliamı müteâkip başlatılan geniş operasyonlara rağmen—kilometrelere mesafeyi aşarak geldikleri yere nasıl dönüyorlar?

"Cumhuriyetin kurulmasından sonra bu bölgeye ve bu bölge halkına değişik nazarla bakılması ve değişik muamele yapılması neticesi gele gele bugünlere gelindi. Dini, lâikliğin aleyhine bir tehlike olarak gören devlet, sonunda bölgenin dindar halkının kalb ve gönülünü kazanmak üzere uçaklardan âyet ve hadis mealleri atmak mecbûriyetinde kaldı. Buna rağmen bölgede huzur ve emniyetin tam olarak tesis edildiğini kimse söyleyemez. 12 Eylül'ün üzerinden yedi sene geçmesine rağmen 'huzur ve güven ortamı' her nedense buralara kadar gelmedi. Devlet bu bölge için bugüne kadar tâkip ettiği politikayı gözden geçirmek yerine; tatbik ettiği sakat tedbirlerin meyve vermemesi üzerine pes etmek gibi garip bir davranış ortaya koydu.

Gerek katliamları İran-Irak harbine bağlayan sayın Evren ve gerekse hâdiseleri küçümseyen Başbakan Özal bu bölgede anarşinin kolay kolay durmayacağını söylemekle bölge halkının tereddüt ve endişelerini artırdılar. Başbakana 40 km mesafede cinayetler işlendi de kimsenin haberi olmadı. Askerî birliklere 4 km mesafede işlenen toplu katliamlara devletin emniyet kuvvetleri sanki enkaz tesbit memuru sıfatıyla geldiler.

Mardin ve Adıyaman'da yapılan operasyonlarda 2 terörist ve bunlara yataklık eden 33 kişi yakalandı

Terörist avı

DİYARBAKIR, (Tercüman)—Adıyaman ve Mardin'de yapılan operasyonlarda, iki terörist ile onlara yataklık eden 33 kişi yakalandı.

Bölgedeki arama ve operasyonlarda, ayrıca teröristlere ait 17 sığınak ortaya çıkarıldı. Sığınaklarda çok sayıda silah, yiyecek ve malzeme ele geçirildi.

Bu arada, Siirt'in Şırnak ilçesinde, 16 vatandaşı katleden PKK militanları, önceki gece Hakkâri'nin Uludere ilçesinde bir köy ilkokulunu ateşe verdi.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden yapılan açıklamaya göre, 25 Mart 1988'de Adıyaman'ın Kuyucak nahiyesi Çamlıca ve

Yedioba köyleri yakınlarında 5 teröristin ölü ele geçirilmesinden sonra, başlatılan arama ve operasyonlarda iki terörist ile onlara yataklık eden 20 kişi yakalandı.

Sanıkların, 20 Ekim 1986'da Adıyaman-Kahta karayolunda Mehmet Çelik'in, 9 Mayıs 1987'de Uzunköy eski muhtarı Ali Şahin'in, 25 Haziran 1987'de Küçükoluk köyünde Hacı Mermer'in öldürülmesi eylemlerine katıldığı tesbit edildi. Bölgede teröristlere ait 9 sığınakta ise çok sayıda silah, malzeme ve yiyecek maddesi ele geçirildi.

MARDİN'DE

Mardin'in Nusaybin ilçesinin Kilisedüzü mevkiinde, 1 Nisan

1988'de 20 teröristin ölü ele geçirilmesi üzerine sürdürülen arama ve operasyonlarda ise Nusaybin ve İdil'de, teröristlere yataklık eden, destek sağlayan 13 kişi yakalandı.

Bu sanıkların, Nusaybin'de afiş asmak, silâhla tarama ve patlayıcı madde atma eylemlerine destek sağladığı belirlendi. Aramalarda, tesbit edilen 8 sığınakta ise bir Kalashnikov, 9 mm. çapında bir tabanca, iki tane bomba, iki tane tahrir kalıbı, şarjör, mermi ve çok miktarda yiyecek maddesi ele geçirildi.

Öte yandan, Şırnak'ta 16 sınımsız vatandaşı katleden teröristler, önceki gece Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı İnce-ler köyü ilkokulunu ateşe verdi.

SHP'li Eren'e göre "Doğu meselesi" sosyolojik

"Türk şovenizmi mutlaka kırılmalı"**Sol kanat işbirliği**

SHP sol kanat sözcülerinden Kemal Anadol da Doğulu milletvekilleriyle birlikte hareket ettiklerini, Misak-ı Milli sınırları içinde yaşayanların birliği savunduklarını söyledi.

ANKARA, (UBA)—SHP'nin Doğu kökenli İstanbul milletvekili Mehmet Ali Eren, insanların birbirlerine saygıyla, dostlukla yaklaşabilmeleri için, "Türk şovenizminin kırılması gerektiğini" söyledi.

Sol kanat sözcülerinden Kemal Anadol da, Doğulu milletvekillerinin çoğunluğunun kendileriyle birlikte hareket ettiğini, bunun da "normal" olduğunu belirtti. Anadolu, Misak-ı Milli sınırları içinde yaşayanların birliğini savunduklarını açıkladı.

Türkiye'de "Doğu meselesi"nin ekonomik değil, sosyolojik bir mesele olduğunu öne süren Mehmet Ali Eren, şovenizme karşı olduklarını söyledi.

Eren şöyle konuştu: "Türkiye'de, her zaman bir Türk şovenizmi vardır. Bunun kırılması gerekir. Bunun en somut örneği, en küçük bir olayı gündeme getirdiğimizde ortaya çıktı. Kıyamet koptu. Bu aslında Türk şovenizminin ol-

duğünü gösteriyor. Bunun mutlaka kırılması gerekir. Bu kırılmadıkça, toplumda insanların birbirlerine saygıyla, dostlukla bakmaları mümkün değildir. Şovenist silâh bırakmalıdır artık, baskının kalkması gerekir. Ezilen toplulukların işe şovenizmi olmaz."

SHP sol kanat sözcülerinden İzmir milletvekili Kemal Anadol, partidek sol kanat milletvekillerinin büyük çoğunluğunun kendileriyle birlikte hareket ettiğini söyledi. Anadolu, Doğulu milletvekillerinin geçmişte olduğu gibi, bugün de Meclis'te bulunduğu belirterek, beraber hareket etmelerinin sebebini şöyle açıkladı:

"12 Eylül'den sonra, insan hakları ihlalleri en fazla Doğu'da yapıldı. Bu sebeple, Doğulu milletvekillerinin çoğunluğunun aramızda yer alması normaldir. Bizler, Kürt'üyle, Türk'üyle, Alevi'siyle, Sünni'siyle, Misak-ı Milli sınırları içinde halkımızın birliğini savunuyoruz."

17 sığınak

Bölgede yapılan aramalarda teröristlere ait 17 sığınak ortaya çıkarıldı. Sığınaklarda çok sayıda silah ve malzeme ele geçirildi.

Okulu yaktılar

Şırnak'ta 16 sınımsız vatandaşı katleden teröristler, önceki gece Uludere ilçesine bağlı İnce-ler köyü ilkokulunu ateşe verdiler

Sayıları 40 kadar olan teröristler, köy halkında da çocuklarını okula göndermelerini, Türkçe öğretilmelerini için tehditlerde bulundu.

DÖRT ÖĞRETMEN GÖZALTINDA

Bu arada, teröristler, İnce-ler ilkokulu'nu yakarken, köydeki dört öğretmeni de üç saat süreyle rehin tuttu.

Okul tamamen yandıktan sonra, öğretmenleri serbest bırakan teröristler köyden ayrıldı.

Güvenlik kuvvetleri, daha sonra kimlikleri açıklanmayan dört öğretmeni gözaltına aldı.

BİR KORUCU YARALANDI

Ağrı'nın Tutak ilçesi Dibecek köyü korucusu Ramazan Özdemir, önceki gece bir yangın sırasında otomatik silâhlarla taranarak ağır yaralandı.

Köyde bazı kişilere ait otoların ateşe verilmesi üzerine, durumu muhtara bildirdikten sonra tekrar yangın alanına dönen Ramazan Özdemir'e, 6-7 kişi tarafından ateş açıldı. Korucu Özdemir'in buna cevap vermesi üzerine kimliği bilinmeyen kişiler, karalıktan istifade ederek kaçtı.

Kadın ve çocukların katledilmesine karısı da karşı çıktı

Apo'ya isyan

● PKK Atina biriminde propaganda faaliyetini yürütmekle görevlendirilen Öcalan ve Avrupa biriminin yöneticilerinden Duran Kalkan, "Kadın ve çocukların öldürüldüğü katliamdan vazgeçilmesini" istediler

DIYARBAKIR, MİL-HA

PKK'nun Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki son eylemlerinin hunharca katliam boyutlarına erişmesi, örgüt içinde de huzursuzluklara yol açtı.

İstihbarat birimlerine ulaşan bilgilere göre, PKK'nın Avrupa'daki lider pozisyonlu temsilcilerinden bir grup, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın "Artık çocuk ve kadın öldürmeye-tilim. Tüm dünyada davamız saygı-

lığını yitiriyor. Dünya kamusoya bize devrimci yurtsever değil, eli kanlı gözü dönmüş casuslar çetesi görüşle bakmaya başlayacak" biçiminde uyardılar.

Apo'ya bu uyarıda bulunanlar arasında halen örgütün Atina kolunda propaganda faaliyetiyle görevli bulunan devrim nikâhlı eşi Kesire Öcalan ve örgüt Avrupa kolunun

önde gelen yöneticilerinden Abbas kod adlı Duran Kalkan'ın da bulunduğu öne sürülüyor.

Öte yandan Adıyaman ve Mardin'in dağlık kesimlerinde güvenlik güçlerinin sürdürdüğü operasyonlar sırasında PKK örgütüne kullanıldığı bildirilen 17 sığınak bulundu. Operasyonlarda, PKK'ya yatak-lik ettikleri sanılan 33 kişi gözaltı-

na alındı.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden verilen bilgiye göre Nusaybin'in Killisedüzü mevkiinde kısa süre önce kullanıldığı belli olan 8 sığınak saptandı. Aynı yörede 15 kişi gözaltına alındı.

Adıyaman'ın Kuyucak bucağı Çamca ve Yedioluk köyleri civarında da 9 sığınakta PKK militan-

larının kullandığı bazı malzeme ele geçirildi. PKK militanı olduğu öne sürülen iki kişi gözaltına alındı. Aynı yörede, PKK militanlarına yatak-lik iddiasıyla 18 kişi daha gözaltında bulunuyor. Sığınaklarda ele geçirilen malzeme arasında el bombaları, çok sayıda silah ve örgütsel doküman bulunduğu bildirildi.

Palme'nin katil zanlısı PKK'lı Güler yakalandı

Mehmet Ali YULA

FRANKFURT, (Hürriyet) - İsveç Başbakanı Olof Palme'nin katil zanlısı olarak İsveç polisi tarafından aranan Hasan Hayri Güler, Federal Alman polisi tarafından yakalanarak gözaltına alındı. Yapılan resmi açıklamaya göre, Güler, 1984 yılında Almanya'nın Russelsheim Kenti'nde Zülfü Gök adlı bir şahsın öldürülmesi olayına karıştığı için yakalandı. Hürriyet'in güvenilir kaynaklardan elde ettiği bilgilere göre, PKK militanının yakalanmasını, İsveç polisi talep etti.

Hatırlanacağı gibi, İsveç Gizli Polisi SAPO, Başbakan Palme'nin öldürülmesiyle ilgili soruşturma sırasında, tetiği çeken parmağın Hasan Hayri Güler'e ait olduğunu saptamış, ancak tüm çabalara rağmen kendisini yakalayamamıştı. Hürriyet'in İsveç gizli polisi içindeki kaynaklardan elde ettiği bilgilerin ışığında, geçtiğimiz yılın Eylül ayı içinde yaptığı yayın üzerine ismi yeniden gündeme gelen Güler'in, halen Almanya'da olduğunu ortaya çıkaran İsveç polisi, Palme'nin katil zanlısının başka iki PKK üyesiyle birlikte gözaltına alınmasını istedi.

Federal Almanya'nın Köln Kenti'ndeki Kürdistan Komitesi'ne yapılan bir basın sırasında ele geçirilen Hasan Hayri Güler, halen Alman polisinin elinde bulun-

yor ve sürekli sorgulanıyor. Bu arada, Palme Cinayeti'nden başka Almanya'da 1984 yılında işlenen bir cinayete ilgili olarak Güler'in ifadesi alındı. Hürriyet'in Alman makamlarından elde ettiği bilgilere göre, 1984 yılının 7 Ağustos günü Russelsheim'de Zülfü Gök adlı bir şahsın öldürülmesi için emri Hasan Hayri Güler'in verdiği ve cinayete de katıldığı sanılıyor. Zülfü Gök, PKK'dan ayrılmak istediği gerekçeyle sokak ortasında vurularak öldürülmüş ve katili olarak da bir süre önce Ali Aktaş adlı bir PKK militanı yakalanmıştı. Bu arada, Alman polisi yetkilileri, Hasan Hayri Güler'in 1984 yılından beri PKK'nın Almanya kanadının güvenlik ve istihbarat sorumlusu olarak görev yaptığının belirlendiğini de söylediler.

DURAN KALKAN VE HAYDAR KAYTAN

Öte yandan İsveç polisi tarafından Alman polisine yapılan başvuruda yakalanması istenen Duran Kalkan ile Haydar Kaytan'ın da yakalanarak gözaltına alındığı bildirildi. Abbas kod adını kullanan Duran Kalkan'ın Abdullah Öcalan'ın "sağ kolu" konumunda olduğu ve örgüt içindeki yerinin "genelkurmay başkanı" olarak tanımlandığı bildiriliyor. Haydar Kaytan'ın ise PKK'nın Federal Almanya sorumlusu olduğu öne sürülüyor.

Avrupa Parlamentosu'nda aleyhimize iki yeni girişim

● Girişimlerden biri Kürt nüfusa sahip ülkelerden, bu grubun haklarına saygı göstermelerini istemek, diğeri de Kıbrıs'tan Türk askerinin çekilmesi, kayıplar, serbest dolaşım ve yerleşim kapsıyor...

EFKOŞALONDRA, (Hürriyet) - Avrupa Parlamentosu'nda, onumuzdeki günlerde, biri Kürt, diğeri Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak Türkiye aleyhinde iki girişimde bulunulacak.

Londra muhabirimiz Ahmet Sevindik'in bildirdiğine göre, Avrupa Parlamentosu'nun İngiliz üyesi Stan Newsen tarafından hazırlanan bir deklarasyonda, Kürt nüfusa sahip ülkelerden, bu grubun haklarına saygı göstermelerini istendi. Aralarında sosyalist parlamenter Richard Balfe'nin de bulunduğu 33 parlamenter tarafından imzalanmış deklarasyonda, özellikle Irak, İran ve Türkiye'de, Kürtler'in ağır baskı altında buldukları beirtirilecek, bu ülkelerin, okullarında Kürtçe öğretilmesine izin verilmeli ve Kürt kültürünün korunması çağrısında bulunuldu. Deklarasyonda, Kürtler'e karşı girilen insan hakları ihalleri kınanırken, Kürt teröristlerin, haklarını elde etmek için süsüz insanlara karşı eylemlerde bulunmaları da eleştirildi.

Öte yandan Lefkoşa muhabirimiz Özer Hatay'ın haberi- ne göre, Fransız parlamenter Costa Floret'in hazırladığı rapor ışığında, Kıbrıs konusunda bir karar tasarısı, Avrupa Parlamentosu'nun 19 Mayıs'ta Strasbourg'da yapacağı toplantı gündemine alınmış bulunuyor.

Floret'in raporu ve hazırlanan karar tasarısı, Türk askerinin Kıbrıs'tan çekilmesi, "kayıplar, serbest dolaşım, yerleşim" konularını kapsıyor.

Suriye, İran ve Irak'tan sonra şimdi de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu tarıyorlar...

ABD'den, "Kürt" araştırması

● ABD'nin Adana 2'nci konsolosluğu ile birlikte 15 günden bu yana Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu dolaşan siyasi danışman Michael Austrian, aralarında Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin de bulunduğu yüzlerce kişi ile görüştü. Siyasi danışmanın, yakında Başkan Reagan'a Ortadoğu'daki "Kürt sorunu" ile ilgili olarak bir rapor sunacağı öğrenildi.

Atilla KORKMAZ

DIYARBAKIR, (hha) - Amerika Birleşik Devletleri'nin Adana 2'nci Konsolosluğu ile birlikte yaklaşık 15 günden bu yana Doğu ve Güneydoğu illerini dolaşan Siyasi Danışman Michael Austrian, bölgedeki olaylar ve Kürt sorunu- na ilişkin incelemelerde bulunuyor. ABD siyasi danışmanının Ortadoğu'daki "Kürt sorunu" ile ilgili bir rapor hazırlayarak ABD Başkanı Reagan'a sunacağı öğrenildi.

Geçen yılın sonlarında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde incelemelerde bulunan ABD'nin Adana 2'nci Konsolosluğu Sheldon Raporort, bu kez 17 yıldan bu yana Ankara'da görev yapan Siyasi Danışman Michael Austrian'la birlikte bölgeye geldi. 15 güne yakın bir süreirdi bölgedeki illeri tek tek dolaşan 2'nci konsolos ve siyasi danışman, kent yöneticileri, çeşitli kamu kuruluşlarının temsilcileri ve yerel basın mensuplarıyla görüşmeler.

ABD siyasi danışmanı

Austrian'ın daha önce Suriye, İran ve Irak'ta dolaştığı belirlendi.

Austrian'ın bölgedeki gezisi arasında görüştüğü bazı kişilere Türkiye'de bulunan ayrılıkçıların bir potansiyel olmadığını, çocukları öldürmekle kitle sempatisini kazanamayacaklarını söylediği ifade edildi.

Austrian'ın GAP ile de özel olarak ilgilendiği ve bu konuyu da araştırması kapsamasına aldığı belirlendi.

35 PKK'lıya, kelepçe

DIYARBAKIR, (hha) - Adıyaman ve Mardin'de operasyonlarını sürdüren güvenlik kuvvetleri, ikisi eylemci 35 PKK üyesini yakaladı. Operasyonlar sırasında ayrıca, 17 örgüt sığınacağının ortaya çıkarıldığı açıklandı.

Ölügenüstü Hal Bölge Valiliği'nin dün yaptığı açıklamada, 25 ve 26 Mart 1988 tarihlerinde Adıyaman'ın Kuyucak bucağına bağlı Çamlıca ve Yediotluk köylerinde güvenlik kuvvetleriyle silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilen 5 teroristin üzerinde bulunan belgelerin ışığında, operasyonunun genişletildiği belirtildi. Ölü olarak ele geçen beş, çeşitli eylemlere katıldıkları belirlenen iki teroristin yanı sıra, PKK militanlarına yataklık ve yardım ettikleri belirlenen 20 kişinin yakalandığı bildirildi.

Yakalananların PKK militanlarına destek sağladıkları, 20 Ekim 1986'da Adıyaman - Kâhta karayolu üzerindeki bir benzin istasyonunu silahlı tarrayarak Mehmet Çelik'i, 9 Mayıs 1987'de ise Adıyaman'ın Uzunköy eski muhtarı Ali Şahin'i, 25 Haziran 1987'de yine Adıyaman'ın Küçükokluklu Köyü'nde Hacı Mermer'i öldürdükleri belirtildi.

Güvenlik kuvvetleri, bölgede yaptıkları operasyonlar sonucu, Adıyaman'ın kırsal kesiminde terapistler tarafından kullanılan 9 sığınacağı ortaya çıkardı. Bu sığınaklarda bir el

bombası, iki tabanca, bu tabancalara ait sarjör ve mermiler, 4 dinamit lokumu, 4 molotof kokteyli ve patlayıcı madde yapımında kullanılan bol miktarda malzeme ele geçirildi.

MARDİN'DE OPERASYON

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Kilisedüzü mevkiinde 1 Nisan 1988 tarihinde 20 PKK'lının ölü olarak ele geçirilmesinden sonra, Nusaybin ve İdil ilçe merkezleriyle, bu ilçelere bağlı bazı köylerde örgütlenme çalışması yapan, örgüte destek sağlayan 15 kişi yakalandı.

Yakalanan sanıkların, 17 Şubat 1988'de Nusaybin'de bir okula afiş asıp silahlı saldırıda buldukları, 20 Mart 1988'de Nusaybin Tekel binasına molotof kokteyli atıkları belirlendi.

Açıklamada, yakalanan sanıkların örgüte yeni eleman sağlamaya çalıştıkları belirtildi. Operasyon sırasında Mardin'deki terolistlerce kullanılan ve içinde bol miktarda yiyecek, giyecek, ilaç ve ilk yardım malzemesi bulunan 8 sığınığın ortaya çıkarıldığı bildirildi. Ayrıca, yakalanan sanıkların üzerinde bir uzun namlulu Kalashnikof, bir tabanca, iki savunma el bombası, 6 fûnye ve fiül, iki tahrir kalbu, sarjör ve mermiler ele geçirildiği de belirtildi.

Anarşiye 10 yılda 6 bin kurban

Rahmi ÖZYAZGAN

ANKARA, - İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli, 1978 yılından 12 Eylül 1980 tarihine kadar 2388'i güvenlik görevlisi 4 bin 273 kişinin cinayete kurban gittiğini, 12 Eylül 1980'den 31 Aralık 1987 tarihine kadar anarşi ve terör hareketlerinde ise 510'u güvenlik görevlisi olmak üzere 1544 kişinin can verdiğini açıkladı. Kalemli 12 Eylül'e kadar olan dönemdeki olaylardan 394'ünün faili meçhul kaldığını ikinci dönemde faili meçhul olay sayısının ise 1282 olduğunu belirtti.

12 Eylül 1980 tarihine kadar Türkiye'de anarşi ve terör eylemlerini yöneten bölücü ve yıkıcı kesimden 12, sol kesimden 47 ve sağ kesimden 4 olmak üzere toplam 63 örgütün faaliyette bulunduğu nun kaydeden İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli, özete şunları söyledi:

"12 Eylül 1980 tarihine kadar yakalanamayan sanık sayısı kesin olarak bilinmemekte beraber, günümüze kadar bölücü örgütler-

den 2 bin 871, sol örgütlerden 3 bin 822, sağ örgütlerden 235, irtica örgütlerinden 23, örgütü bilinmeyenlerden ise 2 bin 437 kişi olmak üzere toplam 9 bin 388 kişi aranmaktadır.

Ayrıca örgütlü olarak 26 gruptan oluşan sebekelerin Türkiye'ye silah soktukları tesbit edilmiştir. Bu olaylarda toplam 7 bin 650 sanık 1510 uzun namlulu silah, 18 bin 891 tabanca ve 7 milyon 216 bin 246 mermiyle yakalanarak adliye sevk edilmiştir."

DIŞARIDAN BESLENİYOR

Türkiye'de anarşi, terör, bölücü ve yıkıcı hareketlerini dışarıdan besleyen ülkeler bulunduğunu da belirten Kalemli, ülkemizin jeopolitik konumunun Sovyetler Birliği'nin sıcak denizlere açılma politikası, Bulgaristan'ın Makedonya ve Akdeniz'e açılma emeli, Yunanistan'ın Meşgale İde'si, Suriye'nin büyük Suriye emeli ile İran'ın İslam devrimini ihraç politikasının, sürekli tehdit oluşturduğunu da kaydetti.

KÖŞE

M. Ali Birand

SON OLAYLAR

PKK İÇİN BAŞARI DEĞİL

PKK, güvenlik kuvvetlerinin geçen ayki Nusaybin baskınının intikamını almak istemiş gibi, ardı ardına yeni saldırılar yaptı. Yine aralarında minicik bebelerin de olduğu 26 can aldı. Yatağında vurulmuş yavrucakların ne günahı vardı? Buna cinayet denmez de ne denilir? Acaba başka nasıl bir izah tarzı bulunabilir?

Bu sorulara verilebilecek tutarlı yanıt olabileceğini sanmıyoruz.

"Biz savaş veriyoruz ve davaya ihanet edenleri cezalandırıyoruz" şeklinde kulaktan kulağa fıslıdanan veya PKK'nın Avrupa'daki gazetelerinde çıkan "Gerekçeler" hiç de geçerli değil...

Son olayların Batı dünyasındaki yankıları son derece olumsuz, çocuk çocuk gözetmeksizin insanların öldürülmesinin terörden başka bir anlama gelemeceği hemen hemen her kesimde tekrarlanıyor. PKK dahil tüm Kürtlerin destek aradıkları Avrupa Parlamentosu'ndan Avrupa Konseyi'ne, İnsan haklarını savunma gruplarından demokrasi gözetleyicilerine kadar, herkesin tepkisi olumsuz...

Ortadoğu'daki yankılanmalar da, PKK için düşünülmesi gereken yorumlarla dolu. PKK son aylarda İran ve Irak'taki Kürt gruplarla ilişkilerini yeniden düzenlemek ve belirli bir yakınlaşma sağlama dönemine girmişti. Zira bu ilişkiler özellikle 1987'de tamamen kopmuş ve PKK bölgesinde büyük oranda yalnızlığa düşmüş bir görüntü içindeydi. Özellikle Mesut Barzani ve Celal Talabani, PKK'nın eylemlerine, bazı yaklaşımlarına ve bazı politikalarına karşı çıkıyorlardı. Her şeyin başında ısrarla üzerinde durdukları nokta da PKK'nın "Masum insanların, kadın, çocuk çocuğun öldürülmesi ve diğer gruplara karşı sürdürdükleri kampanyadan vazgeçmesi" geliyordu.

Son aylarda bu noktalarda bir ilke anlaşmasına doğru gidildiği ve PKK'nın uzlaşma getirecek yaklaşım değişiklikleri yapmaya hazırlandığı haberleri artmıştı. Nitekim Talabani, çeşitli Batı organlarına verdiği demeçlerde "ümitli olduğunu" sık sık vurgulamıştı.

Şimdi son gelişmeler karşısında bu anlaşmanın imkânsızlaştığı anlaşılıyor. Zira diğer Kürt gruplarının PKK'dan istedikleri ve beklediklerinin tam aksi yaklaşım sürüyor.

Nihayet, olayların Türkiye içindeki yankıları da PKK açısından memnuniyet verici olamaz. Kamuoyundaki tepkinin yanı sıra, askeri açıdan da bir "başarı" diye gösterilemez.

Her şeyin başında, vurulan mezranın yerine dikililecek olursa, bunun ve bunun gibi diğer mezraların teker teker güvenlik çemberine alınması olanak dışıdır. Dolayısıyla güvenlik kuvvetlerinin bir başarısızlığından çok, arada kalan savunmasız insanların ezilmesinden söz edilebilir.

Hatta bir olasılıkla, PKK'yı reddeden ve Türk güvenlik kuvvetlerinin çemberi dışında kalan mezralarda oturanlar, bu gelişmeden sonra kendi istekleriyle toplu halde başka köylere veya güvenli çemberi içindeki yörelere göç etmeye başlayabilirler. Böyle bir olasılık da, PKK'nın başarısızlık hanesine yazılanları artırır...

Buna karşılık, PKK'nın bölgedeki durum ve kimin ne yaptığı konusunda ne kadar etkili bir istihbarat ağı kurabildiği de bu son olayla yeniden doğrulanmış oluyor.

PKK bölgedeki bütün güvenlik önlemlerine rağmen, nasıl hâlâ faaliyetini sürdürebiliyor son derece cesurca eylemler gerçekleştirebiliyor ve bölgesine güçlü bir istihbarat ağı oluşturabiliyor? Bunun açık yanıtını Kemal Emluk adında eski PKK'cı gencin açıklamalarında tüm netliği ile bulmak mümkün...

17 yaşında olmasına rağmen 87 kişinin ölümüne yol açan olaylara katılan bu genç, PKK'nın nasıl halktan (Bellirli oranda dahil olsa, zorla ve korkudan da kaynaklansa) destek gördüğünü, hatta bazı köy korucularının nasıl ikili çalıştıklarını veya çalışmak zorunda kaldıklarını ayrıntılarıyla anlatıyor.

İşte anahtar budur. Eğer PKK bu desteği sağlayamamış olsaydı, şimdiye kadar üç dört defa yok edilirdi.

Biz de, bundan dolayı sürekli şekilde "PKK'ya basit bir terör örgütü gibi bakarak, sorunu sadece güvenlik önlemleriyle çözmeye çalışmanın hata olacağına" dikkat çekmeye ve öncelliğin "halkı kazanmaya" verilmesinin, bunun yolunun da güvenlik yanı sıra doğal demokratik ve insan haklarının verilmesinden, pastadan gereken paylarını almalarının sağlanmasından geçtiğini söylemeye çalışıyoruz. Bakalım o noktaya varana kadar daha neler göreceğiz.

Inönü: "Devlet, Doğu'yu seyrediyor"

Doğu Anadolu Gazeteciler Cemiyeti tarafından çıkartılacak olan Bayram Gazetesi'ne özel bir demeç veren Erdal İnönü, "Doğu köylüsü, bir lokma ekmeğin, bir çanak bulgurun esiri olmuştur" dedi.

Öztürk AKKÖK

ERZURUM, (hha)- SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Doğu Anadolu Gazeteciler Cemiyeti'nce Şeker Bayramı'nın ikinci günü çıkartılacak olan Bayram Gazetesi'ne verdiği özel demeçte, hükümetlerin Doğu Anadolu için uyguladıkları yanlış politikaların göçü doğurduğuna işaret etti. Bölgede toprak ağalarının dışında kalanların makiNELİ tarımı terkettiğine de dikkat çeken SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "Doğu köylüsü, bir lokma ekmeğin, bir çanak bulgurun esiri olmuştur. Hükümet, bunlara seyirci kalmakta, seçiminde seçime bir kilo şeker, bir paket çay ile oy avcılığı yapmaktadır" dedi.

Demecinde, Doğu halkına, Doğu Anadolu Gazeteciler Cemiyeti'nce çıkartılan bir gazeteyle seslenmekten dolayı duyduğu memnuniyeti dile getiren İnönü, siyasi hayata atıldıkları sonra en fazla eğildiği konuların başında Doğu'nun kalkınmasının geldiğini belirtti. İnönü, daha sonra şöyle devam etti:

"1980'den bu yana hükümetlerin yanlış uygulamaları sonucu Doğu'daki köyler büyük ölüme boşaldı. Bir zamanlar bir karşı toprağın canından aziz bilen vatandaş, bugün eklebilir arazisini terketmektedir. Köylü, karasaban tarımıyla uğraş vermektedir. Benim vatandaşım bir parça ekmeğin, bir çanak bulgurun esiri olmuştur. MakiNELİ tarım, büyük toprak ağalarının dışında kalanlar tarafından yapılamamak-

tadır. Bölgede hayvancılık biraz daha yok olmaktadır. Oysa, yöre insanının en büyük geçim kaynağı hayvancılıktır. Her kış, yem sıkıntısından binlerce hayvan telef olmaktadır. Üzülerek ifade edeyim ki, bugün devlet yönetiminde bulunanlar, olaylara seyirci kalmakta, seçiminde seçime bir kilo şeker, bir paket çayla oy avcılığı yapmaktadır."

Doğu'da yol sorununun henüz çözümlenmediğini, uzun çabını yaşadığımız bir devirde hastaların kızaklarla kentlere taşındığını da belirten Erdal İnönü, sözlerini şöyle tamamladı:

"Kızakla en yakın sağlık kuruluşuna taşınan hastalardan pek çoğu yollarda hayatlarını kaybetmektedirler. Vatandaş can güvenliğinden yoksundur. Fişlenme korkusuyla pek çok insanımız, devlet dairelerine ulaşip derdini anlatamamaktadır. Alt yapı hemen hemen Doğu'daki hiç bir kentimizde yoktur. Örnekleri daha da çoğaltmak mümkün. Ancak, şu bir gerçek ki Doğu'nun sorunu, Doğu'ya özgü planların uygulamaya konulmasıyla, devlet sorumluluğunda yatmaktadır. Devlet dairelerinin sürgün yeri olmaktan çıkarılmasıyla çözümlenecektir. Bu ise sadece bir sosyal demokrat iktidara, SHP'nin iktidarı ile gerçekleştirilebilir. Bunun için vatandaşlarımızın desteğine bize en büyük ilham kaynağı olacaktır. Halkımın baharın tüm güzellikleriyle birlikte gelen mübarek Şeker Bayramı'nı en içten dileklerle kutluyorum, saygılar sunarım."

ÇATIŞMA: 7 PKK'lı öldürüldü

Derik'te kısırlanan bir grup PKK militanı ile güvenlik güçleri arasında çatışma çıktı: 7 terörist ölü ele geçirildi...

2.5 saat süren çatışmada; bir erimiz şehit düştü, iki polis yaralandı.

DIYARBAKIR, (hha)-Güvenlik kuvvetleri ile çatışmaya giren 7 PKK militanı, silahları ile birlikte ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada bir er şehit olurken, 2 polis memuru da yaralandı.

Yetkililerden alınan bilgiye göre, istihbaratları değerlendirilen güvenlik kuvvetleri, dün gece saat 20.00 aralarında Mardin'in Derik İlçesi'nin kuzeyindeki dağlık ve kayalık kesimde operasyon düzenledi. Güvenlik kuvvetleri gece saat 23.00 aralarında PKK militanları ile çatışmaya girdi. Saat 01.30'a kadar süren silahlı kavganın sonunda, 7 terörist ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada adı henüz belirlenmeyen bir er şehit olurken, iki polis memuru da yaralandı. Ölü ele geçirilen teröristlerin üzerinde, 7 otomatik tüfek, çok sayıda sarjör ve el bombası ile gizli örgütsel dokümanlar bulundu.

Ölü olarak ele geçirilen militanların kimlik tespitine bugün başlanacak; olayla ilgili soruşturma sürdürülüyor.

APO'yu askere çağırdık

ANKARA, (Hürriyet) - APKK örgütü lideri Abdullah Öcalan'a askerlik görevini yapması için çağrı yapıldı. Abdullah Öcalan ile kardeşi Osman Öcalan'a askerliklerini yapmak için 14 Ağustos 1988 tarihine değin Diyarbakır Askerlik Dairesi Başkanlığı'na başvurmadıkları takdirde "Türk Yurttaşlığından çıkarılma" işlemi uygulanacak.

Resmî Gazete'de dün yayınlanan duyu ru ile Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı savaş açmış olan ve Türk askerleri için "yur emri" veren Öcalan'ın hâlâ Türk yurttaşlığı olduğu resmen kabul edildi.

Diyarbakır Askerlik Dairesi Başkanlığı'nın Resmî Gazete'de dün yayınlanan ilanına göre Şanlıurfa'nın Halfeti İlçesi'ne bağlı Ömerli Köyü nüfusuna kayıtlı 1949 doğumlu Abdullah Öcalan, 1956 doğumlu Osman Öcalan ile çoğu PKK militanı olan toplam 32 kişiye askerliklerini yapmaları için son çağrı yapıldı. İlanda şöyle denildi:

"Türkiye'deki ikamet adresinde bulunmayan ve yurt dışında oldukları saptanan, fakat yurtdışı adresleri belli olmayan ve bugüne kadar askerlik görevini yapmayan isimleri yazılı yükümlülerin, ilan tarihinden itibaren 3 ay içinde Türkiye'ye geleerek askerlik görevini yapmak üzere ilgili mercülere müracaat etmedikleri takdirde, haklarında yasa hükümlerine göre Türk Vatandaşlığı kaybetme işlemine tabi tutulacakları ilan olunur."

PKK lideri Abdullah Öcalan ile kardeşi Osman Öcalan'ın halen Suriye'de buldukları belirtiliyor. Ancak Suriye makamları, ülkelerinde Abdullah Öcalan adlı bir kişinin bulunmadığını ve PKK örgütünün Suriye sınırları içinde herhangi bir faaliyetinin olmadığını öne sürüyor.

Çoluk - çocuk demeden masum insanların katledilmesi emrini veren PKK lideri Abdullah Öcalan, yıllardır yurt dışında bulunmasına ve örgüt liderliğini yaptığı bilinmesine karşın, bugüne değin Türk yurttaşlığından atılmasında herhangi bir karar alınmamıştır.

Yetkililer, askerlik yükümlülüğünü yerine getirmediği emri ile aranan PKK liderinin nasil yurttaşlıktan çıkarılmadığını şöyle açıkladılar:

"403 Sayılı Vatandaşlık Kanunu'na göre, yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın yurda dönüp askerliklerini yapmaları gerekmektedir. Askerliğini yapmayan için yurda dönüşü zorunlu olarak yapılan çağrıya rağmen mazeretsiz olarak 3 ay içinde yurda dönmeyenlere Bakanlar Kurulu kararıyla Türk Vatandaşlığı kaybedilebilir.

Askerliğini yapması için çağrı yapılan PKK lideri Abdullah Öcalan, 3 ay içinde geçerli bir mazeret bildirmediği takdirde, Millî Savunma Bakanlığı durumu İçişleri Bakanlığı'na, bakanlık da vatandaşlığı kaybetme kararını Bakanlar Kurulu'na bildirir."

APO'nun cellatı, cezasını buldu

İbrahim AVUKA

DERİK (Mardin), (hha)-Güvenlik güçleriyle önceki gece çatışmaya giren ve ölü olarak ele geçirilen yedi PKK militanından birinin, örgütün "merkez komite" üyesi ve Mardin "Eyalet Sorumlusu" Mehmet Emin Aslan olduğu anlaşıldı. Derik'e bağlı Bayraklı Köyü yakınlarındaki çatışmada, bir erimiz şehit olmuş, iki özel hareket tim görevlisi de yaralanmıştı. Hayvan postuna sarılarak saklandıkları yerden kaçmak isteyen teröristlerin barındığı evde Pınarcık Köyü'nde sash edilen köy korucularının silahları da bulundu. Çatışmadan sonra evde ele geçirilen bir telizsin, geçen yıl Mardin'in Ömerli İlçesi yakınlarında şehit olan Üstgemen Seçkin Koray'a ait olduğu saptandı.

Öte yandan, yetkililer, ölü olarak ele geçirilen Mehmet Emin Aslan'ın, PKK içinde hem "planlayıcı", hem "eylemci" olarak faaliyet gösterdiğini belirtirken, bu militanın öldürülmesiyle,

örgütün önemli bir darbe yediğini belirttiler. "Sabri" kod adlı Mehmet Aslan'ın PKK lideri Apo'nun en gözde cellatlarından olduğu ifade edildi.

"TESLİM OL..."

Bir istihbaratı değerlendirilen güvenlik güçleri, saat 23.30 aralarında Mardin'in Derik İlçesi'ne bağlı Bayraklı Köyü yakınlarındaki teröristlerin saklandığı evi çembere aldı. Görülür, teröristlere birkaç kez "Teslim ol..." çağrısında bulundular. Ancak militanlar, bu çağrıya ateşle karşılık verdiler. Çıkan çatışma saat 01.45'e kadar sürdü. Daha sonra, teröristlerin açtıkları ateş kesildi. Güvenlik güçleri, evde ve çevrede yaptıkları aramada 7 PKK militanını ölü olarak buldular. Çatışmada bir erimiz şehit olurken, yaralanan iki özel hareket tim görevlisi, hastanede tedavi altına alındı.

Günün ilk işleriyle birlikte Diyarbakır'da bulunan Bölge Asayiş Komutanı Kor. general Hulusi Sayın, askeri

helikopterle çatışma bölgesine geldi. Burada, Mardin Tuğay Komutanı Tuğgeneral Turan Demirhan ve Emniyet Müdürü Aydın Genç, çatışma hakkında Korgeneral Sayın'a, harita üzerinde bilgi verdiler.

Yapılan ilk tespitlerde, PKK militanlarının üzerinde beş adet Kalashnikov otomatik tüfek, bir M-16 otomatik tüfek, yedi el bombası bulundu. M 16 tipi silahların PKK'da çok üst düzeyde bulunan militanlara verildiği, geri tepmesiz ve isabet ettiği yeri dağıtan mermisi bulunan silahın, Merkez Komite Üyesi Mehmet Emin Aslan'a ait olduğu belirtildi.

PKK'nın Mardin'de "Eyalet sorumlusu" olarak görevlendirildiği bilinen Merkez Komite Üyesi Mehmet Emin Aslan'ın "Sabri" kod adını kullandığı, bölgedeki büyük eylemlerin önemli bölümünün planlayıcısı ve yöneticisi olduğu kaydedildi.

Ölümüne Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu, güvenlik güçlerine düzenlenen ve başarılı bir biçimde sonuçlanan operasyonla ilgili bilgi almak üzere Derik İlçesi'ne bağlı Bayraklı Köyü'ne gitti. Askeri yetkililerden bilgi alan Kozakçıoğlu, daha sonra Diyarbakır'a döndü.

MEHMET EMİN ASLAN KİM?

Kısa adı PKK olan "Pağtuya Karkaren Kurdistan", (Kurdistan İşçi Partisi) örgütü te 1980'den önce militan olarak görev alan; daha sonra, 12 Eylül Harekati'nin gerçekleşmesiyle belirlenen yeni stratejide aktif olarak eylemlerle sesini duyan Mehmet Emin Aslan, tüm düzeylerde merkez komite üyeliğine getirilmiştir. Apo'nun sağ kollarından biri kabul edilen ve Mardin'deki büyük eylemlerin planlayıcısı, uygulayıcısı olan Aslan, geçen 1 yıllık sürede emrindeki 54 militanını kaybetmiştir.

PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın "Ne olursa olsun, sorumluluk alanını terk etme" diye talimat verdiği isimlerden biri olarak bilinen ve son bir yıl içerisinde Pınarcık, Yuvah, Bahninin katliamlarını gerçekleştiren Aslan, 150'ye yakın asker ve sivilin ölümünden sorumlu tutuluyordu. Aslan, geçen haziran ayında 30 yurttaşın birden katledildiği Ömerli'ye bağlı Pınarcık Köyü'ndeki başkanı da meğafolla militanlara bedef göstermişti.

Aslan ve Mazıdağı-Vi-

ranşehir-Derik grubunun yöneticisi "Sadık" kod adlı Necip Togay'ın da çatışmada ölü olarak ele geçirilmesiyle PKK'nın Mardin'de tam bir çözülmeye başlayacağı, örgütün en büyük darbeyi yediği belirtiliyor. Bir güvenlik yetkilisi, "Aslan ve Togay'ın ölümü ile PKK Mardin'de bitmiş durumdadır. Örgütün iki beyin adamının birden gitmesi dağınlığı ve çözülmeye getirecektir" diye konuştu.

BÖLGE VALİLİĞİ'NİN AÇIKLAMASI

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada Bayraklı Köyü'ne önceki akşam geç saatlerde bir grup teröristin geldiğini, teröristlerin bazı ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra güvenlik kuvvetleriyle silahlı çatışmaya girdiklerini bildirdi.

Çatışma sonunda PKK'nın üst düzey yetkililerinden Mardin sorumlusu "Sabri" kod adlı Mehmet Emin Aslan (30), "Sadık" kod adlı Abdülmecit Tokyay (32), "Beşir" kod adlı Nuri Ay (31) ve "Necim" kod adlı teröristlerin kimliklerini belirlediğini bildiren Valilik, eylemler konusunda şu bilgileri verdi:

"Teroristlerin bugüne kadar bölgede 1 subay, üç er, 1 polis, 1 bekçi, 2 köy korucusu ile 49 sivil vatandaşa olmak üzere toplam 57 kişiyi öldürme, 9 er, iki polis, iki köy korucusu ve 8 sivil vatandaş olmak üzere toplam 21 kişiyi yaralama olaylarına katıldıkları anlaşılmıştır. Teroristlerin katıldıkları başka eylemler 9 Haziran 1987'de Ömerli İlçesi Kocakuyu Köyü'nde 1 üstteğmen ile 3 erin şehit edilmesi, 9 erin yaralanması, 20 Haziran 1987'de Ömerli'nin Pınarcık Köyü'nde 30 vatan-

daşın öldürülmesi, 8 Temmuz 1987'de İdil'in Peçenek Köyü'nde 16 vatandaşın öldürülmesi, 4 vatandaşın yaralanması, 14 Ağustos 1987'de Mazıdağı Kelek Mezarası'nda 2 köy korucusunun öldürülerek, silahlarının gasp edilmesi, 1 Eylül 1987'de Derik Balova Köyü'nde 2 vatandaşın öldürülmesi, yola mayın döşenmesi, 2 Eylül 1987'de Kızıltepe Akdoğan Köyü'nde 1 polis memurunun yaralanması, 9 Eylül 1987'de Mazıdağı Esinli Mezarası'nda 1 vatandaşın öldürülmesi, 10

Ekim 1987 tarihinde Mardin-Şanlıurfa karayolu üzerindeki Şahvelat Köprüsü'ne patlayıcı yerleştirilmesi, 24 Ekim 1987'de Nusaybin Taşköy İlün mezarasında 1 polisin öldürülmesi, 3 Aralık 1987 tarihinde Kızıltepe'de bir polisin yaralanması, 1 bekçinin şehit edilmesi."

BİR JANDARMA ERİ ŞEHİT

1 adet M-16, 1 adet G-3, 5 adet Kalashnikov, 2 adet tabanca, 7 adet el bombası ve bu

silahlara ait çok sayıda mermiyle ele geçirildikleri bildirilen PKK'lı teröristlerin açtığı ateşle Gümüşhane'nin Bayburt İlçesi nüfusuna kayıtlı Sebattin Türkoglu adlı jandarma erinin şehit olduğu, soruşturma ve operasyonun aralıksız sürdürüldüğü ifade edildi.

BİR TERORİST YARALI YAKALANDI

Hakkâri'nin Semdinli İlçesi'nin Derecik mntikasında güvenlik güçleriyle bir grup terörist arasında önceki gece çıkan silahlı çatışmada bir terörist yaralı olarak yakalandı.

Edinilen bilgilere göre saat 21.00 sıralarında Irak'tan Semdinli'nin Derecik mntikasına sızan bir grup terörist ile komanda timleri arasında çatışma çıktı. Gece geç saatlere kadar süren çatışma sonunda bir terörist yaralı olarak yakalandı. Bir adet otomatik tüfek ve çok sayıda mermiyle birlikte ele geçirilen teröristin örgütü içinde "Gürcan" kod adı ile tanınan Hüseyin Sinan olduğu eylemlerin belirlenmesi için soruşturmanın sürdürüldüğü bildirildi.

MILLİYET 17.05.88

Sıraç ÇALIK

• DERİK (MİL-HA)
MARDİN'in Derik ilçesine bağlı Bayraklı köyü yakınlarında bir grup PKK militanı ile güvenlik kuvvetleri arasında çıkan silahlı çatışmada 7 militan ölü ele geçirilirken bir er şehit oldu, iki polis memuru da yaralandı.

Hassas bölgelerde PKK militanlarına yönelik sıkıca hareketi sürdürülürken, önceki gece bir grup militan eylem hazırlığı içinde olduğu belirlendi ve Mardin'in Derik ilçesi Bayraklı köyü yakınlarında saat 24.00 sıralarında çembere alındı.

Saatlerce süren silahlı çatışma sonucunda 7 militan ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada jandarma komando eri Sebattin Türkoglu şehit olurken, Mustafa Ertürk ile La-

7 militan öldürüldü, 1 er şehit

PKK'ya darbe

tilif Aşkın adlı polis memurları da yaralandı. Yaralı polis memurları Mardin Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu ile Asayiş Jandarma Kolordu Komutanı Korgeneral Hulusi Sayın, çatışmanın olduğu bölgeye helikopterle giderek incelemelerde bulundular.

Ölü olarak ele geçirilen militanların üzerinde 7 adet otomatik silah, çok sayıda mermi, el bombaları, patlayıcı maddeler, patlamaya hazır mayın ve örgütsel doküman ele geçirildi.

Derik'in Bayraklı köyü yakınlarında güvenlik güçleriyle PKK militanları arasında saatlerce süren çatışma sonucunda 7 militan ölü ele geçirildi. Bir er şehit oldu, iki polis yaralandı

Bölgede jandarma komando timleri ile özel hareket timlerinin katıldığı arama ve operasyonlar, geniş çaplı olarak sürdürülüyor.

KİMLİKLER

Çatışmada ölü olarak ele geçirilen PKK'lılardan birinin, örgütün silahlı kanadı ARGK'nın Güneydoğu Anadolu'daki ikinci derecede komutanlarından Sabri kod adlı Mehmet Emin Aslan olduğu öğrenildi. Diğer iki militanın ise Sadık kod adlı Mecit Tokyay ve Mehmet Aksoy oldukları belirlendi.

KİMLİKLER

Çatışmada ölü olarak ele geçirilen PKK'lılardan birinin örgütün Mardin bölge sorumlularından Sabri kod adlı Mehmet Emin Aslan olduğu saptandı. Kimlikleri saptanabilen öteki üç militan, Sadık kod adlı Abdülmeccit Tokyay, Beşir kod adlı Nuri Ay ve Necim kod adlı bir diğer terörist. Çatışmada ölü ele geçirilen öteki üç militanın Suriye asıllı olabilecekleri öne sürüldü.

EYLEMLER

Grubun lideri olduğu anlaşılan

Mehmet Ali Aslan'ın şimdiye kadar katıldığı eylemler şöyle sıralanıyor:

- 9 Haziran 1987'de Ömerli ilçesinde bir üstteğmen, üç erin şehit edilmesi, 9 erin yaralanması,
- 20 Haziran 1987'de İdil ilçesi Peçenek köyünde 16 yurttaşın öldürülmesi, 4 yurttaşın yaralanması,
- 14 Ağustos 1987'de Mazıdağı Kelek mezarında iki korucunun öldürülmesi,
- 1 Eylül 1987'de Derik ilçesinde iki yurttaşın öldürülmesi,
- 2 Eylül 1987'de Kızıltepe Akdoğan köyünde iki polisin yaralanması,
- 9 Eylül 1987'de Mazıdağı Esinli mezarısında bir yurttaşın öldürülmesi,
- 10 Ekim 1987'de Mardin-Şanlıurfa karayolunda Şahvelat Köprüsü'ne patlayıcı döşenmesi,
- 24 Ekim 1987'de Nusaybin ilçesi Taşköy'de bir polisin öldürülmesi,
- 3 Aralık 1987'de Kızıltepe ilçesinde bir bekçinin öldürülmesi.

HURRIYET 18.05.88

İşte PKK'lı "Ölüm makinesi"

A. Gaffar ERTUŞ

HAKKÂRI, (hha)- Cumartesi gecesi, Semdinli yöresinde güvenlik kuvvetleriyle teröristler arasında çıkan silahlı çatışmada yaralı olarak ele geçirilen "Gürcan" kod isimli Hüseyin Sinan'ın, 1984 yılından bu yana 29 güvenlik görevlisinin öldürüldüğü 12 eyleme katıldığı belirlendi. Bu olaylarda şehit olan güvenlik görevlilerinden 5'inin subay, birinin astsubay, 18'inin er, 5'inin ise korucu olduğu bildirildi.

Cumartesi gecesi, Irak'tan, Semdinli ilçesi Derecik mntikasına sızan bir grup terörist ile Dağ ve Komando Tugayı'na bağlı timler arasında çatışma meydana geldi. Sabaha kadar süren çatışma arasında teröristler tekrar Irak'a kaçarken, "Gürcan" kod isimli Hüseyin Sinan, ağır yaralı olarak yakalandı. Yaralı teröristin üzerinde bir adet G-3 marka otomatik piyade tüfeği ile, 5 adet şarjör ve çok sayıda mermi ile örgütsel dokümanın ele geçirildiği belirtildi.

İTİRAFLARI

1984 yılından bu yana Semdinli yöresinde meydana gelen tüm eylemlere katıldığını itiraf eden terörist Hüseyin Sinan, ifadesinde şunları söyledi:

"Parti üst düzeyi, Hakkâri bölgesinde mutlaka ey-

leme girmemizi istiyordu. Biz de sınır ötesinde uzun süre keşif yaptıktan sonra içeri girip eylemlerde bulunacaktık. Fakat, aynı gece ani olarak timlerle karşılaşınca her şeyi kaybettik ve geri kaçmak zorunda kaldık. Çatışmada bizden birkaç arkadaş yaralandı. Bu arkadaşlarımızın olay yerinden uzaklaştırdık. Ben yaralandığımı fark etmedim. Bir süre sonra olay yerinde yığılıp kaldım. Askerler beni yakaladıkları zaman öldürceklerini sanmıştım. Fakat, yaralıyım. Beni helikopterle, doktor nezaretinde hastaneye getirdiler. Hakkâri bölgesi sorumlumuz ve liderimiz örgüt içinde Sarı Hüseyin adı ile tanıdığımız kişidir."

KATILDIĞI EYLEMLER

Yapılan soruşturma ve Hüseyin Sinan'ın itirafı sonucu, PKK militanının katıldığı eylemler belirlendi. Hüseyin Sinan'ın katıldığı eylemler şöyle:

- 15 Ağustos 1984: Semdinli baskını, bir astsubayın şehit edilmesi. (Bu baskın arasında iki terörist öldürüldü.)
- 2 Ekim 1984: Semdinli, Yaylıpınar mntikasında askeri bir aracın taranması, bir yüzbaşı, iki erin şehit edilmesi.

- 29 Kasım 1984: Semdinli, Oylum Köy karayolunda askeri konvoyun taranması.
- 19 Haziran 1985: Semdinli, Güzelkonak yolunda askeri aracın pusuya düşürülmesi, bir üstteğmen, 3 erin şehit edilmesi.
- 22 Temmuz 1985: Derecik, Umurlu yolunda mayın döşenmesi, bir erin şehit edilmesi.
- 7 Temmuz 1986: Semdinli, Derecik Köyü'ne baskın, 2 korucunun öldürülmesi.
- 17 Eylül 1986: Semdinli, Ayrınlı Köy yakınlarında güvenlik kuvvetleriyle gürilen silahlı çatışmada bir köy korucusunun öldürülmesi.
- 30 Eylül 1986: Semdinli, Silo Yaylası'nda askeri konvoyu pusuya, bir er ve bir korucunun şehit edilmesi.
- 28 Nisan 1987: Semdinli, Güzelkaya Köyü'nde bir yüzbaşı, 2 üstteğmen, 11 erin şehit edilmesi. (Bu olayda 2 terörist öldürüldü.)
- 8 Temmuz 1987: Semdinli, Silo Yaylası'nda bir köy ko-

rucusunun öldürülmesi.

- 21 Temmuz 1987: Semdinli, Akdemir Mezarası baskını. Baskında 3 terörist öldürüldü.
- 26 Temmuz 1987: Semdinli, Ortaklar ve Güleç mezarlarındaki Köy Hizmetleri şantiyesine baskın, bir dozer ve 2 kamyonun yakılması.

Bayramda PKK barbarlığı

Mardin'in Cizre ilçesinde 4 kişi otomatik silahlarla taranarak öldürüldü. PKK militanları bayram demeyerek barbarca katliam yaptılar.

Dün akşam 22.00 sıralarında Mardin'e bağlı Cizre ilçesinin Mardin Caddesi'nde, bir takside bulunan 4 kişi kimlikleri belirsiz kişilerce otomatik silahlarla taranarak öldürüldü. Bir süre önce Siirt'in Şırnak ilçesinden göç ederek Cizre'ye

yerleşen İdris, Hadi ve Ahmet Lirek adlı üç kardeş ile henüz kimliği açıklanmayan şoförü öldürenlerin yakalanması için güvenlik kuvvetlerince ilçenin giriş ve çıkışları kontrol altına alındı. Geniş çaplı operasyonlara başlandı.

Öldürülen 4 kişinin "ihbarcı" olduğu gerekçesiyle PKK militanlarınca katledildiği bildiriliyor.

9500 MERMİ

Bu arada Mardin'in Nusaybin ilçesinde, 9 bin 500 adet yabancı menşeyli mermi ele geçirildi. Olayla ilgili olarak üç kişi yakalandı.

Diyarbakır'da açlık grevi bitti

• **DIYARBAKIR, MİL-HA**
DİYARBAKIR Askeri Cezaevi'nin Adalet Bakanlığı'na devredilmesinden sonra 347 siyasi hükümlü ve tutuklunun 8 gün önce başlatığı süresiz açlık grevi, daha önce geri alınan hakların iade edilmesi üzerine dün saat 15.30'da sona erdi.

SHP Diyarbakır Milletvekili Fıst Atalay, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı Turhan Korkutan ve cezaevi yöneticileriyle görüştüktan sonra parti il mer-

kezinde bir basın toplantısı düzenledi. Atalay şunları söyledi:

"Açlık grevine katılan tutuklulara disiplin cezası verilmeyeceği ve haklarında kovuşturma açılmayacağı yetkililerce kendilerine açıklandı. Sorunun çözümünde çaba gösteren yetkililere, Diyarbakır halkı adına teşekkür ediyorum."

Atalay'nın açıklamasından sonra, SHP il binasında 4 gün önce tutuklularla dayanışma açlık grevine giren 30 tutuklu ailesi de eyleme son verdi.

ISO'nun araştırması

En zengin il

İSTANBUL

En yoksul il

HAKKARİ

EKONOMİ SERVİSİ

Türkiye'nin sağladığı yurt içi gelir bakımından, en zengin ili İstanbul, en yoksul ili ise Hakkâri... Kişi başına düşen yurt içi gelir sıralamasında ise birinciliğe Kocaeli çıkıyor, en son sırada yine Hakkâri bulunuyor.

İstanbul Sanayi Odası GSYİH'nin illere göre dağılımını araştırdı. ISO'nun 1979-1986 yıllarını kapsayan geniş kapsamlı araştırmasına göre, Türkiye'nin yurt içi gelirinin yüzde 23.3'ünü İstanbul sağlıyor. İzmir yüzde 8.13 ile ikinci, Ankara 7.02 ile üçüncü sırada bulunuyor. İllerin zenginlik sıralamasında ilk 10'a giren diğer şehirleri Kocaeli, Bursa, Adana, İçel, Konya, Zonguldak ve Manisa teşkil ediyor. İstanbul'un GSYİH'ya katkısı ISO araştırmasında 9 trilyon 124 milyar 332.5 milyon lira olarak belirlenirken, bu rakam ikinci sıradaki İzmir için 3 trilyon 182 milyar 107.1 milyon, üçüncü olan Ankara için de 2 trilyon 749 milyar 29.9 milyon lira olarak yer aldı.

VURT İÇİ GELİRİN YARISINI 6 İL SAĞLIYOR

Araştırmanın sonuçları, Türkiye'de toplam yurt içi gelirinin yarısını sadece altı ilin sağladığını da ortaya koydu. İstanbul, İzmir, Ankara, Kocaeli, Bursa ve Adana Türkiye GSYİH'sinin yüzde 50.16'sını toplarken, geriye kalan 61 il 49.84'ünü elde ediyor. Bu arada toplam yurt içi gelirinin yüzde 1'den fazlasını sağlayan il-

lerin sayısı 23 olarak belirlendi. 67 ilin 44'ü yurt içi gelirden yüzde 1'in altında pay alıyor.

DOĞU'NUN HALİ

Yurt içi gelirden aldıkları pay itibariyle sıralamanın sonunda bulunan 10 il içinde Gümüşhane, Artvin ve Çankırı hariç diğer hepsi Doğu bölgesinde yer alan iller. Van, Artvin, Çankırı, Gumüşhane, Muş, Ağrı, Bitlis, Bingöl, Tunceli ve Hakkâri illerinde oluşan son 10 şehir içinde Hakkâri'nin yurt içi gelirden aldığı pay onbinde 6 seviyesinde bulunuyor.

KİŞİ BAŞINA GSYİH

Kişi başına düşen yurt içi gelir sıralamasında ise Kocaeli 2 milyon 463 bin 640 lira ile birinci geliyor.

EN ZENGİN 10 İL

İller	GSYİH'DE PAYI (Milyon TL)	(%)
İstanbul	9124332.5	23.30
İzmir	3182107.1	8.13
Ankara	2749029.9	7.02
Kocaeli	1989611.9	4.95
Bursa	1400662.2	3.58
Adana	1283697.8	3.28
İçel	1020231.5	2.61
Konya	1000232.1	2.55
Zonguldak	995127.9	2.54
Manisa	910869.3	2.33

İllerde kişi başına düşen GSYİH (TL)

Sıra	İller	Kişi başına GSYİH (TL)
1	Kocaeli	2463640
2	İstanbul	1505371
3	İzmit	1333863
4	Bursa	1030678
5	Karlıreli	1024138
6	Tekirdağ	1011668
7	Kütahya	993722
8	Bilecik	968350
9	İçel	951804
10	Muş	947819
11	Zonguldak	926258
12	Eskişehir	871308
13	Çanakkale	870291
14	Manisa	849943
15	Edirne	835543
16	Ankara	804473
17	Nevşehir	803046
18	Denizli	783423
19	Elağ	752278
20	Aydın	750971
21	Balıkesir	725188
22	Burdur	723805
23	Adana	723722
24	Antalya	688840
25	İsparta	628804
26	Rize	587176
27	Uşak	584226
28	Samsun	580954
29	Malatya	565113
30	Konya	552584
31	Sakarya	536739
32	Bolu	535254
33	Kayseri	529663
34	Kırşehir	518449
35	K.Maraş	498708
36	Afyon	477576
37	Artvin	463450
38	Traşon	458633
39	Kastamonu	458248
40	Gaziantep	454034
41	Hatay	435155
42	Niğde	432649
43	Amasya	428436
44	Çorum	419118
45	Çankırı	388941
46	Giresun	388663
47	Erzurum	385638
48	Sinop	381177
49	Tokat	341080
50	Yozgat	338115
51	Ordu	328351
52	Diyarbakır	328907
53	Sivas	322806
54	Şanlıurfa	321304
55	Siirt	319186
56	Erzurum	306259
57	Mardin	281803
58	Gümüşhane	287737
59	Adıyaman	285276
60	Tunceli	249708
61	Kars	233483
62	Muş	213882
63	Van	184589
64	Bingöl	175020
65	Bitlis	172026
66	Ağrı	154230

Federal Kriminal Dairesi uyardı:

PKK'nın hedefi Alman temsilcileri

FRANKFURT, (Tercüman)- Bir süre önceye kadar kendisinden ayrılanlara karşı "terör havası" estiren ve Federal Almanya'da "halk mahkemeleri" kurarak, insanları yargılayan PKK, şimdi de Alman temsilcilerini kaçırmayı planlıyor.

Alman polislerinin son birkaç aydır terör örgütü PKK'nın mensuplarını köşeye sıkıştırmaya üzerine, tehdit yağmurlarına başlamıştı. Nitekim Federal Kriminal Dairesi, PKK mensuplarının öncelikle Türkiye olmak üzere bazı Avrupa ülkelerindeki Alman kuruluşlarının temsilci ve ataşelerinin kaçırılmasını planladığını açıkladı.

TERCÜMAN'A GELEN TEHDİT

Bu arada, bayramın ikinci günü Tercüman gazetesinin Avrupa Merkez bürosunu telefonla arayan bir şahıs, kendisinin PKK'dan kopmak istediğini, ancak bir türlü kopamadığını belirterek, "PKK, ölümlüdeki güleride Avrupa'daki Türk gazetecilerine karşı da terör estirecek. Buaların başında Tercüman mensupları geliyor. Kendinize dikkat ediniz" dedi.

Öte yandan, Hollanda'nın Amsterdam şehrinde 40 kadar bölücü, 13 arkadaşlarının Federal Almanya'da tutuklanmasını protesto amacıyla dün Luftansa Havayolları bürosunu iki saat süreyle işgal etti.

Kurtalan'da biri terörist 6 kişi yakalandı

Hüsamettin KARANFİL

ŞİRT, (Tercüman)- Kurtalan'da, biri terörist üç kişi yakalandı.

Devriye polis ekiple, Köprübaşı yol kavşağında, farlarını sık sık yakıp söndüren iki taksiyi şüphe üzerine kontrol altına aldı. Bir süre sonra bazı silahlı kişilerden dağdan inerek taksilere doğru geldiğini gören polis ekibi, ilçeden takviye kuvvet istedi. Olay yerine gelen güvenlik kuvvetleri, taksilere binmek üzere olan silahlı kişilere "Dur" ihtarında bulundu. Meçhul kişiler, bunun üzerine kaçmaya başladı. Güvenlik kuvvetleri ateş açarak, terörist olduğu anlaşılan bir kişiyi sağ olarak ele geçirdi. Diğer teröristler ise gece karanlığından yararlanarak kaçmayı başardı.

İşte İnönü'nün söyleyemediği

ANKARA, (UBA). SHP'nin Baykalcı milletvekillerinden Cemal Seymen, Kürt meselesini sürekli ön planda tutmanın SHP'ye büyük zarar verdiğini, parti tabanını da "tedirgin" ettiğini öne sürdü.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde insanlara Kürt oldukları için değil, ideolojik sebeplerle baskı yapıldığına inandığını belirten Cemal Seymen, "Kamran İnan'ın ailesi de Kürt kökenli. Birçok sağcı aile de var Kürt olan. Onlara baskı yapıyor mu?" diye sordu. SHP'de bazı milletvekillerinin Doğu'da "zafer işareti" yaptıklarını, bunun da Türk ve Kürt devletlerinden oluşan ikili federasyon anlamına geldiğini bildiren Seymen, "Bunlara meydan vermemeliyiz" dedi.

☐ **"Kürt meselesini sürekli ön planda tutmak parti tabanını tedirgin ediyor"**

☐ **Zafer İşareti yapanlar**
SHP'de bazı milletvekillerinin Doğu'da "zafer işareti" yaptıklarını, bunun da Türk ve Kürt devletlerinden oluşan ikili federasyon anlamına geldiğini belirten Seymen, "Bunlara meydan vermemeliyiz" dedi

SHP içindeki Doğulu milletvekillerinin tutumlarını eleştiren Baykalcı Cemal Seymen, şöyle dedi:

"Doğu ve Güneydoğu insanının tamamının da bu tür bir politikaya katıldığını zannetmiyorum. Yaklaşım yanlış. Ben bu bölgedeki insanlara baskının Kürt olduğu için yapıldığına inanmıyorum. Bu baskı, ideolojiktir. Kamran

İnan'ın ailesi de Kürt kökenli. Birçok sağcı aile de var Kürt olan. Onlara neden baskı yapılmıyor? Kürt oldukları için baskıya uğradıkları varsaymıyorduk hareket ederse, bu bizi bir yere götürmez.

SHP'nin sürekli olarak bu konuyu gündeme getirmesi hem partinin, hem Türkiye'nin çıkarlarına aykırıdır. Taban bunu benimsemiyor. Türk

devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür' demezsek, bu işin sonunu bulamayız. Hele Doğu'da bazı arkadaşlarımız zafer işareti yapıyorlarmış ki, bu Türk ve Kürt devletlerinden oluşan ikili bir federasyon anlamına geliyor-muş."

"TUZAKLARA DÜŞMEYELİM"

SHP'nin kamuoyu yoklamalarına birinci parti konumuna geldiğini, bu tür politikaların partinin bu durumunu etkileyebileceğini anlatan Seymen, "Bu tuzaklara düşmememiz gerekir. CHP'de de bunlar olmuştur. Ne zaman partinin grafiği yükselmeye başlasa, partinin de, Türkiye'nin de gündemine, partiye zarar verecek şeyler gelir. Bunlara âlet olmamamız lâzım" şeklinde konuştu.

Dam çöktü 3 çocuk öldü

Doğu'da deprem korkusu

● Erzurum ve çevresi iki depremle sallandı. Narman, Horasan, Pasinler ve Oltu ilçelerine bağlı bazı köylerde 10 ev yıkıldı, 50 kadar ev de hafif hasar gördü.

ERZURUM (hha) - Şeker Bayramı'nın birinci günü Erzurum ve çevresi iki depremle sallandı. Can kaybının olmadığı depremde; Narman, Horasan, Pasinler ve Oltu ilçelerine bağlı bazı köylerde 10 ev yıkıldı, 50 kadar ev de hafif hasar gördü. Ağrı'nın Pamuktaş Köyü'nde şiddetli yağışlar nedeniyle bir evin damı çöktü, üç küçük çocuk hayatını kaybetti.

Merkez üssü Erzurum olarak belirlenen depremin ilki 17 Mayıs günü saat 14.45 aralarında meydana geldi. Richter ölçeğine göre 4 şiddetindeki deprem nedeniyle yurttaşlar korku ve telaş içinde sokaka döküldüler. Aynı gün saat 20.05 aralarında 2 şiddetindeki ikinci deprem, karanlıkta binlerce insanın sokakları doldurmasına yol açtı.

Vali Recep Birsın Özen, 1983 yılında meydana gelen depremde hafif hasar gören ev ve ahırlardan bir bölümünün

son yer sarsıntısından etkilenmediğini bildirdi. Vali Özen, "Horasan'ın Yukarı Bademözü Köyü'nde 3, Kutlutaş Köyü'nde 3, Çakmak Köyü'nde 1, Oltu'nun Durular Köyü'nde 1 ve Narman'ın Açılayır Köyü'nde 2 olmak üzere toplam 10 ev yıkıldı. Pasinler, Oltu, Narman, Horasan ve Şenkaya ilçelerine bağlı bazı köylerde 50 kadar da ev hafif hasar gördü. Can kaybının olmayışını sevindiricidir" dedi.

Öte yandan Ağrı'nın Cu-

macay Bucacı'na bağlı Pamuktaş Köyü'nde önceki gün saat 01.00 sıralarında şiddetli yağışlar sonucu Güçlü ailesine ait evin toprak damı çöktü. Çocuk altında kalan 7 yaşındaki Abdürrahman Güçlü'yle 9 yaşındaki Şefik Güçlü ve aynı yaşta ki Kıymet Güçlü öldü.

nyssa da
nyssa da

Doğu'ya Apo yardımı tuttu

MİLLİ tarih tezimiz, "Kürtlülüğü" kabul etmiyor. Kürtler de "asil Türk milletinin" esmer, sarışın karışık bir koldur gibi değerlendirilmeler yapıyoruz. Avrupa'dan beslendiği artık açıkça belli olan akımlar da Doğu'da kilere gidip, "Babo, senin neren Türk; bir şu haline, kılık-kıyafetine bak, bir de Türklere bak" diyor.

Vatandaş da bir "varsayımsal tarih tezine", bir de haline, kılık-kıyafetiyle, durumuna bakıp karar veriyor. Kılık-kıyafetinde, geçiminde bir düzelme olsa, belli ki "varsayımsal tarih tezini de" kabul edecek.

***

Bu iddiayı, Doğu'ya yapılan küçük teşviklerin tutmuş olmasına dayandırıyoruz. Doğu'dan gelenler anlatıyorlar. Halk, memurlara ve işçilere tanınan vergi ayrıcalıklarına "Apo yardımı" adını takmış. İstanbul'da asgari ücretle çalışan bir Siirt doğumlu net 49 bin 200 lira alıyor ama, Siirt'te diyelim ki Meyan Kökü Sanayi Fabrikası'nda çalışan bir vatandaşın daha az vergi kesiliyor ve eline 7 bin lira daha fazla olarak, 56 bin lira geçiyor.

***

Doğudaki memur da, polis, öğretmen, asker ve teknik adam da meslektaşından daha az vergi ödüyor ve eline daha fazla para geçiyor. Bu para az da olsa ve mizahi bir anlatımla adına "Apo yardımı" da dense, olumlu karşılanıyor. Görev süresi bitip, emekliliği gelenler, girdikleri konut kooperatifinin parasını ödeyememişlerse, Apo yardımından yararlanmak için görevlerini uzatıyorlar.

***

Ortaya şu sonuç çıkıyor. Eğer Doğu için düşünülen teşvikler biraz daha artırılsa, bu eşitsiz gelişme kurbanı bölgeye daha çok yatırım gidecek, daha çok iş alanı açılıp, kılık-kıyafetlerle geçim durumları Batı'ya yaklaşacak...

Doğu'ya teşviklere "genç kız yüreğinde yaratılmış bir nostalji duygusallığı" gibi değil, gerçekçi baksak Apo hareketi de kalmayacak, varsayımsal tarih tezi de...

N. D.

PKK'nin cellatı cezasını buldu

- Derik'in Bayraklı Köyü'nde güvenlik kuvvetleriyle girdikleri silahlı çatışmada ölü ele geçirilen 7 militardan biri olan "Ali Battal" kod adlı Nihat Ceri'nin üzerinden kendi el yazısıyla yazılmış notlar çıktı...
- Bu notlardan, 25 yaşındaki Nihat Ceri'nin bugüne kadar 8'1 güvenlik görevlisi, 2'ni korucu olmak üzere 63 kişinin katledilmesi eylemlerine katıldığı anlaşıldı.

MARDİN, (İha)- Derik'in Bayraklı Köyü'nde güvenlik kuvvetleriyle girdikleri silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilen 7 PKK militanının kimlik belirlenme çalışmaları sürüyor. Öldürülen militanlardan, İdil, Midyat, Gercüş sorumlusu "Ali Battal" kod adlı 25 yaşındaki Nihat Ceri'nin üzerinden çıkan notlardan, bugüne kadar 63 kişinin öldü-

rülmesi olaylarına katıldığı anlaşıldı. Çatışmada ölen militanlardan ilk aşamada 3'ünün kimlikleri belirlendi. Örgütün Mardin bölge sorumlusu "Sabri" kod adlı Mehmet Emin Aslan ve Kızıltepe, Derik sorumlusu "Sadık" kod adlı Abdülmeccit Tokyay'dan sonra kimliği belirlenen üçüncü kişi olan "Ali Battal"

kod adlı Nihat Ceri'nin üzerinden el yazısıyla yazılmış notlar çıktı. Bu notlardan Nihat Ceri'nin 8'i güvenlik görevlisi, 2'ni korucu olmak üzere toplam 63 kişinin katledilmesi eylemlerine katıldığı anlaşıldı. Bu arada üst düzeyde bir güvenlik yetkilisi ölü ele geçirilen PKK militanlarının, örgütün önemli konumundaki militanları olduğunun belirtildiğini, bu durumda PKK'nın Mardin bölgesinde tam anlamıyla bir çaresizliğe düştüğünü söyledi. Yetkili, şu bilgiyi verdi:

"PKK militanları artık bir an evvel bölgeden uzaklaşmak için çarpıyor. Örgüt militanlarına tavsiyemiz, Pınarlık Yaşam'ndan yararlanarak gelip devlete teslim olmalarıdır. Aksi halde sonları bellidir. Elde edilen bilgiler ışığında, bölgedeki arama ve operasyonlar aralıksız olarak devam etmektedir."

GAP'ta çıkar kavgası

- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) için açılan ihaleyi kaybeden Darülfendese adlı Arap firmasının, işi alan Japon şirketine bilgi akışını engellemek için DPT ve TUMAŞ içinde çaba harcadığı öne sürülüyor
- GAP Koordinatörü Olgun Erşenkal'ın Darülfendese firmasının istediği, DPT Müsteşar Yardımcısı Doğan Yörükhan'ın ise buna karşılık çıktığı belirtildi
- Mehmet MUHSİNOĞLU
ANKARA

BİR yıldır çeşitli gecikmelere uğrayan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Arap ve Japonların verdiği "uluslararası ihale" mücadelesi yanında, Devlet Planlama Teşkilatı üst yönetimindeki çekişmenin de etkisiyle, biraz daha geçecek.

DPT Müsteşar Yardımcısı ve Araştırma Grubu Başkanı Doğan Yörükhan ile Amerika'dan GAP Ankara Bürosu'nun başına getirilen "press"lerden Doç. Olgun Erşenkal arasındaki çekişme, Devlet Bakanı Yusuf Özal'ın yazıyla Erşenkal'ın "GAP Koordinatörü" jüri" sıfatının kaldırılması ile sonuçlandı.

Bu arada çıkmaza girdiği belirtilen toplu konut sorununa çözüm bulmak amacıyla, "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi"ne Amerika'dan bir "super press" getirileceği öğrenildi. Hükümet çevrelerinde "super press"ın adının son derece gizli tutulduğu, eski GAP Koordinatörü Erşenkal'ın yerine ise, şimdiki aday bulunmadığı bildirildi.

Doç. Erşenkal'ın 5 milyon lira (3500 dolar) tutan ücretinin DPT'den değil, Birleşmiş Milletler programından ödendiği, Müsteşar Yardımcısı Yörükhan'ın engellemesi sonucu, Haziran 1988-1989 dönemi ücretiyle ilgili yazının Birleşmiş Milletler'e gönderilmediği ifade edildi. Erşenkal'ın Amerika'ya dönmeye öne sürüldü.

GAP Ankara Bürosu için Gaziosmanpaşa'da geçen yıl üç katlı apartman tutuldu, bina tamamen dayanıp döşendi, bunun için DPT bütçesinden 6 milyar lira ayrıldı. Bu arada "GAP Koordinatörü" Erşenkal ve Amerika'nın işi için Ankara'da çift katlı lojman, Urfa'da aynı bir ev ve mükam arabası hizmetlerine verildi.

"GAP Master Planı" hazırlanması için açılan uluslararası ihaleyi bir Japon şirketine kazandıran, DPT üst yönetiminde ve hükümet çevrelerinde çıkan sorunların başlangıcı oldu.

DPT Müsteşar Yardımcısı ve Araştırma Grubu Başkanı Doğan Yörükhan ile GAP Koordinatörü Olgun Erşenkal arasındaki çekişme de, ihale aşamasında başladı. Erşenkal Arap "Darülfendese" firmasını isterken, Yörükhan buna karşı çıktı.

Uluslararası ihaleyi kaybeden Arap "Darülfendese" firmasının ise, Ankara'da açtığı büro elemanları yanında, DPT ve TUMAŞ'ta kurduğu ilişkiler sonucu, "Japon firmasına bilgi akışını engellediği ve GAP Master Planı ihalesini iptal ettirmeye çalıştı" öne sürüldü. Adı geçen Arap firmasının Ankara Bürosu'nun başında görev alan Teoman Bayraktar'ın, Bayındırlık Bakanı Safa Giray'ın DSİ'de yakın müşaviri olduğu öğrenildi.

GAP Master Planı için model hazırlama çalışmalarında esasen yer-tarz olduğu iddia edilen Japon firmasının, "Bazı DPT çevreleri - TUMAŞ - Darülfendese" ölümlü üğnenine bunaltıldığını, bilgi akışını engellemek için nefessiz bırakıldığını açıklayan kaynaklar, şunları söyledi: "Bu durumda Ankara'da çaresiz kalan Japonlar, kendilerini Urfa Bölgesi'nde bol rakı-köpek muhabbetine verdiler. Bu muhabbet gecelerinden birinde, bölgenedeki bütün elektronik araç ve gereçleri çalmaya başladılar da hayretle gördüler."

"Bütün bu çekişmeye, ihale süreci ve sonrası sergilenen oyunlara rağmen, ortada henüz GAP konusunda hiçbir belge yok. TBMM'deki Meclis araştırmaları komisyon görüşmelerinde, hükümet bu yüzden ortaya hiçbir doküman çıkarmadı. Bayındırlık Bakanı Safa Giray'ın hükümette değil de, bazı kesimler tarafından kendisine özel olarak verilen bilgileri Meclis kürsüsünde açıklaması ise, DPT'de büyük tepki doğurdu."

●PKK, Aydın Cezaevi'nde tünel kazdı, isyan çıkardı: 4 yaralı Büyük firar önlendi

ANKARA, ÖZEL DALET Bakanı Ötügen Sungur'u, Aydın E Tipi Cezaevi'ndeki PKK sanıklarının başlattığı isyanın büyük bir firar planının bir parçası olduğunu, ancak güvenlik güçlerinin amanda müdahalesi ile isyanın bastırıldığını, kaçışın da önlendiğini açıkladı.

Sungur'u, dün bakanlık görüştüğü muhabirimize, PKK'nın "büyük firar" için hazırlanan 51 metrelik tünelin açığa çıkarıldığını, isyanın bastırılması sırasında yaralananların olduğunu, hastaneye gitmeyi kabul edenlerden 4 kişinin tedavi altına alındığını bildirdi.

Sungur'u, cezaevi isyanını ve firar tünelinin şöyle anlattı:

"Cezaevi savcısının bakanlığımız bünyesinde kendiliğinden gerçekleştirildiği fiziki kopulma iyileştirme çalışması, bir kısım hükümlü ve tutuklu tarafından kötüye kullanılmaya ve büyük bir firar için kullanılmaya başlandı. Aydın cezaevinde, çoğunlukla PKK'lı sanık ve tutukluların kalmakta bulunduğu üç koğuşun kapıları iyileştirme amacıyla açılmış, bayram süresince 4 kişiliksiz kalmakta bulunduğu bu koğuşlar arasında sağlanan irtibatın PKK'lılar tarafından istismarıdır. Önce isyan bastırılmış, ardından da bu koğuşların çatışmada henüz saptanamayan bir patlayıcı-yazıcı madde

● Aydın Cezaevi'nde kalmakta olan 49 PKK'lı 51 metre tünel kazdı. Kaçışı kolaylaştırmak için yangın çıkarıp isyan başlatan PKK'lularla güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada çok sayıda yaralı var

kullanılarak yangın çıkartılmıştır.

Olaya güvenlik güçlerimiz derhal müdahale etmiş, ardından da İzmir'den komando yardım sağlanmıştır. İlk tespitlerde binanın çatısında toprağa rastlanmas ve bir tünel ihtimali araştırılmaya başlanmıştır. Ayrıca gece, bir firarı önlemek amacıyla tüm cezaevi çevresi projektorlerle aydınlatılıp, bina kuşatılmıştır.

Adalet Bakanı Ötügen Sungur'u, yangının söndürüldüğünü, isyanın tümüyle bastırıldığını, tünelin açığa çıkarıldığını, bu sırada birçok hükümlünün yaralandığını, ancak bir kısmı yaralının hastaneye gitmeyi kabul etmediğini ifade etti.

Sungur'u, PKK'nın büyük bir firar gerçekleştirmek amacıyla isyan ve yangın çıkarttığını tahmin edildiğini, soruşturmanın devam ettiğini, daha ayrıntılı bilgiye bu sorgular sonucu ulaşılabileceğini söyledi.

Sungur'u, iyileştirme çalışmalarının belirlenen çerçeve içinde devam ettiğini, bu arada askeri cezaevlerinde kalmakta bulunan tutuklu ve hükümlülerin sivil cezaevlerine nakillerinin sürdüğünü de söyledi. Sungur'u, Mamak Cezaevi'ndekilerin,

kendilerine sorularak istedikleri cezaevlerine nakledildiğini, kimsenin Çankırı cezaevine gitmek istemediğini, bu nedenle Çankırı, Bursa, Eskişehir, Aydın, Çanakkale ve Ceyhan cezaevlerine nakil yapıldığını, davaları sürmekte olanların ise kendi istekleri ile Mamak'ta kaldığını bildirdi.

DIYARBAKIR'DAKİ PKK'LILAR

Öte yandan Diyarbakır Cezaevi'nde kalmakta olan PKK'luların da açık görüş yapılabileceği bayram günü açık grevine giderek aileleriyle görüşmek istemediğini, bu sırada ailelerin cezaevi önüne yığılarak olay çıkarılacak ortam hazırlandığını, bir kısım militanların da aynı günlerde Diyarbakır'a başka bölgelerden geldiğinin tespit edildiğini ifade etti.

VUR EMRİ

Bu arada, Aydın E Tipi Cezaevi ve çevresindeki önlemler arttı. Görevliler dışında cezaevine yaklaşmak isteyenlerin de "var" emri verildiği öğrenildi.

Yetkililer, Aydın E Tipi Cezaevi'nde 400 mahkûm bulunduğunu, yangın ve isyanın başladığı 10. koğuşta kalan idama mahkûm 29 bölümlü örgüt üyesinin bir ay kadar önce Diyarbakır Askeri Cezaevi'nden nakledildiğini kaydettiler.

6 Kürt grubu birleşti

Murat BARDAKÇI

KAHİRE- (Hürriyet)- Kürdistan Yurtseverler Birliği Lideri Celal Talabani, Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren ve aralarında Mesut Barzani'nin önderliğindeki Kürdistan Demokratik Partisi'nin de bulunduğu ayrılıkçı altı Kürt... örgütünün, birleştiğini söyledi.

Talabani bu açıklamayı, geçtiğimiz hafta temaslarda bulunmak için gittiği Suriye'nin başkenti Şam'da, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'la üç saat süren görüşmesinden sonra yaptı. Kuzey Irak'ta bağımsızlık için mücadele veren Kürdistan Yurtseverler Birliği, Kürdistan Demokratik Partisi, Kürdistan Sosyalist Partisi, Kürdistan İçin Sosyalist Parti, Irak Komünist Partisi ve Kürdis-

tan Ulusal Demokratik Partisi'nin bundan böyle "tek merkezden" yönetileceğini söyleyen Talabani, "Peşmergelerimiz Baas yönetimine karşı daha büyük başarılar elde edecek" diye konuştu.

Talabani, Irak'ın bölgede bugüne kadar düzenlediği operasyonların, Kürt grupları arasındaki diyalog eksikliği nedeniyle başarılı olduğunu, ancak dengeyi bundan böyle lehlerine dönceğini ileri sürdü. İran'ın, destek amacıyla bölgeye gönderdiği devrim muhafızlarıyla birleşmeden sonra, daha yakın işbirliği içersine gireceklerini de kaydeden Talabani, FKÖ Lideri Yaser Ararat'ın Kürt grupları barıştırmak amacıyla, geçtiğimiz aylarda girişimlerde bulunduğunu, ancak o zaman bir başarı elde edemediğini de açıkladı.

PKK'dan Berlin'de eylem

●Yasa dışı örgüt astığı pankartlarda turistlerin Türkiye'ye gitmemelerini istedi, "Turistik yerler bombalanacak" tehdidini savurdu

PKK bu kez de Berlin'de pankartlar asarak turizmimizi baltalamak için eyleme girişti. "Turistik tesisleri bombalarız" tehdidini savuran yasa dışı örgüt, pankartlarında turistlerin Türkiye'ye gitmemelerini istendi.

Örgüt militanları ayrıca toplu merkezlerde el ilanları da dağıtarak aynı propagandayı devam ettiriyor.

Olağanüstü hal 4 ay uzatıldı

ANKARA, (Hürriyet)- Diyarbakır, Mardin, Tunceli, Siirt, Hakkâri, Bingöl, Elazığ, Van ve İstanbul'da uygulanmakta olan olağanüstü halin, 19 Temmuz'dan itibaren 4 ay daha uzatılması ilgili hükümet tekeresi dün, Meclis Genel Kurulu'nda ANAP oylarıyla kabul edildi. Muhalefet milletvekilleri ise, "Temmuz'dan itibaren uygulanacak kararın şimdiden oylanmasının usulsüz olduğu" gerekçesiyle olumsuz oy verdiler. İçişleri eski Bakanı, SHP'li Hasan Fehmi Güneş de, hükümetin olağanüstü hal uygulamasında başarısız olduğunu belirterek, Özal'ın terörist faaliyetle ilgili sözlerini şiddetle eleştirdi ve "Başbakan, teröriste mezraları hedef gösteriyor" dedi.

Bölücüler Ecevit'i konuşuşturmadı

AMSTERDAM, (Tercüman)- Bali Tiyatrosu'nun davetlisi olarak Hollanda'ya giden DSP'nin tabii lideri Bülent Ecevit, katıldığı bir toplantı sırasında bir grup bölücü tarafından slogan atılarak protesto edildi.

Hollanda'ya gelişinin 2.günü, Türk vatandaşlarına hitaben konuşan Ecevit, önce ANAP iktidarına çağrı ve Türkiye'nin genel durumu üzerinde durdu.

Toplantının ayrı bölümünde kendisine yöneltilen yazılı soruları cevaplamaya başlayan Ecevit, verdiği bir cevabı beğenmeyen bir grup bölücünün protesto gösterisiyle karşılaştı. Bu arada Ecevit'in sesi duyulmaz oldu. Daha sonra mikrofonun kablosunun kesildiği anlaşıldı. Ecevit'i öfkeden çığına çeviren protesto eylemi devam ederken, DSP'nin tabii lideri kendisinin süngüler karşısında bile susmadığını, dolayısıyla şimdi susturma çabalarının boş olduğunu ifade ederek, "Erkeklerin cevabını dinleyin" dedi.

Bülent Ecevit'i susturmak isteyen bölücü grup daha sonra salondaki diğer dinleyicilerin "Yuh" çekmesi üzerine salondan ayrıldılar.

Ecevit'in bölücülerin protestosuna sebep olan konuşması şöyle: "Soruyu soran arkadaş, Kürtler ulusal kurtuluş mücadelesi veriyor diyor, Türkiye'yi kastederken. Peki, Türkiye'nin ulusal kurtuluş mücadelesinde Kürt kökenli vatandaşlarımız neyin mücadelesini veriyordu? Güneydeki Kürt kökenli vatandaşlarımız, niye Kıbrıs'ta ölüme gittiler? Neden o zamanlar birlikteydik de şimdi ayrılacağız? Bugün Kürt kökenli vatandaşlarımızın elbette problemi var. Ama problem toprak ve gelir dağılımı, adaletsizliktir, sömürüdür. Ben sağcı ırkçıya da solcu ırkçıya da karşıyım. Bu salonda bulunanlardan ben dahil kaç, ben safkan Türk'üm, Orta Asya'dan geldim diyebilir."

Ecevit: "Kürtçe yasağı kalksın"

Unal ÖZTÜRK

AMSTERDAM, (Hürriyet)- Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit, Hollanda'nın Amsterdam kentinde katıldığı bir toplantıda, konuşmasını izleyen ayrılıkçı bir grupla tartıştı.

Ecevit, De Balie Tiyatrosu'nun davetlisi olarak katıldığı Mozeshuis Kilisesi'ndeki toplantıda, ANAP İktidarı'nı eleştiren, genel af çağırını içeren bir konuşma yaptı. Konuşmayı takiben gelen soru - cevap bölümünde, Ecevit'e soru sormak üzere söz alan, dinleyiciler arasındaki bir genç sunları söyledi; "Demokrat olmanın ölçüsü, halkların kendi kaderini tayin hakkını tanımadır. Kürt halkının özgürlüğünü savunmamak olsa olsa Kemalizm'in bekliliğini yapmaktır. Dünyanın tartıştığı Kürdistan konusunda siz bir aydın, bir sosyal demokrat olarak, ne düşünüyorsunuz?"

Ecevit, bu konuşmayı ya-

nitlamaya başladığı sırada, dinleyiciler arasında bulunan bir grup tarafından Kürtçe sloganlar atıldı.

Bu duruma sinirlenen Ecevit, Atatürk'e bağlı bir insan olduğunu, ulusların kurtuluş ve bağımsızlık bayrağını ilk, Mustafa Kemal'in açtığını söyledi. Ecevit, Kürt kökenlilerin, Kurtuluş Savaşı'nda yer aldıklarını, Kıbrıs Barış Harekati'na katıldıklarını hatırlattı.

Ecevit, "Bugün Türkiye'de yaşayan Türk ulusu, ABD'de yaşayanlar kadar etnik bakımdan karmaşık bir ulustur. Bugün Amerika'da yaşayan, ben İspanyol asıllıyım, Lübnan asıllıyım der ama, ben Amerikan vatandaşım der aynı zamanda. Biz de Türkiye'de bunun denmesini istiyoruz. Batı'da da Amerika'da da bu davayı benimseyenler çıkıyor. Peki Amerika'da bu davayı benimseyenler razılar mı, İspanyol asıllılar ayrı bir devlet kursun, Alman asıllılar ayrı, Yahudi asıllılar ayrı bir devlet kursun? Ben ırkçı değilim. Sağ'daki faşistlerin ırkçılığına ne kadar karşıyım, solcu geçinenlerin de ırkçılığına o kadar karşıyım. Beni süngüler susturamaz, siz mi susturacaksınız? Soru yönelmek kolay ama dinlemek zor geliyor size" dedi.

10 terörist ölü ele geçirildi

●Çatışmada 3 er de şehit oldu.

SEMDİNLİ (Hakkâri) (a.a.)- Hakkâri'nin Şemdinli ilçesine bağlı Örencik köyü yakınla-

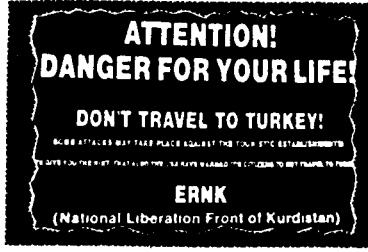
rında güvenlik kuvvetleriyle bölücü teröristler arasında çıkan çatışmada 10 teröristin ölü ele geçirildiği bildirildi.

Üç askerin şehit olduğu, beş erin yaralandığı çatışmada ölü ele geçenlerin arasında örgütün üst düzey yetkililerinin de bulunduğu ifade edildi.

Edinilen bilgilere göre; asayiş bölge komutanı Korgeneral

Hulusi Sayın ve Hakkâri 3. komando tugay komutanı Tuggenal Altay Tokat tarafından yönetilen operasyonda, şimdiye kadar on terörist öldürülürken, komando çavuş Bülent Karataş, komando onbaşı Osman Aydoğan ve komando er Mehmet Özden de şehit oldu.

**Berlin sokaklarına
"Türkiye'ye gitmeyin,
turistik tesisleri
bombalayacağız"
pankartları astılar**

İŞTE HAIN AFİŞ

Güneydoğu'da çaresizlik içinde düğün PKK'nın Almanya'daki destekçileri, Türk turizmini baltalamak için harekete geçti... Berlin sokaklarına asılan afişlerde, Alman turistlere "Türkiye'ye gitmeyin" çağrısında bulunuldu...

● Aslan pankartlarının yanısıra dağıtılan Almanca ve İngilizce yazılı tehdit bildirilerinde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK) imzası var.

BERLİN, (Hürriyet) - PKK'nın Türkiye'nin bütünlüğüne karşı sürdürülen silahlı savaşın propagandasını yapmak amacıyla kurduğu Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK), Türk turizmini baltalamak üzere harekete geçti. Batı Berlin sokaklarına pankartlar asarak, "Türkiye'ye gitmeyin. Orada turistik tesisler bombalanacak" duyurusu yapmaya başlayan bölüklü örgüt, halkın topluca uğradığı merkezlerde de, el ilanları dağıtarak, bu tesislerin bombalanmasından kendilerinin sorumlu olmayacaklarını bildirdi. Özellikle, Türk işçilerinin yoğun olarak yaşadıkları, Kreuzberg gibi semtlerde, duvarlara asılan pankartlarda, ABD Hükümeti'nin de, kendi hakını uyararak, Türkiye'de tatil yapmalarını istediği ekinde uyarı bulunuldu. Berlin sokaklarında, 1 Mayıs'tan itibaren görülmeye başlanan pankartlarda şu sözler yer alıyor: "Dikkat ölüm tehlikesi. Türkiye'ye gitmeyin.", "Turistik tesisleri bombalamam baktınız mı?", "ABD Hükümeti'nin de Türkiye'ye gidecek yurttaşlarını uyarmasına dikkat çekiniz. Aksi halde, başlarına geleceklerden sorumlu olmayacağız."

"Öldürmekten bıktığım için PKK'dan kaçtım"

DIYARBAKIR, (hha) - Aydınlık PKK örgütü adına 49 kişinin katledildiği eylemlere katıldığı bildirilen Mehmet Bora, "Örgütten ve öldürmekten bıktığım için teslim oldum" dedi.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde dün başlayan davada iddianamesini açıklayan savcı, Mehmet Bora'nın çeşitli tarih ve yerlerde 49 asker ve sivilin öldürülmesi eylemlerine katıldığını, bu nedenle idamla cezalandırılması istedi. İfadesinde, birçok eyleme katıldığını doğrulayan itirafçı PKK'lı sanık Bora, sadece 3 askerin şehit edildiği eylemde silah kullandığını öne sürdü. Mehmet Bora, şunları söyledi:

"Şuriye'nin başkenti Sam'da işçi iken, bunalıma

girdim. O nedenle örgüte girdim. Helvi kampında beni eğittiler. Daha sonra Cizre'den Türkiye'ye geçiş yaptık. Cudi dağında liderimiz 'Botan' kod adlı Nizamettin Taş'ın yanında yer aldım. Sam'dayken iki defa Abdullah Öcalan ile karşılaştım. Kampa gidip geldim. 1983'ten sonra insanlara karşı katliamlar düzenlemeye başladı. Bu nedenle örgüte girdiğime pişman oldum. Öldürüleceğimi bildiğim ve insanları öldürmekten bıktığım için PKK'dan kaçarak güvenlik kuvvetlerine teslim oldum."

Mahkeme heyeti, sanığın pişmanlık yasaından yararlandırılıp yararlandırılmayacağı konusunda işçileri Bakanlık'ından görüş istemesi için davayı ileri bir tarihe erteledi.

Inönü'ye ve Baykal'a karşı SHP'de sol isyan

KÜRT TARTIŞMASI

SHP'de Cemal Seymen'in TERCÜMAN'da yayınlanan sözleri üzerine "Kürt tartışması" yeniden parti içi kriz haline döndü. Seymen, TERCÜMAN'da yayınlanan sözlerinde, "bölücülüğün SHP'yi yaraladığını, buna meydan verilmemesi gerektiğini" belirtmişti. Kars milletvekili Mahmut Ahsak, açıklamalarının parti tüzük ve programına aykırı düştüğü gerekçesiyle Cemal Seymen'in disiplin kuruluna verilmesini istedi. Ahsak, bu doğrultuda bir konuşma metni hazırlayarak grupta konuşma yapmak istedi. Ancak diğer sol kanat milletvekilleri, kongre öncesinde Ahsak'ın bu tür bir konuşma yapmasının doğru olmayacağını belirttiler.

"Sol kanat" milletvekilleri, "Bizi kongre öncesinde bu tür tartışma ortamı için çekmek istiyorlar. Buna İlet olmamamız" diyerek, Ahsak'ın elinden konuşma metnini aldılar.

Kars milletvekili Mahmut Ahsak, grup toplantısında oturduğu yerden İsmail Cem'in adaylığı hakkında "Don Kişot'luk" dediği yolundaki haberlerin doğru olmadığını söyledi. Ancak Ahsak, Cemal Seymen'in sözleri hakkında bir şey söylemedi.

"CEMİ DESTEKLİYORUM"

Öte yandan, SHP Meclis grubunun dünki toplantısında

konuşan SHP milletvekili Cemal Seymen, il ve ilçelerde yaptığı görüşmelerde, SHP'de bir genel başkanlık probleminin olduğu sonucuna vardığını belirterek, Genel başkana aday olduğu için sayın Cem'i kutuyorum ve destekliyorum" dedi.

İSTİSARA MEYDAN VERİLMEMELİ

Neveçhir SHP milletvekili Cemal Seymen, bir ajansa yaptığı açıklamadaki "SHP'de bazı milletvekilleri doğada zafer isareti yaptıkları, bunun da Türk ve Kürt devletlerinden oluşan İktidare fedemeyen anlamına geldiği" yolundaki sözlerinin bazı yanlış anlamalara meydan verilmemesi bakımından "açıklanması gereğini duyduğumu" söyledi. Cemal Seymen şöyle dedi:

"Bir defa bu durum, benim kendi gözlemime veya somut bir olayı dayanan bir tespit değildir. Vatandaş ve millet'in bölünmez bütünlüğü üzerine and içen hiç bir milletvekili arkadaşımın böyle davranışlar içinde olabileceğine ihtimal vermiyorum. Benim söylemek istediğim; partimiz İktidara doğru yükselirkenaleyimizze sürekli dedikoduların üretilmek istendiği bir ortamda (İktidar bizdir) anlamında yapılan bir zafer isareti dahi, başka anlamlara çekilebiliyorsa istisara meydan verecek her türlü davranıştan tüm SHP'ilerin özenle saklanması gerektiğini vurgulamaktan ibaret."

● Şemdinli'de çatışma: 3 şehit

5 PKK'lı ölü ele geçti

● Hakkâri'nin Şemdinli İlçesinin Öreçik köyü yakınlarındaki çatışmada Jandarma Astsubay Yalçın Acar ile 2 er, bölücü kursunlarıyla şehit oldu

ŞEMDİNLİ, MİL-HA

HAKKÂRI'nin Şemdinli İlçesine bağlı Öreçik köyü yakınlarındaki Güzelkayalar mevkiinde, güvenlik kuvvetleriyle PKK militanları arasında gün boyu süren çatışmada 5 militanın öldürüldüğü bildirildi. Olayda Astsubay Yalçın Acar ile iki erin şehit ol-

duğu öğrenildi.

PKK örgütünün eğitim kampının bir bölümünü Kuzeybatı İran'a kaydırması sonrasında sınırda güvenlik alarmına geçildi. İran'dan Türkiye'ye sızmak isteyen PKK militanlarına karşı Şemdinli yöresinde yoğun güvenlik önlemleri alınırken, önceki gün PKK militanlarıyla güvenlik kuvvetleri arasında saatlerce süren silahlı çatışmada 5 PKK militanı ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada jandarma Astsubay Yalçın Acar ile 2 er şehit oldu.

PKK ile 24 saatlik çatışma

ŞEMDİNLİ, (Hakkâri) / **DIYARBAKIR, (hha)** - Güvenlik kuvvetleriyle PKK militanları arasında Şemdinli İlçesi'ne bağlı Tütünlü ve Ortaklar köylerinin arasındaki Güleş Mezrası'nda önceki sabah başlayan ve aralıklarla gün sabaha kadar devam eden çatışmada 9 militan öldürüldü. "Sinan" kod adlı Gürler Sinan da sağ olarak ele geçirildi. Bir çavuş, bir onbaşı ve bir erin şehit oldu.

Ölü ele geçen PKK militanlarının Merkez Komite Üyesi ve Şemdinli Bölge Sorumlusu "Cimsit" kod adlı Ahmet Kesip, Merkez Komite Üyesi

"Ferhan" kod adlı Ömer Baykara, "Ferik" kod adlı Fehmi Öpengin, "Mazlum" kod adlı İhsan Çırka, "İsmet" kod adlı Mir Nezir Alagöz, "Rüstem" kod adlı Ömer Alagöz, "Leyla" kod adlı Sultan Yavuz ile "Zeki" ve "Dara" kod adlı teröristler oldukları belirlendi.

Çatışma sırasında komando çavuş Bülent Karataş, komando onbaşı Osman Aydoğan ve komando er Mehmet Özden şehit oldu.

BİNGÖL'DE ÇATIŞMA

Bingöl'ün Kığır ilçesine bağlı Yayladere Bucakı'nda çatışma çıktı. Akşam saatlerinde çıkan çatışmada Osman Ayer ve İdris Aydın adlarındaki özel harekat tim görevlileri şehit oldu; 2 terörist ölü olarak ele geçirildi.

Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatifi Erzurum'da toplandı:

'Devlet Doğu'ya el uzatmalı'

● Ticaret ve Sanayi Odası Salonu'nda yapılan toplantıda konuşan Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatifi Başkanı Hüseyin Akal, "Devlet Doğu Bölgesi'ne acilen el uzatmalı. İş kapasitesi düşük, iş mevsimi az ve yan geliri olmayan Doğu'daki esnaf ve sanatkârın kredilendirilmesine ve faiz nispetlerine bir ayrıcalık göstermelidir" dedi.

İsmail USLU

ERZURUM, (hha)- Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatifi Doğu Bölge Birliği toplantısı Erzurum'da yapıldı. Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı toplantı salonunda yapılan toplantıda, esnafın sorunları görüşüldü. Halk Bankası Genel Müdür Yardımcısı Harun Paslaoğlu, Halk Bankası'nın kurulmasıyla esnafın tefecinin elinden kurtulduğunu söyledi. "Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Yılmaz Kuşku ise "Türkiye'de tercihler yanlış yapıyor" dedi.

Doğu Bölge Birliği toplantısı Erzurum, Sivas, Erzincan, Kars, Tunceli, Ağrı illerinden 43 kooperatif yöneticisinin katılımıyla yapıldı. Ticaret ve Sanayi Odası Salonu'nda yapılan toplantıda konuşan Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatifi Başkanı Hüseyin Akal, esnafın sorunlarına değinerek, "Devletin Doğu Bölgesi'ne acilen el uzatması gereklidir. Esnaf ve sanatkârlar Doğu'da sıkıntılı günler yaşamaktadır. İş kapasitesi düşük, iş mevsimi az ve yan geliri olmayan bir toplumdur. Devlet, Doğu'daki esnaf ve sanatkârın kredilendirilmesine ve faiz nispetlerine bir ayrıcalık göstermelidir" diye konuştu.

Halk Bankası Genel Müdürü Harun Paslaoğlu bazı konulara açıklık getirilmesi için gerekli çalışmaların yapıldığını söyleyerek, "Kredi faizlerinin yüksekliği ve yetersiz oluşu her toplantının dertlerinin başında geliyor. Bu yıl 77 milyar lira kredi

dağıtacağız. Bu düşük bir rakamdır. Bankalar büyük ticaret elemanını destekliyor. 1938'de kurulan Halk Bankası, yüzde 137 faizle kredi veren tefecinin elinden esnaf ve sanatkârı kurtarmış, yüzde 40 faiz ile kredi vermiştir" dedi.

Toplantıda söz alan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Yılmaz Kuşku, Türkiye'de tercihlerin yanlış yapıldığını söyleyerek, sözlerine şöyle devam etti:

"Hükümetler 1980'den beri enflasyonu düşürebilmek için faizleri yüksek tutuyor. Esnaf ve sanatkârlar kesimi et ve kemik gibidir. En hareketli ve dinamik kesim ise yine esnaf kesimidir. Gelir dağılımı son derece bozulmuş durumda.

Küçük tüccar bile iflas etmekte. Bunun çözümü tercihlerin doğru yapılmasıyla olur. Devletin üst kademelerine bu sorunlarımızı iletтик. Kalkınmada öncelikli yörelerde kredi faizlerinin düşük tutulması gereklidir. Esnaf ve sanatkârlardan işletme vergisi alınmamalıdır. Bankalar orta vadeli kredi vermiyorlar. Bankaların politikaları değiştirilmelidir."

Biri kız iki terörist daha ölü ele geçirildi

Şehit polisler için tören

Çatışmada şehit düşen iki polis için bugün cenaze töreni düzenlenecek. Dünkü çatışmada yaralanan iki polis ise Elazığ'da tedavi altına alındı. Olağanüstü Bölge Valisi Kozakçıoğlu da çatışma bölgesine bugün gidecek

Arif ATAŞ

BİNGÖL, (Tercüman)- Bingöl'ün Kığı ilçesi Yayladere bucağı Doğucak köyü yakınlarındaki dağlık kesimde önceki gün güvenlik kuvvetleriyle 12 kişilik PKK grubu arasında çıkan silahlı çatışma devam ederken, teröristlerden biri kız 2'si daha ölü olarak ele geçirildi.

Bilindiği gibi önceki gün Kığı ilçesi Yayladere bucağı Doğucak köyü Kilise mezrasında dağlık kesiminde arama ve operasyonlarını sürdüren güvenlik kuvvetleri, 12 kişilik bir PKK grubu ile karşılaşmış, teröristlerin ateşi sonucu çıkan çatışmada iki terörist ölü ele geçirilmiş, komiser İdris Aydın ile polis memuru Osman Avcı da şehit düşmüştü.

İki gündür süren çatışmada dün de, biri kız iki terörist daha ölü olarak ele geçirildi. Saat 24.00-01.00 sıralarında meydana gelen çatışmada komiser Mehmet Gümüşkanlı ile polis memuru Cüneyt Tunçbilek de yaralandı. Yaralı emniyet görevlileri Elazığ'daki hastanede tedavi altına alındılar.

Yetkililer, çatışmanın halen devam ettiğini, diğer teröristlerin güvenlik kuvvetlerinin çemberini yapıp kaçmalarına fırsat verilmemesine çalışıldığını belirtti.

Ote yandan çatışmada şehit düşen iki polis görevlisi için bugün Bingöl'de cenaze töreni düzenlenecek. Ayrıca Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu da çatışma bölgesine gidecek.

KÜÇÜK CELLADIN İTİRAFI

Bu arada bir süre önce Siirt yakınlarında güvenlik kuvvetlerine teslim olan PKK militanı Hasan Adak, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın kardeşi Cemil Esat'ın PKK kamplarını denetlediğini öne sürdü.

12 yaşındayken örgüt militanları tarafından kaçırılarak PKK kampına götürülen Hasan Adak, 4 yılı aşkın bir süre çeşitli kanlı eylemlere katıldığını ve 67 savunmasız insanı katleden çetede görev aldığını söyledi.

Milan, Yuvalı ve Pınarcık mezarlarının kana bulanmasında görev alan itirafçı sanık Hasan Adak, örgüte girişini ve örgüt hakkında bildiklerini anlattı.

MILLİYET

29.05.88

4 PKK'lı öldürüldü

● Bingöl'ün Kilise mezrasında önceki gece operasyona giden özel timin aracı pusuya düşürüldü. İki komiser şehit oldu. Çatışma sırasında biri kadın 4 terörist ölü ele geçirildi

TUNCELİ, BİNGÖL, KIĞI, MİL-HA

BİNGÖL'ün Kilise mezrasında önceki gece operasyona giden özel hareket timinin aracını pusuya düşüren PKK militanları, iki komiseri şehit etti. Olayda biri kadın dört terörist de ölü olarak ele geçirildi.

Yayladere ilçesine bağlı Yaylabag köyündeki Kilise mezrasında meydana gelen olayda, PKK militanlarının açtığı ateş sonucu İdris Aydın ve Osman Avcı adlı komiserler olay yerinde öldü.

Olaya anında müdahale eden güvenlik kuvvetleri ile PKK militanları

ledi. Militanlar, köy ilkokulu, işgih ocağı ve köy konağını ateşe vererek yakılar. Militanlar, köylülere karşı herhangi bir saldırıda bulunmadan köyden uzaklaştılar.

CEMİL ESAT PKK KAMPLARINDA

Bir süre önce Siirt yakınlarında güvenlik kuvvetlerine teslim olan PKK militanı Hasan Adak, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın kardeşi Cemil Esat'ın PKK kamplarını denetlediğini öne sürdü.

12 yaşındayken örgüt militanları

arasında saatlerce süren silahlı çatışmada biri kadın, dört terörist ölü olarak ele geçirildi. Çatışmada, Komiser Mehmet Gümüşkanlı ile polis memuru Cüneyt Tunçbilek ve çatışma alanına helikopterle inen Jandarma Alay Komutanı Binbaşı Mustafa Yetkin, teröristlerin yayılım ateşi sonunda ağır şekilde yaralanarak Elazığ Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

TUNCELİ'DE BASKIN

Bu arada sayıları 30-40 kadar oldukları sanılan PKK militanları önceki gece Tunceli'nin Ovacık ilçesine bağlı Kozluca köyüne baskın düzen-

tarafından kaçırılarak PKK kampına götürülen Hasan Adak, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 4 yılı aşkın bir süre çeşitli kanlı eylemlere katıldığını ve 67 savunmasız insanı katleden çetede görev aldığını söyledi.

PARALAR ÖCALAN'DAN

PKK'nın mali kaynakları konusunda da açıklamalarda bulunan itirafçı sanık Adak, özellikle Avrupa'da çalışan işçilerden her ay para toplandığını belirterek, bu paraların örgütün lideri Abdullah Öcalan'a aktarıldığını da söyledi.

Revue de Presse

Berhevoka Çapê

Dentro de la Prensa

Rivista Stampa

Basin

Derlemesi

Press

Revue

JUIN 1988

Le sociologue aux fourneaux

Réfugié politique kurde, Ipkın Zekerya, ancien étudiant en sociologie a galéré pendant quatre ans avant d'ouvrir son restaurant.

Ipkın Zekerya n'avait aucune prédisposition pour les fourneaux. Aucune s'il n'y avait eu les sbires du général Evren, « président » de la Turquie. Ses conceptions particulières de la démocratie valent souvent à cet homme de fer de figurer en bonne place dans les rapports d'Amnesty International. Lassé par les brimades incessantes : « En Turquie, tu ne dois pas dire que tu es Kurde sous peine d'être emprisonné durant deux ans », Ipkın Zekerya s'en est allé un petit matin de décembre 1981. Avant de quitter les siens, il n'a fait qu'une promesse : « Un jour, je reviendrai. Quand ce sera plus calme par ici ».

I. Zekerya débarque à Paris, des images et des rêves plein la tête. « J'ai choisi la France parce que chez nous et dans le monde entier, la France a la réputation de défendre les droits de l'homme ». Il demande et obtient le statut de réfugié politique puis se met en quête d'un emploi. « Je ne parlais pas un mot de français et ne me faisais pas trop d'illusions. Avec des études de sociologie que voulais-tu que je fasse ? Mais j'avais toutefois bon espoir. Je n'étais pas venu à Paris pour sauver ma peau, mais pour apprendre un tas de choses, rencontrer des gens afin de pouvoir un jour aider mon pays ».

Pendant deux mois, Ipkın loge au foyer « France Terre d'Asile » puis, en 1982, il rejoint, à Mignennes, un homme de son village « C'était le seul être que je connaissais ici ».

Humilité de l'exilé

Débutent alors quatre longues années de galère. Le réfugié politique sera maçon, cueilleur de cornichons, plongeur dans un restaurant, il transporte des quartiers de viande, coupe du bois... I. Zekerya ne se plaint pas. Il sait qu'on ne l'attendait pas et explique avec l'humilité des exilés « C'était à moi de me débrouiller. Je n'avais pas à attendre que la nourriture tombe

du ciel ». Mais nombreux sont ceux qui m'ont tendu la main pour m'apprendre la langue ou parfois m'offrir à manger lorsque j'avais faim. Je leur serai reconnaissant toute ma vie ».

Ipkın s'intègre sans renier sa terre natale. Il parvient quelquefois à obtenir des nouvelles de ses parents, de ses amis, se lie d'amitié avec une jeune Française.

En 1987, il décide de franchir le pas. La crise économique frappe la France, les offres d'emploi ne sont pas légion. Pourquoi ne créerait-il pas sa propre entreprise ?

Ipkın est un gourmet « Je connais bien la cuisine turque, une cuisine appréciée partout dans le monde, alors pourquoi pas à Auxerre ? ». L'apprenti sociologue déniché un local rue de la Charbonnerie, au-dessus de la place Lepère, et investit ses maigres économies dans le matériel indispensable à la restauration. Sa compagne et une poignée de copains l'épaulent dans sa tâche. I. Zekerya bénéficie également d'une aide à la création d'entreprise.

De la sociologie à la philosophie

Topkapi est ouvert depuis le 6 mai et accueille les affamés, de 11 à 24 heures, sans interruption. On y trouve toutes les spécialités kurdes, du café au thé, en passant par le Doner Kebab, mélange de viandes de mouton et de veau qui grille lentement, les brochettes, les dolma... Ipkın prépare lui-même ses ingrédients et se fournit auprès des meilleurs spécialistes parisiens. Philosophe, le jeune kurde affirme qu'il n'y a pas loin de la sociologie à la cuisine. « Je rencontre davantage de personnes et celles-ci sont mes clients ». Pour un sociologue, c'est une aubaine non ?

V. R.

PRESSE DE LA MANCHE 9.06.1988

L'ACTUALITE C'EST AUSSI...

● LES GARDIENS de la révolution, aidés de rebelles kurdes, ont détruit deux bases militaires irakiennes à Baro Khalil, dans le nord de l'Irak.

LE MONDE 3.06.1988

IRAN : nombreuses arrestations dans les milieux de l'opposition légale

M. Bazargan dénonce le « despotisme » du régime et demande l'arrêt de la guerre avec l'Irak

Dans une lettre ouverte adressée à l'imam Khomeiny, M. Mehdi Bazargan, chef du Mouvement de libération de l'Iran (MLI), seule opposition légale à Téhéran, lance un sévère réquisitoire contre la politique de la « guerre à tout prix » du Guide de la révolution et l'accuse d'avoir créé dans le pays un régime « despotique digne des Pharaons ».

La lettre, qui a été distribuée à des milliers d'exemplaires au cours

de la dernière semaine de mai à Téhéran et dans les principales villes iraniennes, a suscité une vive réaction de la part des autorités, qui ont procédé à de nombreuses arrestations parmi les amis proches du mouvement de M. Bazargan. Les trente et un membres du Rassemblement pour le rétablissement de la souveraineté et des libertés du peuple iranien, créé il y a deux ans par les dirigeants de l'ancien Front

national, qui s'étaient associés aux critiques de M. Bazargan, ont été arrêtés. Jeudi soir, le siège du MLI à Téhéran a été occupé par les forces de l'ordre qui ont passé à tabac tous ceux qui s'y trouvaient, procédant à de nombreuses arrestations. Apparemment, elles recherchaient M. Bazargan, qui n'a pas réapparu à son domicile.

Selon les premières informations

parvenues de Téhéran, le nombre de personnes arrêtées dans la capitale iranienne, à Tabriz, à Ispahan, et dans d'autres villes de province, s'élève à plusieurs dizaines. Parmi ces dernières figurent M. Ali Ardalan, qui fut ministre de l'économie et des finances dans le premier gouvernement de la République islamique, M. Hussein Chah Hussein, qui avait été président du comité d'accueil de l'imam Khomeiny à son

SUITE

retour en Iran. M. Tavassoli, ancien maire de Téhéran au cours des premières années de la révolution, M. Hachem Sabbaghian, ancien ministre de l'intérieur, et M. Ahmed Sadr Djavadi, ancien ministre de la justice et de l'intérieur.

Dans sa lettre ouverte, émaillée de nombreux versets du *Coran*, M. Bazargan affirme qu'aucun des objectifs et mots d'ordre de la guerre poursuivie obstinément par l'imam, n'ont été atteints et que le régime du président Saddam Hussein demeure toujours debout. « C'est exactement le contraire qui s'est produit, poursuit-il. Alors qu'après la victoire iranienne de Khorramchahr, en mai 1982, l'armée irakienne était en pleine déconfiture et que Saddam Hussein et ses protecteurs étaient prêts à payer le prix de leur défaite, tout a maintenant changé. Vous n'avez pas su profiter de l'occasion et vous avez tout fait pour inciter les Irakiens à attaquer encore plus notre pays. Vous avez, en outre, proclamé le mot d'ordre de la poursuite de la

guerre jusqu'à la destruction d'Israël, mais vous avez abouti à une politique de compromission et de collaboration avec Israël » (allusion transparente à l'affaire de l'« Irangate » et aux nombreuses transactions d'armes conclues avec Jérusalem).

M. Bazargan accuse l'imam Khomeiny d'avoir perdu tous ses paris et d'avoir procédé à des analyses politiques « qui se sont révélées inexactes ». « Vous avez dénoncé la politique des Etats-Unis et ces derniers sont maintenant solidement installés à nos portes dans le golfe Persique. Vous avez parlé de la faillite de l'Irak et de l'éclatement de son régime, mais, à la suite de votre politique erronée, l'Irak s'est renforcé, son économie ne s'est pas effondrée et c'est nous qui sommes au bord de la banqueroute. Depuis 1986, vous n'avez cessé d'annoncer l'année de la victoire, et maintenant vous appelez la population à résister jusqu'à la victoire. Ne s'agit-il pas là, de votre part, d'un aveu d'échec ? »

« Une honte et non un honneur »

Pour la première fois, M. Bazargan, qui, dans le passé, avait à maintes reprises attaqué le régime de Khomeiny, bien qu'en termes moins sévères, dénoncé l'aide fournie aux groupes terroristes « tel le *Djihad islamique* », qui, dit-il, « par son action terroriste a rempli le monde entier de haine à l'égard de notre pays. Vous avez ainsi isolé la République islamique, et les jeunes qui ont fait notre révolution sont aujourd'hui traumatisés, réprimés et désespérés. A vrai dire, depuis sept ans, l'Iran et l'Islam sont devenus dans le monde synonymes de haine et de rancune. C'est une honte et non un honneur ».

« L'humanité tout entière hait votre régime », poursuit M. Bazargan, qui demande si le moment n'est pas venu de réfléchir et « de se tourner vers Dieu », pour reconnaître

« l'erreur commise » et « cesser de conduire le pays vers la destruction et la mort. Vous dites que vous avez une responsabilité à l'égard du sang versé. Je vous réponds : Quand est-ce que vous cesserez de faire le commerce du sang de nos martyrs ? » En conclusion, M. Bazargan exhorte l'imam à mettre fin à la guerre, et, pour cela, à « consulter les principaux intéressés », c'est-à-dire les Iraniens.

La violence du réquisitoire de M. Bazargan s'explique en partie par l'émotion provoquée dans le pays par les récentes défaites militaires sur le front. Une grande manifestation « d'allégeance à l'imam », qui devait se tenir au lendemain du second tour des élections du 13 mai, a été décommandée, les organisateurs ayant jugé que l'enthousiasme populaire ne serait pas au rendez-vous. Plus grave encore, d'après diverses sources concordantes, les autorités ont de plus en plus de mal à convaincre les Bassidji (volontaires) de se rendre sur le front.

JEAN GUEYRAS.

LE FIGARO 20.06.1988

La baraka du premier ministre

Turgut Ozal a échappé samedi à un attentat. Sa popularité remonte.

En échappant samedi à l'attentat dirigé contre lui à l'ouverture du congrès du Parti de la mère patrie (PMP) au Palais des Sports à Ankara, le premier ministre turc, M. Turgut Ozal, a gagné instantanément sa popularité.

Les coups de pistolet tirés par Kartal Demirag, un jeune responsable de la formation d'extrême droite interdite Parti d'action nationaliste (PAN) ont remis en mémoire la période à la fin des années 70 où les violences politiques ont coûté la vie à plus de cinq mille personnes en Turquie. Légèrement touché à la main mais l'ayant en réalité échappé belle tandis qu'autour de lui vingt personnes, dont Mme Imren Aykut, la ministre du Travail, étaient blessées, le premier ministre turc, rapportent les observateurs étrangers fascina les cinq mille personnes de l'assistance en reprenant, dix minutes après la fusillade, un simple pansement au doigt, le cœur de son discours.

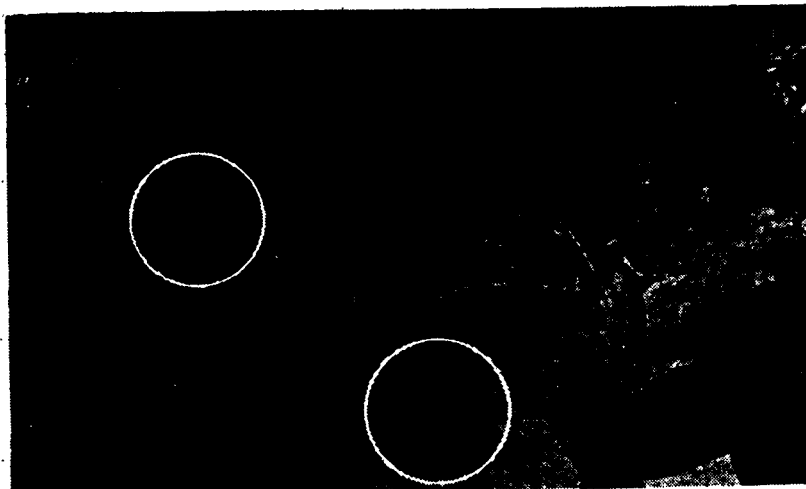
« Seul Dieu peut retirer la vie qu'il a donnée », dit-il seulement. La suite était consacrée à la politique étrangère.

Turgut Ozal, qui n'avait apporté qu'une faible majorité à son parti aux élections législatives de novembre dernier

(229 sièges sur 450), a aussitôt été réélu à la présidence du Parti de la mère patrie avec 1 127 voix sur 1 128. Il sera certainement candidat à la présidence de la République lors de l'élection de 1989 lorsqu'il s'agira de désigner un remplaçant à Kenan Evren, le général instigateur du coup d'Etat militaire de 1980 qui permit le rétablissement de la démocratie en Turquie avec la Constitution de 1982. Ce regain de popularité pourrait, estime-t-on, améliorer sa position face au candidat de l'armée qui ne manquera pas de se présenter (six des sept présidents de la République turque depuis 1923 sont d'origine militaire).

Le président Reagan, blessé dans un attentat en 1981, a envoyé un message de sympathie à M. Ozal. Il a confirmé sa rencontre du 27 juin à Washington avec le président Evren. Hier, c'est notamment le gouvernement syrien qui a dénoncé l'acte criminel commis la veille. A noter que l'ex-colonel Turkes, ancien président du Parti d'action nationaliste dont le terroriste Kartal Demirag fait partie, a envoyé lui-même un témoignage de sympathie au premier ministre.

Quant au premier ministre

Quelques instants après l'attentat, le premier ministre turc Turgut Ozal à la tribune, entouré de gardes du corps, pistolet au poing.

Andreas Papanthréou, qui fut l'interlocuteur de M. Turgut Ozal lors de la grande rencontre gréco-turque de mardi dernier à Athènes, il lui a fait part de son espoir de voir l'esprit de paix désormais instauré entre les deux pays se poursuivre.

On ne pouvait découvrir hier à quelle cause véritable la tenta-

tive de meurtre dont M. Ozal a été victime pouvait être imputée. Ce début de rapprochement politique et commercial avec la Grèce soulève dans une certaine mesure la colère des milieux nationalistes auquel appartient Kartal Demirag.

Mais M. Ozal a d'autres problèmes : on parle beaucoup

dans les milieux politiques de la saisie vendredi, à la demande du premier ministre, du journal « Milliyet » qui avait publié une interview du chef du PKK (parti communiste du Kurdistan). Les hommes du PKK ont, hier encore, tué deux civils sur une route du sud-est de la Turquie. (AFP, AP, Reuter.)

Téhéran de nouveau sur la défensive

Les opposants iraniens au régime de Téhéran, avoir capturé la ville frontalière iranienne de Mehran, dont la chute, si elle se confirmait, constituerait une nouvelle et grave défaite iranienne, moins d'une semaine après l'échec d'une vaste offensive dans le sud du front.

Les moudjahidin du peuple, mouvement de Massoud Rajavi, basé à Bagdad, ont affirmé avoir conquis à 10 h 30 locales (8 h 30, heure de Paris), cette localité montagneuse, située à une dizaine de kilomètres de la frontière irano-irakienne, et à 550 kilomètres au sud-ouest de Téhéran, moins de onze heures après le début de l'offensive « Tchehel Setare » (40 Etoiles) lancée par sa branche armée, l'Armée de libération nationale iranienne (A.L.N.I.).

L'Iran n'a pas confirmé la chute de Mehran, un enjeu plus symbolique que militaire de cette guerre de sept ans et demi, mais a admis que la ville était attaquée et que de « violents combats » se poursuivaient dans la région. Téhéran a imputé la responsabilité de ce nouvel assaut à l'armée irakienne, sans souffler mot des moudjahidin, et déclaré l'avoir « mis en échec ».

Repondant à Téhéran, Bagdad a nié la participation de ses

troupes aux combats. Le ministre irakien de l'Information, M. Latif Nassif Jassem, a publié un « démenti catégorique » à ce sujet, affirmant avoir simplement « appris » que les moudjahidin avaient lancé leurs troupes à l'assaut de Mehran.

Armes chimiques

Ennemis irréductibles du régime de Téhéran, les moudjahidin affirment avoir déclenché l'offensive, à partir de leurs bases en Irak, dans la nuit de samedi à dimanche, et avoir engagé vingt-deux brigades dans cette opération, la plus importante depuis la création de l'A.L.N.I., il y a tout juste un an.

Confrontés aux troupes iraniennes de la division blindée de Ghazvine et de la 11e division Amir Al-Mo'Menine des gardiens de la Révolution, les moudjahidin indiquent qu'ils se sont emparés de plusieurs hauteurs stratégiques avant de se diriger vers Mehran.

Dans un second communiqué de victoire, M. Rajavi, 40 ans, chef politique et militaire des moudjahidia, affirme que « la prise de Mehran est un avant-gout pour la ville de Téhéran ».

D'après l'Iran, c'est l'armée,

irakienne qui a franchi la frontière internationale pour attaquer Mehran, recourant « massivement » aux armes chimiques. Mais, selon l'agence officielle « Irna », l'assaut a été « mis en échec » et « contenu sur tous les flancs ». Des combats se poursuivaient cependant à la mi-journée « avec les restes des troupes irakiennes ».

Mehran avait été capturée en mai 1986 par l'Irak qui espérait l'échanger contre l'évacuation par les troupes iraniennes de la péninsule de Fao, au sud du front, mais les troupes de Bagdad n'avaient pu résister à la contre-offensive de Téhéran et avaient dû l'abandonner six semaines plus tard.

Nombreuses victimes

Après une succession de revers militaires à partir de la mi-avril avec la perte de Fao, l'Iran avait lancé, il y a une semaine, une vaste offensive à l'est du lac des Poissons, dans la région frontalière méridionale de Chalamchek, reconquise par l'Irak le 25 mai.

Première opération d'envergure lancée par l'Iran depuis la nomination de l'hojatoleslam Hachemi Rafsanjani, au commandement suprême de l'ar-

mée, au début de juin, l'offensive « Beit ol moqadass-7 » a rapidement tourné court, mise en échec, à l'issue de combats très meurtriers, par l'Irak. Téhéran a affirmé que plus de 18 200 soldats irakiens ont été tués ou blessés et Bagdad a avoué des « centaines de victimes » dans ses rangs lors de ce sanglant assaut.

Minimisant l'absence de gain territorial, M. Rafsanjani avait affirmé qu'il ne s'agissait que d'un « test », au demeurant « positif », d'une « nouvelle tactique » militaire. La « réponse appropriée » aux attaques irakiennes de Fao et Chalamchek interviendra « dans un avenir proche », a-t-il promis.

Mais, ce sont les Irakiens, presque immédiatement après ce nouvel insuccès iraniens, qui ont repris l'initiative en occupant, en quelques jours, six hauteurs stratégiques dans la région frontalière de Sulaymaniyeh, dans le Kurdistan irakien, au nord-est du front. Fort de ses spectaculaires victoires, encouragé par le soutien du sommet arabe d'Alger, il y a dix jours, Bagdad a annoncé que son armée allait se lancer à la reconquête de l'importante localité kurde de Halabja, depuis trois mois aux mains des Iraniens.

LE FIGARO 21.06.1988

Le spectre du passé

Malgré l'attentat contre son premier ministre la Turquie n'est plus malade du terrorisme.

Un flash-back cauchemardesque ! L'attentat manqué de samedi contre le premier ministre, Turgut Ozal, a ramené à la mémoire des hommes politiques turcs les souvenirs sanglants des années 70 : trente morts par jour en moyenne dans les semaines qui précédèrent le coup d'Etat militaire de septembre 1980.

On n'en est pas là. Pas du tout ! Malgré les vingt blessés, dont treize hospitalisés, de la fusillade au congrès du parti de la mère patrie (Anap). Turgut Ozal n'a été blessé qu'à la main, mais une balle lui a effleuré le crâne avant que ses gardes du corps ne se jettent sur lui.

Et si le premier ministre avait été tué ? - Il n'aurait pas été facile de le remplacer. Le congrès de l'Anap aurait eu beaucoup de mal à lui trouver un successeur. La situation politique aurait tourné au chaos, estime un journaliste d'Istanbul. - L'Anap, explique un spécialiste de la Turquie, est davantage un mouvement constitué de tendances diverses qu'un parti structuré.

Aucun des lieutenants de Turgut Ozal n'est encore devenu une vraie figure nationale. Ce handicap avait déjà été évoqué quand il avait subi, il y a des mois, une grave opération cardiaque.

L'attentat de samedi conduit les commentateurs de la presse turque à s'interroger : la Turquie connaît-elle, une résurgence de l'extrême droite et une reprise du terrorisme écrasé, sauf dans le Sud-Est kurde, depuis le coup d'Etat militaire de 1980 ?

Comme Mehmet Ali Agca, qui tenta d'assassiner le Pape, Kartal Demirag, l'homme qui a voulu tuer M. Ozal, est un ancien des Loups gris, une milice d'avant 1980, dont le chef était l'ex-colonel Turkes. Mais son éviction de prison, en janvier, et la saisie sur lui de marks et de livres sterling intriguèrent les enquêteurs. N'a-t-il pas été « pris en charge » pendant sa « belle » par le Front national de la liberté, autre groupe d'extrême droite, dont le siège est en Allemagne ? Politiquement, l'extrême droite se retrouve aujourd'hui soit au sein de l'Anap (le

parti du premier ministre), soit - pour les « durs » - dans une formation qui n'a pas recueilli 3 % des suffrages aux élections de novembre dernier.

L'armée avait, après 1980, écrasé le terrorisme. Les attentats ont repris sporadiquement fin 1987, à l'occasion de la campagne électorale. Les dernières semaines ont été marquées par deux explosions (à la gare routière d'Istanbul et dans un hôtel d'Antalya) et par l'assassinat du président de la Chambre de commerce d'Istanbul.

Mais certains observateurs se demandent si ces terroristes poursuivaient des objectifs politiques ou de droit commun. - De toute façon, note un diplomate, c'est bien plus modeste que ce qui se passe en Espagne, en Italie ou en France. -

Candidat à la présidence

Les vrais problèmes de Turgut Ozal sont autres. Pour le moment du moins. Sa politique

de rapprochement avec la Grèce est, semble-t-il, bien accueillie dans le pays en dépit des mises en garde de la presse et des politiciens. Mais l'essentiel reste à faire. Or le veto d'Athènes est l'un des obstacles à l'adhésion de la Turquie à la CEE.

Turgut Ozal a apporté à ses compatriotes une sorte de « miracle économique » : le taux de croissance dépasse encore 5 % l'an. Mais l'inflation (78 %) - sa - les revenus des salariés. Elle s'explique dans une bonne mesure par la hausse considérable des services publics. Le premier ministre reste populaire. Moins toutefois que le président-général Evren, auquel il rêve de succéder aux élections présidentielles de novembre 1989. Un civil à la présidence de la République ? Ce n'est pas fréquent en Turquie. Turgut Ozal devra convaincre le corps électoral et le corps des officiers qu'il est le meilleur. Un défi de taille.

Claude LORIEUX.

APPEL INTERNATIONAL POUR LA DEFENSE DE LA CULTURE KURDE EN TURQUIE

Comme toute communauté humaine, le peuple kurde a droit à la préservation de son héritage culturel et à la libre expression de son identité. La culture millénaire des Kurdes fait partie du patrimoine culturel universel. Produit de siècles d'histoire, oeuvre de générations d'hommes et de femmes, elle mérite, comme toute culture, respect et protection. C'est pourquoi, guidées par les principes énoncés dans la Charte des Nations Unies, la Déclaration Universelle des droits de l'homme et les pactes internationaux relatifs aux droits de l'homme, opposées à toute forme d'intolérance et de discrimination, soucieuses de justice et de démocratie, les personnalités soussignées demandent aux autorités turques d'abolir toutes les interdictions constitutionnelles et légales frappant la langue, et plus généralement toute expression de la culture des millions de Kurdes citoyens de la Turquie.

PREMIERS SIGNATAIRES

Faruq ABU-ISSA ancien ministre, président de l'Union des avocats arabes, Soudan; Abdul-Karim AL-TZRI, ancien ministre, Iraq; Adib AL-JADIR, ancien ministre, vice-président de l'Organisation arabe des Droits de l'Homme, Iraq; Abolhassan BANI SADIR, ancien président de la République d'Iran; Ahmad BEN BELLA, ancien Président de la République algérienne; Jean CHARBONNEL, ancien ministre, député, France; Ramsey CLARK, avocat, ancien ministre de la Justice, USA; Michel CREPEAU, ancien ministre, député, France; Mohamed FAIQ, ancien ministre, président de l'Organisation arabe des Droits de l'Homme, Egypte; Luigi GRANELLI, ancien ministre, député, Italie; Michel JOBERT, ancien ministre, France; Edward M. KENNEDY, sénateur*, USA; Bernard KOUCHNER, secrétaire d'Etat, France; Edouard LEEMANS, ministre d'Etat, ancien président du Sénat, Belgique; Winnie MANDELA, Afrique du Sud; Pierre MAUROUY, ancien Premier Ministre, premier secrétaire du P.S., France; Danielle MITTERRAND, présidente de la Fondation Franco-Libertés; Véronique NEIERTZ, secrétaire d'Etat, France; Laila SHARAF, ancienne ministre, Jordanie; Roger-Gérard SCHWARTZENBERG, ancien ministre, député, France; Omar SIBAI, ancien ministre, Syrie; Bernard STASI, ancien ministre, député, vice-président du CDS, France; Dr J. VALKENIERS, ministre, Belgique.

PARLEMENTAIRES

AUTRICHE: Josef CAP; Dr Heinz FISCHER, président du groupe parlementaire socialiste; Herbert FUCHS; Walter GEYER; Arnold GRABNER; Walter GUGGENBERGER; Fritz HOCHMAIR; Freda MEISSNER-BLAU, président du groupe parlementaire des Verts; Dr Lothar MULLER; Peter PILZ; Karel SMOLLER; Manfred SRB; Andreas WABL.

BELGIQUE: Magda AELVOET; Vic ANCIAUX; Franz BAERT; Dr M. COPPIETERS; Jo CUYFFERS; W. DE VLEIGHIERE; Eric GRYP; Guido JANZEGERS; W. LUYTEN; Nelly MAES; Gaston PAQUE; Théo TOUSSAINT; Hugo VAN DIENDEREN; P. VAN GREMBERGEN.

ESPAGNE: Lluís RECODER, président de la JNC.

FRANCE: Claude ESTIER; Maxime GREMETZ; Guy MALANDIN; Georges MESMIN; Jean PROVEUX.

GRANDE BRETAGNE: Diane ABBOTT; Peter AREMER; Lord AVEBURY; Tony BANKS; Harry BARNES; John BATTLER; Tony BENN; Keith BRADLEY; Sir Bernard BRAINE, vice-président du groupe parlementaire des Droits de l'Homme; Ron BROWN; Dennis CANAVAN; Bob CLAY; Ann CLWYD; Harry COHEN; Frank COOKE; Jeremy CORBYN; John CUMMINGS; Terry FIELDS; George GALLOWAY; Lord GIFFORD; Mildred GORDEN; Bummy GRANT; Peter HARDY; Jerry HAYES; Eric HEPPER; Stewart HOLLAND; Doug HOYLE; J. HUGHES; Lord KILBRACKEN; Anthony LLOYD; Eddy LOYDEN; J. MAC ALLION; Max MADDIN; Bill MICHIE; Chris MULLIN; Bob PARRY; Martin REDMOND; J. RUDDOCK; Brian SEDGEMORE; Clare SHORT; Dennis SKINNER; Chris SMITH; Dafydd Elis THOMAS; Pat WALL; Jimmy WAY; Dafydd WIGLEY.

ITALIE: Michele ACHILLI, Président de la Commission des Affaires Etrangères du Sénat; Giacchè ALDO; Silvano ANDRIANI; Giorgio Carlo ARGAN, ancien maire de Rome; Arrigo BALDRINI; Ugo BENAM; Giovanni BERLINGUER; Lonello BERTOLDI; Romana BIANCHI; Giuseppe BOFFA; Aroldo CASCIA; Giuseppe CHIARANTE; Gerardo CHIAROMONTE, directeur du journal "l'Unità"; Giorgio CISBANI; Vecchi CLAUDIO; Vito CONSOLI; Armando COSSUTA; Salvatore CROCETTA; Angelo DIONISI; Isa FERRAGUTI; Antonio FRANCHI; Menotti GALEOTTI; Carmine GAMOFALO; Guido GEROSA; Lorenzo GIANOTTI; Franco GIUSTINELLI; Antonio GRAZIANI; Franco GRECO; Nicola IMBRIACO; Raniero LA VALLE; Luciano LAMA, vice-président du Sénat; Franco LONGO; Pasquale LOPS; Maurizio LOTTI; Archimede Casadei LUCCHI; Francesco MACIS; Ettore MASINA; Gianni MATTIOLI; Luigi MERIGGI; Giorgio NAPOLITANO; Carla NESPOLO; Adalberto NINUCCI; Gian-Carlo PAJETTA; Ugo PECCHIOLI; Onofrio PETRARA; Piero PIERALLI; Mario PINNA; Renato POLLINI; Giovanni RANALLI; Margherita RICCARDO; Dr Hans RUBNER; Ersilia SALVATO; Franco SALVI, vice-président de la Commission des Affaires Etrangères du Sénat; Massimo SCALIA; Umberto SCARDAONI; Giovanna SENERI; Rino SERRI; Stojan SPETIC, secrétaire de la Commission des Affaires étrangères du Sénat; Ugo SPOSETTI; Antonio TARAMELLI, ancien président de la Province de Milan; Giglia TEDESCO; Giorgio TORNATI; Graziella TOSSI BRUTTI; Tullio VERCHETTI; Ugo VETERE; Giuseppe VIGNOLA; Roberto VISCONTI; Giuseppe VITALE; Paolo VOLPONI; Benigno ZACCAGNINI, ancien secrétaire de la Démocratie Chrétienne.

PAYS-BAS: Ria BECKERS, président du Groupe du Parti radical au Parlement; B. GAAYFORTMAN; E. RENSMAN.

R.F.A.: Jürgen MARI; Regina MICHALIK; Johann MULLER; Jürgen REERTS; Christian SCHMIDT; Renate SCHMIDT; Eberhard WALDE.

PARLEMENT EUROPEEN: Luciana CASTELLINA, Italie; Gianni CERVETTI, Italie; H. D'ANCONA, Pays-Bas; Dr Joachim DALSSASS, Sud-Tyrol, Italie; Winifred EWING, président du Scottish National Party, Grande Bretagne; Stanley NEWENS, Grande Bretagne; Eddy NEWMAN, Grande Bretagne; Jiri PELIKAN, Italie; Maria Rodano, Italie; Henry SABY, vice-président du groupe socialiste, France; Lalla TRUPIA, Italie.

SUEDE: Lahja EKVER; Hans-Göran FRANCK; Olaf JOHANSSON, président du parti du Centre; Oskar LINDKVIST; Bert SVENSSON; Goran SVENSSON; Edki TAMMENOKSA; Lars WERNER, président du parti VPK; Bengt WESTERBERG, chef du Parti Libéral;

USA - SENATEURS*: Brock ADAMS; Kent CONRAD; Wendell FORD; Albert GORE; Bob GRAHAM; Daniel K. INOUE; Carl LEVIN; John MELCHER; Clairborne PELL, président du Foreign Affairs Committee du Sénat; William PROXMIRE; Donald W. RIEGLE.

USA - MEMBRES DU CONGRES: John CONYERS; George CROCKETT; James J. JEFFORDS; Tom LANTOS, co-président du "Human Rights Caucus" de la Chambre; Joe MOAKLEY; Constance A. MORELLA; James OBERSTAR; Nancy PELOSI; Ted WEISS.

ORGANISATIONS

Nun ABDUL-RAZAQ, président de l'Organisation de Solidarité Afrique-Asie; Amar BENTOUMLI, secrétaire général de l'Association internationale des Juristes démocrates; Pierre BERCIS, président des Nouveaux Droits de l'Homme, France; Michel BLUM, avocat, président du Comité spécial des O.N.G. auprès de l'O.N.U.; PierreBRANA, secrétaire national aux Droits de l'Homme du P.S., France; Jason W. CLAY, Cultural Survival inc., Harvard, USA; Harlan DESIR, président du SOS Racisme, France; Raphaël DOUEB, secrétaire général de la Fondation Franco-Libertés, France; Julio Anguita GONZALES, secrétaire général du Parti communiste d'Espagne; Dr Bruno HOSP, Secrétaire général du SVP du Sud-Tyrol; Yves JOUFFA, président de la Ligue française des Droits de l'Homme; G. LE NEOUANNIC, secrétaire national de la FEN, France; Leo MATARASSO, avocat, président d'honneur de la Ligue internationale pour les droits et la libération des peuples, France; Yannick SIMBRON, secrétaire général de la FEN, France.

* Les sénateurs américains tiennent à demander également aux autorités gouvernementales d'Iran, d'Irak et de Syrie d'abolir toutes les interdictions et restrictions frappant la langue et la culture de leurs citoyens kurdes.

SUITE

PRIX NOBEL

Christian B. ANFINSEN, USA ; Kenneth J. ARROW, USA ; Herbert C. BROWN, USA ; Herbert A. HAUPTMAN, USA ; François JACOB, France ; Sir John KENDREW, Grande Bretagne ; Jean-Marie LEHN, France ; Salvador E. LURIA, USA ; André LWOFF, France ; Mairead Corrigan MAGUIRE, Irlande ; Louis NEEL, France ; Adolfo PERES ESQUEVEL, Argentine ; J.C. POLANYI, Canada ; Ilya PRIGOGINE, Belgique ; Carlo RUBBIA, Italie ; Claude SIMON, France ; Desmond TUTU, Afrique du Sud ; S. VANDER MEER, Pays-Bas ; George WALD, USA ; Elie WISEL, USA.

ARTISTES

Nestor ALMENDROS, Argentine ; BARBARA, France ; Maurice BEJART, France ; Ingmar BERGMAN, Suède ; Jane BIRKIN, Grande Bretagne ; Juan CEDRON, Argentine ; Gérard DEPARDEU, France ; Miguel Angel ESTRELLA, Argentine ; France GALL, France ; Francis GIROD, France ; Roger HANIN, France ; HIGELIN, France ; Malak-Djahan KHAZAI, Iran ; Parviz KIMIAVI, Iran ; Catherine LARA, France ; Ariane MNOUCHKINE, France ; Yves MONTAND, France ; Hugo SANTIAGO, Argentine ; Ezio SCOLA, Italie ; Mrinal SEN, Inde ; Fernando SOLANAS, Argentine ; Bertrand TAVERNIER, France ; Frères TAVIANI, Italie ; Gian Maria VOLONTE, Italie.

ECRIVAINS ET JOURNALISTES

Rodney AITCHTEY, Grande Bretagne ; Hani AL-FIKAIKI, Iraq ; Kadim AL-SAMAWI, Iraq ; Rafael ALBERTI, Espagne ; Jorge AMADO, Brésil ; Giancarlo ANGELONI, Italie ; Pire Ernesto BALDUCCI, Italie ; Salim BARAKAT, Syrie ; Ruben BAREIRO-SAGUIER, Paraguay ; Caroline BEHR, Grande Bretagne ; Marshall BERMAN, USA ; Jean BERTOLINO, France ; Claude BOURDET, France ; Robert BRECHON, secrétaire du Pen Club français ; Gérard CHALIAND, France ; Didier DECOIN, France ; Régine DESFORGES, France ; Margret DRABBLE, Grande Bretagne ; Umberto ECO, Italie ; Salim FAKHRY, Iraq ; Jean-Pierre FAYE, France ; Michel FLEURET, France ; Lady Antonia FRAZER, présidente du Pen Club britannique ; Marisa GIOFFRE, USA ; Victoria GLENDINING, Grande Bretagne ; André GLUCKSMANN, France ; Alan GUINSBURG, USA ; Nora GUTTMAN, USA ; HAJI-SEYED-DJAVADI, Iran ; Marek HALTER, France ; Michael HOLROY, Grande Bretagne ; Bernard LAN-GLOIS, France ; Claude LANZMANN, France ; Penelope LIVELY, Grande Bretagne ; Joyce LUSSU, Italie ; M. MAHJOUBI, Iran ; Eduardo MANET, Cuba ; Claude MAURIAC, France ; Emily Arnold McCULLY, USA ; Arthur MILLER, USA ; Juliette MINCES, France ; Alberto MORAVIA, Italie ; Abdoul-Rahman MUNIF, Arabie Saoudite ; Jan MYRDAL, Suède ; Esmail NOORIALA, Iran ; Manuel Zapata OLIVELLA, Colombie ; Juan Carlos ONETTI, Uruguay ; Grace PALEY, USA ; Octavio PAZ, Mexique ; Gilles PERRAULT, France ; Harold PINTER, Grande Bretagne ; Augusto ROA-BASTOS, Paraguay ; Bernice Ruth RUBENS, Grande Bretagne ; Severo SARDUY, Cuba ; Tom STOPPARD, Grande Bretagne ; René TAVERNIER, vice-président international du Pen Club ; Hélène TOURNAIRE, France ; Kathryn WATTERSON, USA ; Linda WOLFE, USA ; Sa'di YOUSSEF, Iraq.

UNIVERSITAIRES

Samuele Sabino ACQUAVIVA, Université de Padoue, Italie ; Richard ADAMS, Université du Texas, USA ; Jalal Sadiq AL-ADM, Université de Damas, Syrie ; Hadi AL-ALAWI, historien, Iraq ; Michel BANKS, London School of Economics ; Hanna BATATU, Georgetown University, USA ; Cyril BELSHAY, Université de British Columbia, Canada ; M. BENCHIKH, Université d'Alger ; Terry CANNON, Thames Polytechnic, Grande Bretagne ; Gustave CHOQUET, membre de l'Académie des Sciences, France ; Claude COHEN-TANNOUDJI, professeur au Collège de France ; Harvey COX, Université de Harvard, USA ; Vincent CRAPANZANO, Université de Columbia, USA ; Stanley DIAMOND, New School for Social Research de New York, USA ; Lion EISENBERG, Harvard Medical School, USA ; Didar FAWZY, historienne, Egypte ; Roderick FLOUJ, Birkbeck College, Grande Bretagne ; René GALLISSOT, Université de Paris ; Burhan GHALIOUN, sociologue, Syrie ; Myriam GOHEEN, Université de Harvard, USA ; Mahdi HAFEZ, économiste, Syrie ; Fred HALLIDAY, London School of Economics ; David HAMLIN, Birkbeck College, Grande Bretagne ; Mohammed HARB, historien, Algérie ; Hans-Georg HEINRICH, Autriche ; Guy HERAUD, Université de Pau, France ; Paul HIRST, Birkbeck College, Grande Bretagne ; Mark HOFFMAN, London School of Economics ; François HOUTART, Université Catholique de Louvain, Belgique ; Doell HYMES, Université de Virginia, USA ; Edmond JOUVE, Université de Paris, France ; Edgar LEDERER, Membre de l'Institut ; Linda MAYOUX, Cambridge, Grande Bretagne ; Pierre METGE, chercheur, France ; Alexandre MINKOVSKY, professeur honoraire à l'Université René Descartes, France ; Maxime MOLYNEUX, Exeter University ; Théodore MONOD, membre de l'Institut, France ; Lucia MORA, Université de Castilla-La Mancha, Espagne ; Kichiro NAKAHARA, Université de Tokai, Japon ; Andrea NICOLAI, professeur ; Michel ORIOL, professeur, France ; Roger OWEN, professeur, Grande Bretagne ; Nasser PAKDAMAN, Paris VII, France ; Antonio PAPISCA, Université de Padoue, Italie ; Gérard PIERRE-CHARLES, sociologue, Haïti ; Maxime RODINSON, Ecole pratique des Hautes Etudes, France ; Julio RODRIGUEZ-PUERTO-LAS, Université autonome de Madrid, Espagne ; Laurent SCHWARTZ, mathématicien, France ; Léon SCHWARTZENBERG, oncologue, Faculté de Médecine de Paris, France ; William A. SHACK, Université de Californie, USA ; Michael M.J. SISCHER, Université de Huston, USA ; N. SMITH, vice-doyen de Harvard Law School, USA ; Paul Patrick STREETEN, directeur du World Development Institute, USA ; Eugenio SUAREZ-GALBON, Université de Madrid, Espagne ; L.V. THOMAS, la Sorbonne, France ; Germaine TILLION, sociologue, France ; Alain TOURAINE, sociologue, France ; Armando URIBE, professeur, Chili ; Peter UTTING, Essex University ; Carmen VERGARA, Université de Madrid, Espagne ; Pierre VIDAL-NAQUET, historien, France ; Paul VIEILLE, sociologue, CNRS, France ; Richard VOKES, Kent University, Grande Bretagne ; Kazuo YAMAUCHI, Université de Tokai, Japon ; Sami ZUBAIDA, Birkbeck College, Grande Bretagne.

AINSI QUE :

Gianfranco BARTOLINI, président du Gouvernement régional de Toscane, Italie ; Baroness Tessa BLACKSTONE ; Alberto BRASCA, président de la Province de Florence, Italie ; Bernard DORIN, ambassadeur de France ; Jacques GAILLOT, Evêque d'Evreux, France ; Luciano GUERZONI, président de la région Emilia-Romagna, Italie ; Dr Silvius MAGNAGO, président du Sud-Tyrol, président du SVP, Italie ; S. PATJN, gouverneur de La Haye, Pays-Bas ; Alfonsina RINALDI, maire de Modena, Italie ; Antoine SANGUINETTI, amiral, France ; Philippe TEXIER, magistrat, France ; Dr Luis ZINGERLE, président de la région du Trentin, Sud-Tyrol, Italie.

CETTE CAMPAGNE D'OPINION SE POURSUIVRA JUSQU'A CE QUE LES DROITS CULTURELS
DES KURDES SOIENT RECONNUS. ADRESSER SIGNATURES ET SOUTIEN FINANCIER A :
INSTITUT KURDE DE PARIS, 106, rue La Fayette, 75010 PARIS. Tél. 48 24 64 64.

LE MONDE 22.06.1988

● TURQUIE : quatorze Kurdes encourent la peine capitale. — Le procureur du tribunal militaire de Diyarbakir (sud-est de la Turquie) a requis, le lundi 20 juin, la peine de mort contre quatorze militants kurdes, accusés d'avoir participé à des actes terroristes dans le but de fonder un Etat kurde en Turquie. Quarante-huit personnes au total comparaissent actuellement devant le tribunal. Le Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK), est une organisation armée kurde fondée par M. Abdullah Ocalan en 1973 à Ankara, de tendance marxiste-léniniste, active dans les provinces de l'Anatolie orientale depuis août 1984. — (AFP.)

Après le séjour d'un dirigeant kurde à Washington

L'Irak annule une rencontre avec M. Shultz

L'Irak a annulé, le mercredi 15 juin, la rencontre que devait avoir dans la journée son ministre des affaires étrangères, M. Tarek Aziz, avec le secrétaire d'Etat George Shultz, pour protester contre le récent séjour à Washington

de M. Jalal Talabani, chef de l'Union patriotique du Kurdistan (UPK). Ce dernier avait été reçu le 9 juin, à sa demande, au département d'Etat où il avait rencontré le directeur du bureau des affaires du nord du Golfe et des fonctionnaires chargés des droits de l'homme et des réfugiés. A cette occasion, il avait demandé à ses interlocuteurs américains d'empêcher le régime irakien d'« éliminer son peuple ».

L'agence irakienne INA avait violemment critiqué ces entretiens, affirmant que l'Irak « ne permettrait pas aux Etats-Unis de lui nuire » et menaçant de leur rendre « la monnaie de leur pièce ». L'INA avait placé cette visite dans la ligne

des « complots américano-irakienistes » contre l'Irak et la nation arabe et y avait vu la réactivation de l'« alliance irano-américano-irakienne » avec les autonomistes kurdes, « telle qu'elle existait du temps de Moustapha Barazani », le chef historique des Kurdes d'Irak.

L'INA avait aussi accusé Washington de « partager les rôles avec certains de leurs alliés occidentaux », tantôt en menaçant l'Irak de sanctions et tantôt en lui présentant des propositions alléchantes. L'INA relevait, à ce propos, que certains Etats occidentaux — notamment l'Allemagne de l'Ouest, le Japon, l'Italie et, dans une moindre mesure, le Royaume-Uni — s'étaient récem-

ment alignés sur les positions irakiennes.

Commentant la décision de Bagdad d'annuler la rencontre Tarek Aziz-George Shultz, un porte-parole du département d'Etat a affirmé, mercredi, que « la politique américaine consiste à soutenir pacifiquement les aspirations des Kurdes dans le cadre des Etats existants dans la région, sans intervention dans les affaires intérieures de ces pays ». Il a ajouté que le secrétaire d'Etat adjoint, M. Richard Murphy, chargé des problèmes du Proche-Orient et du Golfe, s'efforcera d'apaiser les dirigeants de Bagdad lors de l'étape irakienne de la tournée qu'il entreprendra cette semaine dans la région. — (AFP, Reuter.)

AGENCE FRANCE PRESSE

WASHINGTON, 11 juin (AFP) — Un dirigeant kurde, M. Jalal Talabani, a rencontré des responsables américains et des avocats pour leur demander d'empêcher l'"élimination" de son peuple par le président irakien Saddam Hussein, a-t-il affirmé vendredi.

"Le gouvernement de l'Irak a décidé de se débarrasser de ce qu'il a appelé le problème kurde en éliminant le peuple kurde", a déclaré M. Talabani, chef de l'Union Patriotique du Kurdistan, l'une des deux principales organisations politiques de la région autonome kurde du nord de l'Irak.

Selon M. Talabani, le programme d'"élimination" des quelque 4 millions de Kurdes irakiens a commencé en 1963 et se trouve actuellement dans sa phase finale. Ce responsable a accusé Bagdad de commettre toutes sortes d'atrocités contre son peuple: usage de gaz à moutarde, empoisonnement des sources, destruction de 1.300 agglomérations kurdes, déplacement d'un million et demi de Kurdes vers des régions désertiques et nombreux massacres.

Son mouvement, a-t-il dit, s'auto-finançe mais reçoit toutefois une aide militaire et humanitaire de l'Iran. "Nous ne sommes pas un outil des Iraniens, mais nous avons un ennemi commun", a-t-il dit.

PARIS, 13 juin (AFP) — Les combattants du Parti démocratique du Kurdistan iranien (PDKI-autonomiste) ont attaqué, ces derniers jours, plusieurs bases des forces iraniennes dans les régions de Piranchahr et Sardacht (Kurdistan iranien, Nord-Ouest) et mis hors de combat 121 militaires iraniens, selon un communiqué du bureau du PDKI à Paris.

Les peshmerga (combattants) du PDKI ont attaqué les 5 et 10 juin dernier, dix-sept bases des forces gouvernementales situées entre les villes kurdes de Piranchahr et de Sardacht (près de la frontière irakienne). Ils ont "occupé" l'une de ces bases, au sud-ouest de Piranchahr, et "infligé de lourds pertes et dégâts" aux autres, selon le communiqué.

Lors des combats, 121 militaires iraniens ont été tués de nombreux autres blessés, indique le communiqué ajoutant que, du côté du PDKI, 5 combattants ont trouvé la mort et 2 autres ont été blessés.

Par ailleurs, le communiqué indique que les peshmerga ont pu pénétrer, il y a quinze jours, à l'issue d'une série d'opérations armées, dans les villes de Piranchahr et de Sardacht, où ils ont "attaqué plusieurs bases et bâtiments officiels, notamment le bureau de recrutement des Bassidj" (volontaires), et causé des "pertes et des dégâts importants", conclut le communiqué.

PARIS, 22 juin (AFP) — Une quarantaine de Kurdes ont occupé pacifiquement pendant trois heures mercredi les locaux parisiens de la compagnie aérienne ouest-allemande Lufthansa pour réclamer notamment la libération des Kurdes de nationalité turque arrêtés en RFA ces derniers mois, apprend-on auprès de la compagnie.

Les manifestants protestaient également contre "l'injustice du gouvernement turc" à l'égard des Kurdes. Ils ont demandé à la Lufthansa de transmettre leur message au gouvernement ouest-allemand et ont quitté les lieux après avoir obtenu satisfaction sur ce point.

Une quinzaine de Kurdes de nationalité turque avaient été appréhendés en RFA entre février et avril derniers, dans le cadre d'une opération déclenchée par la police ouest-allemande dans tout le pays contre des activistes kurdes soupçonnés de terrorisme. Ces militants, membres du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK), étaient accusés d'avoir formé au sein de leur parti une organisation terroriste et d'avoir instauré un "tribunal du peuple" près de Cologne où seraient jugés des opposants à la cause du PKK.

Des manifestants kurdes avaient déjà occupé trois fois, de novembre à mars derniers, le bureau parisien de l'agence de presse ouest-allemande DPA.

NEW YORK (Nations Unies), 28 juin (AFP) - Une mission d'experts de l'ONU se rendra cette semaine en Iran pour enquêter sur des plaintes de Téhéran concernant l'emploi récent d'armes chimiques par les forces irakiennes, a-t-on appris officiellement à l'ONU.

La mission, qui comprendra trois personnes, le docteur Erik Dahlgren (Suède), le médecin Manuel Dominguez (Espagne) et un haut fonctionnaire de l'ONU, M. M.V. Berasategui (Argentine), partira jeudi pour Téhéran.

L'Iran avait demandé aux Nations Unies il y a plus d'un mois de procéder à une nouvelle enquête. À la suite selon elle d'attaques aux armes chimiques irakiennes qui auraient fait environ 200 victimes dans la région de Sardash et de Marivan. Plus récemment, l'Iran a signalé une autre attaque dans la région de Baneh (Kurdistan) ayant entraîné une dizaine de victimes et a réclamé une enquête.

L'Irak a rejeté les accusations iraniennes et contre-attaqué en demandant à l'ONU d'enquêter sur les violations par les autorités de Téhéran de la convention sur la protection des prisonniers de guerre. L'ONU n'a pas donné suite à cette demande.

C'est la cinquième fois depuis que 1984 que les Nations Unies entreprennent une enquête sur l'utilisation d'armes chimiques dans le conflit Iran-Irak en violation avec le protocole de Genève de 1925 interdisant l'emploi de telles armes. Les précédents rapports ont conclu à l'usage extensif d'armes chimiques, sans toutefois aller jusqu'à en accuser formellement Bagdad.

BAGDAD, 30 juin (AFP) - L'Irak a annoncé, jeudi, la libération de la hauteur stratégique de Shahabi, située au centre du front, à moins de cinq kilomètres de la frontière irako-iranienne.

Selon un communiqué de l'état-major irakien, cité par l'agence irakienne d'information INA, la libération de cette "importante" hauteur a été obtenue après une "violente" attaque lancée par les unités du 1er corps d'armée spécial.

Le communiqué précise que la hauteur de Shahabi a été "nettoyée" des troupes ennemies qui ont subi "d'énormes" pertes.

L'annonce par l'Irak de la reconquête de cette hauteur, occupée par les Iraniens depuis plusieurs années, intervient quelques heures seulement après celle de la région de Mawat, dans le Kurdistan irakien, et qui était occupée par l'Iran depuis février dernier.

Appel international pour la défense de la culture kurde en Turquie

PARIS, 30 juin (AFP) - Un "appel international pour la défense de la culture kurde en Turquie", signé par plusieurs centaines de personnalités du monde entier, demande "aux autorités turques d'abolir toutes les interdictions constitutionnelles et légales frappant la langue et plus généralement toute expression de la culture des millions de kurdes citoyens de Turquie".

Publié par Le Monde daté de jeudi, cet appel souligne que "comme toute communauté humaine, le peuple kurde a droit à la préservation de son patrimoine culturel et à la libre expression de son identité".

Parmi les premiers signataires on relève les noms d'Abolhassan Bani Sadr, ancien président d'Iran, d'Ahmed Ben Bella, ancien président algérien, du sénateur américain Edward Kennedy, de la femme du président français Mme Danièle Mitterrand, aux côtés de personnalités et d'anciens ministres du Soudan, d'Irak et de ministres français et belge.

Des parlementaires d'Autriche, de Belgique, d'Espagne, de France, de Grande Bretagne, d'Italie, des Pays bas et du parlement Européen se sont également joints à cet appel, ainsi que 20 prix Nobel, dont Elie Wiesel (USA), Desmond Tutu (Afrique du Sud), François Jacob, Jean Marie Lehn, André Lwoff, Claude Simon (France). Des artistes, des universitaires et des personnalités religieuses ont également signé l'appel.

BAGDAD, 30 juin (AFP) - L'armée irakienne a "libéré" jeudi la cuvette de Mawat et les hauteurs avoisinantes dans une région montagneuse du Kurdistan irakien, située à une vingtaine de kilomètres de la frontière iranienne et occupée par l'Iran depuis février dernier, a affirmé Bagdad.

Un communiqué militaire irakien, cité par l'agence irakienne INA, a indiqué que les unités hélicoptères du premier corps d'armée ont pris possession de la cuvette de Mawat, de 15 hauteurs la surplombant, et de trois autres régions situées sur la frontière internationale irako-iranienne.

Il a précisé que ces positions sont tombées à la suite de combats commencés mercredi soir, menés avec l'appui de parachutistes, d'hélicoptères de combats et de l'artillerie.

La région montagneuse de Mawat faisait partie de territoires irakiens occupés par l'Iran, au cours d'une série d'offensives menées en coordination avec les autonomistes kurdes pro-iraniens durant le premier trimestre de cette année. Elle est située dans la province de Suleimaniyeh, à environ 60 kilomètres en amont de la région de Halabja, occupée par l'Iran depuis mars dernier.

L'Irak avait annoncé il y a près de deux semaines le déclenchement d'opérations pour reprendre possession de régions montagneuses du Kurdistan.

Si ces succès militaires irakiens se confirment, l'Iran n'occuperait plus en Irak, à part l'importante ville de Halabja et la région avoisinante, que quelques poches sans importance stratégique, situées au centre du front et à l'extrême nord de l'Irak.

L'armée irakienne a réussi à récupérer en trois offensives éclair, entre avril et juin, la totalité de son territoire au sud du front. Ces offensives, commencées le 16 avril dernier et qui avaient abouti à la récupération en trois jours de la péninsule de Fao, s'étaient poursuivies samedi par la libération des îles Majnoun et des marais de Howeizah.

Ενας πόλεμος που δεν σταμάτησε ποτέ

Ο αγώνας των Κούρδων

ΠΑΡΙΣΙ, (16. Υπηνρ.) - Πάλαιστινίοι, Αρμένιοι, Κούρδοι. Λαοί που «δεν αφήνονται σε ήσυχια», δέν τους επιτρέπεται να διεκδικούν τις πατρίδες τους - που τις σφετερίστηκαν άλλοι για πολλούς και διάφορους λόγους - που θεωρούνται «τρομοκράτες» όταν παίρνουν τα όπλα να βρουν τό δικιο τους.

Και πού είναι ανεπιθύμητοι παντού, έκτος αν «κάθονται φρόνιμα» και δέν διεκδικούν κανένα νόμιμο έστω δικαίωμα. Πρόσφατα δημοσιεύτηκε η είδηση ότι ενιαίο μέτωπο σχημάτισαν εξί κουρδικά πολιτικά κόμματα με σκοπό την έκστρατεία για μία αυτόνομη πατρίδα στο Βόρειο Ιράκ. Τό ενιαίο μέτωπο απαρτίζεται από όλα τά κουρδικά κόμματα πού μάχονται την κυβέρνηση του Σαντάμ Χουσεϊν και πού ζητούν αναγνώριση των «κουρδικών εθνικών δικαιωμάτων» τους. Στην Τουρκία ή κατάσταση με τους Κούρδους γίνεται ολοένα πιο θλιβερή, καθώς ή κυβέρνηση Οζάλ και τό καθεστώς Εθέρν εξαπολύει πόλεμο γενεκτονίας έναντιον τους...

Οι Κούρδοι είναι γύρω στα δέκα εκατομμύρια ψυχές, κατεπαρμένοι σε όλον τόν κόσμο και πρό πάντων στην περιοχή όπου συναντώνται τά σύνορα του Ιράκ, του Ιράν, της Τουρκίας, της Συρίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Οι Κούρδοι ζουν σε μία χώρα πού δέν είναι σημειωμένη σε κανένα χάρτη. Δέν είχαν ποτέ αικεκριμένα σύνορα ούτε σαφή πολιτική ενότητα και όργανωση. Αίωνες τώρα αγωνίζονται για να κερδίσουν την ανεξαρτησία τους και μία θέση κάτω από τόν ήλιο της Μέσης Ανατολής. Στέκονται πάντα με τό όπλο «παρά πλάς». Πόλλες φορές τους δόθηκαν υπόσχέσεις για αυτόνομα αλλά πάντα βρισκονταν έμπόδια για την πραγματοποίηση της. Τό κράτος των Κούρδων είναι τό «άδρατο» - θά λέγαμε - Κουρδιστάν, αυτό πού «δέν είναι σημειωμένο σε κανένα χάρτη του κόσμου». Από πόλλα χρόνια ώστόσο, στα βουνά των χωρών όπου οι Κούρδοι είναι διασπαρμένοι στη Μέση Ανατολή, υπάρχει πραγματικά ένα «κράτος» μέσα στα κράτη, πού έχει δικό του στρατό, δικά του όπλα - άκόμη και άντιαεροπορικά πυροβόλα - και δικούς του ύποτιποδεις πρακτικούς θεσμούς και ίδρύματα κοινής ωφέλειας. Υπάρχουν στο «ελεύθερο Κουρδιστάν» δικαστήρια, σχολεία, νοσοκομεία, άκόμη και υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας που βοηθούν με κάθε τρόπο πόλλες χιλιάδες οικογένειες Κούρδων πού έχουν χαρακτηριστεί «πολεμοπαθείς».

Σέ ένα παλαιότερο άρθρο του ε Μπερζαντίνο Βάλι σημειώνει: «Καταρωτική και πολιτική έξουσία στο ελεύθερο Κουρδιστάν δέν βρισκείται: παρά στα χέρια των μεμνωνμένων, άνεξάρτητων φύλαρχων (αγάδων) ή των θρησκευτικών άρχηγών (σεχηδών), αλλά

άνηκει σε συγκεντρωτικούς πολιτικούς οργανισμούς. Η λεγόμενη εθνική επαναστατική διοίκηση είναι κανονικό νομοθετικό όργανο με 63 μέλη πού όλα σχεδόν άνήκουν στο κουρδικό δημοτικό κόμμα. Πρόκειται για ένα είδος κυβέρνησης στην οποία μετέχουν έννα άνδρες κάθε ηλικίας, άκόμη και νεαρούς άπόφοιτους των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων πού έφτασαν στο Κουρδιστάν για να ζήσουν κάτω από τις φέτες με τό γιδοτόμαρο, στο φως της λάμπας του πετρελαίου, για να συνεχίσουν τόν άγώνα για την ανεξαρτησία του λαού τους. Ο αγώνας του κουρδικού έθνους συνεχίζεται παράλες της άναγκής»...

ΕΝΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΑ

Οι Κούρδοι ζητούν από δεκαετίες τώρα ούσιαστικά την ανεξαρτησία της άνω λεκάνης της Μεσοποταμίας, ανάμεσα στον Εύφρατη και τόν Τίγρη και εκεί θέλουν να στήσουν τη δημοκρατία τους.

Οι Κούρδοι, οι «Μήδοι» της Παλαιάς Διαθήκης αναφέρονται για πρώτη φορά στην Ιστορία από την Ανάβαση του Ξενοφώντος. Από την εποχή εκείνη ήσαν γνωστοί για την πολεμική τους διάθεση και την αγάπη τους για την ανεξαρτησία. Ο Σαλαδίνος πού έγινε βασιλιάς της Αλήγππου ήταν ένας από τους ένδοξότερους προγόνους τους. Ο πόλεμος δέν σταμάτησε ποτέ για τούς Κούρδους. Γύρω στα 800 πολέμους έναντιον των χαλιφών της Βαγδάτης και της Δαμασκού και έπειτα έναντιον της οθωμανικής αυτοκρατορίας και της Περσίας. Στά 1.300 εφ Κούρδοι άρχισαν να συγκεντρώνονται στο σημεινικό όροπέδιο τους πού πήρε τό όνομα Κουρδιστάν...

Τό Κουρδιστάν έκτείνεται γύρω από τό όρος Αραράτ και ήταν άκριβώς ή χώρα πού πρόβαλε τη μεγαλύτερη αντίσταση από μέρους των προγόνων των σημερινών πεταμέργκα έναντιον της Υψηλής Πύλης. Μουσουλμάνοι όπως οι περισσότεροι κάτοικοι της Μέσης Ανατολής, αλλά διάφοροι φιλετρκικοί από τούς Αραβες, νομάδες φιλελεύθεροι στην έρημνεία του Κορανίου - οι γυναίκες τους δέν φορούν ποτέ τό ψαστόν - οι Κούρδοι δέν άναμείχθηκαν με τούς γείτονές τους και διατήρησαν

βιά μέσου των αιώνων τό δικό τους τρόπο ζωής. Από τό δέκατο ήδη αιώνα, είχαν έκδηλώσει την αντίθεση τους προς τό κράτη μέσα στα όποια ζούσαν και άρχισαν μία σειρά από επαναστάσεις.

Κατά τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο ή Κούρδοι της Τουρκίας πέρασαν πολύ δύσκολες στιγμές λόγω των διώξεων από μέρους των ντόπιων εθνικιστών. Οι λίγιστοι διασωθέντες ήσαν οι πρώτοι πού κήρυξαν τόν άγώνα έναντιον των καταπιεστών του κουρδικού έθνους. Η δέυτητα των σχέσεων τους με την Τουρκία έφτασε σε τέτοιο βαθμό ώστε συχνά οι Τούρκοι εξέριζαν τούς Κούρδους με άφορητή ή φιλετιμή ιδιότητα τους. Αλλά ο άγώνας των άπογόνων του Σαλαδίνου είχε κιόλας προκαλέσει τό παγκόσμιο ένδιαφέρον. Στη διάσκεψη της ειρήνης του 1919 οι Κούρδοι έγιναν δεκτοί με μία αντιπροσωπεία τους επικεφαλής της όποιας ήταν ο Σερσίφ Πασάς. Καί ή συνθήκη των Σεβρών πού τό 1920 ρύθμισε την τύχη της πρώην οθωμανικής αυτοκρατορίας άναγνώρισε για πρώτη φορά κάποια αυτόνομα στους Κούρδους, ή όποια όμως δέν έγινε άποδεκτή από τόν Κεμάλ Ατατούρκ, πού έγινε στό μεταξύ ήγέτης της νέας Τουρκίας. Ετσι ή Συνθήκη της Λωζάνης κατόπιν, πού παραχώρησε στο Ιράκ τό διαέτι της Μοσσούλης - έπαρχία με πληθυσμό κουρδικό κατά 90% - δέν έκανε καμία μεία της αυτόνομίας των Κούρδων...

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ...

Οι άγώνες των Κούρδων συνεχίστηκαν άδιάκοπα ως τό 1940. Στην Τουρκία, όπως σημειώνεται πού κυβερνούσε τη χώρα από τό 1924 με τις εύλογίες της Βρετανίας. Οι Άγγλοι δέν δίστασαν να στείλουν τότε τη RAF να βομβαρδίσει κουρδικά χωριά. Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος «πρόσφερε στην ταλαιπωρημένη κατάσταση άλλη μία εύκαιρία για άγώνες κατά των κρατών πού τη φιλοένουσαν, όπως γράφει ο Βάλι, ο όποιος συνεχίζει:

«Τό 1943 ο Μουλλά Μουσταφά Μπαρζανί, πού είχε ήδη διακριθεί σαν ένας από τούς πιο σκληροτράχηλους άρχηγούς του κουρδικού κινήματος, άρχισε με τό στρατεύματά του τις έπιθέσεις έναντιον άστυνομικών σταθμών του Ιράκ για να εξασφαλίσει όπλα για τη συνέχεια του πολέμου των Κούρδων. Στο τέλος ή κυβέρνηση του Νουρή Σαϊντ ύποσχέθηκε να ύπογράψει ένα πρωτόκολλο πού αναγνώριζε μερικά δικαιώματα στους Κούρδους και για πρώτη φορά διορίστηκε στη Βαγδάτη ύπουργός επί των κουρδικών ζητημάτων. Αυτό ήταν ένα καλό όγμα για την εξομάλυνση των σχέσεων των Κούρδων με τό επίσημο κράτος του Ιράκ, αλλά ήρθαν άτυχίες, ο Μπαρζανί προδόθηκε από συνεργάτες του και διέφυγε στην Περσία, στο Μαχαμάντ όπου ζούσαν από τό 1941 οι Κούρδοι πού είχαν έξεγερθεί κατά του Σάχη έχοντας έξασφαλίσει τη συμπλήρ άναγνώριση της αυτόνομίας τους από τη Σοβιετική Ένωση. Εκεί γεννήθηκε τό 1945 και τό κουρδικό δημοκρατικό

κόμμα. Τό 1946 τό Μαζαμπάντ άνακηρύχθηκε δημοκρατία. Αυτό ήταν τό πρώτο και μοναδικό κράτος των Κούρδων πού είχε δική του σημαία, δικό του στρατό και βουλή με 13 μέλη. Αλλά ήταν βραχύβιο. Η νεαρή δημοκρατία δέχτηκε την πολιορκία τριών συγχρόνων στρατών, τουρκικού, περσικού και Ιρακινού και άναγκάστηκε να ύποκύψει. Οι ήγέτες της άπαγονήστηκαν πόλλες μέρες. Μερικοί όμως πολεμιστές κατόρθωσαν να φύγουν. Υπό την άρχηγία του Μωχάμεντ Χαλίμτ, άνεψιού του Μπαρζανί, πέρασαν τό σύνορα και μπήκαν πάλι στο Ιράκ, όπου χάρισαν»...

Ο κουρδικός λαός άκολουθούσε τη μοίρα του. στον δρόμο της Ιστορίας.

ΘΑ ΙΔΡΥΘΕΙ ΚΑΠΟΤΕ ΕΝΙΑΙΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ;

Εδώ και μία δεκαπενταετία ο άγώνας του κουρδικού λαού έχει τό χαρακτηριστικά του άνταρτοπολέμου στις χώρες όπου οι κοινότητες των Κούρδων γνωρίζουν διωγμούς και καταπίεση.

Η κατάσταση είναι τραγική στην Τουρκία, όπου γύρω στους 30.000 Κούρδοι βρίσκονται στις τουρκικές φυλακές και όπου ή πρόθεση της χούντας του Εθέρν πού κυβερνά από τό παρασκήνιο όσο και ο Εθέρν στό προσκήνιο, είναι να έξοντωθεί ο κουρδικός λαός, ή να «έκτουρκιστεί» όπόλυτως. Είναι χαρακτηριστικό ότι και στις περιοχές του τουρκικού Κουρδιστάν επίσημα άπαγορεύεται από την κυβέρνηση της Αγκυρας ή κουρδική γλώσσα. Τά δικαστήρια της Τουρκίας καταδικάζουν συνεχώς σε θάνατο Κούρδους και οι έκτελέσεις είναι δε άλλο παρά σπάνιο φαινόμενο είναι.

Ο πόλεμος των Κούρδων διεξάγεται με όλα τά μέσα, αλλά μέσα στην τελευταία είκοσαετία πόλλο έγινε φανερό ότι έτσι άδόθητοι ούσιαστικά από την παγκόσμια κοινότητα, οι Κούρδοι της Μέσης Ανατολής δέν έχουν πιθανότητες να άνταρπύξουν την εις έθρος τους κατάσταση και να πετύχουν τόν στόχο τους πού είναι μέσα από την αυτόνομη σε κάθε χώρα όπου διαμενουν να ιδρύσουν τό ενιαίο Κουρδιστάν, στις περιοχές άνάμεσα στα σύνορα της Τουρκίας, της Συρίας, του Ιράκ, της Περσίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Οι έπιδρομές των τακτικών κυβερνητικών στρατευμάτων της Τουρκίας στις περιοχές των Κούρδων, άκόμη και σε έδαφη έκτός Τουρκίας με σύμφωνη γνώμη των κυβερνήσεων των άλλων χωρών πού επίσης έχουν «κουρδικό πρόβλημα» είναι ανήθεις και χαρακτηρίζονται από άπάνθρωπη συμπεριφορά. Πόλλες φορές στα τελευταία χρόνια χωριά των Κούρδων έχουν καεί από τις δυνάμεις των χωρών όπου αναπτύσσεται ο άπελευθερωτικός κουρδικός άγώνας, ενώ οι Κούρδοι σκοτώνονται ομαδικά. Τελευταίες πληροφορίες άναφέρουν ότι ο στρατός του Ιράκ χρησιμοποιεί και χημικά όπλα για την έξόντωση των Κούρδων άνταρτών. Στο πολιτικό πεδίο, ή μάχη των Κούρδων δέν βρισκει παρά έλάχιστους ύποστηρικτές με ούσιαστική συμμετοχή στον κουρδικό άγώνα. Τά συνθησμένα «στηρήματα», πού προσφέρουν κυβερνήσεις και διεθνεις οργανισμοί στον άγώνα των Κούρδων είναι «μηγύλια συμπαράσταση» και τίποτε άλλο. Επί πλέον πόλλες κυβερνήσεις καταδικάζουν τις ένέργειες των Κούρδων όταν αυτές έχουν χαρακτήρα «τρομοκρατίας». Σε ένα τέτοιο κλίμα και με δεδωμένη την παγκόσμια άδιαφορία, είναι πικρή διαπίστωση, αλλά άπόλυτως άληθινή, πως να έλπίζει κανένας ότι είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένα ανεξάρτητο, ελεύθερο και δημοκρατικό Κουρδιστάν;

«Ο κ. Οζάλ, ως εκπρόσωπος μιας πολιτισμένης δημοκρατικής χώρας, οφείλει να καταθέσει στεφάνι στα μνημεία των Ποντίων και Αρμενίων θυμάτων της γενοκτονίας, μια κίνηση δηλαδή μετάνοιας, όπως έκανε και ο Γερμανός πρόεδρος κ. Βαϊτσέκερ, στο Σκοπευτήριο», τονίστηκε σε χτεσινή συνέντευξη Τύπου

15.06.1988

Παρέμβαση των ΗΠΑ υπέρ των Κούρδων

Συναντήσεις του ηγέτη τους στην Ουάσιγκτον και διαμαρτυρία της Αγκυρας

ΑΓΚΥΡΑ, 15.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ συνεργασίας μεταξύ των Κούρδων ανταρτών του Ιράκ και της Τουρκίας και οι συναντήσεις στην Ουάσιγκτον του ηγέτη των Κούρδων του Ιράκ Γκαλάλ Ταλαμάνι με αξιωματούχους της κυβέρνησης Ρίγκαν έχουν προκαλέσει έντονη ανησυχία στην Αγκυρα και τη Βαγδάτη.

Η τουρκική κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε επίσημα χτες στον Αμερικανό πρεσβευτή στην Αγκυρα Σπράους Χιουκ για τις συναντήσεις που είχε την περασμένη βδομάδα στην Ουάσιγκτον ο Ταλαμάνι με εκπροσώπους του Σέιτ Ντιπάρμεντ και μίλη του Κογκρέσου.

Συνεργασία Κούρδων Ιράκ και Τουρκίας

Κατά την παραμονή του στην Ουάσιγκτον ο Ταλαμάνι ανακοίνωσε τη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της «Πατριωτικής Ενωσης του Κουρδιστάν» του Ιράκ της οποίας ηγείται και του «Εργατικού Κουρδικού Κόμματος» το οποίο έχει εξαπολύσει ανταρτοπόλεμο στην Τουρκία.

Το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών που υποστηρίζει ότι «προφανώς οι δύο αυτές οργανώσεις έχουν κοινή στρατηγική» εξέφρασε ανησυχία για τις συναντήσεις του Ταλαμάνι στις ΗΠΑ λόγω της σύστασης της νέας συμμαχίας.

Ανακοίνωση του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών εκφράζει δυσαρέσκεια και για το γεγονός ότι το Σέιτ Ντιπάρμεντ «ουσιαστικά θέτει θέμα κουρδικής μεσοπρόθεσμης στην Τουρκία υπό το κάλυμμα των δικαίωμάτων των μειονοτήτων».

Τουρκός επίσημος, που επικαλούνται οι τουρκικές εφημερίδες, δήλωσε ότι η Ουάσιγκτον δεν θέλει να εγκαταλείψει στη Μόσχα την υπερπόση των Κούρδων και υποστήριξε ότι «οι ΗΠΑ δεν δείχνουν την ίδια ευαισθησία για τα δικαιώματα των Τουρκοκουρδίων». Στη συνάντηση του Ταλαμάνι με αξιωματούχους του Σέιτ Ντιπάρμεντ εξέφρασε προχτές και το Ιράκ τις απόψεις του.

Το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων του Ιράκ μετέδωσε ότι η συνάντηση «αποτελεί μέρος της στρατηγικής των σιωνιστών να πλήξουν το Ιράκ».

Κατά το ιρακινό πρακτορείο οι συναντήσεις του Ταλαμάνι «αποσκοπούν στον επηρεασμό της θέσης της Βαγδάτης μετά τις νίκες των ιρακινών δυνάμεων».

«Η ειρήνη σε Αιγαίο - Κύπρο κρίνεται στα βουνά του Κουρδιστάν»

Της ΝΤΙΝΑΣ ΒΑΓΕΝΑ

«**Ο** ΤΟΥΡΚΟΣ πρωθυπουργός Τουρκούτ Οζάλ διεκδικεί την επόνα ενός Ευρωπαϊκού πολιτικού, εκπροσώπου μιας πολιτισμένης δημοκρατικής χώρας. Ηθελα να κάνω μια σύγκριση: Πριν ένα χρόνο επισκέφτηκε τη χώρα μας ο πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Αρνολντ Βαϊτσέκερ. Ξαν ένδειξη μετάνοιας, αναγνώρισης, ευαισθησίας και πολιτισμού, κατέθεσε στεφάνι στο Σκοπευτήριο της Κασαριανής.

«Ο κ. Οζάλ αν θέλει να συγκρίνεται με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα και τις θεμελιακές αξίες, αρχές και ιδανικά, στα οποία αυτή στηρίζεται, οφείλει να καταθέσει στεφάνι στο μνημείο των Ποντίων θυμάτων της γενοκτονίας στο Χαϊδάρι και των Αρμενίων στη Νέα Σμύρνη. Θα είναι μια πράξη μετάνοιας, αναγνώρισης των εγκλημάτων που έχει διαπράξει το τουρκικό κράτος και προϋπόθεση, εγγύηση ότι δεν θα τα επαναλάβει στο Κουρδιστάν σήμερα».

Ανεπιφύλακτα υποστήριξε χτες ο Μιχάλης Χαραλαμπίδης, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της «Διεθνούς Ενωσης για τα δικαιώματα και την απελευθέρωση των λαών», ότι η ειρήνη στο Αιγαίο και την Κύπρο κρίνεται πια άμεσα στα βουνά του Κουρδιστάν.

Ο ίδιος πρότεινε και τα παραπάνω, σε χτεσινή συνέντευξη Τύπου, σχετικά με τις τελευταίες πολιτικοστρατιωτικές εξελίξεις στο Κουρδιστάν και την ευρύτερη περιοχή, ανακοινώνοντας επίσης ότι η καμπάνια αλληλεγγύης στον κουρδικό λαό παίζει στη χώρα μας όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις.

Συγκέντρωση διαμαρτυρίας

Εκφραση αυτής της αλληλεγγύης θα αποτελέσει η συγκέντρωση διαμαρτυρίας που οργανώνει η επιτροπή, καθώς και εκπρόσωποι του εθνικοαπελευθερωτικού μετώπου του Κουρδιστάν, την ερχόμενη Δευτέρα 13 Ιουνίου, ημέρα άφιξης του Τουρκού πρωθυπουργού, στις 7 το απόγευμα στην πλατεία Κολοκοτρώνη.

«Δεν πιστεύουμε - είπε επίσης ο Μιχάλης Χαραλαμπίδης - ότι ο ρατσιστικός τουρκικός στρατός, ο στρατός-πολιτικό κόμμα, στρατός-κράτος, στρατός-κεφάλαιο και οικονομική δύναμη (ο Παπαδόπουλος και ο Πατακός ήταν πρόσκοποι μπροστά τους) θα απομακρυνθεί από το Αιγαίο και την Κύπρο. Κι αν όντι απ' κεί, θα πάει στο Κουρδιστάν

για να υλοποιηθεί το σχέδιο εξαφάνισης ενός λαού. Αυτός ο στρατός, ο μισοφόρος του ιμπεριαλισμού και τρομοκράτης της περιοχής πρέπει να υποχρεωθεί να αποχωρήσει από το Αιγαίο, τη Βόρεια Κύπρο και το Κουρδιστάν. Να σταματήσει την εσωτερική κατοχή των τουρκικών πόλεων και χωριών. Πρέπει να κλειστεί στους στρατόνες του. Να διαλυθεί».

Και τόνισε ότι «αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με το απελευθερωτικό κίνημα του κουρδικού λαού». Αν και «στις προηγούμενες φάσεις του απελευθερωτικού κινήματος στην Ανατολική Μεσόγειο οι λαοί αγωνίστηκαν χωριστά. Πολλές φορές κατάφεραν οι ξενοί και το οθωμανικό ή τουρκικό κράτος να χρησιμοποιήσουν τον ένα ενάντια στον άλλο. Σήμερα όμως υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για την περιφερειακή αλληλεγγύη και συνεργασία των λαών».

«Γκάφα το Νταβός»

Ο Ισάκν Καγιά, εκπρόσωπος του εθνικοαπελευθερωτικού μετώπου του Κουρδιστάν επισήμανε: «Η ελληνική κυβέρνηση στο Νταβός, αρνήθηκε την ιστορία της κι έκανε μια πολιτική γκάφα. Οι τουρκικές απειλές για την Κύπρο και την Ελλάδα δε θα μειωθούν με το Νταβός. Αντίθετα, η Τουρκία στηριζόμενη μόνο στα αποτελέσματα που με υποσχέσεις απέσπασε, όταν διαπιστώσει κάποια αδυναμία θα αυξήσει με διάφορες κινήσεις και τις πολιτικές και τις στρατιωτικές πιέσεις. Μέσα από αυτό το αισιόδοξο κλίμα, από τα απραγματοποίητα αναμενόμενα αποτελέσματα, από αυτές τις πλάνες εικόνες, η Τουρκία προετοιμάζει τις συνθήκες εκείνες που θα είναι κατάλληλες για καινούρια σενάρια ενάντια στην Ελλάδα, την Κύπρο, τον κουρδικό και αρμενικό λαό».

Ο στρατηγός Ματαφιάς

Σημαίνουμε ένα σχόλιο του στρατηγού σε αποστρατεία και τέως γενικού γραμματέα του υπουργείου Αιγαίου **Δημήτρη Ματαφιά**, που παραβρέθηκε στη συνέντευξη: «Έχει επανειλημμένα εκφράσει μέσω - κρατικών ή μη - φορέων την αλληλεγγύη του ο ελληνικός λαός σε άλλους λαούς, που δοκιμάζονται και βασανίζονται από αυταρχικά καθεστώτα. Έχει υποστηρίξει τους λαούς της Νότιας Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής, της ίδιας της Τουρκίας, της Κύπρου. Είναι καιρός κάθε πολιτικός χώρος να εκφράσει έμπρακτα και συντονισμένα αλληλεγγύη στον αγωνιζόμενο κουρδικό λαό».

● Diyarbakır'a gelen Alman öğretmenler, PKK tehdidini ciddi bulmuyor

Kim korkar PKK'dan"

Yasadışı örgüt militanlarının Federal Almanya'da "Türkiye'ye gitmeyin" yolunda yaptıkları propagandaya aldırma-dıklarını söyleyen 35 kişilik Alman grup-taki öğretmenler, "Korkmadığımızı ispat için bilhassa Doğu bölgelerini ge-ziyoruz. Cennet gibi ükeniz var" şek-ilinde konuştular

DIYARBAKIR, AA

TÜRKİYE'ye mesleki ve turistik amaçla gelen Federal Alman öğretmen grubunun lideri Ku-no Schneider, "PKK'nın turizm tehdidini ciddi bulmuyoruz" dedi.

85 kişilik bir grupta Türkiye'ye gelen Alman öğretmenler, Ankara, Erzurum ve Van'dan sonra gezi-lerini Diyarbakır'da sürdürdüler. Surlar ve çehrin tarihi yerlerini gezen konuk öğretmenler, daha sonra Mer-

yem Ana Kilisesi'ni ziyaret ettiler.

Grubun lideri ve Baden-Württemberg Eyaleti Eği-tim Müdürü Kuno Schneider, gezilerinin hem mesleki hem de turistik amaçlı olduğunu söyledi. Tarihi ve tu-ristik yerlerin yanı sıra, okullarda da incelemelerde bu-lunduklarını belirten Kuno Schneider, Almanya'daki Türk öğrencilerini eğitirken, burada edindikleri bilgi-nin ışığında hareket edeceklerini bildirdi.

Gezilerinde son derece iyi izlenimler edindiklerini vurgulayan Eğitim Müdürü, koyu bir Türk hayranı olduklarını belirterek, şöyle konuştu:

"PKK'nın basında çıkan Türkiye'deki turizm böl-gelerine erişim yapacağı yolundaki iddialarını ciddi bulmuyoruz. Korkmadığımız için de gezilerimizi olay-ların yoğun olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Böl-gesi'nde gerçekleştirdik. Türkiye cennet bir ülke. İnsanları da çok sıcak karşılar ve misafirperver."

TERCÜMAN 2.06.1988

**Terör bölgesine
1.5 trilyonluk yatırım***Kalemli, Güneydoğu bölgesinde 11 bin olan köy ko-rucusu sayısının da 13 bine çıkarılacağını söyledi***Halkın desteği**

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu da güvenlik kuvvetle-rinin son aylarda elde ettikleri başa-rida en büyük payın bölge halkından gelen destek olduğunu bildirdi

Ömer BÜYÜKTİMUR

DIYARBAKIR, (Tercü-man)- İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli, Güneydoğu bölgesinde meydana gelen ter-ör olaylarını önlemek için 1.5 trilyon lira yatırım yapılacağı-nı açıkladı.

Güneydoğu bölgesinde terör konuları hakkında Olağanüs-tü Hal Bölge Valisi'yle görüş-meler yapan İçişleri Bakanı Mustafa Kalemli, Güneydoğu bölgesinde 1.5 trilyon lira ya-tırım yapılacağını belirterek,

1.06.1988

Tunceli'de çatışma**2 terorist öldürüldü**

TUNCELI, (hha) - Tun-celi'de merkeze bağlı Goyik-suyu Kasabası'nın Karşilar Köyü'nde, dün güvenlik kuv-vetleriyle çatışmaya giren tero-ristlerden 2'si silahlarıyla bir-likte ölü ele geçirildi.

Edinilen bilgiye göre, böl-gede arama yapan güvenlik kuvvetleri, dün saat 16.00 sıra-larında Karşilar Köyü mevkiinde bir grup teröristle karşı-laştı. Güvenlik kuvvetlerinin "teslim ol" ihtarına uymayan ve yaklaşık 10 kişi oldukları sanılan teröristler, ateş açınca çatışma çıktı. Yaklaşık 1.5 saat süren çatışma sonucu PKK'lı oldukları belirtilen tero-ristlerden 2'si silahlarıyla bir-likte ölü olarak ele geçirildi.

"Şu ana kadar bu bölgeye 970 milyar lira harcama yapılmı-tır. Bu harcamalar giderek aç-ılıyor. Bölgede yapacağımız ya-tırımların şu ana kadar yüzde 90'ı gerçekleştirilmiştir" dedi.

Güneydoğu bölgesinde terö-re karşı alınan güvenlik tedbir-lerinden olan köy koruculuğu uygulamasında halen 11 bin 300 kişinin korucu görevi yapı-tığını belirten Kalemli, terör bölgesindeki köy korucularının tamamının gönüllü kişiler ol-duğunu söyledi. Kalemli, "Bizler hiçbir zaman kimseyi köy korucusu yapmak için zor-lamıyoruz. Ancak, vatani se-ven, bölüclüğe karşı olan gö-nüllü köy korucularımız bu-lunmakta. Bu kişilere bu gö-revi vermekteyiz. Bölgede köy korucusu sayısını 13 bine kö-yü karmamız gerekir. Ayrıca köy

korucularına sağlık ve sosyal güvencesini de vermiş bulunmaktayız" şeklinde konuştu.

Durum değerlendirmesi ya-pan Kalemli ile Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozak-çıoğlu, güvenlik kuvvetlerinin son aylarda elde ettikleri başa-rida en büyük payın bölge halkından gelen destek oldu-ğunu ifade ederek şunları söyledi:

"Bölgede faaliyetlerini sür-dürmek isteyen yasadışı bölü-cü eşkaya çocuk çocuk deme-den yaptığı katliamlar yüzün-den yöre halkından destek gör-memekte. Yöre halkının devlet-millet işbirliğini benim-semesi ve buldukları bölge-de güvenlik güçlerine yardım-cı olmaları son aylarda PKK'ya vurulan darbelerde büyük rol oynamıştır"

TERCÜMAN 2.06.1988

**PKK, iki
çobanı
boğarak
öldürdü**

SİİRT, (Tercüman)- Siirt'in Şırnak ilçesinde iki çoban, PKK militanları tarafından ip-le boğularak öldürüldü.

Alınan bilgiye göre, önceki gün saat 22.00 sıraların-

da Şırnak-Birini tepesine geleri bir grup PKK militanı, bura-da koyunlarını otlatmakta olan Görenduruk köyü çoban-ları Abdurrahman Çetin ve Hamit Yıldız'ı önce dövüp sonra iple boğarak öldürdü.

PKK militanlarınca öldürü-len çobanların cesetlerinin, Biri-ni tepesine 500 metre mesafede-ki Kave muntkasında köylülere görülerek jandarmaya bildiril-mesi üzerine gerekli araştırma ve tahkikata başlandı. Bu ara-da Siirt Valisi Atilla Koç ile Jandarma Alay Komutanı Mehmet Yavuzer olayın mey-dana geldiği yere helikopterle giderek incelemede bu-lundular.

Öte yandan, bölgede çoban-ları öldüren PKK grubunun ta-kibi için operasyona başlandı. Eylemi, "Ötən" kod isimli Ni-zamet'in Taz ile "Metin" kod isimli Şahin Balıç'ın grubunun yaptığı belirtildi.

MİLLİYET 6.06.1988

PKK'ya karşı özel tim

DÜNYANIN en büyük çiftliği kabul edilen Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliği'nin PKK saldırı ve sabotajlarından korunması için 310 kişilik özel tim görevlendirildi. Otomatik G-3 tüfek-leri, telesizler ve entranjlı dürbünlerle donatılmış özel tim mensupları yarım milyon dönüm ekili arazide bulunan çiftliği 24 saat boyunca koruyorlar. Yetkililer, 3 Haziran 1988 ve 3 Mart 1987 tarihlerinde Ceylanpınar DÜÇ'e düzenlenen PKK saldırılarında 42 traktörün ben-zin dökülerek yakıldığını, 4 bin dönüm ekili arazide örüne zarar verildiğini hatırlatarak, alınan önlemler sayesinde "Dünyanın en büyük çiftliği" ne sabotajcı sızmalarının artık olanaksız hale geldiğini belirtiyorlar. (Fotoğraf: Ekrem ASLAN-CEYLANPINAR.)

5 kişi kayboldu**1 terörist öldürüldü**

MARDİN, ŞIRNAK, (Tercüman)- Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Kuyular köyü yakınlarında çıkan silahlı çatışmada bir terörist öldürüldü, üç er de yaralandı. Sıirt'in Şirnak ilçesinde ise kişi kayboldu.

GECE OPERASYONU

Nusaybin'in Kuyular köyünde, önceki gece 01.00 sıralarında, bir operasyon sırasında teröristlerle karşılaşan güvenlik kuvvetleri, "Teslim ol" ihtarı altında bulundu. Teröristlerin bu çağrıya silahlı karşılık vermesi üzerine, çatışma çıktı. Çatışmada bir terörist ölüme geçirilirken, diğerleri karantıktan yararlanarak kaçtı.

Olayda, Hava İndirme Tugayları timlerinden Edip İstanbul ile Hüseyin Pınarcık ağır, isimli açıklanmayan bir er de hafif yaralandı. Yaralılar, Mardin Devlet Hastanesi'nde tedavi al-

tına alındı.

ŞIRNAK'TA 5 KAYIP

Şirnak'ta Gazipaşa ve Cumhuriyet mahallelerinde oturan Yasın Acar, Süleyman Laçın, Emin Sevim, Abdülkadir Barzen ve Yusuf Arkan ise sabah evlerinden çıktıktan sonra bir daha geri dönmedi.

Durumdan haberdar edilen güvenlik kuvvetleri, 5 kişinin bulunması için arama çalışmalarını sürdürüyor.

Teröristler, Bingöl'ün Genç ilçesinin Binekli köyü yakınlarında, ormanda odun kesen köylülere ise meydan dayayıttı.

8 kişi oldukları bildirilen teröristlerin, köylüleri "Ormanlar bizindir. Neden tahrip ediyorsunuz?" diyerek ölüme tehdit ettiği bildirildi.

Belçika'da PKK skandalı

Sıtkı ULUÇ

BRÜKSEL, (Tercüman)- Belçika'da geçtiğimiz ay kurulan hükümette koalisyon ortağı olan Milliyetçi Flaman Partisi (Volkunie) ile ilgili olarak savcılık tarafından açılan soruşturma devam ederken parti üyelerinin ve özellikle halen "başbakan yardımcısı" olan "Hugo Schiltz ile Avrupa Parlamentosu üyesi Willy Kullpers'in PKK'ya yataklık yapmak ve İspanyol ve Kürt teröristleri korumak" ile suçlandıkları öğrenildi.

Güvenilir kaynaklardan elde edilen bilgilere göre Kullpers'in halen hırsızlıktan sanık olarak hapiste bulunan eski sekreteri Jan Cornelis Milliyetçi Flaman Partisi'nin belirli üyelerini yolsuzluk ve teröristlerle işbirliği ile itham ediyor ve elinde deliller olduğunu söylüyor. Cornelis'in bir süre önce serbest yargılanmak üzere kefaletle bırakıldığı öğrenildi.

Cornelis, Kullpers'in "dört terörist bürosunda kabul ettiğini, daha sonra da bunları bir gece evinde barındırdığını" ileri sürüyor. Cornelis, Belçika istihbarat servisinin sözkonusu teröristlerin peşinde olduğunu ve İspanyol ETA ve PKK üyeleri ile Kullpers arasındaki ilişkileri bildiğini de iddia ediyor.

Volkunie partisinin meclis grup başkanı Hugo Covellens ise itham sahibi Cornelis'in jandarmaya bağlı bir istihbarat şebekesine hizmet ettiğini ve bu amaçla partiyeye sokulduğunu ileri sürdü.

Volkunie partisi başkanı Jaak Gabriels suçlamaları reddetti ve savcılığın bu iddialara dayanarak yirmi kadar parti üyesinin evlerinin basılmasını emretmesini kinadı. "Salvador hareketi" olarak adlandırılan ani baskınlar sırasında ele geçirilen şahıs ve belgeler hakkında savcılık açıklama yapmadı ve tutuklama olmadı bildirildi.

Avrupa Parlamentosu Kullpers ise konuyla ilgili sorulara cevap verirken dokunulmazlığının kaldırılmasını isteyeceğini ve böylece suçlamalara daha kolay cevap vereceğini söyledi.

Belçika başbakan yardımcısı ve bütçe bakanı Hugo Schiltz ise "telefonlarının dinlendiğini" iddia ettiği ve meslek sırrının ihlal edildiğini, soruşturmanın gizli tutulmadığını ileri sürdü.

Belçika'da güvenilir istihbarat kaynakları olayın yeni olmadığını, bazı VU milletvekilleri ile teröristlerin ilişkileri hakkında gizli soruşturmalar yapıldığını, jandarma istihbarat güçlerinin ve diğer bazı siyasi partilerin bu gelişmelerden haberdar olduklarını ileri sürdüler.

Bilindiği gibi, aynı parti üyesi Jaak Vandemeulebroecke da Avrupa Parlamentosu'nda PKK'nın savunmasını üstleniyor. Vandermeulebroecke, ayrıca Türkiye aleyhindeki bazı raporları da hazırlamış ve parlamentoya sunmuştu.

PKK, aşiretlerden yayla kirası olarak "50'şer savaşı" istiyor

PKK korkusu**İki ateş arasında**

Yaylada buldukları sürece eşkiyanın baskısı altında kaldıklarını söyleyen göçerler, "İki ateş arasındayız. Eşkiya gelip yiyecek istiyor. Vermezsek öldürüyor. Versek devlet hesap soracak, halin muamelesi göreceğiz" diye dert ya-

Hüsamettin KARANFIL

SİIRT, (Tercüman)- Güneydoğu'da "büyük göç" başladı. Binlerce göçer genç, ihtiyar, kadın, çocuk yükleriyle ve hayvanlarıyla taşınırken, bu yıl ilk defa, yüzüillerin alışlagelmeliği dışında "motorize" olarak yaylaya çıkıyor.

Bitlis, Muş, Erzurum ve Kars yaylalarında yer bulma telaşını yaşayan göçerler arasında Batıyın, Kiçi, Taya, Ailka ve Mamhum aşiretleri ise PKK korkusundan hayvanlarını kaybetme pahasına yaylaya çıkmadı.

Her yılın Eylülünde kışlaklara ve mayısında ise yaylalara hareket halinde olan 2 milyon göçer hayvan sirtlarında göç etmek yerine en emin ve seri yol olarak kamyonları tercih etti.

PKK KORKUSU

Göç sırasında ve yaylada buldukları sürece eşkiyanın baskısı ve tehdidi altında kaldıklarını söyleyen ve isim vermekten çekinen göçerler, "Dağ başında güvencemiz yok. İki ateş arasındayız. Eşkiya gelip ekmek ve yiyecek istiyor. Elinde makineli, roketli var. Vermezsek öldürüyor. Versek devlet hesap soracak, halin muamelesi göreceğiz" şeklinde dert yandı.

Silopi, Cizre ve Şirnak yörelerinde hayvancılıkla geçinen bazı aşiretler bu yıl ilk defa PKK korkusundan yaylaya çıkmadı. PKK'nın bu aşiretlerden yaylaya çıkmalarına karşılık 50 "savaşı" istediği belirtilerek, "Aşiretler binlerce hayvanın telef olmasına göze alarak bu isteği yerine getirmeyi" dedi.

● Nuh'un Gemisi için önlem**Ağrı Dağı'nda KARAKOL**

● Turizm mevsiminin başlamasıyla Nuh'un Gemisi'nin kalıntılarını aramak amacıyla Ağrı'ya gelecek yabancıların korunması için her türlü güvenlik önlemi alındı

• Turan DURDAĞ • ERZURUM, MİL-HA

TURİZM sezonun başlamasıyla birlikte Doğu Anadolu Bölgesi'ne gelen ve Ağrı Dağı ile Nuh'un gemisinin bulunduğu bölgeyi ziyaret etmek isteyen turistlerin bölgeye rahat girip çıkabilmeleri için Ağrı Dağı'nın 3000 metresine asayiş karakolu kurulduğu belirtildi. Ağrı Valisi Şevket Ekinci, "Bölgemize geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da çok sayıda turist bekliyoruz. Fakat geçmişte bazı istatiz hadiselerle kalıntılarını almak için de dağın 3000 metresine bir asayiş karakolu kurduk PKK eylemleri, bu birlikte bölgemize gelen turistlerin sayısında belirli bir oranda düşüş olmuştur. Şimdi ise bu köylü izlenimleri ortadan kaldırmak için çalışıyoruz. Bu şartlar gözlerdiki takdirde turist sayısında büyük bir patlama bekliyoruz."

Belçika'daki "PKK skandalı"
ortalığı karıştırdı

İşbirlikçiye suçüstü

Sıtkı ULUÇ
BRÜKSEL'den bildiriyor

Belçika'da son günlerde sözü edilen, basın ve gözlemciler tarafından "basit bir siyasi itimas" olayı kabul edilen ve fazla büyütülmeyen ithamlar dün ülkede "siyasi skandal" haline geldi. Belçika Milliyetçi Flaman Partisi'nin bazı üyeleri ve özellikle bu partinin Avrupa Parlamentosu temsilcilerinden Willy Kuyjpers, "yolsuzluk, rüşvet ve PKK ve ETA teröristlerine yataklık yapmakla" itham ediliyor. İtham edilenler arasında aynı partiye mensup, Belçika Başbakan Yardımcısı ve Bütçe Bakanı Hugo Schiltz de bulunuyor.

1987 sonunda Belçika'da yapılan erken seçimleri takip eden beş aylık görüşme ve pazarlıklar neticesinde geçtiğimiz ay sosyalist Hristiyan ve milliyetçi Flaman partileri koalisyonu kurulmuştu. Ülkede Flamanca konuşan kesimin haklarını savunun ve Fransızca konuşan Belçikalılar'ı yabancı kabul eden Volksunie partisi böylece ilk defa bakanlık ve hattâ başbakan yardımcılığı koltukları elde etmişti.

Geçtiğimiz hafta sonu, yolsuzluk suçuyla sekiz ay hapisle gözaltında kaldıktan sonra serbest bırakılan Jan Cornells isimli bir kişinin VU partisini çeşitli yolsuzluk iddialarıyla suçladığı duyuldu. Bu şahsın VU'nun Avrupa Parlamentosu üyesi Willy Kuyjpers'in eski sekreteri olduğu öğrenildi.

İşbirliği iddiaları

Başlangıçta "basit bir siyasi itimas" olayı olarak kabul edilen ve "yolsuzluk"ları fazla kurcalanmayan Belçika Milliyetçi Flaman Partisi'nin bazı üyelerinin PKK ve ETA militanlarına yataklık yaptıkları da ileri sürülünce araştırma genişletildi ve 20'ye yakın üyenin evleri basıldı.

İTHAMLAR

Jan Cornells'in önceleri "basit ve delili olmayan ithamlar" olarak görülen suçlamalarının boyutları büyüyünce savcılık olaya el koydu. Gerçekten, Cornells, "Kuyjpers'in bürosunda PKK ve ETA üyesi teröristleri kabul ettiğini, bunları deniz kenarındaki tatil evinde barındırdığını" keşi sürdürdü ve sorgu hâkimine bu yolda açıklamalarda bulundu. Volksunie partisinin belirli üyeleri hakkında açılan soruşturma dosyasında "yolsuzluk ve teröristleri himaye" ifadeleri kullanılıyor.

Geçtiğimiz cuma günü, "ülkenin en cesur hâkimi" olarak tanınan Bellemans'ın emri ile 20 kadar parti üyesinin evleri basıldı. "Salvador Harekâtı" olarak adlandırılan ve çok sayıda jandarma kuvvetlerinin katılımıyla gerçekleşen bu baskınlarda neler ele geçirildiği bilinmiyor ancak hâkim Bellemans "tutuklama olmadığını" açıkladı. Elde edilen bilgilere göre, sözkonusu baskınlarda özellikle "yolsuzluk iddialarına delil olacak belgeler" arandı.

ASKERİ İSTİHBARAT

İthamları yapan Cornells "jandarmaya bağlı istihbarat birimlerinin olaylardan haberdar olduklarını" ileri sürerken VU partisi temsilcileri de çeşitli açıklamalarda bulundular ve Jan Cornells'i "ajans" olmakla suçladılar. VU Partisi Meclis Grup Başkanı Hugo Covelliers "Cornells'in askerî istihbarat şebekesine hizmet ettiğini, istihbaratçılar tarafından parti için ajan olarak sokulduğunu ve böylece Kuyjpers'in sekreterliğini yaptığını" öne sürdü.

İÇİŞLERİ BAKANI ENDİŞELİ

Olayın büyümesi ve jandarma kuvvetlerinin VU tarafından itham edilmesi üzerine Belçika İçişleri Bakanı Tobback dün en üst düzeydeki jandarma komutanlarını makamında topladı, bilgi aldı ve olayın aydınlığa kavuşturulmasını istedi.

Jandarma kuvvetleri VU tarafından "telefonları dinlemek, parlamentoları izlemek ve fiziklemek" itham ediliyor. Ger-

çekten, Başbakan Yardımcısı Schiltz kendisine yöneltilen suçlamaları duyduktan sonra "Telefonların dinleniyor" diyerek resmi şikâyetle bulundu. VU'nun Cornells'i askerî istihbarat ajanı olarak göstermesi de soruşturma konusu olacak.

Güvenilir kaynaklardan alınan bilgilere göre, Belçika askerî istihbarat servisinin Kuyjpers ve Vandemeulebroucke başta olmak üzere çok sayıda VU üyesini takip ettiği ve bu şahısların PKK ve ETA teröristleri ile yakın ilişkiler kurduklarının tesbit edildiği muhtemel gözüküyor.

KUIJPERS KİMDİR?

Avrupa Parlamentosu'nun "Gökkuşaklı grubu" üyesi olan Willy Kuyjpers'in PKK militanları ile yakınlığı parlamento tarafından karar tasarılarından da biliniyor. Aynı parti ve grup üyesi, Ermeni soykırımı iddialarını Avrupa Parlamentosu'na kabul ettiren Jaak Vandemeulebroucke ile birlikte "Kürt soykırımı" iddialarını da parlamento gündemine getirdiği dikkat çekiyor. Kuyjpers ve Vandemeulebroucke'un bu yönde verdikleri karar tasarıları inceleniyor. Bu tasarınlarda PKK üyelerinin haptisten çıkarılması isteniyor ve "Türkiye'deki Kürt azınlıklara yapılan baskılar konanıyor", Türkiye'nin Musul ve Kerkük'ü işgal etmek niyetinde olduğu yolunda tassa-

rıları da bu iki parlamenter Avrupa Parlamentosu'na sunmuşlardı. Türkiye'de altı milyon Kürt'e işkence yapıldığı yolundaki iddialar da Vandemeulebroucke ve Kuyjpers tarafından parlamento getirilmişti.

SORUŞTURMA

Hâkim Bellemans ve İçişleri Bakanlığı yetkilileri VU partisi üyeleriyle ilgili "ağır ithamlar"ın incelendiğini bildirdiler. Kuyjpers ise "dokunulmazlığının kaldırılmasını isteyeceğini, böylece ithamlara daha kolay cevap vereceğini" açıkladı. Ancak, Avrupa Parlamentosu'nun üyelerinin dokunulmazlığını hiçbir zaman kaldırmayı kabul etmediği biliniyor.

İthamları yapan Cornells dün Kuyjpers ile yüzleşmeye hazır olduğunu açıkladı. Kuyjpers ise simdilik bunu kabul etmiyor.

MİLLİYET 13.06.1988

●Başkale'de
PKK ile çatışma

**1 şehit,
1 ölü**

●Van'ın Başkale ilçesinde güvenlik kuvvetlerine ateş açan militanlardan biri ölü olarak ele geçti. Çatışma sırasında Tosun İpek adlı er şehit oldu

DIYARBAKIR, MİL-HA

VAN'ın Başkale ilçesinde güvenlik kuvvetleriyle bir grup PKK militanı arasında çıkan silahlı çatışmada bir er şehit oldu, bir militan ölü olarak ele geçirildi.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği Genel Sekreterliği'nden yapılan açıklamada, önceki gece 00.45 saatlerinde Başkale ilçesinin Aşağıçal-

duran mevkiinde bir grup militanla karşılaşan güvenlik kuvvetleri, "dur" ihtarında bulundu. Militanların silahlı karşılık vermesi üzerine çıkan çatışmada bir terörist silahlı birlikte ölü olarak ele geçirildi. Bursa nüfusuna kayıtlı jandarma er Tosun İpek ise şehit oldu.

Ölen militanın kimliğinin belirlenmesine çalışılıyor. Ölü olarak ele geçen militanın üzerinde bir adet Kalaynikof tüfek, 9 dolu şarjör, 2 el bombası ve bir adet silahlı malzeme çantası ele geçirildi.

Talabani için, ABD'yi uyardık

Aziz UTKAN

ANKARA, (Hürriyet) - Irak Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri Celal Talabani'nin Washington'da ABD Yönetimi'ne kabul edilerek, kendisiyle resmi temaslar yapılması, hem Ankara, hem de Bağdat tarafından sert tepki ile karşılandı. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi İnal Batu, Türkiye'nin, ABD Yönetimi'nin bu tutumunu "Gariplediği ve endişeyle karşıladığını" belirtti. Irak da bu gelişmeyi, "Sovyetler Birliği'ni bölgedeki zor durumda bırakmak için İran'ın kollama senaryosunun bir parçası" olarak tanımladı.

Batu, dün kendisine yöneltilen soruları cevapladığı yazılı açıklamasında, Irak'ta ayrılıkçı faaliyette bulunan Celal Talabani'nin, amaçları belli bir terörist örgüt olan PKK ile kısa bir süre önce bir ittifak protokolü imzaladığını belirtti. "Bu, iki örgütün ortak

bir strateji içinde bulunduğunu göstermektedir" dedi. Batu, daha sonra şunları söyledi:

"Durum böyle olunca, Talabani'ye, ABD Dışişleri Bakanlığı'nda resmi yetkililerle görüşme imkânı tanınması olmasın, ABD Yönetimi'nin, Kongre'ye son yıllarda sunduğu raporlarda" aynılık hakları kievite altında Türkiye'de sâde bir Kürt aynılığını sistematik bir biçimde gündeme getirdiği de göz önüne alındığında, zihinlerde ciddi tereddütler yaratmaktadır."

Dışişleri Sözcüsü Batu, bu nedenle Ankara'daki ABD Büyükelçisi Robert Strauss - Hüpe'nin geçen pazarı günü Dışişleri Bakanlığı'na çağrıldığını da bildirerek, "Kamuyumusunun tepkisinin bir göstergesi olarak bannımızda bu konuya dikkat çekilmiş ve ABD Yönetimi'nin yukarıdaki tutumunu gariplediğimiz ve endişe ile karşıladığımız belirtilmiştir" dedi.

Irak Yönetimi de, Talabani'nin Washington ziyareti için "Çok sert" bir tepki göstererek, dün yayımladığı bir bildiriye, Ortadoğu bölgesindeki gelişmeleri "ABD - İsrail - İran işbirliği" içinde değerlendirildiğini bildirdi.

Irak bildirisinde, "İran'la yaptıkları savaşın kendi lehlerine döndüğü, Fao Yarımadası ile Şalamce'nin geri

aldığı ve Irak'ta bulunan ayrılıkçılara karşı 'Enfal' harekâtının başlatıldığı bir sırada, Celal Talabani'nin, ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ile görüşmesi, belirli bir stratejinin parçası" olarak yorumlandı.

Bildiride, ABD'nin İran'a, 1980 - 1982 yılları arasında, hem askeri yardım, hem de istihbarat sağladığı da belirtildi. ABD'nin bu politikasına yardımcı "Batılı mütefikler" olarak, Federal Almanya, Japonya, İtalya ve İngiltere'ye de atıfta bulunuldu. Bildiride daha sonra şöyle denildi:

"Sözü edilen bazı Batılı mütefikler, İran'ın yaptırım uygulanmasını kararını ertelemek yoluyla İran'ın yanlarına almayla çalışmakta, böylece Sovyetler Birliği'ni güç durumda sokabilmeyi arzu etmekte ve Moskova'nın bölgedeki gerginliğini sayfiyatmayı amaçlamaktadır. Bölgede bir zarar verebilecek her önleme karşı tüm gücümüzle savunma görevimizi eksiksiz yerine getiririz. İster Batı'dan, ister Doğu'dan, ister Amerika'dan gelsin, bize zarar verecek karp, biz de zarar vereceğiz."

Kürt meselesinde, ABD ikiyüzlü

ANKARA, (Hürriyet) - Irak'taki Kürt hareketinin liderlerinden Celal Talabani'nin, Amerika Dışişleri Bakanlığı'na kabul edilmesine Bülent Ecevit, tepki gösterdi. Ecevit, 1974 yılından itibaren dönemin Dışişleri Bakanı Kissinger'in yanı sıra gerek Başkan Ford ve Başkan Carter'ın, kendisine, Amerika'nın Kürt meselesine karşı yaklaşımını, kendisine güvence verdiklerini söyledi.

Talabani'nin, ABD ziyaretinden hemen sonra görüşünü aldığımız Bülent Ecevit, Amerikan Yönetimi'nin, son zamanlarda Kürt meselesine olan ilgisinin yeniden canlandığı izlenimi edindiğini belirterek, şunları söyledi:

"1970'li yıllarda ABD, Molla Barzani önderliğinde Irak'ta süren Kürt milliyetçiliği veya özerk Kürdistan hareketini aptan destekliyordu. Türkiye'nin böyle bir sorunu olmadığı halde, Amerikan desteğindeki Barzani hareketi, dolaylı olarak Türkiye'yi de olumsuz biçimde etkiliyor ve Türkiye'deki bazı ayrılıkçı hareketleri cesaretlendiriyordu. Bize, bundan huzursuzduk. Onun için, 1974 yılında, Dışişleri Bakanı Henry Kissinger, Türkiye'ye geldiğinde, ana muhalefet partisi lideri olarak beni de ziyaret etti. Bu sınıktımın, açıkça kendisine ilettilim. ABD'nin bir yandan ortak güvenlik açısından Türkiye'ye büyük önem verirken, bir yandan da Türkiye'nin güvenliğini ve ulusal bütünlüğünü, toprak bütünlüğünü tehdit eden davranışlar içine girmesinin çelişki olduğunu söylemişim. Bu sözleri söylediğimde Kissinger, Amerika'nın, Barzani hareketine destek verdiğini inkâr etmemişti. Ancak bana, birkaç

gün sonra yapılacak bir açıklama ile Amerikan Yönetimi'nin bu konudaki tutumunun artık değiştiğini ve ABD'nin bu hareketi desteklediğini sona erdiğini duyurulacağını söylemişti. Nitekim, Kissinger'le görüşmemden iki; üç gün sonra, sözünü ettiği o açıklama yapıldı."

FORD VE CARTER

Ecevit, açıklamalarını şöyle sürdürdü:

"O tarihlerde, Molla Barzani de, aktif mücadeleyi bırakarak ABD'ye yerleşti ve orada vefat etti. Ama, sonradan gerek oğlu, gerek ayrı bir hareket olarak Talabani, mücadelelerini sürdürdüler. Bu yeni aşamada, Amerika'nın, Konyula dolaylı ilişkisi yine devam ediyor olabilir" düşüncesiyle ben, Amerikan yetkilileriyle her görüşümde konuyu yeniden gündeme getirip vurguladım. Örneğin; 1978 yılında ana muhalefet lideri olarak ABD'yi ziyaretim sırasında, o zamanki Başkan Ford'la yaptığım yaklaşık bir saatlik görüşmede, bu konuyu ve endişelerimi aktardım. Bu desteğin devam etmesi halinde, bunu, Türkiye'ye karşı hasmane bir tutum olarak değerlendireceğimizi anlattım. Daha sonra, 1978 yılında NATO Doruk Toplantısı'na başkanlık etmek üzere Washington'a gittiğimde, o zamanki Başkan Carter'a da aynı şeyleri söyledim. Her iki ziyarette de, ABD'nin bu konuya ilgilediği konusunda bana güvence verdiler. Fakat son zamanlarda, bu ilginin yeniden canlandığı izlenimini ediniyorum."

Amerika, Kürtleri memnun ediyor

Sedat ERGİN

WASHINGTON, (Hürriyet) - Amerikan Yönetimi, Kürt sorununa dönük uluslararası dengeleri etkileyecek yeni bir politika yöneldi. Irak'ta faaliyet gösteren ve bundan kısa bir süre önce PKK ile işbirliği anlaşman imzalayan "Kürdistan Yurtsever Birliği'nin Lideri Celal Talabani'yi, Washington'da kabul etti. Talabani, Washington'da Dışişleri Bakanlığı ve Kongre'de, Türkiye'nin Kürtler'e dönük politikasını da gündeme getirdiği bir dizi temasta bulundu. Bu arada Hürriyet'e, "Çin'den ABD'ye kadar, bütün kapıları çalıyoruz. Şimdi, ABD'nin kapısını çaldık. Türkiye'nin de kapısını çalıyoruz, ama kapı kilitli" dedi. Kürt lider, Amerikan Yönetimi ile yaptığı temaslardan "memnun olduğunu" açıkladı.

Washington'daki ünlü Ulusal Basın Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısında, Türk Hükümeti'ni, Kürtler konusunda Irak ile işbirliği yapmaktan vazgeçmeye çağırarak ve "aksi takdirde" PKK'nın terör eylemlerini sürdürmesinin meşru olacağını ima eden Talabani, "Biz, mücadelemizi Irak sınırları içinde yürütüyoruz. Hedefimiz, demokratik bir Irak rejiminde, kendi kaderimizi tayin hakkımız kullanmaktır" dedi. Talabani, hedeflerinin bu aşamada Irak'la sınırlı olduğunu vurgularken, uzun dönemli stratejilerinin Türkiye topraklarını kapsayacak şekilde olduğunu da, "Büden sonraki Kürt nesilleri ne arzular, bunu şimdiden bilemeyiz" karşılığını verdi.

AMERIKAN-KÜRT DİYALOGU

Diplomatik çevrelere göre, Irak'taki en önemli iki Kürt grubundan birinin lideri olan Talabani'nin ziyaretinin önemi, "bizzat" Amerikan Yönetimi'nin Washington'a gelişine izin düzeyde temas etmesi noktasında beliriyor. Böylelikle, Amerikan Yönetimi, Irak Demokratik Kürdistan Partisi Lideri Molla Mustafa Barzani'ye 1970'li yılların ortalarına kadar verdiği destekten bu yana, ilk kez bir Kürt grubuyla açık diyaloga girmiş oluyor. Türkiye açısından da bir dizi sonuç taşıyan bu gelişme, ABD'nin Kürtler'e ilişkin politikasında önemli bir değişikliği gösteriyor.

Talabani, Hürriyet'e, Amerikan vizesini, ABD'nin Londra'daki Büyükelçiliği'nden aldığını bildirdi. Londra'dan önce New York'a gelen, bir süre burada kaldıktan sonra Washington'a geçen Talabani'nin programını, ABD'deki başlıca Kürt Enstitüsü olan New York'taki "The Kurdish Program"ın direktörü Vera Beaudin Saeed-pour düzenliyor. Nitekim, Talabani'nin, bu ay sonunda Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in de konuşacağı, Ulusal Basın Merkezi'ndeki yemekte basın toplantısının açılığını, kocası Kürt olan Vera Beaudin yaptı.

Hayatında ilk kez ABD

topraklarına ayak basan, bununla birlikte, "Bizim aslında 1963'ten beri Amerikalılarla temaslarımız oldu" diyen Talabani, Washington'da, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Kuzey Körfez İşlerinden Sorumlu Direktörü Laurence Pope ile bakanlığın İran ve Irak masasın gelişleriyle görüşti.

Celal Talabani, Washington'da bulunduğu süre içinde ayrıca, ABD Kongresi'nin etkili isimlerinden ikisi ile de görüşti: Senato Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Claiborne Penn (Demokrat) ve Temsilciler Meclisi Dışişleri Komitesi Başkanı Lee Hamilton (Demokrat)... Bu arada, Talabani'nin basın toplantısına ABD Savunma Bakanlığı'ndan bir uzmanın katılarak kendisine sorular yönelmesi de dikkat çekti.

Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri, ABD Dışişleri Bakanlığı'ndaki temasları sırasında, Irak'taki Kürtler'in, "kendini kaderini tayin hakkı"nın gündeme getirildiğini, ancak Dışişleri görevlilerinin kendisine, "Ortadoğu ülkelerinin içişlerine karışmak istemediklerini" karşılığın verdiklerini belirtti ve "Bununla birlikte, Irak rejiminin Kürtler'e karşı kimyasal silah kullanmasını kınıyorlar. Irak Hükümeti'ni, insan haklarına saygı göstermesi ve kimyasal silah kullanmaktan vazgeçmesi konusunda ikna etmek için ellerinden geleni yapacaklar" dedi. Talabani, ABD Dışişleri'ndeki görüşme sırasında, Türkiye'nin Kürtler'e dönük politikasına ilişkin değerlendirmelerini de Amerikan tarafına aktardığını kaydetti.

TERÖR KONUSUNDA ÇELİŞKİLİ AÇIKLAMA

Kürt Lideri, basın toplantısında sorular üzerine, PKK ile imzaladıkları anlaşma hakkında bilgi verdi ve "Biz, teröre karşıyız. Ben, Abdullah Öcalan (Apo) ile görüştümde, kendisiyle açık konuştum. Benimle görüşme birliği içindeydiler. Çocukların ve kadınların öldürülmesi kötü bir şey, ancak savaşta bazen böyle şeyler oluyor" dedi.

Talabani, bununla birlikte, açıklamaları arasında terör konusunda çelişkili bir tutum sergiledi. Önce, teröre karşı tavır aldı, ancak daha sonra, mücadele yöntemi olarak terörü dışlamadı. Türk Hükümeti'nin, Irak'ta Kürtler'e karşı işbirliğinden vazgeçmesini isteyen, bu amaçla gönderdiklerini belirten Talabani, aksi takdirde, Türkiye'deki Kürtler'e işbirliği yapacaklarını kaydetti. Talabani, terör karşısındaki tutumunu açıklığa kavuşturması istediğinde de, "Türk Hükümeti, Kürt halkının varlığını tanur ve Kürtler'e parti kurma hakkını verirse, kamucma, onlar da mücadele yöntemini, (terör yerine) siyasi taktikleri benimserler" dedi.

Celal Talabani, bir başka soru üzerine de, ABD ile Sovyetler Birliği'nin, Kürt sorununu, yürüttükleri diyalogda ele almalarını istediklerini, bu amaçla Moskova Zirvesi'ne mesaj gönderdiklerini kaydetti.

● Kürt lideri Talabani, PKK ile iki ay önce anlaşmasını açıkladı

TÜRKİYE'YE SAVAŞ

● Celal Talabani, "Ortak düşmanlarımızı karşı PKK ile iki ay önce anlaşma yaptık" dedi. PKK'nın kadın ve çocukları öldürdüğüne dikkati çeken bir soruya Talabani, şu karşılığı verdi: "Bazen savaşta kurbanların çoğu masum insanlar oluyor"

● Turan YAVUZ

● WASHINGTON

SON yıllarda Türkiye'nin gündeydoğusunda meydana gelen katliamların sorumlusu olan PKK terör grubu ile yakın işbirliği içinde olan Kürdistan Yurtsever Partisi'nin lideri Celal Talabani, Washington'da Reagan yönetimi yetkilileri ile görüştü.

KYP lideri Celal Talabani'nin Washington ve New York'ta yaptığı temaslار sırasında, ABD Dışişleri Bakanlığı'nun İran ve Irak masası "gefleri", Mülteciler Dairesi yetkilileri ve Senato Dış İlişkiler Komite Başkanı Senatör Calborne Felt ve Temsilciler Meclisi İstihbarat Komitesi Başkanı, Avrupa ve Ortadoğu Alt Komisyonu Başkanı Demokrat Temsilci Lee Hamilton ile görüştü bildirildi.

Reagan yönetimi yetkilileri, konuyla ilgili olarak bilgi vermekten kaçınırlarken, temaslara mümkün olduğu kadar "dikkatli çekemeye siyasal" güderek yürütmeye çalışıyor.

Özellikle Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Washington'a yapacağı ziyaret öncesi "bir kriz yaratmama ve konuyu büyütmemeye" çalışan Reagan yönetimi yetkililerinin Türkiye'deki Kürtlerin durumuna girmekten kaçındığı ve daha çok Irak tarafından Halepçe'ye karşı düzenlenen kimyevi saldırı üzerinde durduğu öğrenildi.

Kürt lideri Celal Talabani de, Washington'daki Ulusal Basın Kulübü'nde düzenlenen basın toplantısında, Reagan yönetimi yetkilileri ile görüştüğünü belirterek, "Gömeti tarafından Kürtlere karşı kullanılan "kimyevi silahlar" konusu görüşüldü. Talabani, ABD'den, Irak'a verdiği desteği geri çekmesini istediğini belirterek, Amerikalı yetkililerin de bölgedeki hükümetlerin "insan haklarına saygı göstermeleri" konusunda girişimleri sürdüreceğini belirttiğini söyledi. **TALABANI: "BİZİ BÜYÜK BİR DİKKATLE DİNLEDİLER"**

Talabani'nin Reagan yönetimi yetkilileri ve Kongre üyeleriyle yaptığı görüşmeler sırasında Türkiye ve PKK konusunun ele alınıp alınmadığı "kesin bir şekilde" bilinmemekle birlikte, Talabani, bölge ülkelerinin Kürtlere karşı olan politikalarının ele alındığını ve yönetimin, "başka ülkelerin iç işlerine karışmak istemediğini" açıkça belirttiğini söyledi.

Talabani, bir soru üzerine, Washington'daki görüşmenin "ABD Dışişleri Bakanlığı ile ilk görüşme" olduğunu vurgularken, "Ancak 1963 yılından beri Amerikalılar ile görüştük" dedi.

Bu arada Celal Talabani'nin Washington ve New York'ta temaslari yaptığını, "gazetelerde çıkan bir-iki habere" öğrenen Türkiye Büyükelçiliği de Talabani-Dışişleri Bakanlığı görüşmesi ile ilgili olarak Reagan yönetiminden bilgi istedi. Türkiye'nin önümüzdeki günlerde

● Kürdistan Yurtsever Partisi lideri Talabani, birkaç kez Başbakan Özal'a gerek mesajlarla, gerekse özel temsilcileri Saddam hükümeti ile işbirliği yapmaması konusunda haber gönderdiğini, ancak bunların reddedildiğini öne sürdü

Talabani'nin Washington'da yaptığı temaslari konusunda bilgi edinmesi ve görüşmeler içeriği doğrultusunda Reagan yönetimi nezdinde görüşimde bulunması bekleniyor.

TALABANI-ÖCALAN ANLAŞMASI

Washington'daki temaslari konusunda Ulusal Basın Kulübü'nde bir basın toplantısı düzenleyen KYP lideri Celal Talabani, PKK ile 2 ay önce bir anlaşma imzaladıklarını ve ortak düşmanlarına karşı her iki örgütün de ortak çıkarlarını korumaya çalıştığını belirtti.

Talabani, gazetecilerin PKK tarafından öldürülen kadın ve çocukları üzerine, "Bazen savaşta kurbanların çoğunluğu masum insanlar oluyor" dedi.

TÜRK HÜKÜMETİNE MESAJ

Geçtiğimiz Mart ayında Milliyet Londra muhabiri Temuçin Tüzcen ile yaptığı söyleşide belirttiği mesajı bu sefer de tekrarlayan Talabani, "Türk hükümetinden Irak'la olan işbirliğini durdurmasını istiyoruz" dedi.

Talabani, örgütün PKK teröristleri ile "niçin işbirliği yaptığını" açıklarken de şunları söyledi: "Bizim PKK ile işbirliği yapmamızın nedeni Türk hükümetinin Irak hükümeti ile işbirliği yapmasıdır. Birkaç kere Bay Özal'a gerek mesaj şeklinde ve gerekse de özel temsilciler vasıtasıyla Saddam hükümeti ile işbirliği yapmaması konusunda mesajlar gönderdik. Reddedildi. Ve işbirliğine devam ettiler. Bu onların siyaseti."

PKK ile "ortak düşmanlara karşı ortak çıkarlarını korumak için" 2 ay önce anlaşma imzaladıklarını belirten Talabani, "Irak hükümeti Kürtlere karşı Türkiye ile işbirliği yapıyorsa o zaman bizim de işbirliği içinde olmamıza, hatta sadece Türkiye'deki Kürtlerle değil aynı zamanda hükümete karşı olan uyarılara işbirliği yapmaya hakkımız vardır" dedi.

İRAN İLE İLİŞKİLERİMİZ İYİ

Bu arada örgütün İran ile olan ilişkilerine de değinen KYP lideri Celal Talabani, "İran ile ilişkilerimiz normalleşti. İran hükümeti bize bazen silah ve cephaneye verecek destekte bulunuyor. Bazen de İran'dan geçemizde, giriş çıkışlarımızda yardımcı oluyorlar. İran'la birlikte bir düşmana karşı çalışıyoruz. Ve ortak düşmanımıza karşı çıkarlarımız aynı" dedi.

"Kürt Devleti"ne ABD karşıymış!

Sedat ERGİN

WASHINGTON, (Hürriyet)- Reagan Yönetimi, geride bıraktığımız hafta Irak'taki Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri Celal Talabani ile yaptığı resmi düzeydeki temasın ardından Kürt politikasına açıklık getirdi ve bölgede bir Kürt devleti kurulmasına karşı olduğunu duyurdu.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın bir sözcüsü, Hürriyet'in, Talabani ile yapılan temaslara ilişkin sorularını yanıtlarken, "ABD'nin politikası, Kürtlerin isteklerini bölgedeki mevcut devletlerin sınırları içinde barışçı yollarla karşılamaları yolundadır." dedi. Dışişleri sözcüsü, "bu çerçevede", ABD'nin bölge ülkelerinin içişlerine karışmadığını kaydetti. Sözcü, Dışişleri'nin neden Talabani ile görüştüğüne ilişkin bir soruya da "Bölgede rolü olan gruplarla konuşuyoruz." karşılığını verdi.

Alınan bilgilere göre, ABD Dışişleri Bakanlığı, diplomatik kanallardan Türk Hükümeti'ne yaptığı bir bildirimde, Talabani ile görüşmelerin Kuzey Irak'taki durumu sınırlı kaldığını ve bu çerçevede yalnızca Irak'ın bu bölgede kimyasal silah kullanması konusunu ele alındığını bildirdi. Dışişleri'nin bu bildirimini Türkiye'nin bilgi istemesi üzerine yaptığı öğrenildi.

ABD Dışişleri'nin açıklaması, Talabani'nin geçen cuma günü düzenlediği basın toplantısında bu konudaki sözlerini, doğrular nitelikte oldu. Talabani, ABD Dışişleri Bakanlığı'ndaki görüşmesinde Kürt halkının kendi kaderini kendi tayin etme hakkını kü-

lanması konusunu da açtığını, ancak Amerikan tarafının bu konuya girmeyerek görüşmenin gündemine Irak'ın Kürtlere karşı kimyasal silah kullanmasıyla sınırlı tuttuğunu bildirmişti.

ABD Dışişleri'nin PKK ile bundan kısa bir süre önce işbirliği anlaşması imzalayan Talabani ile yaptığı temasın gündemini bu şekilde sınırlı tutmasına karşılık, Talabani'ye Washington'a gelebilmesi için vize verilmesi ve kendisiyle yüz yüze görüşülmesi ABD'nin Kürt politikası açısından yeni bir yöneliş gösteriyor. Hatırlanacağı gibi, Washington 1970'li yıllarda Irak'taki Kürdistan Demokratik Partisi'ne de açık destek vermişti. Bu partinin lideri Molla Mustafa Barzani, bundan 10 yıl kadar önce ABD'de ölmüştü. Washington, böylelikle, belli bir aradan sonra yeniden bir Kürt grubuyla açık diyaloga girmiş bulunuyor.

ABD'nin Kürt politikasında bir başka önemli yöneliş de Kürtlerin durumunu insan hakları politikası çerçevesinde ele almaya başlaması oluşturmuyor. Nitekim, Dışişleri'nin son yıllarda hazırladığı insan hakları raporlarında Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor. Dışişleri'nin geçen subat ayında açıklanan insan hakları raporunun Türkiye bölümünde "Kürtlerin azınlık haklarına getirilen kısıtlamalar"dan eleştirilen Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor. Dışişleri'nin geçen subat ayında açıklanan insan hakları raporunun Türkiye bölümünde "Kürtlerin azınlık haklarına getirilen kısıtlamalar"dan eleştirilen Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor.

ABD'nin Kürt politikasında bir başka önemli yöneliş de Kürtlerin durumunu insan hakları politikası çerçevesinde ele almaya başlaması oluşturmuyor. Nitekim, Dışişleri'nin son yıllarda hazırladığı insan hakları raporlarında Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor. Dışişleri'nin geçen subat ayında açıklanan insan hakları raporunun Türkiye bölümünde "Kürtlerin azınlık haklarına getirilen kısıtlamalar"dan eleştirilen Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor. Dışişleri'nin geçen subat ayında açıklanan insan hakları raporunun Türkiye bölümünde "Kürtlerin azınlık haklarına getirilen kısıtlamalar"dan eleştirilen Kürtlerin durumuna geniş bir şekilde yer veriliyor.

Apo'ya, Suriye koruması

İbrahim AVUKA

MARDİN, (hha)- Türkiye'ye gelen Suriye heyetinden, PKK Lideri Abdullah Öcalan başta olmak üzere, bu ülkede bulunan teröristlerin iadesini istedik. Çeşitli konuları görüşen iki ülke heyetlerinin basına kapalı toplantısında yapılan bu istegin, Suriye tarafının "Bakalım... Araştıralım" diyerek geçiştirdiğini öğrenildi.

Mardin Valisi Aykut Ozan ve Türk güvenlik yetkilileri ile çeşitli sınır konularını görüşmek üzere Türkiye'ye gelen Suriye'nin Haseki Valisi Mustafa Mirra ve Hudut Komutanı Yarbay Abdülahab El-sabah, Nusaybin Sınır Karakolu'nda karşılandı. Mardin'e gelerek Türk yetkilileri görüşen Suriye heyetinin temaslari, iki ülke güvenlik birimlerinin yetkilileri de katıldı.

Başına kapalı olarak gerçekleştirilen toplantıdan sonra adının açıklanmasını istemeyen bir güvenlik yetkilisi, Suriye'den, başta PKK'nın lideri Abdullah Öcalan olmak

üzere, çok sayıda teröristin iadesini istediğimizi söyledi. Toprakları üzerinde faaliyet gösteren teröristleri ileride "kullanmayı" düşündüğü belirtilen Suriye tarafının bu istegini "Bakalım... Araştıralım" diyerek geçiştirdiğini de kaydeden güvenlik yetkilisi, şöyle dedi:

"Özellikle Suriye'nin Amuda, Haseki, Derbesiye gibi yerleşim birimlerinde bulunan teröristlerin adreslerini, kaç kişi olduklarını bildirdik ve iadelerini istedik. Bunları ısrarla istememize karşılık, konuyu araştıracaklarını söylediler. Anladığımız kadarıyla, ülkelerinde Türk kanun kaçaklarının bulunduğunu ve Türkiye'nin bundan duyduğu rahatsızlığı çok iyi biliyorlar. Ancak bunları, 'Nasil olsa' bizlere zarar dokunmuyor. Üstelik, Dicle ve Fırat nehirlerinin sularının kesilmesi halinde, bunu Türklere karşı koz olarak kullanabiliriz. Konuyu ileride daha üstün düzeyde ele alacağız" düşüncesini taşıyorlar."

14.06.1988

● İsveçli araştırmacı ve yayıncı Ebbe Carlsson'a göre; İran'ın, Palme'yi öldürmesinin nedeni, eski İsveç Başbakanı'nın, İran'a silah satılmasının engellenmesi

Mehmet Ali YULA

FRANKFURT, (Hürriyet)-Tüm dünyanın "Barış Güvercini" olarak tanıdığı eski İsveç Başbakanı ve Sosyal Demokrat Lider Olof Palme'nin öldürülmesine, İran'ın da adı karıştı. İsveçli araştırmacı ve yayıncı Ebbe Carlsson, yaptığı uzun araştırmaların sonucunda, "Palme'nin öldürülmesi için İran'ın, PKK'ya büyük mablağlara ulaşan para ödediğini ortaya çıkaracağını" öne sürüyor.

İsveç başında bir bomba gibi patlayan iddiasında Carlsson, Palme'nin öldürülmesinin nedenini, "PKK'nin kendine göre geçerli olan sebeplerle, eski Başbakan'ın, İran'a silah satılmasını engellemesine, bu ülkenin liderlerince duyulan tepkinin birleşmesi" olarak açıklıyor.

Bu arada, Palme'nin katil zanlısı PKK militanı Hasan Hayri Güler'in gözüdü duru-

"Palme Cinayeti'nde İran PKK'ya büyük para verdi"

mu da sürüyor. Güler'in gözüdü alınması sırasında gerçekleşti. "1984 yılında Federal Almanya'nın Rüsselsheim kentinde meydana gelen bir cinayet olayına katılmak" şeklinde açıklayan Alman polis yetkilileri, bir den, büyük bir suskunluğa büründüler ve Güler'le ilgili tüm soruları cevapsız bırakmaya başladılar. PKK militanıyla ilgili haber çıkarmaya uğraşan Alman basın mensupları bu durumu, "Güler'in büyük bahk olduğunun kanıtı" şeklinde yorumluyor.

SUIKASTTA İRAN PARMAĞI MI?...

İsveçli araştırmacı ve yayıncı Ebbe Carlsson'un "Palme'nin öldürülmesi için İran tarafından PKK'ya para verildiği" yolundaki iddiası, İsveç'i karıştırdı. Carlsson'un araştırmaları sırasında Avrupa'nın birçok ülkesini gezerek buradaki Kürtlerle görüşmeler yaptığı ve sonuçta bu iddiaya vardığı bildiriliyor. Ebbe Carlsson, "başarısız olduğu" gerekçesiyle görevinden alınan ve halen Viyana'da görevli bulunan eski Stockholm Emniyet Müdürü Hans Holmer'e yakınlığıyla da tanınıyor.

Öte yandan İsveç basını, katil zanlısı PKK militanı Hasan Hayri Güler'in Federal

Almanya'da yakalanmasına kadar uzanan uyuşturucu kaçaklığı olayına da ilgi göstermeye başladı. Hürriyet'in İsveç yayın kuruluşlarındaki kaynaklardan elde ettiği bilgilere göre, İsveç Polisi bu konularda bilgi vermemeye büyük özen gösteriyor. Bu nedenle de olayın kamuoyuna yansımaları gecikti.

TERÖR VE UYUŞTURUCU EL ELE...

Hatırlanacağı gibi, PKK militanı Hasan Hayri Güler ile PKK'nın Federal Almanya sorumlusu Haydar Kaytan ve "PKK'nın Genelkurmay Başkanı ve Apo'nun sağ kolu" olduğu öne sürülen Duran Kalkan'ın, Federal Almanya'da Köln kentindeki Kürdistan Komitesi'ne yapılan bir basın sırasında yakalanmaları, İsveç Polisi'nin bir uyuşturucu soruşturması sırasında elde ettiği bilgilere dayanarak Alman polisine yaptığı başvuru üzerine gerçekleşmişti. Hürriyet'in güvenilir kaynaklardan elde ettiği bilgilere göre, PKK, KUK, ASALA ve Ebu Nidal Grubu'nun fiilen katıldıkları belirlenen "Terör-Uyuşturucu-Silah-" üçgenini bozabilmek için, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 11 ülkenin polis örgütleri, kapsamlı bir işbirliği içinde çalışmalar yapıyor.

DANİMARKA'DA ŞIVAN PERVER'in ilk solo konseri

Şivan

Yer: Folkets Hus (Engehøvevej 40)
Tarih: 17.6.1988 Cuma saat :20.00
Giriş: 50 (Elli Kron)
Organizatör: ALI KAR

61'i kadın, 63'ü çocuk 552 yurttaşımızı katlettiler

**Kanlı örgüt
PKK**

Bu insanların günahı neydi? Katliamlarla sonuçlanan PKK saldırılarının geride bıraktığı acı tablolardan biri. Kadın, çocuk, bebek demeden kurşun yağmuruna tutulan, bombalanan bu masum insanlar köylerinde, mezarlarında sadece yaşamak istiyorlardı.

● Yasadışı örgütün eylemleri son yıllarda katliamlara dönüştü. PKK'nın kurbanları arasında artık yaşlılar, kadınlar ve çocuklar da vardı. Masum köylüleri ya topluca kurşuna dizdiler ya da bombalayarak öldürdüler

MİLLİYET HABER AJANSI

KISA adı PKK olan Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkeranê Kürdistan), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde silahlı eylemlerini 1984 yılından itibaren sürdürdü ve organize hale getirdi.

PKK silahlı eylemlerinde 1974'ten bu yana kalabalık yerleşim birimleri uzağındaki köy ve mezralar hedef alındı, PKK çok ender olarak ilçe ve bucaklara yönelik eylemler düzenledi. Bunlar da vurkaç biçiminde gerçekleştirildi.

Eylemler zaman zaman ve özellikle son yıllarda "toplu kırm" boyutlarına ulaştı. Örgüt militanları bastıkları köy ve mezra halkını kadın, erkek, çocuk ayırma yapmadan kurşuna dizdiler. Bu toplu kırm ayrımlı yapmadan "İdam lafazan" görüntüsünde yapıldı. Köy ya da mezra halkını meydana toplayan militanlar, önce PKK mücadelesini öven söylevler verdiler. Daha sonra kalabalıktan kadın, erkekli,

çocuklu gruplar ad okunarak ayrıldı. Bunlar, "İhaneleri nedeniyle idama mahkûm edildikleri" duyurularak halkın gözleri önünde kurşuna dizildiler. PKK'nın bölgedeki eylemleri sırasında çok sayıda güvenlik görevlisi de ya şehit oldu, ya da yaralandı.

RAKAMLAR

1984 yılının Ağustos ayından 1988 Mayıs ayı sonlarına kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bölgesinde PKK saldırıları ve pusulanı sonucunda 205 güvenlik görevlisi şehit oldu. 223 güvenlik görevlisi de yaralandı. Aynı tarihler arasında PKK eylemlerinde 223'ü erkek, 61'i kadın, 63'ü çocuk olmak üzere 347 vatandaş hayatlarını kaybetti. 108'i erkek, 18'i kadın, 7'si çocuk olmak üzere 240 sivil de yaralandı. Yani, söz konusu tarihler arasında PKK eylemlerinde hayatlarını kaybeden güvenlik görevlisi ve sivil yurttaşların toplam sayısı 552'ye ulaştı.

Buna karşılık aynı tarihler arasında güvenlik güçlerinin operasyonları sonucunda 296 PKK militanı öldü, 18'i yaralı, 63'i sağ olarak ele geçirildi. PKK eylemleri, Diyarbakır'daki Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin, özel hareket timleri, polis ve jandarmaya yardımcı olarak bir de köy koruculuğu sistemi geliştirmesini gerektirdi. 4 Mayıs 1988 tarihi itibarıyla 13 bin 978 köy korucusu kadrosunun 11 bin 971'i dondurulmuş durumda.

Neden konuştuk?

(PKK liderine, herhangi bir yanlış anlama çıkmaması için, bu söyleyişi neden yaptığımızı çok açık biçimde anlattık. Bu sözlerimizi teybe de kaydedildi. Yayına başlarken sayın okuyucularımıza bu bölümü tekrarlamak isterim.)

"Ben buraya sizi dinlemeye geldim. Sizinle tartışmaya veya size sempatik göstermeye, size desteklemeye gelmedim. Görüşlerinizin büyük bölümüne katılmıyorum ve eylemlerinize karşıyım. Türklüğümle iftihar ediyorum ve Türkiye'nin topraklarının bölünmemesi en başta gelen arzumdur. Ancak ben bir gazeteciğim ve fikir ve eylemlerinize karşı dahil olursa, düşünman gibi görülen insanın dinlenmesi, tanınma-

ması, düşüncelerinin öğrenilmesi ve bunların çarpıtılmadan yansıtılması gerektigine inanıyorum. Yorumlarımda yine karşınızdaki olabildiğince, ancak söyledikleriniz, Türk yasalarının izin verdiği sınırlar çerçevesinde ve gazetemin sayfa olanakları içinde bazı sözlerinizden rahatsız olsak dahi, saptırılmadan yayınlamak bir meslek zorunluğudur."

M.A.B.

Genç adam elini uzattı: 'Ben Abdullah Ocalan'. Yüzlerce kişinin ölümünden sorumlu insanla karşı karşıyaydık

Yol kavşağı

insan hayatının en ucuz olduğu vadideyiz

Bekaa'da 3 gün

PARTİ önderimiz sizi karşılamaya geliyor."

Şoför Halli'in heyecanı hemen belli olurdu. Arabayı kampın ortasındaki meydana doğru sürdü. Etraftaki irili ufaklı tepeliklerde birdenbire silüetler göründü. Ellerinde makineli tüfeklerle ayağa kalktılar. Adeta "teyakkuz" durumuna girmişlerdi. Kampa yabancılar girmişti... Üstelik "önder" dışarı çıkmıştı...

Etrafta çıt yoktu. Hele arabanın motoru sununca, sessizlik daha da korkutucu oldu.

Yıllardır insanların birbirini kıyasıya öldürdüğü, insan hayatının en ucuz olduğu Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nin bir köşesindeydik. Bir virajı döner dönmeyiz, kayboluvermiş ve bambaşka bir dünyaya girmiştik.

İlerde, silahlı birkaç gerillanın arasında, spor giyimli esmer bir insan bize doğru yaklaşıyordu.

Kendi kendime, "Neredeyim ben? Üstelik ne yapıyorum burada?" diye düşündüm... Ancak artık çok geçti...

Esmer adam biraz daha yaklaştı. Çizgileri daha belirginleşti.

40 yaşlarında, orta boylu, biraz tıknaz, bıyıklı ancak son derece genç görünüşlüydü. İlk dikkatimi çeken, ayağındaki Adidas tipi lastik ayakkabılar oldu.

Karım Cemre'nin sözleri aklıma geldi: "Tavak gibi insan kesenlerin arasına giriyorsun. Ne güvencen var? Seni rehlin alsalar ne yapacak?" demişti...

Hiçbir yanıt verememişim. Gerçekten de hiçbir güvencem yoktu. Neden korkmamıştım bilemiyorum.

★★★
Alanda karşılayan ve akşam otele gelenler, "İki veya üç günlükte Lübnan'a geçiyorsunuz. Haberleşme olanaklarınız kalmayacak" demişlerdi. Doğal olarak adres filan da verememişlerdi. Bana yüzlerce saat gibi gelen bir araba yolculu-

● Türk güvenlik kuvvetlerinin başını istediği, yakalamak için her şeyi yapmaya hazır olduğu insan ile karşı karşıya idik. İlerdeki tepelerde makineli tüfekli gerillalar pür dikkat ayağa kalktılar. Kampa yabancılar girmişti ve "parti önderi" açık alana çıkmıştı.

günden sonra, Bekaa Vadisi'nin labirente benzeyen ve bilmeyen bir kişinin anında yolunu kaybedebileceği tepelerle dolu virajlarına saptıkça yalnızlık artmıştı.

Coşkun Aral, yıllarca çalıştığı Lübnan ve Beyrut hakkında yol boyunca bilgi vermiş ve her cümlesi bir felaket veya korkunç bir cinayete biter hikâyeler anlatmıştı.

Moral yükseltmek için Coşkun'dan daha iyi arkadaş olamaz...

Şam'dan birlikte çıktığımız parti yetkililerinden biri, yolum yarısında indi, "Ben, siz kampa buluruz" dedi ve dağlara doğru yürüyerek devam etti...

Nereye gittiğini anlayamadığım gibi, 35 derece sıcakta güneş altındaki bu yürüyüşü hiç anlamamıştım. Aynı kişiye saatlerce sonra kampa görünce durumu kavradım.

Şoför Halli yolda serpiştirilmiş kamplara işaret ediyordu... "İşte Filistin Demokratik Cephesi... İşte, Filistin..."

Bekaa Vadisi'nde kimi arasanız buluyorsunuz. Japon Kızı Ordusu'ndan IRA'ya, Filistinlilerin en küçük birimlerine kadar. 10 silah, 10 adam buldunuz mu Bekaa'da grup kurabiliyorsunuz...

Yol bir türlü bitmek bilmiyordu...

Ardı ardına virajlar, toprak yollar ve zaman zaman Suriye'nin "Muhaberat" diye adlandırılan, istihbaratının yapıldığı kimlik kontrolleri...

M.Ali Birand

● PKK lideri silahla bir yere varılmayacağını, ateş kesmeye hazır olduğunu ve elinde esirler bulunduğunu, kendi adamlarıyla değiştirebileceğini söyledi

● Yıllardır insanların birbirini kıyasıya öldürdüğü, insan hayatının en ucuz olduğu Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nin bir köşesindeydik. Bir virajı döner dönmeyiz kayboluvermiş ve bambaşka bir dünyaya girmiştik. Korkutucu bir sessizlik vardı

● Kendi kendime, "Neredeyim ben? Üstelik ne yapıyorum burada?" diye düşündüm. Ancak artık çok geçti. Esmer adam biraz daha yaklaştı. 40 yaşlarında, orta boylu, biraz tıknaz, son derece genç görünüşlüydü. İlk dikkatimi çeken ayağındaki Adidas tipi ayakkabılar oldu

● Karım Cemre'nin sözleri aklıma geldi: "Tavak gibi insan kesenlerin arasına giriyorsun. Ne güvencen var? Seni rehlin alsalar ne yapacak?" demişti. Yanıt verememişim. Gerçekten hiçbir güvencem yoktu. Neden korkmamıştım, bilemiyorum

— "Kürdistan İçki Partisi..."

Halkı kimliğini gösterince geçebiliyorduk. İstihbaratçıların özellikle ilgilendikleri, silah (Suriye'nin denetimindeki yerlerde, kamp dışında silah taşımak yasak), video kamera (ticareti yapılmaması diye) ve fotoğraf makineleri idi... En kritik köşe başlarında Suriyeli Muhaberatçılarla karşılaşıyorduk...

★★★

Kampta kimseler görünmüyordu... Genç adam ve etrafındaki koruyucuları bizi getiren arabaya doğru ilerlerken, biraz ilerimizde bir gerillanın hem video hem de resim çektiğini gördüm. Bu manzara biraz daha garibime gitti... Etrafta beş tane küçük ancak beton bina vardı. Tepelere doğru baktığımız zaman, kayaların içinde veya kayaların rengiyle özdeşleşmiş çadırınması yerlerdeki hareket artırdı.

Genç adam gülümseyerek elini uzattı.

— "Hoş geldiniz. Ben Abdullah Ocalan."

Türkiye'nin ve bölgenin en merak edilen, en muamma insanı ile karşı karşıya idik... Yüzlerce kanlı olayın sorumlusu... Türk güvenlik kuvvetlerinin başını istediği, ele geçirmek için hiçbir çabayı esirgemediği... Çok kimselere göre "kafili", bazılarına göre ise "büyük lider."

— "Umarım yorumlamamışsınız. Rahat geldiniz mi?"

Güldüğü zaman bembeyaz dişleri görülyordu. Tok bir sesle konuşuyordu...

— "Sıcaktı, ancak rahat geldik sayılır..."

Etrafındaki koruyucularının gözlerine inanamadıklarını hissettim. Böylesine gizli tutulan bir karargâha bir sivil, bir Türk ve iki gazeteci giriyordu...

Genç adam ayaküstü sözü uzatmak istemedi. Birkaç yüz metre ilerdeki beton, büyücek bir taş odayı işaret etti.

— "Hemen çıkmaya geçebilirsiniz..."

Saat 14.00 idi... Üç günlük söylemişimiz böyle başladı...

İşte APO İşte PKK

Röportaj: M. ALİ BİRAND

Fotografılar: Coşkun ARAL

YASA dışı örgüt PKK'nın lideri Abdullah Öcalan, uzun bir sessizlikten sonraki ilk geniş açıklamasında Milliyet'e, belirli koşullarda "Ateş kesmeye hazır olduğumu", ellerindeki bazı asker ve polis ile Türk güvenlik güçleri tarafından tutulmuş militanların "değiştirileceğini" ve Türkiye'nin "Kürt sorununa bakış de-ğişmediği takdirde, silahlı eylemlerin önümüzdeki dönemde çok daha artacağını ve çok kan döküleceğini" söyledi ve "Amacımız Türkiye'den toprak koparmak değil, aşamalı şekilde bir geçişin kabul edilmesini sağlamaktır. Her şey si-ze bağlıdır" dedi.

Lübnan'ın Bekaa Vadisi'ndeki karargahında, üç gün süren söyle-şide, küçük adı "Apo" diye tani-nan Abdullah Öcalan, çocukluk ve gençlik dönemlerinden başlayarak, PKK'yı nasıl kurduğunu, geçirdiği aşamaları, siyasi fikirlerini, uyguladığı stratejiyi, dışardaki diğer Kürt örgütlerle ve bölge ülkeleriyle ilişki-lerini, Sovyetler Birliği ve sosyalizme bakışını, PKK militanlarının masum sivil halkı, hatta çocukları hedef alan katliam ve cinayetleri na-sil gördüğünü, nihayet ileriyi yöne-lik projelerini anlattı.

KENDİMİZİ TOPARLAMAMIZ SEREKİYORDU

PKK'nın sürdürdüğü savaşın önemli bir aşamaya geldiğini belir-ten Öcalan, "Neden şimdiye kadar sustunuz da, şimdi konuşmaya ka-rar verdiniz?" diye başlayan soru-ları şöyle yanıtladı:

"Türk kamuoyuna bir rapor vererek saygılı olduğumuzu, Tür-kiye'yi yönetenlere de ne olduğumu-zu göstermek ve sağlıklı çözümlere bir olanak sağlamak için düşünce-lerimizi açıklamak istedik."

"Geçen yıl da konuşabilir-di-niz. Şimdi kendinizi güvenin bil-ri yıl önceye oranla daha mı arttı, yoksa başka bir neden mi var? Me-sela bir zayıflık belirtisi mi?"

"İlk başlarda örgüt hakkın-da çok spekülasyon vardı. Ne söy-leşek fazla dikkate alınmayacaktı. Daha iyi dinletilebilmek için daha iyi sö-nü işaretleri yaratmak gerekiyordu. Köklü soruları halkın ve kamu-oyunun bilincine çıkarmadıkça açık-lamalar yapmak pek anlamlı olmu-yor... Halka güçlü bir açıklama yapmak isteyenler, halka verecek bir şeyleri olduğuna inanmıyorlardı. Kendi içişlerini düzenleme zorunda-dırlar. Bu, bizde çok uzun sürdü. Örgütün ideolojik, siyasi iç yapısı-ny netleştirmek, açıklığa kavuştur-mak gerekiyordu. Biz bu çözümler-e biraz daha yaklaştık. Diğer bir neden de, dışta bizimle ilgili çok açıklamalar, spekülasyonlar, çarpık ve yanlış bilgiler verilmiş, tahrifat-lar yapılmıştır. Bu konularda kesin açıklamaya ihtiyaç vardır. Kendimi-zi doğru şekilde anlatmalıyız... Özetlemek gerekirse, bu kadar bek-lememizin biri kendimizi çözümler-eyebilmek, iç yapısını hazırlamak, gü-çlendirip çözüme yakın duruma ge-lebilmek, aynı zamanda dışardaki büyük kargaşayı ve yanlış cevapla-rı, soru sorma merakını geliştirerek, şifletmek. Yanlış anlamaları yok-lamak ve mesajımızın ne olduğunu ilgili çevrelere ulaştırabilmek."

● Yasadışı PKK lideri Abdullah Öcalan ellerinde asker ve sivil esirler olduğu-nu öne sürerek "Bunları bizim insanlarımızla değiştirmeye ve ateş kesmeye hazırız, yoksa daha çok kan dökülür" dedi

● Apo konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kentlere saldırı, devlet büyüklerine sul-kast girişimi, dış temsilciliklere hücum yeteneğimiz var. Ancak şimdilik buna girmek istemiyoruz"

Abdullah Öcalan, Türkiye'nin Kürt sorunuyla ilgili kendi deyimliyle "Bir toplumu inkâr" yaklaşımını değiştirmedik takdirde, silahlı eylemlerin giderek daha da artacağını ileri sürdü ve "Siz, zayıflar, daha sıkışmışlardır biraz daha üst-lerine giderek dünyadan tecrit ve imba ederiz politikasına bel bağla-dınız. Çok masraflı oldu. Hem pa-ra, hem insan yönünden... Biz cid-diye almıyoruz. Uydurma ve dış kö-kenli görüyorsunuz. Ancak içte ve dış-ta çok ağır fatura ödediniz" dedik-ten sonra, bugüne kadarki silahlı eylemlerini de şöyle nitelendi:

UYARI EYLEMLERİ

"...Şimdiye kadar uyguladı-ğınız politikanın çıkışı olmadığını ispatlamak için şiddet eylemlerine giriştik. Bunlar, o kadar da geli-şmiş eylem değildi. Bu kadarı ile si-firdan bugüne geldik. Şimdiye ka-darki eylemler bir uyan olarak ka-bul edilmeli, konum gözden geçiril-melidir. Yürütülen yol kesinlikle doğru değildir ve mutlu bir çözü-me götürmez. Uyan eylemleri son-nucunda, yönetim ve halk bazı so-ruların ön plana çıkarttı. Bunu ufak bir adım olarak görüyoruz. Tarihi bir konumu gözden geçirmek, tari-hi bir soruna, köklü tarihi bir çö-züm getirebilmek için çok yetersiz bir adımdır."

"Türk güvenlik güçlerini ye-nemeyiz... O zaman nedir ama-cınız?"

SIYASİ ÇÖZÜM

"Türkiye'yi yönetenler, bu sorunu köklü bir kavrayışla tartı-şmalıdır. Devletin politikacısı, as-keri, sivilî var. Tarihi bir olguyu gö-rebilmeli, sonra da kendilerini ce-saretili, hoşgörülü bir tartışmaya so-kabilmelidirler. Eğer kendilerine gu-venleri varsa daha ilerde sorunun politik çözümüne kendilerini hazır duruma sokabilirler. Bunun için de örgütlenme özgürlüğü sağlanmalı, siyasi mücadele yöntemlerine ya-sak ve zor dayatmaktan vazgeçil-melidir. Biz bu gelişmelerin sınırlı şe-kilde geliştiğini görürsek ateş kese-riz."

"Türkiye tehditle, siz istiyor-sunuz diye böyle adım atmaz..."

FAZLA UMUTLU OLMADIĞIMI SÖYLEMELİYİM

"...Aksi halde, çok acıktır, eylemlerimizi şiddetlendireceğiz. Şimdiye kadarki deneylere dayana-rak, ben ister kalayım ister kalma-yayım, almış olduğumuz tedbirler-le bu işi hem kapsam hem de nice-lik yönünden iletme imkânımız var. Politik oyunlara, komplolara uğramamak için örgütte tedbir al-dık. Benim kişisel durumumla ilgili değil. Ideolojik politik gelişen ön-derlik olayı, bunun aracıdır. Bir kişimiz giderse, kırk tanesi rahatlıkla çıkacak durumdadır. Görüyorsunuz, 5 kişi gidiyor, 50 kişi geliyor... Evet, daha fazla kan dökülür. Zaten baş-lamıştır, şehirlere daha fazla gire-

ceğiz. Bizden de, kan dökülecektir. Buna da hazırız. İşte bu a-şamada, bu durumu yansıtmak iste-dim. Bu, bizim bir nevi sorumlulu-ğumuzdur. Fazla umutlu olmadı-ğımı da söyleyeyim. Böyle bir tarihi aşamada böyle bir mesaj vermek için konuşuyoruz. Durum değiş-me-se, savaşın büyüme ihtimali artıyor. Bizim de kontrol edemeyeceğimiz gelişmeler olabilir. Mesela bazı eylemleri tam kontrol edemedik. Bü-tün gücümüzle kontrol dışına çı-kmamasına çalışıyoruz."

TAKAS YAPABİLİRİZ

PKK lideri, askeri bir mücadele sürdürüleceks dahi, bunun uygar biçimde yapılmasından yana oldu-ğunu ileri sürdükten sonra, ellerin-de insan bulunduğunu, bu insana-

ra fazla acı vermemek için "deği-tirmeye hazır olduklarımız" belirtti ve şöyle konuştu:

ZORDA KALIRSAK İŞKENCE YAPIYORUZ

"Biz bunları, sizin güvenlik kuv-velerinizin elindeki kendi insanla-rımızla değiştirmeye hazırız."

"Kaç kişi var?"

"20 civarında."

"Siz esir aldığınız insanlara işkence yapmıyor musunuz?"

"Şöyle bir durum var. Çok önemli bazı durumlarda zorlamada bulunuyoruz. Ben bundan hiç mem-nun değilim ama mecbur kaldığımız oluyor. Yakaladıklarımıza samimi tıraf yapın, sizi çözüp bırakacağız, diyoruz. Bazıları tıraf ediyorlar, ba-zıları inatla sürdürüyorlar. Biz de

onları üzerine gidiyoruz. Aml bi-zim bir adamımız yakaladı mı iş-kence yapıyorlar.

"İşte siz de açıkça söylediniz. Siz de işkence yapıyorsunuz."

"Adam kompo kurmaya ge-liyor. Çoğunlukta sert davranmı-yoruz. Mesela geçen yıl bir yolla-mıştınız. Orhan Kaya adında Sam-sunlu bir er samimi tırafta bulun-du, Almanya'daki ailesinin yanına gitmek istediğini söyledi, biz yolla-dık... Bizim savunmamız için yap-mayacağımız bir şey yoktur. Aslın-da çok ağır tahrihatlar verebiliriz. Elimizde roketler vardır. Lübnan ti-pi bir durum yaratmak amaçlamı-yor, şimdilik, çok güçlü olduğumuz halde dışardaki Dışişleri mensupla-rına saldırmıyoruz. Yoksa intihar önemli yetkilerine suikastlar düzen-leyebiliriz. Ancak bunları istemiyor-uz. Sınır tanımaz bir terörün içine yuvarlanmak istemiyoruz. Ancak bütün bunlar gerçekleşebilir. Her şey sizin tutumunuza bağlı."

"PKK'yı Çubuk Barajı'nda kurduk"

● "Mamak'tan çıktıkdan sonra 5-6 kişiyi Ankara Çubuk Barajı'nda bir araya getirdim. Bir ağacın altın-da bağımsız grubun ilk adımı atıldı. Ama onlardan hiçbirisi şimdi yok. Bizden ayrıldılar"

PKK ne zaman, nerede, nasıl kuruldu? Bu ko-nuda bugüne kadar çeşitli ve çarpıcı haberler verildi. Oysa gerçeği bilen, örgütün kurucusu Abdullah Öcalan'da. Apo, PKK'nın kuruluşundaki ilk adımı şöyle anlattı:

"1972 baharında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bir gösteri yaptık. 12 Mart'tan sonraki ilk eylem-di bu. 'Kahrolsun faşizm' diye sloganlar attık. Okul-da bayağı etkimiz var. Ve başka kimsede ses yok. Eski gençlik önderleri gitmiş, yerine yenileri çıkıyor. 7 Nisan'daki gösteri sonrasında hemen çağırıldık. Mamak Cezaevi'ne koydular. Cezaevinde 7 ay ka-dar yattık. Savcı, 7 yıl istiyordu. Bir tank eksikli-ğinden ötürü bu süreyi vermediler. Belki sonradan beraat etmişimdir. Bilmiyorum.

"Gerçi o 7 yıl verseydi belki 1974 affında çika-

bilirdim. Ama engelleme de olabilirdi. Çıktık 7 ay sonra. Cezaevi benim için siyasi mücadeleye atılmada bir okul oldu. Çok sayıda insanla tanıştım. Tartı-şmalarını gördüm. Bir de bu işe daha ciddi sarılma gereğini kavradım. Bir daha içeri girmek üzere kendini donatacağım. Geliştirilecek örgüt içeri gir-meyi önleyebilirdi. Bunu anlamadım.

"Ve ulusal sorunda bir olgunlaşma olduğuna göre, artık meseleye eskisi gibi değil de öncülük düze-yinde yaklaşmak gerektiği sonucuna vardım."

"Örgüt kurma kararını orada mı aldınız?"

"En azından bağımsız bir grup kurma kara-rını. İlk çıktığımda bunu hemen denemedim. Bazı gruplarla işbirliği aradım. Ama fazla umudum yoktu. Bu arada fakültenin sınavlarına girdim ve 15 günde birinci sınıf geçtim."

"Sonra?"

"1973'un baharında 5-6 kişiyi Ankara Çubuk Barajı'nda bir araya getirdim. Bir ağacın altında PKK'nın ilk adımı atıldı."

"Kimler vardı? Kaç kişiydiniz?"

"Şimdi onlardan kimse kalmadı. Fazla bir ba-ğlılığımız yoktu. Bir-iki ay ya kaldılar ya kalmadı-

lar. Ayrıldılar. Zaten sınıfsal kökenleri itibarıyla yarımda kalamazlardı. O ağacın altında, Kürdistan'ın bir sömürge olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve bu amaçla ayrı bir örgüt, ayrı bir grup karakterinde yaklaşmamızın zorunlu olduğunu söyledim. En kesin sonucun bu şekilde alınabileceğini belirttim. O sıralarda, bağımsız bir örgüt anlayışı yoktu."

— "İlk girişimimiz, ilk adımımız bu mu oldu?"

— "Evet, kesinlikle hatırlıyorum. Her ne kadar PKK Tuzluca'yı Mahallesi'nde kuruldu deniyorsa da, bu yanlış. İlk girişim, Çubuk Barajı'nda, şimdiki yerini hatırlayamadığım o ağacın altında oldu. Unutmama imkân yok. Çünkü bir rüya gibiydi."

— "Kaç kişiydiniz?"

— "6 kişi kadardık. Fakat, onların aklında bu fikir yoktu. Hiç kimse bunu hatırlamaz. 73'ün baharıydı."

— "Kesin tarih?"

— "Nisan olabilir. Ama orada sadece düşünceyi açıklama amacı vardır. İlkeyi ilk kez orada belirledim. Kesin bir açıklama. Fikir açıklaması."

— "Diğerleri ne dediler. Nasil tepki gösterdiler?"

— "Tamamdı. Ama ne candan katılma oldu ne de hayır dediler. İşte böyle bir grup oldu."

— "Peki hedefiniz neydi?"

— "Buna bir araştırma grubu diyebiliriz."

— "Ne gibi?"

— "Fikir araştırma yapacak bir grup. Özgürlük amacına yönelik bir araştırmalar yapmak ilk amaç. Önümüzde öyle ciddi eylem hedefleri yoktu. Sorun bir ülke meselesi, bir özgürlük meselesidir. Bu iş ancak böyle bağımsız bir grupla çözülebilir. Tabii, çekindiğimiz için böyle bir yol seçtik. Olayın heyecanını iliklerimiz kadar duyuyorduk. Evde olsa, tek tek konuşacaktınız. Başka hiç kimse olmayacak. Bütün kapılar kapanacak. Kulaktan kulağa konuşulacak."

— "Onun için mi Çubuk Barajı gibi ıssız bir yer seçtiniz?"

— "Herhalde. Ankara'nın içinde insanlara yakın bir yer çok tehlikeli. Daha sonraları kimileri örgüdenmelerini dergilerde açıkça yazmışlar. Oysa ben gerçekten çok çekiniyordum. Bu konuda çok ürkektim. Hayret ediyordum. Yani olağanüstü ürkek yaklaşıyordum. Hâla da belli ölçülerde bu ürkeklik bende vardır. Millete belki acayip gelebilir ama... Korkunç."

Abdullah Öcalan, kendisini anlatıyor

"Babamı taşladım, köyümü terk ettim"

ABDULLAH Öcalan'a, 'Kimsin' diye sorduk. Yaşam öyküsünü anlatmaya doğum tarihine başladık.

— "Doğum tarihimi bilmiyorum ki. 1947 mi, 1948 mi, 1949 mu? Üçünden biri. Sanırım liseye kaydolmak için yaş tashihi gerekiyordu. 47'den 49'a aldık. Urfa Halfeti'nin Ömerli köyünde doğdum. 4'ü kız 7 kardeşlik. Kardeşlerimden Osman, şimdi burada hareketin içinde..."

— "Ailemin en önemli özelliği, otoritesi son derece kırılmış, anlamsız çelişkiler içinde olması. Kendimi bildim bileli, aile içinde kavgaçlık, şiddetli huzursuzluk vardı. Annemin baskısı sonucunda, aile içinde baba otoritesi gelişmeye imkân bulamadı. Annem yüklenince babam geriliyordu. Aralarındaki kavgalarda beni yanlarına almaya çalışırlardı. Talarlar da vardı ama, zor bela geçirdik. Hatta ben ortaokul sıralarında Adana'da birkaç yıl ırgatlık yaptım, pamuk topladım."

TAŞ YAĞMURU

— "Ailede dayak da boldu. Özellikle annemden çok dayak yedik. Kimi zaman iki eliyle gırtlığımızı sıkarak, üç defa kaldırır indirirdi. 'Tövbe de', '40 defa tövbe diyeceksin' diyordu. 'Şunu yapmayacaksın, bunu yapmayacaksın' diye söz verince bırakıyordu. Tabii ben de kurtulur kurtulmaz fişek gibi dışarı fırlar ve evi taş yağmuruna tutardım."

— "Bir defasında babamı da taşladım. Taşlaya taşılaya eve kadar kovaladım. Sonra da küstük ve ben köyü terk etmeye o zaman karar verdim."

— "Ailenin tüm baskısı üzerimizdeydi. Yine özellikle ana tarafından kaynaklanan bir kavgaçlık - intikamcılık baskısı vardı. Anneme göre, birisi sana tokat vurduysa sen de mutlaka intikam alacaksın. Almazsan

ekmek yok. Bu hep oluyordu. Ve bizi silikliğe itiyordu. Kavgaçlık bizim için çok zordu. Yapmazsan da annem iflah etmezdi. Annem, 'Böyle evlat olmaz' dedikçe, ben de kendi kendime, 'Yav, ben nasıl kavga edeceğim?' diye düşünüyordum. Bir kavgaya çekingen çekingen girer, kafam gözüm yarılınca da çıkardım."

— "Peki hiç silah kullanmadınız mı?"

— "Hiç. Ne taşım, ne de kullandım. Kendimi buluşturmadım. Silahı bir teknik olarak görüyordum. Silah temel çözümleniciydi değilirdi."

"HAYIRSIZ EVLAT"

— "Çocukken daha çok yüce inanışlara yöneldim. 'İslamiyet nasıl doğdu?', 'Hz. Ali nasıl cenk etti?' Bunları öğrendim. Kuran'ın ayetlerini epey ezberledim o zaman. 33 sureye kadar ezberlediğimi hatırlıyorum. Ama şimdi hepsini unuttum."

— "Köyden ne zaman ayrıldınız?"

— "İlk çıkışında çok küçüktüm. Babamla taşlı kavgam bardağı taşıran son damla olmuştu. Tek başıma şehre gitmeye karar verdim. Aslında babası dövdü diye kimse köyden çıkmaz. Benimki büyük karardı. Babamın para çantasından 10 lira aldım. Birkaç köyü yürüyerek aşkıktan sonra Nizip'e ulaştım. Orada çalıştım. Ellerim şişti. Sonunda çaresiz, köye döndüm."

— "Aslında köyden kaçışım, ana-babamın baskısından kurtulma çabasıydı. Aile içinde isyancılık vardı. Köyedeki ikinci dönemimde 'bırs' vardır. 'Hayırsız evlat' olmadığımı göstermek için, köylünün hayal bile edemeyeceği okulda okumak, birinci olmak... Bu çelişkinin derin etkisiyle dir ki, kendimi Ankara'da buldum."

SÜRECEK

HÜRRİYET 17.06.1988

ABD yönetimlerinin, desteğini çekmediği konu CIA'dan Kürt raporu

- Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü'nün Kürtlerle ilgili Türkiye tahmini şöyle: "Daha geniş özgürlük verilebilir, ancak kendi kaderlerini tayin edebilme şansları zayıf"
- CIA'ya göre Türk hükümetiyle iyi geçinme arzusu, Sovyetler Birliği'nin Kürt hareketine "doğrudan" karışmasını engelliyor.

WASHINGTON, (Hürriyet) - Amerikan Yönetimi'nin Irak'taki "Kürdistan Yurtsever Birliği" Örgütü'nün Lideri Celal Talabani'yi Washington'da kabul ederek kendisiyle doğrudan diyaloga geçmesiyle, dikkatler ABD'nin Kürt politikasına çevriliyor. Bu arada, CIA'nın (Merkezi Haberalma Örgütü); Türkiye'nin "Kürt azınlığa" gelecekte, kültürel alanda "daha geniş özgürlük" tanıyabileceği tahmininde bulunduğu ortaya çıktı.

ABD'nin 1960 ve 1970'li yıllarda bölgedeki bazı ayrılıkçı Kürt gruplarına destek verdiği, gerek Amerikalı yetkililerin yaptıkları açıklamalar, gerek çeşitli belgelerle ortaya çıkmış bulunuyor. Örneğin İrangalet Skandalı'nın kilit aktörlerinden emekli General Richard Secord, ABD Savunma Bakanlığı'nda görev yaptığı yıllarda, Kürt gruplarının desteklenme-

sine ilişkin bazı programlara katıldığını, Kongre'de verdiği ifade sırasında açıklamıştı. Secord, geçen yıl verdiği bu ifadede, "geçmişte, İran-İrak sınırındaki Kürt aşiretlerini desteklediklerini" kaydetmişti.

ABD Yönetimi, 1975 Nisan'ına kadar Irak'taki ayrılıkçı Kürt gruplarını desteklediğini, Türk Hükümeti'ne de "itiraf etmiş", ABD Başkanı Jimmy Carter 1978 yılında dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'e "ayrılıkçı Kürt unsurları desteklemekten vazgeçtikleri" yolunda güvence vermişti.

CIA'nın uzun dönemli siyasi analizler yapmakla görevli "Ulusal Dış Değerlendirme Merkezi" tarafından 1979 yılında hazırlanan "Perspektif İçinde Kürt Sorunu" başlıklı, "gizli", kayıtlı bir rapor, aradan geçen süreye karşın, Amerikan istihbaratının Kürt

sorununa bakış açısını göstermesi bakımından, önemli veriler taşıyor.

Raporun giriş bölümünde, Kürtlerin Ortadoğu'da sayıca Araplar, Türkler ve İranlılardan sonra "en kalabalık halk" olmalarına karşın, bağımsızlıklarını kazanamadıkları, aşiret düzeni ve ulusal engeller ile din ve lehçe farklılıklarının, gerçek bir Kürt birliğinin gelişmesini önlediği ifade ediliyor. CIA, Kürtlerin, gelecekte "kendi kaderlerini tayin edebilmeleri" şansını da "zayıf" görüyor.

CIA raporunun bazı bölümlerinde; Ankara'nın Kürtlere dönük politikasına, eleştirel bir şekilde yaklaşıyor.

CIA'ya göre, "Ankara'nın Kürtlerin sadakatını kazanmaya dönük girişimleri, Kürt bölgesini kalkındırmaya dönük çabaları" pekiştirilmedi.

CIA ayrıca, hükümetin bütün çabalarına rağmen, Kürtlerin kendilerini "ayrı bir kimlik" olarak görmeye devam ettiklerini öne sürüyor.

CIA raporunun bir başka bölümünde, Sovyetler Birliği'nin Kürt politikasına ve bu çerçevede Türkiye'deki Kürtlere dönük tutumu, ayrıntılı şekilde değerlendiriliyor. CIA'ya göre, Türk Hükümeti'yle iyi geçinme arzusu, Sovyetler Birliği'nin Kürt hareketine "doğrudan" karışmasını engelliyor. Raporun bu bölümünde, şöyle deniliyor:

"Sovyetler Birliği'nin Kürt azınlıkları yönlendirmeye olasılığı; Türk, İran ve Irak hükümetleri için ciddi bir kaygı konusudur. Sovyetler Birliği, kuşkusuz, bölgedeki amaçlarını gerçekleştirebilmek ve anti-Sovyet tutum alan ülkelerle baskı yapabilmek için, komşu ülkelerdeki Kürtleri kul-

lamak ister. Ancak, bu ülkeleri kendisinden çok uzaklaştırmak ve ikili ilişkileri tehlikeye atmak kaygısı, Sovyetler'in Kürt azınlıkları doğrudan desteklemek arzusunun frenlemektir. Bu çerçevede, Kürt azınlıklara yardım, üçüncü ülkeler aracılığıyla dolaylı bir şekilde kanalizasyon; Sovyetler açısından çekici ve gerçek bir seçenektir."

18.06.1988

Dışişleri Sözcüsü
Charles Redman
Talabani
gibi konuştu

ABD yara kaşıyor

Süper devletin Kürt-
ler'le ilgili görüşü büt-
tün ülkelerdeki Kürt-
ler'i kapsıyormuş

Yılmaz POLAT

WASHINGTON, (Tercü-
man)- ABD Dışişleri Ba-
kanlığı Sözcüsü Charles Redman,
ABD'nin Kürtler'le ilgili görüşü-
nü açıklarken, Ortadoğu'daki
Kürtler'in bölgedeki devletlerin
sınırları içinde beklentilerini ba-
rışçı yollardan elde etmeleri gö-
rüşünde olduğunu söyledi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü
Redman, bu politikanın yalnız
Irak'taki Kürtler'i mi yoksa
Türkiye'dekileri de kapsayıp kap-
samadığı yolundaki bir soruya
karşılık da, "Bizim bu yaklaşımı-
mız yalnız bir ülke için değil, büt-
tün Kürtler'i kapsıyor" şeklinde
konuştu.

Sözcü Redman, ülkelerin içiş-
lerine karışmak istemediklerini
kaydetti. Redman, Irak'taki Kürt
lideri Celal Talabani'nin ABD'deki
temaslarıyla ilgili olarak so-
ruları cevaplandırırken, bunun
ABD'nin Irak'ta Kürtler arasında
da bir arabuluculuk anlamına
gelmediğini söyledi. Talabani'nin
Dışişleri Bakanlığı Yakınoğu
Dairesi'yle insan hakları ve mül-
teciler konusunu görüşüğünü
kaydeden Redman, görüşme iste-
ğinin Talabani'den geldiğini bil-
dirdi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü,
Talabani'ye bağlı Kürtler'in, Av-
rupa'nın bazı şehirlerindeki terör
hareketlerine karıştığı yolundaki
bir soru üzerine de, o olaylar
hakkında big bilgisi bulunmadı-
ğını öne sürdü. Redman, Irak Dış-
işleri Bakanı'nun Washington ge-
zisini iptaliyle ilgili olarak da,
"Kendisi iptal etti" demekle
yetindi.

BAĞDAT, (a.a) - Iraklı
ayrılıkçı Kürt lideri Celal
Talabani'nin, Amerika Bir-
leşik Devletleri'ne, İran pa-
saportu ile girdiği bildirildi. Bu
arada, ABD Yönetimi, "Orta-
doğu'daki tüm Kürtler'in istek-
lerini, bölgede mevcut
devletlerinin sınırları içinde,
barışçı yollardan elde etme-
leri görüşünde olduğunu ve
ABD'nin, ilgili ülkelerin
içişlerine karışmak isteme-
diğini" açıkladı.

Iraklı uzmanlar, ABD Dış-
işleri Bakanlığı yetkilileri ve
bazı Kongre üleriyle görüş-
mesi, Irak'ın ABD'ye sert tep-
ki göstermesine yol açan Tala-
bani'nin, ülkeye İran pasapor-
tuyla girdiğinin anlaşıldığını
belirttiler. Ancak vizenin hangi
ülkedeki ABD Temsilciliği'n-
den alındığı henüz kesinlik ka-

Talabani ABD'ye İran pasaportu ile girmiş

zarınadı. Uzmanlar, Talabani
gibi birisi için mutlaka Was-
hington'a bilgi verildiğini ve
gerekli onayın alındığını ileri
surdular.

Talabani'ye bağlı isyancı
Kürt milislerinin Kuzey Irak'ta-
ki üsleri, geçtiğimiz aylarda
Irak güvenlik güçlerinin dü-
zenlediği bir dizi operasyon so-
nucu ağır darbeler yemiş ve
milislerin bölgeyi terketmek

zorunda kaldıkları, o sırada
Londra'da bulunan lider Tala-
bani'nin ise, Sovyetler Bir-
liği'nce redd edilen siyasi sığın-
ma talebini, inelemek üzere,
bu kez ABD'ye gittiği bildiril-
mişti. Talabani'nin talebinin
ABD makamlarınca, örgü-
tünün Kuzey Irak'taki eylem-
lerine son vermesi ve Irak Yö-
netimi ile görüşmelere başla-
ması koşuluyla karşılandığı da
belirtilmişti.

Ecevit: "Kürt ve Türk ayrımı yapılmamalı"

● Stanford Üniversitesi'nde ver-
diği konferansla ABD temas-
larını tamamlayan Bülent
Ecevit, Kürtlerin şikayetlerin-
de haklı olduğunu söyledi...

SAN FRANCISCO, (Hür-
riyet)- Eski başbakanlar-
dan Bülent Ecevit, ABD'nin
onde gelen üniversitelerinden
Stanford'da verdiği bir konfe-
ransta, Kürtler'in durumuyla
ilgili bir soruyu yanıtlarken,
politikada Türk ve Kürt ayrı-
mının yapılmasına karşı oldu-
ğunu belirtti ve Kürtler'i kas-
dederek, "Ancak onların şik-
kâyet etmekte haklı neden-
leri var" dedi.

Ecevit, sorunun büyük ol-
çüde feodaliteden kaynaklandı-
ğını, Türkiye'nin o bölgesinde
bulunan herkesin Türk-Arap
farketmeksizin sömürüne hedef
olduğunu kaydetti.

Bir süredir ABD'de bulu-
nan Bülent Ecevit, gezisini
Stanford Üniversitesi'ne yapı-
tığı temaslara tamamladı.

Milliyet'e dağıtım engeli

● İstanbul DGM Savcılığı,
PKK lideri Öcalan ile
ilgili röportaj nedeniyle,
Milliyet Gazetesi'nin
dağıtımını durdurdu.

MEHMET Ali Birand'ın,
PKK Lideri Abdullah
Öcalan'la yaptığı röportajın ya-
nı nedeniyle Milliyet Gazetesi'nin
dağıtımını, İstanbul DGM
Savcılığı'nın kararıyla engellen-
di. Yapılan tebligattan sonra
Milliyet'in şehir içi baskıları,
PKK liderinin röportajı olma-
dan basıldı ve dağıtıldı.

Dün akşam saat 21.30-22.00
arasında, önce Milliyet Gazete-

si'nin Ankara Siteler semtindeki
matbaasına gelen sivil ve resmi
emniyet görevlileri, basılan gaz-
zetelerin araçlara yüklenmesine
ve matbaadan çıkarılmasına
izin vermediler.

Gazete yetkililerinin, "Neye
dayanarak engelleme yapıyor-
sunuz? Elinizde savcılık, DGM
kararı var mı?", biçimindeki
sorularına karşılık, engellemeyi
yapan güvenlik yetkilileri "Şifa-
hen emir aldık", dediler. Bu
sırada İstanbul'da kendisiyle
görüştüğümüz Milliyet Gazete-
si Genel Yayın Yönetmeni
Doğan Heper ise kendilerine
şimdiye kadar hiçbir yetkili
tarafından ne bir uyarı, ne de bir
tebligat geldiğini; Ankara dışın-
da baskı ve dağıtım normal
olarak sürdüğünü söyledi. Aynı
saatlerde konuyla ilgili olarak
bilgisine başvurduğumuz An-
kara DGM Savcısı Nusret De-
miral ise "Engelleme kararını
İstanbul DGM Savcılığı verdi.
Bize de biraz önce geldi ve kararı
uygulatıyoruz", dedi. Demiral,
bir soru üzerine kararın, Türki-
ye genelinde geçerli olduğunu
söyledi.

Milliyet Ankara Matbaası
yetkilileriyle, güvenlik yetkilile-
ri arasında tartışmalar sürer-
ken, saat 23.15'te getirilen İ-
stanbul DGM Savcılığı'nın kararı
tebliğ edildi. Ankara DGM
Savcısı yardımcısı Ülkü Coşkun
imzasını taşıyan karar şöyle:
"Milliyet Gazetesi'nin 14-15

Haziran 1988 günlü nüshalarında
yayımlanan Mehmet Ali
Birand'ın "İŞTE APO, İŞTE
PKK, YOL KAVŞAĞI", başlıklı
röportajları hakkında İstanbul
Devlet Güvenlik Mahkemesi
Cumhuriyet Savcılığı'na kara-
rıyla bu yazıları takip eden 17
Haziran 1988 günlü baskısının
nüshalarına el konulması istenil-
miş olduğundan, Ankara Milliyet
Matbaası'nda 17.6.1988 günü
için basılmış bulunan, anılan
gazete nüshalarının satım ve
dağıtımının önlenmesi, elde edi-
lecek gazetelerin, yapılacak iş-
lem sonradan bildirileceğinden
şimdilik emniyetçe muhafaza
altına alınması rica olunur...

Öte yandan, Ankara Matbaası'na
gelen Genel Yayın Koordinatörü ve
Başyazar Altan Öymen, DGM kararı
gelmeden polislin engelleme yapmasını
şiddetle kınadıklarını belirte-
rek, "Emniyet kuvvetlerinin mat-
baaya geliş ve müdahaleleri, saat
20.35'te, gazetenin baskısının
yeni başladığı sırada olmuştur.
Kararın tebliği ise saat 23.15'te
yapılmıştır. Aradan yapılan üç
saatlik iş kanusuzdur", dedi.

Resmi tebligatın yapılmasın-
dan sonra Milliyet, şehir içleri
için söz konusu röportaj çıkarı-
larak basımına geçildi.

Söz konusu gazetede röpor-
tajın yayınlanacağı, birkaç gün
önceden anons edilmiş dünden
itibaren de yayına başlanmıştı.

...Ve Sabancı Shultz'u terletti

Yılmaz POLAT

WASHINGTON, (Tercüman)- ABD Dışişleri Baka-
nı George Shultz, İşadamı Sakıp Sabancı'nın Kürt
lideri Talabani'nin ABD'deki temaslarıyla ilgili sorusunu
cevaplamaktan kaçındı.

Amerikan Haberler Dairesi'nin düzenlediği milletlerca-
rası konferansa katılan Sabancı, toplantıda "PKK ile bir-

leşen Kürt lideri Talabani'nin ABD'yi ziyaretinin yarattı-
ğı rahatsızlığı" dile getirdi ve Shultz'a görüşünü sordu.
ABD Dışişleri Bakanı da terörizme karşı olduklarını söyle-
mekle yetindi. Daha sonra Dışişleri Bakanı'nin cevabını
değerlendiren Sabancı, gazetecilere, "Shultz politikacı
gibi konuşup topu taca attı" dedi. Çeşitli ülkelere men-
şup işadamlarının bir araya geldiği konferansın ikincisine
Türkiye'den Sakıp Sabancı, Rahmi Koç, Şarik Tara ve Jak
Kamhi katılıyor. Sabancı bu arada Türk-Amerikan ilişkile-
rini özetleyen 4 sayfalık bir mektubu da ABD'li yetkililere
dağıttı. Ermeni karar tasarısı, Türkiye ile Yunanistan
arasında kurulan 7/10 oranının yarattığı rahatsızlığını vur-
gulandığı mektupta, Türkiye'nin ABD'yle olan ticaret hac-
minin yetersiz olduğuna da yer veriliyor.

Sabancı gazetecilere ayrıca, ABD Hazine Bakanı James
Baker'a "Bize balık vermeyin, tutmayı öğretin" dediğini
de iletti.

Evren'in ziyaretine bir hafta kala, Talabani'ye, Dışişleri Bakanlığı'nda konferans verdirdiler

TERCÜMAN 19.06.1988

Bu, kaçınıcı küstahlık?...

Sedat ERGİN bildiriyor

WASHINGTON, (Hürriyet)- Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Amerika Birleşik Devletleri'ni ziyaretinin arifesinde, PKK ile işbirliği içinde olan Irak'taki Kürdistan Yurtseverler Birliği Lideri Celal Talabani'yi davet ederek, Türk-Amerikan ilişkilerinde ciddi bir rahatsızlığa yol açan Amerikan Yönetimi; Talabani'ye Dışişleri Bakanlığı salonlarında konferans verme-olanağı da tanıdı. Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz yıl da, Ermeni soykırımının tanınmasıyla ilgili bir tasarımların Kongre'de gündeme gelmesi nedeniyle, Cumhurbaşkanı Evren, ABD ziyaretini erteledi. Talabani, Dışişleri Bakanlığı'nda verdiği konferansla, "Gönüllerinde bağımsızlık yattığını", ancak "Gerçekçi oldukları için çözümlü özerklikte gördüklerini" söyledi.

Gönüllerinde her şeye rağmen bağımsızlığın yattığını söylemekten kaçınmayan Talabani'nin açıklamasından da anlaşılacağı gibi, Kürtler şimdilik daha yumuşak bir şekilde özerklik talebiyle ortaya çıkıyorlar. Irak'ta yıllardan beri, kuzeyde bağımsız bir devlet kurmak için yönetime karşı mücadele eden Kürtlerin, gene Irak'a bağlı fakat "özerk" yönetime sahip bir bölge oluşturmak istemeleri şeklindeki strateji değişikliği dikkat çekti. Alınan bilgilere göre, Talabani'nin geçen salı günü verdiği konferans önceden Dışişleri Bakanlığı'ndaki panolarla konulan duyurularla bakanlık mensuplarına duyuruldu. Yaklaşık iki haftadır ABD'de bulunan ve bu süre içinde New York'ta Washington arasında mekik dokuyan Talabani'nin, ABD Dışişleri Bakanlığı'nda belli aralıklarla düzenlenen ve "Açık Forum" (Open Forum) denilen toplantılar dizisinde konuştuğu öğrenildi. Bu toplantıların özelliği, yönetimin çeşitli bakanlık ve kuruluşlarından temsilcilerin katılımı ve katılan kişilerin yapacakları değerlendirmelerde, kendilerini yönetimin resmi politikasıyla bağlı tutmak zorunluluğunda olmaları. Toplantıya ABD Dışişleri Bakanlığı'nın yanı sıra Savunma Bakanlığı ve CIA'dan temsilcilerin de katıldığı bildirildi.

Edinilen bilgiye göre, Talabani, "Açık Forum"da yaptığı konuşmada daha önceki açıklamalarını tekrarlayarak, Irak'ın Kürt yerleşim merkezlerinde kimyasal silah kullandığını, bunun bir "soykırım" a dönüştüğünü belirtti. Ancak, daha önemlisi, Talabani'nin "Yurtsever Kürdistan Birliği" olarak uzun dönemli stratejilerini de açıklaması

oldu. Talabani, arzularının bağımsızlık kazanmak olduğunu gizlemedi ve "Ancak bizler gerçekçiyiz. Gerçekçi kişiler olarak hedefimiz, Kuzey Irak'ta özerk bir statü kazanmaktır" dedi.

Talabani'nin "Açık Forum"da bir soru üzerine PKK'yi "terorist olmayan" bir örgüt olarak tanıması da dikkat çekti. Kürt lider, bundan kısa bir süre önce işbirliği anlaşması imzaladıkları PKK için "Onlar, terorist değil" şeklinde konuştu. Talabani'nin ABD Dışişleri Bakanlığı'nda teröre karşı bir çizgi alması, geçen hafta Ulusal Basın Kulübü'nde yaptığı açıklamalarla önemli bir çekişme oluşturuyor. Talabani, bu açıklamalarında PKK açısından mücadele yöntemi olarak terörü dışlamıştı.

Alınan bilgiler, Talabani'nin Washington temasları sırasında gündemini Kuzey Irak'taki Kürtlerle sınırlı tutmadığı ve bazı görüşmelerinde Türkiye'deki Kürtlerin durumundan da söz ettiğini ortaya koyuyor. Nitekim, Talabani'nin Kongre'de yaptığı bir görüşmeye katılan bir Kongre yetkilisi, "Hürriyet" e "Talabani, Kürtlerin Türkiye'deki durumu hakkında da bilgi verdi" şeklinde konuştu. Talabani, geçen hafta düzenlediği basın toplantısında da, "Uzun dönemli stratejilerinin Türkiye topraklarını da kapsayıcı kapsamadığı yolundaki" bir soruya, "Bizden sonraki Kürt nesilleri ne arzular? Bunu şimdiden bilemeyiz" yanıtını vermişti.

Reagan Yönetimi'nin Talabani'ye vize vererek ABD'ye gelmesine izin vermesi ve ayrıca Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin kendisini kabul etmeleri Washington'un Kürt politikasında önemli bir değişikliği gösteriyor. Washington, böylelikle uzun bir aradan sonra ilk kez bölgedeki bir Kürt grubunu tanımış ve bu gruba açık bir diyaloga girmiş bulunuyor. Washington'un PKK ile işbirliği içinde olan bu grupla teması, Ankara'nın yanı sıra Irak'ın da protestosuna yol açtı. Irak Dışişleri Bakanı Tarık Aziz, önceki gün ABD Dışişleri Bakanı George Shultz ile yapacağı görüşmeyi, bu nedenle iptal etti.

Hatırlanacağı gibi, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Charles Radman, geçen çarşamba günü yaptığı bir açıklamada, ABD'nin bölgede bir Kürt devletinin kurulmasına karşı olduğunu duyurmuş, bununla birlikte Kürtlerin emellerini "Bölgeli devletlerin emelleri" olarak tanımlamıştı.

Milliyet'in toplatılmasına tepki

Özal, "etki" suç amasını reddetti

"Adalete talimat verilmez"

ANKARA, (A.A.)- Başbakan Turgut Özal, Milliyet gazetesinin yasa dışı PKK'nın lideri Abdullah Öcalan ile ilgili yayınının İstanbul DGM'ce durdurulmasına ilişkin bir soruya, "Adalet talimat verildiği nerede görülmüştü?" dedi.

Özal, dün cuma namazını, Orman Genel Müdürlüğü tesislerindeki mescitte kıldı. Başbakan Özal, mescitten çıkarken gazetecilerin, "Milliyet gazetesindeki yayının sizin talimatınız üzerine durdurulduğu söyleniyor" biçimindeki sorusuna, "Talimat olur mu? Adalet talimat verildiği nerede görülmüştü? Mahkemeler kontrolde mi?" karşılığını verdi.

Başbakan daha sonra kardeşi Korkut Özal ile birlikte en küçük kardeşleri Devlet Bakanı Yusuf Bozkurt Özal'ın site içerisindeki evine giderek bir süre dinlendi.

BOMBA İHBARI

Milliyet gazetesinin toplatılması geniş yankı uyandırdı. Bu arada, gazetesinin İzmir bürosuna bomba konulduğu yolunda bir ihbar da yapıldı. Gazetesinin İzmir bürosu görevlilerinin ifadesine

göre, gazeteyi telefonla arayan bir şahıs, "bomba konulduğunu" bildirdi. "Bozuk givelli" olduğu belirtilen şahsın ihbarı üzerine İzmir Emniyet Müdürlüğü durumdan haberdar edildi. Bomba imha ekipleri ve asayiş elemanları gazete binasına gelerek tedbir aldılar.

Ote yandan Milliyet gazetesinin dünkü sayısı, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararına üzerine Konya'da da toplatıldı.

MİLLİYETİN AÇIKLAMASI

Bu arada Milliyet gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper de olayın "tümüyle basın özgürlüğüne bir darbe ve kaatı bir hareket" olduğunu söyledi.

Heper, polislin hiçbir belgeye dayanmaksızın saat 18.00'den itibaren Ankara bürosundan başlamak üzere gazetesinin dağıtımını engellediğini belirtti.

Heper, aynı "yasadışı" uygulamanın İstanbul, İzmir ve Adana'da da gerçekleştiğini ifade ederek, "Savcılık kararının alınması saat 23.00'tür. Saat 18.00'ten 23.00'e kadar yapılan tüm işlemler yasadışı ve keyfidir. Kanun yoldan hakkımızı sonuna kadar arayacağız" dedi.

Bu arada İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, Milliyet gazetesi hakkında yaptığı yayından dolayı soruşturma açtı. DGM'den alınan bilgiye göre, yayında suç unsuru bulunduğu, bundan dolayı yayının durdurulduğu ve toplama kararı alındığı belirtilerek; "Mehmet Ali Birand ve Sorumlu Müdür Eren Güvener'in de ifadelerine başvurulabileceği kaydedildi.

İPI: "UYGULAMAYI PROTESTO EDİYORUZ"

Uluslararası Basın Enstitüsü (İPI) direktörü Peter Gallner de Başbakan Turgut Özal'a gönderdiği telex mesajında, PKK ile ilgili röportajın yayınlanmasından dolayı Milliyet gazetesinin dağıtımının durdurulmasını ve toplatılmasını şiddetle protesto ettiklerini bildirdi. Şimdiye kadar birçok masum insanın kanun dışı PKK'nın hiçbir eylemini desteklemediklerini de bildiren İPI direktörü, "Hür basının bu tür özel olayları yayınlamaya hakkı vardır. Cesaretlerinden dolayı onları kutlamak gerekir" dedi.

Peter Gallner, 1983 yılında askeri rejim tarafından uygulamaya konulan basın kanunlarının iptal edilmesi gerektiği görüşünü de savunarak, "Aksi takdirde dünyadaki bütün dostlarımız sizce demokratikleşme yolunda ilerleme kaydedtiğinizden şüphelenmeye düşecektir" dedi.

TERCÜMAN 22.06.1988

PKK Suruç davası

14 sanık için idam istendi

43 sanıklı davada savcı, 6 sanık için 20'er yıl, 9 sanık için de 4'er yıl ağır hapis cezası istedi

DIYARBAKIR, (A.A.)- Yasa dışı PKK örgütüne il-

gili 43 sanıklı Suruç grubu davasında, askeri savcı 14 sanık için idam cezası istedi.

Diyarbakır 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde davanın dünkü duruşmasında esas hakkındaki mütalaasını okuyan askeri savcı, sanıkların Suruç bölgesinde örgüt adına adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs, silahlı gasp, adam kaçırma ve yaralama gibi eylemlere katıldıklarını belirtti. Savcı, sanıklardan Mustafa Çelik, İbrahim Halil Çobanoğlu, Mustafa Günay, Ferhat Aktuğ, Ahmet Şeref, Halil Hidir, Enver Polat, Ali Ançın, Ramazan Kaplan, Aziz Çelikkaslan, Kadir Ceylan, Halil Çelikkaslan, Halil Çagezer, Bekir Yavuz için idam cezası istedi.

Mütalaada, sanıklardan Mehmetören, Halil Sağlar, Sedat Binici, İzzet Binici, Mustafa Yüksel ve Rifat Bozkurt'un hakkında da 20'er, 9 sanık için 4'er yıl ağır hapis cezası istendi. 14 sanık için de beraat kararı verilmesi talep edildi.

KÜRTÇE SAVUNMA TALEBİ

Esas hakkındaki mütalaaya karşı ek savunmasını yapması istenen tutuklu sanıklardan Halil Çelikkaslan, savunmasını Kürtçe yapmak istediğini söyledi. Duruşma hakimisi, sanığın daha önceki savunmalarını Kürtçe yaptığını, Türkçe bildiği halde Kürtçe savunma yapmakta ısrar etmesinin kabul edilmeyeceğini açıkladı.

Basın özgürlüğüne darbe

MİLLİYET'E BASKIN

Haksızlığa TEPKİLER

Arslan İnönü (SHP Genel Başkanı): "Milliyet'in bu işleme maruz kalmasını kinıyorum. Olay işgüzarlıktır."

Süleyman Demirel (DYP Genel Başkanı): "Basın üzerinde herhangi bir baskı ve tahdit olmasına prensip itibarıyla karşıyım."

Nazih Demirkent (Gazeteciler Cemiyeti Başkanı): "Siyasi otorite dağıtımdan önce gazete toplantısına olayını aışıklık haline getirmeye başladılar."

HABERİ 7. SAYFADA
**BBC: "Pols,
Milliyet'i kuşattı"**

BÜTÜN GECE Gazetemizin sahibi Aydın Doğan ile Genel Yayın Yönetmeni Miraz Doğan Hepar, gazetemizin yayınının durdurulması ve polis marifetleriyle dağıtımının engellenmesi üzerine olayı bütün gece adım adım izlediler.

DGM BAŞKANI KARARA KARŞI

İşte Hâkim Osman Şen'in gerekçesi

● Açıkça anlaşılabilen haller dışında bir yayının suç unsurlarını içerdiğinin kabulü için o yayını oluşturan yazı veya yazıların tümü itibarıyla tahlile tabi tutulması gerektiğinden, belli bir bölümü yayınlanan yayının suç unsurlarını içerdiğinin kabulü ile yayını içeren gazetenin toplatılmasına karar verilmesi Anayasamızın sansürü yasaklayan hükümleri ile basın hürriyetini düzenleyen kurallarına aykırı düşeceği kanaatiyle itirazın kabulüne ilişkin çoğunluk kararına muhalif kalmıştır

MİLLİYET HABER MERKEZİ
STANBUL Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı Birol Kızıltan'ın henüz yayını durdurma kararı dahi almadan Ankara DGM Savcısı Nurettin Demirel'a ihtar yazarak, fiili bir durum yaratarak polis marifetleriyle Milliyet'in dağıtımını engellemesi, mahkeme yargılarına itikye bölüdü. Savcının aldığı dağıtım durdurma kararını, Devlet Güvenlik Mahkemesi Hâkimi Fikret Uluç, önceki gün reddettiği halde, savcı, kararını polis marifetleriyle uygulatarak, Milliyet'in dağıtımını engelledikten sonra, dün Hâkim Fikret Uluç'un ret kararına İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde ısrar etti. Mahkeme, savcının kararını onayladıysa da, Mahkeme Başkanı Osman Şen, basın özgürlüğü açısından örnek olacak bir muhalefet perhizle, karar aleyhinde oy verdi.

DGM Başkanı Osman Şen, savcının dağıtım durdurma kararını onaylayan mahkeme kararına, şu muhalefet perhizini yazdı:

"Açıkça anlaşılabilen haller dışında bir yayının suç unsurlarını içerdiğinin kabulü için, o yayını oluşturan yazı veya yazıların tümü itibarıyla tahlile tabi tutulması gerektiğinden, belli bir bölümü yayınlanan yayının suç unsurlarını içerdiğinin kabulü ile yayını içeren gazetenin toplatılmasına karar verilmesi, Anayasamızın sansürü yasaklayan hükümleri ile basın hürriyetini düzenleyen kurallara aykırı düşeceği kanaatiyle (savcının) itirazının kabulüne ilişkin çoğunluk kararına muhalif kalmıştır."

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkiminin ret kararına rağmen, savcılık "geçmişinde sakınca olmadığı" gerekçesi ile önceki gece yayına doğru kendiliğinden baskıyı ve dağıtım durdurma kararı aldı; daha sonra bu kararın yazılı olarak gazete sorumlularına ve matbaaların bulunduğu illerdeki polis ve adalet yetkililerine aktarılacağı, sözü olarak tüm baskıların durdurulması polis marifetleriyle durdurdu. Savcının emriyle hareket eden polis de kamyonlardan gazete paketlerini zorla indirdi.

Kamuoyunun gerekçeleri öğrenme ve haber alma hakkının açık ihlali olan bu olayda yayının sürmesine tahammül edilmesi halinde kısa süre sonra PKK örgütü ile lideri Apo'nun tüm ayrıntılı ile özensizliği, güçsüzlüğü ve yapaylığı ortaya çıkacak, dış ve iç baskı kaynaklarına büyütülmek istenen bir yekemin gerçek boyutu belgelenecek olacaktır. DGM Savcılığı'nın yarattığı fiili du-

rum, bu fırsatın kaybolmasına da neden oldu.

Milliyet gazetesi, hukuk dışı fiili bir durumda zarara uğratılmas karşısında, başta DGM savcılığı olmak üzere, bu kanunsuz tutumda payı olanlar aleyhine tazminat davası açmaya karar verdi. Bu konudaki çalışmalara derhal başlandı.

OLAY NASIL BAŞLADI?
17 Haziran 1988 Cuma tarihli gazetemizin yayınının durdurulması konusunda DGM Savcılığı'nda olaylar şöyle gelişti.

İstanbul DGM Savcısı Birol Kızıltan, 5680 sayılı Basın Yasası'nın ek 1'inci maddesine ve DGM Yasası'nın 13'üncü maddesinin son bendine dayanarak yayının durdurulmasına karar verdi. Edindiğimiz bilgiye göre; savcı, yasa gereğince bu kararını onaylatmak üzere sorgu yargıçlığı görevini üstlenen Fikret Uluç'a bildirdi. Bu sırada saat 19.00'a gelirdi. Hâkim Fikret Uluç, savcının dağıtım durdurulmasını isteme kararını reddetti. Bunun üzerine Savcı Birol Kızıltan, kararını şifahi olarak ve telefonla emniyet yetkililerine ilettiler. Emniyet görevlileri, Ankara'da daha baskı bimedden duruma el koydu.

İstanbul DGM Savcısı Birol Kızıltan, yardımcıları Yaşar Günaydın, Gümay Kumru ve Celalettin Çelik ile birlikte hazırladığı dağıtım durdurulması kararını Ankara Milliyet Bürosu'na saat 23.35'te ilettiler. Ne var ki, dağıtımın polisçe engellenmesi bu yazılı karardan üç saat önce çoktan olup bitmişti.

ANKARA'DA

Başkentte de önceki gece hukuk adına zorbalık yaşandı. Milliyet'in dünkü sayısının taşra baskıları Milliyet Ankara matbaasını kordon altına alan polis tarafından zorla ele geçirilerek, dağıtımını yasaklandı. Polislin bu eylemi, Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'nın sözü emriyle ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154'üncü maddesi uyarınca yapıldığı bildirildi. Milliyet'in dünkü sayısında Mehmet Ali Birand tarafından Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde PKK lideri Abdullah Öcalan'a yapılan ve dünya başında "Gazetecilik olayı" şeklinde nitelenen röportajın ikinci bölümü her ayırdı. DGM yetkilileri, matbaa baskısının bu röportajın yayını engellemek amacıyla yapıldığına da belirttiler.

Başka sırada polis yetkilileri herhangi bir yazılı emir ve belge göstermediler. Üç saat süren polis ablukası saat 23.30'da Ankara ve İstanbul DGM savcılıklar arasında sürdürülen telefon diplomatisi sonucunda yazılı tebligata

başlandı. DGM Savcılığı'nın yazılı emri Milliyet Ankara matbaasına gece yarısına doğru tebliğ edildi. Aynı emir İstanbul merkezimize gece yarısından sonra, saat 01.00'de ulaştırıldı.

Polisin Ankara matbaamızdan yazılı bir tebligata bulunmadan üç saat süreyle gazete çıkışlarını engellemesinin hiçbir hukuki dayanağı gösterilemezken, savcılığın polislerce şifahi emri, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154'üncü maddesine dayanarak verdiği bildirildi. Ancak Basın Kanunu'nun ek 1'inci maddesinde açıkça belirtilen yazılı tebligata dağıtım durdurulabileceği hükümü başkentte tam üç saat süreyle açıkça çıkmadı.

Savcılığın gecikmesinde sakınca bulunan hallerde aldığı toplama kararının 48 saat içinde DGM'ce karara bağlanması gerekiyor. Ankara DGM Savcılığı Nurettin Demirel, "Mahkemenin baskını reddetmesi halinde her gece matbaaya gireriz" diyerek, yayının mülaka engellenmesini ifade etti.

Adalet Bakanı Ötügen Sarıgür, dağıtım engellenmesinde Başbakan Turgut Özal'ın rolü bulunmadığını belirterek, Savcı Nurettin Demirel'de, "Başbakan'ın tanınması bile" dedi.

SAVCI NE DİYOR?

Ankara DGM Savcısı Nurettin Demirel Milliyet'in yayınının durdurulmasına ilişkin gelişmelerle yönelik sorularımıza şöyle yanıtladı:

SORU: Milliyet'in dünkü yayınına hangi hukuki gerekçeyle durdurulmuş?

DEMİRAL: İstanbul'dan telefonla aldığımız talimat üzerine hareket ettik, DGM'deki savcı arkadaşlar böyle bir tedbir öngördüler, biz de uyguladık.

SORU: Neye göre uyguladınız?

DEMİRAL: Yasalar çerçevesinde, elimizde yetki var. Polisle şifahi talimat verdik, gazeteler dağıtılmadan engelledik.

SORU: CMUK beklisi size bu yetkiyi veriyor, ancak bunun gazeteyle yazılı olarak bildirilmesi gerekmez mi? Gece 23.30'da uyanıp, üç saat süren polis ablukası gazetenin dağıtımını durdurdu.

DEMİRAL: Ne yapabiliyoruz, aşında sizin için iyi oldu. Bekleseydik karar çıkıyor diye, birçok gazete zıyan olurdu. Gerekçe yazıldıktan sonra tebligat kamyonları Ankara'dan çıktuktan sonra da boşaltıldı, zıyan olurdu önce gazeteyle, tahliye.

SORU: Yani itirazlı var öyle mi?

DEMİRAL: Evet.

SORU: Peki hukuki gerekçe nere-

de? Bunun başkent, bir gazetenin Ankara'daki matbaasını polis üç saat süreyle abluka altına alıyor ve siz diyorsunuz ki biz yasaklarız, sonra da gerekçeyi bildiririz.

DEMİRAL: Efendim, biz karar aldık ne bekleyeceğiz. Bir tek gerekçenin yazılması lazım onu da ben söyledim. Yarı saatte halledilir diye, biz gazeteyle bulduk, incelemeye aldık. O sırada emniyeti de hareket geçirdik. Gidin gazetenin dağıtımını durdurun diye.

SORU: Peki siz gazeteyi nerede buldunuz. Gazete o saatte henüz dağıtılmamıştı ki?

DEMİRAL: Biz buluruz.

SORU: Yani her şey hukuka uygun öyle mi?

DEMİRAL: Evet.

HER GECE TAKIP

SORU: Şimdi ne olacak?

DEMİRAL: İstanbul DGM'nin savcılığın yayını durdurma kararını teyit etmesini bekliyoruz. 48 saat süre var, ama biz 24 saatte kararın çıkacağını tahmin ediyoruz.

SORU: Mahkeme onaylarsa raporları duracak öyle mi?

DEMİRAL: Tabii yayınlanamaz.

SORU: Akal olurmu? Savcısına istemi reddedilirse ne olacak?

DEMİRAL: Biz gece engelleriz.

SORU: Nasıl engelleriz?

DEMİRAL: Her gece matbaaya gireriz, her gece aynı takibi yaparız. Eğer yayını durdurulmazsa biz her gün için toplama kararı istemizde bulunuruz.

SORU: Niçin bu kadar hassasınız?

DEMİRAL: Şimdi bir illegal örgüt, Türkiye aleyhinde çalışıyor, bunun propagandasının yapılmasına izin veremeyiz, ne istiyor PKK? Bu örgüt bir Kürt devleti kurulmuş diyor. Bunun Türkiye'de tanınmasını meşru hale getiremezsiniz, bu bir propaganda ve suçtur.

SORU: Yani siz böyle bir tehlikeyi gözetenek harekete geçtiniz öyle mi?

DEMİRAL: Evet.

SORU: Peki 4 gün niye beklediniz?

Madem bu kadar hassasınız gösteriyordunuz daha önce bir tedbir isteyebilirdiniz.

DEMİRAL: Bekledik hele bir başlanıyor diye.

SORU: Yani Başbakan'ın dönüştürülmesi beklediniz öyle mi?

DEMİRAL: Hayır ilgisi yok.

SORU: Başbakan Atina dönüpün-

de (Bir katilin reklamı yapıyor, gidince bakacakmış, yetimlik varmış yayını durdurmuş) demiydi. Bu da gazetelerde yayınlanmadı. Böyle bir teklile mi hareket ettiniz?

DEMİRAL: Okumadım bile.

SORU: Siyasi bir karar yok öyle mi?

Başbakan'la ilgili yok mu?

DEMİRAL: Hayır ben 35 yıllık hâkimim Başbakan'ı tanımam bile.

ADALET BAKANI SUNGURLU'NUN SÖZLERİ

Bu arada Adalet Bakanı Ötügen Sarıgür Milliyet'in konuya ilişkin sorularına dün şu yanıtları verdi:

SORU: Hiçbir yazılı emir olmaksızın gazetenin dağıtımını durduruldu.

SUNGURLU: Gece ben de meseleyi biliyordum. Sabahleyin sordum, bana bir madde gösterdiler. Zabita ile ilgili.

SORU: Hangi madde?

SUNGURLU: Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 154'üncü maddesi, orada diyor ki: "Zabita şifahi emir üzerine".

SORU: Buna dayanarak mı DGM Başkanı oraya polis gönderiyor?

SUNGURLU: Öyle dediler. Yalnız başka bir durum var. İstanbul'da tersi oldu. Orada gazetenin hepsi dağıtıldı. Burada da aynı şey... Demek ki, karar ilmiyor. Dağıtılmadan önce sıkıntısını çekti. Çünkü arkadan röportaj çıkarılmış olanlar da toplatıldı. Problem çıktı.

SORU: Yani, yazılı emre gerek kalmıyormuş?

SUNGURLU: Öyle diyorlar.

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

SORU: Peki, bu savcı nasıl gazeteyi ele geçiriyor. Böyle bir yetkisi var mı?

SORU: Bekleseydik, tedbir yerine getirmemiş sayılacaktı, öyle mi?

SUNGURLU: Evet.

DEVAM

SUNGURLU: Şimdi ben mahkemelerin ve savcılarının hukuki tavırların hakkında beyanda bulunmaya hakkım yok. **BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ**

SORU: Bu basın özgürlüğü açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? **SUNGURLU:** Hangisini? **SORU:** Bu olay.

SUNGURLU: Vallahi, kanunların yerine getirilmesi noktasında ve şu anda bir Adalet Bakanlığı'na sorulması çok saçma sorudur.

SORU: Niye Sayın Bakanım? **SUNGURLU:** Yani, ben şimdi mahkemelerin çalışma tarzı ile alakalı veya savcılarının çalışma tarzıyla alakalı ne söylememi, şu tahliki safhasında ne söylememi düşünebilirsiniz ki, mesela, hangi tarafta söyleyemiyorum, gazetede hangi şekilde kullanılmak istersin.

BAŞBAKANIN ROLÜ NE?

SORU: Biz istiyoruz ki, demokrasi yolda, AET'ye girme yolda, sivil bir cumhurbaşkanı seçme yolda olan Türkiye'de böyle bir iktidarı bakanı olarak sizler gerçek düşüncelerinizi bil-

iyoruz, bir de tabii... Sayın Başbakan Türkiye açısından bu kadar sakıncalıydı da niçin dört gün bekleniyor, niçin Başbakan, 'Ben emir verir, şimdi durdururum' diyor, aydınlar torayta, her zaman O zaman yaparın bağlanmazdık?

SUNGURLU: Hayır, hayır... Onu o şekilde düşünmeyin, Başbakan'ın emir vermesi olağanüstü halle ilgili bir mesele olabilir. Bak şunu söyleyeyim. Şu anda çok kalabalığım.

SORU: Geçen gün Uğur Mumcu - Vuralhan davasında Ankara Adliyesi'ne aldığınız bir karar var, incelenebilir mi? Orada diyor ki: Tedbir sansür değildir. Tedbir alınmaz ama basın yayınını durduracak şekilde kullanılmamasıdır.

SUNGURLU: Hayır hayır... Onun alakası yok. Tedbir alınmaz ve yayını durdurulmaz. Sansür hadisesi hükümet tarafından yürütülen bir işlem, Anayasa'ya göre, tedbir, yani emre nişan ile alakalı meseleler de kamu adına savcılar tarafından takip edilen olay sansür. Tedbir ise, şahıslar arasındaki

ihtilaflarda cezai veya hukuki ihtilaflarda alınan bir şey. Ben vatandaşı olarak mahkemeye müracaat ediyorum, şahısları alakalı bir hususta tedbir alıyorum. Sansür olayı ise tedbir olayı zaten basın kanunu ile ilgili çalışmaları da uzun uzun çeşitli yerlerde görüştük. Bak, söyleyeyim:

Devletin iç ve dış güvenliği, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye veya ayaklanmaya veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgileri ilişki bulunan her türlü veya yazın yazınlar veya bastırılan veya bu amaçla basılan, başkasına verilen, bu amaçla ait kanun hükümleri yerince sorumlu olur.

Bu söylediklerimiz sansür olayı olarak değerlendirilir. Yani o cümleden olabilir. Ama asıl sizin söyledikleriniz, şahın müracaatı şu: Anayasa 26. "Bu hüriyetlerin kullanılmasında, suçların önlenmesinde, suçların cezalandırılmasında, devlet aynalaması öncelikle bütünlüğün sağlanması, başkalarının şöhret veya haklarının veya özel veya aile hayatla-

rının yahut kanunun öngördüğü meslek sıralarının korunması veya yaralama görevinin uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlandırılır. Anayasa 26... İkinci fıkrası...

OLAĞANÜSTÜ HAL
SORU: Yani... Vuralhan meselesi berya girer.

SUNGURLU: Giret, girmez. O beni alakadar etmez.

SORU: Şunu diyemeyiz değil mi, Başbakan geldi ve savcılara emir verdi ve DGM savcılığında bu tür teklifler üzerine hareket geçti. Götürüldü...

SUNGURLU: O, Olağanüstü Hal Valisi'yle alakalıdır Başbakan'ın. O kanunun 11/e maddesi zannediyorum.

Olağanüstü hal valilerinin yetkisi vardır. İsterlerse toplarlar. Yani, hükümet böyle bir yetki içinde olsaydı İstanbul'da bu yolda o işe el koyardı.

TEDBİR Mİ, SANSÜR MÜ?

Milliyet'in yayınına İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı'nın istemine durdurulmasının "sansür" niteliğinde olup olmadığı da tartışılıyor.

Bu konuda hukukçular değişik görüşler açıklarken, tedbir yoluyla yayını durdurulmasının sansür sayılacağına hükmeden Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesi yargıcı Adil Açar şu değerlendirmeyi yaptı:

"Benim verdiğim karar Sayın Vuralhan ile Sayın Mumcu arasındaki davaya aittir. Milliyet'in yayınına durdurulmasıyla, Vuralhan - Mumcu davasındaki tedbir istemi farklı konulardır. Milliyet'in yayınına durdurulması devlet güvenliğiyle ilgili olduğu iddiasıyla DGM'ce alınmaz bir karardır. Bu nedenle Sayın Uğur Mumcu'nun Sayın Ercan Vuralhan hakkındaki yayınına tedbir yoluyla durdurulmasını istemenden çok farkındır."

Yargı Açar, Vuralhan'ın, Mumcu'nun yayınına durdurulması konusunda tedbir karar alınmasını ilişkin başvurusu sonucunda şu hükmü vermiştir:

"Basın sansür edilemeyeceği açıktır. Tedbir yoluyla oluşan bir yayını durdurulması halinde basın sansür uygulanması olacaktır. Anayasa'nın ihlali sonucunda verecek böyle bir kararın varılması mümkün değildir."

● İstanbul, Ankara, İzmir, Adana matbaa ve bürolarında gerilimli saatler

Milliyet'e engelleme

● Milliyet'in içinde Apo ve PKK röportajının yer aldığı 17 Haziran tarihli sayısının İstanbul DGM'nin isteğiyle yasaklanmasıyla, başta İstanbul merkez binamız olmak üzere, Ankara, Adana ve İzmir matbaa ve bürolarımızda olayların saat saat gelişimini veriyoruz

● Adana matbaamızda Apo ve PKK yazısının çıkarıldığı yeni baskımızın başladığı saat 02.15'te elektrik, telex ve telefon bağlantıları anlaşılmaz bir nedenle kesildi. 15 dakika süren kesintiden sonra saat 02.30'da elektrik geldi, telefon ve telexler çalışmaya başladı

la indirildi. Bu arada kamyonun önüne siyah renkli Renault marka sivil plakalı bir polis aracı barikat kurdu.

Saat 21.30: Ankara DGM Savcısı Nesret Demiral ile tekrar irtibat kuran Milliyet muhabiri, "Karar şu anda İstanbul'dan bize yazılmıyor. 15 dakika sonra tebliğ edeceğiz" yanıtını aldı.

Saat 21.50: Bu arada diğer gazeteler, Milliyet'in yayını ve dağıtımının zorla durdurulmasını görürken, ancak polis buna da izin vermezken, gazetecilerin çalışmasını da engelledi.

Saat 22.00: Adalet Bakanı Özalp Sarıgül, Ankara istihbarat jemişi Derya Sazak ile görüşti. Bakan Sarıgül, "Maalesef İstanbul DGM'nin yayını ve dağıtımına yasak var. Birazdan elinizde olacak" dedi.

Saat 22.15: Devlet Bakanı Mehmet Yazar ise Genel Yayın Koordinatörümüz Altan Öymen'e görüşerek, polislin davranış hakkında bilgi aldı.

Saat 23.00: Yazılı yayını yasaklı aradan dört saat geçmesine karşın İstanbul DGM Savcılığı tarafından tebliğ edilemezken, polislin gazete kamyonları önündeki barikadı da kaldırmadı.

Saat 23.35: Nihayet Güvenlik Şube Müdürü Melih Yazıcı, elindeki sarı zarfı Genel Yayın Koordinatörümüz Altan Öymen'e tebliğ etti. DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Çoşkan'ın gönderdiği yazıda "İşte Apo, İşte PKK" başlıklı yazı dizisinin yayınına İstanbul DGM Savcılığı'nca yasaklandığı bildiriliyordu.

Saat 24.00: Mehmet Ali Birand'ın yazı dizisinin bulunduğu taşra baskısı hemen değiştirildi ve yeni baskılar hazırlanmaya başlandı.

Saat 00.10: Yazı dizisinin çıkarıldığı yeni baskılar kamyonlara yüklenip, yola çıkarıldı. Bu arada sivil polis aracı matbaa önünde beklemeye devam etti.

Saat 00.30: Samsun, Kırkkale, Manisa, Uşak, Denizli ve İstanbul'un bazı semtlerindeki yeni baskılarının da polis tarafından toplanacağı haberi geldi. Gameda yetkilileri, bayilerde polislin beklediğini ve gazetelere el koyacağını söyledi.

Saat 03.40: Polise bu durumun yasal olmadığı belirtildi. Ancak polis kendilerine emir verildiğini ve dağıtımın yapılmayacağını bildirdi.

Saat 04.15: Demiral, "İstanbul DGM'yi arayın. Ben, onların alınmasına müdahale edemem" derken, emrinin gayet açık yazıldığını, polislin müdahalesinin söz konusu olmayacağını bildirdi.

Saat 04.25: İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi Nöbetçi Amir arandı. Telefona çıkan Başkomiser Bahattin, "İstanbul'daki bayilerin durumunu belirtiriz. Yeni baskılarını dağıtımına başlayacağım" dedi.

Saat 04.40: İstanbul DGM Savcılığı, gazetelerin yeni baskılarının dağıtımının engellenmemesini istedi. Polis bunun üzerine tüm illere telex emri çıkarttı.

Bu karşılık sabah saat 07.00'ye kadar bazı bayilerde devam etti.

İZMİR VE ADANA

Saat 20.30: İki polis ekip arabası Çarşamba'daki gazete binamızın önünde beklemeye başladı.

Saat 21.00: Polis ekipleri tüm binanın çevresini kuşattılar ve giren çıkanı kontrol etmeye başladılar.

Saat 21.30: Gazetemizin ilk baskılarının dağıtımını yapan Gameda Şirket'i'nin Topkapı'daki bina-

sının önünde polis ve asker tarafından önlem alınmaya başlandı.

Saat 22.30: Ellerinde hiçbir resmi yazı ve talimat olmadığı halde polis ve askerler kamyonlara yüklenen gazetelerin paketlerini aşağıya indirdiler. Kamyonların önüne geçen resmi ve sivil görevliler, arabaların hareketlerine mani oldular.

Sivil polisler geç saatlere kadar binanın önünde beklediler ve hiçbir gazete paketinin dışarı çıkmasına izin vermediler.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

da da karşılıklı ve aksaklıklara yol açtı.

Milliyet, dün Mehmet Ali Birand'ın DGM kararına konu olan röportajının yer almadığı yeni bir baskı yayınladı ve tüm yurda dağıtımını yaptı. Bu arada gazetesinin yeni baskısının dağıtılacağı yolundaki resmi karar da yayınlanmıştır.

Milliyet Haber Ajansı'nın yurt bürolarının haberlerine göre, bu karar yazının valiliklere kaymakamlıklara iletilmesinde gecikmeler olduğu izlendi. Gazetemizin dağıtımındaki aksamaları ilgili olarak yurdun çeşitli yerlerinden şu haberler ulaştı.

Kocaeli: Milliyet'in yeni baskısı İzmit merkezi, Tütüncüçük, Yarıncı ve Derince'ye ulaştırıldı, bayilerde bekleyen siyasi polisler paketleri dağıtım yasağı bulunduğu gereksizleştirmeye çalışmadılar. Vali İhsan Dede ile temas kurulabildiğinde Milliyet'in dağıtım 45 dakika kadar gecikmişti. Vali Dede'ye yeni baskı üzerine dağıtım yasağı bulunmadığı anlatıldı. Bunun üzerine Vali İhsan Dede, konuyla derhal ilgilenileceğini söyledi. Nitekim valinin girişimleriyle paketler açıldı ve Milliyet'in yeni baskısının dağıtımına başlandı. Ne var ki, bir saat aşkın bir gecikme meydana gelmişti.

Çorum: Yeni baskı üzerine dağıtım yasağı bulunmadığı konusundaki resmi yazı ulaştırıldıktan Çorum Emniyeti Siyasi Şubesi, Milliyet'i sabah saatlerinde dağıtımında. İstanbul'dan Çorum Emniyet Müdürü Ömer İleri ile temas kuruldu. Kendisine İstanbul'daki resmi yazının numarası verildi. Emniyet Müdürü İleri'nin direktifiyle siyasi polislin aradan çekilmesi ve dağıtım başlanmasına bir saatlik gecikmeye yol açtı.

Eskişehir: Aynı nedenlerle Milliyet'in yeni baskısının dağıtım 50 dakika kadar gecikti.

Zonguldak: Polis, Devrek, Çaycuma, Ereğli ilçelerinde Milliyet'in dağıtımına izin vermedi. Zonguldak Valiliği ile temas kurulup, bu ilçelerin yeni baskı üzerine dağıtım yasağı bulunmadığı konusunda uyarılması ve dağıtım izin verilmesi iki saatlik bir gecikmeye gerekebilecekti.

Elazığ: Başbaya önünde bek-

MİLLİYET HABER MERKEZİ

MİLLİYET'in Apo ve PKK röportajlarının yer aldığı ilk baskısının İstanbul DGM'nin isteği ile dağıtımının yasaklanması ve sonrasında İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana matbaa ve bürolarında birbirine benzer engelleme olayları yaşandı. Polis, Milliyet binasının önünde önlem alarak, gazetelerin dışarı çıkarılmasını ve dağıtımını engelledi. Yayın yasağı konulan yazının çıkarılmasından sonra yeniden hazırlanan sayının basım ve dağıtımında da güçlükler yaşandı.

İstanbul merkez binamızla, Ankara, Adana ve İzmir matbaa ve bürolarımızda dün olaylar saat saat şöyle gelişti:

ANKARA

Saat 18.05: Ankara DGM Savcısı Nesret Demiral, Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar ve Ankara Valisi Saffet Arıkan Bedük'ü arayarak, Milliyet gazetesi matbaasının çevresinde önlem alınmasını ve dağıtım ile yayının durdurulmasını istedi.

Saat 18.30: Ankara Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürü Yardımcısı Ali Yöce, Milliyet'in Sıteler'deki matbaasına gelecek, gazetesinin taşra baskılarının kamyonlara yüklenmesine engel oldu.

Saat 18.40: Milliyet'in matbaasının bulunduğu Sıteler, Şenkal Sokağı'nın alt ve üst çıkışları resmi polis otolarınca tutuldu.

Saat 19.00: Güvenlik Şube Müdürü Yardımcısı Ali Yöce, elinde hiçbir yazılı tebliğat bulunmamasına karşın gazete yükü kamyonların çıkışını engelledi.

Saat 20.30: Bu durum matbaa müdürümüz Mahmut Aksoy ve diğer çalışanlar tarafından bir tutanakla tespit edildi. Ancak Müdür Yardımcısı Ali Yöce, tutanağın altına imza atmadı.

Saat 20.45: Ankara Valisi Saffet Arıkan Bedük, kendisini arayan Milliyet muhabirine "Elimizde şu anda yazılı belge yok. Gazete yükü kamyonlarımız yola çıkabilir. Ancak DGM'nin yayını geldiği anda aracı durdurur, içindeki gazetelere el koyarız" dedi.

Saat 21.00: Valinin bu sözleri üzerine gazete yükü kamyon Trabzon ve Samsun'a doğru yola çıkacak istedi ancak, polislin sert tepkisi ile karşılıklı potür, aracıları zor-

laştırıldı. Bu arada kamyonun önüne siyah renkli Renault marka sivil plakalı bir polis aracı barikat kurdu.

Saat 21.30: Ankara DGM Savcısı Nesret Demiral ile tekrar irtibat kuran Milliyet muhabiri, "Karar şu anda İstanbul'dan bize yazılmıyor. 15 dakika sonra tebliğ edeceğiz" yanıtını aldı.

Saat 21.50: Bu arada diğer gazeteler, Milliyet'in yayını ve dağıtımının zorla durdurulmasını görürken, ancak polis buna da izin vermezken, gazetecilerin çalışmasını da engelledi.

Saat 22.00: Adalet Bakanı Özalp Sarıgül, Ankara istihbarat jemişi Derya Sazak ile görüşti. Bakan Sarıgül, "Maalesef İstanbul DGM'nin yayını ve dağıtımına yasak var. Birazdan elinizde olacak" dedi.

Saat 22.15: Devlet Bakanı Mehmet Yazar ise Genel Yayın Koordinatörümüz Altan Öymen'e görüşerek, polislin davranış hakkında bilgi aldı.

Saat 23.00: Yazılı yayını yasaklı aradan dört saat geçmesine karşın İstanbul DGM Savcılığı tarafından tebliğ edilemezken, polislin gazete kamyonları önündeki barikadı da kaldırmadı.

Saat 23.35: Nihayet Güvenlik Şube Müdürü Melih Yazıcı, elindeki sarı zarfı Genel Yayın Koordinatörümüz Altan Öymen'e tebliğ etti. DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Çoşkan'ın gönderdiği yazıda "İşte Apo, İşte PKK" başlıklı yazı dizisinin yayınına İstanbul DGM Savcılığı'nca yasaklandığı bildiriliyordu.

Saat 24.00: Mehmet Ali Birand'ın yazı dizisinin bulunduğu taşra baskısı hemen değiştirildi ve yeni baskılar hazırlanmaya başlandı.

Saat 00.10: Yazı dizisinin çıkarıldığı yeni baskılar kamyonlara yüklenip, yola çıkarıldı. Bu arada sivil polis aracı matbaa önünde beklemeye devam etti.

Saat 00.30: Samsun, Kırkkale, Manisa, Uşak, Denizli ve İstanbul'un bazı semtlerindeki yeni baskılarının da polis tarafından toplanacağı haberi geldi. Gameda yetkilileri, bayilerde polislin beklediğini ve gazetelere el koyacağını söyledi.

Saat 03.40: Polise bu durumun yasal olmadığı belirtildi. Ancak polis kendilerine emir verildiğini ve dağıtımın yapılmayacağını bildirdi.

Saat 04.15: Demiral, "İstanbul DGM'yi arayın. Ben, onların alınmasına müdahale edemem" derken, emrinin gayet açık yazıldığını, polislin müdahalesinin söz konusu olmayacağını bildirdi.

Saat 04.25: İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi Nöbetçi Amir arandı. Telefona çıkan Başkomiser Bahattin, "İstanbul'daki bayilerin durumunu belirtiriz. Yeni baskılarını dağıtımına başlayacağım" dedi.

Saat 04.40: İstanbul DGM Savcılığı, gazetelerin yeni baskılarının dağıtımının engellenmemesini istedi. Polis bunun üzerine tüm illere telex emri çıkarttı.

Bu karşılık sabah saat 07.00'ye kadar bazı bayilerde devam etti.

Saat 20.30: İki polis ekip arabası Çarşamba'daki gazete binamızın önünde beklemeye başladı.

Saat 21.00: Polis ekipleri tüm binanın çevresini kuşattılar ve giren çıkanı kontrol etmeye başladılar.

Saat 21.30: Gazetemizin ilk baskılarının dağıtımını yapan Gameda Şirket'i'nin Topkapı'daki bina-

sının önünde polis ve asker tarafından önlem alınmaya başlandı.

Saat 22.30: Ellerinde hiçbir resmi yazı ve talimat olmadığı halde polis ve askerler kamyonlara yüklenen gazetelerin paketlerini aşağıya indirdiler. Kamyonların önüne geçen resmi ve sivil görevliler, arabaların hareketlerine mani oldular.

Sivil polisler geç saatlere kadar binanın önünde beklediler ve hiçbir gazete paketinin dışarı çıkmasına izin vermediler.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması kararını içeren yazıyı Genel Yayın Yönetmeni Heper ile Sorumlu Yazışmaları Müdürü Eren Güvener'e saat 01.30'da imza etmiş polisler, binadan ayrıldılar.

00.01: Bir polis ekibi gazetemizin Çarşamba'daki binasına gelecek, 16.6.1988 tarihli, saat 23.00 kaydı bulunan ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi dört savcı tarafından imzalarını taşıyan bir karar Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper'e tebliğ ettiler. Dağıtımın durdurulması

DEVAM

yen polisler, dağıtım izin vermediler. Milliyet Adana bürosu bu memurları telefonla arayıp son kararın numarasını verdi. Ancak polis "Biz işlem yapamayız. Emir aldığımız makamdan ikinci bir emir gelmez" cevabını verdi. Elazığ Valisi ve öteki yetkililer bir toplantı için Keban'da bulunduktan sonra, onlarla temas kurularak "ikinci emir" çıkarıldı. Dağıtımımızdaki gecikme yaklaşık bir saati buldu Mardin: Yeni baskımız Mardin

merkezine ulaşır ulaşmaz dağıtıldı ancak, ilçelerde sorun çıktı. Mardin'in hemen tüm ilçelerinde yeni baskımın üzerinde dağıtım yasasının bulunmadığını yetkililere anlatılması ve dağıtım yeniden başlanması arasında bir-iki saatlik gecikmeler oldu.

İSTANBUL'DA

Milliyet'in PKK ve Apo röportajının bulunmadığı yeni baskıların İstanbul dağıtımında da önemli aksamalar oldu. Pek çok semt ve

bölgede yetkililere yeni baskılarla ilgili yayın yasağı bulunmadığını bildirilmesi gecikince Milliyet'in dağıtım geç saatlere kadar engellendi. İstihbarat servisinin bildirdiğine göre, Fatih'te sabah 05.00'te Gammeda bayii Nusret Sir'in işyerine gelen karakol polisleri, 775 Milliyet'in dağıtılmamasını istedikleri ve bit tutanakla gazeteleri Sir'in yedeminliğine bıraktılar. Nusret Sir daha sonra gazetemizden yeni baskılarla yayın yasağı bulunmadığını öğ-

rendi ve dağıtımını gerçekleştirdi. Bakırköy, Toztoparan da da karakol polisleri dün saat 12.00'den itibaren bakkal ve bayiiyi dolayarak, Milliyet'leri almaya başladılar. Kaşkol amiri kendisine talimat verildiğini söyleyen Emniyet Amirülfeyman Diuçek görevlileri binamı yanlış anladıkları belirtip, PKK ve Apo ile ilgili haberi bulunmadığı gazetelerin tekrar bayilere gönderilmesini sağladı.

Kumburgaz'da da sabah saatlerinde jandarma karakolu görevlileri Milliyet gazetesinin dağıtımını engellediler. İl Jandarma Alay Komutanı Albay Turhan İnegöl, başvurumuz üzerine konuyu araştırarak, Apo ve PKK ile ilgili haberinin bulunmadığı gazetelerin dağıtımına güçlük çıkartılmaması için talimat vermesini istedi.

Yazılı emir olmaksızın basılmış gazetelerimiz gaspedildi

KABA HUKUK

1) 1982 Anayasası ve Basın Kanunu'na 1983 yılında eklenen "Ek Madde I", demokratik ülkelerin hiçbirinde örneği bulunmayan, "basılmış eserlerin dağıtımının engellenmesi" imkânını kabul etmiştir. Belirli suçların işlenmesi durumunda ve belirli koşullarla da olsa "basılmış eserlerin dağıtımının engellenmesi" uygulamasının antidemokratik niteliği açıktır. "Dağıtımın önlenmesi", "sansür"den çok daha ağır neticeler yaratacak bir uygulamadır. Fiklen, baskı sonrası sansürü anlamına gelen "dağıtımın önlenmesi" bir günlük gazete aleyhine ilk defa ve Basın Kanunu'nun "Ek Madde I"de öngörülen yasal koşullar hiçe sayılarak MİLLİYET'e uygulanmıştır. Esasen antidemokratik bir yasa maddesi, bu türden bir maddeye dahi aykırı bir biçimde uygulanmıştır.

BU BİR GASPTIR

2) "Basılmış eser dağıtımının önlenmesi" kararının, kural olarak, yargıç tarafından verilmesi gerekir. Ancak, "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde" Cumhuriyet Savcısının "yazılı kararıyla" dağıtımın engellenmesi mümkündür. MİLLİYET'in dağıtımı ise "yazılı karar" olmadığı halde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi ve Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi savcılarının sözlü emirleriyle fiilen engellenmiştir. Gerçekten, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'nın kararı saat 23.00'den alınmıştır. MİLLİYET'in Türkiye'deki dağıtımı ise saat 20.00'den itibaren polis tarafından fiilen engellenmiştir. Polis engellenmenin "şifahi" emre dayandığını itiraf etmiştir. Bu şekilde yasa dışı bir engelleme emri verenler ve yasa dışı emrin verilmesini sağlayanlar ise, basının, kişilerin anayasal güvence altındaki haklarını ihlal etmeleri, yetkilerini kötüye kullanmaları, suç işlemeleri anlamına gelmektedir. MİLLİYET, yetki sapması sonucu baskına uğramış, basılmış gazeteleri gasbolunmuştur.

YAZILI KARAR YOK

3) Yazılı karar olmadığı halde basılmış gazetelerin dağıtımının engellenmesi, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'nın, Ankara matbaasına tebliğ ettiği 16.6.1988 tarih ve 1988/407 sayılı yazıda da anlaşılmaktadır. Ankara DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun İmzalı taşınan yazıda, "dağıtımın önlenmesi" kararının İstanbul DGM Savcısı tarafından telefonla Ankara DGM Savcısı Nusret Demiral'a bildirildiği, onun da telefonla Ülkü Coşkun'a duyurduğu ve böylece İstanbul DGM Savcılığı'nın yazıya dökmemesi kararının Ankara DGM Savcılığı'na uygulandığı anlaşılmaktadır. Böylece, telefon konuşmalarıyla, Türkiye'de basın hürriyetinin ihlal edilebileceği ve bir gazetenin sansür edilebileceği de kanıtlanmış olmaktadır. Kaldı ki, telefon konuşmalarını muhtevî Ankara DGM Savcılığı yazısı Ankara matbaasına saat 23.35'te tebliğ edilmiştir. Dağıtımın fiili engellenmesi ise saat 20.00'de başlamıştır.

KANUNSUZ HUKUK

4) Basın Kanunu'na göre, bir gazete hakkında alınacak karar vermeye yetkili mahkeme ve savcılık, o gazetenin esas matbaasının, merkezinin bulunduğu yer mahkeme ve savcılıklarıdır. Bu açıdan, dağıtımın önlenmesine yönelik geçerli karar, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin veya savcılığının kararıdır. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin "yazılı kararı" ise, MİLLİYET'e ancak 17 Haziran günü saat 01.00'de tebliğ edilmiştir. Görülüyor ki, yasal geçerliliği olabilecek "yazılı karar", fiilen dağıtımın engellenmesinden, karar vermeye yetkisi bulunmayan Ankara DGM Savcılığı'nın yazısının tebliğinden çok sonra MİLLİYET'e tebliğ edilmiştir. Böylece, MİLLİYET'in dağıtımını önlenmiş, "yazılı karar" şüphesiz kalemle alınıp tebliğ edilmiştir. Ankara DGM Savcılığı'nın tebliğ ettiği karar ile İstanbul DGM Savcılığı'nın tebliğ ettiği karar metinleri birbirinden farklıdır. Bu durum dahi göstermektedir ki, yetkili mercinin kararı olmaksızın fiilen, yasalara hiçe sayılarak MİLLİYET'in dağıtımı engellenmiştir.

VASAL DAYANAK YOK

5) İstanbul DGM Savcısının "dağıtımın önlenmesi kararı" verebilmesi için Basın Yasası'nın aradığı "gecikmesinde sakınca bulunması" koşulu da yoktur. Halbuki kural olarak yargıç tarafından verilmesi gereken "dağıtımın önlenmesi" kararı, ancak "gecikmede sakınca bulunması" halinde Cumhuriyet Savcısı tarafından verilebilir. Olayda böyle bir durum yoktur. M. Ali Brand'ın yazı dizisinin duyuruları 14-15 Haziran günleri yapılmıştır. 16 Haziran günü dizinin yayınına başlanmıştır. Bu durumda, yayınlanmış nüshaların "toplanması" ve yayınlanacak yazının dağıtımını durdurulması kararının yargıçtan istenebilmesi olanağı mevcuttur. Durum böyleyken, daha 17 Haziran tarihli gazetede neyin yazılacağı da daha bilinmeden, "gecikmesinde sakınca bulunduğu" iddiasıyla, fiilen henüz basılmaya başlanmış gazetenin dağıtımının Cumhuriyet Savcılığının yazılı olmayan kararıyla engellenmesi, tamamen yasal dayanaklardan yoksundur. 17 Haziran tarihli nüshanın dağıtımının önlenmesine yönelik Ankara DGM Savcılığı yazısında "gerekecek" bulunmaması, sonra tebliğ edilen İstanbul DGM Savcılığı yazısında ise "gerekecek" yakıştırılmış bulunması da, 17 Haziran tarihli nüshada nelerin yazılacağı bilinmeden "dağıtımın önlenmesine" karar verildiğini; Karara gerekecek bulabilmek için 17 tarihli nüshanın elde edilmesini beklediğini ve bu nüshaya dayanılarak "gerekecek" yaratıldığını; belirtilen nedenle önce "fiili önleme" yoluna gidilip, sonradan "yazılı karar" kaleme alındığını kanıtlamaktadır. "Dağıtımın önlenmesi" yazı dizisinin duyurularına ve 16 Haziran tarihli nüshadaki yazılara dayanılarak verildiyse, bu durumda yargıçtan karar istemek mümkündür ve "gecikmesinde sakınca bulunması" bir durum söz konusu değilken İstanbul DGM Savcısı, yasal koşullara aykırı olarak karar almıştır. Dağıtımın engellenmesi kararı 17 Haziran tarihli nüshadaki yazılar nedeniyle alınmışsa, saat 20.00'de neyin yayınlanacağı bilinmiyordu ki, böyle bir kararın alınması ihtiyacı duyulsun. Görülüyor ki, gerçekte MİLLİYET'in dağıtımının engellenmesi konusunda bir "ön karar" söz konusudur ve yayının nitelik ve içeriği ac olursa olsun MİLLİYET'in dağıtımının önlenmesi amaçlanmıştır. Bu durum, gerçek kararın, DGM dışında kalan, siyasi kişilerce alındığı ve siyasi iktidara/idareye bağlı savcılıklar eliyle bu karara uygulandığı şüphesini yaratmaktadır.

SAVCI YARGIÇTAN ÜSTÜN MÜ?

6) Kaldı ki, öğrendiğimize göre, İstanbul DGM Savcılığı, 16 Haziran günü, DGM "yedek yargıç"ından, MİLLİYET'in toplatılması ve dağıtımın önlenmesi kararı talep etmiştir. Bu talep, DGM Yargıç tarafından reddolunmuştur. C. Savcısı bu karara karşı "itiraz"da bulunmuştur. "İtiraz", DGM Mahkeme Kurulu tarafından sonuca bağlanmadan, DGM Savcılığı "yayının durdurulması" karar vermiştir. Hukuksal mantık ve Basın Yasası'nın "Ek Madde I" hükmü gereğince, yargıçın savcılık talebini kabul etmemesi durumunda, savcının kendisinin bu kararı alabilmesi imkânı yoktur. Gerçekten savcının, "basılmış eserlerin toplatılması ve yayının durdurulması" konusunda karar yetkisi "istisnai yetkidir". İşin acil olması nedeniyle yargıç kararı alınmasına imkân bulunmadığı durumlarda "gecikmesinde sakınca bulunan hal" söz konusudur. İstanbul DGM Savcısı, "yargıca" başvurup karar isteyebilmek olanağına sahip olduğuna göre, gecikmesinde sakınca bulunan bir durum söz konusu değildir. Bu durumda da savcı, yasal koşullar bulunmamasına rağmen "istisnai yetkisini" kullanmış olmaktadır. Böylesine bir karar, yasal dayanaklardan yoksun, fiili bir uygulama anlamına gelmektedir.

Fiili Durum

7) Kaldı ki, İstanbul DGM Savcısı, "asli yetki" sahibi "yargıç"ı başvurup, "dağıtımın durdurulması" kararını verilmesi talep ettiğine ve yargıç da bu talebi reddettiğine göre artık kendi "istisnai" yetkisini kullanamaz. Savcının, yargıçın "talebi reddeden" kararına karşı "itiraz" ettiği ve itirazı "Mahkeme Kurulunca" karara bağlanmadığı halde, "istisnai idari yetki" kullanarak MİLLİYET'in dağıtımını durdurması, yargı kararını hiçe sayması anlamına gelmektedir. Yasaya göre —savcının kararı, yargıçın denetimine ve onayına bağlıdır. Durum böyleyken, yargıçın dağıtımın önlenmesini kabul etmeyen kararına rağmen, "yargıçın denetimine ve onayına bağlı" bir karar alıp, bu kararı yazılı hale getirmeden polise uygulaması, fiili durum yaratarak, yasalara ve hukuka aykırı "şahsi bir fiil" işlemesi anlamına gelmektedir.

BÜYÜK TEPKİ

● İnönü: "Kınıyorum. Bu işgüzarlıktır" Demirel: "Basına baskı ve tahdit karşımı" Yazar: "Üzülüm", Demirkent: "Gazete toplanması alışkanlık haline getirildi", Abakay: "Halkın haber alma özgürlüğü kaldırıldı", Ekşi: "Ülkede kaba kuvvetin hüküm sürdüğünü gösteriyor"

MİLLİYET HABER MERKEZİ

MİLLİYET'in dünkü sayısının basımının ve dağıtımının önceki gece polis tarafından engellenmesi, yurt çapında büyük tepkilere yol açtı. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "Milliyet'in bu işleme maruz kalmasını kınıyorum. Bunu işgüzarlık olarak görüyorum" derken, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel de, "Basın üzerinde herhangi bir baskı ve tahdit olmasına prensip itibarıyla karşımı" şeklinde konuştu.

Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent de, dün yaptığı açıklamada, "Siyasi otorite, dağıtımdan önce gazete toplatılmasını olayın alışkanlık haline getirmeye başladığı. İçerdiği belli olmayan bir yayının daha önceden ödenmesi, ileride çok büyük mahsurları doğuracaktır. Uluslararası bir işleme tabii olan Mehmet Ali Birand'ın, yasadışı bir örgütün sözcülüğünü yaptığını düşünmenin, en azından yanlış olduğunu söylüyorum. Bu yazı elbette yakın günlerde tekrar Milliyet'te veya başka bir yayın organında yayımlanacaktır. O zaman bazı kişilerin fazla telaşlı davranışları ortaya çıkacaktır. Bu arada, polisün, Milliyet gazetesini öndeki tutumunu da kınamak isterim. Kraldan fazla kral olma devri çok gerilerde kaldı. Demokrasiye insanlara tabahmüllü olması gerekir."

ERDAL İNÖNÜ

"Milliyet'in bu işleme maruz kalmasını kınıyorum. Bu olayı, işgüzarlık olarak görüyorum. Basın özgürlüğü demek, basının çıkmasına imkân vermek demektir. Biz kendimize güvenmiyiz. Haberlerin, özellikle bu şekilde bir gazetecinin hayatı pahasına getirdiği haberlerin yayımlanmasından hiçbir şekilde çekilmemeliyiz. Türkiye Cumhuriyeti kendine güvenen bir devlettir. Haberleri gizleyerek ya da çarpıtarak hiçbir sonuç alamaz. Kendi gücümüze güvenerek, milletimize güvenerek sorunlarımızın demokratik içinde çözümlenebileceğine inanıyoruz. Basın özgürlüğü, demokratik temel dayanaklarından biridir. Gazetecilerin uğraşarak bulduğu haberleri yayımlanmaktan alıkmak, kendilerini yeteneklerine engel olmak demektir. Bu şekilde Türkiyeyle ilişkilerimiz. Bu şekilde Türkiye'de bir şey kurulamaz, bu şekilde Türkiye'de kalkınma olmaz. İnsanlarımızın güvenemeliyiz, kendimize güvenemeliyiz. Basın özgürlüğünü hiçbir şekilde engellememeliyiz. Milliyet'in bu işleme maruz kalmasını kınıyorum. Orada hayatı pahasına önemli bir gazetecilik görevi yapmış olan Sayın Birand'a geçmiş olsun diyorum. Ama elbette çıkması bir gün tamamen yayımlanacaktır. Ulusumuz haberleri duyacaktır. Bundan da Türkiye hiçbir zarar görmeyecektir. Türkiye Cumhuriyeti, kendine güvenerek bütün güçlükleri aşacaktır" dedi. İnönü, bir gazetecinin, "Önceki gün Sayın Bakan'ın Atlas dağıtımında yapmış olduğu açıklamasına DGM Savcısı'nın hareketi karşısında etkisi olmuş mudur?" şeklindeki sorusunu ise, "Biz iktidarda değiliz. Onun için iktidarda çeşitli organlar arasındaki ilişkiler nasıl yürütüldüğü üzerine bir yazıyımda bulunmamıza gerek yok. Basın için önemli olan, basın özgürlüğünün engellenmesi. Bakan'ın emri ile ne yapıldı? Bakan önce 'Bu duruma müdahale edilmesi gerekir' gibi bir şey söyledi, onu da görüyorum, önemli olan, bu olayın yanlış olmasıdır. Yapılmaması gerekirdi. Tabii Sayın Bakan önceden bu konuda bir şey söylememişse, o da Sayın Bakan'ın basın özgürlüğüne inandığını gösteriyor" yanıtını verdi.

SÜLEYMAN DEMİREL

"Basın üzerinde herhangi bir baskı veya tahdit olmasına prensip itibarıyla karşımı. Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından alınmış bir karardır sayınorum. Bir de fevkalade bir hal bulunduğu için alınmıştır sayınorum. Adliyeye intikal etmiş bir olaydır. Olayın kendisini tartışmıyorum. Ama biz prensip itibarıyla basın üzerindeki baskılara karşımı. Gövül ister ki, Türkiye bu tahditlerden ve kısıtlamalardan bir an önce kurtulsun. Şayet kanunlara uygun bir şey olmuşsa bu yanlıştır. Ancak, mevcut kanunlara uygun olur da, kanunlar hukuka aykırı ise, işte o zaman bu kanunların da değiştirilmesi gerekir. Biz onun için, hukuk devleti ile kanun devletini ayırıyoruz."

MEHMET YAZAR

"Söyleyeceğim şudur: Konu adalete intikal etmiştir. Adli yoldaki gelişmeler de tam anlamıyla bilememekteyiz. Bu yüzden, mesele üzerinde yorum yapmayı şu anda mümkün görmüyorum."

"Ben iki yönlü üzülüm. Önce, böyle bir yayının adli makamlara daşılmasıyla acele ile yapılmasına üzülüm, ikinci üzülüm, daha sonra meydana gelen olaylardır."

FIKRI SAĞLAR

"Milliyet gazetesini yayımlanmış olduğu bir haberden dolayı mahkeme kararı olmasının muhasara altına alınması ve basılan gazetelerin dağıtımını kısıtlan-

suz olarak engellenmiştir. Bir hukuk devletinde böyle bir olayın meydana gelmesi hiçbir mantık ve mazerele açıklanamaz, mümkün değildir ve olamaz. Bunun ardında demokrasi düşmanlığı, hukuk düşmanlığı, baskı karşımı yatmaktadır. Anayasa'da 'Basın hürdür ve sansür edilemez' denmektedir. Nerede Anayasa'nın üstünlüğü, nerede Anayasa'ya bağlılık?

HİKMET ÇETİN

(SHP Grup Başkanvekili): "Ben bu tip müdahaleleri basını özgürlüğüne karşı bir davranış olarak görüyorum. Basın özgürlüğü ya vardır ya da yoktur. Basın kişisel görüşüm, basın konusunda basını özgürlüğü vardır, basın konusunda yoktur denemez. Bu basını demokratik ve basını özgürlüğü anlayışına ters bir davranıştır."

KÖKSAL TOPTAN

(DYP Grup Başkanvekili): "Gazetecilik açısından Milliyet gazetesini ve Mehmet Ali Birand ile Coşkun Aral'ı kutluyorum. Yargıya verdiği karar hakkında konuşmak istemiyorum."

NECDET KARABABA

(DSP Genel Başkanı): "Milliyet gazetesinde yayımlanacağı belirtilen röportajı metni bilinmediğinden bu konuda herhangi bir şey söyleyemeyiz. Milliyet'in yayını bu şekilde fiili müdahaleyle hiçbir şekilde kabul etmeye imkân yoktur. Uygulanması muamele, gerek yöntem olarak ve gerekse mahiyet itibarıyla basını özgürlüğü veya hukuk devleti ilkeleriyle hiçbir şekilde bağdaşmaz."

NEZİH DEMİRKENT

(Gazeteciler Cemiyeti Başkanı): "Olay, adliyeye intikal ettiği için ayrıntılara girmek istemiyorum. Ancak, özülerek gördüğüm hususlara da değinmeden geçemeyeceğim. Siyasi otorite, dağıtımdan önce gazete toplatılmasını olayın alışkanlık haline getirmeye başladı. İçerdiği belli olmayan bir yayının daha önceden ödenmesi, ileride çok büyük mahsurları doğuracaktır. Uluslararası bir işleme tabii olan Mehmet Ali Birand'ın, yasadışı bir örgütün sözcülüğünü yaptığını düşünmenin, en azından yanlış olduğunu söylüyorum. Bu yazı elbette yakın günlerde tekrar Milliyet'te veya başka bir yayın organında yayımlanacaktır. O zaman bazı kişilerin fazla telaşlı davranışları ortaya çıkacaktır. Bu arada, polisün, Milliyet gazetesini öndeki tutumunu da kınamak isterim. Kraldan fazla kral olma devri çok gerilerde kaldı. Demokrasiye insanlara tabahmüllü olması gerekir."

AHMET ABAKAY

(Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanı): "Gazetecilerin neyi yazıp yazmayacağına iktidarlar ya da savcılar karar veremeye kalkarsa, o ülkede basını özgürlüğünden bahsedilemez. Arkadaşımız Mehmet Ali Birand ve gazetesi, Türkiye'de çok önemli bir konuda birinci ağızdan kamuoyunu aydınlatma görevini yerine getirmiştir. Ancak, önceki gün meydana gelen ilkel tavır sonucu, halkın haber alma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Söz konusu yasak, derhal kaldırılmalıdır. Bu yazıya arkasında iktidarı olduğunu inanıyoruz."

OKTAY EKŞİ

(Basın Konseyi İkinci Başkanı): "Milliyet gazetesinin 17 Haziran tarihli nüshalarına henüz Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'nın yazılı kararı dahi yokken polis tarafından el konulması ve dağıtımının engellenmesi, ülkemizde hâlâ hukukun değil, kaba kuvvetin hakim olduğunu gösterir. Ayrıca, Türkiye'de basını özgürlüğünün bulunmadığını anlatmak için, bundan daha çarpıcı bir örnek bulmak zordur."

"Gerçekten bugünkü yasalara göre, herhangi bir cumhuriyet savcısı, Türk Ceza Kanunu'nun 45 nci maddesine bağlayabileceği sayısız gerekçeden herhangi birine sığınarak, herhangi bir yayının okuyucusuna ulaşmasını engel olabilir. Nitekim, Milliyet gazetesinde yayımlanan röportajdan rahatsızlık duyduğuna sıklıkla bahseden Bakan'ın, Atlas'dan dönerken gazetecilere uçakta, 'Bu yayını engelleriz' demesinden sonra bu olayların cereyan etmesi, ülkemizde sadece basını özgürlüğünün değil, 'hukuk devleti' kavramının da henüz bir hayal olduğunu ortaya koymaktadır."

ÖZDEN ALPDAĞ

(Ekonomi Muhabirleri Derneği Başkanı): "Olay, basını özgürlüğüne karşı misil görülmemiş bir saldırdır. Abdülhamit sansürü bu uygulama ile bir aşır sonra yeniden horlatılmıştır."

"EMD olarak, olayı şiddetle ve nefretle kınıyor, basını özgürlüğüne indirilen bu darbeyi protesto ediyoruz."

PARLAMENTO MUHABİRLERİ DERNEĞİ:

"Milliyet gazetesinin 17 Haziran 1988 tarihli nüshasının dağıtımının, bir röportaj nedeniyle ödenmesi, hele bu işleme, mahkeme kararı tebliğ edilmeden çok önce, emvayit kuvvetlerine başlanılması, ülkemizde basını özgürlüğünün hangi düzeyde olduğunu açıkça ortaya koymaktadır."

Doç. Dr. METİN GUNDAĞ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku öğretim üyesi): "Dağıtımın durdurulması ve yayına tedbir konması, sansür niteliğindedir. Çünkü, henüz yayımlanmamış durumdadır. Yayınlanmadan bir yayını durdurmak, tamamen sansür niteliğindedir. Bu da Anayasa'ya aykırıdır. Ancak, yayınlandıktan sonra yasal şeyler olabilir."

"Polis gazetesini yayını fiili engellemesi, tebliğat yapılmadan yayını durdurulması, tamamen yasadışıdır. Çünkü, tebliğat yapılmadan hiçbir hüküm ifade etmez."

EMİN DEĞER

(Avukat): "Uygulama tam sansürdür. Hukuk devletinde yayını herhangi bir şekilde durdurulması söz konusu olamaz. Nitekim Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, yayını tedbirin fiili sansür sayılacağına hükmetmiş ve bu istemi reddetmiştir. Milliyet'e yapılan engelleme, hukukumuzda, insan hakları evrensel beyannameine göre açıkça bir sansür uygulamasıdır."

Özal mı etkiledi?

BAŞBAKAN Turgut Özal, Milliyet'te APO röportajının 14 ve 15 Haziran tarihlerinde üst üste iki gün ilan edilmesinden sonra, 15 Haziran'da Atlas'dan Türkiye'ye dönerken uçakta gazetecilerle bu konuyu görüşmüş ve şöyle demişti:

"Bak açık söyleyeyim. Bu yayını durdurmayı düşünmüyorum. Şimdi uçaktan inince görüşeceğiz. Yetkilerimiz neyse onu anlayacağız."

Başbakan bu sözleriyle yayını durduracağını açıkça dile getirmişti.

Ertesi gün, 16 Haziran'da, yine gazetecilerin sorusu üzerine, "Okudum bile. Okumam da. Sadece manşet baktım. Diğer şeylerini okudum" karşılığını vermişti.

Özal, bu sözleriyle mülakatın içeriği hakkında bil-

gisi olmadığını dile getiriyor, ancak bir yayının sadece başlığını bakarak, içeriği hakkında karar vermiş olduğunu itiraf ediyor.

Başbakan dün de gazetecilerle karşılaşmış ve Milliyet'in yayınının durdurulması konusunda herhangi bir talimat verip vermediği sorusunu şöyle yanıtladı:

"Talimatla olur mu? Adaletle talimat verildiği nerede görülüyor? Mahkemeler kontrolde midir?"

Başbakan çünkü bu sözleriyle, önceki gün söylediği "Yayını durdururum" ifadesini unutmamış görünüyor.

Özal'ın birbiriyle çelişen bu sözleri, üç günlük bir ilan ve yayın döneminde sessiz kalan savcıların, dördüncü gün harekete geçmelerinin ardından Başbakan'ın etkisi olduğu izlenimini yaratır.

Bütün
ülkelerin
proleterleri
birleşiniz!

yeni yol

TİP ve TKP Merkez Komiteleri tarafından yayınlanmaktadır

15 Haziran 1988, sayı 16

TBKP PROGRAM TASARISI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

H.VATANSEVER-FRANSA

IV-Kürt Ulusal Demokratik Hareketiyle İşbirliği sorunu

Kürt ulusal demokratik hareketi temelinde bir köylü hareketidir. Ulusal hak ve özgürlükleri ön planda tutan, anti-feodal ve demokratik bir harekettir, Kürt ulusal demokratik hareketi bu nitelikleriyle Barış ve Demokratik Yenilenme hareketinin vazgeçilmez, güçlü bir bağlaşığdır.

TBKP program tasarısında bu soruna ilişkin olarak yapılan saptama son derece gerçekçidir.

"Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'de demokratik yenilenme gerçekleşmiş olmayacaktır. Aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadeleden başka bir yoldan Kürt sorununun çözümüne ulaşılamaz." (s.48)

Bu saptamaya göre Barış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği yapılacak Kürt partisi, ya da partilerinin bu temel kuralı benimsemiş olmaları gerekir. Aksi halde Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadeleden zaafa uğraması ile birlikte Kürt sorununun çözümü de tehlikeye girecektir.

Program tasarısında Kürt Ulusal Demokratik Hareketiyle işbirliği sorunu, örtülü olarak, bugünkü Kürt partileriyle bağlaşıklıklar kurma biçiminde algılandığı anlaşılmaktadır. Kuşkusuz var olanla çalışma gerçekçi ve kolaycı bir davranıştır. Ama özü tam algılanamayan somuta dayalı kolaycı politikaların her zaman geçerli olduğuna ilişkin bir kural yoktur.

Bugünkü Kürt Partilerinin tümü de Marksizm'den esinlenen programları ve izledikleri politikalarla daha çok Kürt küçük burjuva milliyetçi özelemleri yansıtmaktadır. Kürt köylü yığınlarının ulusal ve demokratik taleplerini aşan iradeci politikalar için savaşım vermektedirler. Bu nitelikleriyle Barış ve Demokratik Yenilenme Hareketine güç katmaktan çok onu zaafa uğratacakları açıktır.

Bu partilerin ortak dünya görüşü şudur.:

- "Türkiye Kürdistanı" ayrı bir ülkedir.
- Türkiye Kürdistanında Kürt Ulusu yaşamaktadır.
- Türkiye Kürdistanı bir sömürge-dir.
- Türkiye Cumhuriyeti sömürgeci bir devlettir.
- Kürt ulusunun kurtuluşu ancak bağımsız bir siyasal mücadele ile gerçekleşecektir.
- Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi Kürt işçi sınıfının fiili ve ideolojik öncülüğünde yürütülecektir.

9)"PARTİMLZ" Kürt işçi sınıfının fiili ve ideolojik öncülüğünde örgütlenen bağımsız, Marksist-Leninist bir partidir.

Aralarında, örgütlenme biçimi ve mutlaklaştırdıkları mücadele yöntemleri açısından bazı ayrılıklar olmakla birlikte,

yukarıdaki ilkeler tüm Kürt partilerinin ortak ilkeleridir. Türkiye demokrasi mücadelesine yaklaşımlarında iki ayrı biçimde sergilenmektedir.

-Bu partilerin bir bölümü açıkça Türkiye'de demokrasi mücadelesi bizi ilgilendirmez demektedirler. "Sömürgeci bir halk için sömürge statüsü değişmedikçe, sömürgeci devletin baskı ve sömürüsü devam edecektir. Demokrasi mücadelesi yalnız Türk halkına yarar sağlar. Kürt ulusunun kurtuluş mücadelesini yürüten bir partinin Türkiye Demokrasi mücadelesine katılması aymazlıktır." demektedirler.

-Bunların diğer bölümü de, Türkiye'de demokrasi mücadelesinin Kürt ulusunun "sömürge statüsünü" değiştirmeyeceğini kabul etmekle birlikte, ileri boyutlu bir demokrasinin sömürgeci-liğe karşı mücadelede koaylıklar sağlığına inandıklarından "Türkiye demokrasi mücadelesi desteklenmelidir" denmektedirler.

Örgütsel yarışmanın bir gereği ve taban kaybetme endişesinden ötürü bu guruptaki örgütler de Türkiye'de Barış ve Demokratik Yenilenme hareketine karşı içtenlikli bir yaklaşım içindedirler. Bundan dolayı nesnel somut toplumsal koşulların belirlediği Barış ve Demokratik Yenilenme çizgisinin sınırlarını aşan ve harekte yaşam veren toplumsal güçlerin işbirliği istencini kıran politikaları dayatmakta sakınca görmemektedirler. Oysa tasarıda belirtildiği gibi "...Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadeleden başka bir yoldan Kürt sorununun çözümüne ulaşılamaz."

Bugün Türkiye'de Kürt köylü yığınlarının ulusal demokratik taleplerini gerçekçi biçimde yansıtan bir siyasal partiye gereksinime olduğu açıktır. Böyle bir parti ya var olan örgütlerden birinin Türkiye gerçeklerini algılayarak öz ve yapı değiştirilmesiyle oluşacak, yada kitlelerin bağrından yeni bir oluşum çıkacaktır

Bu nedenle tasarıda bugünkü Kürt partilerini Barış ve Demokratik Yenilenmenin güçleri arasında sayan örtülü yaklaşımın düzeltilmesini ve Kürt sorununun sınıfsal açıdan çözümlenerek tam bir açıklığa kavuşturulmasını öneriyorum.

1-Ulus, halk ve ulusallık kavramları

Program tasarısında Kürt ulusal sorununa ilişkin değerlendirmelerde çoğu kez ulus, halk ve ulusallık deyimleri eşanlamlı olarak kullanılmıştır. Oysa marksist literatürde bu deyimlerin birbirlerinden farklı özgün anlamları vardır. Bu deyimlerin her birine belirlenen durumlar için ayrı politikaların geliştirilmesi gerekir. Bu nedenle andığımız deyimlerin eşanlamlı kullanılmaları olanaksızdır.

a) Programın pek çok yerinde "Kürt ulusu" deyimini kullanılmaktadır. Marksist bilim açısından "ULUS" toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında ortaya çıkan tarihsel bir kategoridir. Bu belirli aşamaya gelmeden bir ulusal topluluk için ulus deyimini kullanılmaz.

Eğer Türkiye'deki kürt ulusal toplu-

luğunun ulus aşamasına geldiği saptama yapılmışsa bu takdirde Türkiye'nin iki ulus bir toplum olarak algılanması ve bun ilişkin yeni politikaların geliştirilmesi ve Türkiye demokrasi güçlerinin bu çözümlere hazırlanması gerekir. Ayrıca partinin bu duruma yanıt verecek yeni programatik görevleri yüklenmesi gerektiği de unutulmamalıdır.

Yok eğer Kürt ulusal topluluğunun henüz ulus aşamasına gelmediği saptanmışsa bu takdirde "Kürt Ulusu" deyimini kullanılması partinin önündeki görevlerin yapay olarak ağırlaşmasına yol açacak ve partiyi açmazlara sokacaktır. Östelik Kürt küçük burjuva milliyetçi hareketlerin geliştirdikleri volanitarist politikaları teşvik eden sonuçlarıyla Türkiye demokrasi hareketine olumsuz etkiler yapacaktır.

Ayrıca uluslaşma süreci tamamlanmışsa Barış ve Demokratik Yenilenme hareketinin bur süreci hızlandırmak için uluslaşmaya ilişkin özel bir programla Kürt ulusal topluluğuna öncülük yapması gerekir.

Görüldüğü gibi ulus ve ulusallık deyimlerinin kullanılması salt bir terminoloji sorunu değil uygulamaya ilişkin politikaların belirlenmesi gereğindedir birlikte getirilmektedir.

b) Program tasarısında halk deyimini politik olumsuzluklar yaratacak iki ayrı anlamda kullanılmaktadır bir yandan Kürt ulusal topluluğunu belirleyen pragmatik bir deyim olarak kullanılmaktadır, Kürt halkı ifadesi. Diğer yandan salt işçi ve emekçileri belirleyen sosyolojik bir deyim olarak kullanılmaktadır "halk" deyimini. "Türkiye halkı", "Türk ve Kürt halkı", ya da "Halkımız" deyimini kullanırken iki ayrı ulusal topluluğa karşılık bir tek emekçi sınıfını varlığı vurgulanmak istenmektedir. (Program tasarısı s. 48,52,61,69)

Halk deyimini çoğul olarak kullanılmakzen, Türk ve Kürt ulusları deyimini sık sık kullanılmıştır program tasarısında.

Programda terminoloji birliği sağlanması için önerim şudur:

"KÜRT ULUSU" deyimini tasarıdan çıkarılmalı ve yerine tekdüze biçimde yalnız KÜRT HALKI deyimini kullanılmalıdır.

Bu deyim uluslaşmaya ilişkin tartışmalı konulara girmeden partinin önündeki ulusal soruna değin demokratik görevlerde en geniş biçimde kapsadığı için yeşellenmelidir.

Ayrıca, Türkiye de iki ayrı ulusal topluluklar birlikte henüz bütünleşmemiş ama çıkarları ortak iki ayrı işçi ve emekçi sınıflar topluluğunun bulunduğu gerçekçi göz önüne alınarak "Türkiye halkı" deyimini yerine "Türkiye halkları" deyimini kullanılmalıdır.

Türkiye halkları deyimini demokrasi mücadelesinin çok geri aşamalarında da kullanılmıştır.

2-Kürt sorununa ilişkin "Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkının yanı sıra halkın haklarını tanıması ile gerçekleşebileceği formülasyonu değiştirilmelidir.

OKURLARIMIZA

Milliyet basımevlerine önceki akşamdan itibaren yapılan yasa dışı baskınlara neden olarak, Mehmet Ali Birand'ın son yazı dizesi gösteriliyor.

Bu yazı dizisi:

1 Dünya çapında bir gazetecilik olayıydı.

2 Türk halkının gerçekleri öğrenme hakkına hizmet ediyordu.

3 PKK adlı terör örgütünü ve onun yöneticisini asıl yüzüyle tanıtıyor ve anlayana, onların gerçek zaaflarını görme olanağını veriyordu.

Ama — başta Başbakan Turgut Özal olmak üzere — bazı kişiler, bu gazetecilik çalışmasının ülkemize sağlayacağı faydaları anlayamamışlardır.

Ve bu yüzden:

1 Demokrasimize büyük bir darbe indirilmiştir.

2 Yurt dışında ve yurt içindeki yoğun propagandalarla olduğundan başka boyut-

larda gösterilirken, o yazı dizisiyle gerçekteki ölçülerine indirilen APO'ya ve emrindeki terör örgütüne, yeniden "bilinmezliğin" zırhına bürünme fırsatı verilmiştir.

3 Türk yönetimi, sanki o örgütün söyleyeceklerinden korkuyormuş gibi bir görünümüne sokulmuştur.

4 Yurt dışında Türkiye'ye karşı önyargılı odakların eline, ülkemizi kötüleme fırsatı verilmiştir.

Milli menfaatlerimize verilen asıl zararlar bunlardır.

Ve gazetemiz Milliyet'in bu sorumsuz uygulamalara karşı çıkması, kendi gazetecilik olanaklarını değil, milli menfaatlerimizi savunmanın bilincinde olmasındandır.

Milliyet, Türkiye'yi, Türk insanını ve onun demokratik bir açıklık içinde özgürce yaşama hakkını savunmaya sonuna kadar devam edecektir. Ve bu yolda önüne çıkacak her türlü örümcek kafalılığa karşı mücadele vermektен asla geri kalmayacaktır.

Milliyet

YAZIK..

PKK, Güneydoğu bölgemizdeki katliamların sorumlusu olan bir örgüttür. Bu örgütün, APO diye anılan Abdullah Öcalan tarafından yönetildiği de bilinmektedir.

Ama.. O APO kimdir? Nerede yaşıyor? Kundaktaki çocuklara kadar uzanan "Vu" emirlerini nasıl verebiliyor? Bir profesyonel cani midir? Yoksa bir ruh hastası mı? Hangi koşullar altında yetişmiş, hangi etkiler altında kalmış ve o barbarlıkları planlamaya nasıl olup da yönelebilmmiştir?

O emirleri nasıl uygulatabiliyor? Onlara kayıtsız şartsız uyanların, psikolojisi nedir? İdeoloji diye belledikleri şey nedir? Öteki yasadışı örgütlerden hangisine dost, hangisine düşmandırlar? Kiminle işbirliği yapmakta, kime karşı kan davası gütmektedirler?

Bu ve benzeri sorular üzerine Türkiye'de ve dünyada birçok yayın yapıldı. Çoğu, sadece kulaktan dolma bilgilere dayanıyor ve çok çelişkili unsurlar taşıyordu. Aralarından bir bölümü de, bizzat PKK'cılarının yaydığı bilgilerdi. Avrupa'nın belirli ülkelerdeki odaklarında basın toplantıları yapıyorlar, gazetelere demeçler veriyorlar, broşürler, kartpostallar, takvimler yayınlayıp dağıtıyorlardı.. Bunları posta yoluyla Türkiye'deki adreslere de gönderiyorlardı..

APO'nun, efsanevi bir dekor içindeki gösterişli teşimlery.. Bayraklarla yürüyen ve görüntüdeki sayıları az da olsa — "devamı varmış" izlenimini veren — muntazam üniformalı "birlik"lerin fotoğrafları..

Bütün bunlar, Avrupa'daki vatandaşlarımız gibi, Türkiye'deki pek çok kişiye de ulaştırılıyordu?

***

BİRAND'IN BAŞARISI

Ama gerçek neydi?.. Bir hafta öncesine kadar onu bizzat görebilen, o APO'yla ve yanındakilerle doğrudan doğruya konuşup da, onu anlatabilecek durumda olan hiç kimse yoktu.. Ne Türkiye'de ne de dünyada..

Bunu, Türk gazetecisi Mehmet Ali Birand başardı.

Milliyet mensubu olarak ön çalışmalarını yaptı. Gene Milliyet mensubu arkadaşımız Coşkun Aral'la birlikte büyük bir riski göze aldı. Suriye üzerinden Bekaa Vadisi'ne giderek, PKK'nın oradaki merkezine ulaştı. Abdullah Öcalan'la üç gün süren bir görüşme yaptı. Üç gün boyunca, onun ve yandaşlarının arasında yaşadı.

Coşkun Aral bütün bunları görüntüledi. Ve böylece, hem APO'nun, PKK kartpostallarındaki hiç benzemeyen fotoğrafları.. Hem de yandaşlarının, o broşürlerdeki "muntazam geçit-resmi" havasıyla hiç ilgisi bulunmayan fotoğrafları. Dünyada ilk defa objektif bir "objektif" tarafından tespit edilmiş oldu.

ALTAN ÖYMEN

Emniyet Genel Müdürü, teşkilatı uyardı PKK alarını

MİLLİYET HABER AJANSI

EMNİYET Genel Müdürü Sabahattin Çakmakoglu'nun imzasıyla 3 Haziran 1988 tarihinde tüm emniyet müdürlüklerine gönderilen bir genelgede, yurt dışından PKK militanını sızmalarına dikkat çekildiği öğrenildi.

Edinilen bilgilere göre genelgede, 65 PKK militanının kentleri hedef alan eylem planlarıyla Türkiye'ye sızmaya çalışıklarının haber alındığı belirtildi. Genelgeye ekli olarak, aralarında kadınların da bulunduğu PKK militanlarının açık kimlikleri ve fotoğrafları da emniyet müdürlüklerine gönderildi.

Emniyet Genel Müdürlüğü genelgesinde şöyle dendi:

"Yasadışı PKK örgütünün elemanları oldukları tespit edilen ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde eylemlere ve örgüt toplantılarına katılan bazı örgüt militanlarının yasadışı yollarla eylemlerde bulunmak üzere Türkiye'ye gelecekleri tespit edilmiştir.

"Şu ana kadar yapılan çalışmalar sonucu 65 kişiliksiz kimlikleri tespit edilerek ekte fotoğraf ve haklarında gerekli bilgiler (ikamet, nüfus kayıt olduğu yer, doğum tarihi vs.) sunulmuştur.

"Olaya ciddiye göz önüne alınarak gerekli tedbirlerin alınması ve gerektiğinde jandarma komutanlıklarına da bilgi verilmesi gerekmektedir."

"Apo, Suriye kuklası"

Altın KORKMAZ

DİYARBAKIR, (hha)- Bir süre önce PKK (Kürdistan İşçi Partisi) ile YNK (Kürdistan Yurtsever Birliği) arasında varılan ittifak, diğer Kürt örgütleri tarafından itibar görmedi. İttifaktan hemen sonra YNK Genel Sekreteri Celal Talabani tarafından çeşitli örgütlere gönderilen "İttifaka katılma çağrısı", Rizgari (Kürdistan Kurtuluş Örgütü) tarafından sert bir dille eleştirilerek reddedildi. Bu mektupta, "Apo" diye bilinen PKK Lideri Aptullah Öcalan, Suriye'nin kuklası olmakla suçlandı. YNK Genel Sekreteri Celal Talabani'nin, PKK ile ittifak sonrasında 13 Mart 1988 tarihinde "Kürdistanlı tüm örgüt ve partilere" ana başlıkla yaptığı çağrıya, Rizgari (Kürdistan Kurtuluş Örgütü) olumsuz cevap verdi. Rizgari Genel Sekreterliği imzasıyla YNK Genel Sekreteri Celal Talabani'ye gönderilen açık mektupta, ittifak sert bir dille kınandı. Aptullah Öcalan'la işbirliğine gittiği için, Talabani'yi eleştiren ve Abdullah Öcalan'a PKK'yı Suriye'nin denetiminden çıkarması çağrısında bulunulan açık mektupta, PKK'nın "Suriye denetiminde" olduğuna işaret edildi. Talabani'ye yazılan mektup-

ta, özetiyle şöyle denildi:

"Siz, Ortadoğu'da bir devletin gölgesine sığınan ve saklanan Apo' diyordunuz. Biz, bu devletin adını koymak zorundayız. Sizin de çok iyi bildiğiniz gibi, bu devlet, Suriye'dir. Suriye'nin Türkiye ile ilişkileri ve hesaplaşmaları da bilinmektedir. Bir de esas olarak bilinen gerçek şudur ki PKK, bütünün ile Suriye'nin denetiminde ve kontrolü altındadır.

"PKK'nın Ortadoğu'daki istihbarat örgütlerinin elinde politik bir şantaj örgütü haline getirildiği inancını taşıdığımız bir kere daha belirtmek istiyoruz.

"PKK, her biri başlı başına bir suç olan faaliyetlerinin hesabını henüz vermemiştir. Ama, vermek zorundadır. PKK, önce gölgesine sığındığı devletin denetim ve kontrolünden ve Bekaa vadisinden çıkmalıdır. PKK lideri, bizlerle yüz yüze görüşecek kadar cesur olmalıdır."

Mektup, "Ortadoğu ve Suriye ile bağımlılık ilişkileri ve siyasi yapısı ilişkin görüşlerimizi sunma umudunu saklı tutarak, çağrımıza yukarıdaki nedenlerden ötürü olumsuz cevap veriyoruz" cümlesiyle sona eriyor.

ABD ve Kürtler...

Cumhuriyet Uğur Mumcu

ABD Dışişleri Bakanlığı, Kürt İlderlerinden YNK Genel Sekreteri Celal Talabani ile Washington'da resmi görüşmelerini sürdürüyor.

Buna niye saygıyorsunuz ki? Amerika'nın öteden beri Kürt ve Ermeni ayrımcılığı konularında izlediği siyaset budur.

Kürt İlderlerinin Molla Mustafa Barzani, Irak topraklarında Kürtlerin ahalisi ayaklanmalarını yönettikten sonra, 1979 yılında Amerika'da, Rochester kentinde ABD hükümetinin ilgi ve koruması altında yaşamış ve ölmüş değil miydi?

YNK Genel Sekreteri Celal Talabani ile PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan geçen Nisan ayı ortalarında "devrimci silahlı direniş mücadelesi" konusunda karar ve eylem birliği konusunda anlaşmaya varmışlar; bu karardan hemen sonra Talabani, Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na Washington'a çağırılmıştır.

ABD ve İngiltere'nin Kurtuluş Savaşı öncesi ve sonrasında ayrımcı Kürt ve Ermeni örgütlerini nasıl var güçleriyle destekledikleri bugün artık resmi belgelerle kanıtlanmıştır.

Bunlardan bir İngiliz krallık belgesindedir. Amiral Sir F. Daroback'ın Lord Curzon'a gönderdiği 28 Mart 1920 tarihli rapor şöyledir; okuyalım...

— Kördistan, Türkiye'den tamamen ayrılıp, özerk olmalıdır. Ermeniler ile Kürtlerin çıkarlarını bağdaştırabiliriz. İstanbul'daki Kürt Kulübü Başkanı Said Abdülkadir ve Paris'teki Kürt Delegesi Şerif Paşa emrimizdedir. (Krallık belgesi, s: 49, belge: 33, İngiliz Belgelerinde Türkiye, Erol Ulubelen, Çağdaş Yayınlar, s: 257)

Türkiye bir yandan "ortak savunma" gerçekliğiyle başını Amerika'nın çektiği NATO'ya üye olacak, öte yandan ABD, Türkiye'deki etnik başkaldırını açıkça destekleyecek!

PKK, terör yöntemlerini kullanan bir ayrımcı örgüttür. Bu ayrımcı örgütün Türkiye'deki siyasi ortamı "destabilize" ettiği de bellidir. Böyle bir örgüte dayalı ya da dolaysız olarak sağlanan desteğin NATO'nun "ortak savunma kavramı" ile bağdaşmadığı da açıktır.

Bütün bu gerçeklere karşın ABD'nin Kürtlere sağladığı destek NATO Anlaşması ile bağdaşmaz. Bu çok doğru bir görüştür. Ancak azınlık güvenizmini ve ayrımcı terörizmi desteklemek ABD'nin öteden beri başvurduğu bir siyasettir. Bu da somut olgulara dayalı gerçekçi bir gözlemdir.

ABD bir yandan Ortadoğu'daki ayrımcı güçleri destekliyor; hem bu desteği sağlıyor, hem de "komünizme karşı yeşil kuşak" gerekçesi ile Suudi Arabistan kanalını kullanarak, Ortadoğu'daki İslamcı akımları güçlendiriyor.

Peki ne yapmalı?

Her konu açıkça tartışılmalı!

Ulusal bütünlük, etnik sorunlar, bölgedeki ABD ve Sovyet çıkarları, ABD destekli İslamcı örgütler gibi konular açıkça tartışılmalı... Tartışılmalı ki, bütün bu gerçekler anlaşılın...

Olaylara bu açıdan bakarsak; Milliyet gazetesinde Mehmet Ali Birand'ın PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile yaptığı görüşme için "yayını durdurma" kararınının gerçekçi bir önlem olduğu sonucuna ulaşırız.

Çünkü inanıyoruz ki, yasaklar sorunları çözmez; tersine, bu sorunları gittikçe içinden çıkılmaz hale sokar.

Kimdi bu 1972'lerin o örek ve korkak militanı? Bu örek ve korkak militan nasıl olmuş da böylesine acımasız bir terör örgütünün başına geçmişti, kimlerle ilişki kurmuştu Öcalan?

Örneğin; Ankara'da, SBF'de öğrenciyken THKP-C örgütü ile ilgili ifadesine başvurulmuş muydu? Ya da Devrimci Kültür Ocakları ile? Ne anlatmıştı o günlerde polise?

Bunları belki bu yayından sonra öğrenme olanağını bulacaklık. Birand ve Milliyet gazetesinin amacı herhalde bu terör örgütünün propagandasını yapmak ya da "milli duyguları zayıflatmak" değildir. Amaç gerçekleri tartışılması, bu terör örgütünün iç yüzünün ilyce anlaşılması ve böylece ülke bütünlüğünün daha da sağlanması ve pekişmesidir.

Öcalan ve PKK'nin içyüzü ancak bu gibi yayınlarla ortaya çıkabilir. Örneğin; Abdullah Öcalan'ın 1972 yılında kurduğu ilişkiler bu raporlardan sonra ilyce sergilenmelidir.

PKK'nin taktik değişikliği anlaşılıyor. Bu yüzden NATO'nun Genel Karargâhı'nın bulunduğu Brüksel'de güvence altında yaşayan "PKK temsilcileri" liderleri Öcalan ile görüşmek isteyen gazetecilere ilk kez bütün kapıları açıyor.

Ve görüşme böylece gerçekleşiyor.

Üç Türk gazetesinden gazeteciler ve Alman Televizyonu, Öcalan'la PKK Brüksel Temsilcileri aracılığıyla görüşüyorlar.

Bu görüşmenin yayını Türkiye'de yasaktır, Almanya'da ise serbest...

Türkiye'de bu Anayasa ve Ceza Yasası varken hiçbir sorun enine-boynuna tartışılmaz. Bir toplumsal kuraldır; yasaklar terörü doğurur. Terör de yasakların sürdürülmesine yol açar. Böylece Türkiye bu kısır döngü içine hapsolür.

"ABD destekli Kürt milliyetçiliği"nin hangi mali ve stratejik katkılarla bugünlere geldiği de ilye bu yüzden anlaşılır; anlaşılmalı da, bütün bu karmaşık ve karanlık ilişkiler yasaklar yüzünden anlatılamaz.

ABD, YNK Genel Sekreteri Celal Talabani'yi Washington'a çağırıyor; sıra PKK adlı terör örgütü lideri Öcalan'da...

Öcalan ile yapılan röportajı da ilyerde herhalde ya Time ya da Newsweek'de okuruz.

Silahları kimlerden aldığını? Paraları nereden bulduğunu? Kimlerden destek sağladığını? Kadın-çocuk demeden insanları nasıl ve niye öldürdüğü? Ve ilye ajanları nasıl atığı THKP-C ve Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın kadri serövenlerini... Bu konuları sorarlar mı deralınız?

Avrupa'daki yasadışı örgütler birbirine düştü

PKK'ya karşı yeni cephe

BRÜKSEL, ÖZEL

YURT dışındaki yasadışı sekiz etnik örgüt, Türkiye Komünist Partisi ve diğer sosyalist partilerden ayrılarak kendi başlarına bir "cephe kurduklarını" açıkladılar ve dışlarında kalan başta PKK olmak üzere diğer gruplara da katılma çağrısı yaptılar.

Brüksel'de düzenledikleri basın toplantısında, "Tevger" adı verilen yeni cephe, 1983 yılında kurulan sol birlikten ayrılan iki grubu da içine almış olarak ortaya çıktı. Bu hareketin ortak cephesi olarak, ilk aşamada örneğin, ancak ilyerde gerektiğinde silahlı eylemler yapacaklarını açıkladılar.

Temel hedeflerinin "bağımsız ve demokratik bir devlet" olduğunu belirten Tevger sözcüleri, cephenin şimdilik şu gruplardan oluştuğunu söylediler: Ala Rızgari, KUK-SE, Parhez, PDK-RN, PPKK, PSKT, ŞK, YSK.

PKK TUTUM DEĞİŞTİRMELİ

Sorulara verdikleri yanıtlara göre, PKK'nın Tevger'e katılabilmesi için, öncelikle diğer etnik grupları "hain" olarak nitelendirmek ve onlara karşı silahlı eylemlerden vazgeçmesi ve sivil halk ile çocuklara karşı sürdürdüğü eylemleri bırakması gerekiyor. "Bu tutum değişikliğini yaparlarsa, politik görüşlerimiz farklı değil olsa onları aramızda görmek isteriz" diyen Tevger yetkilileri, PKK'nın tüm silahlı eylemlerine karşı olmadıklarını, özellikle masumlara karşı yaptıklarını kınadıklarını da vurgulayarak PKK'ya bir sıkı kapı bıraktılar.

Tevger'e katılmayan diğer gruplar Rızgari ve KUK (TKP yanlısı).

Liderlerinin önemli bir bölümünün yurt dışında olmasına rağmen güçlerini Türkiye'deki halklardan aldıklarını ilyeri süren Tevger sözcüleri, "Biz yasal bir örgüt değiliz" şeklinde konuştular. Tüm faaliyetlerinin de hem Türkiye'de, hem de Batı'da sürdürüleceğini belirttiler.

Tevger çerçevesinde oluşturulan bu cephe, sol birliğ (TKP, TİP, TİSP ve Türkiye Komünist Emek Partisi ile birlikte sadece iki etnik örgütün —TKSP ve KOİP— oluşmuştu) çöküşü anlamına geliyor.

Apo-Talabani beraberliğinden sonra, 8 yasadışı örgüt, Brüksel'de "Kürdistan Kurtuluş Hareketi" adı altında birleştiklerini açıkladı

Bir "hain ittifak" daha...

- Şiddet yanlısı olmadıklarını, PKK'yı bu nedenle tasvip etmediklerini belirten TEVGER sözcüleri, gerektiğinde şiddete başvurabileceklerini söyleyirken, amaçlarının özerklik değil, bağımsızlık olduğunu öne sürdüler...

Şerif SAYIN

BRÜKSEL, (Hürriyet)—Türkiye'deki sekiz Kürt örgütü birleşerek "TEVGER" adı altında "Kürdistan Kurtuluş Hareketi"ni kurduğunu açıkladı. Sekiz örgüt sözcüsü, şiddet yanlısı olmadıklarını ve amaçlarının bağımsız bir Kürdistan devleti kurmak olduğunu bildirdi. "PKK'nın şiddet eylemlerini şimdilik tasvip etmiyoruz" dedi.

Türkiye'de faaliyet gösteren "Ala Rızgari" (Kurtuluş Beyrağı), "Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları-Sosyalist Eğitim" (KUK-SE), "Kürdistan Demokratik Partisi-Ulusal Örgütü" (PDK-RN), "Kürdistan Yurtsever Güç-Partisi" (PARHEZ), "Kür-

distan Öncü İşçi Partisi" (PPKK), "Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi" (PSKT), "Kürdistan Devrimcileri" (SK) ve "Kürdistan Sosyalist Birliği" (YSK) adlı sekiz Kürt örgütü, "TEVGER" adı altında birleşerek "Kürdistan Kurtuluş Hareketi"ni oluşturduklarını açıkladılar. Dün Brüksel'de düzenlenen bir basın toplantısında, "TEVGER"nin sözcülüğünü yapan PPKK'nın Serhad Dicle, PDK-RN'den Hemres Reso ve YSK'da Selim Keya, buşturdıkları yeni örgütün programını açıkladılar. Sözcüler, "TEVGER"nin amacının bağımsız bir Kürt devleti kurmak olduğunu ve bu gerçekleştirilmeye kadar mücadeleyi sürdüreceğini bildirdiler.

"Prensip biz, şiddet eylemlerine karşıyız ve politik mücadeleden yanayız. Fakat Türk Ordusu, Kürdistan topraklarından çıkmadığı takdirde ve şartlar gerektiğinde, silahlı mücadeleye de başvurabiliriz" dediler.

Bir soru üzerine PKK örgütüyle işbirliği içinde olmadıklarını, bu örgütte aralarında görüş ayrılıkları bulunduğunu ilyeri süren sözcülerden Serhad Dicle, "TEVGER, prensip olarak tüm Kürt sosyal ve toplumsal örgütleri içine almak amacındadır. TEVGER, halen Türkiye'deki örgütlerin çoğunluğundan meydana gelmiş bir örgüttür. TEVGER'in kurulusu

çalışmaları başladığı zaman, PKK'nın izlediği politika, onların bize katılmasını mümkün kılmadı. PKK, şiddet politikasında değişiklik yaptığı takdirde, ileride bize katılabilir" dedi. PKK'nın şimdiye kadar kendi dışındaki Kürt örgütlerini hainlikle nitelendiğini ve bunlara karşı şiddet yolunu kullandığını, oysa TEVGER'e göre düşmanın, Kürdistan topraklarını işgal altında tutan Türk Ordusu olduğunu da ileri süren Serhad Dicle, PKK'ya karşı düşmanlıklarını olmadığını, aralarındaki görüş ayrılıklarının bir gün ortadan kalkacağını ümit ettiklerini söyledi.

PKK ile Celal Talabani arasındaki anlaşma konusunda ayrıntılı bilgiye sahip olmadıklarını belirten TEVGER sözcüleri, bir başka soru üzerine, "Kürdistan Öncü İşçi Partisi"nin (PPKK) geçtiğimiz mayıs ayında "Türkiye Kürdistanı Sol Birlik"ten Kutlu ve Sargun'un legal olarak çalışmak üzere Türkiye'ye dönüşü yüzünden ayrıldığını açıkladılar. "Kutlu ve Sargun'un bu hareketi, Sol Birlik'i anlamsız hale getirdi. Oysa biz, Türkiye'de de Avrupa'da da legal değiliz" dediler. Kürdistan Kurtuluş Hareketi'nin dün açıklanan programında belirlenen siyasi hedefler şöyle aralandı:

- Türk sömürgeciliğinin ve yerli işbirlikçilerinin egemenliğine son vermek ve bağımsız Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ni kurmak.
- Ulusal demokratik güçlerden oluşan geçici demokratik bir

hükümet kurmak ve Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin anayasasını hazırlamak.

● Yasama yetkisini, genel, eğitim ve gizli ve tek dereceli seçimle oluşturulan Kürdistan Ulusal Meclisi'ne; yürütme yetkisini bu meclis tarafından kurulan halk hükümetine vermek. Yargı yetkisini kullanmak üzere bağımsız, demokratik yargı organlarını oluşturmak.

● Yerel yönetici seçiminin ve bunların görevlerine son verilmesinin halk tarafından yapılmasını sağlamak.

● 18 yaşını dolduran herkese seçme, 21 yaşını dolduran herkese seçilme hakkını tanımak.

● Herkese düşünce, söz, basın, örgütlenme, toplantı ve gösteri hak ve özgürlüklerini tanımak; ırkçılığı ve faşizmi yasaklamak.

● Kürdistan'daki ulusal azınlıklar (Arap, Ermeni, Çerkez, Süryani ve diğer halklar) üzerindeki her türlü ulusal baskıya son vermek. Bunlarla birlikte Türk ve Azeri azınlıklarının ulusal demokratik haklarını güvence altına almak. Dil ve kültürlerini özgürce geliştirmeleri için gerekli olanaklar sağlamak. Çoğunluk oldukları yerlerde bölgesel özerklik tanımak.

● Dinsel ve mezhepsel her türlü baskı ve ayrıcalığa son vermek. Kadın, erkek hak ve eşitliğini sağlamak.

● Cumhuriyeti ve devrimi savunma, koruma görevini, hükümetin yönetimindeki halk ordusuna ve halk milisine vermek.

BİRLEŞTİLER Türkiye'de faaliyet gösteren sekiz Kürt Örgütünün sözcüleri dün Brüksel'de yaptıkları basın toplantısında birleşme kararını açıkladılar. PKK'nın çocuklar da dahil sivillere karşı giriştiği eylemleri tasvip etmediklerini belirten sözcüler, asıl mücadelenin Türk Ordusu'na karşı olması gerektiğini iddia ettiler...

TERCÜMAN 24.06.1988

Erzurum, Ağrı ve Kars'ta bütün güvenlik birimleri harekete geçti

Sınırdan alarm!

Fikret DADAŞ

ERZURUM, (Tercüman) İran istihbarat teşkilatı SAVAMA'nın, Türkiye'ye çeşitli patlayıcı, kitap ve para sızdıracağı yolundaki haberler, bölgede heyecanla takip ediliyor.

Erzurum, Ağrı ve Kars'ta bütün güvenlik birimleri harekete geçerken, SAVAMA ajanı olduğunu ve Gürbulak'tan mayıs ayında Türkiye'ye giriş yaptığını öne süren Rıza Sadıkkade'nin adına, giriş-çıkış yapan 12 bin 175 kişinin arasında rastlanmadı.

Gürbulak Mülki İdare Amiri Mevlüt Kurban, giriş çıkışların bilgisayara kayıtlı olduğunu belirtirken, bir yetkili, haberde adı geçen Yüzbaşı Servan Beyan'ın Azeri Türkü olduğunu, İran ile yapılan protokollerde İran tarafını temsil ettiğini, böyle bir komploya girmesi-

ne ihtimal vermediklerini söyledi.

Bir yetkili de, gerçek kimliği meçhul Rıza Sadıkkade'nin İran'da çaresiz kalmış, Türk tarafına şirin görünmek isteyen birisi olabileceğine işaret etti. Bu yetkili, Sadıkkade adını kullanan kişinin, samimi ise Türk istihbarat birimlerine haber vererek operasyon yapılmasını sağlayabileceğini, işte o zaman "dananın kuyrugunun kopacağını" sözlerine ekledi.

VALİNİN SÖZLERİ

Ağrı Valisi Şevket Ekincler de fiziki engel olmadığı için sınırın zaman zaman sızmalar olabileceğini, ancak toplu sızma ile ilgili bir ihbar almadıklarını bildirdi.

Ekincler, "Sınırın tam kontrol altına almak mümkün değil. Olayın doğruluk durumu nedir, araştırıyoruz" şeklinde konuştu.

8 bölücü örgüt birleşti Yeni hain ittifak TEVGER

BRÜKSEL, (A.A.)- Türkiye'nin doğusunu da içine alacak şekilde bir Kürt devleti kuracaklarını hayal eden 8 bölücü örgütün birleştiği açıklandı.

"Kürdistan Kurtuluş Hareketi" (TEVGER) adı altında birleştikleri ilân edilen 8 örgüt şunlar:

Aja Rızgan, Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları, Sosyalist Eğitim (KUK-SE), Kürdistan Yurtsever Güç Partisi (PARMEZ), Kürdistan Demokrat Partisi Ulusal Örgütü (PDK-RN), Kürdistan Öncü İşçi Partisi (PPKK), Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi (PSKT), Kürdistan Devrimcileri (SK), Kürdistan Sosyalist Birliği (YSK).

(PPKK) adına Serhad Dicle, (PDK-RN) adına Hemres Reso

ve (YSK) adına Selim Keçe'nin Brüksel'de düzenledikleri basın toplantısında yapılan açıklamaya göre, bu sebeple silahlı eylem yapan (PKK) ve (ERNK) gibi örgütlerden ayrıldığı, bununla birlikte zamanı geldiğinde silahlı mücadeleye başvurabileceği bildirildi.

"TEVGER" sözcüleri, tutumlarını şöyle açıkladılar:

"TEVGER, Kürdistan'dan emperyalizmi kovmayı ve bağımsız demokratik bir cumhuriyet kurmayı amaç edinmiştir. Bunun için silahlı mücadele dahil her yola başvurmak meşru hakkımızdır. Amacımız, ayrı bağımsız devlet kurma hakkı dahil Kürt halkına kendi kaderini tayin

hakkını elde etmektir."

"TEVGER" adlı bölücü örgüt adına konuşanlar, "bağımsız Kürdistan demokratik cumhuriyeti kurmayı, toprak sahplerinin topraklarını ve bütün üretim araçlarına el koymayı da" amaçları arasında saydılar.

SORULAR VE CEVAPLAR

Basın toplantısında sorularla da cevaplandırılan bölücüler, PKK'nun eylemlerini kinamadıklarını, zamanı gelince silahlı mücadeleye başvuracaklarını, bağımsızlıklarını alıncaya kadar gerekirse 30-50 yıl dahil savaşacaklarını iddia ettiler.

İtirafçı sanıklar: "Silâh zoruyla militan yapıldık" "PKK, caniler topluluğu"

Lübnan'dan kaçırıldı

İtirafçı Orhan Aydın, üç arkadaşıyla birlikte Lübnan'da işçi olarak çalışırken, silâh zoruyla kaçırdığını belirterek, Helvi Kampı'nda sıkı eğitime tâbi tutulduğunu bildirdi

Hüsamettin KARANFIL

İKT, (Tercüman)- "Fıud"
S kod adlı itirafçı PKK'li, 19 yaşındaki Orhan Aydın, "Lübnan'da işçi olarak çalışırken, üç arkadaşımın birlikte silâh zoruyla kaçırılıp kampa götürüldük" dedi.

PKK'nin Mahsum Korkmaz Akademisi adını verdiği Helvi Kampı'nda yaklaşık bir yıl kaldığını anlatan Aydın, Türkiye'ye geçtikten sonra herhangi bir eyleme katılmadığını bildirdi.

YARDIM LIBYA, SURIYE VE AVRUPA'DAN

Örgütün militan ihtiyacını Avrupa ülkeleri ve Libya'da çalışan işçilerden sağladığını kaydeden Aydın, kamplardan kaçmamaları için, bu kişilerin pasaportlarına elkonulduğunu bildirdi.

Aydın, şöyle konuştu: "PKK geliri yine yurt dışındaki işçilerden elde ediyor. Avrupa ve Libya'daki işçilerin devamlı verdiği aidatlar, işeçte bulunan PKK'nin üst düzey sorumlusu Avukat Hüseyin Yıldırım aracılığıyla Suriye'ye gönderiliyor. Bu paralar Şam'da Abdullah Ocalan'a veriliyor. Örgüt ayrıca esnar ve ero-in ticareti yapıyor."

CEMİL ESAD'IN ZİYARETİ

Bir defasında, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın kardeşi Cemil Esad'ın Helvi Kampı'ndaki askeri tatbikatlarına

gözetimci olarak katıldığını öne süren Aydın, daha sonra Abdullah Ocalan, Cemil Esad ve Acilciler'in liderinin bir konuşma yaptığını söyledi. Cemil Esad'ın Arapça yaptığı konuşmanın Acilciler'in liderince Türkçe'ye tercüme edildiğini ifade eden Aydın, Cemil Esad'ın bu ziyaretinden sonra Suriye'nin, Türkiye'ye geçmelerine müsaade ettiğini de bildirdi.

İKİ İTİRAFÇI BANA

PKK'nin itirafçı militanları "Bahri" kod adlı Hasan Adak ile "Ziver" kod adlı Mehmet Bora da, "PKK'mın, insan öldürmekten zevk alan cani ruhlu insanlardan meydana geldiğini" söyledi.

Bora ve Adak, PKK kamplarında sürekli beyinlerinin yıkandığını, emirleri körükörüne yerine getiren robotlar haline sokulduklarını belirtti.

Bora, bazı militanların görev yapmaktan ajanlığa kadar çeşitli suçlamalara hedef yapılarak ölüme çarptırıldığını kaydederek, "ANAP Bitlis milletvekili Kâmaran İnan'ın akrabası olduğu bildirilen Abdülâsır Tunç ile İstanbul'dan gelip örgüte katılan Serbest Hasan, bu yüzden öldürüldü" diye konuştu.

Hasan Adak ise, militanların Apo'ya bağlı ekip afin-dan sorgulandığını, emirlerini sürekli denetlediği için, kaçma imkânının b...steklere rağmen çok g...unu açıkladı.

SHP'li Türk PKK'ya yataklıktan beraat etti

DIYARBAKIR, (A.A.)-
Diyarbakır Askeri Mahkemesi'nde, yasadışı PKK örgütü Hilvan grubu davasında yargılanan SHP Mardin milletvekili Ahmet Türk beraat etti.

Askeri Mahkeme'deki duruşmada, 4 tutuklu sanık hazır bulundu. Esas hakkındaki mütalaya karşı, savunmasını yapmayan Sinan Çaynak'ın avukatı Aziz Şahin, müvekkilinin suçsuz olduğunu öne sürerek şunları söyledi:

"İtirafçı sanık Suphi Çevirci'nin ifadesi üzerine müvekkilim yargılanmaktadır. Askeri Yargıtay'ın kararına katıldığımızı söylemiştik. Yargıtay'ın belirttiği 15 yıllık ceza kesinleşse bile müvekkilimin tahliyesi gerekir. Çünkü 9 yıldır cezaevinde bulunmaktadır. Tahliyesini ve beraatini talep ediyoruz."

Mahkeme, verdiği aradan sonra karar açıkladı. Tutuklu sanıklardan Sinan Çaynak 12 yıl, Halef Aygün 11 yıl, Ali Duymaz 4 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Sanıklar Ahmet Türk, Piro Atar, M. Ali Erdem, Kutbettin Bakı, Abdullah Kerküklüoğlu, Tahir Çetintaş ile Ramazan Aygün de beraat etti.

Katliamı PKK yaptı

• Turan, DURDAĞ

• ERZURUM, MIL-HA

KARS Valisi Hasan Fakır, itirafçı sanık Musa Kesip'in babası, annesi ve kızkardeşinin PKK militanı Ahmet Tosun ve arkadaşları tarafından öldürüldüğünün bildirildiğini söyledi.

Olayla ilgili bir açıklama yapan Kars Valisi Hasan Fakır, katliamı yapan Ahmet Tosun'la birlikte 4 kişinin kimliklerinin de bildirildiğini açıklarken şunları söyledi:

"Önceki günün sabahı Aralık'ta Esenkaya mezarına yapılan baskında Musa Kesip'in babası İbrahim Kesip'i, annesi Ayye ve kızkardeşi Günel'i silahla tarayarak öldüren teröristlerin, PKK militanı Ahmet Tosun ile arkadaşları Tahsin Gönen, Halil Yiğit, Ahmet Güler ve Ekrem Kayalar oldukları bildirildi."

Katliamı gerçekleştirdikten sonra kaçan PKK militanlarının yakalanması için başlatılan operasyon sürüyor.